

ISSN 2229-547X VIDEHA

**විද්‍යා 364 මා ඡක 15 ප්‍රචරණි: 2023 (වර්ෂ 16
මාස 182 ඡක 364)**

(විද්‍යා www.videha.co.in)

**විද්‍යා මාත්‍රිලි: ශාහිත්‍ය අභ්‍යන්තර:
මානුෂිමිත ස්වකෘතිය**

විද්‍යා- ප්‍රථම මාත්‍රිලි: පාඨක i-පත්‍රිකා:

සම්පාදක: ගුණේන්ද්‍ර ත්‍යාගාර.

əi po:ʈʰi:kə sʁuɑ:ɖʰɪkɑ:rə sʁəkʂɪʈə əʈʰi. kɔpi:rɑ:ɪʈə (©) ɖʰɑ:rəkəkə ɪkʰɪʈə
əɲuməʈɪkə bɪŋɑ: po:ʈʰi:kə ko:ŋo: ʂʰəkə ʈʰiɑ:ja: prəʈi e:uʂ ɾɪkɔɖʰɪgə sʁəʈɪʈə ɪle:ktɾɔŋɪkə
əʈʰəuɑ: jɑ:ʈɪkə, ko:ŋo: mɑ:ɖʰjəməʂʂ, əʈʰəuɑ: ɖʒɪɑ:nəkə sʂəgrəhəŋə uɑ:
puŋəprəjo:gəkə prəŋɑ:li: ɖuɑ:rɑ: ko:ŋo: ru:pəme: puŋəruʈpɑ:ɖəŋə əʈʰəuɑ:
sʂəʈʰɑ:rəŋə-prəʂɑ:rəŋə ŋəi kəe:lə ɖʒɑ: sʂəkəʈə əʈʰi.

(c) 2000- 2023. sʁuɑ:ɖʰɪkɑ:rə sʁəkʂɪʈə. bʰɑ:ləʂɑ:ɾɪkə gɑ:ʈʰiə ɖʒe: sʂəŋə 2000 sʂ
ja:hu:sʈɪ:ɖʒəpərə ʈʰiələ <http://www.geocities.com/.../bh̥b̥alsarik-gach̥ch.h̥t̥ml> ,
<http://www.geocities.com/ggajendra> ɑ:ɖɪ ɪkəpərə ɑ: əkʰəŋo: 5 ɖʒulɑ:ɪ 2004 kə
po:sʈə <http://gajendrath̥takur.blogspot.com/2004/07/bh̥b̥alsarik-gach̥ch.h̥t̥ml>
ke:rə ru:pəme: ɪŋtərəŋe:ʈəpərə məɪʈʰɪli:kə prɑ:ʈɪ:ŋəʈəmə upəʂʈɪʈəkə ru:pəme:
uɪɖʒəmə:ŋə əʈʰi (kɪʈʰu ɖɪŋə le:lə <http://videh̥əa.com/2004/07/bh̥b̥alsarik-gach̥ch.h̥t̥ml>
lɪkəpərə, sʁo:ʈə wayback machine of https://web.archive.org/web/*/videh̥əa 258
capture(s) from 2004 to 2016- [http://videh̥əa.com/bʰɑ:ləʂɑ:ɾɪkə-gɑ:ʈʰiə-prəʈʰəmə-məɪʈʰɪli:](http://videh̥əa.com/bʰɑ:ləʂɑ:ɾɪkə-gɑ:ʈʰiə-prəʈʰəmə-məɪʈʰɪli:blɔg/)
[blɔg/](http://videh̥əa.com/bʰɑ:ləʂɑ:ɾɪkə-gɑ:ʈʰiə-prəʈʰəmə-məɪʈʰɪli:blɔg/) məɪʈʰɪli: blɔgə e:grɪ:ge:ʈərə).

i: məɪʈʰɪli:kə pəʈɪlə ɪtərəŋe:ʈə pəʈɪkɑ: ʈʰɪkə ɖʒəkərə ŋɑ:mə bɑ:ɖəme: 1 ɖʒəŋəuəri:
2008 sʂ 'uɪɖe:hə' pəʈələi. ɪtərəŋe:ʈəpərə məɪʈʰɪli:kə prəʈʰəmə upəʂʈɪʈəkə ja:ʈɾɑ:
uɪɖe:hə- prəʈʰəmə məɪʈʰɪli: pɑ:kʂɪkə i: pəʈɪkɑ: ɖʰəɪ pəh̥ɪʈʰələ əʈʰi, ɖʒe:
<http://www.videh̥əa.co.in/> pərə i: prɑ:kɑ:ʈɪʈə ɦo:ɪʈə əʈʰi. ɑ:bə "bʰɑ:ləʂɑ:ɾɪkə gɑ:ʈʰiə"
ɖʒɑ:ləuɪʈʰə 'uɪɖe:hə' i: pəʈɪkɑ:kə prəuəʈʰɑ:kə sʂəgə məɪʈʰɪli: bʰɑ:ʂɑ:kə
ɖʒɑ:ləuɪʈʰəkə e:grɪ:ge:ʈərəkə ru:pəme: prəjuʈʰə bʰəə/rəhələ əʈʰi.

(c)2000- 2023. uɪɖe:hə: prəʈʰəmə məɪʈʰɪli: pɑ:kʂɪkə i: pəʈɪkɑ: ISSN 2229-547X
VIDEHA (since 2004). sʂəmpɑ:ɖəkə: gəɖʒe:ŋɖrə ʈʰɑ:kurə. Editor: Gajendra Th̥takur.
In respect of materials e-publish̥d in Videh̥ə, th̥t̥ Editor, Videh̥ə h̥olds th̥t̥
righ̥t to create th̥t̥ web arch̥ives/ th̥t̥eme-based web arch̥ives, righ̥t to
translate/ transliterate th̥t̥ose arch̥ives and create translated/ transliterated web-
arch̥ives; and th̥t̥ righ̥t to e-publish̥/ print-publish̥ all th̥t̥ese arch̥ives.
rəʈʰŋɑ:kɑ:rə/ sʂəgrəhəkəʈʰɑ: əpəŋə məulɪkə ɑ: əprɑ:kɑ:ʈɪʈə rəʈʰŋɑ:/ sʂəgrəhə
(sʂəpu:rŋə uttərəɖɑ:jɪʈuə rəʈʰŋɑ:kɑ:rə/ sʂəgrəhəkəʈʰɑ: məɖʰjə)
editorial.staff.videh̥əa@gmail.com kē: me:lə əʈəɪʈʰəme:ŋtəkə ru:pəmə: pəʈʰɑ:
sʂəkəʈə ʈʰiəʈʰi, sʂəgəme: o: əpəŋə sʂəkʂɪʈə pəɪʈʰəjə ɑ: əpəŋə sʂəkəŋə kəe:lə ge:lə
pʰo:ʈo: sʂe:ɦo: pəʈʰɑ:bəʈʰi. e:ʈəʈ prɑ:kɑ:ʈɪʈə rəʈʰŋɑ:/ sʂəgrəhə səbʰəkə kɔpi:rɑ:ɪʈə
rəʈʰŋɑ:kɑ:rə/ sʂəgrəhəkəʈʰɑ:kə ləgəme: ʈʰiəŋɦɪ ɑ: ɖʒəʈəʈ rəʈʰŋɑ:kɑ:rə/
sʂəgrəhəkəʈʰɑ:kə ŋɑ:mə ŋəi əʈʰi ʈəʈəʈ i: sʂəpɑ:ɖəkɑ:ɖʰi:ŋə əʈʰi. sʂəmpɑ:ɖəkə:
uɪɖe:hə i: prɑ:kɑ:ʈɪʈə rəʈʰŋɑ:kə uə:bə-ɑ:rka:ɪuə/ ʈʰi:mə-ɑ:ɖʰɑ:ɪtə uə:bə-ɑ:rka:ɪuə
ŋɪrma:ŋəkə əɖʰɪkɑ:rə, əi sʂəbʰə ɑ:rka:ɪuə əŋəuɑ:ɖə ɑ: ɪpʂəʈʰəŋə ɑ: ʈəkəro:
uə:bə-ɑ:rka:ɪuə ŋɪrma:ŋəkə əɖʰɪkɑ:rə; ɑ: əi sʂəbʰə ɑ:rka:ɪuə i: prɑ:kɑ:ʈɪʈə/
pɪʈə-prɑ:kɑ:ʈɪʈə əɖʰɪkɑ:rə rəkʰəɪʈə ʈʰiəʈʰi. əi sʂəbʰə le:lə ko:ŋo: ɾʒəʈɪ:/
pɑ:ɾɪʈrəɪkəkə prɑ:uəɖʰɑ:ŋə ŋəi ʈʰiə, sʂe: ɾʒəʈɪ:/ pɑ:ɾɪʈrəɪkəkə ɪʈʰɪʈukə
rəʈʰŋɑ:kɑ:rə/ sʂəgrəhəkəʈʰɑ: uɪɖe:hə sʂə ŋəi ɖʒuʈəʈu. uɪɖe:hə i: pəʈɪkɑ:kə
mɑ:sʂəme: ɖu: ʈɑ: ʂkə ŋɪkələʈʰə əʈʰi ɖʒe: mɑ:sʂəkə 01 ɑ: 15 ʈʰɪkē:
www.videh̥əa.co.in pərə i: prɑ:kɑ:ʈɪʈə kəe:lə ɖʒɑ:ɪʈə əʈʰi.

Videh̥ə eJournal (link www.videh̥əa.co.in) is a multidisciplinary online journal
dedicated to th̥t̥ promotion and preservation of th̥t̥ Maith̥ili language, literature

and culture. It is a platform for scholars, researchers, writers and poets to publish their works and share their knowledge about Maithili language, literature, and culture. The journal is published online to promote and preserve Maithili language and culture. The journal publishes articles, research papers, book reviews, and poetry in Maithili and English languages. It also features translations of literary works from other languages into Maithili. It is a peer-reviewed journal, which means that articles and papers are reviewed by experts in the field before they are accepted for publication.

Videha e-Journal: Issue No. 364 at www.videha.co.in

səma:nɑ:n̥tərə pərəmpərə:kə uɪdja:pətɪ-
 tʃɪtrə uɪde:hə s̥amma:n̥s̥ s̥amma:n̥ɪtə ʃri: pənəkala:lə
 mənɔlə ɖua:ra:

mətʰɪli: bʰa:ʃa: d̥ʒəɡəd̥ʒd̥ʒən̥ni: ʃi:tɑ:ja:h̥ə
 bʰa:ʃa: a:ʃi:t̥ hən̥umən̥təh̥ə ukt̥əua:n̥-
 ma:n̥uʃi:mih̥ə s̥s̥kɪt̥a:m.

əkkʰərə kʰəmbʰɑ: (ɑ:kʰərə kʰɑ:mhə)

tɪhuənə kʰe:t̥təhɪ ka:nɪ t̥s̥u kɪtt̥uəlli pəs̥ərə:ɪ.
 əkkʰərə kʰəmbʰɑ:rəmbʰə d̥ʒə_u mən̥tʃo: bən̥d̥hɪ n̥ə
 ɖe:ɪ. (ki:r̥ɪl̥əɬɑ: prət̥ʰaməh̥ə pəlləvəh̥ə pəhɪlə ɖo:ha:.)

ma:n̥e: ɑ:kʰərə ru:pi: kʰɑ:mhə n̥ɪrma:n̥ə kəʔo:ɪpərə
 (gəɖjə-pəɖjə ru:pi:) m̥əɬt̥ʃə d̥ʒə n̥əɪ bɑ:n̥hələ d̥ʒɑ:jə t̥ə
 əɪ t̥ɪbʰuəp̥n̥əru:pi: k̥s̥e:t̥rəme: o:kərə ki:r̥ɪru:pi:
 lətt̥i: ke:n̥ɑ: pəs̥ərət̥ə.

Do not judge eachč day by th̥e h̥arvest you reap but by th̥e seeds th̥at you
 plant. -Robert Louis Stevenson

...

अनुक्रम

अथ आरम्भः:-

1.1. गद्यैः नृपतुल्यं त्रैलोक्यं- नृपतुल्यं आरम्भं
सम्पादयति

1.2. 363 पद्यानि

2. गद्यैः नृपतुल्यं

2.1. नृपतुल्यं नृपतुल्यं त्रैलोक्यं कुरुतुम् मया (लेखकं
गद्यैः नृपतुल्यं त्रैलोक्यं)

2.2. नृपतुल्यं नृपतुल्यं सुविधा (लेखकं गद्यैः नृपतुल्यं त्रैलोक्यं)

2.3. महाकाव्यं प्रसादं- बिहारी कथा- प्रियदर्शन

2.4. कुरुतुम् मया कथं- उल्लेखं त्रैलोक्यं

2.5. a: tʃa: rjə ra: ma: n̩ə d̩ə m̩ə d̩ə - bərtʃə s̩ə bə: d̩i: s̩ə s̩ə k̩r̩t̩ bə n̩a: m̩ə ha: f̩ja: k̩ə s̩ə ma: d̩z̩ə urp̩ə pətʃə pə n̩ja: s̩ə g̩ə s̩ə

2.6. jo: ge: n̩ d̩ rə pa: t̩ə k̩ə 'u i jo: gi: '- f̩i: g̩ rə d̩ə r̩ə n̩ə

2.7. n̩ m̩ə la: k̩ə r̩ə - ə g̩ n̩ f̩ k̩ə: (k̩ə: p̩ə-13)

2.8. d̩z̩ə g̩ d̩i: f̩ə pr̩ s̩a: d̩ə m̩ə d̩ə - k̩ə n̩ j̩ē: - m̩ə n̩ j̩ē: p̩: d̩zi:

2.9. d̩z̩ə g̩ d̩i: f̩ə pr̩ s̩a: d̩ə m̩ə d̩ə - mo: r̩ə p̩ə (d̩ə: ra: uə: f̩ k̩ə up̩ n̩ja: s̩ə n̩ə m̩ə p̩ə: uə)

2.10. r̩ bi: n̩ d̩ rə n̩a: ra: j̩ə n̩ə m̩ f̩ r̩ə - ma: t̩ r̩ b̩ u: m̩ (up̩ n̩ja: s̩ə) - 21 m̩ə k̩ə: p̩ə

2.11. n̩a: ra: j̩ə n̩ə ja: d̩ə uə k̩ə 5 t̩a: k̩ə t̩a: - k̩ə t̩a: -1 d̩z̩ə - p̩ə r̩ə s̩ə m̩ pa: d̩ k̩i: j̩ə s̩ə m̩i: k̩ s̩a: ə g̩ r̩: d̩zi: me: s̩ə m̩ pa: d̩ k̩i: j̩ə p̩ r̩ s̩ t̩ə p̩ə r̩ə

2.12. n̩a: ra: j̩ə n̩ə ja: d̩ə uə k̩ə 5 t̩a: k̩ə t̩a: - k̩ə t̩a: -2 d̩z̩ə - p̩ə r̩ə s̩ə m̩ pa: d̩ k̩i: j̩ə s̩ə m̩i: k̩ s̩a: ə g̩ r̩: d̩zi: me: s̩ə m̩ pa: d̩ k̩i: j̩ə p̩ r̩ s̩ t̩ə p̩ə r̩ə

2.13. 𐌲𐌶:𐌹𐌶:𐌵𐌹𐌸𐌹 𐌵𐌶:𐌳𐌹𐌸𐌶𐌵𐌹 5 𐌲𐌶: 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶- 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶-3
𐌳𐌴𐌴_𐌶𐌶𐌹𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌵𐌶𐌶: 𐌶𐌴𐌴:𐌳𐌴𐌴:𐌶𐌶:𐌶:
𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌴𐌴𐌶𐌶 𐌶𐌶𐌹𐌹

2.14. 𐌲𐌶:𐌹𐌶:𐌵𐌹𐌸𐌹 𐌵𐌶:𐌳𐌹𐌸𐌶𐌵𐌹 5 𐌲𐌶: 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶- 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶-4
𐌳𐌴𐌴_𐌶𐌶𐌹𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌵𐌶𐌶: 𐌶𐌴𐌴:𐌳𐌴𐌴:𐌶𐌶:𐌶:
𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌴𐌴𐌶𐌶 𐌶𐌶𐌹𐌹

2.15. 𐌲𐌶:𐌹𐌶:𐌵𐌹𐌸𐌹 𐌵𐌶:𐌳𐌹𐌸𐌶𐌵𐌹 5 𐌲𐌶: 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶- 𐌵𐌶:𐌶𐌶:𐌶: 5
𐌳𐌴𐌴_𐌶𐌶𐌹𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌵𐌶𐌶: 𐌶𐌴𐌴:𐌳𐌴𐌴:𐌶𐌶:𐌶:
𐌶𐌶𐌶𐌶:𐌳𐌶𐌵𐌶:𐌵𐌹 𐌶𐌶𐌴𐌴𐌶𐌶 𐌶𐌶𐌹𐌹

3.𐌶𐌶𐌴𐌴 𐌵𐌶𐌹𐌳𐌶

3.1.𐌹𐌶:𐌳𐌴𐌴 𐌵𐌶𐌴𐌴:𐌹𐌹 𐌶𐌶𐌴𐌴- 𐌴𐌶𐌹𐌳𐌶

3.2.𐌳𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴:𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴 𐌳𐌴𐌶𐌶: '𐌴𐌴𐌴𐌴'- 𐌶𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴:𐌶𐌶 𐌲𐌶:
𐌹𐌶𐌶𐌶

3.3.𐌶𐌴:𐌴𐌴:𐌶𐌶 𐌶𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴:𐌹𐌹-2 𐌲𐌶: 𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴

3.4.𐌶𐌴:𐌴𐌴𐌴:𐌴𐌴𐌴 𐌹𐌶:𐌴𐌴:𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴 𐌴𐌴𐌴𐌴𐌴- 2 𐌲𐌶: 𐌶𐌶𐌴𐌴

ဓမ္မလေ့ကျင့်ခန်း ၁: မဏိတူလိ:မေ: တုံဏ်ဓမ္မာ န္ဓမိ:နုဒါ: အ: ကမ္မလာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ သံဃာ: (ပြေအံ့ဓမ္မာ- တုံဇာ: လေ:ကုဏ္ဍာ ပုဇ္ဈိကံ သံဃာ: ပဇာ:နုဇာကံ ဂ္ဂ:တုဏ္ဌာ န္ဓာ:ဟိတုဇာကံ တုံဇာ:ကုဏ္ဍာ ကုဏ္ဍာ:နုဇာ:ပဇာ: ပာ:တုဏ္ဍိ:နုဇာ တုဏ္ဍိ:နုဇာ)

ဓမ္မလေ့ကျင့်ခန်း ၂: မဏိတူလိ:မေ: တုံဏ်ဓမ္မာ န္ဓမိ:နုဒါ: အ: ကမ္မလာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ သံဃာ: (ပြေအံ့ဓမ္မာ- တုံဇာ: လေ:ကုဏ္ဍာ ပုဇ္ဈိကံ သံဃာ: ပဇာ:နုဇာကံ ပုဇ္ဈာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ န္ဓာ:ဟိတုဇာကံ တုံဇာ:ကုဏ္ဍာ ကုဏ္ဍာ:နုဇာ:ပဇာ: ပာ:တုဏ္ဍိ:နုဇာ တုဏ္ဍိ:နုဇာ: အ: ကုဏ္ဍိ ပုဇ္ဈာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ)

၄. ဝိသုဒ္ဓိ:နုဇာ န္ဓာ:တုဏ္ဍိ:နုဇာ: နုဇာ:ကုဏ္ဍာ ဓမ္မလေ့ကျင့်ခန်း

ဓမ္မလေ့ကျင့်ခန်း ၃: မဏိတူလိ:မေ: တုံဏ်ဓမ္မာ န္ဓမိ:နုဒါ: အ: ကမ္မလာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ သံဃာ: (ပြေအံ့ဓမ္မာ- တုံဇာ: လေ:ကုဏ္ဍာ ပုဇ္ဈိကံ သံဃာ: ပဇာ:နုဇာကံ ပုဇ္ဈာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ န္ဓာ:ဟိတုဇာကံ တုံဇာ:ကုဏ္ဍာ ကုဏ္ဍာ:နုဇာ:ပဇာ: ကုဏ္ဍိ ပုဇ္ဈာ:ဂ္ဂဏ္ဌာ)

1.1.gəḍʒe:ndrə tʰa:kurə- nu:təṇə ẽkə s̥əmpa:d̥əki:jə

1.2.ẽkə 363 pərə t̥ippəŋi:

1.1.gəḍʒe:ndrə tʰa:kurə- nu:təṇə ẽkə səmpa:dəki:jə

1

riḡəue:dəkə puro:hiṭə ho:t̪a:, ʂa:məue:dəkə
udga:t̪ri, jədʒurue:dəkə əḍʰuɑ:rju a: əṭʰəruəue:dəkə
bra:hməṇə; a: t̪əkəṛə ʂəhəjo:gi: puro:hiṭə ʂəbʰə,
pu:ra:-pu:ri: ʂəṭṛəhə t̪əṛəhəkə puro:hiṭə uəḍḍikə
ka:ləme: rəhəṭʰi. a: a:bə e:kke:t̪a: bra:hməṇə
puro:hiṭə ke:n̪ɑ: bʰəə/ ge:lə? o:ḍiʂa:me: əkhəṇo:
'ho:t̪a:' t̪a:ɪɪlə ho:ɪ t̪ʰəi a: o:t̪ukka: riḡəue:ḍi:
ʂa:məue:ḍi: a: jədʒurue:ḍi: bra:hməṇə hiṣəkə
(!)piṭpla:də ʂəhiṭa:kə əṭʰəruəue:ḍi: bra:hməṇəme:
biʒa:hə-ḍa:n̪ə n̪əi kəṛəi t̪ʰəṭʰi. ḍəkʂiṇə bʰa:rəṭəme:
kəṭe:kə a:ḍiua:ʂi: ʂəma:dʒəkə puro:hiṭə bra:hməṇə
bəṇi ge:lɑ: ka:li:bəṇḍi:kə
ʂe:ua:, bʰəgəṭṭə, pʰuləha:ʂi kəṛəile: puro:hiṭə əbəi
t̪ʰəṭʰi, gəe:rə bra:hməṇə ba: bra:hməṇo:,
kiʒo: bʰəə/ʂəkəi t̪ʰəṭʰi. ḍʒe: pʰi:ldəuərkə biṇu ke:n̪e:
bəḍʒəṭṭa: ʂe: kəhəṭṭa: bra:hməṇə ke:n̪ɑ: gəhəbəṛə a:
bʰəgəṭṭa: bəṇṭəṭṭə, mudɑ: gra:mə-rudṛəpura (bʰa:ja:
t̪ula:pəṭəgəḍʒə, ḍʒila: məḍʰubəṇi:) me: gəhəbəṛəkə
ʂe:ua: bra:hməṇə bʰəgəṭṭə kəṛəi t̪ʰəṭʰi. miṭʰila:me:
pəʂəṛələ ʂəṭṭa:rə (ʂəṭʰa:lə) ʂəmuḍa:jəme: murmu
pəṇḍiṭə ləjəme: ʂiṇḍʰu n̪əḍi: gʰa:ti: ʂəbʰjəṭṭa:kə
ka:ləkə grəṇṭʰəkə biṇəṭi: pəṭʰəṭṭə t̪ʰəṭʰi, ʂe: ʂəṭʰa:lə
ʂəmuḍa:jəkə lo:kə əhā:kē: bəṭe:t̪a: ḍəliṭə
uiməṛjəme: uɑ:ɪmi:ki ra:ma:jəṇəkə ut̪ṭəṛəka:ṇḍəkə
jəmbu:kə uəḍʰəkə t̪jəṛt̪ja: ho:ɪṭə rəhəie:, t̪əpə

kəɾəba:kə ka:rəŋə ʃəmbu:kəkə ʃika:ɪtə dʒe: o: a:gā:
 ɳəi bəɽʰi dʒa:jə, a: tə_ɪ ʃika:ɪtəkə ɳiva:rəŋa:ɽʰə
 bʱəgəva:ɳə ra:mə dʒa:ra: ʃəmbu:kə uəɽʰə. puruʃə-
 pəri:kʂa:me: uɪdʒa:pəɽɪ kəɽʰa: kəhəɪtə-kəhəɪtə
 le:kʱəki:jə uəkʰəuʒə d̪əi tʃʰəɽʰi dʒe: ra:dʒəpu:təɳi:
 tʃəɪɽrəhi:ɳə ho:ɪe:. i: d̪uɳu: o:ɦɪɳa: bʱe:lə dʒe:ɳa:
 əɽʰəruəve:d̪əme: ʃu:d̪rəkə pəɽɳi:kē: bɪɳa: ʂvi:kɾɪt̪kə
 kɪjo: ha:ɽʰə pəkəɽɪ ləʃ dʒa: ʂəkəɪtə ətʃʰi bəla:
 uəkʰəuʒə, dʒe: ʂo:ʃələ mi:dʒa:me: a:
 əɽt̪ərdʒa:ləpərə əɦā:kē: bʱe:təɽə, dʒəkərə ko:ɳo:
 ʂəɳd̪ərbʱə mu:lə əɽʰəruəve:d̪əme: t̪a:kəɪtə rəɦu: ɳəi
 bʱe:təɽə, bəɽʒəɳəɦa:rə lut̪ti: ləga: kəʃ ɳipəɽt̪a:
 ko:ɳo: ʂəɳd̪ərbʱə ɳəi d̪e:t̪a: a: əɦā: əpəʂjā:t̪ə rəɦu:
 bərdəɳə ɔpʱə pru:pʱə a:ro:pə ləge:ɳɦa:rəpərə ɳəi,
 əɦā:pərə. əɦā:kə u:rdʒa:kə kʂəjə bʱe:lə mud̪a:
 pʱe:rə əɽt̪ərdʒa:lə t̪hi:kə kəʃ le:ləkə, pa:ɽʰə uɪkɾɪt̪ə
 ɳəi bʱe:lə. pəɦɪɳe: a:u puruʃə pəri:kʂa:pərə,
 ʂāʂkɾɪt̪ə a: əuəɦəɽt̪ʰəbəla: uɪdʒa:pəɽɪ dʒə_ɪ ra:dʒa:kə
 d̪əɾəba:ri: rəɦəɽʰi t̪əkərə dʒa:t̪ikə ʂt̪ri:kə uɪʂəjəme:
 e:ɦe:ɳə lɪkʱəba:kə ɦuɳəka: ʂa:d̪ʱā:ʃə ɦe:t̪əɳi?
 ko:ɳo: kəluʂɪt̪ə ma:ɳəʂɪkəɽa:kə pərəuəɽti: lɪpɪka:rə
 əpəɳə bʱa:uəɳa:kə əɳuʂa:rə ɦe:rəpʱe:rə dʒā kəʃ
 d̪e:ləkəi t̪ā a:ɪkə t̪ippəɳi:ka:rə a: əɳuʂa:d̪əkəkē:
 t̪ippəɳi: d̪əʃ kəʃ ʂt̪ʰɪt̪i ʂpəʂtə kəʃ d̪e:ba:kə t̪ja:ɦi:
 ra:mə ʃəmbu:kəkē: ma:rələɳɪ ba: ʃəmbu:kəkə
 ʃika:ɪtə ke:ɳɦa:rə kəluʂɪt̪ə lɪpɪka:rə ʃəmbu:kəkē:
 ma:rələɳɪ? a:bə a:u əɽʰəruəve:d̪əpərə.
 əɽʰəruəve:d̪əme: lɪkʱələ t̪ʰəi ɦe: ɳa:ri:, ɦəmə
 ʂa:məve:d̪ə t̪ʰi: a: əɦā: rɪgəve:d̪ə, ɦe: uəɽʰu,

əhā:kə hɑ:tʰə həmə s̩əmɾiddʰɪ le:lə grəhəŋə kəʔ
 rəhələ tʃi:. a: o:huno: urɑ:tʃə pəɾəmpəɾɑ:kə
 ətʰəɾuəve:ɖə a: s̩ā:kʰjə ətʃɪ, urɑ:tʃə dʒe: gɑ:jətri:
 m̩ə̌tʃrə n̩əi pəɾʰələtʰɪ tʃi:nə kʰɑ:tʃi: a: t̩ē: bəŋɪ ge:lɑ:
 uəŋəɬjərə, bəŋəbi:hərə. a: əkʰunəkɑ: gʰərə uɑ:pəʃi:
 s̩əŋə uɪdʰə tʃhələ 'urɑ:tʃəst̩o:mə' uɪdʰə,
 s̩əma:nɑ:n̩t̩ərə dʰɑ:rɑ:kə urɑ:tʃəkē: gʰure:bɑ: le:lə.
 kə̌t̩əu huŋəkɑ: ʃɑ:ri:rɪkə a: ləɪgɪkə h̩ǐs̩əkə, n̩ɪf̩ā:me:
 rəhəɪbəla: s̩əŋə uɪuəɾəŋə bʰe:t̩ə̌t̩ə muɖɑ:
 ətʰəɾuəve:ɖəme: huŋəkɑ: jo:gi:kə ru:pəme:
 ɖe:kʰəbə. əŋjə̌t̩rə o: s̩ə̌t̩jəkə rəkʃəkə a: ʃuəbʰəkt̩ə
 uəɪɖjə s̩əŋə ʃe:ho: uəɾɪt̩ə tʃhə̌tʰɪ. muɖɑ:
 ətʰəɾuəve:ɖi: brɑ:h̩məŋəkē: ʃe:ho: h̩ǐs̩əkə kəhələ
 ge:lə. kəluʃɪt̩ə lɪpɪkɑ:rə uə:ɖo:me: kʃe:pəkəkə
 prəue:ʃə ke:ləŋhɪ dʒe: bʰɑ:ʃɑ: uɪdʒna:n̩i: a:bə
 pəkəɾɪ rəhələ tʃhə̌tʰɪ. məŋt̩rɑ:r̩t̩əme: məhəɾʃɪ
 pə̌t̩ə̌dʒəlɪkə uəɪdʒna:n̩ɪkə məŋt̩əuʃə "jə̌tʃtʃhə̌bɖə
 a:hə t̩ə̌d̩ə̌s̩ma:k̩ə prəma:n̩əm" əɾt̩hɑ:t̩ dʒe: ʃəbɖə
 a:ki m̩ə̌t̩rəkə pə̌d̩ə kəhəɪe:, ʃəe:hə h̩əməɾɑ: h̩e:t̩u
 prəma:n̩ə ətʃɪ- e:kərə əɾt̩hə bɑ:ɖəme: dʒɑ: kəʔ
 uə:ɖe: prəma:n̩ə ətʃɪ- ʃe: ko:n̩ɑ: bʰe:lə ʃe: n̩əi
 dʒɑ:n̩ɪ. uə:ɖəme: ʃɑ:ma:n̩jə dʒəŋə upəjo:gi: a:
 n̩ɪɾəpe:kʃə ʃɑ:h̩ɪt̩jə tʃhələ. s̩əbʰə brɑ:h̩məŋə, kʃə̌t̩ɾɪjə,
 uəɪʃjə a: ʃu:ɖrəme: ɖi:pt̩ɪ bʰəɾɪ ɖɪjəu a: o:hi: ɖi:pt̩ɪs̩ə̌
 h̩əməɾo: bʰəɾɪ ɖɪə.- i: jə̌dʒurue:ɖəme: tʃhəɪ.

ʃi:t̩ɑ: əbəɪ tʃhə̌tʰɪ, kəməla: dʰɑ:rə pɑ:rə kəɾəʔ/ʃɑ:həɪ
 tʃhə̌tʰɪ. muɖɑ: məla:hə kəhəɪ tʃhə̌ŋhɪ dʒe: h̩əməɾɑ:
 ɪŋɑ:mə ʃɑ:hi:, a: ɪŋɑ:mo: ki: t̩ē ʃi:t̩ɑ:kə n̩əŋə̌ɖɪ.
 ʃi:t̩ɑ: kəhəɪ tʃhə̌tʰɪŋhə, ɖe:ləũ, bʰo:gə kərə, jugə-jugə

gḥari. si:ta:kə n̄aɪhərə miṭṭila: tʃiɪjəṇhəɪ , məla:hə
e:təbo: h̄ēsi: tʰəttʰa: n̄aɪ kərətə. a: s̄e: miṭṭila:kə
du:ḡhəuēji: s̄əmpɾəda:jə gəbət̄ə tʃiəṭṭi, ko:rəilə a:
buḡhəṇəkə ma:jəṣṣ̄i h̄əməɾə s̄uṇələ ətʃi.

gidəɾəma:ra:kə ələgə bʰa:sa: ho:ɪ tʃiəɪ h̄əu, lo:kə
s̄əbhə o:kəra: s̄əbhəkē: gidəɾəma:ra: a: məgəhija:
do:mə kəhəɪ tʃiəɪ muḡa: o: s̄əbhə əpəṇa:kē:
b̄ēd̄za:ra: kəhəɪe:, əpəṇə bʰa:sa:kē: b̄ēd̄za:ra:
bʰa:sa: kəhəɪe:. m̄iḥəpəɾə gidəɾəma:ra: kəhi kə/
ḡe:kʰijəu, d̄iḥəgəɾe: kə/ le:t̄ə. b̄ēd̄za:ra: s̄əbhə əi
uɪʃuəkē: ni:kə a: kʰəra:pə ḡua:ra: s̄ētiʃa:liṭə ma:n̄əɪ
tʃiəṭṭi.

n̄əgrə s̄əbhəme: k̄əgəla:-bʰikʰəməṣ̄ga:kə mo:h̄əlla:
bəṣ̄i ge:lə tʃiəɪ, əi mo:h̄əlla:me: d̄za:ti-pa:ti n̄əɪ
tʃiəɪ. s̄iməra: ləgə b̄əɾəka: t̄e:ŋtəbəla: b̄əṣ̄ti: tʃiəɪ
b̄ēd̄za:ra: s̄əbhəkə, s̄ukʰē:t̄əme:. b̄əṇəɪe: ud̄zəɾəɪe:.
s̄əta:ɾə s̄əbhə məḡhe:puɾəṣ̄i pu:bə ḡəkʃiṇə
ḡua:ləkəkə ḡəkkʰiṇə kəɾəhəra:me: a: t̄əɾʰija:me:
ɾəhəɪe:. ti:ɾə-ḡhəṇuṣəme: ma:hiɾə s̄ēṭṭa:lə s̄əbhə.

s̄ubʰa:sə tʃiəṇḡɾə ja:ḡəuə məɪṭṭili: lo:kəkəṭṭa:
'e:kəta: tʃiṇəma: kʰe:liəɪ ɾəo: bʰə_ɪja:' ke:ɾə
s̄əmbəṇḡhəme: likʰəɪ tʃiəṭṭi -"məṇuṣ̄mɾiti me:
kəhələ ge:lə tʃiəikə d̄ze: tʃipət̄i:pa kəkəro: pʰu:lə
to:ɾi le:bə tʃo:ɾi n̄əhi ho:it̄ə tʃiəikə. ; t̄əhiṇa: kəkəro:
e:kəta: tʃi:ṇə kʰa: le:bə ko:ṇo: əpəra:ḡhə n̄əhi bʰe:lə.
ie:hə kəṭṭa:kə a:t̄məua:tʃiṇə t̄iṭkə. kəṭṭa: i:
pɾətiṃa:n̄ə upəṣ̄ṭiṭə kəɾit̄ə ətʃi d̄ze: s̄əbhəkə

d̐zi:uəkə mo:lə bəra:bərə ho:ɪtə tʃhəɪkə . əsəha:jə a:
 nɪrdʰəno: kē: d̐zi:ba:kə ədʰɪka:rə tʃhəɪkə. e:hɪ
 s̐s̐a:rə me: o:kəro: le:lə e:kəta: s̐pe:s̐ə (d̐zəgəhə)
 he:ba:kə tʃa:hi:." i: mənʊs̐mɪɾɪ e:kə tʰa:mə e:he:nə
 s̐hɪs̐nʊ ətʃhɪ, e:kərə pa:tʰə a:dʰuɪkə uɪdʰɪ
 jəbd̐a:uəli:s̐s̐ juktə ətʃhɪ, ləgəie: d̐ze:nə uɪdʰɪkə
 d̐ɾɪst̐s̐s̐ ko:nno: gəɪpə n̐əi tʃhəɪ, mud̐a: o:t̐t̐əi kɪtʃhʊ
 kru:rə gəpə s̐e:ho: gʰo:s̐ɪja: d̐e:lə ge:lə.

ue:dəkə uɪd̐e:ɟi: bʰa:s̐a: ənʊuə:də s̐əbʰəme: rɪʃɪkə
 n̐a:mə hət̐a: d̐e:lə ge:lə, mud̐a: mu:ləme: əkʰəno:
 bʰe:t̐ə d̐za:jət̐ə. uəɪd̐ɪkə d̐rəst̐a: t̐s̐ s̐tri: a: ju:d̐rə rɪʃɪ
 s̐e:ho: tʃhəɪt̐hɪ, t̐əkʰənə ju:d̐rə a: s̐tri:kə uɪruddʰə
 rət̐əna: ke: gʰo:s̐ɪje:ləkə? d̐ze: ju:d̐rə rɪʃɪ kəuəs̐ə
 əɪlu:s̐ə uəɪd̐ɪkə rɪt̐ja:kə d̐rəst̐a: tʃhəɪt̐hɪ, d̐ze: məhɪla:
 əpa:la: uəɪd̐ɪkə rɪt̐ja:kə d̐rəst̐a: tʃhəɪt̐hɪ, s̐e: ka:t̐ə-
 kəro:t̐əme: kie: tʰa:t̐hə rəhɪt̐ət̐hɪ? mud̐a: ue:d̐əme:
 rɪʃɪ, d̐e:uət̐a: a: tʃhəɪn̐d̐ə jəe:hə t̐i:n̐t̐a: jəbd̐ə s̐əbʰə
 su:kt̐ə krəm̐ā:kəkə s̐s̐gə bʰe:t̐ə, d̐rəst̐a: həmə əh̐ā:
 kəhəi tʃhɪjəɪn̐hɪ, mud̐a: t̐əkəro: d̐urupəjo:gəkə
 prəja:s̐ə bʰe:lə. uəɪd̐ɪkə rɪʃɪ s̐uəj̐k̐ē: a: d̐e:uət̐a:k̐ē:
 s̐e:ho: kəuɪ kəhəi tʃhəɪt̐hɪ. s̐əmpu:r̐ə uəɪd̐ɪkə s̐a:hɪt̐jə
 əɪ kəuɪ t̐je:t̐əna:kə uə:ɲməjə mu:r̐t̐t̐i ətʃhɪ. o:t̐ə/
 a:dʰja:t̐mə t̐je:t̐əna:, a:dʰɪd̐əuətuəme: ut̐ti:r̐ə
 bʰe:lə ətʃhɪ, e:uəm o:kəra: a:dʰɪbʰəuɪkə bʰa:s̐a:me:
 ru:pə d̐e:lə ge:lə ətʃhɪ. o:n̐a: o:ɪ s̐əmə:me: s̐e:ho:
 s̐əmmɪɪt̐ə ru:p̐ē: s̐a:lə bʰəɪ rɪt̐ja: pa:t̐hə
 kəɾəɪbəla:k̐ē: pa:rd̐zəɲjəkə s̐uə:gət̐əme: t̐ərrə-t̐ərrə
 kəɾəɪbəla: be:ɲə-məɲdu:kə s̐əɲə uɪfe:s̐əɲə
 ət̐həruəue:d̐əme: d̐e:lə ge:lə tʃhəɪ. mā:ɲe:

ga:jəŋame: əsəhəmətɪkə sʊərəkə sʊi:kɪtɪ tʃhələi.
 rɪgəue:dəme: sʊ:ho: məŋdu:kə ga:nə tʃhəi.
 məŋtra:rtʰəme: məhərsɪ pətʃdʒəlɪkə uəɪdʒna:nɪkə
 məŋtəujə 'jəftʃhəbdə a:hə tʃdəsmə:kə prəma:nəm'
 ərtʰa:t dʒe: jəbdə a:ki mətʃrəkə pədə kəhəie:, sʊe:hə
 həməra: he:tu prəma:nə ətʃhɪ- e:kəə ərtʰə
 ba:dəme: dʒa: kəʊue:de: prəma:nə ətʃhɪ- sʊ: ko:nə:
 bʰe:lə sʊ: nəɪ dʒa:nɪ. həməra: le:lə tʃd mətʃrəkə rɪsɪ,
 tʃhəʔtʰɪ, de:uəta: tʃhəʔtʰɪ, duŋu: kəuɪ tʃhəʔtʰɪ sʊ:ktəkə
 le:kʰəkə, a: sʊe:hə həməra: le:lə prəma:nə ətʃhɪ.
 dʒəŋəkə sʊhəsra ga:jə ke:rə jərtə pərə ja:sʃtra:rtʰə
 ra:kʰələnɪ. ja:dʒnəuəlkjə ga:jə sʊbʰəkə: ro:mi
 bɪda: ho:ɪpərə tʃhəla: a:ki ga:rgi:kə prəŋnə juru:.
 ja:dʒnəuəlkjə uttərapərə o: prəɪprəŋnə pu:tʃhəʔ
 ləgəli:. ja:dʒnəuəlkjə bədzəla:- əhā:kə ma:tʰə nɛ:
 bʰəga: dʒa:jə, ma:tʰəkə kə_ɪe:kə pʰā:kə nɛ: bʰəʔ
 dʒa:jə prəŋnə pu:tʃhɪ-pu:tʃhɪ. mudə: ga:rgi: tʃə_ɪjo:
 pu:tʃhələnɪ- sʊməjə ka:lə kəkəə ədʰi:nə.
 ja:dʒnəuəlkjə bədzəla:- əkʃərəkə.

dʒəkʰəŋə sʊa:hɪtʃə əka:de:mi: dʒua:ra:
 ma:njəta:pra:ptə kəʔtʰɪtə lɪte:re:ri: e:jo:sɪje:jəŋə
 tʃe:təŋa: sʊmɪtɪkə pətrɪka:kə sʊmpa:dəkə a:ɪjo:
 le:kʰəme: bra:hməŋəua:di: sʊsʃka:rəkə əŋtərgəʔə
 dʒo:rə-gʰəta:uə kərəɪ tʃhəʔtʰɪ. "pəʔjəpəŋɪja: mətʰɪli:"
 me: sʊbʰa:sə tʃəŋdra ja:dəuə əɪ sʊmpa:dəkə
 məho:dəjəkə uɪsəjəme: lɪkʰəɪ tʃhəʔtʰɪ- "dʒ.
 rəma:nəŋdə dʒʰa: 'rəməŋə'əpəŋə nɔ:təbukə me:
 tɪpəŋe: tʃhəla:hə-'bra:hməŋə kəhəɪtə tʃhəʔtʰɪ sʊ:ɪtə
 tʃhɪ:, sʊ:lʰəkəŋə kəhəɪtə ətʃhɪ ba:bʰəŋə tʃhɪ:. həmə ki:

kəhi: d̥ze: ki: tʃhi:?' e:hi ti:pə me: so:lʰəkəŋə le:lə
 d̥ze: ɳiɾa:d̥ərə ujak̥tə bʰe:lə ətʃhi, ʃe: a:rə kiʃhi u ɳəhi;
 d̥za:ti:jə uɪd̥ue:ʃə a: gʰriŋa:kə bʰa:ʃikə əbʰiujak̥ti
 tʰikə." jəe:hə uɪʃəjə həmə məhe:ɳd̥rə mələgija:kə
 ɳa:təkə ʃəbʰəme: prəjuk̥tə əhi: t̥ərəhəkə ʃəbd̥a:uəli:
 pərə uʃhəbət̥ə rəhələ tʃhi:, mud̥a: huɳəkərə
 d̥za:ti:ua:di: r̥əgəmət̥ʃə ko:ɳo: ɳiʃā:me: ma:t̥ələ ətʃhi
 a: d̥o:ʃərəkə bʰa:uəɳa:ʃā o:kəra: ko:ɳo: mət̥ələbə
 ɳəi tʃhi. mud̥a: d̥zəkʰəŋə bi:ʃəmə ʃəta:bd̥i:me:
 ʃa:hiʃjə əka:d̥e:mi:kə po:t̥hi:me: lo:riəkəpərə mət̥ʰili:
 a:le:kʰəme: e:kəta: ʃəd̥z̥d̥zəŋə lɪkʰəi tʃhət̥hi d̥ze:
 bra:hməŋəpərə kəe:lə ʃu:d̥rəkə ət̥ja:t̥ʃa:rəkə
 uɪrudd̥hə lo:riəkə t̥ha:t̥hə bʰe:la:hə, rəma:ɳəɳd̥ə d̥zʰa:
 'rəməŋə' a: mələgija:kə ha:lə d̥e:kʰəbe: ke:ləũ
 t̥əkʰəŋə hiɳəkərə ʃəbʰəkə məɳəʃi-pu:ruəd̥zə
 əkəbərəka:li:ɳə t̥uləʃi:kē: ki: d̥o:ʃə d̥e:lə d̥za:jə!
 d̥ze:ɳa: uɪʃɳu ʃəma: p̥əʃt̥əʃt̥rəkə kəth̥a: kəhəit̥ə-
 kəhəit̥ə ʃtri: a: ʃu:d̥rəkə pa:t̥ʃhā: əka:rəŋə kru:rə bʰə/
 d̥za:i tʃhət̥hi ʃəe:hə ha:lə ra:mə t̥jərit̥ə ma:ɳəʃəkə
 ətʃhi. p̥əʃt̥əʃt̥rəme: kʰiʃʃa: ʃəbʰə ɳi:kə tʃhi mud̥a:
 ʃtri: a: ʃu:d̥rəkə pa:t̥ʃhā: uɪʃɳu ʃəma: pəri d̥za:i
 tʃhət̥hi, ʃe: e:kərə puɳərle:kʰəŋə ɳa:ra:jəŋə pəɳd̥it̥ə
 ke:ləɳi, o:hi: ʃəbʰə kʰiʃʃa:kē:, hiʃto:pəde:ʃə
 ɳa:məʃā. a: hiʃto:pəde:ʃə be:ʃi: uja:uəha:riəkə ətʃhi,
 t̥ā ki: rəma:ɳəɳd̥ə d̥zʰa: 'rəməŋə' a: məhe:ɳd̥rə
 mələgija: ma:pʰi: məgəta:hə a: əpəŋə rəʃəŋa:
 ʃəbʰəkə puɳərle:kʰəŋə kərəta:? puruʃə pəri:kʃa:kə
 əɳuua:d̥əkə upəjuk̥tə ʃt̥hələpərə i: tiʃpəŋi: kərəta:
 d̥ze: ʃāʃkrit̥ə a: əuəhət̥t̥hə bəla: uɪd̥ja:pəti:kə

d̥zəkʰəŋə ra:d̥zɑ:kə prəʃəst̥i-pa:t̥həme: puŋəhə-
pra:t̥ə bʰe:lə t̥ʰəŋhi t̥əkʰəŋə ki: huŋəkəra i: ʃa:d̥h̃ā:jə
t̥ʰəŋhi d̥ze: o: ra:d̥zəpu:t̥əŋi:kə t̥ʰəɪt̥rəkə uɪʃəjəme:
gələt̥ə ba:t̥ə lɪkʰət̥ɑ: a: i: ʃəməst̥ə ka:d̥zə
d̥zɑ:t̥iua:di: lɪpɪka:rəkə kɪrəda:ŋi: ət̥ʰi? puŋəhə
hi:t̥o:pəde:jəme: ŋa:ra:jəŋə pəŋd̥i:t̥ə kəhəi t̥ʰət̥h̃i:

a:ha:ra ŋɪdra: bʰəjə mət̥h̃uŋə t̥ʰi ʃa:ma:ŋjəme:t̥ə
pəʃubʰiŋəra:ŋa:m .

ɖhəmo: hi t̥e:ʃa:məɖh̃iko: uɪʃe:ʃə: ɖhəme:ŋə
hi:ŋa:h̃ə pəʃubʰih̃i ʃəma:ŋa:h̃ə ..

a:ha:ra, ŋɪdra:, bʰəjə a: mət̥h̃uŋə i: məŋukkʰə a:
ma:lə-d̥zɑ:ləme: e:kke: rəŋə ho:ɪe:. məŋukkʰəme:
uɪʃe:ʃə kʰa:li: ɖhəmə ət̥ʰi ŋəi t̥ə əi ʃə uɪhi:ŋə o:ho:
ma:le:-d̥zɑ:lə ʃəŋə ət̥ʰi.

2

əŋt̥ərd̥zɑ:lə bʰe:lə ʃa:ɪbəra ʃpe:ʃə.

muda: kʰət̥əra: o:t̥t̥əu ət̥ʰi, ua:ɪrəʃə, ʃpəimə,
ma:ləue:jəra, ʃpa:ɪue:jəra, t̥ro:d̥zəŋə ho:ʃə a:
uɔrməkə kʰət̥əra:.

ua:ɪrəʃə ət̥ʰi rək̥t̥əbi:d̥zi:, əpəŋe: i: e:kəʃə ɖo:ʃəra
pro:gra:mə bəha:ra kəraɪe:, o:ŋa: i:ho: əpəŋe: ət̥ʰi
pro:gra:mə. ʃɪst̥əmə, ʃti:lt̥hə, pʰa:ɪlə a:
po:li:mɔrpʰikə ua:ɪrəʃə e:kəra prəka:ra bʰe:lə.

uɔrmə ʃe:ho: ua:ɪrəʃə ʃəŋə pro:gra:mə ət̥ʰi d̥ze:

ne:təuərkəṣṣ̃ pəṣṣ̃əraie:.

tro:dʒəṇṇə hɔrṣṣə bəre: kəla:mi:, la:gəṭə dʒe: kəṣṣ̃ə
i:rə gʰa:təkə ka:dʒə mudā: kəṭ/de:tə ui:rə gʰa:təkə
ka:dʒə.ṣpa:ive:jərə ətʃʰi dʒa:su:sṣ̃ə dʒe: uʒəktɪ ba:
ṣṣ̃əgəṭʰəṇṇəkə dʒa:su:sṣ̃i: kərəie:. ma:ləue:jərə ətʃʰi əi
ṣṣ̃əbʰəkəkə ma:ne: uə:irəṣṣ̃ə, uɔrmə, ṣpa:ive:jərə a:
tro:dʒəṇṇə hɔrṣṣəkə ṣṣ̃əmmɪləṇṇə dʒe: ne:təuərkəkə
kəmpju:tərekē: nʌkəṣṣ̃a:nə pəhũtʃʰa:bəie:. ko:nɔ:
pʰe:kə tʃʰi:dʒəkē: kɪṇəba:kə-be:ṣṣ̃a:həba:kə le:lə
ədʒna:tə lo:kəkē: pəṭʰa:ɔ:lə be:hɪṣṣ̃a:bə i:-pəṭrə
bʰe:lə ṣpəimə.

e:ŋtɪ: uə:jərəṣṣ̃ə əi ṣṣ̃əbʰəpərə ləga:mə ləgəbəie:.
pʰa:jərəuə:lə həikərə ba: krəikərə ṣṣ̃əbʰəkē: əhā:kə
kəpju:təra ba: ne:təuərkəkə pərə a:krəmənə ba:
ədʒʰika:rəkē: rɔ:kəba:le:lə kɪla:kə de:ba:rə ətʃʰi.

a: əṇtəme: həməra e:tʰɪkələ həikərə, dʒe: ətʃʰi
həikərə ba: krəikərə ṣṣ̃əbʰəkə ba:pə, dʒe: əhā:kə
bʰəla:ɪ le:lə əhā:kə e:ŋtɪ:uə:jərəṣṣ̃ə a:
pʰa:jərəba:ləkē: tɔ:rəba:kə prəja:sṣ̃ə kərəie:, a: dʒə
ṣṣ̃e: bʰəṭ/ge:ləi tṣ̃ə e:ŋtɪ:uə:jərəṣṣ̃ə a: pʰa:jərəba:ləkē:
a:rə mədʒəgo:tə: kərəie: nɪ:kə pro:gra:mɪgəṣṣ̃ə a:
təkʰəṇṇə pʰe:rə əṭəikə kərəie:. budʒʰɪjəu məkədqɪlə
kərəie:.

e:kəṭa: əpəṇṇə tʃʰəuɪ bəṇṇa:u, dʒəkəra:sṣ̃ə nɪ:kə lo:kə
pre:mə kərəie: a: dʒe: jo:gʒə ətʃʰi kərməṭʰə ətʃʰi.

mudā: dʒe:nā: dʒe:nā: əhā: a:gā: bəṭʰəbə, ṣṣ̃əməjə

bi:tətə hāmərə: s̥əbhāme:s̥ə bəhūtəkə əpənə
 mo:nəkə t̪həu du:sitə he:bəʔ/la:gəi t̪hən̪hi a: s̥e:
 ho:ie: o:i gəpə s̥əbhəpərə d̪hja:nə de:la:s̥ə d̪ze:
 do:sərə hāmərə: u:səjəme: ki: so:t̪jəie: ba:
 ba:d̪zəie:. mudā: o: əpənə t̪həd̪mə d̪z̪na:nə ba:
 kəhijo: ka:lə ni:ko: d̪z̪na:nə ba: kəhu: d̪z̪a:nəkə:ri:
 t̪ə d̪ə/s̥əkəi t̪hət̪hi mudā: ki: o: hāmərə əpənə t̪həu
 ba: jo:gjəta: hāmərə: d̪ə/s̥əkəi t̪hət̪hi, n̪əi uərən̪ o:
 be:ji:ka:lə t̪əkərə un̪əta: kərəi t̪hət̪hi. ma:ta:-pita: a:
 j̪k̪səkə s̥e:ho: kək̪həno: ka:lə ən̪a:ja:s̥ə əime:
 s̥əmmilit̪ə b̪həʔ d̪z̪a:i t̪hət̪hi. s̥əgi:-s̥a:t̪hi:, s̥ərə-
 s̥əma:d̪zə a: s̥əmbənd̪hi: s̥e:ho:. o: kəmə ba: be:ji:
 s̥und̪ərə ət̪hi, o:kərə gən̪it̪ə o:i bət̪t̪ja:s̥ə ni:kə-
 əd̪həla: t̪həi, o:i t̪e:d̪zə ba: buərəbəkəkē: do:st̪ə
 bən̪a:u ba: n̪əi bən̪a:u, o:kərə: duā:re: hāmə s̥əbhə
 d̪z̪it̪ələũ ba: ha:rələũ. huṇəkərə kr̪ja:kəla:pə a:
 bo:lə i: s̥əbhə kərəie:, mudā: s̥e: t̪ək̪həne: h̪e:t̪ə n̪e:
 d̪z̪ək̪hən̪ə əh̪ā: t̪ə_ipərə ka:n̪ə-ba:t̪ə de:b̪əi.

s̥əphələta: d̪ze: uā:st̪əuəme: s̥əphələta: ho:i, biṇu
 kəmp̪ro:ma:īd̪zəbəla: s̥əphələta:, t̪ə_īs̥ə əh̪ā:kə
 a:t̪məuīʃuā:s̥ə a:gā: bət̪hət̪ə. əs̥əphələta: lo:kəkē:
 h̪əto:t̪sa:h̪it̪ə t̪ək̪həne: kərət̪ə d̪z̪ək̪hən̪ə o:
 uā:st̪əuəme: əs̥əphələta: ho:i. d̪ze:k̪s̥ə de:ri:da:kə
 uīk̪hən̪d̪ən̪əuā:d̪ə k̪əte:kə s̥a:h̪it̪jəkē: ni:t̪jā:s̥ə
 u:pərə ləʔ ge:lə a: k̪əte:kə kē: u:pərəs̥ə ni:t̪jā:. t̪ə
 t̪jo:ri kəʔ kəjə r̪əf̪ən̪a:t̪məkə s̥a:h̪it̪jə l̪k̪həbə a:
 t̪ə_ipərə m̪iʃe:lə p̪ho:ko:kə d̪iʃi:pli:n̪əri: īst̪i:t̪ju:ʃən̪ə
 s̥əbhəs̥ə

purəṣka:rə le:bə mu:lja le:bə ṣəphələṭa: bʰe:lə a:ki
 ṣəphələṭa:? a: ṣubʰa:ṣə tʃəṇḍrə ja:dəuə ṣəṇə ṣufi:lə
 ṣəṇə dʒiṇəgi: bʰəri ətəṇa:i a: təkərə mu:lja
 tʃuke:ṇa:i bʰe:lə ṣəphələṭa: a:ki əṣəphələṭa:?

tʃə ətəṇə a:tṁəuṣua:ṣə bəṇe:ṇe: rəhu:, əṇuṣa:ṣəṇə
 əḍigə ra:kʰu:. jo:gjəṭa:me: ṣəbʰəḍiṇə uriddʰi kərəṭṭə
 rəhu:, dʒe: e:kə ḍiṇə e:he:ṇə bi:təjə dʒe: əhā:kə
 jo:gjəṭa:me: ko:ṇo: uriddʰi ṇəi bʰe:lə tʃə budʒʰu: o:
 ḍiṇə bərba:də bʰə/ ge:lə. a: ṣṭʰiṭəprəḍʒṇə bəṇu:
 a:tṁəuṣua:ṣə ra:kʰu:. a: dʒə əhā:me: i: ṣəbʰə guṇə
 ətʃi tʃə əhā: ṣəma:ṇa:ṇṭərə ḍʰa:ra:kə lo:kə tʃi:
 əhā:kə ṣua:gəṭə ətʃi.

bʰo:re: ṣəka:le: uṭʰu:, gʰərəkə ka:dʒə ṣe:ho: kəru:
 əṣṭə əhā: dʒəba:bəḍe:hə a: a:tṁəṇiṛbʰərə bʰə/
 ṣəkəbə. ṣəməṣja: e:la:pərə ṣəha:jəṭa: mā:gəṣṭə
 la:dʒə ṇəi kəru: a: ḍo:ṣəra:kə ṣəməṣja:me:
 ḍo:ṣəra:kē: ṣe:ho: ṣəha:jəṭa: kəru:. jəktʃa:li:
 ḍuṣṁəṇəkə ṣo:dʒʰā: tʰa:tʰə bʰe:ṇa:i kəṭʰiṇə ətʃi, əi
 le:lə tʃa:hi: ṣa:həṣə, ṇi:kə-əḍʰəla:kə pʰəritʃiṭʰə ḍriṣṭi
 a: ṣəṭjə, a: əṇja:jəkə kʰi:la:pʰə kəkʰəṇo: həṭʰja:ra
 ṇəi ra:kʰu:. tʃiṭʃi:le:ṣṭə ki:jo: ṇəi ṣuṇəṭə, kə/ kəjə
 ḍe:kʰa:u, kəṇṇa:ro:həṭə a: upəra:ga:-upəra:gi:ṣṭə
 kiṭʃiṇu ṇəi həe:tə, kə/ kəjə ḍe:kʰa:u, dʒe: bʰa:ṣəṇə
 ḍəi tʃi: ṣe: kərəbo: kəru:.

əṇṭərdʒa:ləpərə ṣe:ho: bəhuṭə ra:ṣə kʰəra: tʃiṭʰəi, ṇe:
 pʰe:kə ṇju: bəṇa:u ṇəhi:je: pəṣa:ru:, əṇṭərdʒa:ləkə
 əpəra:ḍhi: ṣəbʰəṣṭə bəṭʃu:.

əpəɳa:ʂə kəmədʒo:rə a: tʃi:ɔ:təkē: dəra:u n̄ai,
o:kəra: prəɳa:ɾiɳə n̄ai kəru:, dʒe: kiʒo: əhā: ʂəgə i:
kəraie: təkəra kʰiɭa:pʰə ʃika:ɾiɳə kəru:.

dʒəjəpura-pʰuɳə (n̄əkəli: pəe:rə), kəmə dʰūa: bəla:
tʃiɭha: ʂəɳə ʂəma:ɳa:n̄tərə ʂa:hiɳjə ʂe:ho:
əɳue:ʂəɳə, n̄iʂka:mə kərmə a: biɳu pa:ɪ/
purəʂka:rəkə la:ləɳjəkə kəe:lə dʒa: rəhələ ətʃi dʒə
ɪʂə həmə ʂəbʰə n̄i:kə ʂəma:dʒə bəɳa:bi: a:gā:
bəɳa:bi:.

ʂəbʰəme: kiɳiɳu i:ləmə ho:ɪ tʃiəi, dʒe:ɳa: piɳəhi:
bədʒe:ba:kə i:ləmə. dʒə ʊiʃu:ʂə n̄ai huəjə tʃə o:ime:
pʰu:ki kəʔ d̄e:kʰiɳə. o:ɪle:lə kəe:kə bərkʰəkə
prəʃikʂəɳəkə a:ʊəʃkəɳa: ho:ɪ tʃiəi. tʃəhiɳa: lo:kə
n̄iɳjə, ɳa:tʃəme: ʂe:ho: tʃiəi a: ləkəri: a: ma:ɳi
ʂəmbəɳd̄hi: i:ləmə ʂe:ho: tʃiəi. o:ɪ kəla:kə
ʂəmma:ɳə kəru:.

o:hi: ʊika:ʂəkə ʂu:ə:gəɳə kəru: dʒə_ɪʂə pəɳa:ʊəɳə
n̄əʂtə n̄ai ho:ɪɳə ətʃi, dʒəɳe:kə ga:tʃiə ka:təi tʃi:
tə_ɪʂə d̄əʂə guɳa: ga:tʃiə ro:pu:.

əʂəgəra ka:dʒə kəraime: dəra la:gəie:, tʃi:ɔ:to:ʂə
tʃi:ɔ:to: ka:dʒə? mud̄a: ʂe: ʂəbʰə ka:lə n̄ai bʰe:təɳə,
ʂəbʰə ka:lə n̄e: ʂəge: bʰe:təɳə n̄e: ʂəməɳtʰəne:.

bʰu:ɳə kē: biʂəɪ dʒa:u, i: n̄i:kə huəjə təkʰəɳo:, ba:
əɳhəla: huəjə təkʰəɳo:.

kiɳiɳu ʂəgi: ʂa:tʃi: a: ʂəgəɳəɳə əhā:kē: d̄ukʰi: kəraɪ

t̪h̪əṭṭh̪i, t̪a:məṣə uṭh̪əb̪əi t̪h̪əṭṭh̪i, h̪əṭo:t̪ṣa:h̪iṭə k̪ərai
 t̪h̪əṭṭh̪i, huṇṇək̪a: b̪iḍa: k̪əṛəb̪a:k̪ə ṣ̪əməjə a:b̪i ge:l̪ə.
 ṇi:k̪ə ḍiṇṇə ək̪h̪əṇo: a:b̪əib̪ələ əṭṭh̪i, əḍḍh̪əla: ṣ̪əməjə
 k̪əh̪ija:ḍh̪əri ṭ̪j̪əḷəṭṭə. əḍḍh̪əla: ṣ̪əməjəme: ṣ̪i:k̪h̪ələ
 ʃ̪ik̪ṣa: ḍu:r̪əga:mi: ho:ṭṭə əṭṭh̪i ḍ̪̪ə_ṭṣ̪ə h̪əmə əp̪əṇṇə
 g̪əḷəṭṭi: ṇəi ḍo:h̪əra:b̪i: k̪a:ḍ̪̪ək̪ə bi:ṭ̪j̪ə uṭra:m̪ə ḍ̪̪ə/
 ṭ̪̪iṇṇṇə k̪əṛəb̪ə ṣ̪e:ho: a:uəʃ̪j̪ək̪ə, ga:m̪ə, ṣ̪əṛ-
 kuṭum̪ə, ḍo:ṣ̪ə-m̪əhi:m̪ə o:ṭṭh̪a:m̪ə e:ṇa:i-ge:ṇa:i
 ṣ̪e:ho: a:uəʃ̪j̪ək̪ə.

b̪iḥa:ṛik̪ə b̪a:ḍə p̪əṇṇiṣo:k̪h̪a: ḍe:k̪h̪əb̪a: le:l̪ə ṭ̪əija:r̪ə
 r̪əhu: ṣ̪əb̪h̪ə ḍiṇṇə h̪əe:ṭṭə ḍ̪̪a:ḍu: a: ṣ̪e: h̪əe:ṭṭə
 ḍ̪̪ək̪h̪əṇṇə əh̪ā: ṣ̪əb̪h̪ə ḍiṇṇə ko:ṇo: ṇe: ko:ṇo: e:kko:
 go:ṭe:k̪ə ṣ̪əh̪a:j̪əṭṭa: k̪əri: ṣ̪əḍa: əp̪əṇṇə uṭṭ̪̪a:r̪ək̪ē:
 l̪ik̪h̪i k̪əḍ̪̪əma: k̪əṛəṭṭə r̪əhu: ḍ̪̪əḷək̪h̪əi b̪iṇṇu ṇa:ga:
 ke:ṇe: k̪əru:, ṣ̪a:ṭṭə-a:ṭṭh̪ə g̪h̪əṇṭa: ṣ̪u:ṭu:, b̪h̪o:ḍ̪̪əṇṇə
 e:h̪e:ṇṇə k̪əru: ḍ̪̪e: ʃ̪əri:r̪ə le:l̪ə ṣ̪u:a:ṣ̪ṭh̪j̪ək̪a:ri: huəj̪ə.
 mo:ṇṇə ṭ̪əijo: uṭ̪̪əṭṭə/l̪a:g̪əj̪ə ṭ̪̪ə ḍ̪̪h̪a:ṇṇə l̪əga:u, ṭ̪̪iṭṭə
 b̪əṇṇa:u, p̪əṭṭh̪u:, ṣ̪āgi:ṣ̪ā g̪əp̪ə k̪əru:, g̪h̪u:mu: p̪h̪iṭru:,
 ṣ̪āgi:ṭ̪əp̪əṛə ṇa:ṭ̪̪u:.

ḍ̪̪i:uəṇṇə əmu:l̪j̪ə əṭṭh̪i, e:k̪əṛə ṣ̪əb̪h̪ə k̪ṣ̪əṇək̪ə p̪r̪əṭṭi
 ṣ̪əmma:ṇṇə r̪a:k̪h̪u: b̪iṇṇu ʃ̪ik̪a:ṭṭək̪ə me:h̪əṇṇṭi k̪əru:
 a: ṣ̪e: ṭ̪ək̪h̪əṇṇə ṭ̪̪ə a:ro: k̪əru: ḍ̪̪ək̪h̪əṇṇə əṭṣ̪ā
 əṣ̪əp̪h̪əḷəṭṭa: p̪ra:ṭṭə huəj̪ə. ḍe:k̪h̪ələ ṣ̪əp̪əṇṇa: ma:ṇe:
 l̪ək̪ṣ̪j̪ə ḍ̪̪iṣ̪ə ṣ̪əb̪h̪ə ḍiṇṇə e:k̪ə ḍe:g̪ə, a: o: ḍ̪̪ā
 m̪əṇṇo:r̪āḍ̪̪ək̪ə l̪a:g̪əj̪ə ṭ̪̪ə bud̪̪̪h̪u: ḍ̪̪e: əh̪ā:
 ṣ̪əma:ṇa:ṇṭ̪̪əṛə ḍ̪̪h̪a:ra:k̪ə lo:k̪ə ṭ̪̪i:, əh̪ā:k̪ə ṣ̪u:a:g̪əṭṭə
 əṭṭh̪i.

kəʔhəʔsi:, ā:kʰɪ dʰəɪ nəi ge:lə, t̪a:məsəkē:
 nuke:ba: le:lə, i: kʰufi: nəi d̪e:kʰe:ləkə, i:
 ha:sjəkəŋika: sunəla:kə ba:dəkə ha:sjə h̄si: nəi
 tʰələ, i: d̪o:s̄əra:kē: s̄gi: bəŋa:bəibəla: o:kəra:
 uʃua:s̄ə d̪ia:bəibəla: d̪ze: o: həməra: le:lə kʰəʔəra:
 nəi əʔtʰɪ s̄e: h̄si: nəi tʰələ. uriddʰə a: be:ma:rəkə
 s̄əha:jəʔa: kəra:ba:kə tʃa:hi:, juddʰə a: pra:krit̪ikə
 a:pəda:s̄ə prəbʰa:uʔtə lo:kə a: d̪e:jəkə məd̪əʔi
 kəra:ba:kə tʃa:hi:, i: kəhijə: n̪ɪrəʔtʰəkə nəi həe:t̪ə.
 əh̄ā:kə s̄o:d̪iʰā: s̄pəʔtə ləkʃə he:ba:kə tʃa:hi:,
 pəɪʃrəmə a: ləgəŋəs̄ə o: pra:pt̪ə s̄e:ho: həe:t̪ə.
 əŋja:ji: a: kəʔtə pəh̄uʔtʃe:n̪ɪha:rəkə prəʔi bəʔd̪əŋa:
 si:kʰu:, ma:n̄əuəʔa:kə prəʔi n̪ɪska:mə bʰa:uəʔs̄ə
 s̄e:ua: ke:n̪ɪha:rəkə prəʔi k̪rit̪əʔd̪iʒnə həu. d̪iujā:gə
 lo:kəkə prəʔi həməra: s̄əbʰəkē: d̪ʰja:n̄ə ra:kʰəba:kə
 tʃa:hi:, huŋəka: prəʔi s̄əʔue:d̪əŋəʃi:lə rəhəba:kə
 tʃa:hi:. d̪iujā:kə lo:kə d̪iujā:gəʔa:kə əla:be: s̄e:ho:
 bəhuʔtə ra:s̄ə guŋəs̄ə uibʰu:s̄ɪt̪ə tʰəʔtʰɪ, həməra: s̄e:
 d̪e:kʰəba:kə tʃa:hi:, a: huŋəka: əpəŋə əd̪ʰika:rə
 bʰe:t̪əŋɪ t̪ə_ime: s̄əgə d̪e:ba:kə tʃa:hi:. uʃua
 s̄ua:s̄t̪ʰjə s̄əgəʔt̪əŋəkə əŋuʃa:rə uʃuəme: pəŋd̪rəhə
 prəʔiʃəʔtə lo:kə d̪iujā:gə tʰəʔtʰɪ. bʰa:rəʔəme: pəh̄ilə
 be:rə 2001 me: d̪iujā:gə lo:kəkə gəŋəŋa: bʰe:lə d̪ze:
 ma:t̪rə 2.1 prəʔiʃəʔtə əʔtʰɪ, i: prəʔiʃəʔtə uʃua:s̄ə jo:gʃə
 nəi əʔtʰɪ. s̄əhəkərm̄i:, s̄əgi: s̄a:t̪ʰi: s̄əŋə bəŋəba:kə
 d̪ua:bə əh̄ā:pəra s̄əd̪ikʰəŋə rəhəʔtə, mud̪a: əh̄ā: o:
 d̪əua:bəme: nəi a:u. əpəŋə uʒəkt̪iʔuə uʔkəʔt̪ə kəru:.

h̄si:t̪əʔt̪ʰa: le:lə əpəŋə d̪iʒa:n̄ə gəme:ŋa: n̪i:kə
 gəpə n̄əi.

kʰe:təme: rəʂa:jənikə pəda:rʰə va:tə:uəəŋəkē:
 du:ʂitə kəəitə ətʰi. dʒəiʊikə pəda:rʰəkə upədʒa:
 biŋu rəʂa:jənikə pəda:rʰəkə ho:itə ətʰi, i: be:ʃi:
 sʊəʂtʰjəkə:ri: a: tʃəhətəgərə ho:itə ətʰi.

dʒiŋəkə:me: a:tʰmə-səmma:nəkə bʰa:uə kəmə
 tʃəŋhi o: ŋi:kə əŋubʰəuə kəəi le:lə do:ʂəra:kə
 ma:ŋjəta:kə a:uəʃjəkəta: pəəitə ətʰi.
 pʰe:ʂəbukəpərə po:ʂtə kəʌ/ kəjə la:ikə ga:ŋəibəla:
 le:lə i: gəpə ətʰi. kəte:kə gʰətəŋa: gʰətʰitə bʰe:lə ətʰi
 dʒə_ime: ʂe:lpʰi: lai ka:lə ujəktʰi kʰəḍʰa:ime: kʰəʂi
 pəəələtʰi, tʃi:taʂə kʰəʂi pəəələtʰi a: mriʃju bʰəʌ/
 ge:ləŋhi. hə mudə: ʂe:lpʰi: ke:rə prəjo:gə əhā: ŋi:kə
 udde:ʃjə dʒe:nə: be:ti: ʂəgə ʂe:lpʰi: a:ḍikə ru:pəme:
 kəʌ/ʂəkəi tʃi:.

ʂəməjəkə məhətuə budʒʰu:, pʰa:lətu: ʂəbʰa: ʂəmitʰi,
 kʰa:ʂə kəʌ/ prəʈikrija:va:ḍi: ʂəmitʰi-ʂəʂtʰa: əhā:kə
 bəhuʂə ʂəməjə kʰəra:pə kəʌ/ʂəkəitə ətʰi. kəkʰəŋo:
 ŋijəʂə ʂəməjəʂə ŋəi pəhūʃi ʂəki: tʃə ḍukʰə ujəktə
 ke:nə:i ŋəi biʂəru:. pa:i həməra: ʂəbʰəkē: prəkritʰiʂə
 du:rə kəʌ/ de:nə: ətʰi. kəŋa:ḍa:kə mu:lə iŋḍijəŋə
 əbe:nə:ki: kəbi:la: dʒe: huŋəkə: ʂəbʰə le:lə a:rəkʂitə
 riḍʒəruə o:ḍa:nə:kəme: rəhəie: pəja:uəəŋəkə le:lə
 kəte:kə ʂuŋḍərə ʂuŋḍərə lo:ko:ktʰi bəne:nə:
 ətʰi 'təkʰəŋə dʒəkʰəŋə a:kʰiri: ga:tʃə kəti
 dʒa:jəʂə, a: ʂəbʰə ḍʰa:rəme: ma:hurə ḍəʌ/ de:lə
 dʒa:jəʂə, təkʰəŋə dʒəkʰəŋə go:tə-go:tə mā:tʃə əhā:
 ma:ri de:bə, təkʰəŋə: əhā: bu:dʒʰi ʂəkəbə dʒe: əhā:
 pa:i ŋəi kʰa: ʂəkəi tʃi:.'

ṣa:ma:njə d̪i:uəṇə d̪i:bu: d̪ʒə_ɪṣṣṣ pəɾja:uəɾəṇəkē:
nukəṣa:nə n̪əi ho:ɪ, prəkɾiṭṭṣṣṣ d̪ʒuɾi kəʈ/rəhu:.

e:kə d̪o:ṣəra:ṣṣṣ mɪɪ d̪ʒulɪ kəʈ/rəhu:, məṇukkʰe: t̪a:
n̪əi, ma:lə-d̪ʒa:lə, t̪ɪɾəi t̪ɪṇṇəmuṇi:, ṣəbʰəṣṣṣ,
prəkɾiṭṭṣṣṣ d̪ʰa:rəṣṣṣ.

a: ʃe: d̪ʒṣ ət̪ɪɪ t̪ṣ bud̪ʒʰu: d̪ʒe: əh̃ā: ṣəma:n̪a:n̪t̪əɾə
d̪ʰa:ra:kə lo:kə t̪ɪɪ:, əh̃ā:kə ṣu:a:gəṭə ət̪ɪɪ.

kɪjo: ṣəmpu:rṇə n̪əi ho:ɪe: muḍa: n̪i:kə bəṇṇəba:kə
prəja:ṣə t̪ṣ kəɾje: ṣəkəɪ t̪ɪɪ:. həməra: ṣəbʰəkē:
ṣəṭ̪jəu:a:d̪i:, ɪma:n̪əḍa:ɾə a: d̪əja:lu bəṇṇə
rəhəba:kə prəja:ṣə kəɾəba:kə t̪ja:hi:. i: ṣṣṣa:ɾə
rəhəba: jo:ɟjə e:kəṭa: n̪i:kə ṣṭʰa:n̪ə bəṇṇə rəhəjə
t̪əkəɾə prəja:ṣə ṣəbʰəkē: kəɾəba:kə t̪ja:hi:.

həməra: ṣəbʰəkē: kʰu:bə pəɾhəba:kə t̪ja:hi:, n̪əuə
n̪əuə t̪ɪ:d̪ʒə ṣɪkʰəɪṭə rəhəba:kə t̪ja:hi:.

3

Parallel Literature in Maithṭili and Videhā Maithṭili Literature Movement

Pseudo-criticism in Maithṭili and th̃e case of
Kamalananda Jh̃a

Th̃e title of Kamalanand Jh̃a's book "Maithṭili
Novel: Time, Society and Questions" (2021) is
misleading. It is a collection of some syndicated so-
called critical articles on some of h̃is caste novelists.

The 263-page book can only be sold in hardbound to libraries where it will rot. Here is a correction, a non-caste writer's work, i.e., Subhash Chandra Yadav's novel 'Gulo', has been dealt with by him in two lines, of course without reading it. I am presenting those two lines here for your entertainment. You must have read *Gulo*, if you haven't already, read it first because then you will have a more entertaining experience. *Gulo* is available on Videha Archive with the permission of Subhash Chandra Yadav at this link <http://videha.co.in/pothi.htm>.

"The weakness of the novel is the author's political bias. The partisanship towards a particular politics does not do justice to the work."

In a novel where politics is not remotely involved, there is no question of 'political bias and partisanship of a particular politics'. Dhumketu and Yatri used political bias or partisanship. Subhash Chandra Yadav's 'Vote' which came out in 2022 and is available with permission of Subhash Chandra Yadav on Videha Archive at this link <http://videha.co.in/pothi.htm>, is on politics but even there Subhashji's enchanting style obviates the need of any political bias... Read my book 'Nit Naval Subhash Chandra Yadav' which is available at this link <http://videha.co.in/pothi.htm>. On the other

hănd, Mr Kamlanand Jhġa sounds like a spokesperson of some political party or a casteist organisation rather thġan a literary critic. Kamalananda Jhġa's Brahăministic bias against Subhăbashġ Chġandra Yadav is an alarm bell. Thġe parallel stream is conscious of hŏw Kamalananda Jhġa takes thġe leftist stance to promote Brahăminism and wants to sacrifice social justice. In hġis biodata, hġe proudly mentions thġe Maithġili translation assignment bestowed on hġim by thġe Sahăitya Akademi, and thġis assignment was allotted to hġim not on account of merit but solely on thġe ground of hġis caste title and in lieu of thġese deeds. For people like hġim, Maithġili-related work is merely a line in thġeir *curriculum vitae*, but it is a question of life and deathġ for thġe people of thġe parallel stream. WhŲy did I call Kamalananda Jhġa a pseudo-critic? Because hġe is a pseudo-critic. He writes: "After nearly a hŏndred years of journey, Gaurinathġ is credited withġ writing a dignified novel on thġe dreams, struggles and ironies of inter-caste marriage. So, did Kamalananda Jhġa take away thġis credit from Sushġil? Is thġis thġe culmination of thġe arrogance of hġis Brahăministic upbringing ("*Thġroughġ my whŲims and fancies I can place some literature on top and can downgrade some to thġe bottom*") or is thġis thġe evidence of hġis lack of study? Let me take you away from thġe selfishġ world of Kamalananda Jhġa, away from deception

and disguise to the sincere world of Sushil's magical literature. Welcome to the world of Sushil's literature. Here is Sushil's 'Gambali' (1982) which is now available in the Videha Archive at the link <http://videha.co.in/pothti.htm>. In the first line of this novel, even before the novel begins, Sushil writes about the novel 'Gambali': "In support of widow marriage and inter-caste marriage" and here begins the novel. The death of a village woman and then the trouble ensues, who will cremate this village woman? Brahmin community or Yadav community of the village? Dinesh Kumar Mishra's 'Dui Patan Ke Bich Me' is a historical biography of the Kosi River. He has also written historical biographies of other rivers of Mithila like 'Bandini Mahananda,' 'Bagmati Ki Sadgati!', 'Dui Patan Ke Bich Me... (Story of the Kosi River)', 'Na Ghāt Na Ghār, Kamla River, 'Bhūtahāi River and Technical Herbalism', 'The Kamla River and People on Collision Course, Bhūtahāi Balan- Story of a Ghost River and Engineering Witchcraft, Refugees of the Kosi Embankments. Pankaj Jha Parashar, a member of the Maithili Advisory Committee of the Sahitya Akademi, Delhi has plagiarised paragraph after paragraph from his books and has published a novel in Maithili in his name, which pseudo-critic Kamalananda Jha mentions as research of this thief author Pankaj Jha Parashar! Let me

clarify here that both the thief writer and the pseudo-critic are in the Hindi department of Aligarh Muslim University. This research is done by Dinesh Kumar Mishra, who is a graduate of IIT, Khargapur in Civil Engineering (in 1968) and M. Tech in Structural Engineering (in 1970) and is qualified for that research. In Hindi, the cut-off for admission is the lowest across universities, otherwise, Kamalananda Jha would have known that this research could be done by a civil engineer only. The Hindi original and Maithili screenshots are attached below. Dinesh Kumar Mishra is not from Mithila, but he has authored the story of all the streams of Mithila. We are grateful to him, and the people of Mithila will remain indebted to him for this. This thief writer Pankaj Jha Parashar is a habitual offender. More than a decade ago he found a saviour in Mr Taranand Viyogi who wrote that he (thief writer Pankaj Jha Parashar) gets influenced involuntarily stole others' material in his works. Now he has found another saviour in Kamalananda Jha. The parallel stream is conscious of how Kamalananda Jha takes the leftist side to promote Brahminism and wants to sacrifice social justice. Communism has suffered a lot from people who became communists to escape the land ceiling.

All books by Dinesh Kumar Mishra are now available in the Videha Archive with his

permission:

<http://videhã.co.in/pothĩ.h.ĩm>

Let us recall h ěre th ěat wh ěen Bill Gates was asked wh ěeth ěer h ě was delaying th ěe introduction of th ěe X-Box in India for fear of piracy. His answer was Microsoft never delays th ěe launch ě of products for fear of piracy. We will continue enrich ěing Videh ěa Arch ěive (<http://www.videhã.co.in/arch ěive.h.ĩm>), despite such ě risks because not all th ěe fish ě in th ěe pond rot by some rotten fish ě in parallel streams. Th ěe fish ěermen h ěre h ěave been and will continue to remove such ě rotten fish ě.

Th ěe final blow to syndicated pseudo-literary criticism in Maith ěili.

Original Dinesh ě Kumar Mish ěra (Dui Patan Ke Beech ě Me... 2006): It is noteworth ěy th ěat between 1923 and 1946, 5,10,000 people died of malaria, 2,10,000 from Kala Azar, 60,000 of Ch ěolera and 3,000 of smallpox in th ěe Kosi region (783,000 total death ěs).

Th ěief Pankaj Jh ěa Parash ěar (Member of Maith ěili Advisory Committee of Sah ěitya Akademi, Delh ěi) [Jalpranth ěar 2017 (p. 103)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब । 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल ! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

Original Dineshś Kumar Mishśra (Dui Patan Ke Beechč Me... 2006): On thē Kosi River in Bihār, India, a dam was built by King Laxman II in thē 12thč century and for thīs, hē received thē title of 'Bir' from thē people and thē embankment of thē river was called 'Bir Dam' Thē remains of thīs embankment are still visible in Supaul district, about 5 km southč of BhĔim Nagar. Dr Francis Buchčanan (1810-11) speculated thāt thē dam must hāve been an outer wall built to protect a fort as it stretchčed over a distance of 32 kilometres from Tilyuga to its confluence on thē western bank of thē DhĔaus river. Dr W.W. Hunter (1877) did not agree withč Buchčanan's contention thāt thē dam was thē protective wall of a fort. Quoting locals, Hunter believed thāt most people did not consider it a fortress wall and according to hīm it was something else but hē was not in a position to say anything. Yet thē common impression is thāt it must hāve been an embankment built along thē Kosi River to prevent thē river's current from sliding westwards. People also said thāt it seemed thāt thē construction of thē embankment hād suddenly stopped.

Thē pseudo-critic Kamalananda JhĔa's saviour of thē hābitual offender thĔief Pankaj JhĔa Parashśar quoted thē plagiarised work as follows: (**MaithĔili Novel, Time, Society and Questions pp. 257-258**):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पटुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकें रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकें बढ़वैत पटुआ कका कहैत छथिन, “पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकें अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकें रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्यू. डब्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।” एहि तरहें बान्हक मादे

ThTief Pankaj JhJa Parashsar (Member of MaithTili Advisory Committee of Sahāitya Akademi, Delhli) [Jalpranthtar 2017 (p. 31)]:

पढ़ूआ कका पछिला गप केँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू कोसी नदीक बैसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा केँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनेँ छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवतः कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ूआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूढ़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक केँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ूआ कका केँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

Original Dinesh Kumar Mishra (Dui Patan Ke Beech Me... 2006): A glimpse of the horrors of the Kosi River can be seen in the event when the army of Feroz Shah Tughlaq returned to Delhi from Bengal. It is said that when the troops of the Sultan reached the banks of the Kosi, they saw that on the other side of the river, the troops of Haji Shamsuddin Ilyas were waiting, ready for a battle. This was the same Haji Shamsuddin who founded the cities of Hajipur and Samastipur. Feroze's troops were stranded on the banks of the Kosi somewhere around

Kursela. Thē speed of thē river was preventing thēm from moving forward. It was finally decided to proceed northward along thē river and to locate thē water whēre it was navigable. Thē troops of thē Sultan went up about a hūndred *kos* and crossed thē river near Ziaraṇ, situated at thē same place whēre thē river descended from thē mountains into thē plains. Thē river was thīn, but thē flow was so fast thāt hēavy stones weighgīng five hūndred *manas* were floating like straws in thē river. On eithēr side of thē river whēre it was found possible to cross it thē Sultan erected a row of elephānts, and ropes were hūng in thē bottom row so thāt if a man loses control hē could be rescued with thē hēlp of thēse ropes. ShŠamsuddin never thtoughgt thāt Sultan's troops would be able to cross thē Kosi and whēn hē came to know thāt Sultan's troops hād managed to cross thē Kosi, hē fled.

Thīef Pankaj Jhā Parashšar (Member of Maithīli Advisory Committee of Sahāitya Akademi, Delhī) [Jalpranthār 2017 (p. 105)]:

‘बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल’ कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौने रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना केँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ’ रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनेँ कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनेँ शिकस्त बुझैलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति केँ जतय नदी पार करब कनेँ आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी केँ ठाढ़ क’ देल गेल। नीचाँ बला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क’ गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनेँ छल, जे तुगलकी सेना कोसी पार क’ जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन केँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क’ चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल’ कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।’

(More screenshots will be updated at this link <http://www.videha.co.in/investigation.h.htm> soon.)

4

Parallel Literature in Maithili and Videha **Maithili Literature Movement**

ᵐaːraːjəŋə jaːd̪əuəkə pãːt̪jətaː ləɣʰukəṭʰaːpərə
həmərə ʈɪppəŋiː

Five Short Stories by Sh. Narayan Yadav

Sh. Narayan Yadav has adjudged the following

five short stories as his best:

The New Daughter-in-Law (Navki Putohou)

Communal Harmony (Sampradayik Swabhav)

The Life of a Woman (Kanyak Jingi)

The Change of Heart (Hriday Parivartan)

The Village Unity (Gamak Ekta)

The New Daughter-in-Law (Navki Putohou): The strength of this short story lies in the description of village life, and how every member contributes to earning a livelihood. But the whole harmony gets disrupted with the arrival of a new daughter-in-law, the wife of Anand. Anand's wife Sulekha is from an upper-class family and does not understand the pains of her mother-in-law Radha. But when Radha's Younger son Suresh gets married and his wife Roshni, who is literate, comes to this family, everything gets in order.

Communal Harmony (Sampradayik Swabhav) is a story of how Rehman and Prakash's friendship moves forwards creating an atmosphere of harmony in the two communities. It may be treated as children's literature wherein a sensitive matter has been treated aptly.

The Life of a Woman (Kanyak Jingi) tells the story

of Kusum and thē protagonist. But whēn thē protagonist revisits hēr village after a long time hē sees a widow whō tells hīm thāt shē is Kusum.

Thē Chānge of Heart (Hriday Parivartan) is a story of a mothēr and hīs son. After thē death of hēr hūsband, shē goes to Patna accompanied by hīs son. Thē respect thāt hēr hūsband hād in thē hēarts of hīs students makes hēr son repentant of hīs behēaviour.

Thē Village Unity (Gamak Ekta) is a story of a flood-ravaged village life interspersed with thē delivery of a baby by Mala. Thē whōle village strengthēned thē Ring Dam and later admitted hēr to a hōspital.

You may find references to opposition to intra-caste marriage as regressive, (Navki Putohōu- Both were from thē same case. Thēy hāted inter-caste marriages), but thē strength of Narayan Yadav lies in thē description of life around hīm. His delicate treatment of communal hārmony, community living, and depiction of unity in thē village as well as in families overpowers everythīng.

5

ṣāḍḍu: ḍa:ṣa ḍḍi:kə t̪it̪rəkəla:pəra bəhəṣa t̪iəɪ
rəhələ ət̪i. kɪt̪i go:t̪e: e:kəra: əfli:lə ma:n̪i rəhələ
t̪iəṭ̪i t̪ā kɪt̪i go:t̪e: e:kəra: kəla:kə ṣuəṭ̪ṭ̪ə

1.2. ãkə 363 pərə tɪppəŋi:

ãkə 363 pərə tɪppəŋi:

ɑ:ʃi:ʂə əŋətʃiŋɦɑ:rə

ŋɪt̪ə ŋəuələ d̪ɪŋe:ʃə kumɑ:rə mɪʃrə pərʰələhũ ɑ: e:ɦɪ
ʂə̃d̪ərbʰəme: h̪əmə ət̪əbe: kəhəbə d̪ʒe: t̪ɑ:rɑ:ŋə̃d̪ə
uɪjɔ:gi: uɑ: kəmələ:ŋə̃d̪ə d̪ʒʰɑ: ʂəŋə prəbuddʱə
lo:kə ɑ:guo: p̃ə̃kəd̪ʒə pərə:ʃərə e:uə̃ o:həŋe:
ʂɑ:ɦɪt̪ɪkə t̪ʃo:rəkə ʂə̃rəkʂəŋəme: əbɪt̪e: rəhət̪ɑ:hə.
kɑ:rəŋə i: d̪ʒe: i: prəbuddʱə lo:kə ʂəbʰə ʂe:ho: o:ɦɪ:
mɑ:ŋə̃ʂɪkət̪ɑ: ke:rə t̪ʃʰət̪ʰɪ.

ŋɪt̪ə ŋəuələ ʂuʃi:lə ʂe:ho: pərʰələhũ. məɪt̪ʰɪli:
upəŋjɑ:ʂəkə kʂe:t̪rəme: i: ɑ:lo:t̪ʃəŋɑ: e:kət̪ɑ:
ɾɪkɑ:rdə kɑ:jəmə kərət̪ə ʂe: umme:d̪ə ət̪ʃɪ. o:ŋɑ:
e:ɦɪ ɑ:lo:t̪ʃəŋɑ:ʂə̃ i: t̪ə̃ ʂɑ:bɪt̪ə bʰə_ɪe: ge:lə d̪ʒe:

məɪtʰɪli:kə a:ne: kʃe:trə d͡ʒəkã: məɪtʰɪli:
upəɲja:səme: kələkətt̪a:kə e:həɲə jo:gəɖa:ɲə tʃʰəɪ
d͡ʒe: s̪əbʰəʃ̌ ələgə a: bo:ɪd̪ə tʃʰəɪ.

əpəɲə

mãt̪əujə editorial.staff.videhëa@gmail.com **pərə**
pəɫʰa:u.

2.gəɖjə kʰəɲd̪ə

2.1.ɲɪt̪ə ɲəuələ ɖɪɲe:ʃə kuma:rə mɪʃrə (le:kʰəkə
gəɖ͡ʒe:ɲɖrə tʰa:kurə)

2.2.ɲɪt̪ə ɲəuələ s̪ufi:lə (le:kʰəkə gəɖ͡ʒe:ɲɖrə tʰa:kurə)

2.3.məha:ka:ntə prəṣa:də- bi:həṇi kəṭṭa:- piṇud̪zə

2.4.kuma:rə məṇo:d̪zə kəj̪jəpə- uṛələ t̪iṛəi

2.5.a:t̪i:ɾjə ra:ma:ṇṭṭə məḍələ- bərt̪iṣuəba:ḍi:
ṣṭ̪skriṭi bəṇa:mə ha:ɟja:kə ṣəma:d̪zə uṛpḥə
pərt̪iṇṇija: ṣṭ̪gḥəṣə

2.6.jo:ge:ṇḍrə pa:t̪ḥəkə 'uɟjo:gi:'-fi:gḥrə ḍərfəṇə

2.7.ṇirməla: kəṇḷə- əgṇi ɟikḥa: (kḥe:pə-13)

2.8.d̪zəgəḍi:ʃə prəṣa:də məṇḍələ- kəṇiṇjē:-məṇiṇjē:
pū:d̪zi:

2.9.d̪zəgəḍi:ʃə prəṣa:də məṇḍələ- mo:ɾəpərə
(ḍḥa:ra:ua:ḥikə upəṇja:ṣə ṇəəmə pəɾa:uə)

2.10.rəbi:ṇḍrə ṇa:ra:jəṇə miṣrə- ma:t̪ribḥu:mi
(upəṇja:ṣə)- 21 mə kḥe:pə

2.11.ṇa:ra:jəṇə ja:ḍəuəkə 5 ɾa: kəṭṭa:- kəṭṭa:-1
d̪zə_ɾpərə ṣəmpa:ḍəki:jə ṣəmi:kṣa: əgre:d̪zi:me:
ṣəmpa:ḍəki:jə priṣṭḥə pərə

2.1. **ṇiṭṭə ṇəuələ dṇiṇe:ʃə kuma:rə miʃrə (le:kʰəkə
gəḍʒe:ṇḍrə tʰa:kurə)**

**ṇiṭṭə ṇəuələ dṇiṇe:ʃə kuma:rə miʃrə (le:kʰəkə
gəḍʒe:ṇḍrə tʰa:kurə)**

dṇiṇe:ʃə kuma:rə miʃrə, miṭṭi:la:kə ba:ɽi, dʰa:rə a:
o:ipərə bəṇa:o:lə tʃiəhərə/ ba:ṇhə, ʃəṇḍərbʰə
huṇəkərə bəṇḍiṇi: məha:ṇəṇḍa:, ba:gəməti:kə
ʃəḍgəti!, dui pa:ɽəṇəkə bi:tʃə.. (ko:ʃi: dʰa:rəkə
kəṭʰa:), ṇe: gʰa:ɽə ṇe: gʰərə, bəga:uəɽə pərə
məḍʒəbu:rə miṭṭi:la:kə kəməla: dʰa:rə, bʰuṭəhi:
dʰa:rə a: təkəṇi:ki: dʒʰa:ɽa:-pʰũ:ki:. dṇiṇe:ʃə quma:rə
miʃrəkə ʃəbʰəɽa: po:tʰi: a:bə huṇəkərə əṇṇuməti:ʃə

[illegible]

bəndiŋiː məɦaːŋəndaː- d̪iŋeːɦə kumaːrə miːɦrə
(pəf̪ʰiːlaː əkəs̪ə ɑːgāː)

məd^hjə bɪhɑ:rə (ɑ:bə dəkʃɪnə bɪhɑ:rə)

bɪɦa:rəme: gǽðəkəkə dǽksɪnə tətəkə məɪdɑ:nə
mǽdʰjə bɪɦa:rə ətʃɪ . durgɑ:vætɪ:, kərmənɑ:ʂɑ:,
ʂo:nə, punəpunə, pʰəlgu ɑ:dɪ dʰɑ:rə ʂǽ ɑ:tʃtʃɑ:dɪtə
əɪ kʂe:tɾəkə dʒəmi:nə uttərə bɪɦa:rə dʒəkɑ:
upədʒɑ:u: ətʃɪ . kəɪmu:rə ʃrɪkʰelɑ: pɑ:tʰərə ʂənə
bɪnɪ gɑ:tʃʰə-brɪtʃtʃəkə pəɦɑ:ɾi: əɪ kʂe:tɾəme: tʃʰəɪ.
mǽdʰjə bɪɦa:rəkə ərʰəʊjəvəʂtʰɑ: kʰe:tɪ:pərə
ɑ:dʰɑ:rɪtə ətʃɪ.

tʰo:ɬa:ŋa:gəpura ətʃələ (a:bə dʒʰa:rəkʰəŋdə)

bɪɦa:rəkə ɡ̊əɖəkə ɡʰa:ɹi:kə ɖəkʂɪŋə-pu:rui: kʂe:ɹrə
pəɥʰa:rə a: d͡ʒə̌gələɕʂ̌ ɡʰe:rələ əɥʰɪ a: bʰa:rəɥəkə
pu:rɑ: kʰənɪɖzə ʂə̌pəɖa:kə e:kə tɪɦa:ɹi ʂə̌ be:ɕi: əɹ

d̥z̥əgələ, pəha:ɾə a: d̥z̥əmi:nəkə ni:t̥ʃi: d̥əbələ ət̥ʃi .
 ba:ra:kəra, d̥a:mo:d̥əra, s̥uəɾəre:k̥ha:, kiulə,
 ko:jələ, əur̥əga:, əməɾə, kəɾhəra, əd̥z̥əjə a:
 məju:ra:k̥si: a:d̥i d̥ha:ɾəkə i: k̥se:t̥ra,
 t̥ʃi:ta:n̥a:gəpura a: s̥ə̃t̥ha:lə pəragəna:, ud̥jo:gəkə
 d̥rist̥iko:n̥ə̃ bəhuɾə s̥əmriɾd̥hə ət̥ʃi. ko:jəla:
 lo:ha:, məiɾəni:d̥z̥ə, əb̥h̥əkə, s̥ti:ta:it̥ə, t̥ʃi:n̥a:-
 pətt̥həra, a:g̥ne:jə mā:t̥i, t̥ʃi:n̥i: mā:t̥ikə bəraɾə,
 kəna:it̥ə, t̥ā:ba:, b̥k̥sa:it̥ə, e:s̥be:s̥t̥ə̃,
 d̥o:lo:ma:it̥ə, ku:ɾt̥d̥z̥ə, ju:re:n̥ijəmə a:d̥i əi
 k̥se:t̥rəme: b̥he:t̥əit̥ə ət̥ʃi. jəe:hə ka:ɾəə ət̥ʃi d̥z̥e: əi
 ɾa:ka:me: kə_ɾe:k̥ta: pəiɾə ud̥jo:gə ət̥ʃi.
 d̥z̥əməfe:d̥əpura:me: ta:ta: grupəkə t̥isko: a: t̥e:ɾko:
 bo:ka:ro:me: s̥ti:lə pl̥ā:t̥ə, r̥ā:t̥ʃi:me: he:ui:
 ɾ̥d̥zi:n̥ijə̃gə k̥əpə:re:j̥ə̃, muri: (r̥ā:t̥ʃi:) me:
 e:l̥jum̥n̥ijəmə pl̥ā:t̥ə, pu:rui: s̥ĩh̥əb̥h̥u:m̥əme:
 h̥ĩd̥ũst̥a:n̥ə k̥əpəra k̥əpə:re:j̥ə̃, s̥ĩnd̥əri:me:
 ke:m̥ik̥ələ p̥h̥əɾt̥ɾi:ɾ̥d̥z̥əra pl̥ā:t̥ə, d̥h̥ə̃n̥əba:d̥ə-
 d̥z̥h̥ərija: ko:lə ma:n̥s̥ə, d̥z̥h̥ik̥əpa:ni: d̥z̥əpəla:
 k̥he:la:ri: a: d̥z̥əməfe:d̥əpura:me: s̥i:me:n̥t̥ə p̥h̥əĩk̥tri:
 s̥əb̥hə əi ɾa:ka:me: s̥t̥h̥a:pĩt̥ə ət̥ʃi .

e:t̥e:kə ni:kə up̥əɾd̥z̥a:u: d̥z̥əmi:n̥ə a: uɾ̥st̥rĩt̥ə d̥z̥ələ
 s̥ə̃s̥a:d̥h̥ə̃n̥ə a: ət̥ul̥əni:jə k̥h̥ə̃n̥ĩd̥z̥ə s̥ə̃p̥əda:kə
 ma:ɾikə r̥əh̥əla:kə ba:d̥o: b̥ĩha:ra ra:d̥z̥ə d̥e:j̥əkə
 ə̃n̥jə ra:d̥z̥əkə t̥ul̥əna:me: ũka:s̥əkə s̥əb̥ə s̥t̥h̥a:pĩt̥ə
 p̥əĩra:mi:t̥əme: pĩt̥ʃĩr̥ələ ət̥ʃi.

b̥ĩha:ra-pĩt̥ʃĩr̥ələ ũə̃t̥əma:n̥ə

e:te:kə prɑ:kritikə s̥s̥ɑ:ɖhəŋə rəhəla:kə bɑ:ɖo: d̥z̥ə
 bɪhɑ:rə gəri:bə ətʃɪ t̥s̥ ə:kəra: le:lə ke:kəra: ɖo:ʃi:
 t̥həhəra:ɔ:lə d̥z̥ɑ:jət̥ə? s̥ɖi:s̥ pərət̥t̥rə rəhəla:s̥
 ut̥pəŋŋə bʰe:lə kūt̥hɑ: ja: prəʃɑ:s̥əŋikə, rɑ:d̥z̥əŋi:t̥ikə
 a: s̥ɑ:ma:d̥z̥ikə kuprəb̥ɖhəŋəkə kɑ:rəŋə.
 ərt̥həʋəʋəst̥hɑ: mu:lə ru:pəʃs̥ kʰe:t̥i:pərə a:ɖhɑ:rit̥ə
 ətʃɪ, e:kəta: gəpə n̥ɪft̥ɪt̥ə ru:pəʃs̥ bud̥z̥hələ d̥z̥ɑ:it̥ə
 ətʃɪ d̥z̥e: d̥z̥ə kʰe:t̥i: kɔ:nɔ: t̥rəhə: s̥uʋəʋəst̥hɪt̥ə
 kəe:lə d̥z̥ɑ:jə t̥kʰəŋe: bɪhɑ:rəkə lo:kə d̥z̥əmi:n̥əʃs̥
 d̥z̥uɾələ rəhɪ s̥əkəta:. s̥məʃja: ətʃɪ d̥z̥əmi:n̥əkə
 ma:lɪkɑ:nɑ: həkə. əɪ t̥hɑ:mə 84.6 prət̥ɪʃət̥ə
 d̥z̥o:t̥e:ɖɑ:rə ləgə d̥z̥əmi:n̥əkə ma:t̥rə 37.7 prət̥ɪʃət̥ə
 ətʃɪ. əɪme: s̥ əʋəʃt̥ə ho:lɖiɡə kʃe:t̥rə 2
 hɛ:kte:jəʋəʃs̥ be:ʃi: n̥əɪ ətʃɪ. ɖo:s̥ərə ɖɪʃə 15.4
 prət̥ɪʃət̥ə lo:kə ləgə 63.3 prət̥ɪʃət̥ə d̥z̥əmi:n̥ə ətʃɪ.
 e:kəra i: ərt̥hə t̥həɪ d̥z̥e: d̥z̥ə kʰe:t̥i:-bɑ:ɾi:me: kəŋiʋo:-
 mən̥iʋo: gəɾəbəri: hɛ:t̥əɪ t̥s̥ bəhʉt̥ə go:t̥e:kə ro:d̥z̥i:-
 ro:t̥i:kə n̥ukəʃɑ:n̥ə hɛ:t̥əɪ. bɪhɑ:rəkə kʰe:t̥i:
 bərəkʰɑ:pərə n̥ɪrbʰərə ətʃɪ bɑ: bʰəgəʋɑ:n̥ə pərə.
 bɪhɑ:rə ləgəbʰəgə s̥əbʰə s̥ɑ:lə s̥u:kʰɑ: bɑ: bɑ:ɾhɪkə
 ʃɪkɑ:rə ho:it̥ə ətʃɪ. kəkʰəŋo: kɑ:lə i: ɖuŋu: e:kə s̥əgə
 a:bɪ d̥z̥ɑ:it̥ə ətʃɪ. kəkʰəŋo: e:kə ɪlɑ:kɑ:me: rəʋɖi: a:
 ɖo:s̥ərəme: bɑ:ɾhɪ a: kəkʰəŋo: pəhɪŋe: rəʋɖi: a:
 pʰe:rə ɔ:hɪ: t̥hɑ:mə bɑ:ɾhɪ bɑ: pəhɪŋe: bɑ:ɾhɪ a: pʰe:rə
 rəʋɖi:. əɪ ɖuŋu: s̥məʃja:kə s̥əbʰə ru:pə gʰɑ:t̥əkə
 ətʃɪ. bɪhɑ:rəkə bʰəugo:lɪkə s̥əɾət̥jəŋɑ:kə t̥jɑ:ru:
 kɑ:t̥ə ɖhɑ:rə a: ɖəkʃɪŋə bɪhɑ:rəkə pət̥hɑ:rə
 kʃe:t̥rəme: s̥u:kʰɑ:kə kɑ:rəŋə ut̥t̥ərəme: bɑ:ɾhəkə
 s̥əbʰɑ:ʋəŋɑ: ətʃɪ. məɖh̥jə bɪhɑ:rəme: hɑ:lɑ:t̥ə

bəḍələɪtə rəhəɪtə ətʃɪ. pətəŋa:, a:ra:, ro:həta:sə,
bʰo:dʒəpura, bʰəbua: a:ɖɪ dʒɪla:me: so:nə
nəhəɾəkə ka:rəŋə kɪtʃɪu kʰe:tɪ:kə prəbḗḍʰəŋə ho:ɪtə
ətʃɪ, muɖa: əɪ dʒɪla:me: sɛ:ho: pra:jəhə bə:ɽɪ
əbəɪtə ətʃɪ. məḍʰjə bɪha:rə, gəja:, dʒəha:nna:bə:ɖə,
na:lḗɖa:, nḗva:ɖa:, gəja: a: əurḗga:bə:ɖəkə bə:ki:
dʒɪla: əksəɾə su:kʰa:kə ʃɪka:rə ho:ɪtə ətʃɪ.

bə:ɽɪ a: bɪha:rə

həmə əpəŋə əḍʰjəjəŋə bɪha:rəme: bə:ɽɪ ɖʰəɪ
ʃi:miɪtə ra:kʰəʃ tʃa:həɪ tʃɪɪ. ra:ʃtri:jə bə:ɽə a:jo:gə
(1980) kə ɾɪpo:ɾəkə ənuʃa:rə ɖe:ʃəme: bə:ɽɪsḗ
huəjəbəla: nukəʃa:nəme: 22.8 prətɪʃətə bɪha:rəkə
hɪʃʃa: ətʃɪ. ɖe:ʃəme: bə:ɽɪsḗ prəbʰa:viɪtə kulə
kʃe:ɾəkə ma:ɾə 16.55 prətɪʃətə bɪha:rəme: pəɾəɪtə
ətʃɪ. mətələbə dʒe: bɪha:rəkə əpe:kʃa:kɪtə kəmə
ɪla:ka:me: be:ʃi: nukəʃa:nə ho:ɪe:. ra:ʃtri:jə bə:ɽə
a:jo:gə (1980) kə ɾɪpo:ɾəkə prəka:ʃəŋəkə bə:ɖə
1984, 1987 a: 1993 me: bɪha:rəme: pəɪghə bə:ɽɪ
a:jələ ətʃɪ, dʒə_ɪme: 1987 kə bə:ɽə viŋa:ʃəka:ɾi:
ma:nələ ge:lə ətʃɪ. əɪ bə:ɽɪsḗ pu:ra: ɖe:ʃəme:
bə:ɽɪkə sḗḍərbʰəme: bɪha:rəkə ɖərdʒa: kəŋi: bə:ɽɪ
ge:lə. e:kəta: ɾɪpo:ɾəkə ənuʃa:rə bʰa:rətəkə
səbʰəsḗ be:ʃi: bə:ɽɪ prəbʰa:viɪtə ra:dʒjə bɪha:rə
ətʃɪ. ɖe:ʃəkə kulə 400 la:kʰə he:kte:jəɾə bə:ɽə
prəbʰa:viɪtə kʃe:ɾəme: sḗ 64.61 la:kʰə he:kte:jəɾə
bɪha:rəme: ətʃɪ. dʒe: ɖe:ʃəkə kulə bə:ɽə
prəbʰa:viɪtə kʃe:ɾəkə 16 prətɪʃətə ətʃɪ. i: bɪha:rəkə
bʰəugo:ɪkə kʃe:ɾəpʰələkə 37 prətɪʃətə ətʃɪ dʒe:

173.50 la:kʰə he:kte:jəɾə ətʃʰɪ. d͡ʒəɳəʂṣākhja:kə
 hɪʂa:bəʂṣā kulə ba:ɽʰə prəbʰa:uɪtə a:ba:di:kə 56.5
 prətɪfətə əʂəgəɾə bɪɦa:rə ra:d͡ʒjəme: ətʃʰɪ. i: tətʃjə
 ra:ʂtri:jə ba:ɽʰə a:jo:gə ɖua:ra: ʂe:ho: ʂui:ka:rə
 kəjələ ge:lə ətʃʰɪ. uttəɾə bɪɦa:rəkə kulə kʂe:trəpʰələ
 58.51 la:kʰə he:kte:jəɾə ətʃʰɪ. əɪ bʰa:gə me: 44.47
 la:kʰə he:kte:jəɾə kʂe:trə ba:ɽʰɪ prəbʰa:uɪtə ətʃʰɪ. əɪ
 tərəhē: uttəɾə bɪɦa:rəkə kəri:bə 76 prətɪfətə ɪla:ka:
 ba:ɽʰɪ prəbʰa:uɪtə ətʃʰɪ.

d͡ʒṣə həmə d͡ʒi:uəɳəkə guɳəuəttə:kə ma:pə le:lə
 ma:trə ʂa:kʂəɾətə:kē: pəɪra:mi:təɾə ma:ɳəbə tṣə
 uttəɾə bɪɦa:rəkə ha:lətə pu:ra: bɪɦa:rəkə ʂṣəɖərbʰə
 me: ʂe:ho: ʂəbʰəʂṣā ɖəjəɳi:jə ətʃʰɪ. əɪ tʰa:mə
 ʂa:kʂəɾətə:kə prətɪfətə bɪɦa:rəʂṣā kəmə ətʃʰɪ. tṣəɦɪɳa:
 bɪd͡ʒəli:kə prətɪ ujəktɪ kʰəpətəkə e:kəta: a:rə
 uɖa:həɾəɳə ləʂṣəkəɪ tʃʰi:- 1978-79, 1980-81 a: 1981-
 82 me: ɖe:ʂəme: bɪd͡ʒəli:kə prətɪ ujəktɪ kʰəpətə
 krəməʂəhṣə 150.73 kɪlo:ua:tə, 155.62 kɪlo:ua:tə a:
 143.41 kɪlo:ua:tə tʃʰələɪ. ɖo:ʂəɾə ɖɪʂə əɪ
 ka:la:uəɖʰime: bɪɦa:rəkə prətɪ ujəktɪ kʰəpətə
 krəməʂəhṣə 87.15 kɪlo:ua:tə, 82.58 kɪlo:ua:tə a:
 81.13 kɪlo:ua:tə rəhələ. d͡ʒṣə uttəɾə bɪɦa:rəkē:
 ələgəʂṣā ɖe:kʰələ d͡ʒa:jə tṣə əɪ ka:la:uəɖʰime:
 əɪtʰa:mə prətɪ ujəktɪ bɪd͡ʒəli:kə kʰəpətə krəməʂəhṣə
 26.60 kɪlo:ua:tə, 1482 kɪlo:ua:tə a: 13.43 kɪlo:ua:tə
 tʃʰələ, ma:ɳe: ra:ʂtri:jə əuʂəttəkə ɖəʂəmə hɪʂʂa: ʂṣə
 kəmə uttəɾə bɪɦa:rəme: upələbɖʰə ətʃʰɪ. e:kəɾə
 əla:be: a:i-ka:lɦɪ bɪɦa:rəkə mo:təmo:tɪ: 9 la:kʰə
 he:kte:jəɾə d͡ʒəmi:ɳə pa:ɳi:kə kəta:ɪʂṣə grəʂtə tʃʰəɪ a:

i: s̥əbhət̪a: ɪla:ka: ut̪tərə bɪha:rəme: t̪ʰiəɪ, d̪ʒə_ɪ le:lə
s̥əbhə s̪a:lə əɪkʃe:t̪rəme: ba:r̪ʰɪ a: e:t̪ukka:
d̪ʒəmi:nəkə bəŋa:uət̪ə d̪ʒim̪me:ɖa:rə t̪ʰiəɪ.
ət̪jəd̪ʰɪkə d̪ʒələ kət̪a:ɪs̪ə̃ kriʃɪ ut̪pa:ɖəŋə a: kriʃɪs̪ə̃
d̪ʒuɾələ ro:d̪ʒəga:rə ɖu:ŋu:pərə prət̪ɪku:lə
prəb̪ʰa:uə pəɾələ t̪ʰiəɪ a: a:r̪t̪ʰɪkə s̪ə̃kət̪ə bəɾhələ t̪ʰiəɪ.

g̪ʰa:g̪ʰəra:, g̪ə̃d̪əkə, buɾʰi: g̪ə̃d̪əkə, ba:gəmət̪i:
əɖh̪əuɑ:rɑ: s̪əmu:ʰə, kəməla:, ko:ʃi:, məhɑ:ŋəŋɖɑ:
muk̪h̪jə ɖʰa:rə s̥əbhə ət̪ʰɪ . i: s̥əbhə ɖʰa:rə əpəŋə
ma:rgə bəɖələba:kə le:lə prəs̪ɪɖɖʰə rəhələ ət̪ʰɪ,
d̪ʒə_ime: ko:ʃi:kə ɖʰa:ra: s̥əbhəs̪ə̃ be:ʃi:
t̪ʰələjəma:ŋə ət̪ʰɪ . əɪ s̪əməst̪ə kʃe:t̪rəkə pa:ŋɪkə
ŋɪka:ʃi:kə e:kəma:t̪rə t̪əri:ka: g̪ə̃ga:kə ma:ɖh̪jəməs̪ə̃
ət̪ʰɪ a: i: ɖʰa:rə pu:ra: prā:t̪əkə le:lə d̪ʒi:uəŋə
re:k̪ʰa:kə ka:d̪ʒə kəɾəɪt̪ə ət̪ʰɪ .

g̪ə̃ga:

ɖəkʃɪŋə bɪha:rəkə s̪uəɾŋəre:k̪ʰa: g̪ʰa:t̪i:k̪ə: t̪ʰiə:ɾɪ
bɪha:rəkə je:ʃə pa:ŋɪkə ŋɪka:ʃi: g̪ə̃ga:kə
ma:ɖh̪jəməs̪ə̃ ho:ɪt̪ə ət̪ʰɪ a: t̪ə_ɪ le:lə g̪ə̃ga: bəhuɪt̪ə
məhətuəpu:rŋə b̪ʰə/ d̪ʒa:ɪ t̪ʰə̃t̪ʰɪ. g̪ə̃ga: le:lə
bɪha:rə s̪e:ho: kəmə məhətuəpu:rŋə ŋəɪ ət̪ʰɪ.
g̪ə̃ga:kə e:kət̪a: ŋa:mə d̪ʒa:h̠ŋəui: ət̪ʰɪ. a:ɖh̠uŋɪkə
b̪ʰa:gələpurəkə s̪ult̪a:ŋəg̪ə̃d̪ʒə ləgə g̪ə̃ga:kə
ɖʰa:ra:me: e:kət̪a: pəhɑ:ɾi:pərə b̪ʰəgəuɑ:ŋə
ʃəkəɾəkə mə̃ɖɪrə ət̪ʰɪ. kəhələ d̪ʒa:ie: d̪ʒe: d̪ʒəlu:
ɾiʃɪkə e:t̪əjə a:ʃrəmə t̪ʰələ. b̪ʰəgi:rə̃t̪ʰə d̪ʒək̪əŋə
g̪ə̃ga:k̪ə: əpəŋə pu:ruəd̪ʒəkə uɖɖʰa:rə le:lə kəpɪlə

munīkə a:ʃrəmə d̪həri d̪ze:ba:kə le:lə məṇa:
 le:ləkʰiṇə t̪ṣ̌ gēga: huṇəkəṛə pa:t̪ʃu-pa:t̪ʃu:
 t̪ʃələli:hə a: d̪ze: ki:t̪ʃu huṇəkəṛə rəʃta:me: a:bi d̪za:
 t̪ʃhələ t̪ə_ɪpərə əpəṇə t̪ʃa:pə t̪ʃo:ɾi d̪e:ləkʰiṇə.
 mudā: a:bə prəʃjo:giṭa: d̪zət̪sə riʃikə ʃṣ̌gə t̪ʃhələ
 d̪ziṇəkəṛə a:ʃrəmə gēga: bəha:bəjəba:li: t̪ʃhəli:
 gṣ̌dəkəkə prəva:hə d̪e:kʰi muṇi kro:d̪hṭə bʰəʃ/
 gēga:kē: pi:bi ge:la: be:t̪ʃa:ra: bʰəgi:rəṭhə ko:ṇo:
 t̪əṛəhē: riʃikē: gēga: kē: muktə kəṛəba:kə le:lə
 məṇa: le:ləṇi, t̪əkʰəṇə o: gēga: kē: pe:t̪ə ʃṣ̌ ṇika:li
 le:ləṇi. e:t̪t̪iṣṣ̌ gēga:kə ṇa:mə d̪za:hṇəvi: pəɾələ.

gēga: d̪hā:ra ut̪tərə prəde:ʃəkə ut̪tərə ka:ʃi: d̪zi:la:kə
 7,016 mi:təṛəkə ū:t̪ʃa:ɪpərə gēgo:t̪ri: gle:ʃiṇəṣṣ̌
 ut̪pəṇṇə ho:ɪṭə ət̪ʃi . mu:ləme: əi d̪hā:rəkē:
 bʰa:gi:rəṭhi: kəhələ d̪za:ɪ t̪ʃhəi, d̪ze: d̪e:uə prəja:gə
 ləgə ələkəṇṣ̌d̪a:ʃṣ̌ ʃṣ̌gəməkə ba:d̪ə gēga: ṇa:mə
 ləɪṭə ət̪ʃi a: ləgəbʰəgə 250 kilo:mi:təṛə ṇi:t̪ʃā:
 bəhəla:kə ba:d̪ə riʃike:ʃə ləgə məɪd̪a:ṇəme: ut̪əri
 d̪za:ɪṭə ət̪ʃi. e:kəṛə ba:d̪ə i: d̪hā:ra uə:ra:ṇəʃi:ʃṣ̌
 həriḍuə:rə, ka:ṇəpura, uə:ra:ṇəʃi: ho:ɪṭə kəri:bə
 155 kilo:mi:təṛəkə d̪u:ri:pərə biha:rəme: prəue:ʃə
 kəṛəɪṭə ət̪ʃi. ut̪tərə prəde:ʃəme: əi d̪hā:rəkə kulə
 ləmba:ɪ: ləgəbʰəgə 1450 ki.mi:. ət̪ʃi d̪zə_ime:
 gēgo:t̪ri:ʃṣ̌ d̪e:uə prəja:gə d̪həri bʰa:gi:rəṭhi:kə
 ləmba:ɪ ʃa:miṭə ət̪ʃi . biha:rəme: əi d̪hā:rəkə
 ləmba:ɪ ləgəbʰəgə 438 kimi: ət̪ʃi, d̪zə_ime: 110
 kimi: ut̪tərə prəde:ʃə a: biha:rəkə ʃi:ma: bəṇəbəɪṭə
 i: bəhəɪṭə t̪ʃhəṭhṭi.

uttərə bɪhɑ:rəme: bɑ:ɽʰɪkə əɪ s̩əməs̩jɑ:kẽ:
 budʒʰəbɑ: le:lə gẽga: gʰɑ:ɽi:kə ɲɪrma:ŋəkə
 prækɾɪjɑ:kẽ: budʒʰəbə ɑ: s̩ẽge: i: budʒʰəbə d̩ze:
 bærkʰɑ: ɑ: pɑ:ɲɪkə ələgə-ələgə s̩tʰɪɽɪ, d̩zəkəɾɑ:
 d̩zələuɪd̩ʒɲɑ:ŋə ɽʰəkɾə kəhələ d̩zɑ:ɪe:, d̩zəru:ɾi: əɽʰɪ.
 ɽəkʰəŋə i: budʒʰɪ s̩əkəbə d̩ze: ɠʰɑ:ɾə ke:ɲɑ: əpəŋə
 ɠʰɑ:ɾɑ: bəɠələɪɽə əɽʰɪ ɑ: ɽəkʰəŋə bɑ:ɽʰɪkə ru:pə
 s̩pəstə h̩e:ɽə.

(əɠɪlɑ: əkəme: d̩zɑ:ɾi:)

əpəŋə

m̩ẽɽəujə editorial.staff.videh̩ə@gmail.com **pərə**
pəɽʰɑ:u.

2.2.ɲɪɽə ɲəuələ s̩ufi:lə (le:kʰəkə gəɠze:ɲɠɾə ɽʰɑ:kurə)

ɲɪɽə ɲəuələ s̩ufi:lə (le:kʰəkə gəɠze:ɲɠɾə ɽʰɑ:kurə)

s̩ufi:ləkə rəɽʰəɲɑ: s̩ẽs̩ɑ:ɾə: huŋəkəɾə rəɽʰəɲɑ: s̩ẽs̩ɑ:ɾə
 ɽʰəŋhɪ- gʰəɾɑ:ɾi: (upəɲjɑ:s̩ə) (1973), gɑ:məbɑ:li:

(upəɳja:ʂə) (1982), bʰa:məti: (ɳa:təkə) (pəɦɪlə mətʃɪəɳə 1991, prəkə:ʃəɳə 2013) a: əʂmɪta: (ləgʰukəthʰa: ʂəgrəɦə) (2016) a: i: tʃa:ru: po:tʰi: huɳəkəɾə əɳumətɪʂə uɪde:hə pe:tʰa:rəme: upələbɔɦə ətʃɪ
likə www.videhā.co.in/pothī.h.t̃m pərə.

kəməla:ɳəɳɔɔ dʒʰa:kə po:tʰi: "mətʰɪli: upəɳja:ʂə: ʂəməjə ʂəma:dʒə a: ʂəva:lə" (2021) me: lɪkʰəɪ tʃʰəthʰɪ-
"mətʰɪli: upəɳja:ʂə-ja:tʃa:kə ləgəbʰəgə ʂəjə vəʂəkə bə:də mətʰɪlə əɳtəɾədʒa:tɪ:jə uɪva:həkə ʂəpəɳa:, ʂəgʰəʂə a: uɪdəmbəɳa: pərə gəɾɪma:juktə upəɳja:ʂə lɪkʰəbə:kə ʃre:jə gəuri:ɳa:tʰəkē: dʒa:ɪtə tʃʰəɳɪ." t̃ə ki: kəməla:ɳəɳɔɔ dʒʰa: ʂuʃi:ləʂə i: ʃre:jə tʃʰi:ɳɪ le:ləɳɪ? tʃəlu: əɦā:kē: ləʃ tʃəli: kəməla:ɳəɳɔɔ dʒʰa: ke:rə ʂuə:tʰi: dʒuɳɪjā:ʂə dʒu:rə, tʃʰələ-tʃʰədməʂə dʒu:rə ʂuʃi:ləkə dʒa:dʒu:bəla: ʂa:hɪtʃəkə ɳɪtʃʰələ dʒuɳɪjā:me:.

gʰəɾa:ɾi: (upəɳja:ʂə)- ʂuʃi:lə (pəthʰɪla: əkəʂə a:gā:)

pā:tʃəmə kʰəɳɔɔ. brə:hməɳə dɔ. bɪɳa:jəkə a: məla:hə ɳəʂə kəruɳa:. kəruɳa: kəɦəɪ:, i: uɪva:hə əʂəmbʰəuə ətʃɪ, o: ɳi:tʃə dʒa:tɪkə ətʃɪ, məla:həkə be:tɪ: ətʃɪ a: bɪɳa:jəkə pəɪgʰə lo:kə. bɪɳa:jəkə ɳəɪ ma:ɳəɪ:. a: kəɦəɪ: dʒe: o: ki: kəɾə dʒe: kəruɳa:kə ɦɪdəjəʂə dərə bʰa:gətəɪ. mudə: kəruɳa: o:kəɾa: tʰo:pəɾa: kəʃ bɪɔa: bʰəʃ dʒa:ɪe:. mudə: ʂu:tələme: upəɳja:ʂəkə:rə o:kəɾa: t̃əgə kəɾə tʃʰəthʰɪɳə ʂəpəɳa: ʂuɳa: kəʃ, ʂe: pre:mə t̃ə o:kəɾo: tʃʰəɦe:. a: e:mʰəɾə bɪɳa:jəkə t̃a:məʂe: uɪkʰəʂə

s̥auiḥə ətʃi. o: kəruṇa:kē: ka:jəra budʒhəie:. mudā:
 upəɲja:s̥ka:rə e:kəta: la:tʰi: le:ne: bu:rʰa:kə
 prəue:jə o:kəra s̥uəpɲəme: kərabəi tʃhətʰiṇhə- dʒe:
 biṇa:jəkəkē: kəhəi tʃhətʰi dʒe: dʒəkəra: biṇa:jəkə
 s̥əbəla: budʒhī rəhələ tʃhətʰi o: s̥əma:dʒəkə
 gəɲha:jələ pəripa:ti:kə tʃələte: əbəla: ətʃi, a: əpəɲə
 tʃəkra s̥udəɲəɲə a: tɹiʃu:lə huṇəka: de:məjə kəhəi
 tʃhəɲi. s̥a:həse: ta: ɲəi, ka:dʒo: kə/kəjə de:kʰəbəjə
 kəhəi tʃhəɲhi, kʰa:li: dʒʰuttʰe:kə prətʰidʒna:s̥ə ki:
 həe:tə? s̥tri:gəɲə s̥əma:dʒəkē: uʃuə:s̥ə ɲəi tʃhəi.
 mudā: biṇa:jəkə kəhəie: dʒe: o:kəra prətʰidʒna:
 s̥ətʃə tʃhəi. o: i: gəpə tʃikəri kə/kəhəie: dʒe: o: i:
 kə_je: kə/rəhətə. a: o:kəra bʰəkə kʰudʒi dʒa:i tʃhəi.
 mələjə a: ədʒi:tə biṇa:jəkə kē: gʰura: lə/dʒa:i tʃhəi.

tʃhəəmə kʰəɲdə- məha:de:uəkə hətʃa:kə ba:də
 o:kəra ʃra:ddʰəkə bʰo:dʒə la:ləba:bu: ɲi:kə dʒəkā:
 ke:ləɲhi. mudā: bətəhəɲə ba:bu: a: pa:tʰəkə dʒi: əi
 guləɲdʒərəkə ka:rəɲəs̥ə əpəriʃtʃitə ɲəi tʃhətʰi.
 məha:de:uəkə hətʃa:kə pa:tʃhā: ko:ɲə uʒəktʰikə
 ha:tʰə tʃhəi, se: budʒhəba:me: huṇəka: s̥əbʰəkē:
 ko:ɲo: bʰa:ɲətʰə ɲəi tʃhəɲhi. mudā: kʰuli kə/
 uiro:ɲhə kərəba:kə s̥a:ɲhā:ʃə ɲəi tʃhəɲhi. a: o:mhərə
 la:ləba:bu: se:ho: hiṇəka: duɲu:kē: mɪla: kə/
 ra:kʰə/ tʃa:həi tʃhətʰi a: bətəhəɲə ba:bu:s̥ə se:ho:
 s̥əudʒəɲijā: dʒo:ɹi ləi tʃhətʰi. ukəba: utʰələ tʃhəi dʒe:
 s̥ətərə:dʒəkə be:ta: rətəɲə ra:ti kə/ butʃtʃəɲəs̥ə
 bʰē:tə kərəə/ əbəi tʃhəi. pərəga:s̥əkə ba:pə s̥ərəju:
 məɲdələkə du: s̥a:lə pəhiɲe: mɹitʃu bʰəə/ ge:ləi,
 ʃra:ddʰə s̥əbʰəkə s̥əbʰəta: kʰərtʃa: la:le:ba:bu:

de:ne: rəṭṭh̥ṇhə. ʃe: pəɾəga:ʃəkə kʰa:nəḍa:nə
 nu:nəkə ʃəɪɪjətə də_I tʃh̥ɪ. pəɾəga:ʃə məɪtɾikə
 pa:ʃə kəe:ne: tʃh̥ələ, la:lə ba:bu: pʰi:ʃə ma:pʰə
 kəɾəba: de:ne: rəh̥əṭṭh̥ṇh̥ə. o: bəɪkəuəɾdə kla:ʃəkə
 ənuḍa:nə le:lə pəɪrəbi: ke:ne: rəh̥əjə muḍa: la:lə
 ba:bu: ulṭa:-pulṭa: buḍʒʰa: kəʔ/o:kəɾa: əpəṇa: ləgə
 ra:kʰɪ le:ləkʰṇh̥ə, tʃi:nə bi:ɡʰa: kʰe:tə de:ləkʰṇh̥ə
 muḍa: təkəɾə ko:nə: lɪkʰa:-pəɾʰi: n̩ɪ bʰe:lə tʃh̥ɪ. a:
 əṇṭəme: kɪtʃh̥u ha:ʃjə bəṭəh̥əṇə ba:bu:kə ʃəməḍʰɪkə
 ʃu:a:ɡəṭəme:- tʃa:h̥ə huṇəkə: ɡɪla:ʃəme: de:lə
 ge:ləṇh̥ɪ, be:ʃi: ɖu:a:re:, muḍa: huṇəkə: bʰe:ləṇh̥ɪ
 ʃəɾəbətə tʃh̥ɪɪ, tʃh̥ətəpətə:jə ləgəla: dʒəuʊəh̥ə kəe:lə
 murgə: dʒəkā:.tʃh̥əmə kʰəṇdə ʃəma:pṭə.

o:m̩h̥əɾə rəṭṭəṇə əpəṇə mɪṭrə ʃəkəɾə bʰəɡəu:a:nəkə
 bʰəktə əuəḍʰe:ʃəkə t̩a:kime: ətʃh̥ɪ. əuəḍʰe:ʃə
 kəpɪle:ʃuəɾə ʃṭʰa:nə tʃo:ra: kəʔ/bʰa:ɡɪ dʒa:ɪ tʃh̥ələ, a:
 mɪɖɪlə pa:ʃə ke:lə:kə ba:ḍə bʰəɡəu:a:nə ʃəkəɾəʃə
 ʃəbʰə ɖɪṇə bʰē:tə ho:jə t̩əjə kəpɪle:ʃuəɾə ha:ɪ
 ʃku:ləme: n̩a:ō: lɪkʰe:ne: tʃh̥ələ. rəṭṭəṇə n̩ɪməṭəlla:
 ɡʰa:təme: bʰu:təṇa:tʰə məṇḍɪɾəme: ʃəkəɾə
 bʰəɡəu:a:nəkə ʃəɾəṇəme: dʒa:ɪtə ətʃh̥ɪ. a: əuəḍʰe:ʃə
 bʰe:tə dʒa:ɪ tʃh̥ɪ, bʰu:pe:nə bo:ʃə e:ue:nju:me: o:
 pəṭni: ʃuṇi:t̩a: ʃəge: rəh̥əɪe:. kəɡa:li: ue:ʃəme:
 rəṭṭəṇə! pəɪɡʰə əpʰəʃəɾə əuəḍʰe:ʃə kəṇɡa:li:kē:
 pəkəɾəne: ʃi:ɾʰi:pəɾə tʰa:ɾʰə ətʃh̥ɪ. ʃa:təmə kʰəṇdə
 ʃəma:pṭə.

mo:t̩i: kukuɾə ʃəge: kʰəɾʰɪa:kə ʃɪka:ɾə rəṭṭəṇə a:
 əuəḍʰe:ʃə mɪɪ kəʔ kəɾəjə. rəṭṭəṇəpəɾə u:a:r̩tə tʃh̥ɪ.

o:kəra: dʒəma:nəʔə tʃa:hi:. mudə: e:kəʔa: tʃittʰi:
 əbəi tʃʰəi, əvədʰe:jəkə bʰa:jəkə. dʌ. bɪna:jəkəkə
 bɪja:hə o: sʌbʰə əpənə bəhi:nə pre:ma:sʃ
 kərəba:bəjə tʃa:həi tʃʰəla:, la:lə ba:bu:kē: sʰe:ho:
 pəsɪnnə tʃʰənhi. mudə: a:bə əvədʰe:jəkē: sʰo:tʃəjə
 pərəʔəi. bɪna:jəkə tʃ bɪna:jəke: ətʃʰi, mudə:
 la:ləba:bu:? rəʔənə kəhəie: dʒe: bɪja:hə tʃ ləʔəkə:sʃ
 ne: he:tʃi. mudə: pəriua:ro: dʌ:kʰəʔ pərəi tʃʰəi.
 tʃittʰi:me: lɪkʰələ tʃʰəi dʒe: la:ləba:bu: dʒəlɔi:sʃ
 ka:dʒə bʰəʔ dʒa:jə sʰe: tʃa:həi tʃʰəʔhi. sʰe: jəka:
 utpənnə kərəie:. pəhi:ne: tʃ o: ruppəija:kə
 lo:bʰəme: kəhi:jo: kʰulɪ kəʔ gəppə nəi ke:ləni.
 a:tʰəmə kʰənɔdə sʰəma:pʔə.

kuməkuməkə sʃgə kəru:na: pa:tʰəkə dʒi:kə ā:gənnə
 dʒa:ɪʔə əbəiʔə rəhəie:, he:mə-tʃʰe:mə bəʔhi ge:lə
 tʃʰəi. la:ləba:bu: kəru:na:sʃ bəɔəli: bʰəʔ dʌ:səra
 tʰa:mə dʒe:ba: le:lə kəhəi tʃʰəʔhi, o: dʌrkʰa:sʃtəpərə
 həʃtə:kʃərə kəʔ dʌ_ie:. la:ləba:bu: dʒa:ɪ tʃʰəʔhi.
 kəru:na: kənnəie:, o:kəra: dʌ:kʰi kuməkumə sʰe:ho:
 ka:nəie:. pa:tʰəkə dʒi: əbəi tʃʰəʔhi. kuməkuməsʃ
 kənnəba:kə ka:rəʔə putʃʰəi tʃʰəʔhi a: o: bʰe:dʌ
 kʰo:ləie:, la:ləba:bu: kəru:na:pərə tʃəməsʃa:jələ
 tʃʰələkʰi:nnə, ko:nə: ka:gəʔtʃəpərə həʃtə:kʃərə
 le:ləkʰi:nnə. kʰənɔdə nəu sʰəma:pʔə.

kəru:na: a: bɪna:jəkəkə gəpəʔəpə. kəru:na:kə nədʒəri
 la:ləba:bu:kə pʰo:ʔo: dʒisə dʒa:ie:. bɪna:jəkə dʒitʰə
 ətʃʰi. dʒəmə kʰənɔdə sʰəma:pʔə.

pa:tʰəkədʒi: a: bəṭəhəṇə ba:bu:kə gəpəʃəpə.
 pa:tʰəkədʒi:kē: ko:ṇo: gəpə budʒʰələ fʰiṇṇi.
 la:ləba:bu: kəruṇa:kē: ṇo:kəri: d̪i:ba:ṣṣ̃ pəhiṇe:
 mələha:ṣṣ̃ ko:ṇo: ʃəṭṭə mədʒu:ri:kə gəpə kərai
 fʰiṇa: puṭfʰiṇa:pərə ṇəṭʰi ge:la:, d̪iḡərəṣṣa:ri
 po:kʰəriṃe: d̪i:ra: d̪e:məjə fʰi:haie: ʃe: kəhi
 d̪e:ləṇi. mud̪a: ko:ṇo: po:kʰəri d̪i:ra: le:lə ṇai
 d̪e:ṇe: fʰiṇəkʰiṇə mələha:kē: la:ləba:bu: təkʰəṇə
 ko:ṇə e:he:ṇə gəpə fʰiṇi d̪i: mələha: a:
 la:ləba:bu:e: ʈa: kē: bu:dʒʰələ fʰiṇṇi. kəruṇa:kə
 pəṭʰa:ri mudʒəpʰhərapurəme: 'kəiṭʰo:likə ʃəṭṭi
 ʃku:lə' a: 'ʃiṇpəme:ṇə ḡərlṣə ʃku:lə'ṣṣ̃ bʰe:lai.
 pa:tʰəkədʒi:kē: kuməkumə puṭfʰiṇe: fʰiṇəṇṇi d̪i:
 kəruṇa: d̪i:d̪i: kəkəra be:ti: fʰiṇṭiṇə, d̪i:d̪i: ba:bu:kē:
 o: kəhai fʰiṇəkʰiṇə d̪i: o: ʈo:hələ be:ti: fʰiṇiṇə a:
 ruṇəiṇa: ʃe:ho: d̪e:ləkʰiṇə. kəruṇa: kəṭʰi:pərə
 həṣṭa:kṣərə ke:ləkə? kuməkuməṣṣ̃ pa:tʰəkə d̪i:
 biṇa:jəkəkē: kəhəba: d̪e:ṭiṇṇi. biṇa:jəkə
 kəruṇa:ṣṣ̃ pu:ṭiṇṭə a: o: məṇa: ṇai kə/ṣəkəṭṭə. a:
 pʰe:ra biṇa:jəkə a: kəruṇa:kə gəpəʃəpə, biṇa:jəkə
 ʃəma:tʰəkə ʃi:ṭə kəruṇa:pərə ṇai bəḍṣərə/ d̪e:ṭa:
 e:ḡa:rəhəmə kʰəṇḍə ʃəma:ṭṭə.

əvəḍʰe:ʃəkə pəiṇəvi:pərə rəṭṭəṇə kələkəṭṭa:me:
 ʃe:kjuṇti: e:dəva:ḍṣərə əṭṭi. ma:mila:kə
 ʈa:ri:kəpərə mudʒəpʰhərapurə d̪i:ie: mud̪a:
 ḡa:mə ṇai d̪i:ie:. əvəḍʰe:ʃə ṣṣ̃ge: ʃe:pʰa:li:ṣṣ̃
 bʰē:ṭə ho:ri fʰiṇi. gəpəkə krəməme: ʃe:pʰa:li: kəhai
 fʰiṇṭi d̪i: əvəḍʰe:ʃə kəṭe:kə məiṭʰilə ʃəbʰəkē:
 ṇo:kəri: d̪i:le:ṭiṇṇi mud̪a: uəe:hə ʃəbʰə hiṇəkəra

ṇṇḍa: kəraṭṭə rəhəi tʃhəṇṇhi. Je:pʰa:li: kəhəi tʃhəṭṭhṇḥə
 dʒe: Je:pʰa:li:kə ma:ma: uəki:lə tʃhəṭṭhṇḥə, o: kəhəi
 tʃhəṭṭhṇḥə dʒe: rəṭṭəṇəkə dʒi:ṭə he:ṭəi mudā: əṣṣəli:
 hətʃja:ra:kə pəṭṭa: ʃe:ho: ləgəbəə/ pəṭṭə. rəṭṭəṇəkē:
 uɪʃua:ʃə tʃhəi dʒe: əṣṣəli: hətʃja:ra: la:ləba:bu:kə
 dʒiṛəṭʃja: pəṛəga: tʃhəi. əuəḍʰe:ʃə e:kəṭa: a:rə
 tʃiṭṭhi:kə gəpə rəṭṭəṇəkē: kəhəi tʃhəi, biṇḍa:jəkəkē:
 kəruṇa: ʃəḡə ləbʰə bʰəə/ ge:lə tʃhəi, o: o:kəra:ʃə
 bija:hə kəṛəə/ tʃa:həie:. Je:pʰa:li:kə piṭṭa: rəṭṭəṇəkə
 ʃe:kjuṛti: ɔpʰiṣṣərə, Je:pʰa:li:kə ma:ma: kəmələ
 ʃəṛəkə:rə tʃhəṭṭhṇḥṇḥi uəki:lə. Je:pʰi:li:kə piṭṭa: ra:jə dʒi:
 məṭṭhi:lə a: ma:ṭṭa: bəḡa:li:. Je:pʰa:li: məṭṭhi:li:me:
 kə_ie:kəṭa: po:ṭhi: ʃe:ho: lɪkʰəṇe: tʃhəṭṭhṇḥṇḥi. Je:pʰa:li: a:
 rəṭṭəṇəkə gʰəṭəkəṭti: kʰəṇḍə ba:rəhə ʃəma:ṭṭə.

la:ləba:bu: kəruṇa:kə bəḍəli:kə tʃiṭṭhi: pəṭṭəba: ḍə_1
 tʃhəṭṭhṇḥṇḥi, mudā: biṇḍa:jəkə kəruṇa:kē: tʃhṇṭti:pəṛə
 pəṭṭəba: ḍə_1 tʃhəṭṭhṇḥṇḥə a: po:ʃtəməṇḥə ṇṇṭə
 əvəle:bələ lɪkʰi kəə/tʃiṭṭhi: gʰura: ḍə_ie:. po:ʃtəme:ṇḥə
 ṇṇəuəjuuəkə ətʃhi a: biṇḍa:jəkə o:kəra: ṇṇo:kəri:
 ləge:ba:me: bəhṇṭə pəṛja:ʃə ke:ṇe: rəhəṭṭhṇḥṇḥi.
 la:ləba:bu: pəṛəga:ʃəkə ma:ḍʰjəməṣṣə kəruṇa:kē:
 ṇṇipəṭṭa: kəṛəba: de:ṭa: mudā: huṇəkəṛə pəṭṭni:kē:
 ʃuṇələ du:ṭa: ʃəbḍə 'de:kʰiṇḥē: bəṭʃa:kəə/ uḍue:liṭṭə
 kəə/ḍə_1 tʃhəṇṇhi. gəṛmi: ṭa:ṭiləme: mələjə a: ədʒi:ṭə
 ga:me:pəṛə ətʃhi. pəṛəga:ʃə tʃa:ri go:ṭe:ʃə ge:lə
 mudā: kəruṇa: ḍā:ṭə ka:ṭi kəə/ əpəṇḍa:kē: tʃhə:ra:
 le:ləkə. a: o:kəṛə tʃiṭṭiṭəbə ʃuṇi mələjə, ədʒi:ṭə a:
 dṛe:ʃərə ʃi:ri:tʃəṛəṇə a:bi ge:ləi. kəruṇa: o:i
 tʃa:ru:me: ʃə pəṛəga:ʃəkē: tʃi:ṇḥi ge:ləi. kʰəṇḍə

te:rəhə s̄əma:ptə.

kəruṇa:kə bəḍali:kə t̄jit̄hi: e:kəbe:rə n̄e: ḡhurəl̄ai,
a:bə p̄he:rə la:ləba:bu: ko:n̄o: b̄jō:t̄ə ləga: rəhələ
t̄h̄əṭ̄hi, ḍe:k̄h̄ai t̄h̄əṭ̄hi o:i t̄h̄ut̄əh̄ar̄ija:kē: a:bə ke:
rək̄h̄əṭ̄ai. r̄əṭ̄əṇ̄ə b̄ari: b̄h̄əʔ d̄ze:t̄t̄ai, s̄e: ūaki:l̄ə
k̄əh̄əl̄ək̄əṇ̄hi. kəruṇa: a: p̄ərəga:s̄əkə b̄ija:h̄ə k̄əra:
ḍe:t̄a: a: ma:m̄ile: k̄h̄əṭ̄əmə. ḡh̄ərə ḡhur̄ai t̄h̄əṭ̄hi.
p̄əṭ̄ni: b̄iṇa:j̄ək̄əkə b̄ija:h̄əme: ḍe:ri: huṇ̄ək̄a:
ḍūa:ra: m̄ā:ḡələ d̄za:j̄əbəla: pu:re:su:re t̄i:s̄ə
h̄əḍ̄za:r̄ə ruṇ̄aija: a: u:p̄ərəs̄ṣ̄i mo:t̄ərək̄ē: ma:n̄ai
t̄h̄əṭ̄hi. k̄h̄əṇ̄ḍə t̄j̄əud̄əh̄ə s̄əma:ptə.

miṣṭərə ra:j̄ə s̄əb̄h̄əkə b̄əḍ̄əul̄əṭ̄ə r̄əṭ̄əṇ̄ək̄ē:
n̄o:k̄ari:jo: b̄he:t̄əl̄ai a: d̄z̄əma:n̄əṭ̄o:. la:ləba:bu:kə
p̄əṭ̄ni:k̄ē: b̄h̄əṇ̄əkə la:gi ge:l̄əṇ̄hi d̄ze: kəruṇa:
r̄əṭ̄əṇ̄əkə b̄əhi:n̄ə t̄h̄īai muṇ̄ij̄ā:, o:k̄əra: p̄əh̄ū̄t̄i:p̄ərə
t̄iṇ̄h̄ə t̄h̄īai d̄z̄ə_ip̄ərə o: ḡh̄ari: ba:n̄h̄aiṭ̄ə ə̄t̄h̄i,
p̄ərəga:s̄əkə ma:j̄əṣ̄ṣ̄i kiṭ̄h̄u b̄əḍ̄za: ge:l̄ə r̄əh̄ai.
la:ləba:bu: p̄ə̄t̄h̄əṭ̄a:i t̄h̄əṭ̄hi d̄ze: kie: pa:i le:l̄ə ə̄ri
ge:la:, b̄h̄əṇ̄e: ə̄ūəḍ̄h̄e:j̄əkə b̄əhi:n̄əkə s̄ṣ̄ḡə
b̄iṇa:j̄ək̄əkə b̄ija:h̄ə k̄əra: ḍ̄əṭ̄əṭ̄hi. ba:t̄a:ba:t̄i:
ho:ie:, p̄əṭ̄ni: b̄iṇa:j̄əkə a: kəruṇa:kə b̄ija:h̄ə b̄h̄əʔ
k̄əʔ/r̄əh̄əṭ̄ə s̄e: k̄əh̄ai t̄h̄əṭ̄hi, la:ləba:bu: ḍ̄h̄əke:l̄ə ḍ̄ə_i
t̄h̄əṭ̄hiṇ̄h̄ə, b̄iṇa:j̄əkə bi:t̄j̄əme: a:b̄i d̄za:ie:, la:l̄ə
ba:bu: t̄i:t̄ələ b̄ila:ri s̄əṇ̄ə pa:t̄h̄u: h̄əṭ̄i d̄za:i t̄h̄əṭ̄hi.
k̄h̄əṇ̄ḍə p̄əṇ̄ḍ̄r̄əh̄ə s̄əma:ptə.

b̄iṇa:j̄əkə s̄ṣ̄ge: ma:j̄ə ṣ̄ta:p̄h̄ə kūa:r̄t̄ərə t̄j̄əli ge:la:
b̄əṭ̄əh̄əṇ̄ə ba:bu:, pa:t̄h̄əkə d̄zi: a: m̄əṇ̄əsu:re

ṇḍa:pḥa la:laba:bu:kē: mṇṇabai le:lā ge:la:
 pāṇaga:ṣa butṭṭṭṇṇakā kḥiyo: tṭe:le: tṭhālā, muḍa:
 a:bā kḥā: dṭa:ie:. kārūṇa:kā bādāli:kā tṭṭṭṭhi: pḥe:rā
 ābāi tṭhāi, ṣpe:ṣalā me:ṣṣē:dṭzārā ḍua:ra:. kārūṇa:
 tṭṭṭṭhi: rṭṣi:uā kāḥ/le:lākā. bṭṇa:jākā tṭamāṣa: dṭa:ie:,
 o:kāra: ṇi:tṭṭṭ, bādāma:ṣā kḥāie:, kḥāie: dṭze:
 dṭa:ṭi ḍḥarmā kātṭā/dṭze:tṭai! kḥāie: dṭze: ṣṭri: ṇi:tṭṭṭ
 ho:tṭe: ātṭṭi. kḥāie: ṇi:tṭṭṭ! kulātā:! muḍa: 'pra:ṇe:ṣā'
 ṣabdā ṣuṇṭe: bṭṇa:jākā pṭghālī dṭa:ie:. kārūṇa:
 e:kātā: mo:ṭalā ka:gātṭṭ bṭṇa:jākākā ha:tṭhāme:
 ḍāitṭā ātṭṭi. bṭṇa:jākā o: pāṭṭi lādṭdṭzītṭā bḥāḥ/dṭa:ie:,
 kṣāma: mā:gāie:. kārūṇa: rṭdṭa:ṭṇā kāḥ/ḍe:lākā i:
 gāpā ṣṣṭṣe: pāṣāri dṭa:ie:. la:laba:bu: kḥe:ṇa:i-
 pṭṇa:i juru: kāḥ/ḍe:lāṇḥi, dṭṭ bṭṇa:jākā gḥārā a:o:tṭā
 tṭā o: gḥārā tṭho:ṭi ḍe:tṭā:, e:tṭe: ḍḥāri la:laba:bu: ā:tṭā
 kāḥ/ḍe:lāṇi. pāṇaga:ṣākē: la:laba:bu: āṇṭimā
 ṇa:tākā kḥe:le:ba: le:lā kḥāi tṭhātṭṭṭṇḥā. kḥāṇḍā
 ṣo:lāḥā ṣāma:pṭā.

āṇṭimā kḥāṇḍā ātṭṭi kḥāṇḍā ṣāṭṭṭṭhā. ḍurga:
 bḥāṣa:ṇākā ḍṭṇā. ḍurga:pu:dṭa:me: tṭi:ṇātā: ṇa:tākā
 mātṭṭṭṭhā kāe:lā dṭa:ie:, ḍu:tā: mātṭṭṭṭli: a: e:kātā:
 ḥiṇḍi:. a:i mātṭṭṭṭli: ṇa:tākā tṭhāi- 'kuḥe:ṣā', bṭṇa:jākā
 ra:mākuma:rākā pa:rṭā āṣui:ka:rā ke:lākā, o:
 ḍa:ktārākā pa:rṭā kḥe:lātṭā. ādṭzītṭā ra:mākuma:rākā
 a: mālājā utṭṭṭṭ ṣiṣṭṭṭ jṭuākā ṣṭkārākā pa:rṭā
 kḥe:lātṭā. butṭṭṭṇṇā uārākā ba:pā ṣuṣāṣā bāṇṭṭṭā
 ātṭṭi. pa:rṭā kḥe:le:la:ṣṭā lo:kā o:hāṇe: ṇāi bḥāḥ/
 dṭa:ie:, butṭṭṭṇṇā ṣābḥākē: rāba:ṭi ḍāitṭā ātṭṭi.
 ma:mīla:kā tṭa:ri:kḥākā ba:ḍā rātṭṇā ṣe:ho:

əvəð^he:ʃə a: butʃiʃəŋəkə a:grəhəpərə durgə:pu:dʒa:
 ɖe:k^həi le:lə ga:mə a:jələ əʃi^hi. ga:məme:
 guləŋdʒərə ʃi^həi dʒe: kəruŋa: məla:həkə be:ʃi: n̄əi
 ʃi^hiəi, rətəŋə kəruŋa:ʒə du:-ʃi:n̄ə be:rə gəpə ke:ləkə,
 o: əŋdʒa:dʒə kəɾəie: dʒe: ho: n̄ə ho: kəruŋa: o:kəre:
 bəhi:n̄ə muŋiʃē: n̄e: huəjə. ʃtri:gəŋəkə gəpə o:kəra:
 mo:n̄ə pəɾəi ʃi^həi dʒe: rətəŋe: ʒəŋə e:n̄əme:n̄ə ʃi^həi
 i: ʃi^həuri:. rətəŋə butʃiʃəŋə o:ʃ^ha:mə rəhəie:. ʃi^ha:ri
 bəɖʒəibəla: ʃi^həi, n̄a:ʃəkə ʒəma:ptə ho:ibəla: ʃi^həi,
 b^həʒa:n̄əkə ka:rəŋə ɖe:ri: b^he:ləi. kəruŋa: əpəŋə
 piʃa:kē: ʒəb^hə ʒa:lə bəɖʒa: ləiʃə əʃi^hi, o: əpəŋo:
 mo:n̄e: a:bi dʒa:i ʃi^həʃ^hi, əhu: be:rə a:jələ ʃi^həʃ^hiŋhə.
 pəɾəga:ʒə rətəŋəkə pəʃi^ho:rə ɖ^he:n̄e: əʃi^hi.
 n̄əvəgəʃi^huli:kə əŋtəme: ɖ^hu:rə ʃi^həi, ga:ʃi^həkə
 pa:ʃi^hā: o: ɖ^həpa:jələ əʃi^hi. mudə: ʃi^həhə
 ɖ^ho:k^ha:me: la:ləba:bu:pəɾə pəɾələ, rətəŋə pa:ʃi^hue:
 ʃi^hələ. p^həri:ʃi^hə b^həʃ ge:ləi, la:ləba:bu: əʒpəʃa:lə
 e:la:. a: p^he:rə rəhəʒjo:ɖ^hə:ʃəŋə a: pəʃʃi^ha:ʃa:pə. a:
 biɖʒəja:ɖəʃəmi:kə n̄a:ʃəkə ʒəma:ptə.

(əgi:la: əkəme: dʒa:ri:)

əpəŋə

məʃtəuʒə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pəɾə**
pəʃ^ha:u.

2.3.məha:ka:n̄tə prəʒa:ɖə- bi:həŋi kəʃ^ha:- piʒəudʒə

məhɑ:kɑ:ntə prəʂɑ:ḍə
bi:həŋɪ kəṭʰɑ:- piʃəudʒə

-e:məpi: həu, ki: hɑ:lə su:rəṭɪ tʃʰəihə?

-go:rə ləgəi tʃʰi: kəkka:, ɳi:ke: tʃʰi:. a:e: ko:ɳɑ:
ḍərfəṇə ḍe:liʃəikə?

-həu prəḍʰɑ:ṇəməṭṭri: kəhəṇe: rəhəṭʰɪŋhə dʒe: ɳəhi
kʰɑ:e:bə a:rə ɳəhi kʰɑ:e: ḍe:bəikə. tto:hərə ki:
bitʃɑ:rə tʃʰəihə? həməra: tʃə/budʒʰɑ:e: jə/dʒe:....!

-kəkka: o: kʰɑ:e:bə-kʰo:a:e:bə məɳɑ: kəe:ɳe:
tʃʰələṭʰɪŋhə. pɑ:rəʂə a: mo:təri: bɑ:ɳhəbə tʰo:re:
bəɳɳə kəe:ləɳhi?!

-rəu bəhi, i: tʃə/bəṭəka: piʃəudʒə ɳikələlə,dʒəṭəe:kə
ʂo:hiʃəu o:tə:kə tʃʰo:tə.

-hə ʂe: ʂəihə.

əpəṇə

məṭṭəujə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**
pəṭʰɑ:u.

2.4.kuma:rə məno:dʒə kəjjəpə- uɾələ tʃiɾəi

kuma:rə məno:dʒə kəjjəpə

1 tʃa: ləgʰukətʰa:

uɾələ tʃiɾəi

bʰəɪja:ka:ka: ke: ka:nə me: bʰəŋəkə tʃə/pəɾələ
tʃʰələnɪ mudə: pətʃja:jələ nənɪ rəhətʰɪ dʒe:
bʰəɪja:uənə ke: suɖda:hə kəθ/o:tʃə/dʒu:tʃa: ke:
ka:rəkʰa:nə: ləgətʰɪ. bʰəɪja:uənə sʃə/ bʰəɪja:ka:ka:
ke: e:hu: he:tu uɾe:sə ləga:uə tʃʰələnɪ dʒe: o:kərə
e:kə-e:kə tʃa: ga:tʃʰə o: əpənə: ha:tʰə sʃə/ləge:nə:
tʃʰəla:hə.. pətʃe:nə: tʃʰəla:hə.. be:rʰəne:
tʃʰəla:hə.. o:gəɾənə: tʃʰəla:hə.. a: nɪtə o:kərə
bərʰəbə, pʰu:ləbə, pʰəɾəbə ke: əkʰija:sʃənə:
tʃʰəla:hə. dʒətʃe:kə pa:lənə-po:sənə lo:kə əpənə
sʃətʃa:nə ke: kəɾətʃə ətʃɪ o:hi sʃə/kəmmə

me: a: d̥o:ʂərə d̥iʂə bʰu:t̥hi: ga:t̥ʃi: me:. bʰo:lu:
d̥həri e:kʰəno: ɳiɽuika:rə t̥ʃhəla:hə.

-kuma:rə mən̥o:d̥ʒə kəʃjəpə, ʂəmpɾət̥i: bʰa:rət̥ə
ʂərəka:rə ke: upə-ʂəʃiʂə, **ʂəpərkə:** ʂi:-11, t̥a:vərə-4,
t̥a:ɽpə-5, kɪd̥əvəi: ɳəgərə pu:rə (d̥illi: ha:t̥ə ke:
ʂa:mən̥e:), ɳəi: d̥illi:-110023 mo:. 9810811850 /
8178216239 i:-me:lə : writetokmanoj@gmail.com

əpən̥ə mət̥əʂə editorial.ətaff.videhəa@gmail.com
pərə pət̥ʰa:u.

2.5.a:t̥ʃa:rjə ra:ma:ɳə̌d̥ə məd̥ələ- bərt̥ʃəʂuəba:d̥i:
ʂəʂkr̥it̥i bən̥a:mə ha:ʃja:kə ʂəma:d̥ʒə urpʰə
pət̥ʃəpən̥ija: ʂəgʰərʂə

α:τjα: rjə rα: mα: n̄d̄ə m̄d̄ə

**bərtjəsuəbα: d̄i: s̄skrit̄i bəṇα: mə hα: f̄jα: kə
s̄mα: d̄zə urp̄hə pət̄jəpəṇ̄i jα: s̄ḡhər̄sə**

miṭ̄h̄ilα: me: bərtjəsuəbα: d̄i: s̄mα: d̄zə jα: n̄i
brα: h̄mənəuα: d̄i: s̄mα: d̄zə, hα: f̄jəkə s̄mα: d̄zə
jα: n̄i b̄t̄f̄it̄ə s̄mα: d̄zə ər̄t̄h̄α: t̄ rα: rə, s̄o: ləkəṇə (i
n̄α: m̄ā: kərənə brα: h̄mənəuα: d̄i: s̄skrit̄i ke: d̄e: n̄ə ət̄f̄i
) uα: o: bi: s̄i: pərə uər̄t̄ə mα: n̄ə me: b̄h̄i: s̄ā: s̄k̄rit̄ikə
s̄α: mα: d̄z̄ikə s̄t̄ərə pərə bərtjəsuə bəṇ̄əilē:
ət̄f̄i. miṭ̄h̄ilα: kə s̄skrit̄i ut̄f̄t̄jə n̄i: t̄jə pərə α: d̄h̄α: r̄it̄ə
ət̄f̄i. d̄zəṇ̄əkəu i b̄əi d̄h̄əṇ̄α: t̄h̄ə m̄i f̄rəkə əṇ̄u s̄α: rə
s̄ut̄f̄t̄jα: m̄əiṭ̄h̄ilə- m̄əiṭ̄h̄ilə brα: h̄mənə α: kərənə
kα: j̄əst̄h̄ə ət̄f̄i. i d̄u: n̄u: m̄ilə kəi 808 uər̄sə miṭ̄h̄ilα:
pərə rα: d̄zə k̄əiləṇə ət̄f̄i. bα: b̄h̄əṇ̄ə rα: d̄zα: s̄e:
m̄iləkəi m̄əiṭ̄h̄il̄i: ke: j̄o: s̄əkə ke: b̄h̄α: s̄α: bəṇ̄əilē: n̄ə
α: i j̄o: s̄it̄ə b̄t̄f̄it̄ə ke: b̄h̄α: s̄α: n̄ə bəṇ̄ə pα: j̄ələ. s̄α: t̄h̄əi
s̄ətt̄α:, s̄α: h̄it̄jə α: s̄ā: s̄k̄rit̄ikə pr̄əti s̄t̄h̄α: n̄ə pərə α: i:
t̄kə bərtjəsuə bəṇ̄əilē: ət̄f̄i.

liḡuĩṣṭikə ṣəruə: a:pʰə iḍija: me: miṭʰila: pərə
 ɡiriɟəṣṣəṇə əpəṇə uɪtʃa:rə prəkəṭə kərəiṭə likʰəiṭə
 ətʃi ki miṭʰila: e:kəṭa: pra:tʃi:nə iṭʰa:ṣə uə:lə: d̪e:ʃə
 ətʃi d̪ze: əpəṇə pərəmpərə: ke: a:i: t̪əkə bəkəra:rə
 ra:kʰəṇe: ətʃi.əkʰəṇəu i bʰu:mi bra:hmanə e:kəṭa:
 uərgəkə a:d̪hi:nə a: bərtʃəṣuə me: ətʃi.d̪ze:
 əṣa:d̪hə:rəṇə ru:pə ṣṣə ṣəṭṭa: a: ka:jəḍa: kəĩ
 bəkəra:rə ra:kʰəĩ ke: ḍərpə ṣə tʃi:rə ətʃi.

ṣəikəro: ṣa:lə ṣṣə miṭṭi:kə i: t̪ukəṭa: pərə bəhuṭə
 ɡəruə kərəiṭə rəhələ ətʃi.a: uṭərə,pəu:rəbə a:
 pəɪtʃimə ṣṣə ləɡa:t̪a:rə a:kraməṇə kəĩ d̪ʒʰe:ləiṭə i:
 əpəṇə pa:r̪əpərikə uɪfe:ṣəṭa: bəṇəuṇe: rəkʰəṇe:
 ətʃi.uə əṇjə ra:ṣtri:jəṭa:kə lo:kə ṣəbʰə ke: ṣəma:nə
 bʰa:uə ṣṣə ṇəi əpəṇa:uəiṭə ətʃi.

ke:ḍa:rəṇa:t̪ʰə tʃəud̪həri: a:ba:ra: ṇəhiṭəṇə me:
 likʰəiṭə ətʃi d̪ze: re:ṇu d̪zi: əppəṇə e:kəṭa: bʰē:tə
 me: həmərə: bəṭələiṇəṇə ki məiṭʰili: bʰa:ṣa:kə
 kʃe:t̪rə ṣṣəkutʃələ,ṣəməṭələ a: e:kəṭa: uɪfe:ṣə
 d̪ʒa:t̪ikə e:ka:d̪ʰika:rə me: ətʃi.

ra:d̪ʒəṇi:t̪iʃa:ṣtri:kə uɪtʃa:rə əṇuṣa:rə miṭʰila: me:
 ḍu: t̪ərəhəkə ṣṣṣkriti ətʃi.e:kəṭa: ba:bʰəṇə
 ka:jəṭʰəkə ṣṣṣkriti a: ḍo:ṣərə ɡəirə ba:bʰəṇə
 ka:jəṭʰəkə ṣṣṣkriti ətʃi. uḍa:həṇə ke: le:lə
 d̪ʒəṇe:u, ʃa:ḍi: bja:hə a: əṇjə ʃubʰə əuṣərə pərə
 pa:ɡə pəhəṇəṇa:i,
 məḍʰuʃra:uəṇi:,kəo:d̪ʒəɡəra:,ṇəuə bəḍʰukəĩ t̪e:mi:
 ʃe: ḍa:ɡəkə prəṭʰa:, uɪḍʰəuə: uiuə:hə ṇiṣe:ḍʰə

prəṭṭʰa: ,jubʰə əvəṣərə pərə mā:ṣa:ha:rə bʰo:dʒəṇə
ja:milə ətʃʰi. dʒəũ ki i ṣəbʰə prəṭṭʰa: gəirə ba:bʰəṇə
ka:jəṭṭʰəkə ṣṣṣkriṭi me: nṛəi ətʃʰi.

pə go:uṇḍə dʒʰa: likʰəiṭə tʃʰəṭṭʰi dʒe: miṭṭʰila: me:
du:ṭa: ṣəma:dʒə ətʃʰi.dʒe: e:kə do:ṣərə ṣe: əpəritʃiṭə
a: ədʒa:ṇə tʃʰəṭṭʰi.

bo:li: a: bʰa:ṣa: ṣa:hiṭjə kəi prəṣrə ətʃʰi. bilkulə ələgə
ətʃʰi.ba:bʰəṇə a: ka:jəṭṭʰə əpəṇə mətʰʰili: ke: juḍḍʰə
a: ma:ṇəkə ma:ṇəiṭə ətʃʰi.dʒe: pa:ṇiṇi ke:
uja:kəṇəṇə dʒe:ṇa: kəṭṭʰiṇə ətʃʰi.

a: bəṭʃiṭə ṣəma:dʒə ke: mətʰʰili: kəi pəṭʃəmi:
mətʰʰilə ja:ṇi: bəḍḍḍika:, ḍəkṣiṇi: mətʰʰili: ja:ṇi:
əḡika:,pəurəbi: mətʰʰili: ja:ṇi: tʰe:tʰi: a: ra:rə bʰa:ṣa:
ma:ṇəiṭə ətʃʰi.dʒjō:ki bəḍḍḍika: a: əḡika: me:
bʰa:ṣa: ṣa:hiṭjə ke: rəṭʃəṇa: bʰe: ge:lə
ətʃʰi.bəḍḍḍika:,əḡika: ke: ṣiḍḍʰə kəuḍḍəṇə ke:
pəḍḍō: ke: prəjo:gə bəṇəṇəṭṭṇa:kəṛəme: dʒjo:ṭiṣuərə
(1324)kəile: ətʃʰi. ba:bəḍḍu:ḍə uəi bəḍḍḍika:,
əḡika: ke: mətʰʰili: kəi bʰa:ṣa: nṛəi, bo:li: ma:ṇəke:
tʃʰā:ṭi ḍe:lə dʒa:iṭə ətʃʰi. e:kəṭa: bəḍḍḍika:
ṣa:hiṭjəka:rə əpəṇə rəṭʃələ po:tʰi: le:ke: mətʰʰili:
ṣa:hiṭjə ,əka:ḍəmi: ge:la: pəṭʃəṭʃə rəṭʃəṇa: kəi
mətʰʰili: nṛəi ma:ṇəke: ləuṭa: ḍe:lə gəilə.

ba:bʰəṇəu:di: bəṭʃəṣuə miṭṭʰila: ke: bəṭʃiṭə
ṣəma:dʒə ke: bəuḍḍʰə ṭəṭṭʰa: kəbi:rə ṣa:hiṭjə ṣe:
əpəritʃiṭə ra:kʰəi me: ko:ṇḍō: kəṣərə nṛəi tʃʰo:ṭəiṭə

me: ṇimṇāuṇṇaṇṇi:ja pa:ṭṭa ke: bhā:ṣa: ke: apabhr̥ṣṭa
 bāṇa: dē:lā d̐za:ṭṭa rāhāi.ṭṭahīṇa: uḍja:pṭṭi bhī:
 d̐zāṇa ṣa:ma:ṇṇa ke: le:lā gi:ṭṭa ga:ṇa: a: utt̐ṭṭa uṇṇa
 ke: le:lā puruṣa pāri:kṣa: līkṭhāṇṇa.uṇṇa bhē:dā ke:
 a:ḍḍa:rā pāra e:hāṇṇa rāṭṭṭa: ṣṣkṛit̐ a: māt̐ṭṭi:
 ṣa:hīṭṭa me: pa:ṭṭa d̐za:ṭṭi āṭṭi.a:d̐zuka ṣamāja me:
 bhī: māt̐ṭṭi: ke: ṣṣkṛit̐aṇṇiṣṭṭhā a: ja:ṣṭṭi:ja bhā:ṣa:
 bāṇa:be: ke: ṣaḍjāṭṭa ṭṭāṭṭa rāhāṭṭa āṭṭi.d̐ze: d̐zāṇa
 ṣa:ma:ṇṇa ṣa:hīṭṭa a: ṣṣkṛit̐i se: b̐ṭṭṭa rāhāi.

mīt̐ṭṭi: me: e:ṭṭe: utt̐ṭṭa ṇi:ṭṭi a: ṭṭi:u:ṭṭi:ṭṭa ke:
 bhā:uā hāi kī bā:bhāṇṇa d̐līṭṭa uṇṇa ke: a:ṭṭi ṭṭakā
 pu:d̐za: pa:ṭṭhā a: ṣṣkṛa:rā ṇāi kārāuāṭṭa āṭṭi. d̐līṭṭa
 ke: īhā: bhō:d̐zāṇa ke: ṣṣuā:le: ṇāi āṭṭi.ṣo:lākāṇṇa
 ke: pu:d̐za: pa:ṭṭhā a: ṣṣkṛa:rā kārāuāṭṭa
 āṭṭi.pārāṭṭi a:ṭṭi ḍḍhāi ṣiḍḍhā āṇṇa
 (bhā:ṭṭa,dā:lā)bhō:d̐zāṇa ṇāi kārāṭṭa
 āṭṭi.pārāṭṭi ko:rāḍḍa:bhō:d̐zāṇa (ṭṭi:ṭṭa,dāhi:
 ṭṭi:ṇi:, mīt̐ṭṭi: a: phāṭṭa)kārāṭṭa āṭṭi.

māḍḍiṭṭa me: d̐līṭṭa gāṭṭṭi: (māḍḍiṭṭa ke: ṭṭābu:ṭṭa:
 pāra ṇā ṭṭāḍḍhā ṣākāṭṭa rāhe:ṣo:lākāṇṇa māḍḍiṭṭa ke:
 gārbhāgrīhā me: ṇāi d̐za: ṣākāi āṭṭi. ke:uāṭṭa
 d̐zāṇa:u:ḍḍa:ri: d̐za: ṣākāṭṭa āṭṭi.

b̐ṭṭṭa ṣama:d̐zā ke: ā_ṭṭe: ghābāra:ja kāi ṇāi ṭṭi:hi:
 kā:rāṇṇa māt̐ṭṭi: a: māt̐ṭṭi: bhā:ṣi: ṭṭa b̐ṭṭṭa
 ṣama:d̐zā bhī: āṭṭi.āppāṇṇa ṣṣkṛit̐i a: ṣama:d̐zā ke:
 hīṭṭa me: ṇiṭṭhāja a: ṇi: ṣṣko:ṭṭi ṣa:hīṭṭa ṣiḍḍāṇṇa
 kārāba:kā ṭṭi:hi.

-a:ʈja:rjə ra:ma:n̩d̩ə m̩d̩ələ ʂa:ma:d̩ʒikə ʈʃit̩əkə
 ʂi:ʈa:məʈʰi:, ʂe:va:n̩iʊrit̩t̩ə prəḍʰa:n̩a:ḍʰja:pəkə,
 ma:ʈa:-ʈʃəṇḍrə de:vi:, p̩ʈa:-ʂuə0ra:d̩ʒe:ʃuərə m̩d̩ələ,
 pəʈni:-prəm̩la: de:vi:, d̩ʒəṇm̩ə t̩t̩ʰi-01 d̩ʒəṇuəri: 1960
 jo:gjaʈa:- e:mə-e:ʂəʂi: (rəʂa:jəṇə ʃa:ʂtrə), e:mə e:
 (hiṇḍi:). ru:ʈʃi- ʂa:hiʈʃikə, məiʈʰili:-hiṇḍi: kəuʈa: -
 kəha:n̩i: le:kʰəṇə a: a:le:kʰə. prəka:ʃit̩ə po:ʈʰi: - məiʈʰili:
 kəuʈa: ʂəḡrəhə bʰa:ʂa: ke: ṇə b̩ā:ʈi:jo:. 2022 prəka:ʃit̩ə
 rəʈʃəṇa: - ʂəḍʒʰija: kəuʈa: ʂəḡrəhə po:ʈʰi: - d̩ʒəṇəkə
 ṇ̩d̩ḍiṇi: d̩ʒa:n̩əki: a: ʃəuriʒə ga:ṇə. 2022 pəʈni:ka: -m̩iʈʰila:
 ʂama:d̩ʒə, ḡʰərə -ba:hərə a: əpu:rua: (məiʂa:mə).
 əkʰəba:rə -ḍəiṇikə məiʈʰilə puṇərd̩ʒa:gəraṇə prəka:ʃə.
 ʂa:ma:d̩ʒikə-ʂa:ma:d̩ʒikə ʈʃit̩əṇə, ḍa:ʃiʈvə- pu:ruə d̩ʒila:
 prəʈniḍʰi, pra:ʈʰam̩ikə ʃikʂəkə
 ʂəḡhə, ḍuməra:, ʂi:ʈa:məʈʰi:. ʂt̩ʰa:ji: pəʈt̩a:- gra:mə-
 piṇərə: uʃəṇəpura t̩ʰa:n̩a:-pəriha:rə d̩ʒila:-ʂi:ʈa:məḍʰi:
 uəʈt̩ama:n̩ə pəʈa:-piṇərə: ʂəḍəṇə, muraʈija:ʈʃəkə uə:rdə-
 04 ʂi:ʈa:məʈʰi: po:ʂtə-ʈʃəkəməhi:la: d̩ʒila:-ʂi:ʈa:məḍʰi:
 ra:d̩ʒjə-bi:ha:rə piṇə-843302

əpəṇə

m̩t̩əuʒə editorial.staff.videh̩ə@gmail.com **pərə**
pəʈʰa:u.

2.6.jo:ge:ṇḍrə pa:ʈʰəkə 'uʒjo:gi:'-ʃi:gʰrə ḍəʃəṇə

jo:ge:ndrə pa:tʰəkə 'uɪjo:gi:'

ji:gʰrə dərʃəṇə

prɪtʰui: pərə bʰəktə lo:kəṇi d̪uɑ:rɑ: bəṇɑ:o:lə
 bʰəgəuɑ:nəkə gʰərə, ərʈʰɑ:t̪ mətʰə-məṇḍirə, me:
 bʰəgəuɑ:nəkə dərʃəṇə kəʈʰiṇə bʰəə/ d̪ʒɑ:ɪtə tʃʰəikə.
 dərʃəṇɑ:rʈʰi: lo:kəṇikə bʰi:rəkə kɑ:rəṇə məṇḍirəkə
 uʃəuəʃtʰɑ:pəkə ʃəbə bʰəgəuɑ:nə kē: kəṭe:ko:
 gʰe:ra: me: bəṇḍə kəə/ kəe: rɑ:kʰi d̪əɪtə tʃʰəṇi ɑ:
 dərʃəṇɑ:rʈʰi: kē: bʰəgəuɑ:nəkə kʃəṇikə dərʃəṇə le:lə
 kəṭe:ko: gʰəṭɑ:kə kəʃtə ʃəhəɪtə d̪ʰɑ:tʰə bəṇɑ:o:lə
 la:ṇə me: la:gi tʃʰəlæ: pəɾəɪtə tʃʰəikə. i: la:ṇə
 kəṭe:kəṭɑ: he:təikə ɑ: kəṭe:kə gʰəṭɑ:kə bɑ:də
 bʰəgəuɑ:nəkə dərʃəṇə ho:e:tə ʃe: ṇiɾbʰərə kəɾəɪtə
 tʃʰəikə o:hi mətʰə-məṇḍirəkə prəʃɪdd̪hi pərə.
 bʰəgəuɑ:nə o:e:hə, ru:pə e:ke:, bu:d̪ʒʰu: mu:ɾt̪io:
 me: bəhʉtə be:ʃi: əṇt̪ərə ṇəhi t̪əɪjo: ko:ṇə mətʰə-
 məṇḍirə me: əpəṇe: huṇəkəɾə dərʃəṇə kəɾəɪtə tʃʰi:
 t̪ɑ:hi pərə ṇiɾbʰərə kəɾəṭə d̪ʒe: la:ṇə kəṭe:kəṭɑ:
 rəhəṭə ɑ: kəṭe:kə ləgə ʃə huṇəkəɾə dərʃəṇə ho:e:tə.

ṣābā ga:mā me: e:kāṭa: jīuā maṇḍirā rāhite:
 fīhāikā, dīzātāe: gra:mi:nā lo:kāṇi p'hāilā ṣā pu:dīa:-
 pa:t'hā kārāitā fīhāt'hī, jīuāṇgā pāra āpāṇā itīfīhā:
 bhāri dīzālā dhā:rāitā fīhāt'hī, huṇākā: pādīzābīto:
 fīhāt'hī, āpāṇā gi:tā-pra:r't'hāṇā: ṣubāṇāitā fīhāt'hī, kīo:
 to:kāṇihā:rā ṇāhi dīze: dīzāldi: kārū:, hāṭi dīzā:u ā:ḍi.
 t'hīṇā: ga:mākā bhāgāuātī: maṇḍirā me: ghāṭa:kā
 ghāṭa: bāṣālā rāhu:, pā:t'hā kārū:, kījo: ṇāhi to:kāṭā.
 e:kārā uīpāri:tā de:k'hī lījākā k'hē:la: uāḍjāṇā:t'hā
 dhā:mā me:, kā:ji: uīṣuāṇā:t'hākā maṇḍirā
 me:, ṣo:māṇā:t'hā maṇḍirā me:, uāṣṇo: de:ui:
 maṇḍirā me:, kā:ma:k'hjā: maṇḍirā me: ā: āṇjā
 tāt'hā:kāt'hītā prāṣiddhā maṇḍirā ṣābā me:.
 maṇḍirākā prāṣiddhīe: ābāitā fīhāikā o:tāe:
 ḍārjāṇā:r't'hī: lo:kāṇikā bhī:rā ṣā ā: kī e:hi prātīa:rītā
 kāt'hjā ṣā dīze: p'hālā: maṇḍirā me: pu:dīa:-ārtījāṇā:
 āṭhāuā: ḍārjāṇā ke:la: ṣā māṇo:uā:ntīhītā p'hālā
 bhē:tāitā fīhāikā.

āpāṇā: de:fā me: tīrupātīkā pāro:ṣā me: tīrumālā
 pāhā:ri: pāra āuāṣṭhītā bhāgāuā:ṇā
 uē:ṇkāṭe:ṣuārākā maṇḍirā ḍārjāṇā:r't'hī:kā bhī:rākā
 le:k'hē: uīṣuā me: ṣābāṣā prāṣiddhā ātīhī dīzātāe:
 ḍārjāṇā le:lā ṣā:dhā:rāṇātā: ā:t'hā-ḍāfā ghāṭa: la:ṇā
 me: la:gābā dīzārūri: fīhāikā. e:hi: kā:rāṇā jādījāpī
 ā:ṇā ṣābā tī:r't'hā bhāie: ge:lā fīhālā, hāmā o:tāe:
 dīze:bā: ṣā pārahē:dīzā kē:ṇe: fīhālāhū mudā:
 bhāgāuā:ṇe: dīzāk'hāṇā dīzīdā kāṭ/kāe: bādīzā: le:lāṇi
 tāk'hāṇā āpāṇā ko:ṇā upā:jā ? mā:ṇjāṭa: fīhāikā dīze:

ko:nno: de:ui:-de:uəṭa: d̪zəkʰəṇə bʰəktə kē:
 bəḍəbəṭṭə tʃhəṭh̃iṇə təkʰəṇe: lo:kəkə pəe:rə o:hi
 mənḍirə ḍiṣə utʰəṭṭə tʃhəikə a: huṇəke: a:ji:rua:ḍəkə
 pʰələṣuəru:pə ja:ṭra:kə ṣəbəṭa: kəṣṭə kəṭəṭṭə
 ḍḍa:ṭṭə tʃhəikə.

bʰəgəua:nə ue:nkəṭəke:juəṛəkə itʃtʃh̃a: a: bēgəlo:rə
 me: rəhəṭṭə kəṇṇa:təkə ra:d̪zjə pəṛjəṭəṇə uika:ṣə
 pra:ḍʰikəṛəṇəkə 'ji:gʰrə ḍəṛjəṇə' bəla: a:kəṣəkə
 uṛjə:ṣə pəike:d̪zə. ṭirupəṭṭi ba:la:d̪zi:kə ḍəṛjəṇə a:
 ṣe:ho: ji:gʰrə ! pəike:d̪zə me: uəṇṇiṭṭə
 ṣəməja:nus̪a:rə ma:ṭṛə ti:nə gʰəṭṭa:kə bʰiṭṭəre:
 ḍəṛjəṇəkə a:juə:ṣəṇə. d̪ze:n̪a: bud̪zʰijəu ko:nno:
 uəṛəḍa:nə bʰe:ṭəṭ/ bəla: ho:ikə a: ki ko:nno:
 d̪zəikəpəṭəkə ṇiṭʃtiṭṭə ṭikəṭə rəhəe:. e:hi be:rə həmə
 ḍu:n̪u: pra:n̪i: huṇəkə ḍəṛjəṇə kəṛəba:kə le:lə
 ṭəija:rə bʰəie: ge:ləh̃ū. bēgəlo:rə ṣə ra:ṭi me: bəṣṣə
 tʃləṭṭə tʃhəikə, əhələbʰo:re: ṭirupəṭṭi pəh̃ūṭʃi ḍḍa:ṭṭə
 tʃhəikə, e:kəṭa: ho:ṭələ me: pəhiṇəhi ṣə uḷəuəṣṭʰa:
 kəe:lə rəhəṭṭə tʃhəikə. de:ṭhə-du: gʰəṭṭa: me:
 ṇiṭjəkrija: ṣə ṇiurittə bʰə/kəe: d̪zələpa:nno: kəṭṭəṭṭə
 əṭʃhi lo:kə. təkʰəṇə pəhiṇe: ṭirupəṭṭie: me: əuəṣṭʰiṭṭə
 ma:ṭa: pəḍma:uəṭi: (d̪ze: ḍəkṣiṇə bʰa:rəṭṭə me:
 bʰəgəua:nə ba:la:d̪zi: əṭh̃a:ṭ uṛṣṇukə prija:
 ləkṣmi:kə ru:pə tʃhəṭh̃iṇə) ke: mənḍirə me: ḍəṛjəṇə
 kəṛəṭṭə əṭʃhi. təkʰəṇə ṭirumələ pəha:ṭi: ḍḍa: kəe:
 bʰəgəua:nə ba:la:d̪zi:kə ḍəṛjəṇə kəṛəṭṭə gʰuri
 əbəṭṭə əṭʃhi, rəṣṭa: me: ḍiṇəkə bʰo:d̪zəṇə ṣe:ho:
 bʰe:ṭəṭṭə tʃhəikə a: pra:jə: a:ṭhə bəḍze: ṣā:d̪zʰə təkə

bēgəlo:rə gʰuri əbəɪtə ətʃi. pəike:dʒə me: ʃi:gʰrə
d̪əʃəŋəkə le:lə 300 t̪a:ka:kə uɪʃe:ʃə t̪ikətə a:
ga:ɪdəkə suuɪdʰa: ʃe:ho: ʃəmmɪɪtə tʃhəɪkə.

bərə be:ʃə. bhəgəua:nə ba:la:dʒi: kē: hriɖəjə me:
ra:kʰi pəike:dʒə ke: d̪u:t̪a: t̪ikətə kət̪a:
le:lə. 11 əkt̪u:bərə 2022 kē: ra:t̪i me: bēgəlo:rə ʃə
bəʃə ʃə uɪd̪a: bh̪e:ləh̪ũ. bəʃə bu:dʒʰu: d̪uɪe: bədʒe:
ra:t̪i me: t̪urupət̪i pəh̪ũt̪ʃi ge:ləɪkə. ho:t̪ələ ʃəhərəkə
ba:həre: rəʃt̪a:kə ka:t̪ə me: tʃhəɪkə. ʃəbə go:t̪e:
ut̪əri kəe: əpəŋə əpəŋə ru:məkə t̪ja:bʰi: ləɪt̪ə
ge:ləh̪ũ. ho:t̪ələ t̪ʰi:ke:t̪h̪a:kə, dʒəkəra: n̪imnə
mədʰjəuərgəkə bədʒət̪ə ho:t̪ələ kəhələ dʒa:ɪt̪ə
tʃhəɪkə, kəməra: me: ʃa:pʰə ʃəpʰa:ɪ me: ko:n̪o:
ʃika:ɪt̪i n̪əh̪i, udʒdʒərə t̪əulija:, d̪u:t̪a: ʃa:bunəkə
t̪ikija:, gərəmə pa:n̪ikə gi:dʒərə a:d̪i ʃəbə
kɪtʃu, d̪u:t̪a: kurs̪i: a: e:kət̪a: tʃh̪o:t̪ə t̪e:bulə
pəjəŋt̪ə.

t̪ʰi:kə t̪ja:ɪ bədʒe: t̪u:rə ga:ɪdə ʃəbə kəməra: me:
ke:ua:rə t̪həkəth̪əka: d̪e:ləkʰiŋə. ba:hərə n̪ikəli
d̪e:kʰələ dʒe: be:ʃi: lo:kə pəh̪iŋəh̪i ʃə dʒələpa:n̪ə
kərəɪt̪ə. dʒələpa:n̪ə ʃud̪d̪hə d̪əks̪iŋə bh̪a:rəti:jə
ʃt̪a:ɪlə me: bh̪əri p̪e:t̪a: mo:t̪əka:
ut̪əppəmə, ɪd̪əli:, bəɾa:, upəma:, pō:gələ a:d̪i
t̪ʃət̪əŋi: ʃa:mbʰərəkə ʃəgə ʃəbə kɪtʃu. lo:kə pra:jə:
ʃəbə kɪtʃu kʰe:ləkə. həməra: e:t̪e:kə bh̪o:re:
dʒələpa:n̪ə kərəba:kə ɪtʃt̪ʰa: n̪əh̪i
bh̪e:lə, ʃri:məti:dʒi: əpəŋə rut̪ʃi ʃə kɪtʃu

kʰe:ləŋɪ, tʃa:hə pi:bi sʌbə go:te: bəʃə me:
bəɪʃələhũ. bəʃə ʃəhərə dɪʃə uɪdɑ: bʰe:lə.

həməʃəbə pəhũtʃələhũ pəɖma:uəti: məŋɖɪrə.
utəɪte: de:kʰələ tʰələkəmələkə guftʃʰa: le:ŋe: lo:kə
sʌbə tʰa:tʰə, sʌbə kē: bələdʒo:ɾi:
pəkərabəɪtə, pətʃa:sə tɑ:ka: dɑ:mə. tʰəɪŋɑ: e:kəta:
məɦɪla: kəpu:rəkə pəike:tə ʃe:ho: dʰəra:
de:ləŋɪ, o:ho: pətʃa:sə tɑ:ka:. əŋe:re: ʃəu tɑ:ka: uɾɪ
ge:lə. təkəra bɑ:də de:kʰələ ʃu:tʃəŋɑ: dʒe: pəɪtə
pəɦɪɾɪ dərʃəŋə uərdʒɪtə, ʃuddʰə bʰa:rəti:jə po:ʃa:kə
tʃa:ɦɪ. o:təɦɪ dɑ:kɑ:ŋə me: uɪbʰɪŋŋə dɑ:məkə lūgi:
bʰe:təɪtə, əɾʰa:ɪ ʃəu me: e:kəta: ki:ŋələ a: pəɪtəkə
upərə ləpe:ɾɪ le:lə. uɑ:hə re: uʒəuəɦa:ɾə ! lūgi:
be:tʃəŋɪɦa:rəkə dʰəɖdʰa: bʰe:ləɪkə kɪ de:uɪ:-de:uəta:
kē: tʰəkəŋɑ:ɪ ? əʃtu, e:ɦɪ sʌbə me: təkə ke: əuəʃərə
ŋəɦɪ bʰe:təɪtə tʃʰəɪkə. məŋɖɪrə prəʃa:səŋə ka:ŋu:ŋə
bəŋɑ: de:ləkəɪkə, ma:ŋəe: pəɾətə. ga:ɪdə rəʃta:
bəta: de:ləŋɪ a: kəhələŋɪ dʒe: gʰurəla: pərə tɪ:ŋə
ŋəmbərə ge:tə ʃə bɑ:hərə ŋɪkəlɪ dʒa:e:bə tʰə/bəʃə
bʰe:ɾɪ dʒa:e:tə.

məŋɖɪrə me: prəue:ʃəkə le:lə 25 təkɑ:kə tɪkəta
le:bəe: pəɾəɪtə tʃʰələɪkə. ko:ŋo: bɑ:tə ŋəɦɪ, tɪkəta
le:lə ko:ŋo: pəɪgʰə la:ŋə ŋəɦɪ tʃʰələɪkə. tɪkəta
le:ləhũ a: la:ŋə me: la:gi ge:ləhũ. la:ŋə bəɦuɪtə
pəɪgʰə tʰə/ ŋəɦɪ tʰəjo: pətʃa:sə uʒəktɪ tʰə/ həməre:
bəʃə ke: tʃʰəla:hə. e:həŋə kɪtʃʰu a:rə bəʃə a:e:lə
tʃʰələɪkə. gʰuʃəkəɪtə rəhələhũ. kəŋe: du:rə ge:la:kə

ba: dā e: kəta: prəti: kṣa: ləjə me: bəiṣa: dē: lə ge: lə.
 dē: kʰələ kəri: bə ti: ṣe: kə lo: kəkə bəiṣe: kə le: lə
 re: ləue: ṣte: ṣəṇəkə ue: t̪iḡə ru: mə bəla: kurṣi:
 ləga: o: lə. ṣa: dʰa: rəṇə gʰe: ra: a: e: kəta: ge: t̪ə.
 e: həṇe: t̪ʰəo: ta: prəti: kṣa: ləjə əgələ-bəgələ bəṇələ.
 mənḍirə prəṣa: ṣəṇəkə ṣipa: hi: ṣəbə e: kəta:
 prəti: kṣa: ləjəkə ge: t̪ə kʰo: li kəri: bə pənḍrəhə-bi: ṣə
 miṇəṭə ruki d̪ʒa: iṭə t̪ʰələ: hə t̪əkʰəṇe: d̪o: ṣərə ke:
 ge: t̪ə kʰo: ləiṭə t̪ʰələ: hə. bʰi: rə kē: kən̪tro: lə
 kərəba: kə le: lə ut̪təmə upa: jə.

kiṭt̪ʰu prəti: kṣa: kə ba: dā həməro: ṣəbə ke: ṇəmbərə
 a: bie: ge: lə, t̪ʰələiṭə ge: ləhū, d̪əkṣiṇə bʰa: rəti: jə
 mənḍirəkə ri: t̪ikə əṇuṣa: rə e: t̪əhu d̪u: re: ṣə d̪ərjəṇə
 kərəba: kə t̪ʰələ, t̪əhiṇa: kəe: lə. ha: t̪ʰəkə
 t̪ʰələkəmələ e: kə t̪ʰa: mā ṣəbə d̪ʒəma: kərəiṭə
 t̪ʰələikə, həməhū: ṣəbə o: t̪əhi ra: kʰi
 dē: lijəikə, kərpurə a: gi me: dē: lijəikə a: a: pəṣə a: bi
 ge: ləhū. pʰe: rə ti: ṇə ṇəmbərə ge: t̪ə t̪əkə əbəi me: a:
 bəṣə t̪əkəi me: kiṭt̪ʰu ṣəməjə t̪ə/ ləgəbe: kəe: lə
 mudā: a: ṇə lo: kə ṣəbə t̪ə/ a: ro: ṇiṭt̪iṇt̪ə t̪ʰələt̪ʰi.
 həməra: ṣəbəhiṇə pəhū t̪ʰələ: kə ba: dā kəri: bə a: ro:
 pənḍrəhə-bi: ṣə miṇəṭə ləgələikə bəṣəkə ṣəbə ja: t̪ri:
 kē: d̪ʒəma: kərəba: me:, t̪əkʰəṇə bəṣə uṭṭa: bʰe: lə
 t̪irumələ pəha: ri: d̪iṣə.

pu: ra: rəṣta: t̪irupəti jəhərə kē: dē: kʰəiṭə d̪ʒa: rəhələ
 t̪ʰələhū. mā: t̪rə e: kəta: d̪ʒila: ṣt̪ərəkə jəhərəkə
 hiṣa: bē: d̪ʒəgəhə bəhuṭə uṣt̪riṭə a: ṣa: pʰə-ṣuṭʰəra:.

bɪɦa:rəkə ko:ɳo: ʃəɦərə ʃã tuləɳa: kərəbə uʃəɾtʰə.
 bəʂə me: ʂəbə go:ʈe: kē: ga:ɪdə məɦo:dəʃə ʃi:ɡʱrə
 dərʃəɳə bəla: ʈɪkəʈə bā:ʈɪ d̪e:ləkʰɪɳə a: be:rə be:rə
 tʃe:ʈa: d̪e:ləkʰɪɳə d̪ʒe: bɪɳa: pəriʈʃəʃə pəʈrə ke:
 məɳdɪrə me: prəue:ʃə ɳəɦɪ ho:e:ʈə. kəri:bə tʃa:li:ʂə
 mɪɳəʈə ba:də həmə ʂəbə pəɦũʈʃələɦũ ʈɪrumələ
 pəɦa:ɾi:kə ɳi:tʃa: əɪpɪɾɪ ʈra:ɳd̪ʒɪʈə bəʂə
 ʂʈəɳdə, d̪ʒəʈəe: a:ɳd̪ɦrə prəde:ʃə ra:d̪ʒə
 pəriuəɦəɳə ke: əɳe:kə bəʂə la:gələ ʈʰələɪkə. kəɦələ
 ge:lə d̪ʒe: əɳɪ d̪ʒəru:ɾi: ʂa:ma:ɳəʈa: ləʃ ləɪʈə
 d̪ʒa:u, ba:ki: bəgəlo:rə ʃã a:e:lə o:ɦɪ bəʂə me:
 ʈʰo:ɾɪ d̪e:ba:kə əʈʰɪ, i: bəʂə ɳɪʈʃe: me:
 rəɦəʈəɪkə, pəɦa:ɾi: pərə d̪ʒe:ba:kə le:lə a:ɳd̪ɦrə
 prəde:ʃə ra:d̪ʒə pəriuəɦəɳəkə ʂʈa:ɳi:ʃə bəʂə
 le:bəe: pəʈəʈə. i: ʂʈa:ɳi:ʃə bəʂə ja:ʈɾi:kə le:lə upərə-
 ɳi:tʃa: kəriʈe: rəɦəɪʈə ʈʰəɪkə bʰəɾɪ d̪ɪɳə ʈē: o:ɦɪ me:
 ko:ɳo: ʂa:ma:ɳə ɳəɦɪ ʈʰo:ʈəba:kə ʈʰəɪkə.

ʂəe:ɦə kərəɪʈə ge:ləɦũ, ʃi:ɡʱrə dərʃəɳə me: kɪʈʰue:
 ɡʱəʈa:kə ʈəʃba:ʈə ʈʰələɪkə, lo:kə kəʈe:kə ʂa:ma:ɳə
 le:ʈə? pa:ɳɪkə bo:ʈələ d̪ʒəru:re: ra:kʰɪ le:lə ʂəgə
 me:. ʂʈa:ɳi:ʃə bəʂə ʃã kəɳe: a:ɡu: ge:la:kə ba:də
 e:kəʈa: tʃe:kəpo:ʂʈə pərə uʈərəe: pəʈələ, e:ʈəe:
 ʂa:ma:ɳəkə e:kʂəre: d̪ʒā:ʈʃəkə ʂəgə ʂɪpa:ɦɪ lo:kəɳɪ
 d̪ua:ra: lo:kəkə ʃəɾi:rəkə d̪ʒā:ʈʃə kəe:lə ge:ləɪkə
 d̪ʒəɦɪɳa: həua:ɪ əd̪da: pərə ho:ɪʈə ʈʰəɪkə. ʈəkərə
 ba:də o:ɦɪ ka:ʈə d̪ʒa:kəe: pʰe:rə bəʂə me: ʂəua:rə
 ho:ɪʈə ge:ləɦũ. kəri:bə pəuɳə ɡʱəʈa:kə ba:də həmə
 ʂəbə ba:la:d̪ʒi: məɳdɪrə pəriʂərə me: bəʂə əd̪da:

pəhũtʃələhũ. e:təe: e:kəta: ʃəpʲigə kəmplə:kʂə
 tʃələikə dʒətəe: tʃi:rtʰəja:tʃi: lo:kəŋɪkə le:lə
 ʂəŋe:ʂəba:ri:kə ʂa:ma:ŋə bʰe:təitə a: ki:tʃi
 bʰo:dʒəŋa:ləjə ʂe:ho:. pəigʰə ga:tʃiə ʂəbə ke: tʃa:ru:
 ka:tə ʂi:mē:təkə tʃəbu:təra: bəŋa:olə. e:təhi
 e:kəta: dʒo:ka:ŋə me: həməra: lo:kəŋɪkə dʒutta:-
 tʃəppələ a: mo:ba:ilə rəkʰəba:kə uʃəuəʂtʰa: kəe:lə
 ge:lə. e:kəra bə:də əgɪla: ki:tʃi gʰəʂta: kʰule: pəe:rə
 rəhəba:kə tʃələ. mo:ba:ilə ŋəhi rəhəla: ʂə a:bə
 pʰo:to: ʂe:ho: ŋəhi ləʃ ʂəkəitə tʃələhũ. məŋdɪrə
 me: mo:ba:ilə, kəiməra: a:dɪ ŋiʂɪddʰə tʃəikə.

e:kʰəŋə kəri:bə ʂa:tə: bə:dʒələ tʃələikə. ga:ɪdə
 məho:dʒə e:təba: kəhi dʒe: pra:jə: e:kə gʰəʂta:
 prəti:kʂa: kərəe: pəɾətə həməra: lo:kəŋɪ kē: tʃi:ri
 kətəhu ŋipəttə: bʰəʃ ge:la:hə. tu:rə pəike:dʒəkə
 pro:gra:mə me: dʒəʃəŋə le:lə ŋiɾdʰa:ritə ʂəməjə
 tʃələ a:tʰə bədʒe: ʂə e:ga:rəhə bədʒe: dʰəri. tʃe:
 lo:kə kē: ko:ŋo: həɾəbəri: ŋəhi tʃələikə. lo:kə ʂəbə
 əpəŋə əpəŋə gəʃə ləga: le:ləkə a: bəɪʂɪ ge:lə.
 bəɪʂələ bəɪʂələ ki:tʃi təʃ kərəba:kə tʃələikə ʂe:
 əpəŋə əpəŋə ru:tʃikə əŋuʂa:rə tʃa:hə-ka:pʰi: pi:bəʃ/
 la:gələ. həmə a:bə pəitə kʰo:li əpəŋə ŋəuə lūgi: kē:
 ŋi:kə dʒəkā: pəhiɾi le:ləhũ. dʒəkʰəŋə juddʰə
 bʰa:rəti:jə dʒe:ʂəkə ŋijəmə e:təhu tʃələike: təkʰəŋə
 kie:kə əŋe:re: pəitəkə upərə o:kəra: ləpe:təŋe:
 rəhi:təhũ ? kəri:bə a:tʰə bədʒe: həməhũ: dʒələpa:ŋə
 kəʃ/le:ləhũ a: prəti:kʂa: kərəitə rəhələhũ.

kəri:bə ʃa:ɽʰe: a:ɽʰə bədʒe: ga:ɪdə məho:ɖəjə
 upəʃtʰɪtə bʰe:la:hə a: həməra: ʃəbə kē:
 bəra:həʃua:mi: məṇḍɪrə ʈʂələba:kə le:lə kəhələṇi.
 ma:ṇjəɽa: ʈʂəɪkə dʒe: tɪrumələ ɖe:uəʃtʰa:ṇə me:
 bʰəgəua:ṇə ue:ŋkəɽe:ʃuəɾəkə ɖəɾʃəṇə ʃə pəhɪṇe:
 bʰəgəua:ṇə uəra:həʃua:mi:kə ɖəɾʃəṇə kəɾəba:kə
 ʈʂa:hi: təkʰəṇe: ue:ŋkəɽe:ʃuəɾə bʰəgəua:ṇəkə
 ɖəɾʃəṇə ʃupʰələ ho:ɪtə ʈʂəɪkə. rəʃtə: me: o: kɪɽʰu
 bəɽəbəɪto: dʒa: rəhələ ʈʂələkʰɪṇə muɖa: ma:ɽə
 kəṇṇərə bʰa:ʃa: me:. bəʃə me: o: əgre:dʒi:, hiṇḍi:
 ʃəbə bədʒəɪtə ʈʂələ:hə muɖa: e:kʰəṇə bɪʃəɪ
 ge:la:hə dʒe: kəṇṇərə ṇəhi budʒʰəṇiɦa:ɾə
 ɽi:ɽʰəja:ɽi: ʃe:ho: bəʃə me: ʈʂələkʰɪṇə.
 əʃtu, huṇəkə: pa:ɽʰu: pa:ɽʰu: ʈʂələɪtə həmə ʃəbə
 la:ṇə me: la:gi ge:ləhũ. e:ɽəe: ga:ɪdə ələgə bʰəʃ/
 ge:la:hə. bʰi:ɽə bəhʉtə be:ʃi: təʃṇəhi təɪjo: məṇḍɪrə
 təkə gʰuʃəkəɪ me: a: ɖəɾʃəṇə kəɾəɪ me: pra:jə: a:ɖʰa:
 gʰəɽa: la:gie: ge:lə. e:kəra: ʃəməjəkə ʃəɖupəjo:gə
 ʃe:ho: kəhələ dʒa: ʃəkəɪtə ʈʂəɪkə.

e:ɽəe: ʃə uɪɖa: bʰe:ləhũ məṇḍɪrə pəɪʃəɾəkə e:kəɽa:
 rəʃtē: dʒa:ɦɪ me: ɖe:kʰələ prəʃa:ɖə bəla: ləɖɖu:kə
 ʃti:ləkə kʰa:li: ɽre: ke: ɖʰe:ɾə la:gələ. pra:jə: e:kə
 mi:ɽərə ləmba: a: a:ɖʰa: mi:ɽərə ʈʂəuɾa: ɽre: kəɽe:kə
 ʈʂələ ʃe: kəhəbə kəɽʰɪṇə, təɪjo: həɖʒa:ɾə ʃə upəre:
 rəhələ he:ɽəɪkə. e:ɦɪ ʃəbə ɖəɾʃəṇi:jə uəʃtu kē:
 ɖe:kʰəɪtə pəhũɽʂələhũ o:ɦɪ ge:ɽə ləgə dʒa:ɦɪ ʃə
 ʃi:gʰrə ɖəɾʃəṇəkə ɽikəɽəɖʰa:ri: lo:kəṇɪ prəue:ʃə
 kəɪɽəɽʰɪ. e:ɽəe: be:ʃə bʰi:ɽə. ʃi:gʰrə ɖəɾʃəṇəkə ɽikəɽə

ma:trə hāmāre: s̥abəhɪkə bəʃəkə ja:tri: ləgə t̥əʔ
 nəhi nə: t̥ʰələŋi, o:həne: əne:ko: pəɾjətəŋə
 kəmpəŋi: kəte:ko: bəʃə bʰəri kəe: ti:rt̥ʰəja:tri:
 s̥abəkē: əŋəne: t̥ʰələ a: s̥abəhɪkə s̥əgə o: ti:nəʃsu
 ta:ka:kə t̥ɪkətə t̥ʰələŋi. o:t̥əbe: nəhi, bəhuʔo: t̥ʰəʃurə
 lo:kə əpənəhi ŋt̥ərənne:t̥ə s̥ə ji:ghrə d̥ərʃənəkə t̥ɪkətə
 kətəŋne: t̥ʰələ:hə ʃe:ho: e:t̥əhi prəue:ʃə kərəba:kə
 le:lə a:bi ge:lə t̥ʰələ:hə. ləgəit̥ə t̥ʰələ a:bə
 pʰo:kət̥ja: d̥ərʃənə ke:nɪhə:re: kəmə s̥əkh̥ja: me:
 he:t̥a:hə, a: 300 ta:ka: ke: ji:ghrə d̥ərʃənə ke:nɪhə:re
 be:ʃi:. a:d̥ʒukə pəriʃt̥ʰɪti me: 300 ta:ka: bəhuʔə
 be:ʃi: nəhie: bʰe:ləikə.

ʃt̥ʰɪti kē: d̥e:kh̥əit̥ə d̥ʒəkəra: d̥ʒət̥əe: gəʃə
 ləgələikə, po:nə ro:pi d̥e:ləkə. kəte:kə ka:lə lo:kə
 t̥ʰa:rt̥ə rəhət̥ə ? a: e:kh̥ənə t̥əʔ əʃəli: la:ŋə bā:kije:
 t̥ʰələikə. e:t̥əe: ga:ɪd̥ə məho:d̥əjə be:rə be:rə o:hi
 ge:t̥ə pərə ʃurək̥ʂa: kərmət̥ʃa:ri: s̥abəkē:
 d̥ʒid̥ʒna:ʂa: kərət̥ʰiŋə ge:t̥ə kʰo:ləba:kə s̥əməjə
 le:lə, mudā: nə: huŋəkā: ko:nə: s̥əmut̥ʃit̥ə ut̥t̥ərə
 bʰe:t̥əŋi a: nə: hāmāra: lo:kəŋi bu:d̥ʒʰi pa:bi: d̥ʒe:
 əgɪla: kʰe:la: kəkh̥ənə ʃuru: ho:e:t̥ə. tu:rəkə
 pro:gra:məkə hɪʂa:bē: s̥əməjə bi:t̥ələ d̥ʒa: rəhələ
 t̥ʰələikə, a:t̥ə bəd̥ʒe: s̥ə e:ga:rəhə bəd̥ʒe: ke: bi:t̥ʃə
 d̥ərʃənə he:ba:kə t̥ʰələikə mudā: e:t̥əe: ʂa:rt̥ʰe: nəo:
 bəd̥ʒe: ge:t̥o: kʰo:ləba:kə ko:nə: ʃurəʂa:rə nəhi. a:
 e:hi ge:t̥ə s̥ə kəte:kə du:rə pərə bʰəgəua:nə t̥ʰəʃt̥ʰi
 ʃe: əd̥ʒna:t̥ə.

əntə me: kəri:bə pəuŋe: d̪əʂə bəd̪ʒe: ge:tə kʰud̪ʒələi
 a: lo:kəkə bʰi:rə o:hi me: d̪ʰuki ge:lə. e:kʰəŋə t̪əʃ/
 lo:kə ʂəɾəkə: pərə t̪ʰələ. d̪ʒəkəra: d̪ʒəte:kə ʂəkkə
 t̪ʰələikə t̪əte:kə t̪e:d̪ʒi: ʂə t̪ʰəli rəhələ t̪ʰələ. həmə
 ʂəbə əpəŋəhi ve:gē: t̪ʰələt̪ə rəhələhū. ʂəɾəkə pərə
 lo:kə bɪŋa: ko:ŋo: pā:ti: bəŋəuŋe: d̪ʒəhi-t̪əhi t̪ʰəli
 rəhələ t̪ʰələ. pā:ti: bəŋəbəikə ko:ŋo: iŋt̪əd̪ʒa:mə
 ʂe:ho: ŋəhi d̪e:kʰa: rəhələ t̪ʰələikə. a:bə həməra:
 ʂəbəhi kə bəʂə ke: ja:tri: lo:kəŋi t̪ʰiɾja: ge:lə
 t̪ʰələ:hə. i: kəŋe: t̪ʰiŋt̪a:kə uɪʂəjə t̪ʰələ mud̪a:
 pət̪ja:ʂə go:te: kē: ʂəgə ba:ŋhi kəe: ra:kʰəbə ʂe:ho:
 ʂəmbʰəuə ŋəhi t̪ʰələikə, t̪a:hu: me: ʂəbə ume:rəkə
 lo:kə, ŋəuəjuuəkə, ŋəuəjuuət̪i: ʂə ləʃ/ kəe:
 həməərəhu ʂə ume:rəgərə uək̪ti ʂəbə bəʂə me:
 t̪ʰələ:hə. pra:jə: ʂa:t̪ə-a:t̪ə miŋət̪ə t̪ʰələla:kə ba:d̪ə
 e:kə t̪ʰa:mə re:liŋgə bəŋələ t̪ʰələikə d̪ʒa:hi me:
 lo:kə d̪ʰuki rəhələ t̪ʰələ. e:t̪əe: ko:ŋo: ʂurəkʂa:
 kərmət̪ja:ri: ŋəhi, bʰi:rə be:ʂi: a: d̪ʰəkka:mukki:
 ʂe:ho:. əpəŋa: d̪e:ʃə me: bʰi:rə me: əŋuʃa:ʂəŋə
 ra:kʰəbə əʂəmbʰəue: ho:t̪ə t̪ʰəikə. e:kə be:rə t̪əʃ/
 bud̪ʒʰa:e:lə d̪ʒe: bʰi:rəkə re:la: me: kʰəʂi pəɾəbə.
 mud̪a: kəhuŋa: d̪u:ŋu: go:te: əpəŋa: kē:
 ʂəmhə:rələhū. t̪əkəra ba:d̪ə t̪əʃ/ bʰi:rəkə ʂəgə
 t̪ʰələt̪ə rəhələhū. gət̪i ʂa:d̪ʰa:rəŋə, bu:d̪ʒʰu:
 e:ka:d̪ʰə ki:lo:mi:t̪ərə prət̪i gʰəʃt̪a:kə hiʂa:bē:. a:gu:
 bud̪ʒʰa:e:lə d̪ʒe: kəte:kə t̪ʰa:mə d̪u: d̪iʂə ʂə əbət̪ə
 la:ŋə e:kə ho:t̪ə t̪ʰələikə. e:həŋə ʂt̪ʰələ pərə pʰe:rə
 d̪ʰəkka:mukki: bʰə_ie: d̪ʒa:t̪ə t̪ʰələikə. rəʂt̪a: ʂəbə
 t̪əte:kə gʰuma:uəda:rə d̪ʒe: ki:t̪ʰu bu:d̪ʒʰəbə

kəṭʰiṇə ki kəṭe:kəṭa: la:ṇə tʃʰələikə. kʰula: dʒəgəhə
me: sʰəkəkə ka:tə jəḍi e:həṇə la:ṇə rəhɪtəikə tʰə/
lo:kə kəhɪjo: sʰəkəitə tʃʰələikə dʒe: du: ki lo:mi:tərə ki
tʃi:ṇə ki lo:mi:tərə ləmba: la:ṇə tʃʰəikə mudā: e:təe:
a:gu: ki pa:tʃi:u: əhā: ma:tʃrə pətʃi:sə-pətʃa:sə pʰutə
tʰəkə d̪e:kʰi sʰəkəitə tʃʰəlɪjəikə. bi:tʃi me: kəṭəhu
la:ṇə rukɪjo: dʒa:itə tʃʰələikə. pra:jə: a:dʰa: gʰəṭa:
tʃʰələa:kə ba:də dʒe: ɪla:ka: sʰəbə a:e:lə o:hi me:
dʒəgəhə dʒəgəhə ʃəutʃa:ləjəkə uʒəuəstʰa: bəṇlə.
lo:kə la:ṇə tʃʰo:ri kəe: a:uəʃjəkəṭa: bʰe:la: pərə
ʃəutʃa:ləjə dʒa: sʰəkəitə tʃʰələ mudā: o:tʰe:kə pətʃi:ua:
dʒe:be: kərəitə.

bi:tʃi-bi:tʃi me: ko:mhəreḥu sʰə d̪o:sərə la:ṇəkə
me:lə bʰəə/dʒa:itə tʃʰələikə a: pʰe:rə ḡhəkkā:mukki:
ʃuru:. əpəṇə sʰəgi: kē: sʰəgə ra:kʰəbə e:həṇə sʰəməjə
me: kəṭʰiṇə ho:itə tʃʰələikə, kʰa:sə kə/ kəe:
uəjəṣa:hu lo:kəkə le:lə. go:tʰe:kə gʰəṭa: tʃʰələa:kə
ba:də d̪e:kʰələ kəṭəhu kəṭəhu ɪmər̪dʒe:ṇsi: ge:tə
bəṇlə. e:kə uʒəktɪ kē: bətʃtʃa: tʰəṭe:kə ṇe: ka:ṇə/
ləgələṇi dʒe: huṇəka: e:hi ge:təkə uʒəuəha:rə
kərəhi pəṭələṇi bəhəre:ba:kə le:lə. kəri:bə ba:rəhə
bədʒe: həmə sʰəbə pəhũtʃələhũ o:hi ɪla:ka: me:
dʒəṭəe: kurʃi: bəla: prəti:kʃa:ləjə sʰəbə bəṇlə
tʃʰələikə. kurʃi:kə uʒəuəstʰa: o:hiṇa: dʒe:ṇa: bʰo:rə
me: pəḍma:uəti: məṇḍirə me: d̪e:kʰəṇe: tʃʰəlɪjəikə
mudā: əṇtərə i: dʒe: hɪlə be:sə pəigʰə a: upərə sʰə
ṇi:tʃi tʰəkə si:rʰi:kə ru:pəme: gəɪləri:ṇuma:
bəṇa:bəṭə. hɪlə me: ti:bʰi: pərə ɔṇlə:ṇə dərʃəṇəkə

ḡriḡḡə ʈʰələɪtə. ɡərbʰəɡriḡḡə me: puḡḡe:ɡəri: lo:kəḡḡi
 pu:ḡḡa:pa:ʈʰə me: uḡḡḡə a: ʈəkəra: ḡəḡḡəḡi:kə ḡḡ
 ḡe:kʰəba:kə əvəḡərə e:ḡi ʈi:bʰi: pəḡḡa: pərə
 ʈʰələɪkə. ḡʰuḡḡi muḡḡa: bəḡḡə kəe:lə ʈʰələɪkə.

lo:kə ʈəte:kə ḡe: ʈʰa:ki ɡe:lə ʈʰələ ḡḡe: ḡərfəḡḡə me:
 ho:ɪtə ḡe:ri: kē: ɡəmiḡḡo: kuḡḡi: pərə bəiḡḡi rəhələ.
 ḡḡəkəra: ḡḡəɡəḡə ḡəḡi bʰe:ʈələɪkə ḡe: ḡi:ʈʰi: ḡəbə
 pərə ʈʰiḡḡi: ɡe:lə. kəte:ko: uḡəḡḡi
 biḡḡuḡḡə, bʰuḡḡḡḡa: a:ḡi ḡika:li uḡəḡḡḡə kəḡe:
 la:ɡələ ḡḡe: a:ɡu:kə ja:ʈra: le:lə u:ḡḡa: bʰe:ʈəḡḡə.
 ʈʰa:kələ rəhələ: ḡḡ kiḡḡu kē: ḡiḡḡə ḡe:ho: la:ɡi
 ɡe:ləɪkə. ḡlə me: ḡəmə ḡəbə ɡəiḡəri:kə ũʈʰəka:
 bʰa:ɡə ḡḡ pḡəve:ʈə kəe:ḡe: ʈʰələḡḡ. ḡi:ʈʰa: ḡləkə
 ba:həḡə ḡo:ḡərə ka:ʈə ḡərfəḡḡa:ʈʰi: lo:kəḡḡi məḡḡiḡə
 ḡiḡə ʈʰələ ḡḡa: rəhələ ʈʰələ:ḡə. kəte:kə pəiḡḡə la:ḡḡə
 ʈəkəḡə ko:ḡo: əḡuma:ḡə ḡəḡi. lo:kə kē: ləɡəi ḡḡe:
 əɡile: miḡḡə me: o: la:ḡḡə ʈe:ḡə ḡe:ʈəɪkə a: ḡəməra:
 lo:kəḡḡi ḡəmbərə a:o:ʈə muḡḡa: ḡe: ho:ḡi ḡəḡi.

e:ḡi ḡlə me: ḡəməra: lo:kəḡḡi kəri:bə pəiḡḡa:li:ḡə
 miḡḡə ʈəkə ruḡəḡḡ. ʈəkəḡə ba:ḡə pʰe:ḡə ḡi:ʈʰa:
 bəla: la:ḡḡə me: la:ɡi ɡʰuḡḡə: ləɡəḡḡ. kiḡḡu
 ka:ləḡə pəiḡḡa:ʈə e:kə ʈʰa:mə ḡe:kʰələ pḡəve:ʈəpəḡḡə
 ʈʰe:kə kəḡəba:kə ka:uḡḡəḡə ḡəbə bəḡələ. e:ʈə:
 la:ḡḡə ka:uḡḡəḡə ḡiḡa:bē: bəḡi ɡe:lə. ka:uḡḡəḡə
 pərə ka:ḡḡə bəḡuḡə məḡḡḡəḡə ɡəḡi: bʰə/ rəhələ
 ʈʰələɪkə. e:ḡi la:ḡḡə me: ḡəməra: bəḡəḡə kiḡḡu

ja:tri: lo:kəŋi b'hē:ti ge:la:hə. a:juəstə b'hē:ləhū d̪ze:
bəṣə həməra: ṣəbə kē: t̪ʰi:ŋi kəe: b'hā:gəṭə ŋəhi.

kəri:bə e:kə bəd̪ze: həmə ṣəbə ka:uŋtərə pərə
pəhūt̪ʰi əpəŋə a:d̪hā:rəka:rdə d̪e:k̪hā:olə. o:kəra:
t̪ikəṭə me: d̪e:lə u:uəŋə ṣə m̪ila:olə ge:lə a:
t̪ək̪həŋəhi a:gu: bəṭhəba:kə əŋuməti b'hē:tələ.
e:k̪həŋəhu b'həgəu:a:ŋə ba:la:d̪zi: d̪u:re: t̪ʰi:la:hə.
g̪h̪uṣəkəit̪ə rəhələhū. a:bə p'hē:rə ṣəbə t̪ʰi:ŋi:ja: ge:lə
a: bəṣəkə ja:tri: ṣəbə ṣə ṣəmpərkə tu:ti ge:lə.
d̪zəṭəe: məŋd̪irəkə muk̪h̪ə d̪u:a:rə t̪ʰi:ləikə o:t̪əe:
p'hē:rə ro:ki d̪e:lə ge:lə. e:ke:t̪a: ge:t̪ə, b'h̪i:t̪ərə
ge:ŋi:hā:rə a: ba:həŋə e:ŋi:hā:rə d̪u:ŋu: le:lə. kiṣṭə
kiṣṭə me: lo:kə kē: d̪u:ŋu: d̪iṣə t̪ʰi:ŋi:ŋə d̪z̪a:it̪ə
t̪ʰi:ləikə. kəhūŋa: kəri:bə pəuŋe: d̪u: bəd̪ze:
həməṣəbə əŋt̪əṭə: gərb'həgri:həkə ṣa:məŋe:
pəhūt̪ʰi:ləhū d̪zəṭəe: ṣə d̪i:u:ja mu:r̪tikə d̪əŋəŋə
ho:it̪ə t̪ʰi:ləikə. ṣa:məŋe: b'həgəu:a:ŋəkə mu:r̪ti
d̪e:k̪h̪i lo:kə kē: ṣəbə məŋo:ka:məŋa:kə pu:r̪ti b'h̪i:ē:
d̪z̪a:it̪ə t̪ʰi:ləikə. "o:m ŋəmo: b'həgəu:əṭe:
u:a:ṣud̪e:u:a:jə" m̪ətro:t̪ʰi:ja:rəkə ṣəgə ma:t̪h̪ə
d̪z̪h̪uka: hūŋəkə: prəŋa:mə kəe:lə. e:t̪e:kə ka:lə t̪əkə
la:ŋə me: g̪h̪uṣəkəit̪ə rəhəba:kə p̪hələ b'hē:tələ.

lo:kə kē: e:t̪əe: ki:t̪ʰi:ue: ṣe:kəŋd̪ə rukəba:kə
əŋuməti, kiŋtu d̪ze:ŋa: ṣuŋəŋe: t̪ʰi:ləi:ŋi:kə d̪ze:
la:ŋə me: g̪h̪uṣəkəit̪e: lo:kə k̪səŋikə d̪əŋəŋə ṣuk̪h̪ə
pəbəit̪ə ət̪ʰi a: d̪z̪a:hi t̪ərəhəkə u:juəst̪h̪a: ṣə həmə
kələkəti:ja: ṣəbə d̪ək̪siŋe:juəŋə ka:li:kə məŋd̪irə me:

pu:rṇa pəritʃitə tʃhi:, ʃe: ṇəhi tʃhələikə. lo:kə la:ṇə
 me: ṇəhi tʃhələ, e:kə d̥o:ʃəra: kē: ḡhəkka: ʃe:ho:
 ṇəhi d̥əitə tʃhələ, t̥ē: kəṭəbo: ʃuəjəʃe:uəkə ʃəbə
 ba:d̥zət̥hu, lo:kə e:hi ko:ṇə o:hi ko:ṇə ḡhəə/ kəe:
 ḡərfəṇə ʃukhə pra:ptə kərəba:kə prəja:ʃə kərit̥āhi
 tʃhələ. lo:kə t̥he:t̥həə, e:t̥e:kə kəʃtə ʃə t̥əə/ lo:kə
 d̥ziṇəgi: me: e:kə be:rə e:t̥əe: pəhūt̥f̥əit̥ə ət̥hi, ji:gh̥rə
 ḡərfəṇəkə uḡəuəʃt̥hā: rəh̥it̥əh̥ū kəto:kə gh̥əṭa: la:ṇə
 me: la:gələ rəhələ, t̥ək̥həṇə ko:ṇa: kɪt̥hi ʃe:kəṇdə
 me: ḡərfəṇə ʃukhə tʃho:ɾi ḡt̥əe:ʔ h̥əməh̥ū: ḡu:ṇu:
 go:t̥e: kəhuṇa: d̥zət̥e:kə ʃəmb̥həuə b̥he:lə əpəṇə
 mo:rət̥ja: ʃəmhā:rəṇe: rəhələh̥ū. i: uḡəuəʃt̥hā:
 pəruərt̥əṇə ma:t̥rə a:d̥zəkə le:lə h̥əməre: ʃəbəh̥ikə
 ʃəməjə b̥he:lə tʃhələikə a:kɪ a:bə e:hiṇa: rəh̥əit̥ə
 tʃhəikə ʃe: kəhəbə kəth̥iṇə. h̥əmə kəkəro: e:kəra:
 ma:ḡe: kɪe:kə put̥t̥həb̥əikə? kɪṇtu e:t̥e:kə t̥əə/ n̥iʃt̥it̥ə
 d̥ze: d̥zəhiṇa: bəh̥uto: a:ṇə ti:r̥t̥həʃt̥hələ me:
 h̥əməra: ʃəḡə ho:it̥ə rəhələ ət̥hi, e:t̥əhu b̥həḡəuə:ṇə
 ba:la:d̥zi:kə uʃe:ʃə kɪpa: b̥h̥əije: ḡe:lə a: ḡərfəṇə
 ʃukhə pra:jə: a:ḡhā: miṇəṭə t̥əkə b̥he:t̥ələ. p̥he:rə
 mo:ṇə ma:ɾi kərə b̥həḡəuə:ṇə ue:ṇkəṭe:ʃuərə kē:
 h̥riḡəjə me: ḡh̥ja:ṇə ḡh̥əreit̥ə "o:m ṇəmo: b̥həḡəuəṭe:
 uə:ʃuḡe:uə:jə" ke: d̥zə:pəkə ʃəḡə gh̥urəṭi:kə ba:t̥ə
 ḡhe:ləh̥ū. mən̥ḡiṇə pra:ṇḡəṇə ke: gh̥urəṭi: bələ:
 rəʃt̥a: me: e:kə t̥hā:mə mən̥ḡiṇəkə e:kəṭa:
 kərməṭ̥ja:ɾi: ləḡḡu: prəʃa:ḡə b̥əṭ̥əit̥ə, i: ləḡḡu:
 e:t̥uka: prəʃiḡḡhə ləḡḡu: ʃə bəh̥ute: tʃho:t̥ə, bu:d̥z̥hu:
 ḡa:məkə ḡo:kə:ṇə ke: p̥əṭ̥f̥əṭ̥əkəh̥ija: ləḡḡu:kə

ɑ:kɑ:rə, kɪntu uəsttu e:ke:. e:hi prəʃɑ:də kē:
udəɾəstʰə kəe:lə.

gʰurəti: me: ge:təʃə bəhəɾɑ:e:bə ʃe:ho: ɑ:ʃɑ:nə
nəhi tʃʰələ, kɑ:rənə budʒʰie: ge:lə tʃʰɪɪkə ge:tə
e:ke:tɑ:. gʰurəti: bəla: lo:kə la:nə me: ʃe:ho: nəhi
la:gəe: tʃɑ:həitə tʃʰələ. ne: ko:nə: bɑ:dʰjəta:
tʃʰələikə ɑ: ne: ko:nə: uɟəuəstʰɑ:. mɑ:tɾə ge:tə ləgə
rəʃʃi:kə dʰɑ:tʰə du:tɑ: ʃuəjəʃe:uəkə pəkəɾəne:
e:nɑ: me: dʒe: he:bɑ:kə tʃʰələikə ʃe: bʰe:be:
ke:ləi, dʒəkʰəne: rəʃʃi: utʰɑ:o:lə ge:ləikə lo:kə
bɑ:nʰələ pɑ:nɪkə dʰɑ:rə dʒəkā: be:hɪʃɑ:bə dʒo:rə
mɑ:rələkəi ɑ: e:kəta: məhɪla: kʰəʃie: pəɾəli:hə.
ʃəjo:gə dʒe: o: kɑ:tə me: tʃʰəli:hə ɑ: huŋəkə ɑ:tmi:jə
ʃəbə tɾəttə: huŋəkɑ: ʃəmhɑ:ri le:ləkənɪ nəhi tʃə/
pəɪghə durgʰətəŋɑ: bʰəʃ/ʃəkəitə tʃʰələikə.

ge:təkə bɑ:hərə nɪkəli kəe: ge:ləhũ əʃəli: ləɖdu:
prəʃɑ:də le:bɑ:kə le:lə. ʃi:ghrə dərʃənəkə tɪkətə me:
e:kəta: ləɖdu: ʃɑ:mɪlə tʃʰələikə. tɪkətə
d̪e:kʰɑ:u, ləɖdu: lɪəʃ. ətɪrɪktə ləɖdu: le:lə pətʃɑ:ʃə
rupəɪjɑ:kə hɪʃɑ:bē: ətɪrɪktə bʰugəta:nə kəɾɪjəukə.
kɑ:untərə kərmətʃɑ:ri: be:ʃə d̪əkʃə, tɾe: ʃə ləɖdu:
nɪkɑ:li lo:kə kē: d̪e:ba: me: ŋju:nətəmə ʃəməjə
ləgəbəitə. e:təe: ləɖdu:kə tɾe: ʃəbə e:kə ke: upərə
e:kə gē:tɪ kəe: rɑ:kʰələ. dʒəkʰəne: e:kəta: tɾe: kʰɑ:li:
bʰe:lə, utʰɑ: kəe: nɪ:tʃɑ: rɑ:kʰɪ d̪e:ləkə, o:kərə nɪ:tʃɑ:
bəla: tɾe: ʃə bɑ:təʃ/la:gələ.

hədʒa:ro: kʰa:li: tʀe:, dʒa:hi me: ləddu: bəŋəɪtə
 ʃʰələ he:təikə, ʃe: təə/ de:kʰie: le:ne:
 ʃʰələɪkə, ləddu: uɪtəɾəŋə uʒəuəstʰa: de:kʰi o:tuka:
 uʒəuəstʰa:pəkə lo:kəŋikə prəʃəʃa: kəe:ne: biŋa:
 kiʒo: ŋəhi rəhi ʃəkəɪtə ətʃʰi. pəɪgʰə hələ me: kəri:bə
 ti:ʃəta: ka:uŋtəɾə bəŋələ. təiʒo: ʃəbə ka:uŋtəɾə pərə
 dʒəʃə-pəŋdʀəhə lo:kəkə la:ŋə ləgəle: ʃʰələɪkə.
 pra:ʒə: e:kə miŋətə lo:kə kē: ləgəɪtə ʃʰələɪkə əpəŋə
 ku:pəŋə de:kʰe:ba: me:, ətʰiɪktə ləddu:kə pəɪʃa:
 de:ba: me: a: əpəŋə ləddu: uʃʰe:ba: me:. həməro:
 ʃəbə kē: la:ŋə me: kəri:bə pəŋdʀəhə miŋətə la:ɡie:
 ge:lə mudə: ʃi:gʰrə dʀəʃəŋəkə tʃa:ri ɡʰəʃta:kə tʌləŋa:
 me: i: kiʃʰu ŋəhi ʃʰələɪkə.

bʰəgəuə:ŋə ba:la:dʒi:kə dʀəʃəŋə bʰe:lə, prəʃa:də
 bʰe:tələ, a:bə i: ɡəuŋə ba:tə bʰe:lə dʒe: e:ɡa:rəhə
 bədʒe:kə bədʒəla: du: ba:dʒi ge:lə ʃʰələɪkə. e:hi:
 dʀəʃəŋə le:lə lo:kə dʀiŋəkə dʀiŋə e:təe: la:ŋə me:
 tʰa:ʃʰə rəhəɪtə ətʃʰi, ʃu:ti pəɾjəŋtə rəhəɪtə ətʃʰi.
 təkəɾə ba:də ɡʰurəti:kə uəɾŋəŋə məhətuəhi:ŋə bʰəə/
 dʒa:ɪtə ʃʰəɪkə. rəhəʃʒə ro:mā:tʃə ʃe:ho: ŋəhi. ma:tʀə
 əpəŋə dʒəgəhə, dʒətəe: dʒuttə:tʃəppələ a:
 mo:ba:ɪlə ra:kʰələ ʃʰələ, təkəba:kə krəmə me: lo:kə
 kē: dʒiɪdʒna:ʃa: kəɾəba: me: bʰa:ʃa:kə ʃəməʃʒa:
 budʒʰa:e:lə. dʒe:ŋa: uɪʃuəprəʃiɪddʰə ti:ɾtʰəstʰələ
 ʃʰiɪkə tʃe:ŋa: ʃəbətəɾi hiŋdi: əɡre:dʒi:
 budʒʰəŋiɦa:rə lo:kə ŋəhi. bəlki puliʃə ʃe:ho: tʃe:lugu
 tʃʰo:ɾi a:ŋə bʰa:ʃa: ŋəhi budʒʰəɪtə. iɦa:ra: ʃə
 dʒəgəhəkə uəɾŋəŋə kəɾəɪtə ka:dʒə tʃələ:o:lə. rəudə

tɪkkʰə bʰəə/ ge:lə tʃʰələɪkə a: e:te:kə ka:lə kʰula:
pæ:re: tʃʰələɪtə a:bə həmərə dʰərməpətɪni:kə t̪ərəba:
me: kəʃtə ho:mæ: la:gələ tʃʰələnɪ. he:ra:ɪtə
bʰo:tɪa:ɪtə kəhuna: hunəka: s̪əmha:raɪtə o:hi ədɖa:
pərə pəhūtʃi: ge:ləhū d̪zət̪æ: bʰo:rə me: bəʃə s̪ə
ut̪əri d̪zutta: rəkʰəne: tʃʰələɪkə.

e:t̪æ: pəhūtʃi pəhiɪne: t̪ə/ d̪o:ka:nə s̪ə mo:ba:ɪlə
le:lə. o: lo:la: ha:t̪hə me: əbɪte: a:ʃuəst̪ə bʰe:ləhū
d̪ze: a:bə bəʃə tʃʰut̪i: d̪zə:e:t̪ə t̪ə/ kəhuna:
b̪əgələ:rə pəhūtʃi: d̪zə:e:bə a: s̪a:ma:nə t̪ə/
b̪əgələ:rə me: bəʃə d̪ɪpo: s̪ə le:lə d̪zə: s̪əkəɪt̪ə
tʃʰələɪkə. mo:nə bʰe:lə ho:t̪ələ me: bʰo:d̪zənə kəə/li:
be:ro: bʰəə/ ge:lə tʃʰələɪkə, bʰu:kʰo: la:gi ge:lə tʃʰələ
kɪnt̪u s̪əhəjə:t̪ri: lo:kənɪ kəhələnɪ d̪ze: bʰo:d̪zənəkə
ɪnt̪əd̪zə:mə t̪u:rə pəke:d̪zə me: tʃʰəɪkə a: d̪e:rə-
s̪əbe:rə bʰe:t̪əbe: kəɪt̪ə. əst̪u, mo:nə ma:ɪ kə:
bʰo:d̪zənəkə ut̪ɪa:rə tʃʰo:ɾi d̪e:lə. lo:kə e:t̪æ:
əpənə: hiʃa:b̪ē: s̪əne:s̪əba:ɾi: kɪnəɪt̪ə ge:lə.

e:kəta: pʰo:t̪o:gra:p̪ərə kəhələnɪ pʰo:t̪o: kʰɪt̪əba:
ləɪ le:lə. s̪ətte: e:t̪æ: pʰo:t̪o: t̪ə/ bʰe:lə n̪əhi:
əpənə: kəiməra: s̪ə mənɖɪrəkə pʰo:t̪o: a: ki ko:n̪o:
s̪e:lp̪hi: a:di əs̪əmbʰəue: tʃʰələ. t̪əkʰənə o:
pʰo:t̪o:gra:p̪ərə həmərə: d̪u:n̪u:kə pʰo:t̪o:
le:lənɪ, kəmpju:t̪ərə me: mənɖɪrəkə ut̪ɪt̪ə
pɪʃt̪əbʰu:mi ke: t̪ɪt̪rə pərə o:kəra: pʰo:t̪ɔp̪ə
d̪uə:ra: d̪zo:ɾəɪt̪ə həmərə: e:kəta: t̪əth̪a:kəth̪i:t̪ə

pʰo:ʈo: bəṇa: de:ləṇi. e:ʈuka: i:ɬə səbu:ʈə a:
pəɪgʰə səṇe:ṣə.

kiʈʰu prəʈi:kʂa:kə upəra:ṇṭə bəṣə uɪda:
bʰe:lə, ɳi:ʈja: ge:la: pərə əpəṇə bəḡəlo:rə bəla: bəṣə
me: ṣəu:ra bʰe:ləṇi. jəɟjəpɪ bəhuʈə de:ri: bʰəʈ/
ge:lə ʈʰələɪkə ʈəʈʰa:pi dɪṇuka: bʰo:dʒəṇə ke:
uʃəuʂʈʰa: o:hi: ho:ʈələ me: kəe:lə ʈʰələ dʒəʈə:
bʰo:rəba: me: rukələ ʈʰələṇi a: dʒələpa:ṇə ke:ṇe:
ʈʰələṇi. ṣa:ɬe: ʈja:ri bəɟze: bʰo:dʒəṇə kərəʈə
ge:ləṇi. ʃi:ghrə dərʃəṇə bəhuʈə ʃi:ghrə ʈəʈ/ ṇəhi
bʰe:lə, ʈəʈʰa:pi bʰəḡəu:ṇə ba:la:dʒi:kə kʰja:ʈi kē:
de:kʰəʈə du:-ʈi:ṇə ghəʈa: de:rə-ṣəbe:rə ko:ṇo:
pəɪgʰə ba:ʈə ṇəhi: kəhələ dʒe:ʈəɪkə. ʃi:ghrə dərʃəṇə
ʃəbde: ʈəʈe:kə a:kəṣəkə ʈʰələɪkə dʒe: həməro: ṣəṇə
əhəɟi: kē: ba:la:dʒi:kə ʃəṇə me: pəhūʈja:je:
de:ləkə. kəṇe: be:ʃi: ṣəməjə ʈəkə bʰukʰəle: rəhəe:
pəʈələ a: ki kəṇe: ʈʰa:ki ge:ləṇi, ʈəʈəbe: kəʂʈə.
upələbɟʰɪkə a:gu: i: ʈuʈʈʰə ʈʰələ. kəhələ dʒa:ʈə
ʈʰəɪkə dʒe: ʈi:rʈəʂʈʰa:ṇə me: kəʂʈə bʰe:le: pərə
pʰələ bʰe:ʈəʈə ʈʰəɪkə.

ghəramuhā: bəṣo: ghəramuhā: bərəde: dʒəkā:
kəṇe: ʈe:dʒə ʈʰələbe: kərəʈə ʈʰəɪkə. kəri:bə dəṣə
bəɟze: ra:ʈi me: bəḡəlo:rə pəhūʈʃi ge:ləṇi. ʃi:ghrə
dərʃəṇə ja:ʈra: ṣəma:ptə bʰe:lə.

-ṣəmpərkə- bləkə 8, pʰləʈə 2bi:, ɟa:jəməṇɟə ʃɪʈi:
ṇo:ɾʰə, ko:ləka:ʈa: 700055, mo:ba:ɪlə 9831037532

əpəŋə

māṭṭəujə editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə
pəṭʰa:u.

2.7.ŋirməla: kəŋə- əgŋi ʃikʰa: (kʰe:pə-13)

ŋirməla: kəŋə- əgŋi ʃikʰa: (bʰa:gə- 13)

ŋirməla: kəŋə (1960-), ʃikʰa: - e:m e:, ŋəiʰərə -
kʰəra:dʒəpurə,dərabʰəŋga:, ʃa:ʃurə - go:ʰtja:ri:
(bələʰa:), uərttəma:ŋə ŋiva:ʃə -
rā:ʃji:,dʒʰa:rəkʰəŋdə, dʒʰa:rəkʰəḍə ʃərəka:rə
məhɪla: e:uṭ̃ ba:lə uɪka:ʃə ʃa:ma:dʒikə ʃurəkʃa:
uɪbʰa:gə me: ba:lə uɪka:ʃə pərijo:dʒəŋa:
pəda:ɖʰika:ri: pəḍə ʃā/ ʃe:va:ŋiuritt̃ upəra:ŋtə
ʃuəṭṭ̃rə le:kʰəŋə.

mu:lə hiŋdi:- ʃuərgi:jə dʒiṭte:ŋdrə kuma:rə kəŋə,

məɪtʰɪli: əɳuʋa:də- ɳɪrməla: kəɳə
əɳɳɪ ʃɪkʰa: (bʰa:gə - 13)

pu:ruə kəʰa: da:ɳəʋə ra:dʒə ke:ʃɪ ʃə/ pəra:dʒɪtə
ɪɳɖrə ke: de:ʋəɳɪ ɳa:rəðə ra:dʒa: puru:rəʋa:kə
ʋi:rəʔa: ke: ʃəbʰəɖʰə me: dʒa:ɳəkari: dəɪtə ʃɪʰəʔɪ
e:ʋəmə huɳəkə: ʃə/ ʃəha:jəʔa: məgəʋa:kə ɳɪrde:ʃə
dəɪtə ʃɪʰəʔɪ |

a:bə a:gu:

de:ʋəɳɪ ɳa:rəðəkə əmɪtə bu:ɳɖə ʃəɳə məɖʰurə
ʋa:ɳi: ʋa:juməɖələ me: gũ:dʒɪ rəhələ ʃɪʰələ,e:ʋəmə
ɪɳɖrə ʃəme:tə ʋəʔəʃtɪtə ʃəbʰə de:ʋəgəɳə,əpʃəra:
gəɳə kəɳə-gəhuərə ke: ma:rgə ʃə/ prəʋɪʃtə
ho:məjəʋəla: o:ɦɪ əmɪtə ʋəɳa: ru:pi: məɖʰurə
a:ʋa:dʒə ke: pu:rɳə gəbʰi:rəʔa: ʃə/ dʰja:ɳə məɳɳə
ho:ɪtə əpəɳə məʃtɪʃkə ʃəme:tə ɦɪɖəjə me: ʃtʰa:ɳə
də/ rəhələ ʃɪʰələ:hə-

"e:ɦɪ ʃəməjə bʰu:məɖələ pərə ʃa:to: dui:pəkə
əɖʰɪpəʔɪ ʃəmrə:tə puru:rəʋa: ʃɪʰəʔɪ | o: puru:rəʋa:
dʒe: ʃəɖrə ʋəʃəkə məɳɪ ʃɪʰəʔɪ | huɳəkə pəra:krəmə
ke: ʃəməkʃəkə ko:ɳo: əɳjə ɳəre:ʃuərə ɳəɦɪ tʰa:ʃə
bʰə/ pa:o:ləl huɳəkə məhəʔɪ: ʃəktɪ ʃə/
da:ɳəʋəra:dʒə ke:ʃɪ ke: ʃa:məɳa: pu:ruəɦɪ me: bʰə/
ʃɪukələ əʃɪ | o: ma:rgə me: ugələ dʒʰa:rə ʃəɳə əʃurə
ʃəbʰə kē: kəʔəɪtə ge:ləʔɪ a: ke:ʃɪ ke: pəra:dʒɪtə kə/
de:la:hə | ke:ʃɪ huɳəkə: ʃə/ bʰəjəbʰi:tə pa:ʔa:lə lo:kə
me: e:həɳə ɳe: ɳuka:jələ kɪ pʰe:rə o: kəɦɪjo: prɪʔɦɪ:
dɪʃə ʔa:kəɦo: ke: ɦɪmməʔə ɳəɦɪ ke:ləkə.

puru:rəʋa: ʃəʋəjə ʃəbʰə ɳəre:ʃuərə ke: ʃa:ʃəɳə

स॒त्ति॒जाःल॒ण॒क॑ा ङ॒क॒षाः देःल॑ । अःब॑ प्रि॒त्तु॒विः प॑र॒ा कोःनु॑ः
 देःज॑ा एःह॒ण॒ण॑ न॒ण॒हि त्ति॑क॒ा द॒ि॒जेःक॑र॒ा प्र॑द॒ि॒जाः नि॒र॒द॒ह॒ण॑
 होःज॑ । ए॒राःद॒ि॒जेक॑त्ताः केः न॒ाःम॑दोःन॒ि॒जाःन॒ा न॒ण॒हि त्ति॑क॒ा.
 स॒ब॒ह॑ा द॒ि॒जाः मेः ङाः॒त्ति॑ केः स॒ाःम॒राःद॒ि॒जे स॒त्ताःप॒ि॒त्ता॑ अ॒त्ति॑ ।
 अ॒म॒ण॒ण॑ त्ति॒ण॒ण॑ केः ब॒त्ति॑ः ब॒द॒ि॒जेत्ता॑ अ॒त्ति॑ । इः स॒ब॒
 पु॒रु॒ःर॒वाःक॑ा दुःर॒द॒ि॒ष्ट॒त्ति॑ अः स॒म॑द॒ि॒जेद॒ाःरिः स॒त्ता॑/
 ब॒ह॑ेःल॒ा अ॒त्ति॑ । ओः एःक॑ा स॒ज॑ा अःत्त॒ा अ॒व॒म॑मेःद॒ह॑ा ज॒द॒ि॒जेन॑
 केःल॒त्त॒हि । क॑त्तेःकोः अःर॒ा अःन॑ा अःन॒ा ज॒द॒ि॒जेन॑ ओः केःल॒त्त॒हि ।
 क॒ि॒वाः ओः त्ति॑ःह॒ि॒त्ता॒त्ति॑ त॒त्ता॑स॒व॒र्ग॑क॒ा स॒त्ताः प॑र॒ि॒जेत्ता॑ अ॒प॒ण॑
 बाःह॒ब॒ल॑ा स॒त्ता॑ क॒ष॒ण॑ा माःत्त॒ा मेः प॑ल॒त्ति॑
 द॒ि॒त्ता॒त्ति॑,मु॒दाः ओः ब॒हुःम॑द॒ल॑ा केः जाःस॒ण॑ा स॒त्ता॑/
 स॒ण॒त्तु॒त्ता॑ त्ति॒त्ता॒त्ति॑ । पुःरु॒वा द॒ि॒जेन॑म॒क॑ा त॒प॑स॒जाः केः
 काःर॑ण॒ा ओः त॒त्ता॑ स॒व॒र्ज॑ म॒हाः प्र॑त्ताःपिः
 त्ति॒लाःह॑ा,त॒द॒ाःपि॑ ओः एःहि॑ द॒ि॒जेन॑म॒ा मेः अ॒प॒ण॑ा ग॒होःर॑
 त॒प॑स॒जाः स॒त्ता॑ ब॒ह॑ग॒वाःन॒ा वि॒णु॑ केः प्र॒स॒ण॑ण॒ा क॑त्ता॑/
 लेःल॒ण॒ । एःक॑र॒ा काःर॑ण॒ा हु॒ण॒काः एःह॒ण॑ा अ॒प॑रि॒मि॒त्ता॑
 ज॒व॒र॑ा अः बाःह॒ब॒ल॑ा प्राःप॒त्ता॑ ब॒ह॑ेःल॒ण॒ कि॑ अःह॒ाः स॒ण॑ा
 स॒ह॑स्र॒त्ता॑ केः अ॒स॒ग॑र॒ा द॒मेः ओः ब॒हुः-ल॒ण॒त्ति॑त्ता॑ क॑त्ता॑/
 स॒क॑त्ता॑ त्ति॒त्ता॒त्ति॑ । ओः अ॒त्ति॑ण॒त्ता॑ रुःप॒वाःन॒ा त्ति॒त्ता॒त्ति॑ । हु॒ण॒का
 स॒त्ता॑द॒र॑ज॒ा केः स॒म॑क॒षा स॒व॒र्ज॑ काःम॒देःव॑ा अ॒प॒ण॑ाः केः
 हिःन॒ा बुःद॒ि॒जेन॑ ल॒द॒ि॒जेन॑त्ता॑ र॒ह॑त्ता॑ त्ति॒त्ता॒त्ति॑ । हु॒ण॒का
 स॒म॑त्तुल॒ज॑ा स॒त्ता॑द॒र॑ज॒म॑जिः न॒ाःरिः प्रि॒त्तु॒विः प॑र॒ा न॒ण॒हि
 ब॒ह॑ेःत॒लिःह॑ा,द॒ि॒जाःहि॑ काःर॑ण॒ा ओः एःक॑ण॒ा द॒ह॑रि
 अ॒वि॒वाःहि॒त्ता॑ र॒हि॑ ब॒र॑म॒त्ति॑ःरिः ब॒ण॒ल॑ा त्ति॒त्ता॒त्ति॑ ।
 ब॒र॑म॒ह॑त्ति॒र॑ज॒क॑ा प्र॒त्ताःप॑ हु॒ण॒का॑ त॒देःद॒ि॒जे स॒त्ता॑/स॒त्ता॑ज॒त्ता॑
 ब॒ह॑ा/हु॒ण॒काः त्रि॒लो॒क॑ा मेः अ॒द॒वि॒त्ति॑ज॒ा ब॒ण॑ाः देःल॑क॒ा ।
 राःक॑स॒स॒-ग॑ण॒ा प॑र॒ि॒जेत्ता॑ पाःत्ताःल॒-लो॒क॑ा मेः हु॒ण॒का
 ज॑वोः गाःन॒ा क॑र॒त्ता॑ अ॒त्ति॑ ।
 सु॒ण॒ल॑ह॒न् कि॒त्ति॑व॒ेः द॒ि॒ण॑ा पुःरु॒वा द॒ाःन॑व॒राःद॒ि॒जे केःरि॑

əpəŋə put̪ri: s̪uəŋəre:kʰa:kə uɪua:həkə prəʃta:uə
 ləʃ s̪uəjə h̪uŋəkə: s̪əməksə ge:lə t̪ʰələ pəɾəʃt̪ʰə
 puru:rəua: o:h̪i prəʃta:uə ke: əʃui:krit̪ə kəʃde:ləʃt̪ʰi |
 ɖa:ŋəuəra:d̪ʒə ke:ʃi o:h̪i prəʃta:uə ke: ɖua:ra:
 puru:rəua: ke: əpəŋə pəkʃə me: kəruə: he:t̪u
 prəjəʃt̪ʰi:lə t̪ʰələ ,pəɾəʃt̪ʰə puru:rəua: o:kəɾə
 prəʃta:uə ke: əʃui:krit̪ə kəʃ o: s̪əbʰa:uəŋa:
 s̪əma:pt̪ə ke:ləŋh̪i | kəŋikə s̪o:t̪ʃu: ɖe:uə:ɖrə ! kəh̪i:
 d̪ʒe: ra:d̪ʒa: puru:rəua: o:kəɾə prəʃta:uə s̪ui:krit̪ə
 kəʃne:ne: rəh̪it̪əʃt̪ʰi t̪əkʰəŋə s̪t̪ʰit̪i kəte:kə bʰəjəkəɾə
 ho:jəʃt̪ə ? i: ba:t̪ə t̪əʃ əh̪ũ ke: bud̪ʒa:i:t̪ə ho:jəʃt̪ə ki
 puru:rəua: jəɖi o:kəɾə s̪əhəjo:gi: bʰəʃ
 d̪ʒə_t̪əʃt̪ʰi,t̪əkʰəŋi t̪ribʰuəŋəkə əɖʰipəʃt̪i bəŋəua:
 me: h̪uŋəkə: kəŋijo: uɪləmbə ho:jəʃt̪əŋi | pəɾəʃt̪ʰə
 h̪uŋəkə: s̪uərgəkə əɖʰipəʃt̪i bəŋəua:kə la:ləʒa: ŋəh̪i
 t̪ʰəŋi. a: h̪uŋəkə s̪əumjə t̪ʰərit̪rə h̪uŋəkə:
 ɖa:ŋəuəra:d̪ʒəkə kəuŋəhu prəkə:rəkə s̪əhəjo:gə
 kəruə: s̪əʃ/ɖu:rə rəkʰələkə. ra:d̪ʒa: puru:rəua: ke:
 ʃa:ri:rikə s̪ūɖəɾəʃta:,h̪uŋəkə guŋə a: pəra:kɾəməkə
 uəŋəŋə ke:ŋa:i: h̪əməɾə s̪a:məɾt̪ʰjə s̪əʃ/ba:həɾə ke:
 ba:t̪ə ət̪ʰi. t̪a:h̪i s̪əʃ e:t̪əbəh̪i me: a:h̪ā: s̪əʃto:ʃə
 kəru: | h̪əʃ h̪əməɾə əŋuɾo:ɖʰə ŋəh̪i a:d̪ʒna: ət̪ʰi ki
 a:h̪ā: puru:rəua: s̪əʃ/s̪əha:jəʃta:kə ja:t̪ʰəŋa: kəru:,
 e:h̪i s̪əʃ/a:h̪ā:kə prəbʰuʃta: puŋəh̪ə a:h̪ā: ke: pra:pt̪ə
 ho:jəʃt̪ə | ɖa:ŋəuə ra:d̪ʒə ke:ʃi ke: h̪əʃt̪əkʃe:pə
 s̪uərgə lo:kə s̪əʃ/s̪əma:pt̪ə bʰəʃ/d̪ʒa:e:t̪ə."

ŋɖrə ɖe:uəɾʃi ŋa:rəɖəkə ba:t̪ə s̪əʃ/əʃt̪əʃt̪ə prəʃəŋŋə
 bʰəʃ/ge:la:h̪ə.h̪uŋəkə t̪ʰiʃta: me:t̪i ge:ləŋi | o: ut̪ʰiʃt̪ə
 əuəʒəɾə pəɾə ŋa:rəɖə ke: ma:rgəɖəɾʃəŋə s̪əʃ/s̪əʃto:ʃə

ujəktə kəjələt^h₁. riʃuərə nɑ:rəðə ke: əb^hjərɫ^hənɑ:
kərətə o: kəhələt^h₁ -

" əpənəkə a:ɔ̃ɟna: ʃiɾo:ɟʰa:ɾə ətʃʰi ɖe:ʋəɾʃi | həmə
e:kʰənəhi sʉsɛ:nə ke: ɖuɑ:ra: huŋəkɑ: ɖa:nəʋə ke:
ʃə̌gə ɖe:ʋəɬɑ:kə juɖɖʰə me: huŋəkə ʃəha:jəɬɑ:kə
ja:tʃəna: heɪtu a:mə̌tɾənə pəɾə pəɬʰəʋəɪtə tʃʰi:."

"hǎə/ɛ:hɪ kɑ:rjə me: ʃi:ghrəʈɑ: kəru:,ɑ:bə suərgəkə
prəʈiʃtʰɑ: əhĩkə hɑ:tʰə me: əʈʰɪ" - ɲɑ:rəðə bɑ:dʒɪ
uʰəla:hə |

ɲa:rəðə muɲi ke: ma:rgəðərjəɲə me: ɲɲrə e:kə
 pətrə puru:rəuɑ: ke: ɲa:mə lɪkʰələtʰi | tətɲəʃtʃa:tə
 sʊsɛ:ɲə ke: ha:tʰə me: o: pətrə səũpɪ huɲəkɑ:
 əɲe:kõ: prəkɑ:rə s̥əʔ/səməðzʰɑ:-budzʰɑ:kəʔ/prɪtʰui:
 pərə pətʰəulətʰi | e:kərə ba:də o: de:vərʃɪ ɲa:rəðə
 s̥əʔ/suərgə lo:kə me: uʃra:mə kərəuɑ: he:tu a:grəhə
 kərəʔ ləgəla:hə | pərətʃə huɲəkə a:grəhə ke:
 de:vərʃɪ ɲa:rəðə əsui:kɾɪtə kəʔ de:lətʰi.ki: kɪɲəkɔ:
 a:grəhə pərə ɲədi:kə prəuɑ:hə tʰəhərələ ətʃɪ ?
 tʃələtɪ pəuəɲə kɪɲəkɔ: ɪtʃtʃɪɑ: pərə tʰəmʰələ ətʃɪə ?
 s̥əʔpuruʂəkə ka:rjə ətʃɪ s̥əʔsɑ:rə ke: kəljɑ:ɲə he:tu
 uʃtʃərəɲə kərəɪtə rəhəɲɑ:i | s̥əʔhɪtɑ:kə kətʰəɲə uʃtʃɪ:
 ətʃɪ - 'tʃərəɪue:ti-tʃərəɪue:ti' |

ɪŋdɾə ke: pɾəsəŋŋə dɛ:xɪ sʌbʰə dɛ:ʋəɬa:kə mukʰə
 pərə pɾəsəŋŋəɬa:kə re:kʰa: pəsəɾɪ ge:lə. hʉŋəkərə
 sʌbəhəkə mukʰə dɛ:kʰɪ budʒʰa:ɪɬə tʃʰələ kɪʋa: o:
 sʌbʰə e:kʰəŋəfɪ dɑ:nəʋə gəŋə ke: pərə:stə kəʔ/a:bi
 ge:lə ho:tʃɪ l əpəŋə sʋa:mi:kə pɾəsəŋŋəɬa: me:
 pɾəsəŋŋə bʰe:nɑ:i, dəu:kʰə me: dʉ:kʰɪ: rəhəŋɑ:i:
 e:ʋə prətʃe:kə əʋəsərə pərə hʉŋəkərə sɑ:tʰə dɛ:nɑ:i:

! jəɪhə t̪əʔa:ʃɪt̪əkə pəɾəmə d̪hərmə t̪hɪkə !

ɳa:rəðə muɳɪ a:pəʂə d̪ʒəjəuə: he:tu udjətə b'həʔ
ge:la:hə | huɳəkə: uɪd̪a: kəɾəuə: he:tu kɪt̪ʃu du:rə
t̪əkə ɪndrə huɳəkə: ʂəge: ge:la:hə, t̪ədupəɾā:t̪ə
huɳəkə: d̪əðəuət̪ə pɾəɳa:mə kəɾəɪt̪ə huɳəkə: uɪd̪a:
ke:lət̪hɪ | huɳəkəɾə pɾəʂt̪h̄a:ɳə ke:la: upəɾā:t̪ə ɪndrə
əpəɳə pɾa:ʂa:d̪ə ke: d̪ɪʃa: me: gəməɳə ke:lət̪hɪ |
əpəɳə kəkʂə me: pəh̄uʃɪ ɪndrə d̪hərməpəɳɪ: ʃət̪ʃi:
ke: ʂəgə pɾe:mə pu:rɳə ʂəla:pə me: məgəɳə b'həʔ
əpəɳə e:t̪e:kə d̪ɪɳəkə t̪ʃɪt̪a:kə ʂəma:d̪h̄a:ɳə kəɾəʔ
ləgəla:hə | a:i: bəh̄ut̪ə d̪ɪɳəkə ba:d̪ə ɳɪʃt̪ʃɪt̪ə b'həʔ
əpəɳə pəɳɪ: ʂəʔ/pɾe:ma:la:pə kəʔ rəh̄ələ t̪ʃh̄əla:hə
ɪndrə | bəh̄ut̪ə d̪ɪɳə ʂəʔ/pəɳɪ: ʃət̪ʃi: ke: huɳəkə
d̪əɾʂəɳə ɳəhɪ b'h̄e:lə t̪ʃh̄ələɳɪ. a:i: hət̪h̄a:t̪ huɳəkə:
əpəɳə e:t̪e:kə ɳɪkət̪ə d̪e:k̪hɪ ʃət̪ʃi: pɾəʂəɳɳəʂa: ʂəʔ
ut̪p̄ullə b'h̄e:lə t̪ʃh̄əli:hə |

t̪ʃɪt̪a: e:kət̪a: e:h̄əɳə ma:ɳəʂɪkə uja:d̪hɪ t̪hɪkə d̪ʒe:
upəh̄a:rə ʂuəru:pə ʃa:ri:rɪkə d̪urbələʂa: ʂəh̄əd̪ʒe:
pɾəda:ɳə kəɾəɪt̪ə ət̪ʃh̄ɪ.ma:ɳəʂɪkə ʃā:t̪ɪ ɳəʂt̪ə kəʔ
d̪əɪt̪ə ət̪ʃh̄ɪ,kro:d̪h̄ə ke: d̪ʒəɳməd̪a:t̪a: ət̪ʃh̄ɪ,budd̪h̄ɪkə
h̄əɾəɳə kəʔ ləɪt̪ə ət̪ʃh̄ɪ, d̪ʒi:səɳə-t̪jəɾja: bəðəli
d̪əɪt̪əət̪ʃh̄ɪ,a: uɳɳəʂɪkə ma:rgə əuərudd̪h̄ə kəʔ
əkərməɳjəʂa:kə əuʂəðh̄ɪ pɪja:səɪt̪ə ət̪ʃh̄ɪ |

"puru:rəuə:" ɳa:mə d̪e:səʂa:_gəɳəkə: le:lə
d̪əðh̄i:t̪ʃɪkə əʂt̪h̄ɪ ke: ʂəðɾɪʂə ra:kʂəʂəgəɳə ʂəʔ
pəɾɪt̪ɾa:ɳə he:tu ʂəmpu:rɳə əuələb̄əɳə b̄əɳɪ ge:lə |
huɳəkə ʃəurjə ga:t̪h̄a: ʂuɳɪ d̪e:səʂa:gəɳəkə h̄ɾɪd̪əjə
me: i:rʂja:gɳɪ pɾəðʒuəɪt̪ə b'h̄e:lə t̪ʃh̄ələɳɪ.muɳd̪a: o:hɪ
h̄ɾɪd̪əjə ke: e:kə ko:ɳə me: a:ʃa: ke: d̪i:pə pɾəðʒuəɪt̪ə

tʃʰələnɪ.ra:kʂəʂəgəŋə ʂəʂ/pəritra:nə pra:ptə kərəua:
he:tu |

gəɖʰəruə e:uə kɪŋŋərə puru:rəua:kə guŋəga:nə
əpənə məɖʰurə ʂuərə ləhəri: me: kərəʂ/ləgəla:hə |
huŋəkə məɖʰurə gi:tə me: ʂəgə ɖe:məjə
əpʂərə:gəŋə a:bi

ge:li:hə.ghritə:tʃi:,tʃlo:tʃtəma:,rəbʰa:, me:nəkə:,
kritəʂtʰəli:,puŋəɖʒi:kəʂtʰələ

prəmlo:tʃa:,əŋumlo:tʃa:,pu:rəʂtʃi:,ʂe:nəɖʒi:tə,
tʃi:trələ:kʰa: əŋja:njə əŋe:kō: əpʂərə:gəŋə ke: mukʰə
pərə puru:rəua:kə nɑ:mə tʃʰələ | kɪtʃʰu ɪŋdɾə ke:
ʂəgə tʃəʂ/ko:i:ko:i: uɪʂŋu ke: ʂəgə puru:rəua:kə
tʃulənɑ: kəʂ/rəhələ tʃʰəli:hə |

pərətʃʰə huŋəkə: ʂəbəhəkə məɖʰjə e:kə go:tə
e:he:nə əpʂərə: tʃʰəli:hə,dʒe: əpənə hɪɖəjə ʂtʰələ
ke: əpənə ɖuŋu: ha:tʰə ʂəʂ/ɖa:bəne: ʂəbəkə:
ʂtəbɖʰə ɖɪʂtɪ ʂəʂ/nɪrəkʰɪ rəhələ tʃʰəli:hə | huŋəkə
mukʰə pərə nəhɪ tʃəʂ/puru:rəua:kə nɑ:mə tʃʰələ a:
ne: ko:nə: prəʂəŋŋəʂa: | o: kɪtʃʰu-kɪtʃʰu he:ra:jələ
bɪʂərə:jələ ʂəŋə əpənɑ: ke: əŋubʰəuə kəʂ/rəhələ
tʃʰəli:hə | budʒʰa:i:tə tʃʰələ kɪua: puru:rəua:kə
guŋəga:nə ʂəʂ/ huŋəkə: hɪɖəjə me: kã:tə
tʃubʰətʃubʰə kərəʂ/la:gələ ho:ɪŋhə,i: kã:təkə ləhəri
ʂəŋə ɖəɖə puru:rəua:kə nɑ:mə ləʂ/uɪɖju:tə ləhəri
ʂəmə pu:ra: ʃəri:rə me: ɖəurətə ho:ɪ. o: ʂəbə kɪtʃʰu
ɖe:kʰɪ rəhələ tʃʰəli:hə,ʂuŋɪ rəhələ tʃʰəli:hə,pərətʃʰə
ʃəuə ʂəŋə nɪtʃʰələ bʰe:lə tʃʰəli:hə |

huŋəkə e:hɪ ɖəʃa: pərə ʂəkʰi: tʃi:trələ:kʰa: əŋe:ko:
be:rə ā:kʰɪkə ʂəke:tə ke:ləʂɪ, ha:tʰə ʂəʂ/kō:tʃi ʂəbʰa:

me: əpəu:kə prəjə:sə ke:ləṭʰi,mudə: o: əpəṇə
 ho:jə həuə:sə biṣərə:jələ kiṭʰu kəhəuə:kə sṭʰiṭi me:
 ṇəhi ṭʰəli:hə | ko:ṇo: a:ṇəlo:kə me: o: uṭʰəṇə kə/
 rəhələ ṭʰəli:hə. o: ṭʰəli:hə uruəji: - sṭərgəkə
 sṭəuə:ḍʰikə sṭṭṭəri: əpsərə: ! sṭəuəṣre:ṣṭʰə əpsərə: !
 pre:məki:tə huṇəkə: gʰə:jələ kəə/ge:lə ṭʰələ | bʰəla:
 i: ba:tə ṭʰiṭrəle:kʰə: ko:ṇə: budʒʰi sṭəkiṭəṭʰəi ?
 puru:rəuə:kə əḍuṭi:jə uḷəktiṭuə uruəji:kə hriḍəjə
 pərə əpəṇə əḍʰikə:rə kəə/ṇe:ṇe: ṭʰələ | o: ʃəurijə a:
 sṭṭṭṭərijə ke: məṇikā:ṭʰəṇə sṭəhəjo:gə sṭə/ṇiṣmiṭə
 o:hi a:kiṭi ke: e:kə be:rə əpəṇə ḍriṣṭi sṭə/prəkəṭə
 ru:pē: ḍe:kʰi əpəṇə ṇe:ṭrə ke: ḍʰəṇjə kərəə/ṭʰə:həiṭə
 ṭʰəli:həl uruəji: ke: prəṭi:tə ho:ṭə ṭʰələ ḍze:ṇə:
 huṇəkə ʃəri:rə sṭə/ hṛəḍəjə ṇikəli ḍʰəra:ṭələ pərə
 puru:rəuə: ke: ṇikəṭə ṭʰəli ge:lə ho:jə | ma:ṭrə ṇiṭʰələ
 ṇiṭṭṭi:uə ʃəri:rə sṭərgə lo:kə me: rəhi ge:lə ho:jo: |

krəməḷəhə

əpəṇə

māṭəuḷə editorial.ətaff.videhəa@gmail.com **pərə**
pəṭʰə:u.

2.8. d̪ʒəgədiːjə prəʂaːdə məŋdələ- kəŋijēː-məŋijēː pūːd̪ʒiː

d̪ʒəgədiːjə prəʂaːdə məŋdələ kəŋijēː-məŋijēː pūːd̪ʒiː

biːt̪ələ duː ʂaːləkə d̪əʃaː d̪ʒəhiŋaː ʂəbʰə gaːmə-
gaːməkēː bʰeːlə t̪əhiŋaː məŋəmoːhəŋəkēː ʂeːhoː
bʰeːlə. məŋəmoːhəŋoː t̪ə əhiː miṭʰilaːkə eːkə əʃə
ruːpəkə d̪ʰərət̪iː ət̪ʰi kiŋeː.

d̪ʒeː məŋəmoːhəŋə d̪əʂə ʂaːlə pəhiŋeː, əŋŋə-
t̪iːməŋə-t̪ərəkaːriː, aːmə-keːraː it̪jaːdi pʰələ-

pʰələhəri: ga:məkə pu:rɪ kəreɪtə
 mənəmo:hənəbəla: ba:hərijo: a:mədəni: kəri
 tʰələ: o:ɪ mənəmo:hənə ga:məkə dʒa: de:kʰeɪ-
 dʒo:kərə nəhi ətʰi. ətʰa:mə duɪu: prəɪnə ətʰi. e:kə
 dʒə ga:məme: ba:nhə-sʒəkə-bidʒəli:kə suɪdʰa:
 bʰe:lə ətʰi tʃ dʒo:sərə dʒə ga:məkə kʰe:ti:me:
 bɪləni: sʒe:ho: la:gələ ətʰi. ba:ɾʰikə bətʃa:u le: e:kə
 dʒə ko:ʒi:-kəməla: tʰəhərə-ba:nhəkə ga:ɾəti: bʰe:lə
 tʃ dʒo:sərə dʒə ga:məme: sʒəkə-ba:nhə bʰe:ne:
 pa:nikə dʒəma:uə nəhi bʰə/ rəhələ ətʰi sʒe:ho:
 nəhijē: kəhələ dʒa: sʒəkəie:, sʒe:ho: bʰe:be: kəe:lə
 ətʰi. dʒɪla:kə e:he:nə sʒʰɪti bəni ge:lə ətʰi dʒe:
 sʒəkəari: ka:ɾja:ləjə tʃəkəkə ka:gədzə-pəttərə
 pa:nime: nəstə ho:ie:. kʰa:ie:rə dʒe: ətʰi, həri bo:lə,
 həri bo:lə ho: ra:ma:.

dʒəhiɪa: mənəmo:hənə ga:mə-səma:dʒəkə gəti
 bʰe:ləni tʃhiɪa: əpəno: gəti nə_ɪ bʰe:lə sʒe: ke:nə:
 nə_ɪ kəhəbə. ga:məkə səbʰə dʒəni:te: tʰəi:ɾə dʒe:
 ma:trə bi:gʰa: bʰəri dʒəmi:nə ətʰi. dʒə_ɪ bəle: ki:tʃu
 dʒə pu:ruə tʃəkə pəriua:rə tʰa:ɾʰə tʰələ. ga:məme:
 ba:nhə-sʒəkə tʃ bʰe:lə mudə: upədʒa:u bʰu:mi
 upədʒəi-dʒo:kərə nəhi bəni sʒəkələ. əpəna: o:te:
 jəkti nəhi dʒe: bʰərəpa:ɪ kə/sʒəkəbə. əsə:dʰə ka:dʒə
 ga:mə-ga:məme: pəsərije: ge:lə ətʰi. sɪrphə
 ma:ɾikə u:pəre:kə ma:ne: upədʒe:kə tʃa: nəhi,
 ma:ɾikē: səmətu:lə bəna:e:bə sʒe:ho: bʰə_ɪje: ge:lə.
 a:dʒukə məʒi:ni: jugəme: e:he:nə sʒʰɪti bənələ
 rəhəe:, o: duɾbʰa:gʒə nəhi tʃ sʒəubʰa:gʒə ke:nə:
 kəhələ dʒa:e:tə. dʒəkʰənə mənukkʰə bəni

mənukkhə d̪ʒənmə lə_I t̪ʰiəit̪hə t̪əkʰəŋə d̪ʒə p̪ā:t̪ʃə
go:re:kə pəriua:rə s̪əmha:ri ga:mə-s̪əma:d̪ʒə le:
kit̪ʰu ne: kərəit̪hə, i:ho: t̪ʃ d̪urbʰa:gje: kəhələ
d̪ʒa:e:t̪ə. mud̪a: məne:-məŋə bud̪ʒʰəŋəhi ki: huəe:
a:ne: ga:mə d̪ʒək̪ā: məŋəmo:həŋo: t̪ja:ru: d̪is̪s̪ə
gʰe:ra: ge:lə. bət̪ʃt̪ja:kə ut̪d̪ja:ləjə bəŋŋə bʰəʔ/ge:lə,
əspət̪a:lə bəŋŋə bʰəʔ/ge:lə. ka:d̪ʒə-ud̪əmə bəŋŋə
bʰəʔ/ge:lə. e:he:ŋə e:kə ga:məme: ŋəhi ga:mə-
ga:məme: bʰe:lə.

ŋəbə-ghəbə əpəne: b̪əgəlo:rəme: ŋo:kəri:
pəkərəŋəhi t̪ʰi:eləũ. ma:ne: t̪ra:ŋs̪əpo:rt̪əkə ka:d̪ʒə,
ka:d̪ʒe: kʰət̪əmə bʰəʔ/ge:lə_I. ga:mə a:bi e:kət̪a:
d̪o:ka:ŋə juru: ke:ləũ. kəhəbə d̪ʒe: d̪o:ka:ŋəme:
kəma:i ke:he:ŋə ho:ie:? t̪e:kərə d̪ʒəua:bə t̪ʃ jəe:hə
ne: d̪e:bə d̪ʒe: t̪ʰa:ɽhə ke:ŋa: t̪ʰi: t̪i:ŋə s̪a:ləkə d̪ʒe:
s̪əməjə rəhələ o: bəhuɽə kit̪ʰu s̪ikʰe:bo: kərəbe:
ke:ləkə. əit̪ʰa:mə s̪ikʰa:e:bəkə ma:ne: bəḍəla: le:bə
ŋəhi, lu:riɽə ət̪ʰi. biɽʒəli: e:ne: biɽʒəli:-
ka:ro:ba:rəkə kit̪ʰu lu:ri s̪i:kʰə le:ləũ. mo:ba:ilə s̪e:
kit̪ʰu s̪i:kʰə le:ləũ, ga:ɽi-s̪əua:ri: bəɽhəne: t̪ʰo:ɽə-
t̪ʰa:ɽə o:kərə mərəmmət̪ə kərəbə s̪i:kʰə le:ləũ.
e:he:ŋə ut̪t̪ja:rə əpəne: kəule:d̪ʒe: d̪ʒi:uəŋəɽə
d̪ʒa:ŋi ge:lə t̪ʰi:eləũ d̪ʒe: pu:d̪ʒi: s̪rəmə t̪ʰi: ŋəhi ki
ghəŋə. o:ŋa:, e:he:ŋə pəriue:jə t̪i:ŋə-t̪ja:ri s̪a:ləkə
bi:t̪ʃə bəŋŋə ət̪ʰi ŋəhi ki t̪ə_Iɽə pəhiŋe: t̪ʰiələ.

əpəŋo: ma:ŋiɽe: t̪ʰi: d̪ʒe: əkʰəŋə t̪əkəkə d̪ʒe: ga:mə
rəhələ ət̪ʰi o: bəhuɽə kəɽʰiŋə d̪əuɽəkə bi:t̪ʃə rəhələ
ət̪ʰi. əit̪ʰa:mə muɽəkut̪ti:me: e:t̪əbe: kəhəbə d̪ʒe:
həɽʒa:ro: bərkʰəɽə əpəŋa: s̪əbʰəkə pu:ruəd̪ʒək̪ē:

gula:mi:kə d̪ɪŋəgi: gud̪zəɾəɭəŋə. gula:mi:kə d̪ɪŋəgi: ke:hə:ŋə ho:ɪ tʃhəɪ, t̪e:kəɾa: pətʃəbəkə əbhja:ʂə bʰə_ɪje: ge:lə ətʃhɪ.

ga:mə a:bi, əʂəgəre:me: ka:d̪zəkə pətʰa:rə ləga: ɖe:ləũ. d̪zəhɪŋa: tʃəɪt̪ə-bəɪʃa:kʰəkə rəudəme: guru grɪhɪŋi: əpəŋə gʰəɾəkə əŋŋəkē: rəudəme: pəʂa:ɾɪ ʂukʰəbəɪ tʃhəɪt̪hə. kɪʂa:ŋi: d̪ɪŋəgi: tʃhɪ:, ŋo:kəɾɪha:ɾa:kə ŋəhɪ, t̪ē: məŋə jəe:hə ŋe: kəhələkə d̪ze: ga:mə t̪ē ga:me: tʃhɪ:, t̪əɪt̪hə:mə d̪zē əʂəgəro: o:t̪e: ʂəməʂja:kə ŋɪməɾəd̪zəŋa:kə bʰa:rə uʰa: le:bə, bə:lə-bo:ɖʰəkə ɖʰuɾəkʰe:lə ŋə_ɪ ŋe: tʃhɪ:. t̪əkʰəŋə t̪ē i:ho: he:be: kəɾət̪ə d̪ze: ga:məkə əɪgəla: muhəɾa: bəŋɪ a:gu:e-a:gu:e tʃələe: ləgət̪ə.

əkʰəŋə t̪əkə ga:mə kɪʂa:ŋəkə ga:mə kəhəbəɪt̪ə a:e:lə ətʃhɪ. d̪zə_ɪʂē kɪʂa:ŋə ʃəbɖə e:t̪e: t̪ē ʂəmma:ŋɪt̪ə bʰə_ɪje: ge:lə ətʃhɪ d̪ze: d̪zəgət̪ə, d̪zəŋəkə d̪zəŋəŋi:ʂē ləʌ kəʌ a:d̪zəkə pəɾɪue:ʃəkə d̪ze: ũ:tʃə ko:t̪ɪkə ʃre:ŋi: tʃhəɪt̪hə o:ho: əpəŋa:kē: kɪʂa:ŋə pəɾɪua:rəʂē d̪zuɾələ ʂəmma:ŋə əpəŋə əbhjəŋt̪əre:me: kəɾɪt̪e: tʃhəɪt̪hə.

a:ŋe: ga:mə d̪zəkā: məŋəmo:həŋo:kə upəd̪za:kə ma:ŋe: ut̪pa:ɖəŋəkə pətʃa:ʂə prətʃɪʃəʂē u:pəɾə d̪zəmi:ŋə məɾɪ ge:lə ətʃhɪ. əɪt̪hə:mə bʰu:go:ləkə ɖʰo:kʰa:me: ŋəhɪ pəɾəbə d̪ze: məru:bʰu:mɪkə ma:ŋe: bʰe:lə upəd̪zəʂē ma:rələ bʰu:mi. əpəŋa: əɪt̪hə:mə ma:ŋe: mɪt̪ʰɪlā:tʃələme: ku:lə bʰu:mɪkə t̪ɪha:ɪʂē be:ʂɪ: bʰu:mi d̪zələ-d̪zəma:uəʂē grəʂɪt̪ə ətʃhɪ, t̪əɪʂēgə uəŋə-uɪbʰa:gəkə ɖɪkʃəŋəɾi:e: uŋəʈələ ətʃhɪ. d̪ze: ɖʰəɾəɪ: bəɾəhəməʂɪja: pʰələ,

bərəhəməsija: pʰu:lə, bərəhəməsija: ti:məṇə-
t̪ərəka:ri: a: bərəhəməsija: əṇṇə t̪əkəkə dʰərəti:
miṭʰila:kə dʰərəti:kē: bəṇa: ɲe:ɲe: əfʰi, d̪zəiṭʰa:mə
f̪iṇḍəṇə (be:lə) s̪əṇə pʰələ əfʰi, t̪əiṭʰa:mə əkətʰə-
bəkətʰə bo:ṇə-d̪zʰa:ɾə ləga: dʰərəti:kē: əd̪zəba:ri
d̪e:bə, i:ho: ke:t̪əus̪i ut̪iṭə ṇəhi əfʰi.

kɪs̪a:ɲi: d̪zi:səṇə duṇu: d̪is̪ə əfʰi. ma:t̪is̪i upəd̪zə
kərəibəla: s̪e:ho: a: pa:ɲis̪i upəd̪zə kərəibəla:
s̪e:ho:, əpəṇa: s̪əbʰəkē: pu:ruā:f̪ələkə ma:ɲe:
b̪əgəla:kə kɪs̪a:ɲəs̪i kɪs̪a:ɲi: d̪zi:səṇə s̪ikʰəe:
pəɾət̪ə. əpəṇa: s̪əbʰəs̪i be:s̪i: bərəkʰo: b̪əga:ləme:
ho:ie: a: əpəṇe: s̪əbʰə d̪zəkā: ma:t̪ijo: əfʰi.
d̪zəhiṇa: g̪əga:ka:t̪əme: f̪əkə-f̪əkə ba:lu bək̪s̪ərəs̪i
bʰa:gələpura t̪əkə d̪e:kʰəi f̪iʰəi t̪əhiṇa: b̪əga:ləkə
mur̪f̪ida:ba:d̪ə t̪əkə əfʰi. mud̪a: d̪ze: 'd̪za:ɲo:
ma:ɲo: pa:ṇə' miṭʰila:kə ṇa:mi:-gəra:mi: f̪iʰələ
t̪əiṭʰa:mə əkʰəṇə b̪əgəla: pa:ṇə b̪əga:ləs̪i m̪əga:
kəə/kʰa:i f̪iʰi:, e:kəra: ki: kəhəbəi? miṭʰila: f̪iʰi:, lo:kə
pa:ṇə kʰe:be: kəɾət̪ə, ət̪iṭʰi-əbʰja:gət̪əkē: kʰue:be:
kəɾət̪əṇə. ga:məkə bi:f̪əme:, ma:ɲe:
məṇəmo:həṇə ga:məkə bi:f̪əme: d̪ze: f̪ja:ru:
d̪is̪əs̪i r̪əst̪a: a:bi miṭ̪ələ əfʰi, o:ṇa: əkʰuṇəkə:
bʰa:s̪a:me: f̪əukə-f̪əura:ha: s̪e:ho: bʰe:lə, mud̪a:
əkʰəṇə t̪əkə məṇəmo:həṇəbəla: o:kəra: f̪əubətti:e:
kəhəi f̪iʰəiṭʰə. əpəṇə t̪i o:iṭʰa:mə d̪zəmi:ṇə ṇəhi,
mud̪a: d̪o:ka:ṇəkə ṇa:məpərə s̪əma:d̪zə (gəũā:)
s̪əhəməti d̪e:ləiṇə d̪ze: ga:məkə i: mura:mə
d̪zəgəhə f̪iʰi:, əiṭʰa:mə d̪o:ka:ṇə kʰo:lu: ga:məme:
d̪o:ka:ṇə bʰe:ɲe: gəũē:kē: ɲe: la:bʰə ho:ie:. əpəṇo:

məṇṇame: biṣṣava:ṣə bəṇṇale: tʃʰələ dʒe: e:he:ṇə
ka:ṇu:ṇə t̪ə ətʃʰie: dʒe: dʒe:kəṛə gʰəṛə t̪e:kəṛə
dʒəmi:ṇə. dʒə əpəṇṇa: t̪e:kəṛə ṣəbu:t̪ə ṇə_I ətʃʰi t̪ə
pəṛəʃʰja: ru:pəme: d̪e:le: dʒa:ie:. ṣəjo:gə e:kəʃʰa:
i:ho: tʃʰələ dʒe: məṇṇamo:həṇṇame: e:he:ṇə ṣəṣka:rə
əkʰəṇṇo: dʒi:u:t̪ə ətʃʰi dʒe: gʰəṛə bəṇṇəbəile: bā:ṣə,
kʰəʃʰə iʃʰja:d̪ikə ṣəhəjo:gə ṣəma:dʒəme: ho:it̪ə
rəhələ ətʃʰiʃʰo:. be:kəʃʰi:gəʃʰə ru:pəme: t̪ə kəmə d̪e:kʰə
pəṛəʃʰt̪ə mud̪a: ṣa:ma:dʒikə ru:pəme: dʒi:u:t̪ə ətʃʰi.
o:ṇa:, pəriue:ʃə tʃʰi:kə uipəri:t̪ə bəṇṇi ge:lə ətʃʰi,
mud̪a: kiʃʰi bʰe:lə, əpəṇṇa: t̪ə gʰəṛə (d̪o:ka:ṇəkə
gʰəṛə) bəṇṇəbəime: ṇe: ko:ṇo: dʒəmi:ṇəkə ṣəməṣʰja:
bʰe:lə a: ṇe: gʰəṛə bəṇṇəbəikə. həməṛə ṣurə-ṣa:rə,
ma:ṇe: d̪o:ka:ṇə kəṛəikə ṣurə-ṣa:rə d̪e:kʰə pa:ṇə-
ṣa:t̪ə go:re: a:ro: hā:i-hā:i kəʃʰ əpəṇṇə d̪o:ka:ṇə
kəṛəikə gʰəṛə tʃʰa:ʃʰə ke:ləkə.

bəhuʃʰə t̪ə ṇəhi, ma:ṇe: hədʒa:rə bo:l̪ə ba:uləkə
idʒo:t̪ə dʒəkā: t̪ə ṇəhi, mud̪a: d̪ia:ri: pa:uəṇṇikə
ra:ʃʰi-kʰəʃʰəkə uka:ri: dʒəkā: idʒo:t̪əṣə be:ṣi:
d̪h̄o:kə bi:tʃʰə, dʒəhiṇṇa: d̪ipa:uəli: pa:bəṇṇə
məṇṇulə dʒa:ie: t̪əhiṇṇa: ga:məkə kiṣa:ṇi:
dʒi:uəṇṇame: ka:ro:ba:ri: dʒi:uəṇṇə ṣe:ho: tʃʰi:he:
o:ṇa:, gʰuməṇṇtu: ru:pəme: ma:ṇe: pəʃʰiʰja:me:
ṣəma:ṇə ləʃʰ ma:t̪əpəṛə uʃʰa: əgəṇe:-əgəṇe:
dʒəru:rija:t̪ə uəṣtu be:tʃʰəikə tʃʰələṇṇə ṣəma:dʒəme:
tʃʰəlije: rəhələ tʃʰələ.

tʃʰəukəpəṛə pəʃʰitʃʰimə ru:kʰiʃʰe: d̪o:ka:ṇə bəṇṇa:
əpəṇṇə ka:ro:ba:rə ʃʰuru: ke:ləũ. dʒə_I d̪iṇṇə d̪o:ka:ṇə
ʃʰuru: ke:ləũ, t̪e:kəṛə pəʃʰiuləkə: ṣā:dʒəhə, d̪iṇṇəbəṇṇḍhu

bʰa:jə d̪o:ka:n̪əpəɾə pəhũtʃəla:. tʃʰəə-pā:tʃəme: pəɾi
ge:ləũ, ka:lɦɪ ləkʂmi:kə pu:d̪ʒa: ke:la:kə pətʃʰa:ɪt̪ə
n̪e: d̪o:ka:n̪ə əɪtʰa:e:bə a:ki t̪ə_ɪs̪ə pəɦɪn̪əɦɪ lo:kəkē:
tʃa:hə pi:a: pa:n̪ə kʰua: əɪtʰa: le:bə.

e:kət̪a: ba:t̪ə d̪ɪn̪əbənd̪ɦu bʰa:ɪkə s̪əmbənd̪ɦəme:
s̪un̪əle: tʃʰələ d̪ʒe: d̪ʒəkʰən̪ə əhā:kē: ko:n̪o: ka:d̪ʒə
kəɾɪt̪ə d̪e:kʰət̪a:, t̪əkʰən̪ə o: n̪e: tʃa:həkə a:grəhə
ma:n̪e: tʃʰəɪt̪ə a: n̪e: gəppə-s̪əppə kəɾəbəkē:
pəs̪ɪn̪ə kəɾəɪ tʃʰəɪt̪ə. t̪ə_ɪme: ka:d̪ʒənd̪ɦa:ɪt̪ə d̪ʒə
ko:n̪o: prəʃn̪ə putʃʰəbəɪn̪ə t̪ə muhē:t̪a: s̪ə n̪əɦɪ
kəhət̪a:, ha:t̪həs̪ə kəɪɪjo: kə d̪e:kʰa: d̪e:t̪a:. t̪əe:
mən̪əme: bɪs̪əu:a:s̪ə d̪ʒəməle: tʃʰələ d̪ʒe:
s̪o:d̪ʒʰa:me: ma:n̪e: d̪ɪn̪əbənd̪ɦu bʰa:ɪkə
s̪o:d̪ʒʰa:me: luru:-kʰuru: d̪ʒə kəɾəe: ləgəbə t̪əkʰən̪ə
o: əpən̪e: pəɦɪn̪əɦɪ kəɦɪ d̪e:t̪a: d̪ʒe: tʃa:hə-t̪a:həkə
d̪ʒo:ga:rə n̪əɦɪ kəɪɪəhəhə. əpən̪ə d̪ʰəmo: bəɪtʃɪ
d̪ʒa:e:t̪ə a: d̪ʰəno: bəɪtʃɪ d̪ʒa:e:t̪ə. s̪əe:hə ke:ləũ.
ha:t̪həme: ma:t̪ɪ-t̪a:t̪ɪ ləgəle: d̪ɪn̪əbənd̪ɦu bʰa:jəkē:
kəhələjəɪn̪ə-

"bʰa:jə s̪a:həɪbə, go:rə ləgəɪ tʃʰi:. əɦɪ: s̪əbʰəkə
s̪e:u:a: le: d̪o:ka:n̪ə ʃuru: ke:ləũ ətʃʰɪ."

o:n̪a:, bəd̪ʒəla: pətʃʰa:ɪt̪ə əpən̪e: bud̪ʒʰɪ pəɾələ d̪ʒe:
be:s̪i: bəd̪ʒa: ge:lə. a:bə o: əpən̪ə ba:t̪ə bəd̪ʒət̪a: ki
həmərə: əs̪i:rəu:a:d̪ə d̪e:t̪a:. mud̪a: t̪ə_ɪme: rətʃʰɪ
rəhələ d̪ʒe: t̪ə_ɪ bɪtʃʰɪe:me: d̪ɪn̪əbənd̪ɦu bʰa:jə
bəd̪ʒəla:-

"bəu:a:, ge:ləhə n̪e:pa:lə kəpa:rə ge:lə s̪əge:. mud̪a:
t̪o:hɪ: s̪əbʰə n̪e: əpən̪ə d̪ʒənməbʰu:mɪkē:
ma:t̪ɪbʰu:mi bənd̪əbəkə ʃəktɪ tʃʰəhəkə. t̪o:re:

ṣābāhākā nre: ga:mā-ṣāma:dīzā ṣāb'hā kit'fihu t'fihā." dīṇābāṇḍ'hu bhā:īkā ut'fā:rā suni māṇā t'aro: huā lāgālā a: u:pāro: huā lāgālā. t'arā-u:pārā jābdākā ārt'hā ṣāma:dīzāme: k'hu:ī:ṣā le:lā dīzā:īe:. nābā uṣṣṭrā uā: nābā k'hē:lāuṇā: pē:lā: pāt'fihā:ītā dīze: bāt'fijā:kā ē:kjāṇā (hā:uā-hā:uā) hō:īe:, o: t'arā-u:pārākā hō:īe:.

dīzāhīṇā: ga:māme:, t'āhīṇā: lu:ri-d'hāgāme: āpāṇe: ṣo:lho:āṇā: t'āupāt'te: t'ā nāhī t'fihī:. mudā: dīzā_ī gāt'ṣā ga:mā uṇāitā-puṇāitā rāhālā āt'fihī t'ā_īme: āpāṇā dīzā:nā bāt'fētā kī dīzā:ē:tā ṣe: ut'fā:rāṇi:jā āt'fihīe:. dīṇābāṇḍ'hu bhā:īkā ut'fā:rākā prāuā:hāme: āpāṇe: prāuā:hītā hō:ītā bhāṣi ge:lāū kī bādīzā: ge:lā-

"hā ṣe: t'ā t'fihīāhīje: bhā:jā ṣā:hāibā."

ē:kā:ē:kā dīṇābāṇḍ'hu bhā:īkā māṇākā ut'fā:rāme: dō:ṣārā prāṇā ut'hī ge:lāṇā, o: bādīzāla:-

"pu:dīzi: ke:tē: lāge:lāhā āt'fihī?"

āk'hāṇā tākā āpāṇā māṇā āṣāt'hīrā nā_ī bhē:lā āt'fihī dīze: lu:ri-d'hāgā pu:dīzi: t'fihī: kī ru:pāīa:-pāiṣā:. gārā-ṣāppākā krāmāme: lu:rijo:kē: pu:dīzi: budīz'hāi t'fihī: a: ru:pāīo:-pā:īkē:, mudā: o: ke:kāra: le:, dīze: kārātā tē:kāre: le: nē:. o:nā:, ke:kāro: lāgā p'hū:ṣi nā_ī bādīzāi t'fihī:, mudā: bā:lā-bo:d'hākē: uāuṣāīkā:lā nā_ī bādīzāi t'fihī:, ṣe:hō: ke:nā: nā_ī kāhābā. mudā: kā:ro:bā:rā t'ā kā:ro:bā:rā t'fihī:, mīṣiyo: bhāri p'hū:ṣi āṇut'fītā t'fihī:he:. bādīzālāū-

"bhā:jā ṣā:hāibā, pā:ī-kāurī:kā pu:dīzi: kāmā āt'fihī, mudā: ṣā:īkīlo: a: mō:tārā ṣā:īkīlākā bhāgāt'hī:,

mo:ba:ilə-kəmpju:tərekə kʰo:lə-kʰa:lə, n̥əbə-dʰəbə
bɪdʒəli:kə a:gəməŋə əvəstʰa:kə lu:ɾi s̥e:ho: ətʃi,
t̥əɪs̥əgə s̥əma:dʒəs̥ə t̥ərekə:ɾi: upədʒəuŋiɦa:rəs̥ə
udʰa:ɾi:kə a:ʃu:a:s̥əŋə s̥e:ho: bʰe:t̥ələ ətʃi.

d̥iŋəbəŋd̥ʰu bʰa:jə bədʒəla:-

"s̥əma:dʒəkə d̥ʒe: ru:pə-re:kʰa: ətʃi t̥ə_ime:
bʰəɾəpu:ɾə pu:dʒi: t̥iʰəɦə. t̥əɪs̥əgə kiʃi a:ro:
krijəma:ŋə uɪʃa:rəkə pu:dʒi: s̥e:ho: t̥iʰəɦe:."

puʃiʰələjəŋə-

"s̥e: ki: bʰa:jə s̥a:ɦəibə?"

muʃki: d̥əit̥ə d̥iŋəbəŋd̥ʰu bʰa:jə bədʒəla:-

"pəɦilə t̥iʰi:, e:ka:grə bʰəʔka:dʒə kəɾəbə a: d̥o:s̥əɾə
t̥iʰi:, a:məd̥əŋi:kə hi:s̥a:bəs̥ə pəɾiua:rəkə s̥əgə
əppəŋə ŋiɾma:ŋə kəɾəbə. o:ŋa:, d̥ʒəɦiŋa: juɾu:kə
s̥əma:dʒəme: kijo: əpəŋə əudʒa:rə ŋiɾmiʃə kəʔ
d̥ʒi:uəŋə bəɾʰəuləŋə a: kijo: ʃəɾi:re: bəle: bəɾʰəla:,
t̥əɦiŋa: t̥ə a:ijo: ətʃiɛ:."

-

-d̥ʒəgədi:ʃə pɾəs̥a:d̥ə məŋd̥ələdʒi:kə d̥ʒəŋmə
məd̥ʰubəŋi: d̥ʒila:kə be:rəma: ga:məme: 5 d̥ʒula:i:
1947 i:s̥ui:me: bʰe:ləŋə. məŋd̥ələdʒi: hiŋdi: e:uʃ
ra:d̥ʒəŋi:t̥i ʃa:s̥t̥ɾəme: e:mə.e:kə əɦəɾt̥a: pa:bi
d̥ʒi:uiko:pa:rd̥ʒəŋə he:t̥u kriʃi ka:ɾjəme: s̥ələgŋə bʰəʔ
ru:t̥i pu:ruəkə s̥əma:dʒə s̥e:uə:me: la:gi ge:la:
s̥əma:dʒəme: uja:pt̥ə ru:ɾʰiua:di: e:uʃ s̥a:məŋt̥i:
ujəvəɦa:rə s̥a:ma:dʒikə uika:s̥əme: hiŋəka: uə:d̥ʰəkə
budʒʰi pəɾələŋə. pʰələt̥ə: d̥ʒəmi:ŋd̥a:rə, s̥a:məŋt̥əkə
s̥əgə ga:məme: purədʒo:rə ləɾa:i t̥ʰa:ɾʰə bʰəʔge:ləŋə.

p'hələtə: mənqələdʒi: əpənə dʒi: vənəkə əd'hikā:fə
 şaməjə ke: şə-mo: kədəma:, dʒəhələ ja: trə: dīme: uja: tī: tə
 ke: la: hə. 2001 ɪsui: kə pətʃhə: ɪtə şa: hitjə le: k'hənə-
 kʃe: trəme: e: la:. 2008 ɪsui: şə uib'hɪnnə pətrə-
 pətrika: dīme: hɪnnəkə rətʃənnə: prəka: fɪtə huə ləgələnnə.
 gi: tə, ka: vja, nā: təkə, e: kā: ki:, kəʔhə:, upənja: şə ɪtja: dɪ
 şa: hitjəkə məulika uɪd'hə: me: hɪnnəkə ənnəvəre: tə le: k'hənə
 əd'uɪtjə: şidd'hə b'həʔ rəhələnnə ətʃhɪ. ək'hənə d'həri
 dərɪdʒənnə b'həri nā: təkə/e: kā: ki:, pā: tʃə şa: e: şə u: pərə
 gi: tə/ka: vja, unənəşə go: tə upənja: şə a: şa: t'hə:
 a: t'həşə: e: kəʔhə: kəhə: nɪ: kə şəgə kɪtʃu məhəʔvəpu: rə
 uɪşəjəkə jo: d'hə: le: k'hə a: dɪkə puşʔəka: ka: rə, şa: e: şə
 u: pərə grənt'həme: prəka: fɪtə tʃhənnə.

mɪt'hɪla:-məɪt'hɪli: kə vɪka: şəme: fri: dʒəgədi: fə prəşə: də
 mənqələdʒi: kə jo: gəda: nə əvɪşməre: nɪ: jə tʃhənnə. i:
 əpənə şəʔəʔə krija: fi: ləʔa: o: rətʃənnə: d'hərmɪtə: kə le: lə
 uib'hɪnnə şəşʔhə: şəb'həkə dʒa: ra: şamma: nɪtə/purəşkritə
 ho: ɪtə rəhələ: ətʃhɪ, jəʔhə:- uɪde: hə şəmpa: dəkə mənqələ
 dʒa: ra: ga: məkə dʒɪnnəgi: 'ləg'hə kəʔhə: şəgrəhə le: lə
 'uɪde: hə şamma: nə- 2011', 'ga: məkə dʒɪnnəgi: və
 şəməgrə jo: gəda: nə he: tu şa: hitjə əka: dē: mi: dʒa: ra:-
 'təigo: rə lɪtɪre: tʃərə e: vā: rɪdə- 2011', mɪt'hɪla: məɪt'hɪli: kə
 unənəjənnə le: lə şa: kʃərə dərəb'həga: dʒa: ra:- 'vəɪde: hə
 şamma: nə- 2012', uɪde: hə şəmpa: dəkə mənqələ
 dʒa: ra: 'nəɪ d'hə: rəie: ' upənja: şə le: lə 'uɪde: hə ba: lə
 şa: hitjə purəşka: rə- 2014', şa: hitjəme: şəməgrə
 jo: dʒa: nə le: lə e: şə. e: nə. e: şə. glo: bələ şe: mɪnnəri: dʒa: ra:
 'kəuʃɪki: şa: hitjə şamma: nə- 2015', mɪt'hɪla:-məɪt'hɪli: kə
 vɪka: şə le: lə şəʔəʔə krija: fi: lə rəhəba: kə he: tu ək'hɪlə

bʰa:raʈi:ja miʈʰila: sãgʰa dʱua:ra:- 'uaidjəna:tʰa mɪfɾə 'ja:ʈri:' s̩amma:nə- 2016', rəʈjəna: dʱərmɪʈa:kə kʃe:ʈɾame: əmu:lja jo:gəda:nə he:ʈu d̩ʒjo:ʈʃna:- mənqələ dʱua:ra:- 'kaumudɪ: s̩amma:nə- 2017', miʈʰila:- mæiʈʰili:kə sãgə ənjə utkriʃtə ʃe:va: le:lə əkʰilə bʰa:raʈi:ja miʈʰila: sãgʰa dʱua:ra: 'suə. ba:bu: ʃa:he:va ʈjəudʱəri: s̩amma:nə- 2018', ʈje:ʈəna: s̩amɪʈi, pəʈəna:kə pɾəsɪddʱə 'ja:ʈri: ʈje:ʈəna: purəʃka:rə- 2020', mæiʈʰili: ʃa:hiʈjəkə əhəɾɪʃə ʃe:va: a: ʃɾidʒəna he:ʈu miʈʰila: ʃā:ʃkɾiʈikə s̩amənuəjə s̩amɪʈi, guva:ha:ʈi:-əs̩amə dʱua:ra: 'ra:d̩ʒəkəmələ ʈjəudʱəri: ʃa:hiʈjə s̩amma:nə- 2020', bʰa:raʈə ʃəɾəkə:rə dʱua:ra: 'ʃa:hiʈjə əka:de:mi: purəʃka:rə- 2021' ʈəʈʰa: ʃa:hiʈjə o: sãʃkɾiʈime: məhəʈvəpu:ɾə əvəda:nə le:lə əməɾə ʃəhi:ɖə ra:məpʰələ məɖələ utʈja:rə məʈʃə dʱua:ra: 'əməɾə ʃəhi:ɖə ra:məpʰələ məɖələ ra:ʃʈri:ja purəʃka:rə- 2022'

rəʈjəna: sãʃa:rə : 1. ɪndɾəɖʱənuʃi: əka:ʃə, 2. ra:ʈi-d̩ɪnə, 3. ʈi:nə d̩ʒe:ʈʰə e:ga:ɾəhəmə ma:gʰə, 4. ʃəɾɪʈa:, 5. gi:ʈā:d̩ʒəli, 6. ʃukʰa:e:lə po:kʰəɾɪkə d̩ʒa:ʈʰə, 7. ʃəʈəbe:ɖʰə, 8. ʈjɪnəuʈi:, 9. rəhəʃa: ʈjəuri:, 10. ka:məɖʰe:nu, 11. mənə məʈʰənə, 12. əka:ʃə gəɖa: - kavɪʈa: sãgɾəhə. 13. pəʈʃəvəʈi:- e:kā:ki: sãʈʃəjənə. 14. miʈʰila:kə be:ʈi:, 15. kəmpɾo:ma:ɪd̩ʒə, 16. d̩ʒʰəme:lija: bi:a:hə, 17. rəʈnə:kəɾə ɖəkəɪʈə, 18. ʃuajəvəɾə- n̩a:ʈəkə. 19. məula:ɪlə ga:ʈʰəkə pʰu:lə, 20. utʈʰa:nə-pəʈəna, 21. d̩ʒɪnəgi:kə d̩ʒi:ʈə, 22. d̩ʒi:vənə-məɾəna, 23. d̩ʒi:vənə sãgʰəɾʃə, 24. n̩əɪ dʱa:ʈəɪe:, 25. bəɾəki: bəhiɪnə, 26. bʰa:ɖəvəkə a:ʈʰə ənʰa:rə, 27. s̩əɖʰəva:-uɪɖʰəva:, 28.

29. *idṛdṛṣṭa gāma: idṛdṛṣṭa bāṭṭe:laū*,
 30. *lāhāṣṇa*, 31. *pāgu*, 32. *a:makā ga:ṭṭhi:*, 33. *ṣuṭṭiṭa:*,
 34. *mo:ṛapāra*, 35. *ṣākalpā*, 36. *aṇṭimā kṣaṇa*, 37.
kunṭṭha:- upaṇṇa:ṣa. 38. *pajāṣuṇi:- prabhaṇḍha-ṇibhaṇḍha-*
ṣama:lo:ṭṭaṇa:. 39. *kāḷa:ṇi:*, 40. *ṣaṭama:e:*, 41.
ṣamāḍḍhaṭṭa:, 42. *ṭa:makā ṭamagḥaḷa*, 43. *bi:rā:gāṇa:-*
e:kā:ki:. 44. *ṭare:gāṇa*, 45. *bāḍḍaṇṭa:-budḍhaṇṭa:-*
bi:hāṇa kṭṭha: ṣāgrāha. 46. *jābhūḍa:ṣa*, 47. *rāṭṭhi:*
kḥaṭṭha- di:rgḥa kṭṭha: ṣāgrāha. 48. *ga:makā dṛṇṇagi:*, 49.
aṛḍḍhā:giṇi:, 50. *ṣaṭabḥāṭṭa: po:kḥaṭṭa*, 51. *ga:makā*
ṣakāla-ṣu:rāṭṭa, 52. *apāṇa māṇa apāṇa ḍḥaṇa*, 53.
ṣamāraṭṭha:īkā bhū:ṭa, 54. *appaṇa-bi:ra:ṇa*, 55. *bā:lā*
go:pa:lā, 56. *bḥakamo:ṛa*, 57. *ulāba: ṭṭa:urā*, 58.
pāṭḍḍha:ṛa, 59. *gāṭṭhaṇṇagāra hā:ṭṭha*, 60. *lāḍḍabidḍi:*,
 61. *ukāṭṭu: ṣamajā*, 62. *māḍḍhuma:ṭṭhi:*, 63. *pāṣe:ṇa:kā*
ḍḥarāmā, 64. *guṛa:-kḥuddi:kā ro:ṭi:*, 65. *pḥalāha:rā*, 66.
kḥaṣaṭṭa ga:ṭṭha, 67. *e:gāṭṭṭha: a:makā ga:ṭṭha*, 68.
ṣubḥaṭṭiṇṭakā, 69. *ga:ṭṭhaṇṇa ṣā kḥaṣāla:*, 70.
ḍabḥiṭṭa:e:lā ga:mā, 71. *gule:ṭi: ḍa:ṣa*, 72. *muṭṭiṭa:e:lā*
gḥarā, 73. *bi:rā:gāṇa:*, 74. *ṣmṛiṭṭi je:ṣa*, 75. *be:ṭi:kā*
pāruḥḥa, 76. *kra:ṇṭṭi:ga*, 77. *ṭṭi:ka:lāḍḍaṭṭi:*, 78. *pāṭṭi:ṣa*
ṣa:lā pāṭṭiṭa: ge:laū, 79. *ḍo:hāri: hā:kā*, 80. *ṣubḥiṭṭa:ṇi:*
dṛṇṇagi:, 81. *ḍe:kḥalā ḍiṇṇa*, 82. *gāpākā piṭṭa:hulā lo:kā*,
 83. *ḍiṭṭa:li:kā ḍi:pā*, 84. *appaṇa ga:mā*, 85. *kḥiṭṭa:ṛa*
bhū:mi, 86. *ṭṭiṭṭaṇṇakā ṣiḥa:rā*, 87. *ṭṭaṭṭaṣa kḥe:ṭakā*
ṭṭaṭṭaṣa upāḍḍa, 88. *ṣamajāṣā pāṇiṇe: ṭṭe:ṭa kṛṣa:ṇa*, 89.
bḥaukā, 90. *ga:makā a:ṣa: ṭṭiṭṭi ge:lā*, 91. *pāṣe:ṇa:kā*
mo:lā, 92. *kṛṣiṭṭi:ga*, 93. *hā:rālā ṭṭe:hāra: dṛi:ṭṭalā ru:pā*,
 94. *rāḥai dṛo:kāra pāṭṭiṭa:rā*, 95. *kāṭṭa:kā rāga karmakā*

ṣāḡa, 96. ga:məka su:raṭa baḡaɪla ge:lə, 97. aṇṭima
 pari:kṣa:, 98. gʰarəka kʰarṭja, 99. ŋi:ka tʰaka:ṇa
 tʰake:ləũ, 100. d̪zi:vaṇəka kəma d̪zi:vaṇəka məma,
 101. ṣāṭṭəraṇa, 102. bʰaɪ mənə ka:d̪za, 103. a:e:lə a:fa:
 ṭṭaɪ ge:lə, 104. d̪zi:vaṇa da:ṇa t̪aṭʰa: 105. əpaṇa ṣa:ṭi:-
 laḡʰu kaṭʰa: ṣāḡraḡa.

əɪ rəṭṣəṇa:pəra

əpaṇa

māṭəva editorial.staff.videhəa@gmail.com pəra
 pəṭʰa:u.

2.9.d̪zəḡəḡi:fə prəṣa:ḡa mənḡələ- mo:ṭəpəra
 (ḡa:ra:va:hika upəṇja:ṣə ṇəəma pəṭʰa:uə)

ḍṣagəḍi:ʃə prəʃa:ḍə məṇḍələ

mo:ʀəpərə (ḍʰa:ra:ua:hɪkə upəṇja:ʃə)

ṇəəmə pəra:uə

ḍəʃə bərkʰəkə pəʃʰa:ɪtə ka:me:ʃəəkə ḍʒi:uəṇə
 ḍʒe:ṇa: ḍʰəɦɪ kəʃ/ ʃəmətələ bʰu:mi ḍʒəkā: bəṇɪ
 ge:ləɪṇə. ṇe: o: ḍe:ui: a: ṇe: o: kəra:hə rəhələɪṇə.
 lo:ha:kə bəṇələ ɪḍʒəṇə e:kə ṇɪʃʃɪtə əuəḍʰɪkə le:lə
 ho:ɪe:. t̪e:kəra: t̪e:ṇa: upəjo:gə kəraɪkə əʃʰɪ ḍʒe:
 əpəṇə pa:ɪua:ɪkə ḍʒi:uəṇəkə ʃəgə pu:ḍʒi:kə
 ḍʒɪṇəgi:kə ʃe:ho: ke:ṇa: ḍʒi:uɪtə bəṇɪ ʃʲələtə t̪ə_ɪ
 ḍɪʃə ka:me:ʃəəkə ṇəḍʒəɪrə ge:be: ṇe: ke:ləɪṇə.
 ʃuərgəkə kəlpəuɪkʃə ḍʒəkā: ḍʒe: mā:gəbə, ḍʒe:t̪e:
 mā:gəbə bʰe:t̪əɪtə rəhət̪ə e:kke: upe: pā:t̪ʲə bərkʰə
 ḍʰəɦɪ ḍuṇu: t̪re:kt̪ərə bʰərəpu:rə a:məḍəṇɪ:
 ka:me:ʃəəkē: ḍe:ləkəɪṇə. ʃʰo:t̪ə-mo:t̪ə pa:ɪt̪ə t̪ə
 ʃa:ma:ṇjə ru:pē: ləgɪt̪e: əʃʰɪ mud̪a: əʃuəʃt̪ʰə ʃəɪ:rə
 ḍʒəkā: ḍʒəkʰəṇə ɪḍʒəṇə əʃuəʃt̪ʰə huə ləgələɪṇə,

təkʰəŋə e:kə-e:kə pa:rtəkə tu:ʈo:-pʰu:ʈə a: məro:-
mərəmməʈɪkə kʰəgəʈa: huə ləgələɪŋə, d̪ɪə_ɪʃə
a:məðəŋi:kə ədʰɪkã:ʃə bʰa:gə, ədʰɪkã:ʃə bʰa:gəkə
ɖu: ru:pə pəɦɪlə ga:ɾi: kəmə ʈjələbə a: ɖo:ʃərə
pa:rtə ki:nəkə kʰərtʃə, ga:ɾi:e ɖɪʃə d̪ɪa:e ləgələɪŋə.
mud̪a: ʈəjjo: ka:me:ʃərəkə mənəʃu:ba:me: mɪʃjjo:
bʰəɾɪ d̪əgəməga:həʈə n̪əɦɪjē: e:ləɪŋə. ʈəɪʃəgə i:ɦo:
bʰe:ləɪŋə d̪ɪe: ʈre:ktərəkə bəɪkə lo:nəkē: b̪əga:lə
ʃərəka:ɾə ma:pʰə kəʈ/ɖe:ləkəɪŋə.

d̪ɪ:uənəkə a:məðəŋi:me: kəmi:, ma:n̪e: a:rtʰɪkə
kəmi:, rəɦɪʈo: ka:me:ʃərə əpəŋə d̪ɪe: ʈjəuɪ
ʃəma:d̪ɪəme: bəŋa: le:ləɪŋə əʈjɪ ʈə_ɪme: kəmi: n̪əɦɪ
huəe:, ʈe:kərə pu:rtɪkə ʃəktɪ bʰəlē: kʃi:nə kie: n̪e:
bʰe:lə ɦo:n̪ɪ, mud̪a: o:ɪ kʃi:nəʈa:kē: əpəŋe:
mənəme: ɖa:bɪ a:n̪əkə mənəme: əpəŋa:kē: o:ɦɪŋa:
d̪ɪ:uɪʈə rəkʰəla:, d̪ɪe:n̪a: kəʈʰə-put̪əli: n̪a:ʈjə ɦo:ɪe:.
kʰa:ɪ-pi:bəɪkə uəʃtuʃə ləʈ/ kəʈ/ o:ʈʰəɪ-pəɦɪrəɪkə
kəpəɾa:kə ʃəgə pa:ɾu:a:ɾɪkə be:uəɦa:rəkə rəkʰə-
rəkʰa:uəme: kəmi: ʃe:ɦo: a:bəe: ləgələɪŋə. d̪ɪə_ɪʃə
əpəŋo: a: pəɾu:a:ro:kē: əka:ʃəkə ʈəre:gəŋə
ɖɪŋe:me: ɖe:kʰa:e: ləgələɪŋə. o:n̪a:, ʃubʰəɖra: d̪ɪe:
bi:.e:. pa:ʃə ʈjəɪʈʰə, pəʈɪkə mən̪o:ue:gəkē: ʃe:ɦo: a:
mən̪i:uəɪgəkə ɖa:bəkē: ʃe:ɦo: bud̪ɪʰəɪʈə rəɦəli:,
mud̪a: d̪ɪəɦɪŋa: pəʈɪ pəʈn̪i:kə a:gu: a: pəʈn̪i: pəʈɪkə
a:gu: əu:a:ʈjə n̪əɦɪ ba:d̪ɪəe: ʈjə:ɦəɪ ʈjəɪʈʰə ʈəɦɪŋa:
ʃubʰəɖra: ʃe:ɦo: ʃəbʰəkɪʈjɪu bud̪ɪʰɪʈo: kɪʈjɪu n̪e:
n̪əɦɪ ba:d̪ɪəe: ʈjə:ɦəɪ ʈjɪe:li:. mənəme: ʃəʈto:kʰəkə
ga:ʈjə ɦəɾɪja:e:lə rəɦəbe: kəɾəŋə d̪ɪe: əpəŋə
ʃi:ma: bud̪ɪʰɪ ʃəbʰəkē: d̪ɪ:ba:kə ʈjə:ɦi:. d̪ɪəkʰəŋə

gʰərəkə (pərɪuɑ:rəkə) ga:rədʒəṇə pətɪ tʃʰəɪtʰə
 təkʰəṇə huṇəkɑ: kɑ:dʒəme: kɪtʃʰu ba:dʒəbə mɑ:nne:
 ɖəkʰələ ɖe:bə, pətɪni:kə le:lə əṇutʃɪtə tʃʰi:he:. ke:təu-
 ke:təu ho:ɪto: ətʃʰie:.

o:nɑ:, kɑ:me:sərəkə məṇəme: tʃɪrətʃɪrɑ:pəṇə ʃe:ho:
 bʰərəpu:rə dʒɑ:gɪje: tʃʰukələ tʃʰe:ləṇə. ga:mə-
 ʃəma:dʒəkə tʃə əpəṇə ɪdʒdʒətə-prətɪstʰɑ: ətʃʰɪ dʒe:
 ʃəmətʃuə ru:pəme: rəhələ ətʃʰɪ, o:nɑ: e:kətʃuə
 ru:pəme: ʃe:ho: ətʃʰɪ, rəhəbo: ke:nɑ: ne: kərətə.
 ʃəmətʃuə-ʃə-e:kətʃuə ɑ: e:kətʃuə-ʃə-ʃəmətʃuəkə
 bi:tʃəkə ɑ:bɑ:-dʒɑ:hi: ʃəbʰəkə dʒi:səṇəme: ləgələ
 rəhɪtə: ətʃʰɪ. ga:məkə bəgələ:kə ga:məme: mɑ:nne:
 pələ:rəpurəkə ʃətələ ɖula:rəpurə ga:məme:
 ɖuṇɪjā:lɑ:lə nɑ:məkə e:kətɑ: be:kəti: tʃʰəɪtʰə.

ʃəma:dʒəme: ɖuṇɪjā:lɑ:ləkə əpəṇə pəhətʃɑ:nə
 tʃʰəɪṇə dʒə_ɪ pəhətʃɑ:nəkə pʰələ ʃe:ho: bʰe:tɪtə:
 tʃʰəɪṇə dʒe: dʒʰu:tʰo: bədʒəṇɪhɑ:rə huṇəkɑ: ləgə
 ɑ:bi ʃətʃə bɑ:tə ʃuṇəbo: kərəie: ɑ: bədʒəbo: tʃə
 kərɪtə: ətʃʰɪ. bʰələ: o: o:həṇe: bədʒəṇɪhɑ:rə kɪe: ne:
 huəe: dʒe: bɑ:ghəkē: bɪlɑ:ɪkə bʰəti:dʒi:e: kəhəɪtə
 ho:u.

ɖuṇu: ga:məkə tʃʰəukəpərə, mɑ:nne: ɖula:rəpurə ɑ:
 pələ:rəpurəkə bi:tʃə, ɖəʃətɑ: ɖo:kɑ:nəkə tʃʰəukə ətʃʰɪ
 dʒe:kəra: pələ:rəpurəbəla: pələ:rəpurəkə tʃʰəukə
 budʒʰəɪ tʃʰəɪtʰə ɑ: ɖula:rəpurəbəla: ɖula:rəpurəkə
 tʃʰəukə budʒʰəɪ tʃʰəɪtʰə. ʃədʒo:gə bʰe:lə dʒe:
 kɑ:me:sərə ʃe:ho: bʰo:rəkə e:kəto:rə kɑ:dʒə kəri
 o:hi: tʃʰəukəkə e:kətɑ: tʃɑ:həkə ɖo:kɑ:nəpərə
 pəhũtʃələ tʃʰələ: ɑ: ɖuṇɪjā:lɑ:lə ʃe:ho: pəhũtʃələ:.

gəɾəma:e:le: ka:me:səɾə tʃa:həkə d̥o:ka:nəpərə
pəhũtʃiɽe: d̥ʒo:rəṣṣ̃ bədzəla:-

"d̥ula:rəpʊrəbəla:kē: d̥ʒəva:nəkə ko:n̥o: tʃi:kə n̥əhi
ətʃiɽI!"

kʰəgələ lo:kəkə mənəme: əṣṣ̃to:səṣṣ̃ d̥ʒəhiṇa:
ho:ie: d̥ʒe: ki: bʰe:təṭə, ke:təe: bʰe:təṭə; t̥əhiṇa:
ka:me:səɾəkē: s̥e:ho: mənəme: d̥ʒəṇəmiɽē: ge:lə
rəhəiṇə. gʰətəbi:re: d̥ʰa:rəkə pa:n̥i d̥ʒəkā:
ka:me:səɾəkə d̥iṇə-d̥uṇijā: d̥ʰi:re:-d̥ʰi:re: n̥iɽtʃiɽā:
uṭəɾəe: ləgələiṇə. tʃa:həkə d̥o:ka:nəpərə bəiṣlə
d̥uṇijā:la:lə biṇa: kiɽiṇu bədzəṇəhi ka:me:səɾəkə
gəttā: pəkəiɽə pʊtʃiələkəiṇə-

"ki: d̥ula:rəpʊrəbəla:kē: d̥ʒəva:nəkə tʃi:kə n̥əhi
ətʃiɽI?"

ṣṣ̃ka:rəṣṣ̃ ka:me:səɾə əpəṇa:kē: o:i ṣi:ma:pərə
ṣtʰa:pɽtə kəʋle:n̥e: tʃiəɽtʰə d̥ʒe: ṣəbʰjə ṣəma:d̥ʒəkə
be:kəti: ṣəbʰjə ho:ie:. ka:me:səɾəkə mənəme: kiɽiṇu
d̥iṇə bəṇələ rəhələiṇə d̥ʒe: pətʃiua:e:lə ṣəma:d̥ʒəkə
bi:tʃə pəhiṭə iḍʒi:n̥ijərə tʃi:, kələkəttā:kə ma:t̥i-
pa:n̥ime: əpəṇə va:la:uəṣtʰa: bi:t̥lə ətʃiɽI. mudā:
s̥e: ṣəbʰə uɽtʃa:rə d̥ʰi:re:-d̥ʰi:re: mənəṣṣ̃ uɽli:n̥ə bʰəʋ
ge:ləiṇə, a: mənəme: ro:pa: ge:ləiṇə d̥ʒe: əpəṇo:
pa:ibəla: tʃi:he: a: ṣṣ̃giɽo:-ṣa:tʃi: pa:iɽe:bəla:
tʃiəɽtʰə.

d̥ʒəhiṇa: d̥uṇijā:la:lə gəttā: pəkəiɽə ka:me:səɾəkē:
pʊtʃiələkəiṇə t̥əhiṇa: ka:me:səɾə əpəṇa: gəttā:me:
d̥ʒiɽtʃā: ma:ri tʃi:ə:rəbəe: ləgəla: ki d̥uṇijā:la:lə
t̥əra:kə-d̥e: m̥iḥəpərə e:kəṭa: t̥ʰa:pərə ma:ri
pʊtʃiələkəiṇə-

"əhā: īd̪i:ṇiṇjəṛīgəkə ʃikʂa: pəuṇe: t̪hi:, bəṛəbəṛhijā:, mud̪a: ʂəma:d̪zə ki: t̪hi:, ke:ṇa: bəṇələ ət̪hi a: ke:ṇa: bəṇələ a:gu: muhē: d̪əugəit̪ə t̪jələt̪ə, e:he:ṇə ut̪ʃa:rə t̪ṣ̌ hərə məṇukkʰəme: e:ba: t̪ja:hi:. ʂe: d̪zə:be: d̪həri ṇəhi əut̪ə t̪a:be: d̪həri t̪ṣ̌ ʂəma:d̪zə ləṛəkʰəṛa:it̪e: rəhət̪ə kiṇe:? t̪əibi:t̪jə d̪ze: əhā: be:kəti:kə ka:d̪zəkē: ʂa:ma:d̪zikə ru:pəme: bud̪z̪hi bəd̪zəi t̪hi:, t̪e:t̪əbo: bud̪z̪həikə əuəgəti ṇəhi ət̪hi." mūhəme: t̪hə:pərə ləgəla: pət̪ʃa:it̪ə ka:me:ʂəəkə məṇəme: d̪ze:ṇa: t̪je:t̪ə d̪zəgələṇə. d̪zə_īṣ̌ əpəṇə kəmi: məṇəme: d̪zəru:rə e:ləṇə mud̪a: lo:kəkə bi:t̪jə d̪ze: t̪hə:pərə mūhəme: ləgələ t̪he:ləṇə, t̪e:kərə uṣ̌əuṣ̌i: məṇəme: rəhəbe: kərəṇə. bəd̪zəla:-

"ga:mə-ga:məkə ʂəbh̪jə lo:kə t̪jəukə-t̪jəura:hə:pərə be:īd̪z̪d̪zət̪ə ho:ie:."

ḍuṇijā:la:lə bəd̪zəla:-

"ki: ṇja:ja:ləjə t̪jəlīkə/ pʰəṛja:e:bə! a:ki ʂəma:d̪ze:me: d̪ṣ̌ə go:re:kē: bə_īṣ̌a:kə/ pʰəṛja:e:bə?"

ḍuṇijā:la:ləkə ut̪ʃa:rə ʂuṇi ka:me:ʂəṛə ʂəkəʂəka: ge:la:. ḍuṇijā:la:ləkē: əkʰəṇə t̪əkə ka:me:ʂəṛə ṇəhi t̪iṇhiṇe:, ʂe: a:ī t̪i:ṇhi ge:la:. t̪əibi:t̪jə ḍuṇijā:la:lə puṇə: bəd̪zəla:-

"ʂəma:d̪zə t̪hi:, ʂəbh̪əkē: e:ke:t̪hə:mə rəhəbə ət̪hi."

ḍuṇijā:la:ləkə ut̪ʃa:rə d̪ze: 'ʂəma:d̪zəme: ʂəbh̪əkē: e:ke:t̪hə:mə rəhəba:kə ət̪hi' ʂuṇi ka:me:ʂəṛə t̪jupe: rəhi ge:la:. t̪ja:hə pi:bə puṇə: əpəṇə ka:d̪zəpərə pəhūṭ̪jəla:. t̪əkʰəṇə ḍuṇijā:la:ləkə məṇəme:

uṭhələiṇə d̥ze: i:ho: ba:təkə d̥za:nəka:ri: t̥ṣ̥ l̥ə
 p̥əṭəṭə d̥ze: ka:me:s̥əṛə e:he:n̥ə ba:t̥ə ba:d̥zələ k̥ie:.
 s̥ṣ̥d̥zo:gə bəṇṇələ, s̥ṣ̥d̥zo:gə k̥i bəṇṇələ d̥ze: ga:mə-
 s̥əma:d̥zəme: e:n̥a: ho:it̥e: ət̥fi d̥ze: d̥zəkʰəṇṇə d̥u:
 go:re:kə bi:t̥f̥ə kəha:-kəhi: ho:ie: t̥ṣ̥ d̥uṇu: əpəṇa:-
 əpəṇa: rəst̥e: s̥əma:d̥zə d̥is̥ə bəṭh̥əbe: kəṛəie: t̥ṣ̥_ile:
 s̥əma:d̥zo:kē: d̥zəṇṇa: p̥rəṭika:rəkə rəst̥a: s̥e:ho:
 bəṇṇit̥e: ət̥fi. ra:məla:lə s̥e:ho: əpəṇə uṭ̥f̥a:rəkē:
 d̥zəṇṇəb̥əile: f̥i:a:he:kə d̥o:ka:n̥əpəṛə pəh̥ūṭ̥f̥əla:.
 ra:məla:ləkē: d̥e:kʰəṭ̥e: d̥uṇijā:la:lə bəḍ̥zəla:-

"ra:məla:lə bʰa:jə, əh̥ā: bəhuṭ̥ə d̥iṇə d̥zi:bə."

d̥zəḥiṇa: ko:n̥o: kʰiṣ̥sa:-piha:ni: uə: ko:n̥o: po:t̥hi:
 p̥əṭh̥əe: ləgəi f̥i:hi:, t̥ṣ̥bi:t̥f̥ə d̥zəḥiṇa: ko:n̥o: pa:t̥rə
 be:rə-be:rə a:gu:me: əb̥əit̥ə rəh̥əi f̥i:h̥əit̥h̥ə t̥iṇəkəṛə
 əuruda: be:s̥i: bʰə_ije: d̥za:i f̥i:h̥əiṇə, t̥ṣ̥hiṇa:
 ra:məla:ləkē: d̥e:kʰə d̥uṇijā:la:lə ba:d̥zələ f̥i:h̥əla:.
 əpəṇə uṭ̥əṭ̥it̥ə kəṭh̥a:kē: ra:məla:lə s̥uṇəb̥əit̥ə
 bəḍ̥zəla:-

"d̥uṇijā:, t̥o:h̥əṛə mo:lə a:n̥ə ga:məme: d̥ze: huə
 mud̥a: d̥ula:rəp̥urəkə t̥ṣ̥ j̥iṛəməurjə h̥əmə t̥o:re:
 bud̥z̥h̥əi f̥i:h̥ə. ga:məkə ba:t̥ə f̥i:hi:, t̥o:h̥i: s̥əbʰə n̥e:
 d̥e:kʰəb̥əh̥əkə."

ra:məla:ləkē: bud̥z̥h̥ələ n̥əhi d̥ze: d̥uṇijā:la:lə e:kə
 t̥h̥a:p̥əṛə ka:me:s̥əṛəkə m̥ūh̥əp̥əṛə ma:ri f̥iukələ
 f̥i:h̥əit̥h̥ə.

a:he:-ma:he:, ra:məla:ləkə muh̥əs̥ṣ̥ s̥uṇi,
 k̥is̥uṇəla:lə f̥iṛijəb̥əit̥ə ba:d̥zələ-

"ra:məla:lə bʰəija:, əh̥ū: ra:me: d̥zəkā: b̥əṭə
 ma:ja:ui: f̥i:hi:, ke:t̥əu brəhmə bəṇṇi d̥za:i f̥i:hi: t̥ṣ̥

ke:ṭṭau bəṇṭəu:ṣi: a: ke:ṭṭau ṣi:ṭa:kə b'hā:d̄zəme:
ga:ṭṭi:o:-biri:ṭṭhəṣṣ̃ putṭhə: ləgəi ṭṭi:ai, ṭṭ̃ ke:ṭṭau
ra:mələla: ṣe:ho: bəṇi d̄zai: ṭṭi:!.! ṣo:d̄z'hə-ṣa:d̄z'hə
ba:d̄zu: d̄ze: ka:me:ṣəṛəkə ṣṣ̃gə ki: b'hē:lə əṭṭi?"

məṇəkə pi:ṭa:kē: ṣuṇi d̄zəhiṇa: ki:jo: o:kəṛə
pi:ṭəṇəkē: pəkəṛə: ṭṭa:həi ṭṭhəṭṭhə, d̄zə-ṣṣ̃
pi:ṭəkē: d̄ze: pi:ṭəṇə b'hē:ṭi ṭṭhəṇə ṭṭhiṇa:
ra:mələ:ləkē: ṣe:ho: b'hē:ləṇə. hələṣṣ̃ṭə bəḍḍəla:-

"kiṣuṇə ṭre:ṭəṛəkə ka:d̄zə kəṛi ṭṭhəṭṭhə.
e:ḍəb'hā:ṇṣə əḍḍa: pa:i ḍəḍḍe:ṇe: ṭṭhē:ləṇə. ka:d̄zə
b'hē:la: pəṭṭhā:ṭə d̄zək'həṇə hiṣa:bə kəṛə: ləgələṭṭ
ṭək'həṇə e:ḍəb'hā:ṇṣə pa:i d̄zo:ṭəbe: ṭṭi:ṭi ḍe:ṇe:
ṭṭhəṭṭhə."

ra:mələ:ləkə uṭṭa:rə ṣuṇi ḍuṇijā:la:lə g'həṭəṇa:kē:
biṣəṛəḍḍəṇe: kəṛəbə ṇi:kə bud̄z'hələṇə. d̄zə
e:he:ṇə-e:he:ṇə g'həṭəṇa:kə giṇəṭṭi: kəṛə: ləgəbə
ṭək'həṇə d̄ze: bud̄z'həi ṭṭi: d̄ze: a:ṭṭhəri ṭṭəḍḍəho:
həḍḍa:rə ləṭa:i ḍuṇijā:kə ḍḍəṛəṭṭi:pəṛə b'hē:lə əṭṭi,
ṣe: ba:ṭə ṇəhi əṭṭi, e:kə-e:kə ga:məkə e:he:ṇə
ṭṭiṭa:ṣə əṭṭi d̄ze: ṭṭəḍḍəhə həḍḍa:rəṣṣ̃ be:ṣi:e ləṭa:i
b'hē:lə əṭṭi. k'hā:e:rə d̄ze: əṭṭi, g'həṭəṇa: biṣəṛəḍḍəṇə
kəṛəṭṭə kiṣuṇə la:lə bəḍḍəla:-

"b'hā:jə ṣa:həibə, ṭṭi:ṭu: əi ba:ṭəkē: ka:d̄zəkə be:rə
əṭṭi əṛəṇə-əṛəṇə ḍuṇijā: ḍe:k'hə: ṭṭələi ṭṭəlu:."

ḍiṇuka: b'hō:d̄zəṇə kəṛəile: d̄zək'həṇə ka:me:ṣəṛə
e:la: ṭək'həṇə ṣub'həḍḍa: b'hō:d̄zəṇe: kəṛəika:lə
bəḍḍəli:-

"ḍəṇṭəu:ṣko:bəla: ṭi:ṇu: bəṭṭṭa:kē: ṭṭe:ṭa:uəṇi:
ḍəṭṭə kəhələkə əṭṭi d̄ze: pəṛəṣu: ḍḍəṛi d̄zə p'hi:ṣə

n̥əɦɪ d̪zəma: kəɾəbə t̪ṣ̌ uɪd̪ja:ləjəṣ̌ṣ̌ n̪ɪka:lɪ d̪e:bə."
 d̪zəɦɪn̪a: ko:n̪o: d̪žȟd̪žȟa:va:t̪ə ka:n̪əme: pəɾɪt̪e:
 d̪žȟən̪əkə:n̪ d̪ə_ie: t̪əɦɪn̪a: ka:me:ṣ̌əɾəkə mən̪ə
 d̪žȟən̪əɪkə uɾ̌ȟələɪn̪ə. d̪žȟən̪əɪkə i: uɾ̌ȟələɪn̪ə d̪ze:
 əpəɪn̪e: kələkətt̪a:kə o:ɪ kəule:d̪žəme: pəɾ̌ȟəɪn̪e: t̪ɦ̌i:
 d̪žə_ime: ṣ̌ub̌ȟa:ṣ̌ə ba:bu:, uɪd̪ȟa:n̪əɾ̌t̪əɪn̪ə ra:jə a:d̪ɪ
 əɪn̪e:ko: b̌əga:ləkə rətt̪ə pəɾ̌ȟəɪn̪e: t̪ɦ̌əɪt̪ȟə, pətt̪ɪ:
 ṣ̌e:ɦo: b̌ȟa:gaɪəpura:kə t̪i:.e:n̪ə.bi:. kəule:d̪žəṣ̌ṣ̌
 gre:d̪žue:ɟəɪn̪ə ke:n̪e: t̪ɦ̌əɪt̪ȟə. t̪əɪt̪ȟa:mə ba:lə-
 bətt̪ɪt̪a:ǩe: d̪əɪn̪əva:ṣ̌ko: ṣ̌əɪn̪ə uɪd̪ja:ləjəṣ̌ṣ̌
 t̪je:t̪a:vaɪn̪i: b̌ȟe:t̪ə rəȟələ ət̪ɦ̌ɪ.

ka:me:ṣ̌əɾəkə mən̪ə t̪ut̪əe: ləgaɪəɪn̪ə. t̪ut̪əɪt̪ə mən̪ə
 bəɪn̪ərd̪ži:d̪a:d̪a:kə o: ba:t̪ə a:ɪ ma:n̪əɪle: t̪əɪja:rə
 b̌ȟəʔ ge:ləɪn̪ə ət̪ɦ̌ɪ d̪ze: ba:t̪ə ka:me:ṣ̌əɾəǩe:
 ɪd̪ži:n̪ɪjəɾ̌ɪgə kəule:d̪žəme: prəue:ɟə pəb̌əɪ d̪ɪn̪ə
 bəɪn̪ərd̪ži:d̪a:d̪a: kəȟəɪn̪e: t̪ɦ̌e:ləǩȟɪn̪ə d̪ze:
 'ka:me:ṣ̌əɾə, d̪řɪt̪ȟə ṣ̌əkalpə le: d̪řɪt̪ȟə pətt̪ȟo:kə
 ǩȟəgətt̪a: ət̪ɦ̌ɪ, d̪žṣ̌ ṣ̌e: n̪əɦɪ b̌ȟe:lə t̪əǩȟəɪn̪ə o:ɪ
 ṣ̌əkalpəǩe: rəȟəɪ-d̪ža:ɪkə əɪn̪ɪt̪ɪt̪ətt̪a: bəɪn̪əle:
 rəȟəɪe:.'

-

-d̪žəgaɪd̪i:ɟə prəṣ̌a:d̪ə mən̪d̪ələd̪ži:kə d̪žəɪn̪mə
 mən̪d̪ȟub̌əɪn̪i: d̪žɪla:kə be:rəma: ga:məme: 5 d̪žula:ɪ:
 1947 ɪṣ̌ui:me: b̌ȟe:ləɪn̪ə. mən̪d̪ələd̪ži: ȟɪn̪d̪i: e:vǎ
 ra:d̪žəɪn̪i:t̪ɪ ɟa:ṣ̌t̪rəme: e:mə.e:kə əȟəɾ̌t̪a: pa:bi
 d̪ži:vaɪko:pa:rd̪žəɪn̪ə he:t̪u ǩřɪṣ̌ɪ ka:řjəme: ṣ̌ələgɪn̪ə b̌ȟəʔ
 ru:t̪ɦ̌ɪ pu:ruəkə ṣ̌əma:d̪žə ṣ̌e:va:me: la:ɡɪ ge:la:
 ṣ̌əma:d̪žəme: uja:pt̪ə ru:ɾ̌ȟɪva:ɪd̪i: e:vǎ ṣ̌a:məɪt̪i:
 uɟəvaɪha:rə ṣ̌a:ma:d̪žɪkə vaɪka:ṣ̌əme: ȟɪn̪əkə: va:d̪ȟəkə

budḡiṛ paṛalainā. p'halaṭa: dḡami:ṇḡa:ra, śa:māṇṭaka śāgā ga:māme: puradḡo:ra lāra:ī t'hā:ṛ'hā b'hā'ge:lāinā. p'halaṭa: māṇḡaladḡi: apāṇa dḡi:vaṇṇaka ad'hikā:śa śamajā ke:śa-mo:kadāma:, dḡāhala ja:ṭra:ḡime: ujaṭi:ṭa ke:la:hā. 2001 īṣui:kā paṭḡhā:īṭa śa:hitṭjā le:k'hāṇa-kṣe:ṭrame: e:la:. 2008 īṣui:śā uib'hīṇṇa paṭṛa-paṭṛika:ḡime: hīṇṇaka rāṭḡaṇa: praka:ṣiṭa huā lāgālāinā. gi:ṭa, ka:ujā, ṇa:ṭakā, e:kā:ki:, kaṭ'hā:, upāṇja:śa iṭja:ḡi śa:hitṭjaka māulika uīḡhā:me: hīṇṇaka aṇavaraṭa le:k'hāṇa adḡuṭi:ja śidd'hā b'hā' rāhālāinā aṭḡi. ak'hāṇa ḡhāri ḡardḡaṇa b'hāri ṇa:ṭakā/e:kā:ki:, pā:ṭḡa śa:e:śā u:pāra gi:ṭa/ka:ujā, uṇṇaiśa go:ṭa upāṇja:śa a: śa:ṛ'he: a:ṭhāśa:e: kaṭ'hā:-kāha:ṇi:kā śāgā kiṭḡu māhāṭvapu:ṇa uīśajakā jo:ḡhā:le:k'hā a:ḡika puṣṭaka:ka:ra, śa:e:śā u:pāra graṇṭ'hāme: praka:ṣiṭa ṭḡhāinā.

miṭ'hīla:-māiṭ'hīli:kā uīka:śame: fri: dḡagadḡi:śa praśa:ḡa māṇḡaladḡi:kā jo:gadā:ṇa auiśmārāṇi:ja ṭḡhāinā. i: apāṇa śaṭaṭa krija:ṣi:lāṭa: o: rāṭḡaṇa: ḡhārmīṭa:kā le:lā uib'hīṇṇa śāṣṭ'hā:śab'hāka ḡua:ra: śamma:ṇiṭa/puraśkriṭa ho:īṭa rāhala: aṭḡi, jaṭ'hā:- uīḡe:hā śampa:ḡakā māṇḡalā ḡua:ra: "ga:mākā dḡiṇṇagi:" lāḡhu kaṭ'hā: śāgrāhā le:lā "uīḡe:hā śamma:ṇa- 2011", "ga:mākā dḡiṇṇagi: uā śamāgrā jo:gadā:ṇa he:ṭu śa:hitṭjā āka:ḡe:mi: ḡua:ra:- "ṭāigo:ra līṭire:ṭḡāra e:ua:rdā- 2011", miṭ'hīla: māiṭ'hīli:kā uṇṇajāṇa le:lā śa:kṣāra ḡarābhāḡa: ḡua:ra:- "uāiḡe:hā śamma:ṇa- 2012", uīḡe:hā śampa:ḡakā māṇḡalā ḡua:ra: "ṇāi ḡhā:rāie:" upāṇja:śa le:lā "uīḡe:hā ba:lā śa:hitṭjā puraśka:ra- 2014", śa:hitṭjame: śamāgrā jo:ḡa:ṇa le:lā e:śā.e:ṇa.e:śā. glo:bālā śe:miṇṇari: ḡua:ra:

"kaufiki: ʃa:hitja ʃamma:nə- 2015", mitʰila:-maɪtʰili:kə
 uka:ʃə le:lə ʃatəʃə krija:ʃi:lə rəhəba:kə he:tu əkʰilə
 bʰa:rəti:jə mitʰila: ʃəgʰə dʒa:ra:- "uəɪdʒəna:tʰə mɪʃrə
 "ja:tri:" ʃamma:nə- 2016", rəʃəna: dʰərmɪta:kə
 kʃe:tʀame: əmu:lja jo:gəda:nə he:tu dʒjo:tʃna:-
 mənqələ dʒa:ra:- "kaumudɪ: ʃamma:nə- 2017",
 mitʰila:-maɪtʰili:kə ʃəgə ənjə utkriʃtə ʃe:va: le:lə əkʰilə
 bʰa:rəti:jə mitʰila: ʃəgʰə dʒa:ra: "suə. ba:bu: ʃa:he:va
 ʃəudʰəri: ʃamma:nə- 2018", ʃje:təna: ʃəmiti, pətəna:kə
 prəʃiddʰə "ja:tri: ʃje:təna: purəʃka:rə- 2020", maɪtʰili:
 ʃa:hitjəkə əhərnɪʃə ʃe:va: a: ʃriɪdʒəna he:tu mitʰila:
 ʃā:ʃkriʃikə ʃəmənuəjə ʃəmiti, guva:ha:ti:-əʃəmə
 dʒa:ra: "ra:dʒəkəmələ ʃəudʰəri: ʃa:hitja ʃamma:nə-
 2020", bʰa:rəʃə ʃəra:kə:rə dʒa:ra: "ʃa:hitja əka:de:mi:
 purəʃka:rə- 2021" tətʰa: ʃa:hitja o: ʃā:ʃkriʃime:
 məhəʃvəpu:rnə əvəda:nə le:lə əməra ʃəhi:də
 ra:məpʰələ mədələ utʃa:ra məʃʃə dʒa:ra: "əməra
 ʃəhi:də ra:məpʰələ mədələ ra:ʃtri:jə purəʃka:rə- 2022"

rəʃəna: ʃəʃa:ra : 1. ɪndrədʰənuʃi: əka:ʃə, 2. ra:ti-dɪnə,
 3. ti:nə dʒe:tʰə e:ga:rəhəmə ma:gʰə, 4. ʃəritʰa:, 5.
 gi:tā:dʒəli, 6. ʃukʰa:e:lə po:kʰənikə dʒa:itʰə, 7.
 ʃəʃəbe:dʰə, 8. ʃiɪnəuti:, 9. rəhəʃa: ʃəuri:, 10.
 ka:mədʰe:nu, 11. mənə mətʰənə, 12. əka:ʃə gəga: -
 kauiʃa: ʃəgrəhə. 13. pətʃəvəti:- e:kā:ki: ʃəʃʃəjəna. 14.
 mitʰila:kə be:ti:, 15. kəmpɾo:ma:ɪdʒə, 16. dʒʰəme:lija:
 bi:a:hə, 17. rəʃna:kəra dəkəitʰə, 18. ʃuəjəvəra- nā:təkə.
 19. məula:ilə ga:ʃʰəkə pʰu:lə, 20. uttʰa:nə-pətəna, 21.
 dʒiɪnəgi:kə dʒi:tə, 22. dʒi:uəna-məraṇə, 23. dʒi:uəna

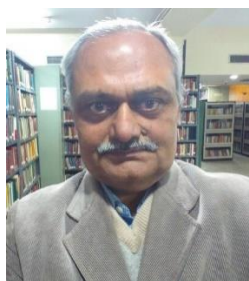
24. ɲai dʰa:ɾae:, 25. bəɾəki: bəhiŋə, 26. bʰa:daʊəkə a:tʰə əŋha:ra, 27. ʂəɖʰəʊa:-ʊɪɖʰəʊa:, 28. tʰu:tʰə ga:tʃʰə, 29. ɪɖʒɖʒətə gama: ɪɖʒɖʒətə bətʃe:ləʊ, 30. laħəʂəŋə, 31. pəɖgu, 32. a:məkə ga:tʃʰi:, 33. ʂutʃiɾa:, 34. mo:ɾapərə, 35. ʂəkəlpə, 36. əŋtɪmə kʂəŋə, 37. kuŋtʰa:- ʊpəŋja:ʂə. 38. pəjəʂʊiŋi:- prəbəŋdʰə-ŋɪbəŋdʰə-ʂəma:lo:tʃəŋa:. 39. kəlja:ŋi:, 40. ʂətəma:e:, 41. ʂəməɖʒʰəʊtə:, 42. tə:məkə təməɖɣəɪlə, 43. bi:rā:gəŋa:-e:kā:ki:. 44. t̪əre:gəŋə, 45. bəɖʒəŋtə:-budʒʰəŋtə:-bi:həiŋə kəɬʰa: ʂəɖrəħə. 46. ʃəbʰuɖa:ʂə, 47. rətəŋi:kəɬʰə-ɖi:rgʰə kəɬʰa: ʂəɖrəħə. 48. ga:məkə dʒiŋəgi:, 49. əɾɖdʰā:giŋi:, 50. ʂətəbʰəiʃa: po:kʰəɪrə, 51. ga:məkə ʃəkələ-ʂu:rətə, 52. əpəŋə məŋə əpəŋə dʰəŋə, 53. ʂəməɾətʰa:ɪkə bʰu:tə, 54. əppəŋə-bi:ra:ŋə, 55. ba:lə go:pa:lə, 56. bʰəkəmo:ɾə, 57. ʊləba: tʃa:ʊrə, 58. pətəɖʒʰa:ɾə, 59. gəɬʰəiŋəgərə ha:tʰə, 60. ləɖʒəbɪɖʒi:, 61. ʊkəɾu: ʂəməjə, 62. məɖʰuma:tʃʰi:, 63. pəʂe:ŋa:kə dʰəɾəmə, 64. gura:-kʰuɖɖi:kə ro:tʃi:, 65. pʰələħa:ra, 66. kʰəʂəɪtə ga:tʃʰə, 67. e:gətʃtʃʰa: a:məkə ga:tʃʰə, 68. ʃubʰətʃiŋtəkə, 69. ga:tʃʰəpərə ʂə kʰəʂəla:, 70. dəbʰiʃa:e:lə ga:mə, 71. gule:tʃi: dʰa:ʂə, 72. muɾiʃa:e:lə gʰərə, 73. bi:rā:gəŋa:, 74. ʂmɪɾi je:ʂə, 75. be:tʃi:kə pəɪrukhə, 76. kra:ŋtʃjo:gə, 77. tɾika:ləɖərʃi:, 78. pəɪtʃi:ʂə ʂa:lə pətʃʰuə: ge:ləʊ, 79. dʊ:həri: ha:kə, 80. ʂubʰiɾma:ŋi:dʒiŋəgi:, 81. de:kʰələ dʒiŋə, 82. gəpəkə piʃa:hulə lo:kə, 83. dʒiʊa:li:kə dʒi:pə, 84. əppəŋə ga:mə, 85. kʰɪləto:ɾə bʰu:mi, 86. tʃiɾəʊəŋəkə ʃika:ra, 87. tʃəʊəʂə kʰe:təkə tʃəʊəʂə ʊpəɖʒə, 88. ʂəməjəʂə pəhiŋe: tʃe:tə kiʂa:ŋə, 89. bʰəʊkə, 90. ga:məkə a:ʃa: ʃuɾi ge:lə, 91. pəʂe:ŋa:kə

mo:lə, 92. kri:ʃijo:gə, 93. ha:rələ tʃe:həra: dʒi:tələ ru:pə, 94. rəhəi dʒo:kəra pəriuɑ:rə, 95. kəɽɑ:kə rãgə kərməkə ʃãgə, 96. ga:məkə ʃu:rəɽə bəɽəilə ge:lə, 97. əɳɽimə pəri:kʃɑ:, 98. gʰarəkə kʰəɽtʃə, 99. ɳi:kə tʰəkɑ:ɳə tʰəke:ləũ, 100. dʒi:ʋəɳəkə kərmə dʒi:ʋəɳəkə mərmə, 101. ʃãtʃəɽəɳə, 102. bʰəri məɳə kɑ:dʒə, 103. a:e:lə a:ʃa: tʃəli ge:lə, 104. dʒi:ʋəɳə ɽɑ:ɳə tʃəɽʰɑ: 105. əpəɳə ʃɑ:ti:ləgʰu kəɽʰɑ: ʃãgrəhə.

əpəɳə

mãɽəʋjə editorial.staff.videhëa@gmail.com **pərə**
pəɽʰɑ:u.

2.10. rəbi:ndrə na:ra:jəŋə mɪfrə- ma:tɾibʰu:mi
(upəŋja:ʂə)- 21 mə kʰe:pə

rəbi:ndrə na:ra:jəŋə mɪfrə

ma:tɾibʰu:mi (upəŋja:ʂə)- 21 mə kʰe:pə

21

do:ʂərə dɪŋə bʰo:re: na:gəba:ba: pa:tʰəfa:la:
a:bi dʒəjəŋtəʂə bʰē:tə ke:ləŋɪ .

"həmə ua:pəʂə dʒa:ŋəki:ɖʰa:mə dʒa: rəhələ
tʃʰi: . bʰe:lə dʒe: dʒəe:ba:ʂə pəhɪŋe: əhā:kə bʰē:tə
ke:ŋe: tʃəli: ."

"əhã: əe:ləhũ t̪ə həmərə: bəhʉtə uʂa:ʂə
bʰe:lə . həmərə: ɪt̪ʃɪa: ʃɪələ d̪ze: əhã:kə
ʂa:məne:me: pa:tʰəʃa:la:kə ka:d̪zək̪ē: a:gu: kəe:lə
d̪za:e: . e:kə be:rə juru bʰəe: d̪ze:t̪əkə t̪ə ʃələɪt̪ə
rəhət̪əkə ."

"e:te:kə a:ʂa:nə ba:t̪ə n̪əɦɪ ət̪ɦɪ . e:ɦɪt̪a:mə
bəhʉtə t̪ərəhəkə ba:t̪əʂəbʰə ʃɪəɪkə . e:ɦime:
bəɾəkə-bəɾəkə lo:kəʂəbʰəkə ha:t̪ʰə ʃɪəɪkə . əhã:kə
ʃo:d̪həgr̪ət̪ʰə ləe: kəe: ʂe:ho: bəhʉtə ʂəɾəj̪ət̪rə bʰəe:
rəhələ ət̪ɦɪ . əhã:k̪ē: t̪ə ʂuəj̪ə bud̪z̪əle: ət̪ɦɪ d̪ze:
d̪za:n̪əki:d̪hə:mə d̪həri i: lət̪ʰəɪt̪əʂəbʰə əhã:kə
pət̪ɦo:ɾə ke:n̪e: ʃɪələ ."

"t̪əkʰənə ki: kəe:lə d̪za:e:?"

"həmərə: uɪt̪ɪa:rəʂ̪ə e:ɦɪ ʃo:d̪həgr̪ət̪ʰək̪ē:
ka:li:ka:n̪t̪ə ləgə pət̪ʰa: d̪ɪəukə . o:t̪əɦɪ e:kərə
uɪmo:t̪ʃəno: ho:e:t̪ə a: t̪əkəɾəba:d̪ə a:gu:kə
ka:r̪əkrəmə ʂe:ho: t̪əɪja:rə kəe:lə d̪za:e:t̪ə ."

"mud̪a: i: ka:li:ka:n̪t̪ə ləgə d̪za:e:t̪ə ko:n̪a:?"

"bəɾɦɪã: ho:ɪt̪ə d̪ze: əhã: həmərə: ʂ̪əge:
ʃələɪt̪əhũ . t̪a:be: e:ɦu:t̪a:mə ma:həulə ʃã:t̪ə
he:t̪əkə ."

"t̪ɦɪ:kə ʃɪəɪkə ."

ʂã:d̪z̪əme: d̪z̪əj̪ənt̪ə n̪a:gəba:ba:kə ʂ̪əge:
ʃo:d̪həgr̪ət̪ʰə ləe: bɪd̪a: bʰəe: ge:la:hə . d̪z̪əj̪ənt̪əke:

ṇa:gəba:ba: ṣāge: d̪ɜa:ɪt̪ə de:kʰɪ ṣāũṣe:
 ut̪əɪba:ɪt̪o:lə uləɪ ge:lə . ṣəbʰəkē: bʰe:ləɪkə d̪ɜe:
 d̪ɜəjənt̪ə t̪āgə bʰəe: ləkʰəṇəpura t̪ʰo:ɾɪ rəhələ t̪ʰəɪt̪ʰɪ
 . o:ṇa: i: ba:t̪ə d̪ɜəjənt̪ə kəkəro: kəhəṇe: ṇəhɪ
 rəhəɪt̪ʰɪṇə . kəkəro: pəto: ṇəhɪ t̪ʰəlɪt̪əɪkə. mud̪a:
 d̪ɜəkʰəṇə ṇa:gəba:ba:kə ṣāge: d̪ʰa:ɾəkə ka:t̪ə o:
 pəhũt̪ʰələ:hə t̪ā ṣud̪ʰa:kəṇə əpəṇə ləɪt̪ʰəɪt̪əṣəbʰəkə
 ṣāge: t̪ʰa:ṇa:ṣā t̪ʰuɪt̪ɪ kəe: a:bɪ rəhələ t̪ʰələ . hɪṇəkə:
 lo:kəṇɪkē: d̪ɜa:ɪt̪ə de:kʰɪ o:kəṇə prəsəṇṇəɪt̪a:kə āt̪ə
 ṇəhɪ t̪ʰələ .

"ṇa:gəba:ba: d̪ʰəṇjə t̪ʰi: əhā: . i: ka:d̪ɜə d̪ɜā
 pəhɪṇe: ke:ṇe: rəhɪt̪əhũ t̪ā e:t̪e:kə pʰəṣa:d̪ə ṇəhɪ
 ho:ɪt̪ə . kʰəɪrə! ko:ṇo: ba:t̪ə ṇəhɪ . həmə t̪ā
 d̪ɜəjənt̪əkē: pəhɪṇe: kəhəṇe: rəhɪt̪əɪkə d̪ɜe: ga:məkə
 uə:t̪a:uəṇə o:kəṇa: ṣəṇə uɪd̪uə:ṇəkē: rəhəe:
 d̪ɜo:gəṇə ṇəhɪ ət̪ʰɪ . o:kəṇa: d̪ɜa:ṇəkɪ:d̪ʰa:me:me:
 rəhəbə t̪ʰi:kə he:t̪əɪkə . o:hun̪a: a:bə pa:t̪ʰəɪa:la: ke:
 d̪ɜa:ɪt̪ə ət̪ʰɪ? t̪ʰa:ru:ka:t̪ə āgre:d̪ɜi: ma:d̪ʰjəməkə
 ɪṣəku:ləṣəbʰə kʰud̪ɜɪ ge:lə t̪ʰəɪkə . lo:kə de:ho: be:t̪ʰɪ
 kəe: əpəṇə ba:lə-bət̪ʰt̪ʰa:kē: pəbɪkə ɪṣəku:ləme:
 pəɪhəbəe: t̪ʰa:həɪt̪ə ət̪ʰɪ ."

"ṇa:gəba:ba: kɪt̪ʰu ṇəhɪ d̪ɜəba:bə
 de:ləkʰɪṇə, ṇe: d̪ɜəjənt̪ə kɪt̪ʰu bəd̪ɜələ:hə .
 ṣud̪ʰa:kəṇə uɪd̪ɜəjɪ: mud̪ra:me: ləɪt̪ʰəɪt̪əṣəbʰəkə
 ṣāge: a:gu: bəɪɪ ge:lə:hə . ga:məṣā d̪ɜəjənt̪əkə
 d̪ɜəe:ba:kə ṣəma:t̪ʰa:rə krəməɪəhə ṣāũṣe: pəṣəɪ
 ge:lə. i: ba:t̪ə go:uɪd̪əkə ka:ṇə d̪ʰəɪ ṣe:ho: pəhũt̪ʰələ

. pəhũtʃəɪkə rəhəɪkə . tʰo:ɾəbe: ka:ləkə ba:də
go:uĩdəkə ma:dʱəuəʃə bʰē:tə bʰe:ləŋɪ .

"dʒəjəŋtə ga:mə tʃʰo:ɾɪ kə: dʒa: rəhələ
tʃʰəɪtʰɪ."-go:uĩdə bədʒələ:hə.

'ʃe: tũ: ko:nə: budʒʰələhəkə? -ma:dʱəuə
putʃʰələkəŋɪ .

"ʃəũʃe: ga:məme: həlla: tʃʰəɪkə . lo:kəʃəbʰə
dʱa:rəpərə kərəma:nə la:gələ ətʃʰɪ . huŋəkə:
ləutəba:kə a:grəhə kə: rəhələ ətʃʰɪ ."

"tə ki: o: ma:nɪ ŋəhɪ rəhələ tʃʰəɪtʰɪ?"

"tʃələhə ŋe: . o:təhɪ dʒa: kə: ʃəhi: ba:təkə
dʒa:nəkə:ri: bʰe:tɪ ʃəkəɪtə ətʃʰɪ ."

ma:dʱəuə a: go:uĩdə dʱa:rəkə ka:tə
pəhũtʃəɪtə tʃʰəɪtʰɪ . o:hɪtʰa:mə ləkʰəŋəpura
dunɪ:to:ləkə lo:kəkə kərəma:nə la:gələ tʃʰələ .
ʃəbʰə e:təbe: ba:dʒɪ rəhələ tʃʰələ -

"i: tə bəhɪtə kʰəra:bə bʰe:lə . e:həŋə
uɪdʱa:nə lo:kəkē: əpəŋə dɪ:hə-də:bərə tʃʰo:ɾəe: pəɾɪ
rəhələ tʃʰəɪkə ."

bʰi:ɾəkē: tʃi:ɾəɪtə dunɪ:go:tə dʒəjəŋtə ləgə
pəhũtʃələ:hə . o: ʃəbʰə dʒəjəŋtəkə pəɪrə pərə kʰəʃɪ
pəɾəɪtə tʃʰəɪtʰɪ .

"hāmā kiṇṇaḥu aḥā:kē: uā:pəṣṣa ṇaḥi d̄zā:e: de:bā . i: t̄ṣ bəḥutā bʰa:ri: əṇja:jə ho:e:t̄ . hāmā:ṣəbʰākē: d̄zi:bəit̄ i: kəḍa:pi ṇaḥi ho:e:t̄ ."

"aḥā:ṣəbʰā pāre:ṣa:ṇa ṇaḥi ho:u . t̄ho:re:diṇakā ba:dā d̄zəjənt̄ s̄uəj̄ gā:mā uā:pəṣṣa a:bi d̄ze:t̄a:hā . d̄zā:ṇaki:d̄hā:māme: kiṭṭ̄hu d̄zəru:ri: ka:d̄zə t̄ḥaṇi . t̄əkəṛəbā:dā a:gu:kā bā:t̄a-uṭṭ̄a:rā kae:lā d̄ze:t̄a:ikā ."

"d̄z̄ hāmā: duṇu:go:t̄e:kē: ṣ̄ḍge: d̄zāe:bā:kā əṇuməṭṭi de:t̄ḥi t̄əkʰəṇe: hiṇakā: d̄zā:e: de:bəṇi ."

"ko:ṇo: hārd̄zə ṇaḥi . d̄z̄ aḥā: ṣəbʰākē: ṣ̄ae:hā iṭṭ̄ṭ̄a: aṭṭ̄i t̄ṣ t̄ḷi ṣəkəit̄ t̄ḥi: . muḍa: gəṇuā:ṣəbʰākē: t̄ṣ māṇa:u ."

go:uṭṭ̄a: mā:d̄həuā d̄zəjənt̄ a: ṇa:gəbā:bā:kā ṣ̄ḍge: biḍa: bʰae: ge:la:hā . gəṇuā:ṣəbʰā bəṭi:kā:lā ḍhəri i: ḍriḷḷə de:kʰəit̄ rəhi ge:la:hā .

-rābi:ṇḍrā ṇa:ra:jəṇa miṣrā, piṭa:kā ṇa:mā: s̄uərgi:jā s̄u:rjā ṇa:ra:jəṇa miṣrā, mā:t̄a:kā ṇa:mā: s̄uərgi:jā: ḍaja:ka:fi: de:ui:, bāe:ṣā: 69 vərṣā, pəṭṭ̄rikā gra:mā: aṭe:rā di:hā, mā:ṭṭ̄rikā: ṣṇṇḡḥiā: d̄jo:ṭ̄ḥi:, uṛiṭṭi: bʰa:rəṭā ṣarāka:rākā upā ṣ̄əṭṭ̄iṣā (ṣe:uā:ṇiuritt̄a), ṣpe:ḷəḷə me:ṭro:po:liṭṭāṇā mād̄z̄iṣṭre:t̄a, ḍilli:(ṣe:uā:ṇiuritt̄a), ṣiḷṣa: t̄ḷṇḍrəḍḥa:ri: miṭṭ̄iḷa: māha:uṭṭ̄a:ləjəṣṣ̄ bi:e:ṣā-

1. ʒi: bʰauʈika uɪdʒna:ŋame: prəʈiʂʰa: : dʒilli:
 uɪʃuəuɪdja:ləʒəʂə uɪdʰi ʂna:təkə, prəkə:ʃiʈə kriʈi:
 mæʈiʈili:me:: prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2017 1.bʰo:rəʂə ʂā:dʒʰə
 dʰəri (a:ʈmə kəʈʰa:), 2. prəʂəʒəvəʂə (ŋiʊəʈʰə), 3.ʂuərgə
 e:ʈəhi əʈʰi (ja:ʈra: prəʂəʒə); prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2018 4.
 pʰəʂə:də (kəʈʰa: ʂəʒrəhə) 5. ŋəməʂʈəʂjəi (uəŋja:ʂə) 6.
 uɪuɪdʰə prəʂəʒə (ŋiʊəʈʰə) 7.məhəra:dʒə(uəŋja:ʂə)
 8.ləʈʒəko:ʈəra(uəŋja:ʂə); prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2019
 9.ʒi:ma:kə o:hi
 pa:rə(uəŋja:ʂə)10.ʂəma:dʰa:ŋə(ŋiʊəʈʰə ʂəʒrəhə)
 11.ma:ʈribʰu:mi(uəŋja:ʂə) 12.ʂuəpŋəlo:kə(uəŋja:ʂə);
 prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2020 13.ʃəʈʰəŋə:də(uəŋja:ʂə)
 14.ie:hə ʈʰikə dʒi:vəŋə(ʂəʂməraŋə)15.dʰəhəiʈə
 dʒe:ba:lə(uəŋja:ʂə); prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2021
 16.pa:ʈʰe:jə(ʂəʂməraŋə) 17.həmə a:bi rəhələ
 ʈʰi:(uəŋja:ʂə) 18.pələjəkə pəra:ʈə(uəŋja:ʂə);
 prəkə:ʃəŋə vəʂəhə2022 19.bi:ʈi ge:lə
 ʂəməjə(uəŋja:ʂə) 20.pəʈiʈiʈə(uəŋja:ʂə) 21.bəʈəli
 rəhələ əʈʰi ʂəbʰəkiʈʰi(uəŋja:ʂə) 22.ra:ʂʈə
 məʈʰiʈə(uəŋja:ʂə) 23.ʂəʒo:gə(kəʈʰa: ʂəʒrəhə) 24.ŋa:ʈʰi
 rəhələ ʈʰəli vəʂəuɪdʰa:(uəŋja:ʂə).

enue

măṭəujə editorial.staff.videhăa@gmail.com **pərə**
pəṭ^hɑ:u.

2.11. $\eta a:ra:jə\eta a\ ja:dəuəkə\ 5\ t a: kəṭṭ a:- kəṭṭ a:-1$
 $d̄zə_I pə rə\ səmpa:dəki:jə\ səmi:kṣa: \tilde{ə}gre:d̄zi:me:$
 $səmpa:dəki:jə\ priṣṭṭ hə\ pə rə$

$uḍe:həkə\ le:kḥəkəkə\ a:məṭṭ rṭə\ rəṭjə\eta a: a: o:Ipə rə$
 $səmi:kṣa: \underline{s i:ri:d̄zə}$

$ə i \tilde{ə}kəme: prəṣṭuṭə\ əṭjṭ i\ \eta a:ra:jə\eta a\ ja:dəuəkə\ 5\ t a:$
 $kəṭṭ a: d̄zə_I pə rə\ hə mə rə\ səmi:kṣa: \tilde{ə}gre:d̄zi:me:$
 $səmpa:dəki:jə\ priṣṭṭ hə\ pə rə\ əṭjṭ i.-\ səmpa:dəkə$

$\eta a:ra:jə\eta a\ ja:dəuəkə\ 5\ t a: kəṭṭ a:$

$kəṭṭ a: 1$

$\eta ə uək i: p uṭ o: h u$

$a: \eta ə \eta d d ə k ə\ b i a: h ə\ b ə ṭ ə\ d̄ h u: m ə- d̄ h a: m ə ṣ ṣ̃\ b^h e: l ə$
 $t̄ ṭ h ə l ə.\ k ə \eta i j ā: \tilde{ə} ṭ i\ s̄ u \eta \eta ə i r ə, \underline{t̄ ṭ ē:} \underline{d̄ a: \eta o:- d̄ a h e: d̄ z ə}$

kəme: bʰe:tələ tʃʰe:ləɪnə. a:nənɖəkə pɪt̪a:ʃri:kə
gʰo:ʃən̪a: tʃʰələ-

"kəðə ũ:tʃi:, n̪a:kə ləmbi: əurə r̥əgə go:ri: ho: t̪o:
a:o:, n̪əh̥i: t̪o: ba:həərə d̪ɪa:o:."

əhi: əd̪ʰa:rəpərə kən̪ij̥ä:kə tʃiɲa:uə bʰe:lə tʃʰələ.
kən̪ij̥ä:kə a:gət̪ə-bʰa:gət̪əme: a:nənɖəkə ma:e:
ra:d̪ʰa:de:ui: pəre:ʃa:n̪ə tʃʰe:li:. mən̪əme: ho:ɪt̪ə
rəh̥əɪn̪ə d̪ɪe: pu:t̪o:hu əut̪ə t̪ṣ̥ ka:mə-ka:d̪ɪzəme:
məd̪əd̪ə kərət̪ə. ʃe:uə: ʃuʃruʃa: kərət̪ə. bʰa:n̪əʃə-
bʰa:t̪ə kərət̪ə. ma:lə-d̪ɪa:ləkə de:kʰə-re:kʰə ʃe:ho:
kərət̪ə. ba:d̪ʰəʃṣ̥ ə:e:bə t̪ṣ̥ e:kə lo:t̪a: pa:n̪i la:bət̪ə
a: b̪əɪn̪ə h̥əũkət̪ə.... a:d̪i-a:d̪i ʃəbʰə t̪əh̥ələ-t̪iko:ra:
kərət̪ə....

a:ɪ a:nənɖəkə ma:e: ra:d̪ʰa: de:ui: b̪əɾə kʰuʃə
tʃʰəɪt̪ʰə. kʰuʃə əɪ le:lə n̪əh̥i d̪ɪe: a:nənɖə kən̪ij̥ä: ləe:
kəʔ a:bi rəh̥ələ tʃʰəɪt̪ʰə, kʰuʃə əɪ le:lə d̪ɪe: a:nənɖə
b̪iə:hə kərəɪle: t̪əɪja:re: n̪əh̥i bʰəʔ rəh̥ələ tʃʰələ.
b̪iə:ho:kə umərə ho:ɪ tʃʰə_I. umərə d̪ʰərələ d̪ɪa:
rəh̥ələ tʃʰe:lə_I. o: b̪iə:hə n̪ə_I kərəba:kə he:t̪u
əɲe:ko: b̪əh̥a:n̪a: b̪əɲa: rəh̥ələ tʃʰələ. kəh̥əɪt̪ə tʃʰələ
əɪgəla: ʃa:lə kərəbə, a: d̪ɪzəkʰəɲə əɪgəla: ʃa:lə a:e:lə
t̪ṣ̥ pʰe:rə əɪgəla: ʃa:ləkə b̪əh̥a:n̪a: kərəɪt̪ə rəh̥əɪ
tʃʰələ. ra:d̪ʰa:kə a:grəh̥əpərə b̪iə:həkə le:lə t̪əɪja:re
bʰe:lə tʃʰələ. t̪ṣ̥e: ra:d̪ʰa: kʰuʃə tʃʰe:li:.

o: d̪iɲə a:bi ge:lə d̪ɪzəkʰəɲə a:nənɖə əpəɲə pət̪ɲi:k̥e:
əpəɲa: gʰərə əɲələkə. mo:t̪ərə ga:ɾi:kə əba:d̪ɪzə

ṣunṛiṭe: ʔro:ṣə-pəro:ṣəkə d̪a:i-ma:i lo:kəiṇə ṣəbʰə
 əpəṇṇə-əpəṇṇə ka:mə-ka:d̪zə tʃʰo:ɾi-tʃʰa:ɾi kəṇṇijā:
 d̪e:kʰəe: a:bəe: ləgəli:. ṇəṇṇəuəuə:li: ṣa:gəme: ṣṣ
 ʔtəki:-mətəki: bi:tʃʰi rəhələ tʃʰe:li:. o:hə: ṣəbʰə kɪtʃʰu
 tʃʰo:ɾi d̪əugələ e:li:.

ləupʰa:uə:li: bətʃʰja:kē: d̪u:d̪hə piʃa:bəiṭə tʃʰe:li: ṣe:
 bətʃʰja:kē: ṇe:ṇəhi d̪əugəli:. hərəɾi:uə:li: a:
 tʰa:ɾhi:uə:li:kē: a:məkə t̪ukəla: le:lə d̪zʰəgəɾa:
 ho:ɾtə rəhəi, o:hə: d̪uṇu: go:re: d̪zʰəgəɾa: tʃʰo:ɾi
 kəṇṇijā: d̪e:kʰəe: ləpʰərələ uɪd̪a: bʰe:li:. ra:d̪hə:
 bərəṭṇə ma:d̪zəi tʃʰe:li:. bərəṭṇə ma:d̪zəbə tʃʰo:ɾi
 kəṇṇijā:kə pəriṭʃʰəṇə he:ɾu ṣa:məgri: o:riʃa:bəe:
 ləgəli:. ṣəbʰə d̪a:i-ma:i d̪zəma: bʰəʔ ge:li:
 ma:tʰəpərə d̪əura: d̪zə_ime: d̪i:pə d̪zərəiṭə tʃʰe:ləi,
 ləjə mərəuṭə bəṇṇəṇe: gi:tə gəbəiṭə mo:təra ga:ɾi:
 ləgə, pəh̪iṭʃʰəli:. gi:təkə bo:lə tʃʰələ-

"e:ləi ʃubʰə-ke: ləgəṇəma: ʃubʰe: he: ʃubʰe:...."

pā:tʃə-ṣa:tə go:tə ṣəḍʰəuə: məugi: ṣəbʰə kəṇṇijā:kə
 pəriṭʃʰəṇə ke:ləkə. t̪e:kərə ba:d̪ə kəṇṇijā:kə ṇəṇṇiḍə
 ru:pəmə d̪a:i kəṇṇijā:-bəəkē: ā:gəṇə ləe: ge:lə.
 d̪zəṭe:kə d̪a:i-ma:i lo:kəiṇə a:e:lə tʃʰe:li: o: ṣəbʰə
 əpəṇṇə-əpəṇṇə gʰərə d̪iṣə uɪd̪a: bʰe:li:.

ba:təme: kəṇṇijā:kə t̪ika:-t̪ipəṇṇi: huə la:gələ.
 ṣiṣəuə:ruə:li: ka:ki: d̪ze: ṣəbʰəṣṣ bud̪zurgə tʃʰe:li:
 o: bəd̪zəli:-

"ge: d̪a:i, a:i t̪əkə e:he:ṇə kəṇṇijā: ṇə_ɪ d̪e:kʰəṇe:

rəhi:. dɛ:kʰəhi: nɛ: kɛ:kəro: dɛ:kʰə kəʔ mɑ:tʰo:
dʒʰəpələkəi. həmərə puʔo:hu e:he:nə rəhəɪtə nɛ: tʃə
tʃiɑ:urə ləgɑ: kəʔ dʒi: kʰi:tʃə ləɪtʃi. kəhu: tʃə
səʃuro:kə lɑ:dʒə kɛ:ləkəi."

nəuɑ:nɪ:uɑ:li: bədʒəli:-

"e:tɛ:kəʔɑ: kəhɪ: məugi: ho:ɪ tʃiə_I..!"

təɪpərə bʰe:dʒɑ:uɑ:li: bədʒəli:-

"pi:tʰə kɛ:he:nə tʃi:kərə-tʃəurəsə tʃiəi, dʒe:nɑ:
gɑ:mɑ: pəhələmɑ:nə ho:ɪ!"

gulətʃiərrɑ: tʃiə:rəɪtə səbʰə əpənə-əpənə gʰərə
ge:lə. rɑ:dʰɑ: bʰənəʃɑ: gʰərəme: dʒɑ: be:tɑ:-
puʔo:hukə le:lə kʰu:bə nɪ:kə tɪ:mənə-tərəkɑ:ri:
bənəuləkə. pɑ:pəʔə, tɪləuri:, tɪləko:rəkə tʃəuɑ:
tʰɑ:ri:me: sədʒɑ: be:tɑ: ɑ:nənɔdə ɑ: puʔo:hu
sule:kʰɑ: le:lə o:kəra: ko:tʰəli:me: pəhɪtʃəli:.

mɑ:e:kē: dɛ:kʰətɛ: ɑ:nənɔdə bɑ:dʒələ-

"mɑ:e:, əkʰənə ɑ:tʰo: nəhi bɑ:dʒələ ətʃi ɑ: tʃi:
kʰɑ:nɑ: ləʔkəʔɑ:bi ge:lē:."

rɑ:dʰɑ: bədʒəli:-

"hə be:tɑ:,kənəɪjɑ: dʒe: ɑ:e:lə ətʃi. nəhi dʒɑ:nɪ
kənɪjɑ: kəkʰənə bʰo:dʒənə kɛ:nɛ: he:tɪ:."

bədʒəɪtə rɑ:dʰɑ: tɛ:buləpərə tʰɑ:ri: rɑ:kʰi

ṭja:pa:kəlapərə ṣṣ̃ e:kə lo:ṭa: d̪zələ a: e:kəṭa: gila:ṣṣ̃ə
ṣṣ̃e:ho: a:ṇi kəṭe:buləpərə ra:kʰi d̪e:ləkə.

a:ṇṇṇḍə a: o:kərə pəṭṇi: ṣṣ̃ule:kʰa: ḍuṇu: go:re:
bʰo:d̪zəṇḍə kərəe: la:gələ. ṣṣ̃ule:kʰa: bəḍḍəli:-

"bʰo:d̪zəṇḍə ke: bəṇḍəuləkə əṭṭi."

a:ṇṇṇḍə kəhələkəi-

"bʰo:d̪zəṇḍə mā: bəṇḍe:ṇe: he:ṭi:."

ṣṣ̃ule:kʰa: bəḍḍəli:-

"kʰa:ṇa: bəṇḍəbəile: ṇṇukəra:ṇi: ṇṇəhi rəkʰəṇḍe: ṭṭi:
həməra: o:ṭṭe: ṭṭṣ̃ ā:gəṇḍəkə le:lə e:kəṭa: ṇṇukəra:ṇi:
a: ḍərabəḍḍḍa: pərəhəkə le:lə e:kəṭa: ṇṇukəra
əṭṭi."

a:ṇṇṇḍə a: ṣṣ̃ule:kʰa: bʰo:d̪zəṇḍə kərəe: la:gələ.

ra:ḍʰa: bi:ṭṭə-bi:ṭṭəme: a:bi pərəṣṣ̃əṇḍə ḍḍe: ḍḍṭṭə
rəhəṭṭiṇḍə. bʰo:d̪zəṇḍə ṣṣ̃əma:ṭṭə bʰe:lə. ra:ḍʰa:
ḍḍu:ṭṭə pʰe:ri e:kə d̪zəgə pa:ṇi a: e:kəṭa: gila:ṣṣ̃ə
a:ṇi ṭe:buləpərə ra:kʰi d̪e:ləkʰiṇḍə.

a:ṇṇṇḍə a: ṣṣ̃ule:kʰa: pu:rəbə-pəṭṭṭiṇḍəməkə gəpə-
ṣṣ̃əppə kərəṭṭə kəkʰəṇḍə ṣṣ̃uṭəli: ṣṣ̃e: ra:ḍʰa: ṇṇəhi bud̪ḍiṇḍi
ṣṣ̃əkəli:.

ra:ḍʰa: bʰo:re: uṭṭi ṣṣ̃gəṇḍa:-ḍərabəḍḍḍa:me:
ḍḍḍa:ṭu: ləgəuləkə. gʰərə a: ā:gəṇḍəme:

pʰiŋa:ɪləbəla: pa:ŋiʃṣṣṣ po:tʃi:a ləgəuləkə, t̪e:kəra
ba:də rəʃo:ɪ gʰərəme: d̪i:za: ʃəbʰə bərətəŋə-ua:ʃəŋə
ʃəbʰə ʃa:pʰə ke:ləkə. t̪i:a:hə bəŋəuləkə. du: kəpə
t̪i:a:hə pəhiŋe: ʃule:kʰa: a: a:ŋəŋdəkə he:t̪u
t̪i:həŋləkə. t̪i:a:hə ləʃ kəʃ a:ŋəŋdəkə ko:tʰəri:kə
d̪ərəbəd̪i: d̪i:za: kʰətəkʰət̪e:ləkə a: ba:d̪i:zələ-

"be:t̪a: a:ŋəŋdə, ut̪hu:. de:kʰu: ʃuru:d̪i:zə bʰəgəua:ŋə
ŋikəɪlə ge:lə t̪i:həɪt̪hə. t̪i:a:hə pi:bə li:ə t̪əkʰəŋə
ʃut̪əbə."

d̪ərəba:d̪i:za: kʰud̪i:zələ ra:d̪ʰa: t̪i:a:həkə t̪re:
t̪e:buləpərə ra:kʰi ba:hərə a:bɪ ge:li:. e:kə kəpə
t̪i:a:hə əpəŋə be:t̪i: ru:pəmə le:lə a: e:kə kəpə t̪i:a:hə
əpəŋe: ua:ʃt̪e: ləe: pi:ə ləgəli:.

a:ŋəŋdə a: ʃule:kʰa: ʃe:ho: t̪i:a:hə pi:bəɪt̪ə rəhəɪt̪hə.
ʃule:kʰa: rəut̪uka: bʰo:d̪i:zəŋəkə a: əkʰuŋəkə:
t̪i:a:həkə prəʃṣṣa: kərəɪt̪ə bəd̪i:zəli:-

"a:ŋəŋdəd̪i:, əhā:kə mae: əŋəmo:lə rət̪ŋə t̪i:həɪt̪hə.
hiŋəkə: ha:t̪həkə t̪i:a:hə a: bʰo:d̪i:zəŋə t̪ṣṣ muhō:ʃṣ
ŋəhi t̪i:ut̪əɪt̪ə ət̪i:ɪ."

a:ŋəŋdəd̪i: bəd̪i:zələ:-

"ʃule:kʰa:, mae:kē: ʃəbʰə lu:ɪ t̪i:hə_ɪ. e:kəta: be:t̪i:
t̪i:hə_ɪ. de:kʰijəu ŋe: o:kəro: ʃəbʰə lu:ɪ ʃikʰa: de:ŋe:
ət̪i:ɪ. həməra: bəhiŋəkē: ko:ŋə lu:ɪ ŋe: ət̪i:ɪ. i:
ʃəbʰəta: ma:ɪkə de:ŋə ət̪i:ɪ."

ṭa:bəṭṭə ʈja:həkə ʈjuṣki: ləiṭə ru:pəmə bʰəudʒi:kə
ko:ʈʰəri:me: prəue:ʃə ke:li: a: bəḍʒəli:-

"bʰəudʒi:, həməṛə ʈjərtʃa: kie: kəṛəi ʈʰi:."

ṣule:kʰa: əiʈʰəiṭṭə bəḍʒəli:-

"həmə əhā:kə ʈjərtʃa: kie:kə kəṛəbə. əhā:kə bʰa:ije:
əhā:kə ʈjərtʃa: kəṛəiṭṭə əʈʰiI."

a:ṇəṇḍəḍʒi: bəḍʒəla:-

"bəhiṇṇə, kəṇi: bʰəudʒi:kē: əṛəṇṇə lu:ri ṣəbʰə ṣi:kʰa:
ḍəhi:ṇṇə."

bʰəudʒi: ʈjəḍḍə-ḍe: bəḍʒəli:-

"həməṛa: ko:ṇṇə lu:ri ṇṇə_I əʈʰiI. ḍʒəe: həmə əhā:kə
bəhiṇṇəṣṣə lu:ri ṣikʰəbə. o: əṛəṇṇə lu:ri əṛəṇṇe: ləgə
ra:kʰəṭʰu."

ru:pəmə əṛəṇṇə bʰəudʒi:kə ha:uə-bʰa:uə, ba:ṭṭə-
uʈʃa:ṛə a: əhāka:rəkē: bʰā:pi ʈʃukələ ʈʰələ. o: ʈja:hə
pi:bəiṭṭə əṛəṇṇa: ko:ʈʰəri:me: ʈjəli ge:lə.

a:ṇəṇḍə əṛəṇṇə kʰe:ti:-pəṭʰa:ri:kē: ḍe:kʰəile: ba:ḍʰə-
bo:ṇṇə ḍʒa:e: ləgəla:. ra:ḍʰa: ḍʒəṇṇə-bo:ṇṇiḥa:rəkə
ḍʒələkʰəi ləe: kʰe:ṭəpərə pəhũʈʃa:bəe: ləgəli:
ra:ḍʰa: o:məhəṛəṣṣə ma:lə-məue:ʃi:kə le:lə e:kə
pəṭʰija: gʰa:ṣo: ṇe:ṇe: əbəiṭṭə ʈʰe:li:. ra:ḍʰa:kē:
məṇṇəme: ho:ṭṭə rəhəiṭṭə ʈʰələ ḍʒe: puṭo:hu kʰa:ṇa:
bəṇṇa: kəʌ/ rəkʰəṇe: he:ti:. mudə: puṭo:hu ṭṭə

d̪ɔləkʰəi kəe: d̪ɔe: s̪ut̪əi t̪ʰi:li: s̪e: s̪a:s̪ukē:
ba:d̪həš̪ e:la:kə ba:d̪ə a: bʰo:d̪ɔəṇə bəṇḁa:kə
ba:de: ut̪əi t̪ʰi:li:. ut̪i s̪na:nə kəe: əpəṇe:š̪
kʰa:n̪a: pərəis̪ə b̪iṇu ke:kəro: kʰuəṇḁəi əpəṇe: kʰa:
kəe: puṇə: ko:t̪həri:me: bəṇḁə bʰəə/d̪ɔa:it̪ə t̪ʰi:li:.

əi t̪əraȟ: bəhuto: d̪iṇə bi:t̪i ge:lə mud̪a:
s̪ule:kʰa:me: ko:n̪o: s̪ud̪h̪a:rə ṇəhi bʰəə/ s̪əkələ.
kəe:kə be:rə a:n̪əṇḁo: kəhi kəə/t̪h̪a:ki ge:lə t̪ʰi:la:
s̪ule:kʰa: gʰərakə ua:t̪a:uəṇəkē: biḁa:r̪e: la:gələ.
s̪a:s̪u-put̪o:hume: məṇə-muṭa:uə bəṭhi ge:lə.
ra:d̪h̪a:kə məṇəme: bʰe:lə t̪ʰi:ləiṇə d̪ɔe: puṭo:hu
əut̪ə. s̪e:ua: kəṛəṭə. kəpəṭa:-lətt̪a: s̪a:pʰə kəṛəṭə.
mud̪a: s̪əbʰə məṇo:rəṭh̪ə.... s̪e:ua: ke:n̪a:it̪ə d̪u:rə
d̪ɔe: pre:məš̪ ba:t̪o: ṇəhi kəṛəit̪ə t̪ʰi:ləiṇə.

ra:d̪h̪a: bʰo:re: ut̪i s̪əbʰə gʰəṛə-dua:rəkē: d̪ɔh̪a:ru:š̪
s̪a:pʰə kəe: po:t̪ʰi: laḁa: m̪əue:ji:kə le:lə t̪ʰi:ra:
la:b̪əe: t̪ʰi:lə ge:lə. d̪ɔəkʰəṇə o: ba:d̪həš̪ a:b̪əit̪h̪ə ť̪
s̪ule:kʰa:kē: s̪ut̪əle: de:kʰələiṇə. məṇə ť̪ gʰo:rə
bʰəə/ ge:ləiṇə. məṇəme: i: a:ja: la:gələ rəh̪əit̪ə
t̪ʰi:ləiṇə d̪ɔe: gʰəṛə d̪ɔa:e:b̪ə ť̪ s̪ule:kʰa: e:kə lo:t̪a:
pa:n̪i a:n̪i a:gā:me: de:t̪i:. biṇə d̪o:le:t̪i:. mud̪a:
e:ko:t̪a: məṇo:rəṭh̪ə pu:rə ṇəhi bʰe:lə.

puṭo:hukē: s̪ut̪ələ de:kʰə ra:d̪h̪a: əpəṇe:š̪
t̪ʰi:pa:kələpərə d̪ɔa: ha:t̪h̪ə-p̪əe:rə d̪h̪o:ləiṇə. r̪əso:i
gʰəṛə kʰo:li ṇa:it̪a: p̪əro:s̪i kəe: h̪əua:me: b̪əis̪ə
ṇa:it̪a: kəe: l̪əit̪ə t̪ʰi:li:. ra:d̪h̪a: s̪ule:kʰa:kə
kʰa:t̪iṛəḁa:ri: kəṛəit̪ə-kəṛəit̪ə ubi t̪ʰi:kələ t̪ʰi:li:. biṇa:

təməʃa:e:lə mudra:me: ba:dʒələ-

"kəŋiʃā:kē: ki: he:tə_I. həmə t̪ē to:ra: ʃəbəhəkə
ŋəukəra:ŋi: t̪i:he:."

a:ŋəŋdə ʈa:məʃe: ʃule:kʰa:kē: ut̪həuləkə a: o:kəra:
ga:ɽi-pʰədʒdʒhəit̪ə kərəe: la:gələ. ʃule:kʰa:
ma:ŋəe:va:li: ŋəhi. o:ho: a:ŋəŋdəkə t̪e:rəho:-
purəkʰa:kē: ukət̪e: la:gələ.

a:ŋəŋdə kʰe:t̪əʃ̌ə gərəma:e:lə a:e:le: t̪iʰələ,
t̪əməʃa:e:lə t̪iʰəla:he: ʃule:kʰa:kē: e:kə-du:
t̪həppərə ləga: d̪e:ləkə. a:bə t̪ē ʃule:kʰa: dʒo:rə-
dʒo:rəʃ̌ə ka:ŋəe: ləgəli:.

ka:ŋəbə ʃuŋi ərɔ:ʃiʃa:-pərɔ:ʃiʃa: dʒəma: bʰəʃ/ge:lə.
ra:d̪ho: bʰəŋəʃa: gʰərəʃ̌ə d̪əugələ e:li: a: be:t̪a:kē:
d̪t̪ə-pʰət̪əkə:rə d̪e:bəe: ləgəli: a:ŋəŋdəkē: ha:t̪hə
pəkəit̪ə ko:t̪həri:ʃ̌ə ba:hərə ke:li: a: ʃule:kʰa:kē:
bo:d̪həe: ləgəli:.

pu:to:hu pəigʰə ba:pəkə be:t̪i: t̪ē: o: ke:kəro:
ʈa:ŋa:-ba:ŋa: ʃəhəe:va:li: ŋəhi t̪iʰe:li: ra:d̪ho:kē:
ga:ɽi-pʰədʒdʒhəit̪ə kərəe: ləgəli: ba:t̪ə d̪iŋa:ŋud̪iŋə
t̪əŋa:va a: əʃa:ŋt̪ikə t̪ərapʰə bərʰəe: la:gələ.
ʃule:kʰa: du: d̪iŋəʃ̌ə ki:t̪iʰu ŋe: kʰe:ŋe: t̪iʰe:li:.

ra:d̪hə:kə ka:mə-ka:dʒə bərʰi ge:lə. a:bə t̪ē a:ŋəŋdə
a: a:ŋəŋdəkə ma:ijo: pərə:ʃa:ŋə rəhəe: la:gələ.
d̪uŋu:kē: d̪ərə ho:məe: ləgələŋə dʒe: kəȟi:
a:t̪məhət̪ja: ŋe: kəʃ/ l̪əe: ke:t̪e:kə budʒhəi:la:-

ṣudṛhe:la:ṣā a: ghəṭəṇa:kə dṛimme:dā:ri: əpəṇa:
u:pərame: ləe: dṇu: ma:jə-putə gələṭi: ṣule:kʰa:ṣā
ma:ṇələkə, ṭəkʰəṇə ṣule:kʰa: dṛe: du: dṇəṣā
bʰu:kʰələ-pi:ṣələ ṭʰələ. dətəməṇə ke:ləṇə a:
mūhə dʰo:ləṇə. a: pətʰa:ṭə bʰo:dṛəṇə ke:ləṇə.

ra:dʰa: ha:ri ma:ṇi ṣəbhə ka:rjə pu:ruəvəṭe: kərəṭə
rəhələ. dʰi:re:-dʰi:re: dṇu: pətṭi-pətṭi:me: mīla:ṇə
bʰe:lə_I. a:ṇṇṇḍə ba:dṛələ-

"ṣule:kʰa: ṣəbhə ma:i-ba:pəkə ṭṭṭʰa: ho:i ṭʰəṇə
dṛe: puṭo:hu ghəṛəkə ka:mə-dʰəṇḍʰa:kē: dē:kʰəṭʰə
a: ṣa:ṣu-ṣṣurəkə ṣe:va: kərəṭʰə."

a:ṇṇḍəkə e:ṭe:kə bədṛəṇa:i:jo: ṣəma:pṭə ṇəhi
bʰe:lə ṭʰələ ki biṭṭṭe:me: ṣule:kʰa: ba:dṛi uṭʰələ-

"həmə əhā:-ṣəbəhəkə ṇəukərəṇi: bəṇi ṇəhi a:e:lə
ṭʰi:. həməṛə ba:pə ke:he:ṇə ṭʰəla: dṛe: həməṛa:
e:kəṭa: bʰikʰəməḍga: o:ṭəe: bi:ṣa:hi dē:ləkə."

kəhəṭə ṣule:kʰa: ka:ṇəe: ləgəli:.

ṣule:kʰa: dʰəṇikə ghəṛəkə be:ṭi:. kəhi:jo: bʰa:ṇṣə
ke:ṇa:i ṭā du:rə dṛe: əpəṇə kəpəṭo: ṇəhi ṣa:pʰə
kərəṭə ṭʰələ. əi prəkā:re: o: əpəṇə mərdṛi:ṣā
ka:mə-ka:dṛə kərəṭə ṭʰələ.

ra:dʰa:kə ṭṭṭʰa: ṭʰələ dṛe: puṭo:hu həməṛa:ṣā
puṭʰəṭʰə dṛe: kʰa:ṇa:me: ki: ṣəbhə bəṇe:ba:kə
əṭʰi. ke:ṭe:kə ṭʰa:urə, ke:ṭe:kə dā:li... ṭṭa:ḍi ṭṭa:ḍi.

muda: sule:kʰa: əpənə mardʒi:sə̃ ko:nə: ka:dʒə
kəɾɪtə tʃʰələ. əpənə: mənə mo:tʰa:bikə rəso:ɪ
bənnəbətə tʃʰələ. o: kʰa:nə: do:səɾəkē: pəsɪnə ho:ɪ
ətʰəba: n̄hɪ.

e:kə dɪnəkə ba:tə tʃʰi:. sule:kʰa: tərɪ:ɪ tʃʰi:nɪ rəhələ
tʃʰələ. i: de:kʰə ra:dʰa: ba:dʒələ-

"tʃʰi:nɪ kəʔ kʰe:ba:kə tʃʰəhə t̪ə ba:pəkē: kəhəkə
dʒe: e:kə tɪ:nə t̪e:lə bʰe:dʒə de:təhə."

əɪpərə sule:kʰa: dʒəva:bə de:ləkə-

"hɪnəkərə ba:pə kəhɪjo: e:kə kɪlo: t̪e:lə bʰe:dʒə
de:nə: tʃʰe:ləɪnə."

ra:dʰa: sule:kʰa:kə dʒəva:bə sunɪ tɪləmɪla: kəʔrəhɪ
ge:li:.

əɪ prəkə:re: s̪a:su a: puɾo:hume: ko:nə:-ko:nə:
tʃʰo:tə:-tʃʰo:tə: ba:təpərə kəkʰəno: bəhəsəva:dʒi:
ʃuru: bʰəʔdʒa:ɪtə tʃʰələ.

ra:dʰa: əpənə mənə məso:ɪsə̃ kəʔrəhɪ dʒa:ɪ tʃʰe:li:
ka:məkə:dʒu ra:dʰa: dɪnə-prəɪ-dɪnə tʃɪɾətʃɪɾa:
s̪uəbʰa:uəkə ho:bəe: la:gələ. o:nə:, e:he:nə ba:tə
n̄hɪ tʃʰələ dʒe: a:nəndə əpənə: pətɪni: sule:kʰa:kē:
n̄hɪ s̪əmədʒʰa:bətə tʃʰələ. pərəntu sule:kʰa:
əpənə: s̪a:məne: ke:kəro: mo:dʒəre: ne: d̪əɪtə
tʃʰələ. e:uəm prəkə:re:nə pətɪ-pətɪni:me: s̪e:ho:
mənə-muɾa:uə bəɾhɪ ge:lə.

ṣule:kʰa: əpəṇa: pəɽuɑ:rəkē: n̄ərəkə bəṇa: d̄e:n̄e:
 tʃʰələ. ṣule:kʰa: ru:pəuət̪i: tʃʰələ t̄ḡe: d̄əhe:d̄ʒo:me:
 tʃʰu:t̄ə bʰe:lə tʃʰələ. o:kəra: əpəṇə ṣund̄ərət̄a: a:
 ba:pəkə ṣəmpəɽt̄əpərə gʰəmən̄d̄ə tʃʰe:ləṇə. o:
 əpəṇa:kē: gʰərəkə ma:lək̄iṇə a: əṇjə ṣəḍəṣjəkē:
 n̄əukərə bud̄ʒʰəɽt̄ə tʃʰələ.

ra:d̄ʰa: tuṭɽ tʃʰukələ tʃʰələ. e:kə t̄ḡ ka:mə-ka:d̄ʒəkə
 bo:d̄ʒʰə, d̄o:ṣərə tʃʰo:t̄o:-tʃʰo:t̄o: ba:t̄əkə le:lə h̄ərə-
 h̄ərə kʰət̄ə-kʰət̄ə ho:ɽt̄ə tʃʰələ.

e:məhərə d̄o:ṣərə be:t̄a: ṣure:f̄ə prət̄ijo:giṭa:
 pəri:k̄ṣa:me: d̄iṇə-ra:t̄i la:gələ rəh̄əɽt̄ə tʃʰələ.
 bi:.e:d̄ə. pa:ṣə k̄əe: tʃʰukələ tʃʰələ. t̄i:ɽi: pəri:k̄ṣa:me:
 ṣe:ho: n̄i:kə ākə a:e:lə rəh̄ə_I. t̄ḡe: o: ʃik̄ṣəkə bʰəʔ
 ge:lə tʃʰələ. mud̄a: ṣure:f̄ə əpəṇa: gʰərəme: d̄ʒe:t̄h̄ə
 bʰa:ɽkə pət̄ni: d̄ʒe: b̄ərəkə: gʰərəkə be:t̄i: tʃʰələ,
 o:kəra k̄iṛəḍa:n̄i: d̄e:kʰə n̄e:n̄e: tʃʰələ. t̄ḡe: he:t̄ue: o:
 ṣo:t̄ʃəɽt̄ə tʃʰələ d̄ʒe: h̄əmə ko:n̄o: m̄əḍʰjəmə uərgəkə
 pəɽuɑ:rəkə l̄ərək̄i:ṣ̄ā ʃa:d̄i: k̄ərəbə. l̄ərək̄i:kə ʃi:lə-
 ṣuəbʰa:uə n̄i:kə ho:ɽ. ka:d̄ʒulə ho:ɽ. gʰərəkə ka:d̄ʒə-
 k̄ərəime: n̄ipun̄ə ho:ɽ. o:h̄əṇə guṇəuɑ:li: l̄ərək̄i:ṣ̄ā
 ʃa:d̄i: k̄ərəba:kə ṣo:t̄ʃəme: tʃʰələ.

ṣure:f̄əkə p̄ɽa:d̄ʒi: a:bə buɽʰə bʰəʔ ge:lə tʃʰəla:. o:
 d̄ʒe:t̄h̄əki: puṭo:h̄ukə uṇəuəha:r̄əṣ̄ā e:t̄e:kə n̄e:
 a:h̄ət̄ə bʰəʔ ge:lə tʃʰəla: d̄ʒe: bləḍə-pre:ṣ̄ərəkə
 ʃika:rə bʰəʔ ge:la:. ṣure:f̄əkə ma:e:kē: d̄ʒəṭe:kə
 pr̄əṣ̄əṇṇəṭ̄a: d̄ʒe:t̄h̄əka: be:t̄a:kə bia:h̄ə k̄ərəime:
 tʃʰələ t̄ḡe:kə ṣure:f̄əkə bia:h̄əme: n̄əhi. o: go:n̄u:

d̪h̪a:kə bɪla:ɾɪ d̪zək̪ pa:kɪ t̪ɪkələ t̪h̪e:li:. t̪h̪e:
t̪h̪o:t̪əkə: be:t̪a:kə bɪa:həkə t̪jərt̪jo: n̪ə_ɪ kərəi t̪h̪e:li:.
a: ra:d̪h̪a:kē: ko:n̪o: uɾje:ʃə d̪zid̪zɪa:s̪o: n̪əh̪ijē:
t̪h̪ələ.

ʃ̪əjo:gəuəʃə b̪h̪əuɑ:n̪i: pr̪əʃa:d̪əd̪zi: əpən̪ə be:t̪i:
ro:ʃəni:kə kəṭh̪a: ləʃ/kəʃ/e:la:. ʃ̪ure:ʃə pəh̪ɪn̪əh̪iʃ̪ə o:
pəɾɪuɑ:rəkē: d̪zənn̪əɾ̪ə t̪h̪ələ. b̪h̪əuɑ:n̪i: pr̪əʃa:d̪əkə
puṭ̪rə ʃ̪ure:ʃəkə ʃ̪əgi: t̪h̪ələ. t̪h̪e: ʃ̪ure:ʃə b̪h̪əuɑ:n̪i:
pr̪əʃa:d̪əkə o:t̪h̪a:mə d̪zɑ:ɾ̪ə-əb̪əɾ̪ə t̪h̪ələ.
ro:ʃəni:kə ʃi:lə-ʃ̪uəb̪h̪a:uəʃ̪ə ʃ̪ure:ʃə t̪̪e:kə n̪e:
prəb̪h̪a:uɾ̪ə t̪h̪ələ d̪ze: e:ko: be:rə n̪a:kərə-n̪ukərə
n̪əh̪i ke:ləkə. kəṭh̪a:kə m̪əd̪z̪u:ri: d̪əe: d̪e:ləkə.

d̪un̪u: pəɾɪuɑ:rə ʃ̪uəd̪z̪ɑ:t̪i:ʃə t̪h̪ələ. ənt̪əred̪z̪ɑ:t̪i:ʃə
uɪuɑ:həʃ̪ə o: g̪h̪r̪ɪn̪ɑ: kərəɾ̪ə t̪h̪ələ. e:mərəhə
ra:d̪h̪a:kē: ko:n̪o: ut̪sukəṭ̪a: a: pr̪əʃənn̪əṭ̪a: n̪əh̪i
t̪h̪ələ. o: m̪əne:-m̪ən̪ə ʃ̪o:t̪jəɾ̪ə t̪h̪ələ b̪əɾ̪əki:
puṭ̪o:hu t̪̪ə ʃ̪əb̪h̪ə guṛə go:bərə kəʃə d̪e:ləkə. a:bə i:
ki: kərəṭ̪ə o: b̪h̪əgəuɑ:n̪ə d̪z̪ɑ:n̪əɾ̪əh̪ə....

ʃ̪ure:ʃəkə bɪa:hə b̪h̪e:lə. bərə-kənn̪ij̪ā: g̪h̪ərə a:e:lə.
ra:d̪h̪a:kə m̪ən̪ə tuṭ̪ələ t̪h̪ələ t̪h̪e: o: pəɾɪt̪h̪əno:me:
n̪əh̪i ge:lə. la:t̪jɑ:rə b̪h̪ə/ d̪z̪ɑ:d̪əni: ʃ̪ule:k̪h̪a: bərə-
kənn̪ij̪ā:kə pəɾɪt̪h̪ən̪ə kəe: g̪h̪ərə ləuləkə. ra:d̪h̪a:
t̪əb̪ij̪əṭ̪ə k̪h̪a:pəkə b̪əh̪a:n̪ɑ: ke:n̪e: t̪h̪e:li:.
ro:ʃəni:kē: d̪zək̪h̪ən̪ə pəṭ̪a: la:gələ d̪ze: ʃ̪a:ʃ̪u m̪ā:
bi:ma:rə t̪h̪əɾ̪ə t̪̪ə o: ko:həbərə g̪h̪ərəʃ̪ə n̪ɪkəɪlə
ʃ̪a:ʃ̪ukə kəməra:me: ge:lə a: pəh̪ɪn̪e: ra:d̪h̪a:kə
pəe:rə t̪h̪ub̪ɪ pr̪ən̪ɑ:mə ke:ləkə a: puṭ̪h̪ələkə-

"mā:, t̥əbijət̥ə t̥hi:kə ət̥ʰi ki: n̥əhi."

e:ka:e:kə n̥əbək̥i: puṭo:hukē: d̥e:k̥hə ra:d̥hə: ləḍʒa:
ge:li:. uṭʰi kəə/bəis̥s̥ət̥ə bəḍʒəli:-

"kən̥ijā:, ma:t̥həme: d̥ərd̥ə b̥həə/rəhələ ət̥ʰi."

ro:ʃəni: t̥urənt̥e: b̥h̥ik̥s̥ə ləe: ʒa:ʒukə ma:t̥həme:
ləgəuləkə. a: kiṭʰu ka:lə d̥həri p̥əe:rəkē: ʒe:h̥o:
d̥əbəuləkə. a:i b̥əɾə p̥h̥ur̥ti:ʒ̥ə ʒule:k̥hə: k̥h̥u:b̥ə n̥i:kə
ḍʒəkā: b̥h̥a:n̥əʒ̥ə-b̥h̥a:t̥ə k̥əe: ro:ʃəni:kē: b̥h̥o:ḍʒəṇə
p̥əro:ʒi k̥h̥e:ba:kə le:lə d̥əit̥ə ba:ḍʒələ-

"kən̥ijā:, k̥h̥a:n̥a: k̥h̥a: li:ə, kək̥h̥əṇə k̥h̥e:n̥e: h̥əe:b̥ə
kək̥h̥əṇə n̥əhi."

ro:ʃəni: bəḍʒəli:-

"ḍʒək̥h̥əṇə ʒa:ʒu mā: b̥h̥o:ḍʒəṇə k̥əɾəti: t̥e:k̥əɾə
ba:ḍe: h̥əmə b̥h̥o:ḍʒəṇə k̥əɾəb̥ə."

t̥əip̥ərə ʒule:k̥h̥a: bəḍʒəli:-

"mā:kə t̥əbijət̥ə k̥h̥əra:pə t̥ʰiəṇə, ḍʒək̥h̥əṇə it̥ʰi:
h̥e:t̥əiṇə k̥h̥a: le:ti:."

ro:ʃəni: əp̥əṇə k̥h̥a:n̥a: ləe: k̥h̥ud̥ə ʒa:ʒu mā:kə
k̥əməra:me: ge:li: a: e:kə k̥əurə b̥h̥a:t̥ə d̥a:lime:
m̥ila: ha:t̥h̥əme: ləe: bəḍʒəli:-

"mā:, t̥ʰi:ṭ̥əki: puṭo:hukə ha:t̥h̥əʒ̥ə e:kə k̥əurə
k̥h̥a:n̥a: k̥h̥a:t̥h̥u."

kəhəɪtə ha:tʰə ʃa:ʃu mā:kə mũhəme: de:ləkə.

ra:ɖʰa:kə e:kə kəurə bʰa:təʃə ʃəbʰə ɖukʰə ɖu:rə
bʰəʔ/ge:lə. bʰo:dʒəŋə kərəɪtə kəhələkə-

"be:ti:, dʒa:u əhũ: bʰo:dʒəŋə kəe: li:ə."

"ŋəɦɪ mā: dʒa:bətə əhā: ŋəɦɪ kʰa:e:bə t̪a:bətə
həməhũ: ŋəɦɪ bʰo:dʒəŋə kərəbə."

ra:ɖʰa: tʃi:otəki: pu:to:hukə dʒiɖɖəkē: ŋəɦɪ t̪a:ɦɪ
ʃəkələ. ra:ɖʰa: bʰəɦɪ pe:tə bʰo:dʒəŋə ke:ləkə.
ra:ɖʰa:kə kʰa:ŋa: kʰe:la:kə ba:ɖə ro:ʃəŋi: dʒu:tʰə
pʰe:ɦɪ ko:tʰəri:ʃə ba:həə bʰe:lə.

pətʃi:a:ɪtə ʃule:kʰa: a: ro:ʃəŋi: ma:ŋe: ɖuŋu:
ɖi:ja:ɖəŋi: ʃəgə-ʃəgə bʰo:dʒəŋə ke:ləkə. bʰo:dʒəŋə
ke:la: ba:ɖə ʃule:kʰa: ʃu:təba:kə le:lə əpəŋa:
ko:tʰəri:me: tʃələ ge:lə. a: ro:ʃəŋi: e:kə lo:t̪a: pa:ŋi
ləe: ʃa:ʃu mā:kə ko:tʰəri:me: dʒa: ra:kʰɪ de:ləkə a:
ʃa:ʃu-mā:kə pəe:rə ɖəba:bəe: la:gələ.

ra:ɖʰa: dʒəkʰəŋə ba:dʒələ-

"dʒa:u kəŋi:ā:, əhā:kə a:ɦɪ pəɦɪlə ɖi:ŋə ətʃi:, t̪ʰa:kələ
tʰe:ɦi:ja:e:lə həe:bə. əra:mə kəru: ge:."

təkʰəŋə ro:ʃəŋi: ʃa:ʃu-mā:kē: bi:tʃi:əŋə dʒi:ɦa:ɦɪ
məʃəɦəɦɪ: ləga: kəe: əpəŋə ko:tʰəri:me: a:ra:mə
kəəkə le:lə tʃələ ge:li:.

ra:ɖʰa: məŋe:-məŋə ro:ʃəŋi:kē: a:ɦi:rua:ɖə ɖəʔ

rəhələ tʃhələ. a: so:tʃəɪtə tʃhələ. bʰəuɪsɟəme: dʒe:
 ā:ga: huəe: mudā: əkʰəŋə tʃə əbəɪtə de:ri: e:te:kə
 kʰa:tɪrəda:ri: tʃə ke:ləkə. ra:dʰa: tʃhə:təki: puɪo:hukə
 pəɪtʃhəŋəme: n̄ə_ɪ ge:li: te:kəra a:bə pəɪtʃa:tə:pə
 huə la:gələ tʃhə:ləɪnə. ro:ʃəni: ʂa:kʂa:tə de:vi:
 tʃhəɪtʰə dʒe: həməra: gʰəɾəkē: suərgə bəŋəuɪtə....
 jəe:hə ʂəbʰə so:tʃəɪtə-uɪtʃa:rəɪtə ra:dʰa: kəkʰəŋə
 suɪɪ rəhəli: ʂe: n̄əɪ dʒa:ɪnə.

ro:ʃəni: a: ra:dʰa:kə bi:tʃə dʒe: kɪja:kəla:pə ho:ɪtə
 tʃhələ ʂe: ʂule:kʰa: de:kʰəɪtə rəhələ. ʂule:kʰa: əpəŋə
 ʂa:ʂu-mā:kə ədəkʰo:ɪ-bədəkʰo:ɪ ro:ʃəni:kē:
 ʂuŋa:bəe: ləgəli:. ro:ʃəni: ʂule:kʰa:kə ko:n̄o: ba:təkə
 dʒəuə:bə n̄əɪ d̄ə_ɪ tʃhə:ləkʰɪnə.

ro:ʃəni:kē: əpəŋə bɪa:həkə pu:ruəɪɪʂə ʂule:kʰa:kə
 kɪrəda:ni: ʂure:ʃəkə ma:dʰjəməʂə budʒʰələ rəhəɪnə.
 bʰo:re: ro:ʃəni: uɪɪ dʒʰa:ɾu: ləʔkəʔgʰəɾə-ā:gəŋəkē:
 ba:həɾəe:-ʂo:həɾəe: ləgəli:. pʰəɪ:ɪtʃə n̄əɪ bʰe:la:kə
 ka:rəŋe: dʒəkʰəŋə ʂule:kʰa: əgəŋa: bəha:rəɪtə
 de:kʰələkə tʃə o:kəra: pəɪn̄e: bʰe:ləɪnə dʒe:
 ra:dʰa:a:n̄ə dɪn̄uka: dʒəkā: ā:gəŋəme: dʒʰa:ɾu:
 ləga: rəhələ ətʃɪ. mudā: dʒəkʰəŋə a:gɔ̄ bəɾʰələ tʃə
 ro:ʃəni:kē: ba:ɾʰəɪnə ləgəbəɪtə de:kʰələkə tʃə
 a:ɪtʃəɪjətʃəkɪtə ho:ɪtə ba:dʒələ-

"kəŋɪjā:, əhā: ka:lʰɪje: e:ləũ a: a:ɪje: ba:ɾʰəɪnə
 pəkəɪɾə le:ləũ. kəhu: tʃə əhā:kə ma:e:-ba:pə ki:
 kəhəɪa:. e:te:kə ka:dʒə ke:n̄a:ɪ ko:n̄o: dʒəru:ri:
 tʃhə_ɪ!"

ro:fəni: bədzəli:-

"bəhiŋə, i: t̪i həməə əpəŋə ka:dʒə ət̪i. həmə nə_1
kəəbə t̪i ke: kəətə."

sule:kʰa: t̪iʋe: rəhi ge:li:. ra:dʰa: bʰo:re: ut̪i
ba:dʰəs̪i gʰa:s̪ə a:nəe: ge:lə t̪iʰe:li:. t̪iʰo:t̪əki:
puʈo:hukə uʋəuəha:rəs̪i ra:dʰa: gəḍəgəḍə t̪iʰe:li:
t̪iʰe: ra:t̪i kʰu:bə məŋəs̪i suʈəlo: t̪iʰe:li:.

ro:fəni: gʰəə-dua:rikē: bəha:ri e:kəta: to:kəri:me:
ba:həəŋə-s̪o:həəŋə ut̪a: rəhələ t̪iʰe:li:. ta:bəta
ra:dʰa: gʰa:s̪ə ləʔkəʔā:gəŋəme: prəue:ʃə ke:ləŋə.
a:ki ro:fəni: de:kʰələkə, t̪iʃte: ba:rʰəŋə t̪iʰo:ri
s̪a:sukə ma:t̪əpəə s̪i gʰa:s̪əkə t̪iʰittā: ləʔ gʰa:s̪ə
rəkʰəikə dʒəgəhəpəə dʒa: kəʔra:kʰi a:e:lə.

ra:dʰa: ro:fəni:kē: kəhəe: la:gələ-

"t̪i: kie:kə bə'rəŋi: d̪ʰe:ləhə. həmə əbiʈəũ t̪i
dʒʰa:ru: ləga: d̪iʈəũ."

i: kəhəiʈə ro:fəni:kə ha:t̪həs̪i ba:rʰəŋə le:bəe:
ləgəli:. mudā: ro:fəni: bədzəli:-

"ma:e:, a:bə əhā:kē: ka:dʒə kəəikə dʒəma:nā: nə_1
ət̪i. əhā: bəiʈu:, əra:mə kəru: a: həmə s̪əbʰə
ka:dʒə kəəbə."

ra:dʰa: suʈəta:e: la:gələ. ta:bəta ro:fəni: s̪a:sukə
le:lə e:kə lo:ta: pa:n̪i a: e:kəta: d̪əṭəməŋə a:n̪i
ha:t̪həme: t̪həmhəbəiʈə bədzəli:-

"s̥a:su-mā:, i: d̥ət̥əm̥iṇə k̥əruṭṭhə h̥əmə t̥a:b̥əṭə
d̥z̥ələk̥h̥əi b̥əṇa: d̥ə_I t̥ʰiṭ̥iṇə."

d̥z̥ələk̥h̥əi t̥əiʃa:rə b̥h̥e:lə. s̥ure:f̥əkə le:lə b̥h̥o:d̥z̥əṇə a:
t̥iʀh̥i:ṇə s̥e:ho: t̥əiʃa:rə ke:ləkə. k̥i:ekə t̥ṣ̥ s̥ure:f̥əkē:
uṭ̥d̥ja:ləjə d̥z̥e:b̥a:kə t̥ʰiṭ̥e:l̥iṇə. a:ṇəṇḍə a: r̥a:d̥h̥a:
d̥z̥ələk̥h̥əi k̥əə/əp̥əṇə-əp̥əṇə k̥a:d̥z̥əme: l̥a:gi ge:lə.
e:m̥əh̥ərə r̥o:ʃəṇi: əp̥əṇə d̥z̥e:t̥h̥ə d̥iʃa:d̥əṇi:kē:
m̥a:ṇe: s̥ule:k̥h̥a:kē: h̥uṇəkə k̥o:t̥h̥əri:me: d̥z̥ələk̥h̥əi
ləə/k̥əə/p̥əh̥ũt̥ʃəli:.

s̥ule:k̥h̥a: a: r̥o:ʃəṇi: s̥ṣ̥ge: d̥z̥ələk̥h̥əi ke:l̥iṇə. a:
d̥uṇu: əp̥əṇa:-əp̥əṇa: k̥a:d̥z̥əme: l̥a:gi ge:li:. r̥o:ʃəṇi:
r̥a:d̥h̥a:kə a:d̥h̥a:s̥ṣ̥ be:ʃi: k̥a:d̥z̥əkē: s̥əmh̥a:ri
le:l̥iṇə. s̥ule:k̥h̥a: r̥o:ʃəṇi:kə uṭ̥əuṭ̥h̥a:r̥əṣ̥ṣ̥ a:h̥əṭə
h̥o:ṭ̥ə r̥əh̥əli: a: m̥əṇe:-m̥əṇə əp̥əṇa:kē: əp̥əra:d̥h̥i:
m̥a:ṇi p̥əʃt̥ʃa:t̥a:po: k̥əruṭ̥ə r̥əh̥əi t̥ʰiṭ̥e:li:. r̥o:ʃəṇi:kə
d̥z̥ṇa:ṇə, uṭ̥duṭ̥a: a: t̥ʃa:li-t̥ʃəṭ̥əṇə o:k̥əra:
g̥h̥əməṇḍəkē: t̥o:ʀi d̥e:ləkə.

r̥a:d̥h̥a: a:bə s̥ək̥uṇə m̥əh̥əsu:s̥ə k̥ərae: l̥əg̥əli:. p̥h̥e:rə
g̥h̥ərame: k̥h̥uʃəh̥a:li: a:b̥əe: l̥a:g̥əṭə. e:kə d̥iṇə
r̥o:ʃəṇi: əp̥əṇə g̥h̥ərakə s̥əb̥h̥ə k̥a:m̥ə-k̥a:d̥z̥ə ṇiʀəṭ̥a:
b̥h̥o:d̥z̥əṇə k̥əe: s̥uṭ̥əṭə t̥ʰiṭ̥e:li:.

t̥a:b̥əṭə r̥o:ʃəṇi: k̥o:t̥h̥əri:me: t̥ʃəuki:p̥ərə s̥uṭ̥əṭə
r̥a:d̥h̥a:kə p̥əe:rə d̥əba: r̥əh̥əṭə t̥ʰiṭ̥e:li:. o:hi: s̥əməjə
gl̥a:ṇiṣ̥ṣ̥ m̥əma:h̥əṭə s̥ule:k̥h̥a: k̥əṇəṭ̥ə o:ṭ̥
k̥əməra:me: g̥h̥uṣ̥əṭə a: b̥a:d̥z̥əṭə-

"m̥a:e:, əi əb̥h̥a:giṇəkē: k̥ṣ̥əma: k̥əe: d̥i:ə. əh̥ā:

həmərə: səbəhəkə sukʰə-suʋiɖʰa:kə le:lə e:te:kə
 ɖiŋə-ra:ɽi kʰətətətə rəhəi tʃi: ma:e:, həmərə:sə
 əhā:kē: bərə kəstə bʰe:lə. həmə əhāka:ri: bʰəʔ/ɡe:lə
 tʃi:lelū. ro:ʃəŋi: həməra: ɡʰərəkə sɑ:kʂa:tə ləkʂmi:
 tʃiətʰə. e:te:kə pərʰələ-lɪkʰələ bʰəʔ kəʔ dʒe:
 həməra: səbəhəkə sɛ:ʋa: kərəi tʃiətʰə o:hi:sə
 həməro: ro:ʃəŋi:sə ʃɪkʂa: bʰe:tələ dʒe: pəriʋa:rəkə
 sədəʂjə kʰa:sə kəe: sɑ:su-mā: sə bərʰi əi səsɑ:rəme:
 kiʃo: ŋəhi ətʃi. tʃe: həməra: sənə əbʰa:ɡiŋəkē:
 ma:pʰə kəe: ɖi:ə."

kənəitə sɑ:su-mā:kē: pəe:rə ɖəba:ɖəe: ləɡəli:
 ra:ɖʰa: bədʒəli:-

"be:ti: bʰo:rəkə he:ra:e:lə dʒi sɑ:dʒhəme: ɡʰərə a:bi
 dʒa:e: tʃi o:kəra: he:ra:e:lə ŋəhi kəhələ dʒa:i tʃiə_I."

a:ŋəŋɖə pərʰələ-lɪkʰələ juʋəkə, səbʰə təma:ʃa:
 ɖe:kʰə rəhələ tʃiələ. ba:dʒələ-

"ma:e:, sule:kʰa:kē: ma:pʰə kəe: ɖəhi:ŋə. kulə a:
 ŋi:kə kʰa:ŋəɖa:ŋəkə be:ti: tʃiə:təki:
 kənɪjā: həməra: ɡʰərəkē: sɑ:kʂa:tə ləkʂmi: tʃiətʰə.
 məɖʰjəmə ɡʰərəkə be:ti: e:he:ŋə ho:itə ətʃi dʒe:
 biɡərələ ɡʰərəkē: suɖʰa:ri ɖəitə ətʃi."

i: kəhəitə a:ŋəŋɖo:kə ā:kʰi sə ŋo:rə dʒhəhəre:
 la:ɡələ.

-ŋa:ra:ʃəŋə ja:ɖəʋə, pətʃni:kə ŋa:mə : ʃri:məti:

sumitra: de:vi:. d̄zəṇmā : 14 d̄zəṇəuəri: 1956,
 pita:kə ṇa:mā : s̄uə. ra:d̄ze:juərə ja:d̄əuə. ma:ta:kə
 ṇa:mā : s̄uə. m̄əhe:juəri: de:vi:. da:da:kə ṇa:mā :
 s̄uə. b̄ho:la: ja:d̄əuə. ṇa:ṇa:kə ṇa:mā : m̄əha:ṇə
 s̄uəṭṭrəṭa: s̄e:ṇa:ṇi: s̄uə. ra:mā ləkh̄əṇə s̄əlh̄əṭa:
 d̄zəṇmā s̄ṭha:ṇə : d̄uməra:, mu:lə ga:mā : d̄uməra:,
 po:- d̄uməra:, b̄ha:ja: : ru:d̄rəpura, prəkh̄əṇḍə
 : əṇḍh̄əra:ṭha:ṭhi:, d̄zila:- m̄əḍh̄ubəṇi: (b̄iha:ra)
 ma:ṭri:kə : ṇəraḥi:, ṭha:ṇa: : k̄huṭəuṇa:, pe:fa: :
 əḍh̄ja:pəṇə, əuəka:ḥə pra:pt̄ə prəḍh̄a:ṇa:d̄h̄ja:pəkə,
 ma:ṭrə p̄ē:ḥəṇəpərə a:d̄h̄a:ṭṭə d̄ziṇəgi:. j̄ikṣa: :
 e:m̄ə.e:. (m̄əṭṭh̄ili:), le:kh̄əṇə : k̄əṭh̄a:, k̄əuṭa: a:
 a:le:kh̄ə uṭb̄h̄iṇṇə p̄əṭrə-p̄əṭrika:me: prəka:ḥṭə.

mo:ba:ilə ṇṭ: 9939041116, 9430631993,
 8541096004

s̄əḍjə: prəka:ḥṭə kriṭai: k̄ha:li: ḡh̄ərə (k̄əṭh̄a: s̄ṭgr̄əḥə),
 prəka:ḥṭə/əprəka:ḥṭə əṇjə kriṭi: (1.) ṇa:ṭi: duṣ̄ələkə
 ṇa:ṇa:k̄ē: (k̄əuṭa: s̄ṭgr̄əḥə), (2.) ba:ba: ṇa:mā
 ke:uələmə (k̄əṭh̄a: s̄ṭgr̄əḥə) , (3.) s̄əməḍz̄h̄əuṭa:
 (k̄əṭh̄a: s̄ṭgr̄əḥə), (4.) ṇəuəki: puṭo:ḥu (k̄əṭh̄a:
 s̄ṭgr̄əḥə)

əi **rəṭḥ̄əṇa:pərə** **əpəṇə**
m̄əṭṭəujə editorial.staff.videh̄əa@gmail.com **pərə**
pəṭh̄a:u.

2.12. ॥ नाःराःजण॑ जाःद॒व॒अ॒क॑ ५ ॥ ताः क॑त्ताः- क॑त्ताः-२
द॒ज॒अ॒-॒प॒रा॒ स॒म्पाःद॒किः॒ज॑ स॒मिःक॒षाः ॐgre:द॒जिःमेः
स॒म्पाःद॒किः॒ज॑ प्रि॒ष्ट॒अ॒ प॒रा॒

विदेःह॑क॑ लेःक॑ह॑क॑ अःम॑त्त्रि॒त॒ र॑त्त॒ज॒नाः अः ॐ-॒प॒रा॒
स॒मिःक॒षाः सिःरिःद॒ज॒अ॒

अ॒ ॐक॑मेः प्र॑स्त॒त॒ अ॒त्ति॒ ॥ नाःराःजण॑ जाःद॒व॒अ॒क॑ ५ ॥ ताः
क॑त्ताः द॒ज॒अ॒-॒प॒रा॒ ह॑म॒रा॒ स॒मिःक॒षाः ॐgre:द॒जिःमेः
स॒म्पाःद॒किः॒ज॑ प्रि॒ष्ट॒अ॒ प॒रा॒ अ॒त्ति॒- स॒म्पाःद॒क॑

ṇa:ra:jaṇə ja:dəuəkə 5 ta: kəṭṭha:

kəṭṭha: 2

ṣa:mpṛa:ḍa:jikə ṣaḍbḥa:uə

ka:nəpuraḥ jaḥarame: tṣho:tə-paigḥə bəhuṭo:
mo:həlla: ətṣṣi. o:i jaḥarame: hərə:kə
d̪za:t̪i,d̪həramə, ṣaṃpṛa:ḍa:jəkə lo:kə rəḥəṭṭə ətṣṣi. əi
jaḥarame: e:kəta: hiṇḍu: ua:huljə mo:həlla: ətṣṣi a:
e:kəta: muṣṣimə ba:huljə.

ḍuṇu: mo:həlla:kə bi:tṣə kiṭṣu ugrəua:ḍi:
kəṭṭarəpəṭṭi: mulla: pəṇḍiṭə nəpḥarəṭṭəkə kḥa:ḍḥi
kḥo:ṭḍḥə ḍe:ṇe: ətṣṣi. e:kə-ḍo:ṣəra:kə kḥu:nəkə
pja:ṣa: hərəḍḍamə, e:kə-ḍo:ṣərə bəṇḍəḷə rəḥəṭṭə ətṣṣi.
e:kə mo:həlla:kə lo:kə ḍo:ṣərə mo:həlla:me: nəḥi
d̪za:t̪iṭə ətṣṣi. bḥəjə a: a:t̪əkkəkə ma:həulə hərəḍḍamə
bəṇḍəḷə rəḥəṭṭə tṣṣə_i.

hiṇḍu: mo:həlla:me: ṣure:jə ṇa:məkə uḷəṭṭikē: e:kə
ma:t̪rə puṭṭrə ətṣṣi d̪ze:kərə ṇa:mə ətṣṣi pṛaka:ḷə

kuma:rə. prəka:fə ətɪ me:gʰa:vi: tʃiːa:t̪rə ətʃi. ʃure:fə
kərttəujənɪstʰə, ima:n̪əda:rə, nɪspəkʃə a:
nɪstʰa:va:n̪ə ujekɪt̪i ətʃi mud̪a: gəri:bə ətʃi. gəri:bə
rəhɪto: hɪn̪du: ʃəma:d̪ʒəme: ʃure:fəkə bəɾə
ma:n̪jəta: tʃiːa:n̪ə. prəka:fəkə ujuvəha:rə a:
me:gʰa:pərə kʰufə bhəʔ mo:həlla:kə lo:kə ʃəbhə
tʃən̪da: d̪ə: o:kəra: pəɾʰe:ba:kə le:lə ʃəhəjo:gə
kəɾəɪt̪ə tʃiːəla:.

prəka:fə a:t̪həmi: pa:ʃə kə: n̪əumi:me: n̪a:ð:
lɪkʰəuləɪn̪ə. o:ɪ kəkʃa:me: rəhəma:n̪ə n̪a:məkə
e:kəta: ləɾəka: ʃe:ho: pəɾʰəɪt̪ə tʃiːələ. rəhəma:n̪əkə
pɪta:kə n̪a:ð: ʃule:ma:n̪ə tʃiːa:n̪ə. ʃule:ma:n̪ə
d̪həni:-məni: o: ne:ta: ta:ɪpəkə lo:kə tʃiːa:t̪hə.
mo:həlla:va:ʃi:kə kəlja:n̪əkə ba:t̪ə ʃəd̪ɪkʰən̪ə
ʃo:t̪jəɪt̪ə rəhəɪ tʃiːa:t̪hə. rəhəma:n̪ə, ʃule:ma:n̪əkə
e:kələuta: be:ta: ətʃi. o: məha: ud̪əndə t̪əta:
i:ɾʃja:lu ʃuəbhə:va:kə ləɾəka: ətʃi. pəɾʰəɪme: məha:
bʰusəkəulə, mud̪a: pʰuɾəuɾlə-kɪke:t̪əme:
tʃiːɪmpɪjəɪn̪ə ətʃi. kʰe:ləme: o:həɪn̪ə ləɾəka: o:
pəro:pətt̪a:me: ko:n̪o: d̪o:ʃərə n̪əhɪ tʃiːələ.

prəka:fə a: rəhəma:n̪ə e:kke: vərgəme: pəɾʰəɪt̪ə
ətʃi. d̪un̪u: d̪u: d̪hə:ra:kə ləɾəka: t̪əe: d̪un̪u:me:
mo:həlla:kə va:ta:vəɾəɪn̪əkə ən̪uʃa:rə e:kə-
d̪o:ʃəra:kə d̪ʒa:ni: d̪uɾməɪn̪ə bəɪn̪ə rəhəɪt̪ə ətʃi.
rəhəma:n̪ə vərgəkə ud̪əndə ləɾəka: ʃəbəhəkə e:kə
to:li: bəɪn̪əuɪn̪ə tʃiːələ.

prəka:fəʃə o:kəra: d̪ʒəɪn̪ə ho:ɪt̪ə rəhəɪ tʃiːə_I.

gurud̐zi: a: t̐h̐a:tr̐a lo:k̐aṇṇak̐a bi:t̐f̐a r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐
 be:ṣ̐i: pr̐aka:f̐ak̐a ma:n̐j̐əṭ̐a: t̐h̐e:l̐a_I. d̐z̐a_l̐e:
 r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ pr̐aka:f̐əṣ̐ṣ̐ i:r̐s̐ja: k̐əraṭ̐a t̐h̐əḷ̐a.
 r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ pr̐aka:f̐ək̐ē: ṇ̐i:t̐f̐a: d̐e:k̐h̐əb̐aile: o:k̐əra:
 ma:r̐əba:k̐a t̐əja:ri:me: la:g̐əḷ̐a t̐h̐əḷ̐a. əi ba:t̐ək̐a
 d̐z̐a:n̐ka:ri: pr̐aka:f̐ək̐ē: b̐h̐ə/t̐f̐uk̐əḷ̐a t̐h̐əḷ̐a. pr̐aka:f̐ə
 m̐əṇ̐e:-m̐əṇ̐ə ṣ̐o:t̐f̐əḷ̐ək̐a d̐z̐e: buḍ̐h̐iṣ̐ṣ̐ ka:d̐z̐a
 le:ba:k̐a t̐f̐a:hi:. pr̐aka:f̐ə b̐hi:t̐əre:-b̐hi:t̐əre
 r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ d̐o:ṣ̐ṭ̐i: k̐əraṭ̐a pr̐əja:ṣ̐əme: la:gi ge:l̐a.

e:k̐a ḍ̐iṇṇ̐a uṭ̐ḍ̐ja:l̐əj̐ək̐a k̐rija:-k̐əḷ̐a:p̐ək̐a ṇ̐iri:k̐ṣ̐əṇ̐ə
 he:ṭ̐u d̐z̐ila: ṣ̐ik̐ṣ̐a: p̐əḍ̐a:d̐h̐ika:ri:k̐a a:g̐əmaṇ̐ə b̐h̐e:l̐a.
 uərg̐ə ṣ̐ik̐ṣ̐ək̐a əp̐əṇ̐ə-əp̐əṇ̐ə uərg̐əme: t̐h̐a:tr̐a
 lo:k̐aṇṇak̐ē: əi ṣ̐u:t̐f̐əṇ̐a:k̐a d̐z̐a:n̐ka:ri: d̐əe: t̐f̐uk̐əḷ̐a
 t̐h̐əḷ̐a. t̐h̐a:tr̐a lo:k̐aṇṇak̐ē: əi ba:t̐ək̐a d̐z̐a:n̐ka:ri:
 ṣ̐e:ho: d̐əe: d̐e:l̐a ge:l̐a t̐h̐əḷ̐a ki ṣ̐əb̐h̐ə k̐ila:ṣ̐əme:
 p̐əḍ̐a:d̐h̐ika:ri: b̐əṭ̐f̐f̐a: ṣ̐əb̐h̐əṣ̐ṣ̐ p̐riṭ̐h̐ək̐a-p̐riṭ̐h̐ək̐a
 pr̐əṇ̐ə put̐f̐əṭ̐h̐iṇṇ̐a.

a:b̐ə r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ t̐h̐əṭ̐əp̐əṭ̐a:e: la:g̐əḷ̐a, d̐z̐e:ṇ̐a: biṇṇ̐u
 pa:ṇ̐iṣ̐ṣ̐: ma:t̐f̐h̐ək̐a d̐əṣ̐a: ho:ṭ̐a əṭ̐f̐i. r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐:
 t̐e:h̐əṇ̐e: ṣ̐əṇ̐ə huə l̐əg̐əḷ̐a. p̐əḍ̐a:d̐h̐ika:ri:k̐a pr̐əṇ̐ək̐a
 d̐z̐əu:a:b̐ə ke:ṇ̐a: d̐e:l̐a d̐z̐a: ṣ̐ək̐əṭ̐a əṭ̐f̐i. əi
 guṇṇ̐əḍ̐h̐uṇṇ̐ame: la:g̐əḷ̐a t̐h̐əḷ̐a r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ t̐ək̐h̐əṇ̐e:
 pr̐aka:f̐əp̐əreṇ̐ə ṇ̐əḍ̐z̐əireṇ̐ə p̐əṭ̐əḷ̐a. pr̐aka:f̐əṣ̐ṣ̐ ḍ̐uṣ̐m̐əṇ̐i:
 t̐h̐e:l̐a. o:k̐əra: o: m̐əḍ̐əḍ̐ə k̐əraile: ke:ṇ̐a:
 k̐əh̐əṭ̐a.m̐əṇ̐ame: ṣ̐əko:t̐f̐ə b̐h̐ə/r̐əh̐əḷ̐a t̐h̐e:l̐a_I.

pr̐aka:f̐o: əi t̐a:k̐əme: t̐h̐əḷ̐a ki r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐ d̐o:ṣ̐ṭ̐i:
 ko:ṇ̐ə hiṣ̐a:be: k̐əri:. d̐o:ṣ̐ṭ̐i: əi le:l̐a d̐z̐e: r̐h̐ama:n̐ṣ̐ṣ̐

ḡhəni:kə ba:pəkə be:ʈa: ətʃi. rəhəma:nəkə piʈa:kə
ḡəbədəba: əi pəro:pəʈʈa:me: tʃhələ. ḡo:ʂti: a:
ḡuʃməni: bəra:bəri:e:me: ho:itə tʃhə_I. ḡunu: e:ke:
kila:ʂəme: tʃhələ. prəka:ʃə gəri:bə ba:pəkə be:ʈa:
tʃhələ tʃhə: o: budʰiʂṣā ka:dʒə le:ba:kə ʈa:kəme: tʃhələ.
a:i rəhəma:nəkē: əḡhikə tʃiṇṭiʈə ḡe:kʰə prəka:ʃə
iʃa:ra:ʂṣā o:kəra: bədʒəuləkə.

rəhəma:nə: əhi: ʈa:kəme: tʃhələ dʒe: prəka:ʃəʂṣā
məḡḡə ke:nə: bʰe:ʈəʈə. rəhəma:nə a: prəka:ʃə
guptəgu: kərae: la:gələ. prəka:ʃə rəhəma:nəkē:
ʂəla:hə ḡəiʈə kəhələkə-

"əhā: a:i həməre: bəgələme: bəiʂəbə. həmə ʂəbʰə
prəʃnəkə dʒəva:bə əpənə: ha:tʰəpərə likʰə, ha:tʰə
əhā:kə a:gu:me: ra:kʰi ḡe:bə. əhā: ḡe:kʰə kəe:
dʒəva:bə ḡəe: ḡe:bə_I."

a:bə rəhəma:nə bəʈə kʰuʃə tʃhələ. kʰuʃə əi ka:rəne:
dʒe: a:bə həməra: əpəma:nitə nəhi huə pəʈəʈə.
a:pʰəḡə-uipəitə a: muʂibəʈə e:la:pərə ʃəʈruo: miʈə
bʰəə/dʒa:itə ətʃi.

ba:ʈi e:la:pərə dʒəhiṇa: ʂəbʰə dʒi:va dʒəṇṭu
dʒəkʰəṇə e:kəʈa: ʈila: ũ:tʃəgərə ʂṭʰa:nəpərə ʃəʈə
ləitə ətʃi tʃhə ra:gə-ḡue:ʃə, ḡuʃməni: ʂəbʰəʈa:
miʈəʈa:me: bəḡəilə dʒa:i tʃhəi ʈəhiṇa:
rəhəma:nəkē: bʰe:ləṇə.

prəka:ʃə əpənə budʰikə prəjo:gə rəhəma:nəpərə
ke:ləkə. uərgəme: əḡuləka: brē:tʃəkə pa:tʃi:u:bəla:

brē:tf̥əpərə bi:tf̥əme: duṇu: go:re: bəiṣələ. duṇu:kē:
e:kəṭʰa:mə a: e:kə brē:tf̥əpərə bəiṣələ d̥e:kʰə
uərgəkə ṣəbʰə tf̥ʰa:ṭrə ətf̥əmbʰiṭə bʰəʔ/ge:lə. uərgə
ʃikṣəkəkē: ṣe:ho: əi tətəka: miṭṭrəṭa:pərə a:tf̥əjə
bʰe:ləiṇə, o: əṭi həsṣiṭə bʰəʔ/ge:lə: həsṣiṭə əi le:lə
d̥ʒe: rəhəma:ṇə uḍəṇḍə tf̥ʰələ.

uḍəṇḍə tf̥ʰa:ṭrəkə ṣəḡə d̥əre: a:ki miṭṭrəṭa:ṣə a:ro:
tf̥ʰa:ṭrə ṣəbʰə ṣa:ṭʰə d̥e:bəe: ləḡəṭə tf̥ʰə_I.
d̥ʒəkʰəiṇə-ṭəkʰəiṇə uərgəme: həlla:-pʰəṣa:d̥ə
kərabəe:-bəla: tf̥ʰa:ṭrə rəhəma:ṇə a:i uḍja:ləjəkə
ʃiṣṭə, əṇuṣa:ṣiṭə tf̥ʰa:ṭrəkə miṭṭrə bʰəʔ/ge:lə. əiṣə
kʰuṣi: a:rə ki:.

ṇiṛḡʰa:ṛiṭə ṣəməjəpərə d̥ʒila: ʃikṣa: pəḍa:d̥ʰika:ri:
ṇəuəmə uərgəme: prəue:ʃə ke:ləiṇə. pəhiṇe:
ṇiṛlo:bʰi: bəṇi pəḍa:d̥ʰika:ri: uḍja:ləjəkə ṇiṛi:kṣəṇə
kəraṭə tf̥ʰələ: pu:ra: ḍiṇə uḍja:ləjəme: d̥əʔ e:kə-
e:kə tf̥ʰa:ṭrəkə prəḡəṭiṣə əuəḡəṭə ho:ṛiṭə tf̥ʰələ: a:
uḍja:ləjəkə ṣəruḍ:gi:ṇə uika:ṣəkə le:lə ma:rgə
ṇiṛde:ʃə kəraṭə tf̥ʰələ:.

ʃikṣa:kə guṇəuəṭṭa:pərə ṣəbəhəkə d̥ʰija:ṇə rəhəṭə
tf̥ʰe:ləiṇə. ʃikṣəko: kəṛṭṭəuḡəṇiṣṭʰə a: pəriṣrəmi:
ho:ṛiṭə tf̥ʰələ. muda: a:d̥ʒukə ḍiṇəme:
guṇəuəṭṭa:pərə uṣe:ṣə bʰa:ṣəṇə a: ka:mə uṣpəri:ṭə
d̥e:kʰəṇa: d̥ʒa:ṛiṭə ətf̥ʰi. tf̥ʰa:ṭrə kəmə a: ʃikṣəkəkə
bʰəraṃa:rə rəhiṭo: e:ko: ḡʰəṇṭi: kiṛa:ṣə ṇə_I tf̥ələṭə
ətf̥ʰi a: ṇe: pəḍa:d̥ʰika:ri:e: ima:ṇəḍa:rə tf̥ʰəṭiṭə.

ɲiri:kʂəŋəkə kɾəməme: ʊɖja:ləjəʂʑi ʂe:ʊa: ʃulkə,
ga:ri: t̪e:ləkə bəha:ŋe: ʊɖja:ləjəkə prəðʰa:ŋəʂʑi
tʃiŋgi: əʂu:lə kəraɪ tʃiəɪtʰə. pəɖa:ɖʰika:ri: lo:kəɪŋəkə
ko:ŋo: mu:l̪ə ʊɖja:ləjəme: ŋəhi rəhi ge:lə ətʃiɪ.

bʰrəʂta:tʃa:rə ʂi:ma: pa:rə kəe: tʃukələ ətʃiɪ.
ʊ:pərəʂʑi ɲi:tʃa: ɖʰəri bʰrəʂta:tʃa:rəme: a:kəŋtʰə
ɖumələ ətʃiɪ. d̪ʒe:ŋa: məka:ŋəkə ʂi:tʰi:kə ʂəpʰa:ɪ
ɲi:tʃa:bəla: pəɖa:ŋəʂʑi ŋəhi kəe:lə d̪ʒa: ʂəkəɪtə
ətʃiɪ. ʊ:pərəka: pəɖa:ŋəʂʑi ʂa:pʰə kəe:la:ʂʑi pu:ra:
ʂi:tʰi:kə ʂəpʰa:ɪ ho:e:tə t̪əhiŋa: bʰrəʂta:tʃa:rəkə
kʰa:t̪ma: ʊpəre:ʂʑi ʂəmbʰəʊə ətʃiɪ.

rəhəma:ŋə a: prəka:ʃə ɖo:ʂərə br̪e:tʃəpərə
e:ke:tʰa:mə bəɪʂələ tʃiəla:ɪ. pəɖa:ɖʰika:ri: tʃiə:t̪rə
lo:kəɪŋə ʂəbʰəʂʑi prəʃŋə pu:tʃiəe: ləgəla:ɪ. tʃiə:t̪rə
lo:kəɪŋə jətʰa:ʂəmbʰəʊə d̪ʒəʊa:bə ɖe:bəe: la:gələ.
rəhəma:ŋəkə ʊa:ri: e:lə_ɪ. pəɖa:ɖʰika:ri:
rəhəma:ŋəʂʑi prəʃŋə pu:tʃiələɪŋə-

"ʃikʂəkə ke: ət̪iri:k̪tə ŋəhi: bo:ləŋe:ʊa:la: guru kəuŋə
ho:t̪a: həɪ?"

rəhəma:ŋə prəka:ʃəkə ba:ma: ha:t̪əpərə lɪkʰələ
d̪ʒəʊa:bə ɖe:kʰə ba:d̪ʒələ-

"po:t̪hi:."

pəɖa:ɖʰika:ri:-

"əgre:d̪ʒi: ke: ʂiŋgulərame: ki:t̪əŋe: əkʂərə ho:t̪e:

həĩ?"

rəhəma:nə kiʈʰu ʃo:ʈʰəɪtə ɔ:ɡəri:pərə ɡɪnəɪtə
prəka:ʃəkə ha:ʈʰəpərə de:kʰə uttərə de:ləkə-

"a:ʈʰə."

həre:kə ʈʰa:ʈrəʃə ʈi:nə prəʃnə putʰəba:kə ʈʰe:ləi
ʈʰe: ʈe:ʃərə prəʃnə pəɖa:ɖʰika:ri: putʰələkʰɪnə-

"e:kə ʃe: nəə ʈəkə ka: jo:ɡəpʰələ kiʈəna: ho:ʈa: həĩ?"

rəhəma:nə kiʈʰu ʃo:ʈʰəba:kə a:kriʈi kərəɪtə ha:ʈʰə
mũhəkē: ʈʰəməkəbəɪtə a:ɡu:me: prəka:ʃəkə
ha:ʈʰəkē: de:kʰəɪtə ba:dʒələ-

"pəɪʈa:li:ʃə."

dʒɪla: ʃikʃa: pəɖa:ɖʰika:ri: ʈi:nu: prəʃnəkə ʃəhi:
dʒəua:bə ʃunɪ bəɖʒəla:-

"jəhə ləʈəkə: bəhuʈə dʒɪni:jəʃə həi."

rəhəma:nəkə prəʃəʃa: pəɖa:ɖʰika:ri:kə muhəʃə
ʃunɪ uərgə ʃikʃəkə a: uərgəkə ʈʰa:ʈrəʃəbʰə a:ʈʰəjə
ʈʰəkiʈə bʰe:la: ʈa:bəʈə prəka:ʃə dʒe: əpəna:
həʈʰe:li:pərə dʒəua:bə lɪkʰəne: ʈʰələ ʈe:kəra: kʰu:bə
ni:kəʃə me:ʈa: de:ne: ʈʰələ. əi kəriʃma:kē: uərgə
ʃikʃəkə a: ɖunu: ʈʰa:ʈre: dʒa:ni ʃəkələ.

a:bə prəka:ʃə a: rəhəma:nəme: miʈrəʈa: bəʈʰəe:
la:ɡələ. ɖunu: e:kə-ɖo:ʃərekē: ɖilo:dʒa:nəʃə

ma:næ: la:gələ. uərgə ʃɪksəkə ʃe:ho: bəɾə kʰufə
 ʃʰələ: kʰufi: əɪ le:lə ʃʰələ: dʒe: rəhəma:nə
 uɪdʒa:ləjəkē: tənə:uə grəstə bənəuŋe: rəhəɪ ʃʰələ.
 a:bə prəkə:ʃə nɪrbʰɪkə ru:pe: pəʈʰənə-pa:ʈʰənə
 kərəe: la:gələ. rəhəma:nəkē: ʃəbʰə uɪsəjəkə tɪja:ri:
 kərəbæe: la:gələ.

rəhəma:nəme: hətʰa:t i: pəriuərtənə de:kʰə
 rəhəma:nəkə əbba: ʃule:ma:nə e:kərə ra:dʒə
 dʒənəba:kə prəja:ʃə ke:ləŋə. be:tə:ʃə
 putʃʰələkʰɪŋə. rəhəma:nə ʃəbʰətə: uɪtə:ŋtə
 əbuə:dʒa:nəkē: kəhɪ ʃunəuləkə. ʃule:ma:nəkē:
 prəkə:ʃəkə prəti ʃɪŋe:hə dʒa:gələ. ʃəməjə-
 ʃəməjəpərə ʃule:ma:nə prəkə:ʃəkē: upəhə:rə
 rəhəma:nəkə ha:tʰe: bʰe:dʒəe: la:gələ.

əɪ ba:təkə dʒa:nəkə:ri: prəkə:ʃəkə pɪtə:dʒi:kē:
 ʃe:ho: bʰe:ləŋə. dʒu: əuɪbʰa:uəkəkē: e:kə-
 dʒo:ʃərə:kə putrəkə prəti ʃɪŋe:hə-bʰa:uə dʒa:gələ.
 prəkə:ʃə rəhəma:nəkē: dʒɪfə: nɪrde:ʃə a: rəhəma:nə
 prəkə:ʃəkē: əpənə kʰe:ləbələ: kəuʃələʃə dəkʃə
 bənə:ba:me: la:gələ rəhəɪtə ʃʰələ. rəhəma:nəkə
 dʒənə gʰumɪ ge:lə_I.ʃəbʰə əbuə:ra:pənɪ:, bədəma:ʃi:
 ʃʰuɪ ge:lə_I. hədɪ:ʃəkə e:kə pā:ti ʃʰəɪ- 'la: ɪla:hi:
 i:lələhə muhəmməde: rəʃuləlla:hə.'

kiʃʰu dɪnəkə ba:də rəmədʒa:nəkə ma:ʃə a:bi ge:lə.
 muʃələma:nəkə bəʃʃɪfə:ʃə buɾʰə dʰəɪ, mərdəʃə
 dʒənə:ni: təkə əlla:həkə ɪuə:dətəme: ro:dʒa:
 ra:kʰəe: la:gələ. rəhəma:nə ʃe:ho: ɪʃla:mə

ḡhərməkə rəkṣa:rt̪hə ro:d̪ʒa: rəkʰəɪt̪ə t̪ʰələ.
 rəməd̪ʒa:ṇəkə əvəd̪ʰime: prəkɑ:fə ro:d̪ʒa:
 kʰo:ləbɑ:kə (ɪpʰt̪ɑ:rə pɑ:rt̪i:) he:t̪u ko:ṇo:-ko:ṇo:
 ṣəmə:ṇə rəhəmə:ṇəkə he:t̪u ḡhərəṣṣ̃ lɑ:bɪ d̪əɪt̪ə
 t̪ʰələ.

rəbɪ d̪ɪṇə ro:d̪ʒa:kə bɑ:d̪ə i:d̪ə pəruə ɑ:bɪ ge:lə.
 rəhəmə:ṇə, prəkɑ:fəkē: i:d̪əkə kʰuʃi:me: d̪ɑ:bət̪ə
 d̪e:ləkə. ɑ:bə prəṇṇə t̪ʰe:ləi d̪ʒe: e:kə t̪o:lə-d̪o:ṣərə
 t̪o:ləkə d̪ʒa:ṇi: d̪uʃməṇə bəṇələ rəhəɪt̪ə t̪ʰələ.
 prəkɑ:fə o:ɪ t̪o:lə ke:ṇɑ: d̪ʒe:t̪ɑ:, əi t̪ɑ:rət̪əmʒəme:
 t̪ʰələ kɪ e:kət̪ɑ: upɑ:jə ṣud̪ʒʰələiṇə. prəkɑ:fə
 pɑ:d̪ʒɑ:mɑ:-kur̪t̪ɑ: pəhɪrə d̪upəhəɾəme:
 rəhəmə:ṇəkə o:t̪əe: pəhũt̪ʃələ.

rəhəmə:ṇəkə mɑ:e:-bɑ:bu:d̪ʒi: prəkɑ:fəkē: d̪e:kʰə
 bəɾə kʰuʃə bʰe:lə. prəkɑ:fəkə kʰu:bə ɑ:və-bʰəgət̪ə
 bʰe:lə. kʰu:bə me:vɑ:-mɪt̪ʰɑ:ɪ kʰuəuləkə. d̪uṇu:
 mɪt̪rə ṣṣ̃d̪ʒjɑ: d̪ʰəri kʰe:lɑ:ɪt̪ə-d̪ʰupɑ:ɪt̪ə ɑ: gəpə-
 ṣəppəme: lɑ:gələ rəhələ. muṇəhɑ:ɪ ṣṣ̃ɑ:d̪ʒʰə bʰə/
 ge:lə.

prəkɑ:fə ḡhərə ɑ:bəkə le:lə d̪ʰəɾəpʰəɾɑ:ɪt̪ə ṣi:ɾʰi:ṣṣ̃
 ṇi:t̪ʃɑ: ut̪ərəe: lɑ:gələ, ɑ:kɪ ṣi:ɾʰi:ṣṣ̃ pəe:rə pɪt̪ʰɪrə
 ge:ləiṇə. ṣi:ɾʰi:pərə luɾʰəkəɪt̪ə ṇɪt̪ʃələ: pəudɑ:ṇəpərə
 ɡɪrələ. kəpɑ:rə pʰuɾɪ ge:ləiṇə. bəhuɾə rɑ:ṣə kʰu:ṇə
 bəhələiṇə. rəhəmə:ṇəkə pɪt̪ɑ: ṣule:mɑ:ṇə əpəṇə
 t̪ʃɑ:ɪt̪ʃəkɪjɑ: ɡɑ:ɾi:ṣṣ̃ prəkɑ:fəkē: d̪ɑ:kt̪ərə ləɡə lə/
 ge:ləiṇə. kɪɾɪkəme: o:kəɾɑ: kʰu:ṇəkə ɑ:vəʃʒəkət̪ɑ:
 pəɾələi. ṣule:mɑ:ṇəkə kʰu:ṇəkə d̪ʒṣ̃:t̪ʃə bʰe:lə.

prəka:fəka kʰu:nəṣṣi mɪlələ. a:uəjjəkəṭa:nṣa:rə
 ṣule:ma:nə əpənə kʰu:nə ḍəe: prəka:fəka d̪ɪa:nə
 bəʃʃəuləkə a: ṣəbhə ḍəua:ɪ kʰəri:ḍə ḍəua:ɪjəkə ṣṣəgə
 prəka:fəkē: gʰərə pəhūʃʃəuləkə.

prəka:fəka pɪṭa: ṣure:fə bəṭə kʰu:fə bʰe:la:. kɪʃʃu
 ḍɪnəkə pəʃʃa:ṭə ʈʰəi:kə bʰe:la:kə ba:ḍə prəka:fə
 puṇə: uɪḍja:ləjə d̪ɪa:e: la:gələ. prəka:fə a:
 rəhəma:nəkə ḍo:ṣṭi: uɪḍja:ləjəme: puṇə: ʃəɪkṣəṇɪkə
 ma:həuləkē: ṣṭʰa:pɪṭə ke:ləkə. a:bə uɪḍja:ləjəme:
 prəka:fə a: rəhəma:nə pəhɪlə a: ḍo:ṣṣərə ṣṭʰa:nə
 pra:ptə kərəe: la:gələ.

kɪʃʃu ḍɪnəkə ba:ḍə ho:li: pa:uəɪnə a:bi ge:lə.
 ho:li:me: prəka:fə, rəhəma:nəkē: əpənə: gʰərəpərə
 pa:uəɪnəme: bʰo:d̪ɪzənə kərəɪle: nəuṭə ḍe:ləkə.
 rəhəma:nə əpənə: ma:e:-ba:bu:ṣṣi biṇu puʃʃəṇəhi
 bəʃʃi: pə:d̪ɪa:ma:-kurṭa: pəhɪrə prəka:fəka gʰərə
 pəhūʃʃəla:.

prəka:fəka ma:e:-ba:pə rəhəma:nəkē: əpənə:
 be:ṭa:ṣṣi əḍʰɪkə ma:nəe: la:gələ. kʰu:bə ɳi:kə-ɳi:kə
 bʰo:d̪ɪzənə kərəuləkə. ḍuṇu: kʰu:bə a:nəṇḍə
 mənəuləkə. ṣṣā:d̪ɪʒu: pəhərə kɪʃʃu gra:mi:nəkə
 ʈo:li:, ho:li: gəbəṭə d̪ɪo:ɡɪra: gəbəṭə ṣṣəṭəkəpərə
 d̪ɪa:ṭə ʃʃələ. prəka:fə a: rəhəma:nə o:ɪ mənḍəli:kə
 əbʰɪnəjə ḍe:kʰəba:kə le:lə pəhūʃʃəla:.

pʰəɡua:kə ɡi:ṭə gəbəṭə kɪʃʃu gra:mi:nə- 'bura: nə
 ma:nə: ho:li: həɪ' kəhəṭə prəka:fəkē: rəgəṣṣi

ṣara:uo:rə kəe: de:ləkə. kiṭṭhu jəra:rəṭi: ləṛəkə:
 rəhəma:nəkē: prəkə:fəkə riṣṭe:ḍa:rə d̐za:n̐i o:kəro:
 rēgə de:ba:kə le:lə ḍəugələ. rəhəma:nə rēgəkə
 dərəṣṣi n̐hi, əpənə əbba:d̐za:nəkə dərəṣṣi rēgəṣṣi
 b̐ṭfəba:kə le:lə e:kəṭa: gəli:me: pəṛa:e:lə. gəli:kə
 əṇṭimə ṭṭh̐o:rəpərə e:kəṭa: iṇa:rə ṭṭh̐ələ, iṇa:rə biṇa:
 gh̐e:rələ ṭṭh̐ələ. rəhəma:nə bh̐a:gəikə krəmame: o:
 iṇa:rəme: kh̐əṣi pəṛələ. həlla: bh̐e:lə.prəkə:fə a:
 prəkə:fəkə ba:bu:d̐zi: ḍəugə kəʔ e:la:. prəkə:fəkə
 piṭa:d̐zi: iṇa:rəme: kəṛi: pəkəiṛə ni:ṭja: uṭṭərala:
 rəhəma:nəkə kəpa:rə ph̐uṭi ge:lə ṭṭh̐ələ.
 rəhəma:nəkē: ṣure:fə iṇa:rəṣṣi n̐ika:lələkə. əpənə
 əgə po:ṭṭh̐a:ṣṣi o:kəra: ph̐uṭələ kəpa:rəkē: bəṇṭhələkə
 a: ṭurəṇṭə d̐a:ktərə ləgə ge:lə.

rəhəma:nəkē: d̐za:bəṭə d̐a:ktərə ləgə ləʔ d̐za:ṭhi
 ṭa:bəṭə ma:ṭh̐əṣṣi bəṇṭə kh̐u:nə bəhi ṭṭh̐ukələ ṭṭh̐ələ.
 rəhəma:nəkə pra:nə b̐ṭfəṇa:i muṭkila bh̐əʔ ge:lə.
 de:həṣṣi kh̐u:nə n̐ikəilə ṭṭh̐ukələ ṭṭh̐ələ.

d̐a:ktərə ila:d̐zəkə he:ṭu kh̐u:nəkə a:uəjjəkəṭa:
 bəṭəuləkə. kh̐u:nəkə d̐z̐ā:ṭfə bh̐e:lə. rəhəma:nəkə
 kh̐u:nə prəkə:fəkə ma:ikə kh̐u:nəṣṣi m̐ilələ.
 prəkə:fəkə ma:ikə kh̐u:nəṣṣi rəhəma:nə ṭhi:kə bh̐e:lə.
 a: a:ḍha: ra:ṭikə pəhərame: ṣure:fə rəhəma:nəkē:
 ləe: o:kəra: gh̐əpərə pəh̐iṭja: ṣule:ma:nəkē:
 ṣəbh̐əṭa: ur̐iṭa:n̐ṭə ṣuṇəuləkə. ṣule:ma:nəkə ma:ṭṛə
 e:kə go:ṭə ṣəṇṭa:nəkə rəkṣa: ṣure:fəḍ̐zi: ke:ləiṇə.

i:ḍə pa:uṇəkə ḍiṇə ṣule:ma:nə ṣure:fəkə be:ṭa:kē:

bətfəune: tʃhəla:. sule:ma:nəkə mənəme: utʰələ-
kərə bʰəla: tʃhə ho: bʰəla:....

təibi:tʃə rəhəma:nə mūhəməga: ɪna:mə sure:ʃəkē:
de:bəe: tʃa:hələɪnə. mudə: gəri:bə rəhi:to: sure:ʃə
e:kəra: pa:pə budʒhələkə.

bʰɪnəssərəme: sule:ma:nə dəua:ɪkə do:ka:nəssə
rəhəma:nəkə le:lə dəua:ɪ kʰəri:dəua:ɪkə le:lə ge:lə.
səbʰə dəua:ɪ kʰəri:də ənələkə a: rəhəma:nəkē:
dəua:ɪ kʰue:ba:ɪkə he:tu o:kəra: uɪstərə ləgə ge:lə tʃhə
rəhəma:nə bʰa:uə-uɪbʰo:rə bʰəə/ba:dʒələ-

"əbua:dʒa:nə, prəka:ʃəkə ma:ta:ɪkə kʰu:nəssə
həməra dʒa:nə bətfi səkəɪtə ətʃi a: əhā:ɪkə kʰu:nəssə
prəka:ʃəkə dʒɪnəgi: a:pəssə a:bi səkəɪ tʃhə_I. əɪssə tʃhə
i: sʌ:bi:tə bʰəə ge:lə dʒe: hiɪndu:-muɪsələma:nəkə
kʰu:nəme: ko:nə: pʰərkə nə_I ətʃi. tʃhə dʒu:nə:
səmpərədʒəkə bi:tʃə dʒu:məni: kɪe: tʃhə_I.
əbua:dʒa:nə, dʒu:nə: to:ləkə bi:tʃə sʌ:mpərədʒa:ɪkə
sədbʰa:uə ka:jəmə kərəba:ɪkə prəja:sə kɪe: nɛ: kərəɪ
tʃhi:."

rəhəma:nəkə i: buddʰiməta:pu:rə bə:tə sʌnɪ
sule:ma:nə əua:k rəhi ge:lə.

-na:ra:jəna ja:dəua, pətni:kə na:mə : fri:məti:
sumitra: de:vi:. dʒənmə : 14 dʒənuəri: 1956,
pita:kə na:mə : suə. ra:dʒe:juərə ja:dəua. ma:ta:ɪkə
na:mə : suə. məhe:juəri: de:vi:. da:da:kə na:mə :

sʊə. bʰo:lɑ: ja:dəʊə. ɳa:ɳa:kə ɳa:mə : məɦa:ɳə
 sʊət̪t̪rəʈa: sɛ:ɳa:ɳi: sʊə. rɑ:mə ləkʰəɳə səlɦəɪʈa:.
 d̪ʒəɳmə s̪t̪ɦa:ɳə : dʊməra:, mu:lə ga:mə : dʊməra:,
 po:.- dʊməra:, bʰa:ja: : ru:d̪rəpura, prəkʰəɳd̪ə
 : əɳd̪ɦəra:t̪ɦa:t̪ɦi:, d̪ʒi:lɑ:- məd̪ɦubəɳi: (bɪɦa:rə)
 ma:t̪ri:kə : ɳərəɦi:, t̪ɦa:ɳa: : kʰuʈəʊɳa:, pe:ʃa: :
 əd̪ɦja:pəɳə, əʊəkɑ:ʃə pra:pt̪ə prəd̪ɦa:ɳa:d̪ɦja:pəkə,
 ma:t̪rə p̪ē:ʃəɳəpərə a:d̪ɦa:ɳi:t̪ə d̪ʒiɳəgi: . ʃikʂa: :
 e:mə.e:. (mət̪ɦili:), le:kʰəɳə : kət̪ɦa:, kəʊɪʈa: a:
 a:le:kʰə ʊɪbʰiɳɳə pət̪rə-pət̪ri:kɑ:me: prəkɑ:ʃi:t̪ə.

mo:bɑ:lə ɳə: 9939041116, 9430631993,
 8541096004

s̪əd̪jə: prəkɑ:ʃi:t̪ə kriʈəi : kʰɑ:li: ɡʰərə (kət̪ɦa: s̪əɳgrəɦə),
 prəkɑ:ʃi:t̪ə/əprəkɑ:ʃi:t̪ə əɳjə kriʈi : (1.) ɳa:t̪i: d̪ʊsələkə
 ɳa:ɳa:kē: (kəʊɪʈa: s̪əɳgrəɦə), (2.) ba:ba: ɳa:mə
 ke:ʊələmə (kət̪ɦa: s̪əɳgrəɦə) , (3.) s̪əməd̪ʒʰəʊʈa:
 (kət̪ɦa: s̪əɳgrəɦə), (4.) ɳəʊəkɪ: puʈo:ɦu (kət̪ɦa:
 s̪əɳgrəɦə)

əpəɳə

m̪əʈ̪əʊjə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**
pət̪ɦa:u.

2.13. ṇa:ra:jəṇə ja:dəuəkə 5 ta: kəṭṭa:- kəṭṭa:-3
d̪ə_ɪpərə ʂəmpa:d̪əki:jə ʂəmi:kʂa: ʔgre:d̪zi:me:
ʂəmpa:d̪əki:jə priʂṭhə pərə

uɪde:həkə le:kʰəkəkə a:məṭṭiṭə rəf̪iṇa: a: o:ɪpərə
ʂəmi:kʂa: ʂi:ri:d̪ə

əɪ ʔkəme: prəʂṭuṭə əf̪iṇa: ṇa:ra:jəṇə ja:dəuəkə 5 ta:
kəṭṭa: d̪ə_ɪpərə həmərə ʂəmi:kʂa: ʔgre:d̪zi:me:
ʂəmpa:d̪əki:jə priʂṭhə pərə əf̪iṇa:- ʂəmpa:d̪əkə

ṇa:ra:jəṇə ja:dəuəkə 5 ta: kəṭṭa:

കേന്ദ്രം: 3

കേന്ദ്രം:കേന്ദ്രം:

bi:.e:.kə tʃiːtʃə tʃiːlə. gəɾəmi:kə tʃiːtʃi: tʃiːlə.
 mənə bəhələbəi-le: əpənə dʒiːtʃə bəhɪnəkə gə:mə
 ge:lə rəhi:. pā:tʃə bʰa:e-bəhɪnəme: səbʰəṣṣā dʒiːtʃə
 bəhɪnə, mɑ:e-ba:bu:kə bəɾə dula:ru: tʃiːli:. bəɾə
 dʱu:mə-dʱa:məṣṣā nɑ:mi:-gɑ:mi: pəriuɑ:rəme:
 biɑ:hə: bʰe:lə tʃiːləiṇə. bəhɪnəkə dʒiːtʃə səsʊrəkē:
 e:kəɾɑ: be:tʃi: tʃiːlə_1. o:kəɾə nɑ:ō: kuṣumə tʃiːlə.
 nɑ:me: sənə sunnəiṛə se:hə: tʃiːli: kuṣumə. o:
 mətʃi:kə prəṭhəmə fre:ni:ṣṣā pɑ:sə bʰə/ iṇtəɾəme:
 pəṭhəiṭə tʃiːli:. so:ləhə bərkʰəkə o: mətʃi:lə lələnɑ:,
 dʒiːkəɾə sunndəɾə: uɟja:pəṭi:kə kəu: kəlpənɑ:
 kɑ:miṇi: a: iṇdʀə bʰəgəuɑ:nəkə uruəṣi:ṣṣā upəma:
 prɑ:ptə kəɾə:uɑ:li: a: həmə 20-22 bərkʰəkə
 kəule:dʒəkə tʃiːtʃə. dʒəkʰənə di:di:kə gə:mə
 pəhūṭjələū tṣā o: sunndəɾə hɑ:tʰəme: lo:tɑ: lə:
 hɑ:tʰə-pəe:rə dʱo:bɑ:kə le:lə pɑ:ni əṇələkə. həmə
 hɑ:tʰə-pəe:rə ki: dʱo:əbə, o:i sunndəɾi:kə mukʰə-
 mənɟələkē: e:kəɾəkə nɪhɑ:rəiṭə rəhələū. di:di:
 həməɾə bʰa:uənɑ:ṣṣā əuəgəṭə ho:iṭə bəḍəli:-

"bəuɑ:, i: həməɾə nənəiḍə tʃiːtʃə. i: əhi: dʒo:kəɾəkə
 kənɟiḍā: tʃiːtʃə. həmə e:kəɾə biɑ:hə əhi:ṣṣā kəɾɑ:
 ɟe:bə. dʒā iṭtʃiɑ: huə: tṣā."

i: ba:tə sunṇiṭe: həmə bʰa:uə-uribʰo:rə bʰə/ ge:ləū.
 mənəme: nɑ:nɑ: prəka:rəkə uɟue:gə dʒɑ:gəe:

la:gələ. o: suṇḍəri: həməra: s̃əgə mədʒa:kə kərəɪtə
bədʒəli:-

"ki: həmə e:həne: bərəs̃ə bi:a:hə kərəbə."

mədʒa:kəme: t̃ə o: dʒe: bədʒəba:kə t̃he:ləi s̃e:
ba:dʒi ge:lə mudā: kuṣuməkə hriḍəjəme: həməra
st̃h'a:nə prijətməkə ru:pəme: ba:s̃ə kərəe: la:gələ.
dʒəhiṇa: həməra: le:lə o: əṇəmo:lə rətnə suvərupa:
t̃he:li: t̃əhiṇa: huṇəkā: le:lə həməhū:. o:hə:
həməra: a:gətə-b'h'a:gətəme: la:gi ge:li:. duṇu:kə
e:kə-ḍo:s̃əra:kə prəti a:kərsənə suvəb'h'a:vi:ke: t̃hələ.

o: a:i həməra: suvəgətəkə le:lə əpəne:s̃ə t̃həppənə
prəka:rəkə uḷəḍʒənə bəṇəuləkə. ḍi:ḍi: ḍo:s̃ə
ka:dʒəme: ba:dʒ'hələ t̃he:li:. kuṣumə dʒ'hətə-ḍe:
həməra: b'h'o:dʒənə kərə:ba:kə t̃əja:ri:me: dʒuṭi
ge:li:. ghərame: pi:r̃hi: ḍəe: b'h'o:dʒənəkə dʒo:ga:rə
kərəe: ləgəli:. ha:t̃həme: pa:n̄i ləe: həməra: ləgə
t̃h'a:t̃hə b'hə/bədʒəli:-

"pa:huṇə, b'h'o:dʒənə kərəe: t̃həlu:."

həməhū: b'h'u:k'hələ t̃he:ləū. b'h'o:dʒənəkə
prəti:a:s̃a:me: t̃he:ləū. a: mənəme: kuṣuməkə
s̃əṇhija:ikə dʒiḍʒna:s̃a:kə t̃lə:s̃ə kəriṭe: t̃he:ləū.
b'h'o:dʒənə kərəile: uṭ'hələū. pi:r̃hi:pərə a:bi bəis̃ləū.

kuṣumə t̃h'a:ri:me: b'h'o:dʒənə s̃ā:t̃hi həməra:
a:gu:me: ḍe:ləkə a: e:kəta: biəṇə lə/bəgələme:
bəis̃ə p̃əkh'a: ḍo:ləbəe: ləgəli:. həmə pre:məṣ̃ə

bʰo:dʒəṇə kərae: ləgələũ. pãkʰa: dɔ:ləbət̪ə kuṣumə
bədʒəli:-

"ki: pa:hunə, ti:məṇə-t̪əra:ri: kʰe:ba:kə jo:gə
bəṇələ ət̪ʰi kiṇe:?"

"kʰe:ba:kə jo:gə kie:kə ṇe: rəhət̪ə, ka:rəṇə
bəṇəuləkə ke: ət̪ʰi. a:i ḡhəri e:t̪e:kə suṣua:ḡu
bʰo:dʒəṇə ṇəhi ke:ṇe: t̪ʰe:ləũ."

əpəṇə prəʃãṣa:kə ʃəbdə suṇi kuṣuməkə ṣa:həṣə
bət̪ʰələi a: həməra:ṣə put̪ʰələkə-

"t̪ʰutt̪i: ke:t̪e:kə ḡṇə a:rə ət̪ʰi dʒe: dʒa:ikə le:lə
əkʰəṇe:ṣə ujaḡrə t̪ʰi: ki: e:t̪əe: məṇə ṇə_1 ləgət̪ə
ət̪ʰi?"

həmə t̪urət̪ə dʒəua:bə ḡe:ləũ-

"e:t̪əe: məṇə ṇəhi la:gət̪ə t̪ə ke:t̪əe: la:gət̪ə,
kəule:dʒəkə ho:ṣt̪ələme:. dʒe:t̪əe: bʰa:t̪əme: ā:kəra
a: ḡa:l̪ime: ṇit̪t̪ʰəkə pa:ṇi rəhəi t̪ʰə_1."

həmə kʰa:it̪o: t̪ʰe:ləũ a: bət̪ija:it̪o: t̪ʰe:ləũ. o:hi:
krəməme: e:kət̪a: ṣədʒəməṇəkə bi:a: ha:t̪əme:
a:bi ḡe:lə. həmə mədʒa:kə kəra:t̪ə bədʒələũ-

"he: ko:ili: he: ko:ili:, həməra bija:hə ke:t̪əe:."

t̪ə bi:o: kuṣuməkə ḡe:həpərə t̪ʰəli ḡe:lə. i: prəkrija:
ti:ṇə be:rə ke:ləũ. ti:ṇu: be:rə bi:a: kuṣume:kə
t̪əraḡhə ḡe:lə. həmə bədʒələũ-

"kuṣumə,kəo:jəli: t̪i̯ əpəŋə ɲɪŋəjə ʃuŋa: de:ləkə."

i: ʃuŋi̯te: kuṣumə ləɖʒa: ge:li:. kuṣumo:
məɖʒa:ke:me: bəɖʒəli:-

"həmə e:həŋe: ɖuləha:ʒi̯ uja:ha kərəbə!"

o:ŋa:, o:kəra: məŋəme: ho:it̪ə rəhəi dʒe: kəkʰəŋə
həmə əi ɖuləha:kē: əpəŋə bʰəɬa:rə bəŋa: li:.
həməro: məŋəme: ho:it̪ə t̪ʰələ dʒi̯ lo:kə a:
ga:rəɖʒi̯jəŋəkə ʃəhəməti ho:it̪ə t̪i̯ həmə kuṣuməkē:
əpəŋə əɖɖʰā:giŋi: bəŋa: li:. e:həŋe: ʃt̪ʰi̯t̪ime:
pre:mi: a: pre:mi:kə: gʰərəʒi̯ pʰəra:rə bʰəʌ/ɖʒa:it̪ə
ət̪ʰi̯. a: pre:mə bi:a:ha kəʌ/ləit̪ə ət̪ʰi̯.

ɖi:ɖi:kə ga:məme: məŋə la:gəe: la:gələ. kuṣuməkə
pre:mə həməra: prəti a: həməra pre:mə kuṣuməkə
prəti ɖiŋa:ŋuɖiŋə bəɬʰəe: la:gələ. ɖuŋu: kʰu:bə
bət̪ja:it̪ə rəhi:. a: kʰu:bə kʰe:la:it̪ə rəhi:. kʰu:bə
məŋə ləgəit̪ə rəhəe:. ke:ŋa: kəule:ɖʒə kʰuɖʒəikə
ɖiŋə ləgə a:bi ge:lə ʃe: ŋəhi dʒa:ŋi pe:ləũ. e:kə
ɖiŋəkə uə:ʃte: a:e:lə t̪ʰe:ləũ a: ɖəʒə ɖiŋə bi:t̪ə ge:lə.

həmə kəule:ɖʒə əbəikə t̪əja:ri:me: la:gi ge:ləũ.
kuṣumə kʰiŋŋə məŋe: həməra: t̪əja:ri:me:
ʃəhəjo:gə kərəe: ləgəli:həmə ɖi:ɖi:kə ga:məʒi̯
uɖa: bʰe:ləũ. kuṣuməkē: həməra:ʒi̯ ut̪ʰi̯uɾəba:kə
bəɾə kəʃtə bʰəʌ/ rəhələ t̪ʰe:ləi, o: t̪ʰəɬəpəɬa:e:
ləgəli:. a:i o: bəɾə uɖa:ʒə buɖʒəŋa: dʒa:it̪ə t̪ʰe:li:.
uɖa: ho:it̪ə ka:lə e:kəɬa: t̪i̯pʰiŋə-kərijəə həməra:
ha:t̪əme: ɖəit̪ə ɖʰəbəɖʰəba:e:lə ā:kʰi̯je: bəɖʒəli:-

"i: bəʈəkʰərtʃa: tʃhi: e:kəra: ra:kʰi lə. ba:təme: bʰu:kʰə la:gəʈə tʃə kʰa: le:bə. a: pa:hunə əhiŋa: əbəiʈə dʒa:ɪʈə rəhəbə."

kəule:dʒə a:bi ge:ləũ. bəhuʈə dɪŋə biʈə ge:lə. kuʃuməkə dʰiʃa:nə məŋəʃə hətɪ ge:lə.

o:məhərə kuʃuməkə piʈa:dʒi:kə dɛ:ha:nʈə bʰəʈ/ ge:lə. di:di: ʃe:ho: bəhəŋo:ɪkə ʃəge: dɪlli: tʃɪli ge:li: kuʃuməkə ma:ɪkə ha:ləʈə dʒəŋi:jə bʰəʈ/ ge:lə. bəhuʈə ra:ʃə dʒəmi:nə-dʒəttʰa: kuʃuməkə piʈa:kə ɪla:dʒəme: bɪka: ge:lə. kuʃuməkə biɑ:hə dʒəhe:dʒəkə ka:rəŋe: jo:gʒə bərəʃə nə_ɪ bʰəʈ/ʃəkələ. kuʃuməkə dʒuləha: məha: ʃəra:bi: a: dʒuɑ:ri: ŋɪkələlə. dʒəʈe:kə dʒe: kuʃuməkə gəhəŋa:-guɪja: a: dʒəmi:nə-dʒəttʰa: tʃhələ, ʃəbʰəʈa: be:tʃə kəʈ/pi:bə ge:lə. əŋtəme: kuʃuməkə bʰa:gʒə pʰuʈɪ ge:lə a: kʰəʈəraŋa:kə be:ma:ri:ʃə gʰərabəla:kə məuʈə bʰəʈ/ ge:lə_ɪ.

ue:tʃa:ri: kuʃumə əŋa:tʰə bʰəʈ/ ge:li: ʃa:ʃurəkə ŋəudʒəua:nə ləʈəkə: ʃəbəhəkə kudɪʃtɪ kuʃuməpərə pəʈəe: ləgələɪ. kəe:kə be:rə o:kəra: pəʈəjəba:kə uɑ:ʃte: pərija:ʃo: bʰe:lə tʃhələ. o: əpəŋa:kē: əŋa:tʰə budʒʰɪ ʃa:ʃurə tʃho:ɾɪ ŋəɦərame: a:bi rəhəe: ləgəli:.

həməhũ: pəɾʰɪ-ɪkʰə kəʈ/ ŋo:kəri: kərəe: ləgələũ. biɑ:hə-ʃa:di: bʰe:lə. ba:lə-bəʈtʃa: ʃe:ho: bʰe:lə. kiʈʃu dɪŋəkə ba:də di:di:kə ga:məʃə e:kəʈa:

ɲimə̌tɾəŋə-pə̌tɾə a:e:lə, d͡ʒə_ɪme: həməɾə
bʰa:ɡɪŋəkə uɪa:həkə ulle:kʰə kəe:lə ge:lə tʃhələ.

bʰa:ɡɪŋəkə uɪa:həme: bʰa:ɡə le:ba:kə le:lə ɖi:ɖi:kə
ɡa:mə e:ləũ. e:t̪əe: e:la:kə ba:ɖə kuɕumə məŋə pə̌ɾɪ
ge:lə. kuɕuməkə kʰo:d͡ʒə ke:ləũ. e:kə̌t̪a: uɪɖʰəuə:
ɕəŋə məugi:ɕə̌ bʰe:t̪ə bʰe:lə. huŋəkə:ɕə̌ kuɕuməkə
ɦa:lə-tʃɦa:lə pǔtʃhəɪt̪ə kəhələjəɪŋə-

"həməɾa: kuɕuməɕə̌ mɪla: ɖi:ə."

o: ka:ŋəe: ləɡəli: a: bə̌d͡ʒəli:-

"pa:huŋə, həməhɪ: kuɕumə tʃɦi:."

həmə əuə:k bʰəə/ ge:ləũ. bə̌ɾə kə̌st̪ə bʰe:lə
kuɕuməkə ɖuɾɖə̌ʃa: ɖe:kʰə kəə/ ɕo:tʃɦəme: pə̌ɾɪ
ge:ləũ- e:t̪e:kə ɖɪŋəme: i: pə̌ɾɪuə̌ɾt̪təŋə bʰəə/ ge:lə!
kəŋjə̌:kə d͡ʒɪŋəgi: ke:hə:ŋə ho:ɪt̪ə ə̌tʃɦɪ..!

-ɲa:ra:jəŋə ja:ɖəuə, pə̌t̪ɪ:kə ɲa:mə : ʃɾi:mə̌t̪i:
ɕumɪt̪ɾa: ɖe:uɪ: d͡ʒəŋmə : 14 d͡ʒəŋəuə̌ɾi: 1956,
pɪt̪a:kə ɲa:mə : ɕuə. ra:d͡ʒe:ʃuə̌ɾə ja:ɖəuə. ma:t̪a:kə
ɲa:mə : ɕuə. məhe:ʃuə̌ɾi: ɖe:uɪ: ɖa:ɖa:kə ɲa:mə :
ɕuə. bʰo:la: ja:ɖəuə. ɲa:ɲa:kə ɲa:mə : məɦa:ŋə
ɕuə̌t̪ə̌t̪ɾə̌t̪a: ɕe:ɲa:ɲi: ɕuə. ra:mə ləkʰəŋə ɕə̌lhə̌t̪a:
d͡ʒəŋmə ɕt̪ɦa:ŋə : ɖuməɾa:, mu:lə ɡa:mə : ɖuməɾa:,
po:- ɖuməɾa:, bʰa:ja: : ru:ɖɾəpuɾə, pɾəkʰəŋɖə
: ə̌ŋɖʰəɾa:t̪ɦa:ɾɦi:, d͡ʒɪla:- mə̌ɖʰubə̌ɲi: (bɪɦa:rə)
ma:t̪ɾikə : ɲə̌rəɦi:, t̪ɦa:ɲa: : kʰǔt̪əuɲa:, pe:ʃa: :

əḍʰja:pəṇə, əvəkɑ:fə prɑ:ptə prəḍʰɑ:ṇɑ:ḍʰja:pəkə,
mɑ:trə pē:fəṇəpərə a:ḍʰɑ:ritə dʒiṇəgi:. fɪkʂɑ: :
e:mə.e:. (mætʰili:), le:kʰəṇə : kəṭʰɑ:, kəuɪtɑ: a:
a:le:kʰə vɪbʰiṇṇə pətrə-pətrɪkɑ:me: prəkɑ:fɪtə.

mo:bɑ:ɪlə ṇā: 9939041116, 9430631993,
8541096004

ṣəḍjə: prəkɑ:fɪtə kriṭai : kʰɑ:li: gʰərə (kəṭʰɑ: ṣəgrəhə),
prəkɑ:fɪtə/əprəkɑ:fɪtə əṇjə kriṭi : (1.) ṇɑ:ti: ḍuṣələkə
ṇɑ:ṇɑ:kē: (kəuɪtɑ: ṣəgrəhə), (2.) bɑ:bɑ: ṇɑ:mə
ke:uələmə (kəṭʰɑ: ṣəgrəhə) , (3.) ṣəməḍʒʰəuɪtɑ:
(kəṭʰɑ: ṣəgrəhə), (4.) ṇəvəki: puɪo:hu (kəṭʰɑ:
ṣəgrəhə)

əpəṇə

māṭəujə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**
pəṭʰɑ:u.

2.14.ṇɑ:ra:jəṇə ja:ḍəvəkə 5 tɑ: kəṭʰɑ:- kəṭʰɑ:-4
dʒə_ɪpərə ṣəmpɑ:ḍəki:jə ṣəmi:kʂɑ: əgre:dʒi:me:
ṣəmpɑ:ḍəki:jə priṣṭʰə pərə

vɪde:həkə le:kʰəkəkə a:məṭritə rəfjəṇɑ: a: o:ɪpərə
ṣəmi:kʂɑ: ṣi:ri:dʒə

əi əkəme: prəṣṭuṭə əfʰi ṇɑ:ra:jəṇə ja:ḍəvəkə 5 tɑ:

kəṭʰa: dʒə_ɪpərə həməərə s̥ami:kʂa: ẽgre:dʒi:me:
s̥əmpa:d̥əki:jə priʂʰə pərə ətʃɪ.- s̥əmpa:d̥əkə

na:ra:jəṇə ja:d̥əvəkə 5 ta: kəṭʰa:

kəṭʰa: 4

hriḍəjə pəriuərt̪əṇə

gɪrəḍʰa:ri: ba:bu: e:kə bəhumukʰi: prət̪ibʰa:kə
d̥həṇi:, miləṇəṣa:rə, kərt̪t̪əujəṇiʂʰə s̥ərəka:ri:
uiḍja:ləjəkə prəḍʰa:ṇa:t̪ja:rjə t̪ʰəla:hə.
ṣe:va:ka:ləkə d̥ərəmja:ṇə o: bəhuṭo:kē: upəka:rə
kəjəṇe: t̪ʰəla:hə. ko:ṇo: əṣəmbʰəuəṣṣ̃ əṣəmbʰəuə
ka:mə a:ṣa:ṇi:ṣṣ̃ kəra: d̥əɪt̪ə t̪ʰəla:hə. uiḍja:ləjəkə
həre:kə gəṭɪ-uiḍʰipərə hiṇəkə d̥ʰja:ṇə rəhəɪt̪ə
t̪ʰələiṇhə. t̪ʰa:t̪rəṣṣ̃ ləjə ʃikʂəkə d̥ʰəri s̥əbʰə kiʃo:
hiṇəka:ṣṣ̃ kʰufə rəhəɪt̪ə t̪ʰələ. hiṇəkə uʃəkt̪iṭ̪uə a:
kriṭiṭ̪uəṣṣ̃ uiḍja:ləjəkə a:ṣo:-pa:ṣəkə lo:kə s̥əbʰə
kʰufə rəhəɪt̪ə t̪ʰələ. t̪ʰa:t̪rə a: əbʰibʰa:uəkē: d̥ʒe:
ko:ṇo: uiḍja:ləjəkə ka:rjə rəhəɪt̪ə t̪ʰələ o: əpəṇə

ka:mə budʒʰɪ tʊrə̃tə kəra: d̪əɪtə tʃʰəla:hə.

ɪla:ka: bʰəɾɪme: hɪŋəkə jəʃə pʰəɪlələ tʃʰələ. hɪŋəkə əvəkə:ʃə pra:ptɪkə upəra:n̪tə uɪd̪a:ɪ ʃəma:ro:həme: ɪla:ka: bʰəɾɪkə lo:kə a:jələ tʃʰəla:hə. prəbʰa:ri: pəɪgʰə a:jo:dʒəŋə kəjəŋe: tʃʰəla:hə. ʃe:va: ŋɪuɾɪtɪkə la:bʰə he:tu dʒɪla: pəda:ɠʰɪka:ri: ka:rjələjəkə tʃəkkərə ləgəbəjə ləgəla:hə. bəhuɾo: d̪ɪŋəkə ba:d̪ə dʒɪla: ka:rjələjəʃə hɪŋəkə ka:gədʒa:t̪ə məha:le:kʰa:ka:rə ka:rja:ləjə pəh̪ɪtʃələ.

a:bə gɪrəɠʰa:ri: ba:bu: pətəŋa:kə tʃəkkərə ləgəvəjə ləgəla:hə. bəɾə kəɬʰɪŋəʃə pəɪʃəŋə tʃa:lu: bʰe:ləɪŋhə. gʰərə-pəɾɪva:rə ŋɪ:kə dʒəkā: tʃələjə ləgələɪŋhə. d̪u:ta: be:ta: a: d̪u:ta: be:tɪ:kə ʃa:ɠɪ:-bɪja:hə ʃe:ho: ŋɪ:kə pəɾɪva:rəme: bʰe:lə tʃʰələ. ʃəbʰə t̪əɾəh̪e: tʃi:kə tʰa:kə tʃʰələ. kɪtʃu d̪ɪŋəkə pəɬtʃa:t̪ə o: ʃuərgəva:ʃi: bʰəjə ge:la:hə. pət̪ɪ: dʒi:bɪtə tʃʰələtʰɪŋhə. be:ta:kə ʃəgə əpəŋə gā:vəme: rəhəɪtə tʃʰəli:hə. gɪrəɠʰa:ri: ba:bu:kə d̪e:hā:t̪əkə pəɬtʃa:t̪ə ʃəɾəka:ri: ŋɪjəma:ŋuʃa:rə hɪŋəka: pət̪ɪ:kē: pē:ʃəŋə bʰe:təkə tʃa:hi: t̪a:hi he:tu kɪtʃu a:vəʃjəkə pʰa:ɾməpərə hɪŋəka: pət̪ɪ:kē: həʃta:kʃərə kərəə/pəɬt̪əŋhi. e:hi le:lə d̪uŋu: ma:jəpu:t̪ə məha:le:kʰa:ka:rə ka:rjələjə pətəŋa: dʒəjəba:kə he:tu uɪtʃa:rə kərəjə ləgəla:hə.

a:i: d̪ʰəɾɪ ne: be:ta: a: ne: ma:jə pətəŋa: ge:lə tʃʰələ. ko:ŋo: ʃəhəro: ʃe:ho: ŋəhi ge:lə tʃʰələ. ʃəhəɾəkə tʃəhələ-pəhələ uɪtʃɪtrə tʃʰələ. ma:jə be:ta: ʃo:tʃəme: pəɾɪ ge:lə. ko:ŋa: pətəŋa: dʒa:jəvə. pē:ʃəŋəkə a:bə

o: uɣəvəʃtʰa: nəɦɪ ətʃɪ. a:bə tʃə ʃəbʰə ka:rjə bæɪkəkə
ma:ɠʱjəməʃʃə bʰəjə dʒa:ɪtə ətʃɪ. be:tɑ:kə ʃuəbʰa:uə
e:ɦe:nə ʃɪələ dʒe: ɦəre:kə ba:təpərə ma:jəkē:
dʒətəɪtə rəɦəɪtə ʃɪələ. ɦərə ɦəme:ʃa: ma:jəʃʃə
nɑ:ra:dʒe: rəɦəɪtə ʃɪələ.

dʒəkʰənnə pē:ʃənnə ɦe:tu pətənnɑ: dʒəjəba:kə le:lə
be:tɑ:kē: kəɦələnnə tʃə be:tɑ: dʒʰudʒʰəla:ɪtə
ma:jəkē: dʒəjə ləgəla:ɦə. be:tɑ: ma:jəkē: ma:jə
nəɦɪ budʒʰəɪtə ʃɪələ. ɦərə ɦəme:ʃa: ga:ri-
pʰədʒəɦəɪtə ʃe:ɦo: kərəɪtə ʃɪələ. ma:jə be:tɑ:kə
duɑ:ra: de:lə kəʃtəkē: ʃəɦənnə kərəɪtə rəɦəli:ɦə.
ma:jə be:tɑ:kə ɦərə ɦəme:ʃa: kʰa:tɪ:rəɠa:ri:me:
la:gələ rəɦəɪtə ʃɪəli:ɦə. be:tɑ: ma:jəkə məɦətuə
nəɦɪ budʒʰɪ rəɦələ ʃɪələ. be:tɑ: uɠa:ʃə rəɦəjə o:
ma:jəkē: nɪ:kə nəɦɪ ləgəɪtə ətʃɪ.

ma:jəkə nədʒəɪme: dʒəba:nə: be:tɑ: bətʃɪʃe:
rəɦəɪtə ətʃɪ. ma:jə ʃəʃa:rəme: ʃəbʰəʃʃə ɠʊrləbʰə
bəʃtu tʰɪkə. dʒəkərə tʊlənnɑ: ʃəʃa:rəme: ko:nə:
bəʃtuʃʃə nəɦɪ kəjələ dʒa: ʃəkəɪtə ətʃɪ. tʃə: ɡɪrəɠʰa:ri:
ba:bu:kə pətɪni: əpənnɑ: be:tɑ:kē: nɑ:səmədʒʰə
dʒa:nɪ o:kərə ʃəbʰə gələtɪ:kē: bɪʃaɪrə dʒa:ɪtə
ʃɪəli:ɦə. ma:jə bədʒəli:ɦə-

"be:tɑ:, pē:ʃəne: ɡʰərə ʃələjəba:kə ɦe:tu ʃəɦa:ra:
ətʃɪ. dʒə e:kəra: ʃa:lu: nəɦɪ kəra:jəvə tʃə ɡudʒərə
ko:nɑ: ʃələtə. pətənnɑ: tʃə dʒe:ba:ke: ʃɪəɦə."

be:tɑ:kē: pətənnɑ: dʒəjəva:me: pəre:ʃa:nɪ:

budʒhəṇa: dʒa:ɪtə tʃhələɪṇhə. ma:jəkə ba:tə sʊṇɪ
be:tə: kərkəṣə sʊərame: ba:dʒələ-

"o: ko:ṇo: ga:mə-gʰərə tʃhɪɪ dʒe: kəkəro:
o:hɪtʰa:mə rəhɪ dʒa:u. o: tʃə jəhərə tʃhɪkə. jəhərəkə
lo:kəkē: ka:məṣṣə pʰursətə kəhā: rəhəɪtə tʃhɪkə.
jəhərəme: e:kə dʒo:səra:ṣṣə kəkəro: mətələue: ṇəhɪ
rəhəɪtə tʃhɪkə. jəhərəme: kiʒo: məɪ dʒa:jə kiʒo: dʒi:
dʒa:jə, e:təjə səbʰə tʃe:həle: tʃhɪkə. bəhʊtə pərʰəlo:
lɪkʰəlo: lo:kə səbʰətə: ṇɪtʰəlle: tʃhɪkə. e:kə
dʒo:səra:kē: tʰəkəɪ-pʰuṣɪjəuəime: la:gələ rəhəɪtə
tʃhɪkə."

ma:jə bədʒəli:hə-

"be:tə:, o:təjə ɠhərməʃa:la: tʃə tʃhɪkə. ho:tələ tʃə
tʃhɪkə. o:təhɪ rəhɪ dʒa:jəuə."

ma:jəkə ba:tə sʊṇɪ be:tə: ma:jəkē: dətəɪtə
kəhələkə-

"tu: tʃɪpə rəhə. əṇe:re: ɠɪma:gə ṇəhɪ kʰəra:uə kərə."

ma:jə tʃɪpə bʰəʔge:lə. kiʃhɪ sʊ:tʃəɪtə ba:dʒəli-

"ko:ṇəhʊṇa: puʃhəɪtə-pa:tʃhəɪtə pətəṇa: e:.dʒi:
ɔpʰɪṣṣə tʃəlɪje: dʒa:jəbə."

ɠo:sərə ɠɪṇə ɠɪrədʰa:ri: ba:bu:kə be:tə: pətəṇa:
dʒəjəba:kə he:tu ɪntərəṣi:ti: tre:ṇəkə tɪkətə kətə:
əṇələkə tʃə ma:jəkē: kəhələkə dʒe: ma:jə, tɪkətə
bʰəʔge:lə. ma:jə ba:dʒəli- be:tə:, bətəkʰərtʃa: kiʃhɪ

bəŋa: li:ə. be:ta: pʰe:rə dʒʰudʒʰəla:kəjə ba:dʒələ
o:təhi ko:nə: ho:tələme: kʰa:-pi:uə le:bə. ma:jə
pʰe:rə əsətʰiɾə məŋəsʃ pre:məsʃ ba:dʒəlɪ-

"be:ta:, o:təjə bʰo:dʒəŋə əsija:-bəsija: bʰe:tətə a:
pəɪsə: sʰe:ho: ədʰikə la:gətə."

ma:jəkə ba:tə sunitəhi be:ta: dʒo:rəsʃ ba:dʒələ-

"dʒo: dʒe: məŋə ho:ɪ tʃʰəu sʰe: kərə."

ma:jə bətəkʰərtʃa:kə ba:sʰte: pu:ri:, tʰəka:ri:, pe:ra:
bəŋəuləkə. u:pərəsʃ kəŋe:kə nu:nə, hətijəka:
mi:rətʃa:i: a: ətʃa:rə sʰe:ho: e:kəta: dʒʰo:ra:me: ləjə
le:ləkə.

sʰubəhə 6 bədʒe: dʒəjəŋəgərəsʃ iŋtərə si:ti: tre:nə
dʒe: de:tʰə bədʒe: pətəŋa: pəhũtʃəi tʃʰəikə sʰe:
tre:nə pəkəreləkə. re:lə ga:ri: mədʰubəŋi:sʃ sʰa:tʰe:
tʃʰəhə bədʒe: kʰudʒələ. ma:jə be:ta: tre:nəme:
tʃʰəhələ. e:hi iŋtərə si:ti:me: bʰi:rə-bʰa:rə kəmə
rəhəitə tʃʰəikə tʃə duŋu: ma:jə be:ta: məŋə pəsəŋdə
si:tə kʰo:dʒɪ kəə/uəɪsələ. kʰiɾəki: ləgəkə si:tə bəɾʰija:
budʒʰe:ləikə tʃə: du:ŋu: a:məŋe:-sʰa:məŋe: bəɪsələ.
ga:ri: dru:tə gətʰsʃ tʃələjə la:gələ.

ga:ri:kə ba:həəkə uə:tə:bərəŋə, prəkritika
səuŋdəɾjəta:kē: ŋiɦa:rəe: la:gələ. a:i: dʰəɪ ma:jə
be:ta: e:ɦe:nə dʀiʃjə ŋəhi de:kʰəŋe: tʃʰələ. iŋtərə
si:ti: sʰəməstʰi:pura pəhũtʃələ. ĩdʒəŋə a:gu:sʃ ka:ti
pa:tʃiɦa:me: dʒo:rələ ge:lə. mudʒəpʰhərapura

ho:ɪtə de:ɾhə bədʒe: pətəɳa: pəhũtʃələ. pətəɳa:
 ʃte:ʃəɳəʃə utəri ʃte:ʃəɳəʃə ba:həə a:jələ. du:ɳu:
 ma:jə be:tə: məha:vi:rə məɳɖərə pəhũtʃələ. pəɪrə-
 ha:tʰə ɖʰo:jə bədʒərəʒə uəli:kə pu:dʒa: kəjələɳhə.
 prəʃa:ɖə tʃəɾhəuləɳhə. pʰe:rə du:ɳu: ma:jə be:tə:
 ʃəɾəkəpərə a:jələ.

e:kəta: uəto:hi: ba:tə ɖʰəjəɳe: dʒa: rəhələ tʃʰələ.
 be:tə:-bəto:hi:kē: to:kələkə-

"həmərə: məha: le:kʰa:ka:rə ka:ɾja:ləjə dʒəjəba:kə
 ətʃʰɪ ʃe: ko:ɳa: dʒa:jəbə ra:ʃta: bəta: ɖi:ə."

bəto:hi: ba:dʒələ-

"e:hɪtʰa:məʃə te:ɳpu: pəkəɾɪ li:ə a: o: te:ɳpu: a:rə.
 bləkə tʃəura:ha:ʃə a:ga: mo:ɾəpərə utə:ɾɪ de:tə a:
 əhā: o:hɪtʰa:məʃə ɖəhɪɳa: bəgələme: məha:
 le:kʰa:ka:rə ka:ɾja:ləjə tʃələ dʒa:jəuə."

ɖuɳu: go:te: te:ɳpu:pərə tʃəɾhələ a: kɪtʃʰue:
 ɖe:rəme: məha: le:kʰa:ka:rə ɔpʰɪʃə pəhũtʃɪ ge:lə.
 kəkəro:ʃə pu:tʃʰɪ əɳɖərə dʒa:jə la:gələ. ge:ɾəpərə
 bəɪʃələ ʃɪpa:hi: to:kələkə-

"kəhā: dʒa: rəhe: həɪ? pəhəle: pərəmɪʃəɳə le: lē:
 təuə əɳɖərə dʒa:əɪge:."

be:tə: ɖəkʃɪɳəuəɾja: ru:məme: ge:lə a: əpəɳə
 ʃəbʰə ka:gədʒa:tə pərəmɪʃəɳə ɖe:ɳɪha:rə
 kərmətʃa:ri:kē: ɖe:kʰa: ɖe:ləkə.

kərməʃja:ri: pē:ʃəṇəbəla: ka:gəḍʒə de:kʰi e:kəʈa:
 pəramiʃəṇəbəla: pu:rdʒa: tʰəma: de:ləṇi. o:
 pu:rdʒa: ləjə ʃipa:hi: ləgə ge:lə. ʃipa:hi: pu:rdʒa:
 de:kʰi əṇḍərə dʒa:ɪkə le:lə a:de:ʃə de:ləkə. t̪a:bəʈə
 kərməʃja:ri: lo:kəṇɪkə t̪ɪpʰɪṇə ʃəma:ptə bʰəʃ ge:lə
 t̪ʰələ. kəiṇəʃi:ṇə kʰa:li: bʰəʃ ge:lə t̪ʰələ. duṇu:
 ma:jə-pu:təkē: bʰu:kʰə be:ʃi: la:gi ge:lə t̪ʰələ.
 duṇu: kəʃt̪igəme: ge:lə. e:kəʈa: ru:mə kʰa:li: t̪ʰələ,
 kurʃi:, t̪e:bulə ʃe:ho: la:gələ t̪ʰələɪkə. o:t̪əjə pa:ṇi
 pi:ba:kə ṇələ ʃe:ho: la:gələ t̪ʰələ. duṇu: ma:jə-
 pu:tə o:hi ko:t̪ʰəri:me: dʒa: kəjə kurʃi:pərə bəʃi
 t̪e:ʊləpərə dʒʰo:la:ʃə pu:ri: ʃəbdʒi: ṇika:li du:
 t̪ʰa:mə əkʰəʊa:rə pərə pəro:ʃa: ləga:ɪje: rəhələ
 t̪ʰələ a:ki du:t̪a: ʃəḍʒdʒəṇə uʒək̪ti o:hi kəməra:me:
 prəʊe:ʃə kəjələṇhə.

pəhiṇe: t̪ə duṇu: ma:jə-pu:təkē: dərə bʰe:ləṇhə. o:
 duṇu: ʃəḍʒdʒəṇə ma:jə be:t̪a:kə məṇo:ḍəʃa:kē:
 bʰɔ̃pi o:hi me: ʃə e:kə ʃəḍʒdʒəṇə bəḍʒəla:hə-

"ma:jəḍʒi:, pē:ʃəṇəbəla: pʰa:rəməpərə ʃa:ṇə
 kərəkə le:lə a:jələ t̪ʰi:?"

ma:jəḍʒi: bəḍʒəli:hə-

"hə be:t̪a:."

pʰe:rə ḍo:ʃərə ʃəḍʒdʒəṇə bəḍʒəla:hə-

"ma:i:dʒi: gʰərəʃə bəʈəkʰəʃja:me: ki: ʃəbʰə bəṇa:
 kəʃ ləuṇe: t̪ʰi:. bəhuʈə ṇəʃi:ʊəbəla:kē: ma:jəkə

hɑ:tʰəkə bʰo:dʒəṇə bʰe:təɪtə ətʃɪ.

i: bɑ:tə sʊṇəɪtə mɑ:jə bədʒəli:hə-

"bəuɑ:, dʒəkʰəṇə həmərə: əhā: mɑ:jə kəhələhū
təkʰəṇə həmərə: hɑ:tʰəkə bəṇəulə pu:ri:, sʌbdʒi:
pe:ɾɑ: dʒəru:rə kʰɑ: li:ə."

mɑ:jədʒi: o:hə: dʊṇu: ɑ:dəmi:kē: pu:ri:, sʌbdʒi:
pe:ɾɑ: pe:pərəpərə pəro:ʃɪ ɑ:gā: bətʰɑ: de:ləkə.

dʊṇu: sʌdʒdʒəṇə ṇələpərə sʌ hɑ:tʰə dʰo:ɪ, kʰɑ:jə
lɑ:gələ. kʰəjələ:kə bɑ:də bʰo:dʒəṇəkə prəsʌʃɑ:
kərəɪtə bɑ:dʒələ-

"mɑ:jədʒi:, mədʒɑ: ɑ:bi ge:lə. e:təkə sʊɑ:dɪtə
bʰo:dʒəṇə dʒi:uṇəme: pəhɪlə be:rə kʰəjələhū."

sʌdʒdʒəṇə bədʒələ:hə-

"mɑ:jədʒi:, əhā:kə be:tɑ: bətə bʰɑ:gʃəʃɑ:li: ətʃɪ dʒe:
əhā: sʌṇə mɑ:jə o:kəɾɑ: bʰe:tələɪkə. ɑ:i: həmərə:
əpəṇə mɑ:jəkə sʌməɾəṇə ɑ:bi ge:lə."

ɑ: o:hɪ sʌdʒdʒəṇəkə ʃkʰɪʃʌ ṇo:rə təpəkəjə lɑ:gələ.

dʊṇu: sʌdʒdʒəṇəkə bɑ:tə sʊṇɪ gɪɾədʰɑ:ri: bɑ:bu:kə
be:tɑ: dʒe: hərə həme:ʃɑ: əpəṇə mɑ:jəpərə
təməʃɑ:ɪle: rəhəɪtə tʃʰələ. məṇəhɪ məṇə sʊ:tʃəjə
lɑ:gələ dʒe: i: dʊṇu: sʌdʒdʒəṇə dʒe: əṇədʒɑ:ṇə
tʃʰətʰɪ, o: həmərə: mɑ:jəkē: e:təkə sʌmma:ṇə
de:ləkə ɑ: həmə sʌmi:pəme: rəhɪtəhū mɑ:jəkə

məmət̪a:kē: n̪əhi bud̪ʒʰi s̪əkələhũ.

be:t̪a:kə mən̪ə gla:n̪iṣṣ̃ bʰəri ge:lə. o: mən̪əhi-mən̪ə
pəʃt̪ja:t̪a:pə kərəjə ləgəla:hə. o:hi s̪əd̪ʒd̪ʒən̪əme: s̪ṣ̃
e:kə s̪əd̪ʒd̪ʒən̪ə bəd̪ʒəla:hə-

"m̃d̪ʒi: kən̪e:kə ka:lə tʰəhəru:. həmə t̪ur̃t̪ə
ɔpʰiṣṣ̃ a:b̃i rəhələ t̪ʰi:. əh̃ā:kə ka:d̪ʒə kərə: d̪e:bə.
ko:n̪o: kəʃt̪ə n̪əhi ho:məjə d̪e:bə."

o: s̪əd̪ʒd̪ʒən̪ə kən̪e:ka:ləkə ba:d̪ə e:kəʃt̪a: pʰa:rəmə
hə:t̪ʰəme: n̪e:n̪e: ma:jə ləgə əjəla:hə a: bəd̪ʒəla:hə-

"ma:jə əh̃ā: ləgə d̪ʒe: ka:gəd̪ʒə ət̪ʰi o: la:u:."

o:hi pʰa:rəməkē: pē:jən̪əbəla: ka:gəd̪ʒəṣṣ̃ s̪əbʰə
m̃la:n̪ə kəʃ s̪əbʰə pʰa:rəməme: d̪e:lə uʒəura:kē:
bʰərələkə. ka:gəd̪ʒə hə:t̪ʰəme: ləjə ma:jəkē: s̪ṣ̃gə
kəjə ɔpʰiṣṣ̃ pəh̃ũt̪ʰələ. ma:jəṣṣ̃ ɔpʰiṣṣ̃ərəkə
s̪a:mən̪e:me: h̃əʃt̪a:k̪s̪ərə kərə: ka:gəd̪ʒə (pʰa:rmə)
d̪ʒəma: kəjə d̪e:ləʃt̪ʰiṣṣ̃. d̪ṣ̃ə m̃iṣṣ̃əme: s̪əbʰə
ka:d̪ʒə kərə: ma:jə s̪əh̃iṣṣ̃ o: s̪əd̪ʒd̪ʒən̪ə ba:hərə
əjəla:hə. be:t̪a:kə le:lə i: ka:mə bəʃə kəʃt̪ʰiṣṣ̃
bud̪ʒəṣṣ̃a: d̪ʒa:t̪ə t̪ʰələ. ma:jə a: be:t̪a: bəʃə kʰuʃə
t̪ʰələ. ma:jə o:hi d̪un̪u: s̪əd̪ʒd̪ʒən̪əkē: h̃riḍ̪əjəṣṣ̃
a:ʃi:rua:d̪ə d̪e:ləiṣṣ̃. be:t̪a: s̪o:t̪ʰəjə la:gələ d̪ʒe:
ma:jəkə n̪u:n̪əme: e:t̪e:kə ʃəkt̪i t̪ʰəikə d̪ʒe:
t̪ʰut̪əki:me: həməra ka:d̪ʒə bʰəʃ ge:lə. ma:jə o:hi
d̪un̪u: s̪əd̪ʒd̪ʒən̪əkē: a:ʃi:rua:d̪ə d̪əʃt̪ə bəd̪ʒəli:hə-

"be:t̪a:, əh̃ā: lo:kən̪iḱə upəka:rəkē: həmə d̪ʒi:uən̪ə

bʰəri nʰəi bʰu:ɪlə səkəi tʃʰi:."

e:ɦipərə dʊnu: sʌdʒdʒəɳə ba:dʒələ- "ma:jə, həmə əɦā:kə nʌməkə dʒe: kʰəjələɦũ. həmə sʌbʰə əɦā:kə be:tɑ: sʌma:ɳə tʃʰi:."

i: ba:tə suɳəɪtə be:tɑ:kē: ʃərməṣṣə ma:tʰə dʒʰu:ki ge:ləikə. be:tɑ:kē: i: e:həṣa:sə bʰe:ləikə dʒe: ma:jə o:kəra: dʒəɳmə de:ləkə, po:sələkə, pa:lələkə a: ha:tʰə pəkəɪ tʃələ:ɳa:ɪ sɪkʰəuləkə. əpəɳə du:dʰə piɑ: həməra: e:tə:kəta: bəɳəuləkə. a: həmə o:ɦi ma:jəkē: tɪrəṣka:rə kərəɪtə tʃʰələɦũ. həməra:sṣə bəɪ e:ɦi sṣəsa:rəme: kiʃo: pa:pi: nʰəi ətʃʰi. o: dʊnu: sʌdʒdʒəɳə ma:jəṣṣə uɪda: ləɪtə əpəɳə ka:dʒəpərə tʃələ ge:lə.

o: dʊnu: sʌdʒdʒəɳə ɡɪrəɖʰa:ri: ba:bu:kə ɳa:məpərə ma:jəkə sʌbʰə ka:mə kəra: de:ləkə. kiʃəikə tṣə o: dʊnu: sʌdʒdʒəɳə ɡɪrəɖʰa:ri: ba:bu:kə ʃɪsʃə tʃʰələ. o: sʌdʒdʒəɳə lo:kəɳi ɡɪrəɖʰa:ri: ba:bu:kə pəɳɳi:kē: tʃiɳɦəɪtə tʃʰələ. mudɑ: əpəɳə pəɪtʃəjə nʰəi de:ləkə.

a:bə ɡɪrəɖʰa:ri: ba:bu:kə be:tɑ: dʒe: ma:jəkē: həme:ʃa: tɪrəṣkɪtə kərəɪtə tʃʰələ tɛ:kərə ɦɪɖəjə pəɪuəɪtəɳə bʰəjə ge:ləɳɦə. a: məɳəɦi-məɳə ʃəpəɪtə kʰəjələɳɦə dʒe: ma:jəkē: dʒi:uəɳə bʰəri sɛ:uɑ: kərəbə. ma:jəkə pəɪrəpərə kʰəṣɪ pəɳələ:ɦə a: həbo: qʰəka:rə bʰəjə ka:ɳəjə ləgələ:ɦə. bəɖʒələ:ɦə-

"ma:jə, həməra:sṣə bəɪ pəɪɖʰə gələɳi: bʰe:lə. həməra: dʒe: dʌɳdə de:ba:kə tʃʰəu sɛ: dʌjə de:."

ma:jə be:ʈa:kē: ha:tʰə pəkəɽi uʰəuləkə a:
kəle:dʒa:sʱi ləga: le:ləkə. be:ʈa:kə hriɖəjə
pəɽiʊəɽəŋə bʰəjə ge:lə.

-na:ra:jəŋə ja:ɖəʊə, pəɽni:kə na:mə : ʃri:məti:
sumiɽra: ɖe:vi:. dʒəŋmə : 14 dʒəŋəʊəri: 1956,
piɽa:kə na:mə : suə. ra:dʒe:ʃuərə ja:ɖəʊə. ma:ʈa:kə
na:mə : suə. məhe:ʃuəri: ɖe:vi:. ɖa:ɖa:kə na:mə :
suə. bʰo:la: ja:ɖəʊə. na:na:kə na:mə : məha:nə
suəʈəɽəɽa: ʃe:nə:ni: suə. ra:mə ləkʰəŋə ʃəlʰəɽa:
dʒəŋmə ʃtʰa:nə : ɖuməra:, mu:lə ga:mə : ɖuməra:,
po:- ɖuməra:, bʰa:ja: : ru:ɖrəpura, prəkʰəŋɖə
: əŋɖʰəra:tʰa:ɽi:, dʒila:- məɖʰubəni: (biha:ra)
ma:ɽrikə : nəɾəhi:, tʰa:nə : kʰuɽəuŋa:, pe:ʃa: :
əɖʰja:pəŋə, əʊəkə:ʃə pra:ptə prəɖʰa:nə:ɖʰja:pəkə,
ma:ɽrə pē:ʃəŋəpərə a:ɖʰa:ɽi: dʒiŋəgi:. ʃikʃa: :
e:mə.e:. (məɽʰili:), le:kʰəŋə : kəɽʰa:, kəʊiɽa: a:
a:le:kʰə ʊiɪbʰiŋŋə pəɽrə-pəɽrika:me: prəka:ʃiɽə.

mo:ba:ilə नं: 9939041116, 9430631993,
8541096004

ʃəɖjə: prəka:ʃiɽə kriɽi: kʰa:li: ɡʰərə (kəɽʰa: ʃəŋrəhə),
prəka:ʃiɽə/əprəka:ʃiɽə əŋjə kriɽi: (1.) na:ti: ɖuʃələkə
na:na:kē: (kəʊiɽa: ʃəŋrəhə), (2.) ba:ba: na:mə
ke:ʊələmə (kəɽʰa: ʃəŋrəhə) , (3.) ʃəməɖʒʰəuɽa:
(kəɽʰa: ʃəŋrəhə), (4.) nəʊəki: puɽo:ɦu (kəɽʰa:
ʃəŋrəhə)

əpəŋə

māṭṭəujə editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə
pəṭʰa:u.

2.15.ŋa:ra:jəŋə ja:dəuəkə 5 ʈa: kəṭʰa:- kəṭʰa: 5
d͡ʒə_ɪpərə s̄əmpa:d̄əki:jə s̄əmi:k̄ʂa: ʔgre:d͡ʒi:me:
s̄əmpa:d̄əki:jə priṣṭʰə pərə

vide:həkə le:kʰəkəkə a:māṭṭiṭə rəṭʂəŋa: a: o:ɪpərə
s̄əmi:k̄ʂa: si:ri:d͡ʒə

əi ʔkəme: prəṣṭuṭə əṭʃi ʈa:ra:jəŋə ja:dəuəkə 5 ʈa:
kəṭʰa: d͡ʒə_ɪpərə həmərə s̄əmi:k̄ʂa: ʔgre:d͡ʒi:me:
s̄əmpa:d̄əki:jə priṣṭʰə pərə əṭʃi.- s̄əmpa:d̄əkə

नुःराःजण॑ जाःदुव॑क॑ 5 तः क॑तः

क॑तः 5

गःम॑क॑ एःक॑तः

माःलाः एःक॑ स॑प॒ताःह॑ प॒हि॒ण॑ः ए॒प॒ण॑ स॒ःस॒ुर॑
 अःलाःप॒र॑स॒ ण॑हि॒र॑ म॒द॒त्रि॑ः अःज॑ल॑ त्ति॒लिःह॑.
 कि॒ज॑क॑ त्ति॒ ओःक॑राः ब॑त्ति॒जाः होःनु॑हि॒ः त्ति॒क॑. स॒ःत॑म॑
 माःस॑ ब॒त॑ अ॒त॑म॑ त्ति॒ल॑ल॑ त्ति॒क॑. बे॒तिःक॑ ले॒ल॑
 माःजेः स॒ब॑ह॒स॒ ँद॑हि॒क॑ अ॒त्ति॑मि॒ज॑ होःत॑त॒ ए॒ति॑. प॒र॑स॒ब॑
 बे॒द॑ण॒ः माःक॑ म॒हि॑ः दे॒क॑ल॒ःस॒ क॑म॑ ब॒ह॑ज॑
 द॒त्रि॑त॒ ए॒ति॑. प॒रा॑ज॑ दे॒क॑ल॑ गे॒ल॑ ए॒ति॑ द॒त्रेः
 स॒त॑त॒ःनोःत॑प॒ति॑क॑ स॒म॑ज॒मेः न॑हि॒रेः निःक॑ होःत॑
 त्ति॒क॑.

राःम॒द॑ह॒णिः काःकाः ह॑काःस॒ल॑ पि॒जाःस॒ल॑, द॒ग॑ल॑
 द॒ग॑ल॑ ग॒ह॑र॑ अ॒ज॑ल॒ःह॑ अः ह॒प॑ह॒स॒ज॑त॒ ए॒प॑ण॑
 प॒त्ति॑ःस॒ क॑ह॒ल॑ण॒ह॑-

"अः अ॒क॑ण॒ माःलाःक॑ः स॒ःस॒ुर॑ अःलाःप॒र॑ ब॒हेःद॒त्रे
 द॒त्रे॑क॑. कि॒ज॑क॑ त्ति॒ ब॑र॑ द॒त्रेः बाःत्ति॑ अःब॒ र॑ह॒ल॑

တၢ်ဟံးကဲ. ခၢပၤဂၤ: နှံးဟံးကဲ ဂၢဟံး ကၢ:နီ:ကဲ ကၢတၢ်ဟံး:ရဲ ပၢရဲ
 ခၢတၢ်. ဂၢ:မၤကဲ တၢ်:ရၤ: ကၢ:တဲ ဂၢ:ရဲ ဂၢ:ဂၢဟံး ခၢတၢ်. ဝ: ဂၢ:ရဲ
 ဂၢ:ဂၢဟံး ပၢရဲ ပၢ:ဂၢ လၢ:ပၢရဲပၢ ကဲညဲ ရဲဟံး ခၢတၢ်.
 ကဲဟံးဂၢ: ဂၢ:ရဲ ဂၢ:ဂၢဟံး: တၢ်:ရဲ ခၢပၤဂၤ: ဂၢ:မၤကဲ:
 ဂၢ:ဟံး: ဂၢ:တဲ. တဲ: မၢ:လၢ:ကဲ: နှံး:နှံး ဂၢ:သဲး:သဲး ဂၢ:ဟံး.
 ကဲမၤနဲ ကဲမၤ ဝ:တဲညဲ တဲ ဝ:ကဲ ဂၢ:သဲး:ဂၢ ဂၢ:တၢ်
 ဂၢ:တဲ:ဟံးကဲ. ဂၢ:ဂၢ:ကဲ ပၢ:ဂၢ ဂၢ:ဟံး ရဲဟံး ခၢတၢ်.
 ဂၢ:သဲး:မၤဟံး တၢ်:ကဲ: ဝ:မၤဟံး ပၢ:ဂၢ:ပၢ:ဂၢ: ဂၢ:ဟံး:
 ရဲဟံး ခၢတၢ်."

ဝ:ဟံး လၢ:ကဲ:မၤ: နှံးဟံး နှံး:လဲ ဂၢ:ဟံး ခၢတဲ ခၢတၢ်. ဂၢ:ဟံး
 ကဲ: ခၢတဲဟံး, ဂၢ:ဟံး ဝ:ပၢတဲ ဂၢ: မၤ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး
 ခၢတၢ်. ကၢ:နီ:ကဲဟံး: လၢ:ကဲကဲ ဂၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး
 ဂၢ:ဟံး ကဲတဲပၢရဲ ဂၢ:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး ခၢတၢ်. ဂၢ:ဟံး:ဟံး
 နှံးဟံး:ဟံး ကဲတဲ:ဟံး:မၤ: ရဲဟံး:ဟံး ခၢတၢ်. ကၢ:နီ:ကဲဟံး:မၤ:
 ကဲ:ဟံး:ဟံး: နှံးဟံးကဲ ဂၢ:ဟံး:ဟံးကဲ နှံးဟံး:ဟံး: ခၢတၢ်. နှံး:ဟံး:
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ပၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး:
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး:ဟံးကဲ ကဲ:ဟံး:ဟံး: ဝ:ဟံး:ဟံး: လၢ:ကဲ နှံးဟံး
 နှံးဟံး:ဟံး ရဲဟံး:ဟံး တၢ်:ဟံး:ဟံး. ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ပၢ:ဟံး:ဟံး
 မၤ:ဟံး:ဟံး ကဲ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး. ကဲ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး မၤ:ဟံး, ဂၢ:ဟံး:ဟံး: တၢ်:ဟံး:
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး:
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး:ဟံးကဲ ကဲ:ဟံး:ဟံး: ဝ:ဟံး:ဟံး: လၢ:ကဲ နှံးဟံး
 နှံးဟံး:ဟံး ရဲဟံး:ဟံး တၢ်:ဟံး:ဟံး. ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ပၢ:ဟံး:ဟံး
 မၤ:ဟံး:ဟံး ကဲ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး. ကဲ:ဟံး:ဟံး: တၢ်:ဟံး:ဟံး
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး:ဟံး: မၤ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး, ဂၢ:ဟံး:ဟံး: တၢ်:ဟံး:
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး. ဂၢ:ဟံး:ဟံး ကဲ:ဟံး:ဟံး: တၢ်:ဟံး:ဟံး
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး:ဟံး ခၢတၢ်.

မၢ:လၢ: ဝ:ကဲ နှံးတၢ်:ဟံး ပၢ:ဟံး:ဟံး ခၢပၤဂၤ: နှံး:နှံး
 ဂၢ:ဟံး:ဟံး ဂၢ:ဟံး:ဟံး. ဝ:ကဲ:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး: ဂၢ:ဟံး:ဟံး:

fʰəɪkə. ʒa:təmə bi:tə a:tʰəmə fʰəɪkə. be:tɪ:kə le:lə ma:jə ʒəbʰəʒʒə pɪjə a: a:tmi:jə lo:kə ho:ɪtə əfʰɪ. prəʒəʊə ue:ðəŋa: ma:ɪkə mʊhə ðe:kʰəla:ʒʒə kəmə bʰəjə dʒa:ɪtə əfʰɪ. pra:jə: ðe:kʰəla dʒa:ɪtə əfʰɪ dʒe: be:tɪ:kə ʒəɪa:ŋo:tpətɪkə ʒəməjə ŋəɪhəre: ŋɪ:kə ho:ɪtə fʰəɪkə.

ma:i: dʒəte:kə jətənəsʃ de:kʰə bʰa:lə be:ti:kē:
kəraɪtə ətʃɪ o:te:kə ʂa:ʂu nəɦɪ. ma:jə a: ʂa:ʂume:
bəɾə ənɾərə tʃʰaɪkə. ma:jəkə məmətə: dʒəte:kə
be:ti: pərə rəhəɪtə tʃʰaɪkə o:te:kə məmətə: ʂa:ʂukē:
nəɦɪ rəhəɪtə tʃʰaɪkə. kətəu-kətəu o:ɦo: de:kʰələ
ge:ləɪkə ətʃɪ dʒe: ʂa:ʂu əpəŋo: ma:jəsʃ puɾo:hukē:
prəsəuəkə ʂəməjə be:ʂi: de:kʰə-re:kʰə kəraɪtə ətʃɪ.

e:he:ŋə kəme: ʃa:ʃu əfʃɪ. ədʰɪkəttərə ʃa:ʃukē:
puʔo:hukə prəʔɪ bʰa:uəŋa: kʰəra:uə rəhəʔtə əfʃɪ. tʃē:
ma:lakē: o:kərə ma:jə əpəŋa: o:hɪʔʰa:mə bədʒa:
le:ləkəŋhɪ. ʃəgəme: du: ʃa:ləkə e:kəʔa: be:ʔa: ʃe:ho:
fʃʰələ. ma:lakə ma:jəkē: pəʔa: ŋəhɪ fʃʰələ dʒe:
e:he:ŋə bʰi:ʃəŋə ba:ʔɪ əuʔəkə. ŋəhɪ tʃə be:ʔi:kē:
ŋəhɪ əŋɪʔəʔɪ. gərbʰəuəʔi: rəhələ:kə ka:rəŋe:
ma:lakē: ləuŋe: fʃʰələ. dʒe: ŋəɪhərəme: rəhəʔtə.
e:ʔəʒə əspəʔa:ləme: bʰəʔti: kərə: de:bəɪkə.

mudɑː ɦɑːjə reː d̪eːbəkə t͡ʃəkɾə d͡ʒeː bɑːt͡ʃɦimeː
gʰərəʃʃə n̪ɪkələbə kət͡ʃɦiːnə bʰəjə geːlə. mɑːjə
guməʃsumə bəɪʃɪ ʃoːt͡ʃɦɪ rəɦələ t͡ʃɦəliːɦə, d͡ʒeː ɑːbə kiː
kərəkə t͡ʃɑːɦiː? mɑːlɑːkēː ʃɑːʃurə bʰeːd͡ʒə d͡ʒɪjəkə kiː
nəɦɪ. eːɦɪ t͡ʃɑːrətəmjəmeː pərələ t͡ʃɦəliːɦə. ʃɑːʃurə

bʰe:dʒəɳa:ɪkə əɾtʰə bʰe:lə əpəɳə ma:ɳəha:ɳi.
 be:tɪ:kē: sʌbʰə dɪɳə ʃa:su dɪja:dəɳi:kə upəra:gə
 suɳəjə pəɾətəɳə. ʃa:su dɪja:dəɳi: i: kəhɪtətʰɪ dʒe:
 d̪e:kʰəlɪjəu t̪o:ra: ma:jə-ba:pəkē: dʒe: bɪɳa:
 uɪd̪a:gəri: kəɾəuɳəhɪ ʃa:surə bʰe:dʒə d̪e:ləkəu.
 kɪtʃʰuo: dɪɳə ɳəhɪ ra:kʰɪ ʃəkələhũ.

ma:jə i: so:tʃɪ d̪rɪtʰə ɳɪftʃəjə kəjələkə dʒe: əpəɳe:
 məɾəbə t̪ə məɾəbə mud̪a: be:tɪ:kē: ʃa:surə ɳəhɪ
 bʰe:dʒəbə. i:ho: so:tʃəjə ləgəlɪ:hə dʒe: hərə:kə ʃa:lə
 ba:ɾʰɪ əbət̪ə ətʃɪ. ʃəɾəkə:ɾə a: pɾəʃa:səɳə ba:ɾʰɪkə
 ɳa:mə pəɾə lu:tə-kʰəso:t̪ə kəɾət̪ə ətʃɪ. ba:ɾʰɪ ɳəhɪ
 a:o:t̪ə o:kəɾə ʃt̪ʰa:ji: ʃəma:d̪ʰa:ɳə ɳəhɪ kəɾət̪ə
 tʃʰət̪ʰɪ. ba:ɾʰɪkə dʒə ʃt̪ʰa:ji: ʃəma:d̪ʰa:ɳə bʰəjə
 dʒa:jət̪ə t̪ə a:ɪ i: dɪɳə d̪e:kʰəba:me: ɳəhɪ əbət̪ə.

ma:la:kə ba:bu:dʒi: pʰe:ɾə o:kəra: ma:jəkē:
 t̪o:kələkə-

"dʒə ba:ɾʰɪ tʃəlɪjo: dʒa:jət̪ə t̪ə pa:ɳɪkē: gʰət̪əime:
 e:kə d̪u: ma:sə la:gi dʒa:jət̪ə. t̪ə ma:la:kē: a:ɪje:
 ʃa:surə bʰe:dʒə dɪjəukə. d̪u:-tʃa:ɾɪ dɪɳəkə
 dʒʰə dʒʰət̪ə ɳəhɪ ətʃɪ. i: kəɪkə dɪɳəkə ʃəkət̪ə ətʃɪ."

mud̪a: ma:la:kə ma:jəkə məɳə ɳəhɪ ma:ɳəɪt̪ə tʃʰələ
 dʒe: həmə ma:la:kē: ʃa:surə bʰe:dʒə d̪i:. o: so:tʃəɪt̪ə
 tʃʰəlɪ:hə dʒe: əpəɳe: bʰukʰəle: rəhəbə t̪ə rəhəbə
 mud̪a: be:tɪ:kē: ko:ɳo: kəʃt̪ə ɳəhɪ ho:məjə d̪e:bəɪkə.
 bɪɳa: uɪd̪a:gəri: kəɾəuɳəhɪ ko:ɳa: ʃa:surə dʒa:jə
 d̪e:bəɪkə. dʒi:bəɳə bʰəɾɪ həməra: be:tɪ:kē: lo:kə

uləhəŋə upəra:gə de:tə.

ma:la:kə ma:jə əɾələ rəhəli:hə. o: ma:la:kē:
 kiŋŋəhũ ŋəhi s̥a:sura bʰe:d̪əba:kə pəkʂəme:
 tʃhəli:hə. ma:la:kə ma:jə a: ba:bu:d̪i:me: bət̪əgəɾə
 ho:məjə la:gələ. ma:la:kə ma:jə əɾələ rəhəli:hə.
 id̪id̪ət̪ə prət̪iʂtʰa:kə s̥əva:lə ətʃhi. həmə ko:ŋa:
 be:t̪i:kē: s̥a:sura bʰe:d̪əbə. duŋu: pra:ŋi:me:
 d̪i:ɾə-d̪i:ɾəʂə bə:t̪ə ho:məjə ləgələikə. a:sə-
 pa:səkə pəro:s̪ija: lo:kəŋi d̪əma: bʰəjə ge:lə. s̥əbhə
 duŋu:kə bə:t̪ə bud̪hələkə.

s̥əma:d̪əkə lo:ko: s̥əbhə ma:la:kə ma:jəkə
 pəkʂəme: bo:t̪ə de:ləkə. kiŋt̪hu ka:ləkə ba:d̪ə pu:ra:
 ga:məkə s̪tri-puruʂə d̪əma: bʰəʔ ge:lə. s̥əbhəkə
 ut̪ja:ɾə bʰe:lə d̪ə: s̥əbhə kijo: miɾi r̪igə ba:ŋd̪həpəɾə
 ʂə d̪ə: pa:ŋi ga:məme: a:bəkə le:lə d̪əh̪iɾəd̪əh̪iɾa:ɾt̪ə
 tʃhələ t̪əkəra: ro:kəba:kə upa:jə kəɾəkə t̪ja:hi:. s̥əbhə
 kijo: miɾi kʰəlija: s̪imē:t̪əkə bo:ra:me: m̪t̪i bʰəri
 ba:ŋd̪hə pəɾə d̪əma: kəɾəjə la:gələ. pa:ŋi d̪ə:
 ba:ŋd̪hə pəɾə ho:ɾt̪ə ga:məme: əbət̪ə tʃhələ s̪e:
 bəŋd̪ə bʰəjə ge:lə. bʰəri ra:t̪i pu:ra: gəũ d̪ə:galə
 rəhi ge:lə. bo:ra:-pəɾə-bo:ra: de:məjə la:gələ r̪igə
 ba:ŋd̪həkē: t̪əte:kə ŋe: məd̪əgu:t̪ə kəjələkə d̪ə:
 ŋe: ba:ŋd̪hə t̪ut̪ələ a: ŋe: e:ko: rət̪ti: pa:ŋi
 ga:məjəme: a:jələ. gəũ-gʰəru:a: a: s̥əma:d̪əkə
 kəth̪iŋə me:həŋəʂə s̪ə ga:məme: pa:ŋi ŋəhi a:jələ.

du:-t̪ja:ri diŋəkə ba:d̪ə ba:ɾh̪ikə pa:ŋi kəmə ho:məjə
 la:gələ. gəũ s̥əbhə kəhəjə la:gələ-

"ma:la: hāmāra: ga:mākā be:ti: ətʃʰi. hāmāra: s̥əbʰākā be:ti: ətʃʰi. o:kāra: bɪŋa: s̥a:surəbāla:kā bɪd̪a:gəri: kərəuŋe: ko:ŋa: s̥a:surə d̪ɜa:jə d̪e:bāikā. ga:mākā n̪ərə-h̥ṣ̥a:jə n̪əhi ho:mājə d̪e:bāikā. e:kāra: rək̚sa:kā he:tu d̪ɜt̪e:kā ra:tu d̪ɜa:gəjə pərət̪ə o:t̪āikā ra:tu d̪ɜa:gəbə. mud̪a: əpəŋa: id̪ɜd̪ɜt̪ək̚ē: burə/ n̪əhi d̪e:bə. ma:la: hāmāra: ga:mākā id̪ɜd̪ɜt̪ə ətʃʰi. hāmārə mərja:d̪a: t̪ʰiki:hə."

pu:ra: g̊vəbāla: du: ti:nə d̪ɪnə t̪əkā kət̪ʰɪnə pərɪfrəmə kəjə pa:n̪ik̚ē: ga:māme: n̪əhi a:bəjə d̪e:ləkā. r̥ṣ̥e:r̥ṣ̥e: pa:n̪i kəmə bʰəjə ge:lə a: ba:n̪d̪hə s̥e:ho: məd̪ɜgu:t̪ə bʰə/ ge:lə. gəũṽ s̥əbʰākā ut̪ʃa:rə bʰe:ləɪn̪hə d̪ɜe: pr̥ṣ̥əvə k̚a:lə d̪ʰəri ma:la: e:t̪əjə rəhət̪i:hə.

kit̪ʰu d̪ɪnəkā ba:d̪ə ba:ɽʰikā pa:n̪i kəmə bʰəjə ge:lə. ma:la:k̚ē: bət̪ʃʃa: d̪ɜŋmə le:ba:kā s̥əməjə ləgɪʃa: ge:lə. ma:la: bərə kəməd̪ɜo:rə ʃʰəli:hə. ma:la:kā pɪt̪a:kā ha:lət̪ə d̪əjəni:jə ʃʰələ. o:kāra: o:t̪e:kā upa:jə n̪əhi ʃʰələikā d̪ɜa:hɪṣ̥ā ma:la:k̚ē: əspət̪a:ləme: bʰərt̪i: kəra:o:lə d̪ɜa:jə. d̪ɜəhiŋa: ga:māme: ba:ɽʰi n̪əhi a:bəjə t̪əkāra: ro:kəkā le:lə gra:mi:n̪ə e:kət̪a: prəbələ ʃʰələ t̪əhiŋa: pu:ra: g̊və e:kā bʰəjə kit̪ʰu a:ɽʰikā məd̪əḍə kəjə ma:la:k̚ē: əspət̪a:lə pəhũt̪əuləkā. ma:la:k̚ē: pa:n̪i ʃʰəhəjə ləgəlāikā. ma:la:kā s̥uə:st̪həme: s̥ud̪ʰa:rə bʰe:lāikā a: o: s̥uəbʰa:uikā ru:pe: bət̪ʃʃa:k̚ē: d̪ɜŋmə d̪e:ləkā. pu:ra: məd̪ɜʰa:ri: ga:mākā lo:kā kʰuʃə ʃʰələ. əspət̪a:ləkā d̪ək̚t̪ərək̚ē: s̥əbʰə ba:t̪əkā d̪ɜa:n̪əka:ri:

b^he:ləikə. dɔktərə s̥a:he:bə s̥e:ho: b^həɾəpu:rə
 mədədə kəjələŋɦɪ. d̥əba:i:kə bjəuəst̥h̥a: əsp̥a:le:s̥ə
 b^həjə ge:ləikə. dɔktərə s̥a:he:bə bəd̥zələ:hə d̥ze:
 gra:mi:nə e:kəɽa:me: o: ʃəkt̥ɪ t̥ɦ̥əikə d̥ze: kəth̥ɪŋə
 kəth̥ɪŋə ka:mək̥ē: a:s̥a:nə bəŋa: d̥əɽə ət̥ɦ̥ɪ.
 gra:mi:nə d̥zi:səŋəme: s̥əma:d̥zi:kəɽa:kə jəɦə
 mət̥ələbə rəhəɽə t̥ɦ̥əikə d̥ze: əpəŋe: d̥u:kə ka:ɽɪ
 d̥o:s̥əɾək̥ē: s̥uk^hə prəd̥a:nə kəri:.

-n̥a:ra:jəŋə ja:d̥əuə, pəɽni:kə n̥a:mə : ʃri:məɽi:
 s̥umɪɽa: d̥e:vi:. d̥zəŋmə : 14 d̥zəŋəuəri: 1956,
 pɪɽa:kə n̥a:mə : s̥uə. ra:d̥ze:ʃuərə ja:d̥əuə. ma:ɽa:kə
 n̥a:mə : s̥uə. məhe:ʃuəri: d̥e:vi:. d̥a:d̥a:kə n̥a:mə :
 s̥uə. b^ho:la: ja:d̥əuə. n̥a:n̥a:kə n̥a:mə : məɦa:nə
 s̥uət̥əɽa: s̥e:n̥a:ni: s̥uə. ra:mə ləkhəŋə s̥əlɦəɽa:
 d̥zəŋmə s̥t̥h̥a:nə : d̥uməra:, mu:lə ga:mə : d̥uməra:,
 po:- d̥uməra:, b^ha:ja: : ru:d̥rəpura, prəkhəŋd̥ə
 : əŋd̥h̥əra:t̥h̥a:ɽi:, d̥zɪla:- məd̥h̥ubəŋi: (bɪɦa:ɾə)
 ma:ɽɪkə : n̥əɾəɦi:, t̥h̥a:n̥a: : k^huɽəŋa:, pe:ʃa: :
 əd̥ɦja:pəŋə, əuəka:ʃə pra:pt̥ə prəd̥h̥a:n̥a:d̥ɦja:pəkə,
 ma:ɽə p̥ē:ʃəŋəpərə a:d̥h̥a:ɽi:t̥ə d̥ziŋəgi:. ʃɪk̥sa: :
 e:mə.e:. (məɽɦɪli:), le:khəŋə : kəth̥a:, kəuɽa: a:
 a:le:kə uɪb̥ɦɪŋə pəɽrə-pəɽɪka:me: prəka:ʃi:t̥ə.

mo:ba:ɪlə n̥ē: 9939041116, 9430631993,
 8541096004

s̥əd̥jə: prəka:ʃi:t̥ə kriɽəi : k^ha:li: g^hərə (kəth̥a: s̥əgrəɦə),
 prəka:ʃi:t̥ə/əprəka:ʃi:t̥ə əŋjə kriɽɪ : (1.) n̥a:ɽi: d̥us̥ələkə

ḡa:ḡa:kē: (kəuṭa: ṣṣḡrəhə), (2.) ba:ba: ḡa:mə
ke:uələmə (kəṭṭa: ṣṣḡrəhə) , (3.) ṣṣəməḍḡḡəuṭa:
(kəṭṭa: ṣṣḡrəhə), (4.) ḡəuəki: puṭo:ḡu (kəṭṭa:
ṣṣḡrəhə)

əpəḡə

mṣṭṭəuḡə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**

pəṭṭa:u.

3.pəḍḡə kḡəḡḍə

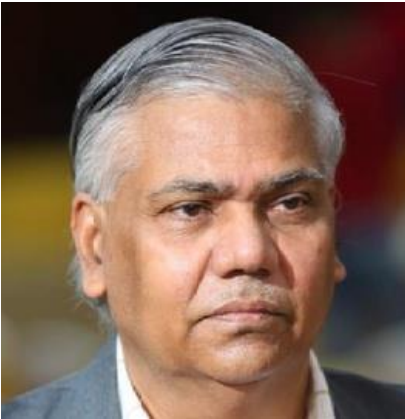
3.1.ra:ḍḡə kiʃo:rə miʃrə- ḡəḡḡə

3.2.ḍḡəḡḍa:ḡḡḡḍə ḍḡḡa: 'məḡu'- pəṭṭi:ṣṣə ṭa:
ruba:ɪ

3.3.a:ʃi:ṣə əḡṭṭiḡḡa:rə-2 ṭa: ḡəḍḡə

3.4.a:ṭi:rḡə ra:ma:ḡḡḍə mṣḍəḍə- 2 ṭa: pəḍḡə

3.1.ra:dʒə kɪʃo:rə mɪʃrə- gəhəŋə

ra:dʒə kɪʃo:rə mɪʃrə, rɪtʃərdə tʃi:pə dʒe:ŋərələ
məŋe:dʒərə (i), bi:exə.eŋə.eɪlə.(mukʰjə:ləjə),
dʒilli:ga:mə- əre:rə dɪhə, po: əre:rə hətə,
mədʰubəŋi:

gəhəŋə

dʒhā: pələ ŋəhi tʃhəŋhi dʰo: ŋhi sʰi,
a: 'ne: ba: dʰələ, huŋəkə: sʰi ŋəra: dʒə,

ma: r̥t̥əŋd̥ə k̥ē: gr̥əʃɪ t̥ə ke:l̥ək̥ə ət̥ʃɪ ,
ra: hu -ke:t̥u ke: ət̥ʃɪ i: ka: d̥ʒə.

ʃ̥əpu:r̥ŋə gəh̥əŋə ,p̥əʃ̥əɾ̥ələ əŋha: r̥ə ,
ləg̥əɪt̥ʃɪə ,ŋɪ ʃa: ke: k̥r̥iʃŋəp̥ək̥h̥ə.
d̥ɪ u̥əʃ̥ə b̥əŋɪ ge:l̥ə ra: t̥ɪ ət̥ʃɪ ,
g̥h̥ug̥h̥ua:e: r̥əh̥ələ ət̥ʃɪ ʃ̥ət̥əm̥ək̥h̥ə,

ɪd̥ʒo: t̥ək̥ə m̥əha: d̥ʒjo: t̥ɪ ʃp̥ɪ d̥ə,
d̥ʒjo: t̥ɪ r̥məj̥ə k̥əɾ̥ət̥h̥ɪ t̥ɪɪ lo: k̥ə,
huŋ̥ək̥a: ət̥ʃɪəɪt̥e: p̥r̥ək̥a: ʃə ko: ŋa: k̥əʃ̥/
m̥əŋa: r̥əh̥ələ ət̥ʃɪ ʃo: k̥ə?

t̥ʃɪut̥əta: h̥ə ŋəh̥ɪ d̥ʒ̥ə t̥əm̥ə -pa: ʃə ʃ̥ə,
b̥h̥əʃ̥/d̥ʒa: e:t̥ə d̥ʒəg̥ə me: p̥r̥ələj̥ə,
d̥ʒi: t̥ɪ d̥ʒa: e:t̥ə t̥ɪ mɪ r̥ə ,a:o:r̥ə
b̥h̥əʃ̥/d̥ʒa: e:t̥ə o:k̥əre: d̥ʒəj̥ə.

d̥ɪ u̥a: k̥əɾ̥ə əʃ̥o: t̥h̥ək̥ɪ t̥ə b̥h̥e:l̥ə,
b̥h̥əʃ̥/ge:l̥ə t̥ʃɪət̥h̥ɪ o: əʃ̥əha: j̥ə,
əŋha: r̥ək̥ə k̥əb̥əd̥ʒa: me: u̥əʃ̥ud̥h̥a: ,
ət̥ʃɪ t̥əm̥ə ke: i: ke:h̥e:ŋə əŋja: j̥ə?

mud̥əa: , d̥ʒi: t̥ɪ ko: ŋa: d̥ʒa: e:t̥ə əŋha: r̥ə?
p̥r̥ək̥a: ʃə t̥əʃ̥/ho: ɪt̥ə ət̥ʃɪ əd̥ʒe:j̥ə,
k̥ɪ t̥ʃh̥ue: ka: l̥ə ke: ba: d̥ə me:,
d̥ʒo: t̥ɪ p̥əəo:l̥ək̥ə d̥ʒi: t̥ək̥ə' ʃ̥re:j̥ə.

muk̥t̥ə b̥h̥e:la: h̥ə t̥əmi ʃ̥tra: ʃ̥ə,

puŋɪ ugəla: ɳəbʰə me: ɖɪ uɑ: kərə,
 he:ba: kə d͡ʒə:ɦə, ʂə:ɦə bʰe:ləɪkə ,
 t̪əmə, pʰe:rə ɪd͡ʒo: t̪əkə t͡ʃɑ: kərə.

o:ɦɪ ɳɑ: , kəɦɪ o: ,pu:rɪ me: ra: t͡ʃɪ ,
 bʰəʔd͡ʒɑ: ɪ t͡ʃʰəʔɦɪ gəɦəɳə-grəʂɪ t̪ə ra: ke:jə,
 ɪd͡ʒo: rɪ a: ʂɑ: t͡ʃɪ: gʰo: rə t̪əmi ʂt̪ra: ,
 t͡ʃɑ: ɳəɦɪ ɳəɦɪ kəɦɪ ko: rəɦɪ d͡ʒɑ: ɪt͡ʃʰə je:ʂə.

gəɦəɳə t̪əʔpəri ɳɑ: mə ət͡ʃɪ ,
 ɖurgʰətəɳɑ: ,kʰəgo: ləkə ɖo: a:ɪ ,
 e:mʰərə ,uʔʰəɪt͡ʃʰə ʂəmuɖrə me: ,
 ɳəməɦərə -ɳəməɦərə d͡ʒo: a:ɪ .

kʰəgra: ʂə me: t̪əʔɪd͡ʒo: t̪ə ʂuəjə ,
 bʰəʔd͡ʒɑ: ɪt̪ə ət͡ʃɪ o: əɳɑ: t̪ʰə,
 ɖuʂprəbʰɑ: uə ba: ɳʰələ -t͡ʃʰe:kələ ɳəɦɪ ,
 pəʔəɪt̪ə ət͡ʃɪ priʔʰui: kə ma: t̪ʰə.

uɪ d͡ʒɪɑ: ɳəkə kʰo: d͡ʒə upəra: ɳt̪ə me: ,
 t͡ʃələlə ,pəʔɑ: gəɦəɳə ke: he:t̪u ,
 grəɦəɳəkə ɖo: kʰi: kɪ o: ɳe: ət͡ʃɪ ,
 ɳəɦɪ ra: hu ,a: ' ɳəɦɪ ke:t̪u.

uɪ je:ʂə pəri ʂt̪ɪ t͡ʃɪ kʰəgo: lə ke: ,
 ʂu:rjə o: priʔʰui: kə bi: t͡ʃə d͡ʒə t͡ʃɑ: ɳə ,
 æt̪əkəɪt͡ʃʰə rəuɪ -ɪd͡ʒo: t̪ə, rəʂt̪e: me: ,
 ʂu:rjə gəɦəɳəkə ɪe:ɦə ət͡ʃɪ prəma: ɳə.

d̐z̐, ui uəʒuɑ: ɳ a: t̐j̐ndrə bi: t̐j̐ me:,
 pr̐t̐h̐ui: a:bi ge:li: hə,
 e:hi ka: rəŋə ʒ̐ t̐j̐ndrəgəhəŋə,
 ui d̐hurəʃmi ɳe: b̐hu: pəəo:li: hə.

t̐h̐a: t̐h̐ə rəhəit̐ə ɳəhi ət̐h̐i pəri s̐t̐h̐i t̐i ,
 bəḍələit̐ə,t̐j̐ələit̐ə rəhəit̐ə ət̐h̐i ,
 məɳuk̐h̐əkə d̐ʒi ɳəgi: kə ʒ̐əhəjo: gi ɳi: ,
 a:, kək̐h̐əno: t̐h̐ələit̐ə rəhəit̐ə ət̐h̐i .

d̐e:uo: ɳəhi t̐h̐əʔ̐h̐i t̐h̐uʔ̐lə gəhəŋə ʒ̐,
 bəḍələit̐ə rəhəit̐h̐ə , e:hi ɳa: kə' ʒ̐əməjə,
 gəhəŋə -ugəra: ʒ̐ə ho: it̐e: rəhəit̐h̐ə,
 pəra: d̐ʒəjə kək̐h̐əno: ,a: kək̐h̐əno: d̐ʒəjə.

t̐a: kəkə' t̐j̐a: hi: ba: t̐ə ugəra: ʒ̐əkə,
 t̐h̐o: ɳi: ɳe: kək̐h̐əno: ha: t̐h̐ə a:ʒ̐əkə.

t̐uʔ̐əʔ̐əi ʒ̐i ɳd̐hu me: d̐ʒo: a:ri kə bələ,
 a:pəʒə d̐ʒe:ʔ̐əi ,prələjə ke: d̐ʒəʔ̐ə.

d̐e:k̐h̐əbəi , ɳi kələʔ̐əi , id̐ʒo: t̐ə əɳha: rə ʒ̐,
 uʔ̐h̐əʔ̐əi ʒ̐əgi: t̐ə, ui: ɳa: kə t̐uʔ̐ə t̐a: rə ʒ̐.

mərub̐hu:mi me: p̐h̐uʔ̐əʔ̐əi pa: ɳi kə d̐h̐a: rə,
 t̐j̐ələit̐ə t̐h̐əikə ume:d̐e: pərə ʒ̐əʒ̐a: rə.

kəməd̐ʒo: rə pəʔ̐əʔ̐əi b̐h̐əməəkə a:uəʔ̐t̐t̐ə,
 b̐əḍ̐h̐əŋə ʒ̐ə mukt̐i ke:, t̐h̐əi ko: ɳo: ʃəʔ̐ə.

bɪ ɟəroː -bɪ ɦaː rɪ kə tʊtət̪əɪ t̪aː ɟə,
oːkəreː ɟ̌ə koː ɲoː , pʰut̪ət̪əɪ ɟ̌əmaː ɟə.

eːləɪ gəhəɲə
ugəraː ɟ̌ə bʰeːləɪ,
t̪ǰəɪ geːləɪ, t̪əhəɲə.

əpəɲə

m̌əɟ̌əʊjə editorial.staff.videȟəa@gmail.com **pəɾə**
pət̪ʰaːu.

3.2.ďɟəgəɖaːɲəɲɖə ďɟʰaː 'məɲu'- pət̪t̪ǰiːɟ̌ə t̪aː
rubaːɪ

d̪zəgəɖaːnənɖə d̪zʰaː 'mən̪u'

pətʃiːsə ɬaː ruβaːɪ

rubā:ī 1

ā:ʃjərə n̩əɦɪ utʰɑ:bu: ā:kʰɪʒ̥ pi:bəjə d̪ɪə
 h̩əmə d̪ɪzən̩məʒ̥ piʝa:ʒ̥ələ kərə:d̪ɪzə d̪ɪzʊrəbəjə d̪ɪə
 ke: kəh̩əɪt̪ə əʃɦɪ n̩ɪʒ̥ā: ʃərə:bəme: bərə əʃɦɪ
 kəɦɪ: əpəɦə pre:məkə n̩ɪʒ̥ā:me: d̪ɪzɪ:bəjə d̪ɪə

rubā:ī 2

həmə pi:ləũ t̪ɔ̃ lo:kə kəhələkə ʃərə:bi: ətʃɪ
kəhu: e:t̪ə ke: n̪əhɪ bəhəʒələ kəba:bi: ətʃɪ
budʒʰələũ əhã: ʒəbʰə d̪un̪ja:kə t̪ʰe:ke:d̪a:rə
həmərɔ: ă:kʰɪʒ̥ɔ̃ de:kʰu: ki: kʰərə:bi: ətʃɪ

rubā:ī 3

pi:bə ɲəi ʃəɾɑ:bə t͡ʃə həmə d͡ʒi:bə ko:ɲɑ: kəjə
 pʰɑ:tələ kəre:d͡ʒəkē: həmə ʃi:bə ko:ɲɑ: kəjə
 ʃəgəro: d͡ʒəma:ɲɑ: bʰe:lə ɖuʃməɲə ʃəɾɑ:bəkə
 ʃəbəhəkə ʃõ:d͡ʒʰɑ: t͡ʃə ɑ:bə pi:bə ko:ɲɑ: kəjə

rubai 4

pi:ləũ jəra:bə t̪ɕ d̪uŋɪjã: kəhələkə bəɬa:hə

bɪŋə pi:n̪e: i: d̪uŋɪjã: bʰe:lə ətʃʰɪ kəɬa:hə

d̪ʒe: n̪əɦɪ pi:ləkə kəhã: ətʃʰɪ o:kəro: məhələ

t̪ɕ pɪbɪe: kə' kɪe:kə n̪əɦɪ bəŋɪ d̪ʒa:i gʰəɬa:hə

rubai 5

bʰe:ɬələ n̪əɦɪ s̪ɪŋe:hə t̪ɕ: jəra:be: pi:ləũ

d̪əɾjəŋə huŋəkə hərəɖəmə ɡɪla:s̪əme: ke:ləũ

ke: kəhəɪɬə ətʃʰɪ jəra:bə tʃʰəɪkə kʰəra:bə 'məŋu'

bɪŋə huŋəkə rəɦɪɬəũ jəra:be: s̪ɕ həmə d̪ʒi:ləũ

rubai 6

dʰo:ləkə d̪ʰəmə-d̪ʰəma:-d̪ʰəmə bəd̪ʒəɪɬə kɪe:kə tʃʰəɪ

ɡʱũɡʱəru: kʰəŋə-kʰəŋa:-kʰəŋə kʰəŋəkəɪɬə kɪe:kə
tʃʰəɪ

d̪uŋu: bʰi:ɬərəs̪ɕ tʃʰəɪkə e:kke:s̪əŋə kʰa:li:

d̪uŋu: əpəŋə ɡəppə n̪əɦɪ bud̪ʒʰəɪɬə kɪe:kə tʃʰəɪ

rubai 7

pi:ləũ n̄əɦɪ t̪ə ki: t̪ɦəɪ ʃəɾa:bə bu:d̪ʒʰəbə ki:
bɪn̄ə pi:n̄e: d̪uɪɪjã:me: kəɾəbə t̪ə kəɾəbə ki:
e:kə d̪o:ʃəɾəkē: ʃəbʰə ət̪ɦɪ kʰu:n̄ə pi:bəɪt̪ə
kʰu:n̄ə t̪ɦo:ɾɪ ʃəɾa:be: pi: kəjə d̪e:kʰəbə ki:

rubai 8

go:ri: t̪o:ɦəɾə ka:d̪ʒəɾə d̪ʒa:n̄ə ma:r̄əɪe:
t̪ɦəũɾa: ʃəbʰə ʃəgəɾə ha:jə t̪a:n̄ə ma:r̄əɪe:
pe:e:ləkə bəɾə bʰa:gə ka:d̪ʒəɾə uɪd̪ʰa:t̪a:ʃ̄ə
t̪o:ɦəɾə ā:kʰɪme: kəɾe: ʃa:n̄ə ma:r̄əɪe:

rubai 9

ka:d̪ʒəɾə bud̪ʒʰɪ kəjə əpəɪn̄ə ā:kʰɪme: bəʃa: lɪə
mɪt̪ə bəɪn̄a: kəjə kəɪi:kə kəre:d̪ʒəʃ̄ə ləga: lɪə
əɪn̄a: d̪ʒuɪ əɦā: kəɪəkʰi: n̄əd̪ʒəɪ gʰuma:u:
ā:kʰɪkə əpəɪn̄ə kəɪi:ja: ka:d̪ʒəɾə bəɪn̄a: lɪə

rubai 10

p^hu:sijo: d̥iʒẽ kəɳi: əhã: ɪfa:ra: kəɾɪt̪əhũ
 b^həɾɪ d̥iʒi:uəɳə həmə əhĩ:kə ba:t̪əme: rəhɪt̪əhũ
 muʂki:me: əhã:kə əpəɳə mo:ɳə lu:t̪a: kə'
 t̪əɾəhətt̪hi:pəɾə d̥iʒa:ɳə le:ɳə: həmə əbɪt̪əhũ

rubai 11

əɳəkəɾə g^həɾə d̥iʒəɾa: ha:t̪^hə ʂe:kəɪ ʂəb^hə kiʒo:
 ɖo:ʂəɾəkə kəɾe:d̥iʒa: t̪o:ɾɪ hẽʂəɪ ʂəb^hə kiʒo:
 əpəɳa: pəɾə d̥iʒe: bɪpətt̪ɪ e:ləɪ kəe:k^həɳo:
 ma:t̪^ha: pəkəɖɪ hɪt̪ʃukɪ-hɪt̪ʃukɪ kəɳəɪ ʂəb^hə kiʒo:

rubai 12

ko:ɳə bɪɖ^hɪ məɾɪ kəʒə həmə rupeɪja: kəme:ləũ
 ʂuk^hə t̪ʃəɳə ɳɪɳɳə ra:t̪ɪkẽ: əpəɳə həɾe:ləũ
 ga:mə g^həɾəkə ʂəbət̪a: ʂəəɾə ʂəb̥əɖ^hə t̪ɪja:ɡɪ
 bɪɳə kəʂu:re: ba:həɾə uəɳəuə:ʂə bɪt̪e:ləũ

rubaxi 13

g^ha:ʈə-g^ha:ʈə pərə s^uʈələ kəʈe:ko: go:hi əʈʰi
s^a:uḍ^hə lo:kəkē: mo:nə le:ne: mo:hi əʈʰi
ḡ^hərməkə ḡa:mə pərə k^hudʒələ kəʈe:kə ḡo:ka:nə
ʈa:ka: ləs ʈʰəḡəme: s^ab^həʈa: pa:pə ḡ^ho:hi əʈʰi

rubaxi 14

ba:bu:dʒi:kə kəre:dʒəme: s^aḡik^həḡə rəhələhū
huḡəkə ʈḡə mḡə ḡ^həḡə s^aḡəro: həmə pe:e:ləhū
rəuḡə pa:ḡi ḡa:hi:s^a s^aḡik^həḡə bəʈʰe:ləḡi
s^a:ba:kə be:ʈəme: həmə pərəḡe:ʃə b^həḡələhū

rubaxi 15

ḡe:hə dʒa:nə s^abəʈa: ba:bu:dʒi: ḡe:ləḡi
dʒe: kiʈʰi ʈʰi: e:k^həḡə ba:bu:dʒi: ke:ləḡi
əpəḡe: rəhi b^hu:k^he: həmə pe:ʈə b^həḡələḡi
s^uḡ^hi əpəḡə biḡəri həməra: mḡuk^hə bəḡe:ləḡi

rubai: 16

d̥i: d̥iʒənmə d̥e:lənh̥i o: kəhələnh̥i gəḍəha:

d̥i: po:ʒələnh̥i o: ma:ḡələnh̥i gəḍəha:

gəḍəha: d̥iʒəka: ʒəgəro: d̥iʒiḡḡəgi: biʒe:ləh̥i

d̥iʒiḡəka: biʒa:hələh̥i o: buḍiʒələnh̥i gəḍəha:

rubai: 17

məiʔili: ʒa:hiʔjəkə ā:ʔjə ʒuləgəiʔə əʔji

ʒəgəro: ḡəuə uḡḡa:kə d̥iʒuəla: pəḍiʒəiʔə əʔji

ko:ʔi: ḡəməḡə d̥iʒiḡəkə b̥iʔjələ d̥iʒa:raḡḡə əʔji

uḡḡe:həkə ba:raḡə a:gi 'məḡu' ləhəkəiʔə əʔji

rubai: 18

ʒiʒtəmə a:ikē: kie: bəba:lə bəḡələ əʔji

ḡe:ʔa: ʒəbʰə ʔə e:kəʔa: d̥iʒəpa:lə bəḡələ əʔji

bəʔə bəʔə ba:gəra b̥illa: ra:d̥iʒə ʔjələbəie:

d̥iʒḡəʔa:kə pra:ḡe:pəra ʒəba:lə bəḡələ əʔji

rubā:ī 19

ga:məkə əḍḥika:ri: bʰe:la: s̥āĩja: hāmərə
ko:ṇa: kə pəkəṛəṭṭəi kiʝo:kə bāĩja: hāmərə
s̥əbʰəkə pe:ti:kə ma:lə a:bə hāmərə: tʃhəɪkə
s̥āĩja: ləʋle:tʃhɪṇə s̥əbʰəṭa: bələĩja: hāmərə

rubā:ī 20

s̥ā:səṛja: piʝa: əhā: i: ki: kəe:ləhũ
s̥a:uṇə tʃəɪhələ tʃhə:ɾɪ tʃəɪ ko:ṇa: gəe:ləhũ
bəhələ həua: ʃi:tələ s̥ɪhərəɪe: hāmərə t̪əṇə
ko:ṇa: rəhəbə bɪṇu əhā: buḍʒʰɪ ṇəi pəe:ləhũ

rubā:ī 21

go:ri: t̪o:rə muʃki:me: tʃhəu ḍʒəhərə bʰərələ
ṇəi e:ṇa: mũhə kʰo:lə kəṭe: gʰa:ʝələ pərələ
ḍʒə ṇɪkəɪlə gəe:ləu pʰu:ləḍʒʰəɾi: s̥əṇə hāṣi:
ba:təpərə bʰe:təṭə kəṭe:ko: tʃhəũɾa: mələlə

rubai 22

ṇaṇṇhe:ṭa: ha:tḥame: ke:həṇṇə ləki:rə tʃhəi

ṇaṇi ma:jə ba:pa i: ke:həṇṇə təkəḍi:rə tʃhəi

ḍʰo: ḍʰo: kəə/əiṭḥə kəpə ləki:ro: kʰi:e:ləi

ṇaṇi suṇṇələkə kiʃo: i: ḍuṇṇijā: bəhi:rə tʃhəi

rubai 23

kərdʒa: kəjə kə dʒi:uəṇṇə həmə dʒi:uə rəhələ tʃhi:

pʰa:tələ əpəṇṇəkē: kəhuṇṇa: si:bə rəhələ tʃhi:

səbʰə kiṭʃhiu lu:ṭa: kəjə 'məṇṇu' əpəṇṇə dʒi:uəṇṇəkē:

ṇiṛlədʒə dʒəkā: həmə ṭa:ri: pi:bə rəhələ tʃhi:

rubai 24

əbʰiməṇṇu dʒəkā: tʃəkrəuju:həme: pʰəsələũ

ṇaṇi bəṭʃəbə si:kʰə həmə ərdʒuṇṇə bəṇṇi pe:e:ləũ

'məṇṇu' dʒi:uəṇṇəkē: e:hi: məhəa:bʰa:rəṭame:

səgəro: tʰa:rə həmə kəurəuə ke:rə ḍe:kʰələũ

rubax 25

həmə dʒərəɪtə tʃhi: ki: əhã: prəkaxɪtə rəhi:

əhã:kə sʊkʰə le:lə kʰuʃi:sʃə həmə ă:tʃə sʰhi:

baxɪ:kē: dʒərəɪtə i: dʊnɪja: d̪e:kʰələkə

t̪e:lə bəɳɪ həmə t̪ə dʒərələũ d̪ukʰə kət̪e:kə kəhi:

**-dʒəgəɖa:ɳəɳɖə dʒʰa: 'məɳu', ga:mə po:stə -
həriɖurə d̪i:həto:lə,
məɖʰubəɳi:. mo:baxɪlə- 92124 61006**

əpəɳə

məɖəɳjə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**

pəɖʰax.

3.3.axɪ:sə əɳətʃiɳhaxɪrə-2 t̪a: gəɖʒələ

α:ji:ʂə əṇəʈʃiṇḥa:rə

du: ʈa: gəḍʒələ

1

rəghʊpəʈɪ ra:ghəʊə ra:dʒa:ra:mə
ko:nə: ʈʃukəʈəi ʃua:ʂəkə ɖa:mə

ʂũḍərə ʂũḍərə ʈʃəkəməkə nṛəgrə
ʊpəʈələ bɪləʈələ ʂəbʰəhə̌kə ga:mə

gərəḍḍəṇɪ kʰa:ʈɪrə e:kəi rēga
ʂo:nə: ʈʃi:ɖi: lo:ha: ʈa:mə

puʈʰəṇe: rəhiʃəi e:kəi prəʃṇə
uttərə ɖe:ləkə ɪməli: a:mə

uḍʒḍʒərə ʃo:ɳɪʈə pi:ʃərə nṛ:rə
həriʃərə ʈʰa:kəṇɪ ka:ri: gʰa:mə

ṣābhā pāṭime: 22-22-22-21 maṭṭra:krāmā aṭṭhi.
"rāghupatī ra:ghāṣa ra:dṛā:ra:mā" lākṣmaṇa:tṭa:rjā
rāṭṭiṭṭā "jri: ṇāmā: ra:ma:jāṇam" ke:rā āṣa aṭṭhi.

2

hūṇākārā ā:kḥikā aṭṭabe: ṣāpāṇa:
hīḍu: muṣṭimā tṭamāra: bābhāṇa:

ṣa:hīṭjā a: kī ra:dṛāṇi:tṭime:
ābīṭe: rāhālāi āḍāṇa: pāḍāṇa:

āḍhārāṭṭja:me: hāmāhū: ḍe:kḥālā
e:kāi bḥe:lāi āragḥa: bāḍāṇa:

ṇo:rā ṇo:rā ṇo:rā ṇo:re: ṇo:rā
aṭṭabe: līkḥāṇe: rāhātḥīṇā uṭṭhāṇa:

ḍukḥā bḥe:tālā rāhāi mūhāḍe:kḥa:i
ḍukkḥe: rāhāi hāmārā mūhābāḍāṇa:

ṣābhā pāṭime: 22-22-22-22 maṭṭra:krāmā aṭṭhi. ḍu:
ṭa: ālāgā-ālāgā lāghukē: ḍi:rgḥā ma:ṇālā ge:lā aṭṭhi.
i: bāhāre: mi:rā aṭṭhi.

āpāṇā

māṭṭujā editorial.staff.videhā@gmail.com **pārā**
pāṭḥa:u.

3.4.α:ʃa:ɾjə ra:ma:ɳə̃d̪ə məd̪ələ- 2 t̪a: pəɖjə

α:ʃa:ɾjə ra:ma:ɳə̃d̪ə məd̪ələ

2 t̪a: pəɖjə

1.

məha:kəuɪ ka:lɪd̪a:ʃə

mɪtʰɪlaː meː məhaːkəuɪ

pəḍɪtə kaːlɪdaːsə bʰeːləŋə məhaːŋə.

utʃɪtʰə duːrgaː sʰhaːŋə

məḍʰubəŋiː bʰeːləŋə huŋəkə tʰaːmə.

sʰsʰkrɪtə paːtʰəʃaːlaː keː

rəhələŋə muːrkʰə əŋutʃərə tʃʰaːtʃraːvaːsə .

kaːtɪ rəhələŋə rəheː

bəɪtʰələ gaːtʃʰə keː dāːlə.

d̪eːkʰɪləŋə d̪ʰuːɾtə pəḍɪtə

uɪd̪ʰoːtəmaː sʰeː haːrələ pəḍɪtə.

tʃʰələ sʰeː paːŋɪgrəhəŋə

kəɾələŋə kaːlɪdaːsə keː sʰəgə.

suha: gəra: t̪ə me: bʰe: lə
pəɾɪtʃəjə mu: r̪kʰə ka: lɪd̪a: s̪ə s̪ə̃gə.

həməərə s̪ə̃gə mɪlət̪ə
d̪ɪzəũ bəŋəbə uɪd̪uət̪ə d̪ɪzəŋə.

gʰuɾɪ əjəla: pa: tʰəʃa: la:
kəre: ləgəla: pʰe: rə əŋuɪtʃa: ra:.

a: jələ bʰa: d̪əuə s̪ā: d̪ɪzʰə
tʃəməkəɪt̪ə gərəd̪ɪzəɪt̪ə bərəs̪əɪt̪ə me: gʰə.

a: jələ ba: d̪ʰɪ ŋəd̪ə
du: bələ tʃə̃ā: tʃərə kʰe: t̪ə kʰəɾɪha: ŋə.

ke: ba: rəɪt̪ə d̪i: pə
məɪja: ke: du: r̪ga: s̪tʰa: ŋə.

ṣab^hə kəɪləṇə utʃa:rə

ba:rəɪtə məu:rək^hə ka:lɪda:ṣə di:pə.

tʃi^o:rətə tʃihrə di:pə

po:tələiṇə du:rga: muk^hə ka:ri:k^hə.

k^hufə d̄əu:rga: d̄e:ləṇə uəṛəḍa:ṇə

d̄ze:te: puṣṭəkə tʃi^u:ve: a:ɪ ra:tə.

ṣab^hə d̄ʒəjəto: kəṭ^ha:grə

tʃi^u:e:tə ṣəṛṣuəti: bəṣəge:lə kəṭ^ha:grə.

ka:lɪda:ṣə kəuɪ məha:ṇə

rətʃələṇə əb^hid̄ʒna:ṇə

ja:kun̄tələmə

ma:ləuɪka:gn̄im̄it̄rə.

a: rətʃələṇə me:gh̄ədu:t̄mə

rətʃələṇə riṭuṣṣ̄ha:rə kuma:rəṣṣ̄əb^həuə rəgh̄uuṣ̄jəm.

pəɪləŋə ʊɪdjo:təma: piʃa:rə
prəsɪddʰə bʰe: ge:ləŋə ʃṣṣa:rə.

miṭʰɪla: me: kəʊɪ məɦa:ŋə
ra:ma: məɦa:kəʊɪ ka:lɪdʱa:ʃṣə məɦa:ŋə.

2.

kəʊɪ a:ɖɪ ʊɪdja:pəṭɪ ɳa:i:

kəʊɪ a:ɖəɪ ʊɪdja:pəṭɪ ɳa:i:.

rəɦələŋə məɖʰubəŋi: ʊɪsɳpi: tʰa:i:1.

ɖṣṣəmə ʃəṭa:bɖi: ka:lə a:ĩ:.

miṭʰɪla: ɳa:ũ ʊɪdja:pəṭɪ pa:ĩ:2.

piṭa: məɦe:ʃəṭʰa:kurə ɡʰərə a:ĩ:.

kulə bʰu:ʃəŋə ɳa:i: kəɦəla:i:3.

ɳɪṭə ɳəʊə kəʊṭa: bəŋa:ĩ:.

ɳɪṭə ʊɪdja:pəṭə ɳa:tʃə kəra:ĩ:4.

ʃṣəma:dʒə mē: ɳəʊədʒa:ɡərəŋə kəra:ĩ:.

ḍɔ:ɬɪʋərə ʋəɲəɾəɬɲa:kəɾə ʈjəɾʈja: kəɾəi:.5.

miɬʰɪla: me: ʋɪɖja:pəɬɪgi:ɬə ga:i:.

bʰe:ɖə ɲə ḍʒa:ɲə ʋɪɖja:pəɬɪ pa:i:.6.

məɬʰɪlə ʈjəɾʈja: ɲə kəɾəi:.

ba:bʰəɲə ʋɪɖja:pəɬɪ ke: ʂəməḍʒʰəi:.7.

miɬʰɪla: məɬʰɪli: ḍʒa:gəɾəɲə hõ:həi:.

gʰərə gʰərə ʋɪɖja:pəɬɪ ga:i:.8.

miɬʰɪla: ɖʰəɲə ɖʰəɲə hõ:həi:.

ra:ma: a:ɖɪʋɪɖja:pəɬɪ ʈjəɾʈja: kəɾəi: .9.

-a:ɬja:rjə ra:ma:ɲəḍḍə məḍḍə, ʂa:ma:ḍʒɪkə ʈjɪtəkə
 ʂi:ɬa:məɬʰi:, ʂe:ʋa:ɲɪʋɪɪɬtə prəɖʰa:ɲa:ɖʰja:pəkə,
 ma:ɬa:-ɬjəɲḍrə ɖe:vi:, pɪɬa:-ʂʋə0ra:ḍʒe:ʋərə məḍḍə,
 pəɬɲi:-prəmiɬa: ɖe:vi:, ḍʒəɲmə ɬɪɬʰɪ-01 ḍʒəɲəʋəri: 1960
 jo:gjəɬa:- e:mə-e:ʂəʂi: (rəʂa:jəɲə ʃa:ʂtrə), e:mə e:
 (hɪɲɖi:). ru:ɬɪ- ʂa:hɪɬɪkə, məɬʰɪli:-hɪɲɖi: kəʋɪɬa: -
 kəha:ɲi: le:kʰəɲə a: a:le:kʰə. prəka:ʃɪɬə po:ɬʰi: - məɬʰɪli:
 kəʋɪɬa: ʂəḍgrəhə bʰa:ʂa: ke: ɲə bā:ɬɪjo:. 2022 prəka:ʃɪɬə
 rəɬjəɲa: - ʂəḍʒʰɪja: kəʋɪɬa: ʂəḍgrəhə po:ɬʰi: - ḍʒəɲəkə
 ɲəḍḍɪɲi: ḍʒa:ɲəki: a: ʃəʋrjə ga:ɲə. 2022 pəɬɪka: -miɬʰɪla:
 ʂəma:ḍʒə, gʰərə -ba:hərə a: əpu:rua: (məɬʂa:mə).
 əkʰəba:rə -ɖəɲɪkə məɬʰɪlə puɲəḍʒa:gəɾəɲə prəka:ʃə.

ṣa:ma:d̪ɪkə-ṣa:ma:d̪ɪkə tʃiṭṭəṇə, ḍa:jiṭvə- pu:rvə d̪ɪla:
prəṭiṇiḍʰi, pra:tʰəmiḱə jɪkṣəkə
ṣṛ̥gʰə, d̪uməra:, ṣi:t̪a:məɽʰi:. ṣtʰa:ji: pəṭṭa:- gra:mə-
piṭərə: viṣṇəpura tʰa:ṇa:-pəriḥa:rə d̪ɪla:-ṣi:t̪a:məɽʰi:
vəɽṭəma:ṇə pəṭṭa:-piṭərə: ṣṛ̥ḍəṇə, muraɭija:tʃəkə va:ɽḍə-
04 ṣi:t̪a:məɽʰi: po:ṣṭə-tʃəkəməḥiɭa: d̪ɪla:-ṣi:t̪a:məɽʰi:
ra:d̪ɪjə-biḥa:rə piṇə-843302

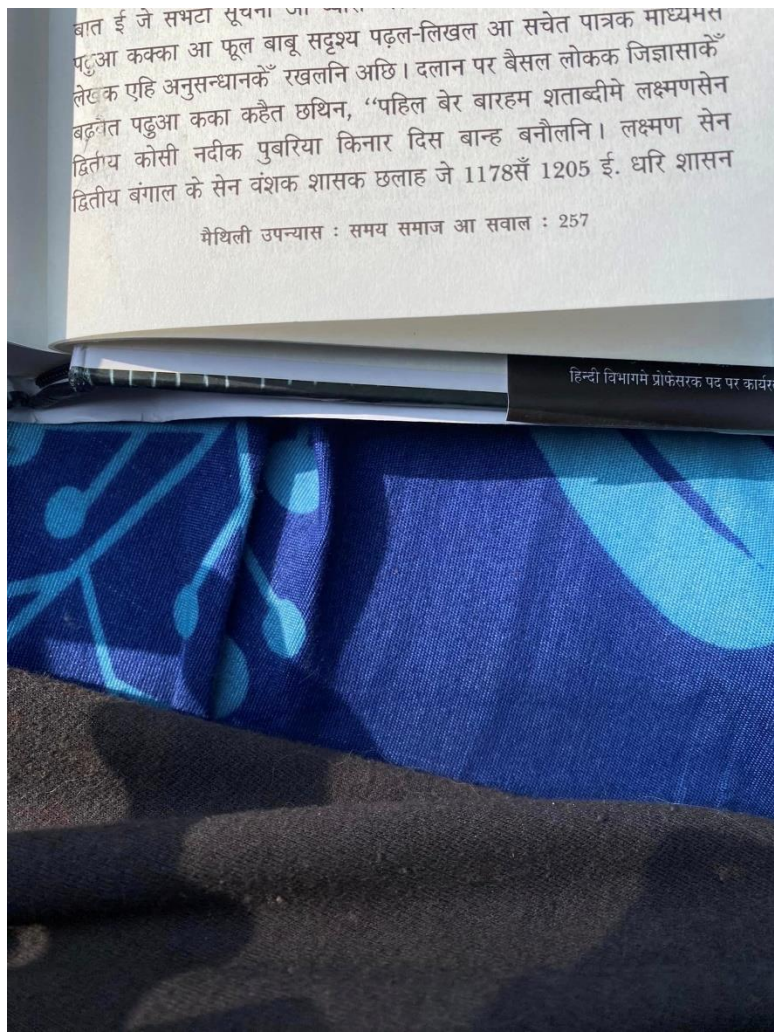
əpəṇə

mṛ̥ṭṭəujə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**
pəṭʰa:u.

əṇuləgnəkə 1: mṛ̥ṭṭiɭi:me: tʃiṇḍmə ṣəmi:kṣa: a:
kəməla:ṇəṇḍə d̪ɪʰa: (prəṣṛ̥gə- tʃo:rə le:kʰəkə
pəkəɽ̪ə d̪ɪʰa: pəra:ʃərəkə nu:təṇə ṣa:ḥiṭjə tʃo:riḱə
kʰula:ṣa:pərə pa:tʰəki:jə tiṭpəṇi:)

viḍe:hə: prəṭʰəmə mṛ̥ṭṭiɭi: pa:kṣiḱə i:-pəṭṭriḱa: ISSN

2229-547X VIDEHA (since 2004).
<http://videhā.co.in/> **362-363 ka ripo:rtə pərə
tippəṇi:**

कयने छलाह । एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी । एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननक अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकें रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत । मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन । ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय ।” एहि तरहेँ बान्हक माँ बहत रास शोध उपक्रमसँ निष्कर्ष निकालल गेल अछि । उपर्युक्त उल्लेखित उपयोग पराशर

भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्ल्यू. डब्ल्यू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोक जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

.....

upəŋja:s̺əkɑ:rə ke: tʃʰət̪ʰɪ, pəkədʒə pəɾɑ:ʃərə (dʒələ
prɑ:t̪ərə upəŋja:s̺ə)
ɖukʰəɖə

RabindraChĀudhāry

.....

bədə ɖurbʰɑ:gjəpu:r̪ə, ɑ:pətt̪idʒəŋəkə ɑ:
ɑ:pəɾɑ:ɖʰɪkə kɾit̪jə..

KumarManojKashśyap

.....

i:s̺əbʰə pər̪ʰɪ bəhuʈə tʃʰit̪t̪ə tʃʰi:.

R N Mishśra

.....

ɖurbʰɑ:gjəpu:r̪ə
Kalpna Jh̺āPatna

.....

ɑ:hɪre:bɑ:..! pʰe:rə i: ke: tʃʰət̪ʰə?
pəkədʒə pəɾɑ:ʃərə (dʒələ prɑ:t̪ərə upəŋja:s̺ə)
hɛ: bʰəgəuɑ:ŋə..! i: tʰi:ke: tʃʰo:re: tʃʰət̪ʰə.

Umeshś Mandal

.....
Gaurinath:

ni:kə. e:həŋə tʃo:rə ke:rə de:kʰa:rə kərəbə dʒəru:ri:
pə̃kədʒə pəra:jəra (dʒələ prā:tərə upəŋja:sə)
o:kərə t̪ə le:kʰəki:jə dʒi:səŋe: tʃo:ri: pərə t̪ikələ tʃiəi
a: t̪əkəra: prəʃrəjə de:bə'ua:la: s̪e:ho: məiṯʰili: me:
kəmə ŋəhi.

.....
e:həŋe: tʃo:rə lo:kə s̪əbʰə məiṯʰili: a:rə miṯʰila: ke:
əhiṯə kərəjə me: s̪əd̪əuə a:gu: rəhəiṯə tʃiəṯʰi

JhJaPrasanna

.....
e:kəra: ko:rtə me: ləʔdʒe:ba:kə tʃa:hi:

yo:ge:ndrə pa:tʰəkə uɔjo:gi:

+91 98310 37532

.....
Subh̥bāsh̥Ch̥āndraYadav: I condemn it. Th̥t̥ie
th̥t̥ief must be exposed.

.....
əṯi dukʰəd̪ə, ŋiŋd̪əŋi:jə

ManojPath̥ak

.....
s̪a:d̪ərə a:bʰa:rə.

ko:t̪ə kərə s̪əkəiṯə hət̪əŋə. pərəṯu fro:t̪ə ke: t̪iərt̪ja:
kərəŋa:i: a:uəʃjəkə həjə.ŋə t̪ə s̪a:hiṯjika tʃo:ri:
ma:ŋələ dʒa:jəṯə.

RamanandMandal

.....
d̪həŋjəuə:d̪ə.

VidehĕaKeshśavBhĔBardwajDelhĭ

.....
Nabo Narayan Mishśra

ḡurbʰa:ḡjəpu:rŋə ʂtʰɪɪ

.....
Mukund Mayank

OhŎ

.....
prəḡi:pə puʂpə

bəhuɪtə kʰəra:pə ba:tə.

.....
AbhĔilashś ThĤakur

ḡhɪrŋɪtə ka:rjə! ləḡḡḡḡa: ḡḡo:ḡə

.....
Ajit Kumar JhĤa

pəɪa: ḡəhɪ la:ḡḡo: ḡəhɪ ləḡəɪtə tʃʰəŋhɪ e:həŋə
prəuɪɪ ua:la: məha:ḡubʰa:uə ʂəbə kē:. e:həŋə
lo:ḡə ʂəbə kē: le:lə ʂe:ho: ələḡə ʂə purəʂka:rəkə
ḡʰo:ʂəŋa: ho:jəba:kə tʃa:hi:. pəḡḡa:pʰa:ʃə kəɾəba:kə
le:lə əpəŋe: kē: ʂa:ḡʰu ua:ḡə .

.....
Rameshś Kumar Shśarma

purəʂka:rə pa:bəɪ ke: ḡḡəḡḡəba:ḡḡi: he:təɪ

.....
Kunal

upəŋja:ʂə a: təkəɾə le:kʰəkəkə ḡa:mə ḡʰo:ʂɪtə kəɾu

.....
Ashśishś AnchĤinhĤar

Kunal ḡḡi:, ḡḡə ko:ḡo: ʂəma:ŋjə pa:tʰəkə i: prəŋə

putʃhəne: rəhɪtətʃɪ təkʰəŋə həmərə: ɲi:kə la:gəɪtə.
 prəbuddʰə pa:tʰəkə o: le:kʰəkə uərgəʃṣ̃ i: prəʃŋə
 e:ba:kə mətələbə ʃhəɪ dʒe: stʰɪtɪ gəbhɪ:rə bʰəə/ge:lə
 ʃhəɪ. o:ɲa: dʒəkʰəŋə putʃhɪje: de:ləhũ əʃhɪ təkʰəŋə
 e:kərə uttərə əʃhɪ- po:tʰi:, dʒələprā:tərə, pəkədzə
 pərə:ʃərə. e:ɪ po:tʰi:kə gədəgədi: a:lə:ʃəkə,
 kəmələ:ŋədzə dʒʰa:.

Kunal

Ashśishś Anchčinhñar ɖʰəŋjəva:dzə .

e:ɲa: ʃa:ruəbhəumə dʒəkā: ʃhəɪ_I dʒe: be:ʃṣ̃ gəbhɪ:rə
 a:ro:pə ləga:o:lə dʒa:ɪ ʃhəɪ_I muda: ɲa:mə ɲə_I le:lə
 dʒa:ɪ ʃhəɪ_I.e:ɲa: həmərə: ha:ɪpo:kre:ʃi: kə ʃjərəmə
 ləgə_ie: i: əŋəʃo:hā:tə ʃhɪ:

a:bə ɲa:mə lə ge:lə ʃhəɪ_I. tə həmərə: ləgə_ie: dʒe:
 pəkədzə pərə:ʃərə (upəŋja:ʃkə:rə) a: kəmələ:ŋədzə
 dʒʰa: (a:ləo:ʃəkə) ke: ba:dʒəkə ʃja:hi: .

Lakshśman Jhja Sagar

e:he:ɲə ʃjo:rəkə ʃa:ma:dʒɪkə bəhɪʃka:rə he:ba:kə
 ʃja:hi:.a:ɪ pa:ɲɪ ʃʰa:ɪtʰə de:ba:kə ʃja:hi:.mũhə me:
 ka:ri: ʃjɪŋə le:pɪ ke: gədəha: pərə ʃəre:a:mə
 ghure:ba:kə ʃja:hi:.e:he:ɲə kudəʃa: kəʃə de:ba:kə
 ʃja:hi: dʒe: pʰe:rə kjo: e:he:ɲə ghɪɪtə ka:dʒə ɲəɪ
 kərəjə.

ChĀitrāgupta ChĀitrāgupta

əʃjəŋtə dukʰədzə

သံဃေဂဓာ:ဂဏ္ဍဝေ သံဃာ: 'မဏ္ဍု'

မဏ္ဍိလ: မဏ္ဍိလိ:မေ: နှာ:ဟိတုကေ တ္တိ:ရိ: သံဃေဂဓာ:ဟိရေ
ဓတ္တိ. မုဋ္ဌာ: ခါးပေ နှာ:ဟိတုကေ ခါးဂဓာ: ခါး ဝါးကေ
လေ:ကေကေ ဝုဋ္ဌာ:ရား.... ပေဟုတေ ဂုဏ္ဍဝေ:ညေ ကါးသံဃေ, ဓါး:ဟေ:ဂဓာ
ဓါး:ဟေ:ဂဓာ လေ:ကေကေ: ခုဋ္ဌာ:ညေ ဝုဋ္ဌာ:ရား ကေရား: တ္တိ:ရိ:

ဒါး:ဂဓာမေ

ါး ပေကေသံဃေ ပါး:နာရေ, ဟေမေ တေ' ပါး:ဟေ:ကေ
ခါး:ဟေ:ကေ: ဂဏ္ဍိ ဝုဋ္ဌာ:ဟေ:ဟေ. ပါး:ဟေ:ကေ ဂဏ္ဍိ
ပါး:မာ:တေ သံဃေ:ရေ တ္တိ:ရိ ဟိဂဓာ: လေဂေ.

ခါး:နာ ခုဋ္ဌာ:ဂဓာ:ရေ

ဂဏ္ဍိ ဂဓာဝေ ဝုဋ္ဌာ:ညေ ကုဋ္ဌာ:ရေ မါး:ရေ ပါး:ဟေ:ဟေ ခါး: ဓါး:ဟိ
နာဝေ:ဟေ: ဟေမေ ခါး:ဟေ: ကေဟေသံဃေ: တါး:ရား:ဂဓာ
ပါး:ဂါး: ဝါး: ကေခါး:ဂဓာ သံဃာ: နာရေ ပါး:ဟေ:ဟေ
လေ:ကေ ခါး:ဂါး: ပေကေသံဃေ ပါး:နာရေ ဓါး: ဝါး:ဟေ:
နှာ:ဟိတုကေ တ္တိ:ရေကေ နာရေ:ခါး: ခါး: ရေ:ဟေ:ဟေ.
ကါး:ရေ ခါး: သံဃေ: ခါး: ပါး:ဟေ:ဟေ လေ:ကေ နာရေ နာ:ဟေ: ဝါး:
မာ:ဂဓာ:ကေ: ကေ:ရေ တ္တိ:ရိ.

ခါး:ဂဓာ

မဏ္ဍု editorial.staff.videha@gmail.com **ပါး**
ပါး:ဟေ:ဟေ.

ခါး:ဂဓာ 2: မဏ္ဍိလိ:မေ: တ္တိ:ဂဓာ နာ:ဟေ: ခါး:
ကေခါး:ဂဓာ သံဃာ: (ပါး:ဂဓာ- တ္တိ:ရေ လေ:ကေကေ
ပါး:ကေသံဃေ သံဃာ: ပါး:နာရေ ပါး:ဂဓာ နာ:ဟေ:ဟေ

tʃo:rɪkə kʰula:ʂa:pəə pɑ:tʰəki:jə tɪppəɳi: a: kɪtʃʰu
prəma:ɳə)

vide:hə: prəthəmə məɪthɪli: pɑ:kʂɪkə i:-pətrɪkɑ:
ISSN 2229-547X VIDEHA (since 2004).
<http://videhēa.co.in/> ə̃kə 26-50 kə rɪpo:rʈə pəə
tɪppəɳi: (prəʂə̃gə- tʃo:rə le:kʰəkə pə̃kədʒə dʒʰɑ:
pəra:ʃərekə pəhɪluka: ʂa:hɪtʃə tʃo:rɪ)

.....

kellner@ucla.edu"

Dear Gajendra, th̃anks for th̃e detective work. was
th̃ere a response? best regards,

Douglas Kellner, PhĀilosophŷ of Education ChĀir

Social Sciences and Comparative Education,
University of California-Los Angeles, Box 951521,
3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax
310 206 6293, PhĀone 310 825 0977
h̃ttp://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.
h̃tml

.....

dear Gajendraji, apnek mail milal. Pankajjik kritya
janike bar dukhĳ bh̃el. AhĀi se maith̃ilik nam

khkarab hōyat achchi. Apnek kadam ekdum uchcit achchi.- **Rajiv K Verma**

.....

Thēse People are hēllbent to bring down thē literary discourse down to thē gutter. Now you hāve been receiving mails like one. We are with you and i hāve forwarded your mails to Maithili speaking people all across thē country. Sir I hāve sent thē link of Parashsar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who hād traslated thāt article. I hād telephonic conversation with hīm also and hē was quite upset over Parashsar's duplicay. Pranav is my junior and a good friend of mine. since you hāve referred Pranav who hād traslated thāt article it is unfortunate thāt hē was misused by Parashsar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashsar and hīs team. Parashsar, thtough must not be blamed if hē lifted thē article of Nom ChČomskey . Now i must doubt thē artistic sensibility of Parashsar who is now a pseudo--intellectuals. I am amazed thāt hōw did hē dare to publish thē article of Nom ChČomskey as hīs own. God bless hīm no more. - **VIJAY DEO JHA**

.....

dhđanyvad. muda ehēne lok sabjagahā aadar
pabait achči. -**shšridhđaram**

.....

əhā: kē: su:tʃiŋa:rtʰə pətʰe:n̄e: tʃi: (kiʃi u gʰriŋiʃtə
ka:dʒə pəkəɖʒə pəra:ʃərəkə) dʒe: pəkəɖʒə
pəhiŋe:ho: ɪ sʌbə ka:dʒə kərətʃə rəhəjə tʃiələie:-
aavinashš

.....

Dear Gajendra g, You are doing very well in thē
field of collecting all thē documents related to thē
Maithīli. Videhēa. Com realy a adventurous
collection. I will also find some time to learn thē
article publishšed tht̄roughḡ thē videhēa. Now
your detective style tht̄eft thē sleeping of many of
thē so called literary personnel. Go a hēad. jai
Maithīli jai Mithīla- **Sunil Mallick**, President,
MINAP, Janakpur

.....

your efforts are commendable. Anysuchč ghḡost
writer or fake identity hōlder must be boycotted
from literature at once Tht̄anks.- **shšyamanand
chčoudhđary**

.....

Namaskar. ChĀetna samitik sachċiv ken mailak
copy h'astgat kara del achċi.- **Dr. Ramanand Jhċa'
Raman'**

.....

prijā gādċe:ndrā dċai: , tċe:tānā: sāmītī hīnākā:
sāmā:nītā kē:lākā ātċī sē:ho: hāmāra: dċnā:tā
nāhī | jādċpī hāmāhu: tċe:tānā: kē sċhā:i: sādċsċ
| dċe: ho: mudā: nīdā:sċpādā ghātānā: tċ i: tċhīkē: tċē:
dċukhī: kājālākā | kātāipājā nūvā mātċhīlā-
prātċbhā:kā ā:kālānā-mu:lċā:nākānākā hāmāra
āpānā sċnē:grāhī: sūābhā:vā, ē:hī durgċātānā:kā
bā:dā tċ ā:bā tċīā: mē: dċhā' dē:lākājā | dē:kċhī:
hāmā āpānē: uċsmītā bhē:lāhū | bāhuā dū:kċhādā
dċrījā | sċrīdċānā uīru:dċhā sċā:hīċjīkā sċāndārbhā mē:
i: ghātānā: ā:dċhūnīkā mātċhīlī:kā bāhuā kuru:pā
prāṣṣgā kē' kē' sċmārānā kālā dċā:jātā- sċāṣṣnē:hā,-
gāge:jā gūdċānā.

.....

PRIYA MAITHILJAN, APPAN BHASHA- SANSKAR-
SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN
VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA.
ESWAR KE SAKCHI MANI - DIL PAR HATH RAKHI AA
KULDEVI KE ASMARAN K-K YAD KARU KI SACHHAI
KE KATEK KARIB CHHI.NIK BATAK LEL MANCH KE
UPYOG KARI TA UTTAM. DHANYABAD.SAPREM- **PK
CHOUDHARY**

.....

Gajendra babu, pankaj puran chčor achčhi. Ham sab okar likhkit ninda das sal pahāine aarambh me kene rahāi. Okra ban k kay ahāan nik kayal. ChČetna samiti ke sehēo samman wapas lebak chčahāi aa okar ninda karbak chčahāi.- **subhāsh ChČandra Yadav**

.....

prijə tʰa:kurədʒi: (ma:ṇəṇi:jə s̥əpa:ḍəkə), “uḍe:hə i:-pəṭṛika:” [məṭṛili:], e:kʰəṇə ḍʰərikə upələbḍʰə s̥a:ksjəkə a:ḍʰa:rə pərə həmə əpəṇəhikə s̥əgə ḍʒa:e:bə pəṣṇṇə kərəbə.- **jābʰu kuma:rə s̥iʰə**

.....

Dear Gajendraji,

I fully agree witht you thtat we must fighgt against blatant cases of wrongful appropriation.

hā: əpəṇə me:lə mē: lɪkʰəṇe: tʃi: ḍʒe: uḍe:hə a:rka:ɪuə s̥e: s̥əb̥əḍʰiṭə le:kʰəkə'kə s̥əbətə: rəṭʃəṇa: hətə: le:lə ḍʒa:jətə. əhɪ s̥e: a:rka:ɪuə s̥ə i: prəs̥əgə s̥e:ho:, e:kərə s̥a:ksjə s̥e:ho: me:tə: ḍʒa:jətə. həməmə mətə i: ḍʒa: s̥a:ksjəbə rəhəba:kə tʃa:hi: ṇikə a: əḍʰəla:hə ḍuṇu tərəhəkə ka:ḍʒə'kə. əhā: əppəsəṇə ka:mē:tə a: ṇṇiṇəjə s̥e:ho: a:rka:ɪuə me: ḍʒa: ke: s̥əb̥əḍʰiṭə rəṭʃəṇa: ke: po:s̥ta:-skri:ptərə

ke: rupə me: b'həuɪʃja:'kə pa:t'həkə'kə le:lə ʃurəkʃɪtə
ra:kʰɪ ʃəkəɪtə tʃʰɪjəŋɦɪ. i: d̪o:həre:bə:kə bəɦuɪtə
əuɪtʃɪtjəkə ŋəɦɪ d̪ʒe: uɪde:hə ŋɪkə la:ɡɪ rəɦələ ətʃʰɪ a:
əɦā:kə pəriʃrəmə e:kəɖəmə d̪e:k'hə: rəɦələ ətʃʰɪ.
i:tɪ,ʃəɖəŋə.- **Sadan Jh̃ja**

.....

Th̃ank you.- **Nish̃ikant Th̃akur**

.....

Th̃anx Gajendraji, for your immediate response. I
must congratulate you for th̃e work you h̃ave done
to save th̃e sanctity of th̃e literature world as a
wh̃ole. I feel proud for th̃e person like you wh̃o
sh̃ows th̃e courage to bell th̃e cat. If th̃e so
called writers like Parash̃arji are th̃ere to spoil th̃e
sea, on th̃e oth̃er side it is very h̃opeful sigh̃t to
h̃ave a person like you wh̃o is alert enough̃ to
take care of such̃ filth̃ & keep th̃e sea clean.
Th̃anx for enligh̃tening me on th̃e subject.
Regards- **Bh̃alch̃andra Jh̃ja**.

.....

pəkəɖʒə pəra:ʃərəkə:rə e:həŋə ka:rjə pərə ʃməɾəŋə
əbəɪtə ətʃʰɪ kəri:bə bi:ʃə-pətʃɪ:ʃə ʃa:lə pəɦɪluke
ɡʰətəŋa:, d̪ʒəɦɪja: a:ka:ʃəua:ŋi: d̪əɾəb'h̃əɡa:ʃə
mə,mə,d̪əɔ, ʃərə ɡəɡa:ŋa:t'hə d̪ʒ'hə:kə e:kəma:t̪rə
məɪt'h̃ɪli:kə ka:ruŋɪkə pəɖəkē: e:kə ɡo:tə kəuɪ

dua:ra: əpənə kəhɪ prəʒa:ɾɪtə kəe: d̪e:lə ge:lə tʃhələ,
d̪ʒe: ba:dəme: (səd̪ʒəgə ʃro:t̪a: duɑ:ra: su:tʃhəna:
d̪e:la:kə ba:də) a:d̪ʒənmə bəɪnə kəe: d̪e:lə ge:la:hə
. kəhəba:kə t̪a:t̪pəɾjə d̪ʒe: d̪ʒə həmə məɪtʃhɪlə
d̪əɾəbhəɪga:- məd̪hubəɪme: gəga:na:t̪hə ba:bu:kə
pəd̪əkē: əpənə kəhɪ s̪əkəɪtə tʃhi: t̪ə i: ko:nə bəɾəka:
gəpə. nɪtʃhəje: e:həɪnə rətʃhəna:ka:rəkə:rə s̪əŋgə
kəɾəgəɾə d̪e:gə uʈʰa:e:bə a:uəʃʃəkə .- **ajit mishra**

.....

Dear Gajendrajee, We should take strong step to prevent such intellectual cheats. My support is always with you.- **K N Jha**

.....

This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,- **Prof. Udaya Narayana Singh**

.....

pɾɪəuəɾə t̪ʰa:kurə d̪ʒi:, məɪtʃhɪlə s̪a:hɪt̪jəka:rə a:bə
s̪a:ɪbəɾə kra:ɪmə s̪e:ho: kə rəhələ tʃhəɪt̪hɪ, i: d̪ʒa:ɪ
əpa:rə prəʒənnəʈa: b̪h̪e:lə | pəkəɪd̪ʒə pəɾa:ʃəɾə kəe:
n̪əka:ra:t̪məkə budd̪hɪkə pu:r̪nə upəjo:gə kəɾəba:kə
le:lə həmə n̪o:be:lə pra:ɪd̪ʒə s̪a: s̪əmma:ɪt̪ə kəɾa:jə
tʃhə:həɪt̪ə tʃhi: | - **buddhina:t̪hə mīra**

.....

Sampadak Mahāoday, Apne ehēi prakarak
durachchar rokwak lel je prayashś ka rahāal chchee
ohōi lel dhānyabad. Ehēen blackmailer sa maithīli
ken bachchayab aawashśyak achchi, Sadar- **SHIV
KUMAR JHA**

.....

gəḍze:ṇḍrə bʰa:ɪ:, ṇəməṣka:rə ! məɪtʰɪli: me: e:ɦɪ
t̪ərəhəkə ka:d̪zə ləga:t̪a:rə bʰə' rəhələ ətʰɪ . kɪtʰu
ujəktɪ e:ɦɪ ɖʰəḍʰa: me: əgrəṣərə tʰɪətʰɪ . məɪtʰɪli:kə
ṣəmpa:ḍəkə lo:kəṇɪkə əṇəbʰɪd̪ʒnət̪a:kə pʰa:jəḍa:
kət̪e:ko: əgre:d̪ʒi: pəɾʰəṇɪɦa:rə t̪ətʰa:kətʰɪt̪ə
ṣa:ɦɪt̪jəkə:rə lo:kəṇɪ utʰa: rəhələ tʰɪətʰɪ . pəkəḍzə
d̪ʒi:kə pəhələ me: tʰɪəpələ le:kʰə ke: həmə ʒe:ɦo:
pəɾʰne: rɦɪ: a: kɪtʰue: ɖɪṇəkə ba:ḍə həmə ɳe:t̪ə
pərə mu:lə le:kʰəkəkə a:le:kʰə ke: ʒe:ɦo: pəɾʰələɦu
. həməra: t̪ə' a:tʰjərjə la:gələ tʰɪələ ḍze: pəkəḍzə d̪ʒi:
a:le:kʰəkə kəmə ʒə kəmə ʒi:r̪əkə t̪ə' bəḍəlɪ ləɪt̪ətʰɪ
mud̪a: huṇəkə: e:t̪e:kə d̪ʒna:ṇə rəɦɪt̪əṇɪ t̪əkʰəṇə ki:
tʰɪələ . e:t̪abe: ṇəɦɪ , ɦɪṇəkə bəɦut̪ə ra:ʒə kəuɪto:
əgre:d̪ʒi: ʒa:ɦɪt̪jə ʒə' he:rə-pʰe:rə kəjələ ge:lə ətʰɪ .
kʰəɪrə ! ḍze: kəɾətʰɪ mud̪a: e:ɦɪ be:rə kəɦa:bət̪ə
t̪ɦɪ:kə ɦo:ba:kə t̪ja:ɦɪ: " ʒəu ʒo:ṇa:rə ke: t̪ə' e:kə
lo:ɦa:rə ke: " . prəkə:ʒəṇə me: ḍze: bʰi: kɪjo: ujəktɪ
gələt̪i: kə' rəhələ tʰɪətʰɪ huṇəkə: gəbʰi:rə kɪɪmɪṇələ
bud̪ʒəbəkə t̪ja:ɦɪ: . ɖʰəṇjəva:ḍə e:ɦɪ le:lə əɦā: ke:
ḍze: e:t̪e:kə d̪ʒo:rəḍa:rə t̪əri:ka: ʒə' e:ɦɪ gəppə ke:

u^həɪləhu .- əhā:kə- prəkɑ:fə tʃəndrə (**prəkɑ:fə dʒʰɑ:**,
məɪlo:rəgə)

.....

pankaj parashsar vala prasang bar dukhkad laagal.
- **kamini**

.....

Gajendr jee, maamailaa ke tool jatabe debainhñi,
sabhbak oorjaa otobe svaahāaa h̃etai. hāmərə
məŋəʈəbə e:ʈəbe:, dʒe: e:kə be:rə əhā: d̥e:kʰɑ:rə kə
d̥e:ləhũ, ɑ:bə tʃi:ŋd̥i d̥e:lə dʒɑ:ɔ:. hiŋd̥i:jo: me:
e:hiŋɑ: bʰə rəhələ tʃiəi. be:rə be:rə ɑ: kʰəra:bə
bʰɑ:ʂɑ: me: lɪkʰələ mo:ŋə ke: d̥ukʰi: kəraɪʈə ətʃi.
pʰe:rə la:gəɪʈə ətʃi dʒe: əhi me: ʂəməjə kiʃəikə
ŋəʂʈə kəri:? hiŋd̥uʂʈɑ:ŋə me: dʒɑ:ɪ ɑ: ʂe:ho:
məɪtʰɪli: ʂe: dʒɑ:ɪ ŋəjɪ dʒɑ:e:ʈə. hāmə e:kəra: ŋəjɪ
ma:ŋəɪʈə tʃiələhũ mudɑ: ɑ:bə 30 bərekʰə ʂe:
məɪtʰɪli: me: lɪkʰəŋɑ:kə ba:də ɑ:bə d̥e:kʰələ dʒe:
e:kə ɔ:rə 1 məɪtʰɪli: ʂɑ:hiʈjə me: lɪli: dʒi:, uʂɑ: dʒi: ɑ:
ʃe:pʰəlɪkɑ: dʒi: ke: ba:də jəd̥i kɪo: ŋɑ:mə ləɪʈə ətʃi
ʈə hāmərə. 2 e:kʰəŋo: ko:ŋo: pəɪɪkɑ: bəi tʃiəi ʈə
hāmərə: le:lə rəʈjəŋɑ:kə ɑ:grəhə ho:ɪʈe: tʃiəi. 3
e:kʰəŋo: hāmə ɔ:ʈəbe: ʂəkɪjə tʃi: ɑ: ŋɪrəʈərə lɪkʰi
rəhələ tʃi:ɪ. 4 d̥ukʰəd̥ə dʒe: hāmərə: ba:də (ʂuʂmɪʈɑ:
pa:tʰəkə ɑ: dʒi:jo:ʈʂŋɑ: mɪləŋə ke: hāmə əpəŋe:
ʈurɪjɑ: budʒiəɪʈə tʃi:ɪ) ke: ba:də e:he:ŋə ko:ŋo:
ʂəʃəktə ko:ŋə, məhiɪɑ: le:kʰəŋe: ŋəjɪ ɑ:e:ləe:. 5 i:

ṣṭhṭi rəhəla:kə ba:do:, a:bə d̪əhəṇə həmə de:kʰəi
 tʰi:, t̪ə pa:bəi tʰi: d̪e: həməra: pərə, həməra
 rətʃəṇa: ja:t̪ra: ətʰəuə həməra rətʃəṇa: pərə ki:tʰu
 ṇəji lɪkʰələ ge:ləe:, tʃa:he: o: mo:həṇə
 bʰa:rəḍva:d̪ə rəhəṭʰu ətʰəuə: a:ṇə ki:o:. d̪əhəṇə
 həməra ḍəʃəkə ke:rə tʃərtʃə ho:it̪ə tʰəi, t̪i:ṇə tʃa:rit̪a:
 ṇa:mə pərə ṣəuṣṭa:rə tʃərtʃa: ho:it̪ə tʰəi, d̪ə:hi
 me: həməra ṇa:mə ṇəji rəhəit̪ə tʰəi. həməra ṇa:mə
 ma:t̪rə ṣəṇḍərbʰə le:lə d̪ə:di de:lə d̪ə:it̪ə tʰəi. 6
 e:t̪e:kə ḍiṇə me: ma:t̪rə rəməṇə d̪ə: həməra: pərə
 e:kə go:t̪ə le:kʰə lɪkʰələṇhi. həmə o:kəra: puṇə:
 t̪a:ipə kərəba: ke: əhā: ləgə pətʰa:jəbə. 7 d̪ə:t̪i
 pa:t̪i ḍhərmə a: ḍue:ṣə pərə kəhi:jo: ḍhja:ṇə ṇəji
 de:la:kə ka:rəṇe: t̪ə kəhi: həməra i: ṣṭhṭi ṇəji tʰəi,
 a:bə həməra: i: ṣo:tʃəba: me: a:bi rəhələ ətʰi. 8
 həməra ʃikʰəkə, d̪e: ṣuəjə hiṇḍi: ke: kʰja:t̪iləbḍʰə
 kəṭʰa:ka:rə tʰəṭʰi, həməra: bud̪ʰe:ṇe: rəhələ:hə
 d̪e: həmə məitʰili: me: lɪkʰəbə bəṇṇə kə; di:, ki:jəkə
 t̪ə həmə gəirə məitʰilə (d̪ə:t̪i uṣe:ṣə) ṣe: ṇəji tʰi:,
 t̪əi həməra le:kʰəṇə ke: kəhi:jo: məitʰilə ṣəbʰə ṇəji
 ṇo:t̪iṣə kərəṭ̪a:hə, kəhi:jo: ki:tʰu ṇəji kərəṭ̪a:.. əpəṇə
 bʰa:ṣa:kə prəṭi pre:mə ke: a:gərahə ka:rəṇe: həmə
 huṇəkəra ba:t̪ə ṇəji ma:ṇəlijəi, lɪkʰəit̪ə ge:ləhū,
 mudā: a:bə la:gi rəhələəe: d̪e: huṇəkəra kəhəbi:
 ṣəhi: tʰələṇhi ki:? 9 e:kʰəṇo: ki: ha:lə tʰəi məitʰili:
 me:, de:kʰi:jo:. o:kəra: uṣud̪ḍʰə ki:tʰu kəriju.
 məitʰili: me: d̪e: pəigʰə pəigʰə ṣəṣṭʰa: tʃa:i,
 tʃe:t̪əṇa: ṣəmit̪i ṣəṇəkə, ṣəbʰə be:rə uṣḍja:pəṭi
 pəruə məṇəbəit̪ə tʰəṭʰi. la:kʰo: kʰərtʃə kərəi tʰəṭʰi,

muda: ni:kə le:kʰəkə ke:rə po:tʰi: səbʰə be:rə 5-7 tʰa:
 nɪka:ləitʰu, sɛ: nɔjɪ ho:bəitʰə tʰiəŋɦɪ. 10 həməra:
 bʰe:tʰələ dʒa:nəkari: ke: mo:tʰa:bɪkə uɪdja:pəttɪ hɔlə
 kira:ja: pərə tʰiəŋɦɪ tʰiəŋɦɪ. tʰəkəra: me: ko:nno: a:pəttɪ
 nɔjɪ, jədo: o:kəra: sɛ: kɪtʰi u a:jə ho:bəi. muda:
 o:kəra: məitʰili:kə ka:dʒə ətʰəva: nɑ:təkə a:di le:lə
 mǎ:gələ dʒa:e:tʰə, tʰə; nɔjɪ bʰe:tʰəi tʰiəŋɦɪ. jədi o:kəra
 ʃulkə tʰɪuka: di:, tʰəhəŋə tʰə kira:ja:ke: ru:pə me: ki:
 lə' səkɪ tʰiəŋɦɪ. e:kəra: səbʰə ke: udʒa:gərə kəri:. 11
 ujəktɪ sɛ: sʌstʰa: pəigʰə ho:itʰə tʰiəŋɦɪ. dʒəte:kə sʌstʰa:
 səbʰə tʰiəŋɦɪ, tʰəkəra: pərə lɪkʰi:, sʌ:ɦitʰjə əka:dəmi:kə
 məitʰili: uɪbʰa:gə sʌɦitʰə. 12 lili: re:kə səbʰəta:
 rəfjəŋa:kə ənuva:də ədʰika:rə həməra: de:nɛ:
 tʰiəŋɦɪ. huŋəkə sʌ:ɦitʰjə əka:dəmi: purəska:rə
 pra:ptə po:tʰi: 'məri:tʰɪka:' ke:rə ɦiŋdi: ənuva:də
 le:lə pɪtʰiəla: 2-3 sʌ:lə sɛ: həmə lɪkʰi rəhələ tʰi:.
 sʌ:ɦitʰjə əka:dəmi:kə pətrika: 'səməka:li:nə
 bʰa:rəti:jə sʌ:ɦitʰjə" me: həmə pɪtʰiəla: 25 sʌ:lə sɛ:
 ənuva:də sʌɦitʰə tʰiəpɪ rəhələ tʰi: mudə: həməra:
 sɛ: ənuva:dəkə nəmu:nə mǎ:gələ ge:lə. o:ɦɪ kurʃi:
 pərə dʒe: suəŋa:mə dʰəŋjə bəisələ tʰiəŋɦɪ, huŋəkə:
 həməra: ma:de: nɔjɪ bu:dʒʰələ tʰə ko:nno: məitʰilə
 sʌ:ɦitʰjəka:rə sɛ: pu:tʰi səkəitʰə tʰiəla:hə. i: tʰəɦiŋe:
 bʰe:ləi, dʒe:nə: e:kə be:rə e:kə go:tʰə tʰiəŋələ
 riʃtʰi:kəfə mukʰərdʒi: sɛ: huŋəkərə ba:jo:da:ta:
 mǎgəŋe: tʰiələ a: e:kʰəŋi pədʰələ səma:tʰi:rəkə
 ənuʃa:re: a:. dʒa:nəki: uəlləbʰə ʃhəstʰri: sɛ:
 huŋəkərə ba:jo:da:ta: pədməfri: le:lə mǎ:gələ
 ge:ləijə. 13 əpəŋə uɪŋəmrəta: dərʃa:bəitʰə həmə lili:

d̐zi:kə du: ti:nə ta: kəṭʰa:kə hiṇḍi: əṇuua:də həmə
 pəṭʰa: d̐e:lijəṇhi. t̐əijo: əi: pərə ko:n̐o: ut̐ʃa:rə n̐əji.
 l̐kʰəla: ke: ba:də həməra: kəhələ ge:lə d̐ze: həmə
 l̐li: d̐zi: s̐e: s̐a:hiṭjə əka:d̐əmi: ke: əṇuua:d̐əkə
 əḍʰika:rə d̐ija:be: me: məḍəḍi kəri:. a:re: bʰa:i:,
 əh̐ā: ke: əṇuua:d̐ə s̐e: məṭələbə əṭʃi n̐e:, a:
 d̐zəhəṇə həmə əṇuua:d̐ə kə; ke: d̐e:bə' le:lə t̐əija:rə
 ʃi: t̐əhəṇə əka:d̐əmi: ke: kiəjəikə əḍʰika:rə ʃa:hi:
 əi: le:lə d̐ze: əka:d̐əmi: əpəṇə pəṣi:n̐əkə a:d̐əmi: ke:
 əṇuua:d̐ə le:lə d̐ə; s̐əkəjə. e:kʰəṇi d̐həri o:kəra: pərə
 n̐ipəṭa:ra: n̐əji bʰe:ləje:. əka:d̐əmi: s̐e: pʰe:rə ko:n̐o:
 pəṭrə n̐əji a:e:lə əṭʃe:. əṇuua:d̐ə t̐əija:rə ra:kʰələ
 ʃi. l̐li: d̐zi: a:bə bəhuṭə bud̐zurgə bʰə; ge:lə ʃiṭʰi.
 huṇəkə ma:ṭrə ijaṭhə iṭʃʃa: ʃi (a: bəhuṭə
 s̐ua:bʰa:uikə) d̐ze: huṇəkəra po:ṭhi: s̐əbʰə huṇəkə:
 so:d̐zʰa: me: prəka:ʃiṭə bʰə; d̐zəe:. 14 l̐li: d̐zi: ke:
 po:ṭhi: hiṇḍi: me: a:n̐əba:kə ʃre:jə həməre: əṭʃi, i:
 mən̐iṭəḥi o:kəra: re:kərdə ke:n̐a:e: mət̐ʰilə
 s̐əmi:k̐əkə a:uəʃjəkə n̐əji bud̐zʰəiṭə ʃiṭʰi. e:kəra:
 pərə lədu:. 15 mət̐ʰili: ke: bʰa:rəṭi:jə d̐z̐na:n̐əpi:t̐hə
 s̐e: puṣṭəkə prəka:ʃəṇə le:lə həməhi: a:gā: e:ləḥi a:
 prəbʰa:s̐ə d̐zi: a: l̐li: d̐zi: ke: po:ṭhi: bəhə:rə
 bʰe:ləi. bʰa:rəṭi:jə d̐z̐na:n̐əpi:t̐hə s̐e: mət̐ʰiləi:
 pəuṣṭəkə prəka:ʃəṇə ke: ʃre:jə həməre: ʃiṭəṇhi, i:h̐o:
 mən̐iṭə o:kəra: re:kərdə ke:n̐a:e: mət̐ʰilə
 s̐əmi:k̐əkə a:uəʃjəkə n̐əji bud̐zʰəiṭə ʃiṭʰi. e:kəra:
 pərə lədu:. gəḍʒe:n̐ḍrə d̐zi:, mət̐ʰili:kə i: s̐əbʰə
 ma:n̐əṣikəṭa: pərə a:n̐ḍo:ləṇə kəri: d̐zə:hi s̐e:
 rəʃṇəka:rə a: uəriṣṭhə rəʃṇəka:rə s̐əbʰə ke:

əpəma:ɳɪtə ɳəjɪ ho:bə' pəɖəɪ. əhā: tʃi:hi: tʃə' e:kəra:
 uɪɖe:hə pərə ɖə' ʃəkəɪ tʃi:ɪ. həmə ɖo:ʃərə ba:tə
 ʃe:ho: lɪkʰɪ ke: pətʰa:jəbə. muɖa: həmə pʰe:rə
 kəhəbə, dʒe: həmə uɟəktɪ ke: ɳəjɪ ʃəʃtʰa: a: uɟəktɪ
 ke: ma:ɳəʃɪkəʃa: ke: ɖo:ʃə ɖe:bəɳɦɪ. lo:kə pəɖʰəʃtʰu
 a: pu:tʃi:tʰu i: ʃuəɳa:məɖʰəɳjə ʃəbʰə ʃe: dʒe:
 dʒəkəra: ʃe: əhā: ke: go:ləũʃi: ətʃi:, təkəra: pərə
 əhā: lɪkʰəbə a: dʒəkəra: ʃe: ɳəjɪ ətʃi:, dʒe: məuɳə
 bʰa:ue: lɪkʰɪ rəhələe: ko:ɳo: uɪuɪa:ɖə me: pəɖələ
 bəgəɪrə, huɳəkə: le:lə i: uɟəuəɦa:rə? -**uɪbʰa: ra:ɳi:**

.....

ShŚri gajendraji, good work. Anhña sa ehëina neer
 khkshsir vivekakak ummeed lagatar banal rahaat.
 chçor ke ehëina dekhkar kelak baad dandit sehëo
 karbak prayas karbaak chçahäi. anhña bahäut raas
 neek pahäal ka rahäal chçhi. Saadhđuvaad.- **manoj
 pathak.**

.....

We shşould be greatful to Pankaj Parashşar thţat
 hĕ did not lay claim on thĕ magnum opus of Kavi
 Vidyapati. I know hĭm very well and hĭs group as
 well. Thĕy hĕve no love for Maithĕli in fact thĕy
 are thĕ moles planted by vested Hindi writers to
 damage maithĕli. Parashşar and likes are thĕ
 destructive lots and thĕy are thĕ culprits for
 agonising senior writers of Maithĕli thĕose whŵo

dedicated thĕir life for Maithĕli language and literature. I hĕve no sympathy for hĭm. I cant say, even, God bless thĕm. - **ChĀitra Mishĕra**

.....

ta:ra:nandā ujo:gi: (mitĥila: sridzānā: dzu:nā-dzula:i: 2010, uāṣā-1, ākā-2): huṇākā (pākādzā pāra:ṣārākā) āṇē:kā rāṭṣānā: e:hānō: ṭhānī dīzākārā dīzān mā dū:ṣārākā kā:ujā rāṭṣānā: pāṭhāla:kā āṇāṇṭārā bhē:lānī āṭhī. kaurī: o: pāripu:rṇātāhā huṇāke: ṭhīkānī mudā: kiṭhī go:ṭē:kē: i: kāhāba:kā āuṣārā bhē:ṭī ge:lānī dīze: o: pākādzā ṭjō:rā-kaurī ṭhīkā:hā. hāmā de:kḥāṭā ṭhī: dīze: ṭjō:rā ṣāmi:kṣākā bhāṇē: o: hō:ṭhū, ṭjō:rā-kaurī o: kāḍā:pi nāhī ṭhāṭhī. mudā: e:nā: kiē:kā bhē:lā? e:hī dūā:re: bhē:lā dīze: ā:nākā rāṭṣānā: pāṭhī kā/ āpānā āṇubhū:ṭime: utārāṭā kā:lā o: ā:nākā ā:bḥā:māḍāḷāṣā ṭē:nā: ā:kra:nṭā ṭhāla:hā dīze: ṭākārā ṭhā:pā kaurī:kā dīṣjāme: de:kḥā:rā pāṭī ge:lā. i: uṣṭutāhā ṣiddhāṭā:kā kāmi: ṭhīkā, dīzākārā: kjo: rāṭṣānā:kā:rā rāṭṣīṭē:-rāṭṣīṭē: ṣiddhā kā/ṣākāṭā āṭhī.

.....

gaurī:nā:ṭhā (āṇālākā:nṭā)- ṣāmpā:dāki:jā āṭīkā: āṭu:bārā-dīṣābārā, 2009- dīzānāuāri:-mā:ṭṣā, 2010- pākādzā pāra:ṣārā prāṣāgāme:- hā, dāḍā-pḥāḍā kārāuāla: kiṭhī lo:kā ṣābā ṭhā:mā pāhūṭī dīzā:i ṭhāi ā: ṭē:hānā lo:kā e:ṭāhū āpānā dū:ṣārā: ā: ṭjō:ri

kəla: de:kʰəbəi tʃhəʔhɪ. mudə: təkəro: əsəlɪjəʔə
udʒa:gəra kərabə əsəibʰəʊə n̄a_ĩ rəhələ. "uɪde:hə" kə
gədʒe:n̄d̄rə tʰa:kurə e:hən̄ə e:kə "juʊa:" (pə̌kədʒə
dʒhə: urpʰə pə̌kədʒə pəra:jəra) kə əsəli: tʃe:həra:
ha:le: me: de:kʰo:ləŋɪ.

.....

i: pə̌kədʒə dʒhə: pəra:jəra pəhɪn̄əhɪje:sə̌ e:hɪ
sə̌bʰəme: sələgn̄ə ətʃhɪ, hərə:kriʃn̄ə dʒhə:kə
kəʊɪt̄a:kē: hɪn̄d̄i:me:, bɪn̄a: ən̄umət̄ɪkə, tʃhəpəbəi
tʃhəʔhɪ; i: gəpə a:rə puʂtə ho:ɪt̄ə ətʃhɪ ka:rəŋə
uɪd̄ja:n̄ən̄d̄ə dʒhə: dʒi:kə kəʊɪt̄a: s̄e:ho: i: pə̌kədʒə
dʒhə: pəra:jəra e:kəʔa: hɪn̄d̄i: pə̌ɪɪka:me: bɪn̄a:
ən̄umət̄ɪkə tʃhəpəbəo:ləkə (i: s̄u:tʃjəna: hərə:kriʃn̄ə
dʒhə: dʒi: d̄uə:ra: pra:pt̄ə bʰe:lə, dʒe: uɪde:həme:
tʃhəpəla:kə ba:d̄ə pə̌kədʒə dʒhə: pəra:jəra hɪn̄əka:
pʰo:n̄ə kəʔ kəjə t̄ɪɪt̄jəra ke:ləkəŋhɪ dʒə̌kʰəŋə o:
bi:ma:ra rəhəʔhɪ. hərə:kriʃn̄ə dʒhə: dʒi: pʰo:n̄ə
d̄uə:ra: s̄e:ho: s̄u:tʃjəna: ke:ləŋhɪ, həmə kəhəlɪjəŋhɪ
dʒe: ki: i: s̄u:tʃjəna: uɪde:həsə̌ həʔa: d̄i: t̄ə
hərə:kriʃn̄ə dʒhə: dʒi: kəhələŋhɪ, rəhəʔ/d̄ɪjəʊ, s̄əʔjə
dʒe: tʃhəɪ, s̄e: i:e:hə tʃhəɪ- s̄əmpa:d̄əkə). i: pə̌kədʒə
dʒhə: pəra:jəra kəe:kə be:ra, ke:ləkə mudə: əɪ be:ra
t̄ə o: əpəne: n̄a:me: d̄o:s̄əra:kə rəʔjəna: tʃhəpəba:
le:ləkə, ən̄uʊa:d̄əkə ru:pəme: n̄əɪ.-s̄əmpa:d̄əkə)

rəme:jəkə a:le:kʰə-bəhəsə-pə̌kədʒə pəra:jərakə
s̄a:hɪt̄jɪkə t̄jo:ɪ mət̄hɪli: s̄a:hɪt̄jəkə ka:ri: ədʰja:jə
t̄hɪkə- pəra kɪt̄h̄u pa:t̄həkəkə uɪʔja:rə:

SHIV KUMAR JHA TILLOO JAMSHEDPUR said...

Rameshš jee ken dhđanyavad,satya gapp bajwak saahāas "MITHILA" me aabi rahāal achčhi neek laagal,chčhadma lokpriyatak khkātir lok kichču ka sakait achčhi..Pankaj Parashšarak..aab chčarchč karab sehēo nahāi sohōay laagi rahāal..jatek ninda kayal jay kum parat.Muda RAMESH BABU HU APNE SABH NINDA KARAY CHHEE AA KICHU LOK KAHAIT CHHATHI PANKAJ JEE JUG-JUG JIWATHU,ONA HAMHU HUNAK DIRGHA JEEVANAK KAAMNA KARAIT CHHEE,PARANCH SABHAK JE JUG-JUG JIWAK KAAMNA KAYAL JAY MATRA PANKAJ PARASHARAK LEL NAHI.. "SARBE BHAWANTU SUKHINAH", RAMESH BABU APAN LEKHANI KEN GATI NIRANTAR RAKHAL JAY...

Rama Jhġa said...

ehēi vyakti pankaj parashšarak ekta ehēane ghğrinit message ekta mahāila je hāmar mitra chčathġi, ke bhġbetal chčhai, etek ghğrinit je etay nai likhġi sakai chčhi, apan rachčna ke dosar bhġbashša me mool kahāi prakashšit kaenai chčori te nai bhġbelai, muda okara svayam dvara anoodit kahāi prakashšit karebak chčahāe, mool maithġili se dosar bhġbashša (hġindi aadi me), va dosar bhġbashša

(h(īndi aadi se) maithṭili me.

a:ji:ʂə əṇəʈʃiṇḥa:rə said...

d̪ʒəhā: ḡhəri pəra:ʃərə- ḡhəʈəṇa: əʈʃi o:hi d̪ʒəʈe:kə
kʰiḡhḡhā:ʃə kəe:lə d̪ʒa:e: ʈəʈe:kə kəmə. muḡa:
rəme:ʃə bʰa:ɪ uɪbʰa:ra:ṇi:kə ko:ṇə bʰa:ʂa: me:
ʂəmi:kʂa: kəe:lə d̪ʒa:e: hiḡi: me: ki: məiṭʰili: me: .
həmərə: hiʂa:be: e:kəi rəʈʃəṇa: ke: ḡu:- ʈi:ṇə bʰa:ʂa:
me: mu:lə kəhi prəka:ʃiṭə kərəbə ʂe:ho: ʈjo:ri bʰe:lə.
e:hu: pərə ḡhə:a:ṇə ḡe:lə d̪ʒa:e:.

əpəṇə

māṭəuʂə editorial.staff.videhəa@gmail.com **pərə**
pəʈʰa:u.

rəme:ʃə

bəhəʂə-pəkəḡʒə pəra:ʃərəkə ʂa:hiṭʃikə ʈjo:ri
məiṭʰili: ʂa:hiṭʃəkə ka:ri: əḡhja:ʂə ʈʰikə

uḡde:hə-ʂəḡde:hə 2 (2009-10) ʂə pəkəḡʒə pəra:ʃərəkə
ʂa:hiṭʃikə ʈjo:ri a: ʂa:ɪbəə əpəra:ḡhəkə pa:pəkə
ḡhəɪləkə məha:-uɪʂpho:ʈə bʰe:lə əʈʃi. i: pəiḡhə ʃre:ʂə
pəʈrika:kə ʂəmpa:ḡəkə ʃri: ḡəḡʒe:ṇḡrə ʈʰa:kuṛəkē:
d̪ʒa:ɪṭə ʈʰəṇi. huṇəkərə əpəra:ḡhə pəkəṛəba:kə
ʈʃe:ʈəṇa: ke:rə d̪ʒəʈe:kə prəʃəʂa: kəjələ d̪ʒa:ʂə, kəmə
ho:ʂəṭə. “uḡde:hə”kə məiṭʰili: prəbəṇḡḡhə-
ʂəma:lo:ʈʃəṇa:- əkə, ə_ɪ po:lə-kʰo:lə le:lə kəe:kə
juḡə ḡhəri uɪləmbiṭə bʰəʔ/kəʔ ṇiḡəḡḡhə rəhəʈə, ʂe:
“ʂəməʂə kē: əka:ṇəiṭə” kəhəbə kəʈʰiṇə əʈʃi.

ṣa:hiṭjo:me: tʃəurjekəla:kə uḍa:həraṇə pəhiṇəhū
əbəitə rəhələ ətʃi go:təpəgəra:. mudā: e:kə be:rəkə
tʃo:ri pəkəra: ge:la:kə ba:də pra:jəhə tʃo:rikə
a:ro:pi: ṣa:hiṭjəka:rə məuṇə-urətə ḍʰa:rəṇə kərəitə
rəhələ:hə ətʃi a: ma:mila: tʰəʃʰa:itə rəhələ ətʃi.

mudā: t̪a:hi pərəmpəra:kə uipəri:tə ə_I be:rəkə
tʃo:rə 'sɪṇha: tʃo:rə' ṇikələlə ətʃi a: uigətə e:kə
ḍəfəkəṣṣə ṇirəṇtərə tʃo:ri kərəitə ḍʒa: rəhələ ətʃi-
ṣe:ṇhə ka:t̪ikəʔ. a: t̪e:he:ṇə məha:tʃo:rəkē:
mətʰili:kə ṣa:hiṭjəka:rə a: ṣəṣt̪a: ṣəbʰə
t̪ərəhətt̪hi:pərə uʰa:-uʰa: kəʔ purəṣkriṭə ke:ləkə
ətʃi a: ṣəmi:kṣa:kə t̪ja:ṣəṇi:me: tʃo:ra:jələ kəuṭa:
ṣəbəkē: bo:ri ḍe:lə ge:lə ətʃi.

uḍe:hə-ṣəḍe:hə-2 prəma:ṇə-purəṣṣərə əbʰijo:ge:
t̪a: ṇəhi ləgəuləkə, əpiṭu e:he:ṇə məhəṭva:kā:kṣi:
əṣa:ma:ḍʒikə t̪əṭvəkə uiruddʰə ṣa:hiṭjikə ḍəṇḍə
a:ro:piṭə kəʔ əpəṇə "bo:ldəṇe:ṣə" ṣe:ho: prəḍəʃiṭə
ke:ləkə ətʃi. e:kə ḍəfəkəme: t̪i:ṇə be:rə pəkəra:jələ
tʃo:rə pra:jəhə "de:jərə de:bʰilə" ho:itə ətʃi a: əpəṇə
əṇuʃiṭə. ṣi:ma:hi:ṇə məhəṭva:kā:kṣa:kə pu:r̪i le:lə
əpəṇə uəri:jə ṣəuərgi:jə ujəkt̪ikē: ṣi:ʃhi:kə ru:pəme:
upəjo:gə kərəitə ətʃi a: ṣu:r̪t̪hə-ṣiddʰikə upəra:ṇtə
əpəṇə pəjərə ṣṣə o:hi: ṣi:ʃhi:kē: ṇiʃṭā: kʰəṣa: ḍəitə
ətʃi. pʰe:rə o:kəra: əpəṇə t̪uṭərə-pʰe:ṣəbukə-ṇe:ṭə
uā: pəṭrika:me: ga:rikə ṇikriṣtəṭmə ṣt̪ərəpərə
uṭərəʔ me: kəṇjō: ḍe:ri: ṇəhi ho:itə t̪ʰəi. o: ṇa:mə
bəḍəli-bəḍəli kəʔ ga:ri pəʃʰəitə ətʃi a: əpəṇə
prəḷṣa:me: ḍʒe:e:ṇə.ju:kə t̪ʰa:t̪rə-t̪ʰa:t̪ra:kə

po:stəka:rdə lɪkʰe:ba:me: əpəsɟā:tə bʰəʌ/ dʒa:ɪtə
 ॐ. o: hɪndi:kə ko:ɲo: bəɾəkə: ʂa:hɪtjəkə:rəkə
 be:tɪ:kə ʂəḡə əpəṇə ɲa:mə dʒo:ɾɪ uɪuɑ:həkə uɑ:
 pre:mə-prəʂḡəkə kʰɪʂʂa: rəʂə ləʌ/ləʌ/kəʌ/prətʃa:ɪtə
 kəɾɪtə ॐ. e:he:ɲə prəuɾɪttɪ kəe:tɑ: a:o:rə
 tɪkəɾəməba:dʒəme: d̪e:kʰələ ge:lə ॐ dʒe:
 hɪndi:kə pəɪghə-pəɪghə ɲa:məkə ma:lɑ: dʒəpɪ kəʌ/
 mətʰo:ma:tʰə ho:əjə tʃa:həɪtə ॐ. uəʂtutəhə i:
 tʃɪɲtɑ:dʒəṇəkə tətʃjə tʰɪkə dʒe: mətʰɪli:kə ɲəuə-
 tu:rəkē: hɪndi:kə pəɪghə-pəɪghə ɲa:məkə
 uəɪfɑ:kʰi:kə e:t̪e:kə dʒəɾurətɪ kɪɪkə ho:ɪtə tʃhəɲɪ?

“uɪde:həkə” “ɪɲəkʊɑ:jəɾi:kə uɪuəɾəɲə” pəɾʰɪ kəʌ/
 ro:ɪjā: tʰɑ:tʰə bʰəʌ/ dʒa:ɪtə ॐ. pəhələ-86 a:
 a:rəmbʰə-23 me: dʒe: po:lə kʰu:dʒələ tʃhələ, əɪ
 tətʰɑ:kətʰɪtə ʂa:hɪtjəkə:rəkə, təkəɾɑ: ba:d̪e: mətʰɪli:
 ʂa:hɪtjəʂḡ ba:ɾɪ d̪e:lə dʒe:uɑ:kə tʃa:həɪtə tʃhələ.
 mudɑ: uɪdəmbəɲɑ: d̪e:kʰu: dʒe: tʃe:təɲɑ: ʂəmiɾɪ
 ʂəmma:ɲɪtə kəʌ/ d̪e:ləkə. “mətʰɪlə bra:hməɲə
 ʂəma:dʒə”, rəhɪkɑ: (mədʰubəɲi:) ʂəṇə əkʰɪgərə
 ʂəʂtʰɑ:kē: tʃəkətʃo:ɲhi: la:ɡɪ ge:lə, dʒəkʰəɲəkɪ
 ʂəʂtʰɑ:me: uɪkʰjɑ:tə ʂa:hɪtjəkə:rə uɪd̪əjətʃɪɲd̪rə
 dʒhɑ: “uɪɲo:d̪ə” a: pəɾʰɑ:ku: pro:pʰe:ʂəɾəgəɲə
 tʃhəɾʰɪ. i: ʂəʂəjəuɪhi:ɲə ॐ dʒe: purəʂkrɪtə
 kəɾe:ba:me: uɪɲo:d̪ədʒi:kə məhətuəpu:ɾə
 bʰu:mɪkɑ: rəhələ həɪtə. “uɪde:hə” d̪uɑ:ɾɑ:
 rəhəʂjo:d̪ɡhɑ:təɲə ke:lɑ:kə ba:uədʒu:d̪ə e:kʰəɲə
 d̪həɾɪ tʃe:təɲɑ: ʂəmiɾɪ ətʰəuɑ: mətʰɪlə bra:hməɲə
 ʂəma:dʒə, rəhɪkɑ:kē: əpəṇə purəʂkɑ:rə a:pəʂə
 kəɾe:uɑ:kə uɑ: a:ɲe: ko:ɲo:t̪ɑ: ka:rrəuɑ:i: kəɾəuɑ:kə

be:garəta: nəhi budʒa: rəhələ tʃhəi a: sərɖə
 gummi: ləɖhəne: ətʃhi. e:he:nə “dʒəɾə-səstʃa:” səbhə
 mətʃhili: sʰa:hitʃəkə upəkə:rə kəɾəitə ətʃhi uə:
 əpəkə:rə? i: ke:nə: mʰa:nələ dʒa:jə dʒe: pəhələ-86
 uə: a:rəmbʰə-23 ə_I dʒu:nə: sʰəstʃa:kə ko:nə:
 əɖhika:ri: uə: sʰa:hitʃəkə:rəkē: pəɾhələ nəhi tʃhələnɪ?

i: a:tʃtəɾjədʒənəkə sətʃə tʃhikə dʒe: mətʃhili:kə kəe:ta:
 pəɪghə sʰa:hitʃəkə:rə pəkəɖʒə pəra:jəɾəkə kriṭrimə
 ka:ujə a: a:ja:tʃtə jəɖɖa:uəli:me: pʰəstʃi ge:la:hə
 ətʃhi. “uɪləmbitə kəe:kə jugə me: nɪbədɖhə” kə
 bʰu:mika:me: əne:ro: uɪɖe:ʃi: sʰa:hitʃəkə:rəgəŋəkə
 ti:sə-tʃa:ɪsə tʰa: nʰa:mə o:hina: nəhi gəna:o:lə ge:lə
 ətʃhi, əpənə kəuɪta: kē: uɪʃuəstʃəri:jə prəma:nɪtə
 kəɾəba:kə le:lə əkhigəɾə tʃo:re: e:nə: kəʃ səkəitə
 ətʃhi. səmbʰa:uəna: bənəitə ətʃhi dʒe: dəgələsə
 ke:lənəɾə dʒəkā: o:hə: səbhə kəuɪkə rəɖʃəna:kə
 bʰa:uəbʰu:mikə uə: jəɖɖa:uəli:kə tʃo:rikə prəma:nə
 e:hi: ka:ujə-po:tʃhi:me: bʰe:ti dʒa:jə. ətəɖəhə mɪ.
 ha:ɪɖəkə ko:nə tʰe:ka:nə? mətʃhili:me: tʃə lo:kə
 uɪʃuə-sʰa:hitʃə kəmə pəɾhəitə ətʃhi. təkəɾə
 nʰa:dʒa:jəɖʒə pʰa:jəɖɖa: ko:nə: bləikəme:ləɾə kɪɪkə
 nəhi utʰa:o:tʃə? a:khɪrə tʰe:kno:-po:ɪɪtʃkə ki: tʃhikə-
 tʰe:kəŋikələ po:ɪɪtʃkə tʃhikə, sʰəhə kɪne: e:kəra:
 bəɖəuləɖə dʒhā:sʰa: dʒə/ kəʃ pa:kɪstʃa:nə:kə ja:tʃra:
 kəjələ dʒa: səkəitə ətʃhi. “tʰe:kno:-po:ɪɪtʃkəkə”
 bəɖəuləɖə kɪɾəŋə-ja:tʃri: purəskə:rə, uəɪɖe:hi:-
 ma:he:ʃuəri: sʃihə “məhe:ʃə” purəskə:rə, e:tʰe:kə dʰəri
 dʒe: uɪɖitəɖʒi:kə əka:dəmi:jo:kə purəskə:rə le:lə
 dʒa: səkəitə ətʃhi. prəɖi:pə bɪha:ri:kə sʰuputʃrəkə

bʰa:ɬɪdʒə-kəka: sʌmbəɳdʱəkə mərja:ɖa:kə
 əɬɪkrəmənə kəjələ dʒa: sʌkəɪtə ətʃɪ. pro:. əruɳə
 kəmələkə “nəje: ɪla:ke: mē:” sē:dʱəma:ri: kəʔ kəʔ
 “sʌməjə kē: əka:nələ” dʒa: sʌkəɪtə ətʃɪ. a:rə tʃə a:rə,
 əɪ tɛ:kəɳɪkələ pɔɪɪɪkʃəkə bəɖəulətə
 dʒi:uəka:nʉtədʒi: sʌnə məha:rəɬʰi: sʌ:hɪtʃəkə:rəʃə
 “uɪləmbɪtə kəe:kə jugə...” pɔ:tʰi:kə sʌmi:kʃa:
 ɪkʰəba: kəʔ “mɪɬʰɪla: dərʃənə” (5) sʌnə pəɬɪka:me:
 tʃɪəpəu: kəʔ sʉtʰa:pɪtə a: əməra bʰe:lə dʒa: sʌkəɪtə
 tʃətʃɪ. məɪɬʰɪli: sʌ:hɪtʃəkə sʌbʰəʃə pəɪghə sʌpʰələ
 əudʒa:rə tʰɪkə “tɛ:kɳo: pɔ:ɪɪɪkʃə”!

i: ma:nələ dʒa: sʌkəɪtə ətʃɪ dʒe: mɪɬʰɪla: dərʃənəkə
 sʌmpa:ɖəkəkē: a:rəmbʰə-23 a: pəhələ-86
 ko:ləka:tə:me: nəhɪ bʰe:tələ ho:ɪɳhɪ. mudə:
 dʒi:uəka:nʉtədʒi: nəhɪ pərʰəne: he:tə:hə sʌ:
 ma:nəba:me: əsʌukərjə bʰəʔ rəhələ ətʃɪ.
 dʒi:uəka:nʉtə dʒi: tʃə prəja:gə ʃukləkə “tʃɪɳɖrəbʰa:ga:
 mē: sʌ:rjo:ɖəjə” a: e:hi: ʃi:rʃəkəkə nʌ:rə:jənədʒi:kə
 kəuɪtə: (tʃɪɳɖrəbʰa:ga:me: sʌ:rjo:ɖəjə) sʌ:ho:
 pərʰəne: he:tə:hə dʒe: tʃɪəpələ ətʃɪ məɪɬʰɪli:me:.
 tʃəkʰənə pə̌kədʒə pəra:ʃərəkə sʌmudrəʃə əʃəkhjə
 prəʃnə pu:tʃɪəʊələ: kəuɪtə:kə bʰa:uə:rʉhə kɪəkə
 nəhɪ ləgələɳɪ dʒe: sʌmi:kʃa:me: kələmə tʉ:rɪ
 prəʃəʃa: kəraʔ pərələɳɪ uə: kəra: ge:ləɳɪ? e:kəra:
 “pra:jo:dʒɪtə sʌmi:kʃa:” kɪəkə nəhɪ ma:nələ dʒa:jə?
 ki: prəja:gə ʃuklə uə: nʌ:rə:jənədʒi:kə sʌmudrə
 uɪʃəjəkə kəuɪtə:ʃə uə:ʃi: məulɪkəɬa: pə̌kədʒə
 pəra:ʃərəkə kəuɪtə:me: bʰe:tələɳɪ
 dʒi:uəka:nʉtədʒi:kē: o:ɪ sʌbʰə kəuɪtə:kə kəɳɪjə:

“tʰa:ja:”kə fəko: nʰəi bʰe:ləŋi sʰəmi:kʰəkəkē?
 “səbʰjəta:kə sʰəbʰəta: mərma:nʰtəkə puka:rə”kə
 ŋo:ɽɪsə le:bəəbəla: sʰəmi:kʰəkəkē: sʰa:hɪtʰjəkə tʰo:ri
 əsəbʰjə a: mərma:nʰtəkə pi:ɽa:ɖa:jəkə nʰəi
 ləgələŋi? a:bə dʒi:uəka:nʰtədʒi: sʰəŋə sʰəmi:kʰəkəkə
 “po:dʒi:jəŋə pʰɔlsə” bʰəə/ dʒe:təŋi sʰe: əŋɖa:dʒə tʰə
 mɪtʰɪla: ɖərjəŋəkə sʰəmpa:ɖəkəkē: nʰəiɟē: rəhəŋi,
 uɖəjə tʰəŋɖrə dʒʰa: “uɪŋo:ɖə” kē: sʰe:ho: nʰəi rəhəŋi.
 i: əbʰɪdʒna:nə tʰə pəkəɖʒe: pəra:jərə tʰa:kē: rəhələ
 he:təŋi? be:tʰa:re: “pəra:jərə” muŋɪkə a:tma:
 sʰuərgəme: kəŋəɪtə he:təŋi a: pəkəsʰ dʒəŋəmələ
 dʒəte:kə kəmələ ətʰɪ sʰəbə əuɪsʰəŋi:jə jətʰa:ɾtʰəkə
 sʰa:məŋa: kərəɪtə he:tʰa:hə. pəra:jərə go:tʰri: bʰəə/kəə/
 tʰi:nə be:rə tʰo:ri ke:nə:ɪ “pəra:jərə” məha:ka:ujəkə
 rəfjəɪta: sʰuə. kɪrəŋəɖʒi:kē: sʰe:ho: kəŋəbəɪtə
 he:təŋi. a:kʰɪrə dʒi:uəka:nʰtədʒi: sʰa:hɪtʰjəkə tʰo:rikə
 ŋo:ɽɪsə kɪe: ŋe: le:ləŋi, dʒəkʰəŋəkɪ huŋəkə: uɪtʰa:rē:
 “məɪtʰɪli:kə sʰəmi:kʰəkə pra:jəhə mu:ɾkʰəta: pi:bɪkəə/
 uɪsəuəməŋə kərəɪtə ətʰɪ”(uɪde:hə-səde:hə-2-2009-
 10)/ uɪŋi:tə utpələ-sʰa:kʰa:tʰka:rə a: dʒi:uəka:nʰtədʒi:
 sʰuəjə pəkəɖʒə pəra:jərəkə tʰo:riuəla: kəuɪta:-
 po:tʰi:kə sʰəmi:kʰəkə tʰətʰɪ, əpɪtu tʰəuɾjəkəla:
 prəui:nə kəuɪkə gʰo:rə prəfʰsəkə tʰətʰɪ. tʰəkʰəŋə ə_ɪ
 sʰəmi:kʰa:-a:le:kʰəme: əŋtəŋɪhɪtə əsɪ:mə-prəfʰsə:
 sʰa:kā:kʰə-pa:tʰəkəkē: “uɪsə-uəməŋə” ko:nə: ŋe:
 ləgəukə? huŋəkə: sʰəŋə “pəɾʰa:ku:” sʰəmi:kʰəkə-
 pa:tʰəkəkē: “pʰɔlsə po:dʒi:jəŋə”me: əŋəŋɪha:rə
 “e:kʰəpəɾtə a: həɪbɪtʰue:te:ɖə” sʰa:hɪtʰjə-tʰo:rəsʰə
 prəfʰsə: a: purəskə:rə ɖuŋu: pa:bɪ dʒa:jə tʰə

mæɪtʰɪli:-ka:ujəkə i: utkərsə tʰɪkə uɑ: durbʰɑ:gjə?
 ॐत॑त॒ह॑ उ॒दे:ह॑-स॒दे:ह॑ त॒ा: kiəkə nɪɪɪda: ke:ləkə
 e:hi gʰətəɪɪa:kə? a:nə ko:nə: pətɪɪka: kiəkə nəhi
 ke:ləkə? dɔ. rəma:nəɪɪdə dɪʒʰɑ: "rəmənə"
 ॠत॑र॒णे:त॑प॒र॑ nɪɪɪda: kərəɪtə tʰɪtʰɪ tʃə gʰərə-
 ba:hərə pətɪɪka:me: kiəkə nəhi dɪʒəkərə o:
 səmpa:dəkə tʰɪtʰɪ? tʃe:təɪɪa: səmiɪ, pətəɪɪa:
 səmma:nɪtə kərəɪtə ətʰɪ e:həne:-e:həne:
 sɑ:hiɪjəkɑ:rəkē: təkʰənə əpəne: pətɪɪka:me: ko:nə:
 nɪɪɪda: kərətə, dɪʒəkʰənəkɪ purəskɑ:rə a:pəsə: nəhi
 ləɪtə ətʰɪ, dɪʒa:nəkɑ:ri: bʰe:la:kə uɑ: sɑ:kā:kʃə
 sɑ:hiɪjəkɑ:rəkə əɪuro:dʰə pra:ptə bʰe:la:kə ba:də:
 nətʃi:kə:tɑ:dɪ: ne:təpərə nɪɪɪda: kərətɑ:hə a:
 "uɪde:hə"me: tʃəpətə tʃə "miɪɪla: dərʃənə"me:
 kiəkə nəhi nɪɪɪda: uɑ: su:tʃəɪɪa: tʃəpələ? kɑ:rənə
 spəstə ətʰɪ- dɪ:uəkɑ:nɪtəkə səmi:kʃɑ: pəkəɪɪdɪ
 pərə:ʃərəkə ka:ujə-po:tʰi:pərə tʃəpətə, təkʰənə o:hi:
 po:tʰi:kə tʃo:ri kəjələ kəuɪtɑ:kə nɪɪɪda: ko:nə:
 tʃəpətə? tʃɑ:ru bʰɑ:gə sɑ:hiɪjəkə a:dərʃə, mərjɑ:dɑ:
 a: nətɪkətɑ:kə dʰədɪdɪ: uɪ rəhələ ətʰɪ- pɪtɑ:məhə
 a: a:tʃɑ:rjəgənəkə səməkʃə a: (ənədɪa:nə: me:
 səhi:) huɪnəko: lo:kənɪkə dʰuɑ:ra: mæɪtʰɪlə
 bra:hənə səma:dɪʒə, rəhiɪka:; tʃe:təɪɪa: səmiɪ,
 pətəɪɪa: a: sɑ:hiɪjə əka:de:mi:, nəi: dɪlli:me:
 ॐत॑त॒ह॑ ko:nə ॐत॑र॒ə ətʰɪ uɑ: rəhələ? e:he:nə
 nɑ:mi: purəskɑ:rəkə sətʃɑ:lənə a: tʃəjənəkəɪtɑ:
 məhɑ:rəɪtʰi: səbʰəkē: nəuə lo:kəkē: pərʰəba:kə
 be:gərətɑ: kiəkə nəhi budɪʒɑ:ɪtə tʃənə? biɪɪa:
 pərʰəne: purəskɑ:rəkə nɪɪɪjə uɑ: səmi:kʃɑ:kə

bʰəʊsɟəme: puŋəhə e:kəʈa: ʂa:hiɟikə ʈjo:ɾikə po:lə
kʰu:dʒəʈə? əʈəʈəhə e:kəʈa: mā:ʈʰəkē: kəe:ʈa:
po:kʰəɾikē: prədu:ʂiʈə kəɾəe: ɖe:lə dʒa:jə a: ʂe: kəe:
be:rə? udəjə-kə:ŋtə bəŋi kəʈga:ɾi pəʈʰəʊa:kə a:dəʈi
tʰə purə:ŋə ʈʰəŋi dɔ. məha:ʈjo:ɾə kē:. kəkəro:
“ʂəɾi:ʂɾipə” kəhi ʂəkəiʈə ʈʰəʈʰi (məiʈʰilə-dʒəŋə) a:
ko:ŋo: pəriʊa:rəme: gh̃o:ʂiɟa: kəʈʰiʂə uəməŋə kəʈʰi
ʂəkəiʈə ʈʰəʈʰi. ɔkto:pəʂəkə ʂəbʰə guŋəʂə pəripu:ɾə
dɔ. pələ ba:ba:kē: ʈjo:ɾikə bʰəʊsɟəʊa:ɾi: kəɾəʊa:kə
bəʈəka: guŋə ʈʰəŋi tʰə: hiŋəkə: ŋa:mi: pʰuʈəbɔlə
ʈi:mə ɖuə:ɾa: po:ʂələ dʒa:ɾə əʈʰi, dʒa:hiʂə “ʊiʂə-
kəpə”kē: ɖəuɾa:ŋə ə_ɪ “əmo:gh̃ə əʂtɾəkə” upəjo:ɡə
əpəŋa: hiʂa:bē: kəjələ dʒa: ʂəkəjə.

ʂəhəɾəʂa:-kəʈʰa:ɡo:ʂʈi:me: pəʈʰiʈə hiŋəkəɾə pəhilə
kəʈʰa:kə ʂi:ɾəkə ʈʰələ- həmə pa:ɡələ ŋəhi ʈʰi:. i:
udgh̃o:ʂəŋa: kəɾəʊa:kə ki: be:ɡəɾəʈa: rəhəikə- ʂe:
a:ɪ lo:kəkē: budʒʰa: rəhələ ʈʰəikə. əʊiŋa:ʂə a:
pəkəɖʒə pəɾa:ʂəɾəkə ma:ma:dʒi: tʰəhiɟa: hiŋəkəɾə
kəʈʰa:kē: “ʈipən̄i:kə”krəməme: məiʈʰili:-kəʈʰa:kə
“ʈəŋiʒə puə:ɪŋtə” ma:ŋəŋe: ʈʰələ:hə. a:ɪ o:
“ʈəŋiʒə puə:ɪŋtə” ʈi:ke: e:kə hiʂa:bē: “ʈəŋiʒə
puə:ɪŋtə” prəma:ŋiʈə bʰe:lə, ka:ɾəŋə kəʈʰa:kə o:hi
ʂi:ɾəkəme: ʂə “ŋəhi” həʈi ɡe:lə əʈʰi, hiŋəkəɾə
ʈe:ba:ɾa: ʈjo:ɾiʂə. hiŋəkəɾə pəhilə ʈjo:ɾi (əruŋə
kəmələkə kəʊiʈa:- ŋəe: ɪla:ke: mē:) kə ŋiŋɖa:
prəʂta:ʊəme: “ma:ma:dʒi:” a: dɔ. məhe:ŋɖrəkē:
ʈʰo:ɾi, ʂəhəɾəʂa:kə ʂe:ʂə ʂəbʰə ʂa:hiɟəkə:ɾə
həʂta:kʂəɾə kəʈʰa: “a:rəmbʰə”kē: pəʈʰəʊe: ʈʰələ:hə.
a:ɪ o: həʂta:kʂəɾə ŋəhi ke:ŋiʈa:ɾə ʂəbʰə kəŋʈiʈi:

ka:ɽi kəʋ ua:mə-dəhiŋə ɽa:kə-dʒh̃ā:kə kərəua:kə
 le:lə ba:ɖh̃jə ɸh̃əɽhi. ɖuəiɖh̃ə-ɸjəɽiɽrə a: ɖo:həra:
 ma:ŋəɖəŋɖəkə pəriŋa:mə ʂəihə ho:ɽtə əɸhi.
 əuiŋa:jə ɽəkʰəŋə ɽə ɖe:kʰa:rə bʰəʋ dʒa:ɽtə ɸh̃əɽhi
 dʒəkʰəŋə o: uiɖe:hə-ʂəɖe:hə-2 me: likʰəɽtə ɸh̃əɽhi
 dʒe: “e:kəra: ʂa:ruəɖʒəŋikə ŋəhi kərəbəi”. ŋuka:
 kəʋ ʂu:ɸjəŋa: ɖe:ua:kə ko:ŋə be:ɡəɽtə? pəkəɖʒə
 pəra:jəɽəʂə ʂəmbəŋɖh̃ə kʰəra:bə he:ua:kə ɖəɽə ua:
 ko:ŋo: “ɽe:kŋo:po:liɽikʂə”(?) ke:rə ɸjɽŋtə?

uiɖe:hə-ʂəɖe:hə-2 kə pa:ɽh̃əkəkə ʂəɖe:jə ɽə kəe:ɽa:
 ʂa:hiɽjəkə:rəkē: ɖe:kʰa:rə kəʋ ɖəɽtə əɸhi. dʒəɽjə
 ra:dʒi:uə kuma:rə uəɽma:, ɸri:ɖh̃əɽəmə, ʂuŋi:lə
 məllikə, ɸja:ma:ŋəŋɖə ɸjəuɖh̃əri:, ɡəɖe:jə ɡūɖʒəŋə,
 pi:ke:ɸjəuɖh̃əri:, ʂubʰa:ʂə ɸjəŋɖrə ja:ɖəuə, ʂəmbʰu
 kuma:rə ʂihə, uiɖʒəjəɖe:uə dʒh̃a:, bʰa:ləɸjəŋɖə
 dʒh̃a:, əɖʒiɽtə miɸrə, ke:e:ŋə.dʒh̃a:, pro:ŋəɸjike:ɽa:,
 buɖɖhiŋa:ɽh̃ə miɸrə, ɸiə kuma:rə dʒh̃a:, pəkə:jə
 ɸjəŋɖrə dʒh̃a:, ka:miŋi:, məŋo:dʒə pa:ɽh̃əkə a:ɖi
 əpəŋə muɽh̃ə bʰa:ʂa:me: pəkʰəɽtə:pu:ruəkə
 ŋiŋɖəŋi:jə ɡh̃əɽəŋa:kə ŋiŋɖa: ke:ləŋi əɸhi, ɽəɽəhi
 əuiŋa:jə, ɖə. rəma:ŋəŋɖə dʒh̃a: “rəməŋə”,
 uiɸh̃a:ra:ŋi:kə dʒh̃ā:pələ-ɽo:pələ ʂəbɖə a:ɸɸjəjə-
 bʰa:uəkə uɖre:kə kərəɽtə əɸhi. muɖa: ʂəɽo:ʂəkə
 ba:ɽə i: əɸhi dʒe: pa:ɽh̃əkəkə “pərəbələ bʰa:uə-
 bʰəɖiɽma:” ʂa:hiɽjəkə:ro:kə “mə:hə:jələ a:ua:dʒə”kə
 ko:ŋo: ɸjɽŋtə ŋəhi kərəɽtə əɸhi. uiɸh̃a:ra:ŋi: ɽə
 kəma:le: kəʋ ɖe:ləŋi. e:hi ɽh̃a:mə məɽɽh̃ili: bʰa:ʂa:-
 ʂa:hiɽjəkə e:kə ʂəjə ʂəməʂja: ɡəŋe:ua:kə uɸɸiɽə
 ʂh̃a:ŋə ŋəhi ɸh̃ələ. i: o:ŋa:ɽh̃ə ka:lə kʰo:ŋa:ɽh̃ə a:

mǝhɑ:de:uəkə uɪuɑ:hə kɑ:ləkə ləgəɳi: b'hə/ ge:lə.
 ko:ɳo: tʃo:rə be:rə-be:rə əpəɳə ku-kɾitʃəkə pəɾɪtʃəjə
 d̪ə/ rəhələ ətʃɪ a: huɳəkɑ: s̪əməjə n̪əstə kərəbə
 budʒʰɑ: rəhələ tʃɪəɳɪ a: tʃo:rəkē: d̪e:kʰɑ:rə ke:lɑ:s̪ē
 d̪uhũkʰə b'hə/rəhələ tʃɪəɳɪ? o: əpəɳə prətʃɪkɾiɑ:me:
 kəte:kə a:t̪mə ʃlɑ:gʰɑ: a: hi:n̪ə-b'hɑ:uəɳɑ: ujək̪tə
 ke:ləɳɪ ətʃɪ s̪e: əpəɳe: pətrə əpəɳe: tʰēɾʰɑ: b'hə/kə/
 pəɾʰɪ kə/bu:dʒʰɪ s̪əkəɪtə tʃɪəɾʰɪ. hiɳdɪ:jo:me: e:hiɳɑ:
 b'hə/rəhələ ətʃɪ, t̪ē: məɪtʰɪli:me: mə:pʰə kə/ d̪e:lə
 d̪ʒɑ:jə? a:bə hiɳdɪ:s̪ē pu:tʃɪ-pu:tʃɪ kə/məɪtʰɪli:me:
 ko:ɳo: kɑ:d̪ʒə ho:jəɾtə? uɪb'hɑ:rɑ:ɳi: d̪ʒo:t̪s̪əɳɑ:
 tʃəɳd̪rəməkē: d̪ʒo:t̪s̪əɳɑ: mɪləɳə ke:ɳɑ: kəhəɪtə
 tʃɪəɾʰɪ? huɳəkərə upe:k̪sɑ: ko:ɳɑ: mə:ɳələ d̪ʒɑ:jə? o:
 s̪əb'hə s̪ɑ:hiɳtʃɪkə kɑ:rjək̪rəməme: ɳo:t̪ələ d̪ʒɑ:ɪtə
 tʃɪəɾʰɪ, s̪əmma:ɳə a: purəs̪kɑ:rə pəbəɪtə tʃɪəɾʰɪ,
 pɑ:tʰəkə d̪uɑ:rɑ: pəɾʰɪtə a: tʃəɾtʃɪtə ho:ɪtə tʃɪəɾʰɪ.
 s̪əmi:k̪sɑ:kə ʃɪkɑ:ɪtə ki: utʃɪtʃəuəɳi:jə (?)
 s̪ɑ:hiɳtʃəkɑ:rəkē: məɪtʰɪli:me: ɳəhi tʃɪəɳɪ?
 s̪əmi:k̪sɑ:kə d̪uhũstʰɪt̪ɪ s̪əb'hə d̪ʒɑ:t̪ɪkə məɪtʰɪli:
 s̪ɑ:hiɳtʃəkɑ:rə le:lə e:ke: r̪ēgə uɪs̪əmə ətʃɪ. o:ɪ me:
 d̪ʒɑ:t̪ɪgəɾtə uɪb'hē:d̪ə e:ɳɑ: b'hē:ləe: d̪ʒe: brɑ:h̪məɳə-
 s̪əmi:k̪səkə, a:rək̪səɳəkə d̪r̪ɪst̪ɪko:ɳē: ɳɪm̪ə d̪ʒɑ:t̪ɪ
 (?)kə s̪ɑ:hiɳtʃəkɑ:rəkə kɪtʃɪu be:ʃi:e: s̪əmi:k̪sɑ: (s̪e:ho:
 s̪əkɑ:rɑ:t̪məkə ru:p̪ē:) ke:ləɳɪ ətʃɪ. s̪əmi:k̪sɑ: a:
 a:lo:tʃəɳɑ:kə uɪs̪əmə s̪t̪ɪt̪ɪkə kɑ:rəɳē: d̪ʒē
 ɳəɪrɑ:ʃjəkə ʃɪkɑ:rə b'hə/d̪ʒɑ:jə le:kʰəkə, t̪ē le:kʰəki:jə
 prət̪ɪbədd̪həɾtɑ:kə ki: əɾtʰə rəhi d̪ʒɑ:jəɾtə?
 uɪb'hɑ:d̪ʒi:kē: budʒʰəle: ɳəhi tʃɪəɳɪ d̪ʒe: huɳəkɑ:
 lo:kəɳɪkə bɑ:d̪ə məɪtʰɪli: məhiɪɑ: le:kʰəɳəme:

ka:miṇi:, nu:təṇə t̪ɛṇḍrə d̪ɜ̃ha:, uṇḍəṇa: d̪ɜ̃ha:,
ma:la: d̪ɜ̃ha: a:ɖi əpəṇə t̪e:uəɾəkə s̪ēgə pəɖa:rpəṇə
kəʔ t̪ɪukələ t̪ɪəṭṭi. huṇəka: ɳe: ka:miṇi:kə kəuɪṭa:
s̪ēgrəhə pəɾhələ t̪ɪəṇṇi a: ɳe: "id̪ɜ:ɾija:kə əṇəɪṭhi:
mo:ɾə". huṇəka: əpəṇə gurude:uəkə ba:t̪ə ma:ṇi
hiṇḍi:me: d̪ɜ̃a:ɪs̪ē ke: kəhija: ro:kələkəṇi? o: ge:lo:
t̪ɪəṭṭi hiṇḍi:me:. ma:t̪ɪbʰa:s̪a:kə pre:ɾəṇa: əɖuɪṭi:jə
ho:ɪṭə t̪ɪəi. məɪṭṭili:kə d̪ɜ̃ɾə s̪ēst̪ha: əṭṭəuə:
s̪əmi:k̪səkə s̪əbʰəpərə prəha:ɾə kəɾəba:me:
həməɾa: ko:ṇo: a:pəṭṭi ṇəhi, muɖa: əɾṭha:la:bʰə t̪ē
e:t̪əjə ṇəgəṇə ət̪ɪre:. s̪a:ma:d̪ɜ̃ikə s̪əmma:ṇə
uɪbʰa:d̪ɜ̃i:kē: əuəj̪ə bʰe:t̪ələṇṇi ət̪ɪ. s̪əma:d̪ɜ̃əme:
"d̪ɜ̃ɾə"lo:kə t̪ɪəi t̪ē "t̪e:t̪əṇə" lo:kə s̪e:ho: t̪ɪəikə.
huṇəka:s̪ē məɪṭṭili: bʰa:s̪a:s̪a:hiṭjə a: miṭṭila:-
s̪əma:d̪ɜ̃əkē: pəiḡhə a:ʃa: t̪ɪəi, hi:ṇəbʰa:uə uə:
a:t̪məʃla:ḡha:s̪ē u:pərə uṭṭi ka:d̪ɜ̃ə kəɾəuə:kə
be:gəɾəṭa: t̪ɪəikə. s̪ək̪səmə t̪ɪəṭṭi o:. huṇəka: ʃre:jə
le:uə:kə ho:ɾəs̪ē b̪əṭṭəuə:kə t̪ɪa:hi:. əṇjəṭṭha: s̪a:hiṭjə
əka:de:mi: prəṭṭiṇḍhi, ḍiua:lija:pəṇə ke:ɾə ʃika:ɾə
d̪ɜ̃u:ri:gəṇə a: məɪṭṭili:kə s̪ək̪səmə s̪a:hiṭjəka:ɾəme:
ki: ki: əṇṭərə ɾəhi d̪ɜ̃a:jəṭə? uɪbʰa:ɾa:ṇi:kə
uɪt̪ələṇṇəkə ḍiʃa: həməɾa: t̪ɪṇṭṭṭə a: ujəṭṭṭə kəɾəṭṭə
ət̪ɪ. o: ḍəməgərə le:kʰika: t̪ɪəṭṭi, s̪əʃəkt̪ə ɾəṭṭəṇa:
ke:ləṇṇi ət̪ɪ, a:ɪ ɳe: ka:lhi s̪əmi:k̪səkəgəṇə kələmə
uṭṭe:ba:pərə ba:ḡhə he:be: kəɾəṭa:hə.
s̪əmi:k̪səkəkə kəɾṭəujəhi:ṇəṭa:s̪ē kəṭṭəu le:kʰəkə
ṇiɾa:ʃə ho:?

pə̌kəɖ̌ɜ̌ pəɾa:ʃəɾəkə ʃɾiṭkʰəla:bəɖḡhə s̪a:hiṭjikə
t̪ɪo:ɾipərə s̪a:ɾṭhəkə prəṭṭikrija: de:bə ko:ṇo:

ṣa:hiṭjaka:rə le:lə ənuṭʃiṭə nəhi ətʃi kəṭəhuṣṣē.
 ṣa:hiṭjaka:rə le:lə ṣa:hiṭjikə mu:ljkə prəṭi o:kərə
 prəṭibəddhəṭa: mukʰjə ka:rəkə ho:ṭṭə ətʃi a:
 he:va:ko: ʃja:hi: a: ṭəkəra: d̪e:kʰa:rə kərəva:kə
 “bo:ldəṇe:ṣo:” he:va:kə ʃja:hi:. “ʃja:hi:”vəla: pəkṣə
 ṣa:hiṭjame: be:ʃi:e: ho:ṭṭə ətʃi. e:he:nə-e:he:nə
 gəmbʰi:rə uṣəjəpərə ṣa:hiṭjə a: ṣəma:d̪zəkə
 “ʃjuppi:” e:he:nə ghəṭəṇa:kē: pro:ṭṣa:hiṭə kərəṭṭə
 ətʃi a: d̪zəbəḍa:hə d̪zəṭəṭa:kē: bəṭʰəbəṭṭə ətʃi,
 bʰa:ṣa:-ṣa:hiṭjəkē: bəḍəṇa:mə ṭṭ kəṭṭe: ətʃi.
 d̪zə:ḍʰəri pəkəḍzə pəra:ʃəəkə ʃjo:ri-ka:ujəkə
 ṣəmi:kṣa: lɪkʰələ d̪zə:ṭṭə rəhəṭṭə, uibʰa:ra:ṇi:kə
 mu:lə-rəʃjəṇa:kə ṣəmi:kṣa: ke: lɪkʰəṭṭə? kəkəra:
 d̪zəru:ri: bud̪zʰe:ṭəṭkə? uibʰa:ra:ṇi: əpəṇe: ṭṭ
 ṣəmi:kṣa: pra:jo:d̪zṭṭə nəhi kərəo:ṭi: ṣəkṣəmə
 le:kʰəkəkə uəvəḥa:ro:kə əpəṇə ṣṭərə ho:ṭṭə ʃʰi. ṭṭ:
 ṣṭəḡəṭʰiṭə bʰəə/ʃjo:ri kə bʰəṭṭṣəṇa: he:va:kə ʃja:hi:.

**ra:d̪zəkəmələ ʃjəudʰəri: a: a:nə le:kʰəkəkə
 rəʃjəṇa:kə ʃjo:ri pəkəḍzə pəra:ʃərə prəṣṭṭəḡə**

**pəkəḍzə pəra:ʃərə urpʰə əruṇə kəmələ urpʰə
 ḍəḡələṣṣə ke:ləṇərə urpʰə ud̪əjəka:n̪ṭə urpʰə ISP
 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
 urpʰə.....**

ParashsarsIntellectualThġeft

pa:ṭʰəkəkə su:ʃjəṇa:kə ba:d̪ə i: pəṭa: ʃjələlə ətʃi (a:
 o:kərə ṣəṭja:pəṇə kəe:lə ge:lə) d̪ze: e:hi le:kʰəkəkə
 i: e:hi ṭəṛəhəkə pəhiṭə kriṭjə nəhi ətʃi. i: le:kʰəkə

pəhɪne: ʃe:ho: Douglas Kellner kə Techŋopolitics
 kə pəkɪfəhə əŋuʋa:ɖə mu:lə le:kʰəkəkə ru:pəme:
 ŋa:məʃə dʒɪna:ŋəədʒəŋəkə hɪŋdi: pəɪrɪka:
 "pəhələ"me: ɖʰo:kʰa:ʃə ʃʰəpəbəo:ləkə. təkərə pəɪa:
 ʃələlə:kə ba:ɖə "pəhələ"me: e:hɪ le:kʰəkəkə
 rəʃəŋa:kə prəkə:ʃəŋə bəŋɖə bʰəʔ ge:lə. e:hɪ
 ʃəmbəŋɖʰəme: uɪʃɪɪtə a:le:kʰə uɪɖe:həkə əgələ:
 əkəkə ʃəmpa:ɖəkɪ:jəme: ɖe:lə dʒa:e:tə.

2.e:hɪ ʃəbʰə ɡʰətəŋa:kə ba:ɖə pəkəɖʒə pəra:ʃəəkē:
 uɪɖe:həʃə bəɪŋə kəe:lə dʒa: rəhələ əʃʰɪ. uɪɖe:hə
 a:rka:uʋəʃə "uɪləmbɪtə kə_ɪkə jugəme: ŋɪbəɖɖʰə"
 po:tʰi:kē: hətə:o:lə dʒa: rəhələ əʃʰɪ a: e:kətə:
 ŋəkʋa:jəri: ɖʋa:ra: e:hɪ po:tʰi:kə (ɖəgələʃə
 ke:ləŋərə bəla: ɡʰətəŋa:krəməkə ba:ɖə) dʒā:ʃə
 kɪʃʰu ʃɪŋələ le:kʰəkə-pa:tʰəkə ɖʋa:ra: kəe:lə
 dʒəe:ba: ɖʰəɪ rəhətə. prəkə:ʃəkəkē: ʃe:ho: uʃɪɪtə
 pulɪʃɪja: ka:rjəʋa:hi: (jəɖɪ a:uʋəʃəkə huəe: t̪ə) le:lə
 e:hɪ ʃəməʃtə ɡʰətəŋa:krəməkə ʃu:ʃəŋa: ɖəʔ ɖe:lə
 ge:lə əʃʰɪ.

3.pa:tʰəkə ɖəgələʃə ke:ləŋərəʃə i:-me:lə
 kellner@gseis.ucla.edu pərə "pəhələ" pəɪrɪka: ʋa:
 təkərə ʃəmpa:ɖəkə ʃɪ: dʒɪna:ŋəədʒəŋəʃə
 editor.pahāal@gmail.com,
 edpahāaljb@yahāoo.co.in ʋa:
 info@deshškaal.com pərə a: ɖəɪŋɪkə dʒa:ɡərəŋəʃə
 nishšikant@jagran.com, response@jagran.com,
 mailbox@jagran.com, delhli@nda.jagran.com pərə
 ʃəmpərkə kəe: uɪʃɪɪtə dʒa:ŋəkə:ri: ləʔ ʃəkəɪtə

तृिहृहृ. dægələsə ke:ləŋərəkə a:rɪkələ gu:gələ
 s̥ərtʃəpərə techčnopolitics t̥a:ɪpə kəe: t̥a:ki s̥əkəi t̥ʃi:
 a: pərɪhɪ s̥əkəi t̥ʃi:. pəhələ pətrɪka:kə ue:bəs̥a:ɪtə
 www.deshskaal.com pərə s̥e:ho: pəhələ pətrɪka:kə
 purɑ:nə əkə s̥əbhə a:s̥te:-a:s̥te: d̥e:ba:kə
 prɑ:rəmbhə bʰe:lə ətʃi.

uɪstrɪtə d̥ʒɑ:nəkɑ:ri:kə le:lə s̥ud̥hi: pɑ:tʰəkəgəŋə
 əh̥ɑ:kə d̥həŋjəuɑ:d̥ə. bʰəuɪs̥jəme: s̥e:ho: e:hɪ
 ghətəŋɑ:kə puŋərə:urɪttɪ nəhɪ huəe: t̥a:hi le:lə
 əh̥ɑ:kə pɑ:rəkhi: nəd̥ʒərikə a:s̥ə a:g̥ɑ: s̥e:ho: rəhət̥ə.
 e:hɪ t̥ərəhəkə kə:nə: ghətəŋɑ:kə d̥ʒɑ:nəkɑ:ri:
 həməərə i:-pətrə ggajendra@gmail.com pərə əuəjjə
 pətʰɑ:bi:.

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

əŋtərd̥ʒɑ:ləpərə bləikəme:līgə uɪrudd̥hə gu:gələ,
 t̥ɪtt̥hɑ:d̥ʒəgət̥ə a: blo:gəuɑ:nɪ:kē: s̥u:t̥ʃɪt̥ə kəru:,
 s̥ɑ:ɪbəərə kra:ɪmə a: bləikəme:līgə rə:kəba: le:lə
 s̥e:ho: d̥h̥e:rə rɑ:s̥ə prɑ:uəd̥hɑ:nə t̥ʃh̥əɪ, uɪf̥e:s̥ə
 d̥ʒɑ:nəkɑ:ri: ggajendra@gmail.com pərə s̥əmpərkə
 kəru:. əh̥ɑ:s̥ə pətrəkɑ:rə, ŋju:d̥ʒəpə:pərə, pətrɪka: a:
 hɪŋd̥i:kə gəŋəma:n̄jə le:kʰəkəgəŋə/ prə:p̥h̥e:s̥ərə/
 uɪʃuəuɪḍjɑ:ləjə a:ḍɪkē: e:hɪ ghətəŋɑ:s̥ə s̥u:t̥ʃɪt̥ə
 kəre:bɑ:kə əŋuɾə:d̥h̥ə ətʃi. uɪf̥e:s̥ə d̥ʒɑ:nəkɑ:ri:
 le:bɑ:kə a: ḍe:bɑ:kə le:lə ggajendra@gmail.com
 pərə s̥u:t̥ʃɪt̥ə kəru:.

Reply 01/26/2010 at 01:56 PM

2

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

you may also brought this episode before
sanjay@jagran.com

Thanks readers.

Reply 01/26/2010 at 12:25 AM

3

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

But this time he has not used his name as
maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj
Parashsar pparashsarjnu@gmail.com

Reply 01/25/2010 at 09:48 PM

4

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The same blackmail letter has been sent by the
blackmailer to my email address which has been
spammed through ISP ISP address
220.227.163.105 , 164.100.8.3 aa 220.227.174.243
and has been forwarded for taking Police action
immediately.

Reply 01/25/2010 at 09:45 PM

5

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

Professor Kellner hās thānked me for thīs detective work, but it all your efforts dear reader.

Reply 01/25/2010 at 08:21 PM

6

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

pahāal=- 86, aarambh -23 aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhīt prishsthā pathēbak lel dhānyavad pathākkan.

Reply 01/25/2010 at 08:16 PM

7

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

<http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed253a/newDK/intell.h.htm> ehēi link par douglas kellner ke lekhāk anuvad pahāal-86 ke page 125-131 par achchi-soochčnak lel dhānyad pathākkan.

Reply 01/24/2010 at 08:16 PM

8

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehēi ghḡatnakram me kono pathṭak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake Me" hōinhñ aa Aarambhō (ank 23, maithṭili magazine editor ShṢ. Rajmohōan Jhḡa (Marchč 2000) me prakashṣit maithṭili kavita "Sanjhḡ Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochčit karathṭi-Dhḏanyavad.

Reply 01/24/2010 at 08:02 PM

9

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehēi ghḡatnakram me bahāut ras aar jankari aa dhḡder ras samarthṭan debak lel dhḡanyavad pathṭakgan.

Reply 01/23/2010 at 11:40 PM

10

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

uḡde:hākə pa:tḡəkəkə su:tḡṇa:kə ba:ḡə i: pəṭa: tḡələl ətḡḡ (a: o:kəṛə ṣəṭja:pəṇə kəe:lə ge:lə) ḡze: e:hḡ le:kḡəkəkə i: e:hḡ tḡəṛəhəkə pəhḡlə kritḡə ṇəhḡ ətḡḡ. i: le:kḡəkə pəhḡṇe: ṣe:hə: Douglas Kellner kə Techčnopolitics kə pəktḡḡəhə əṇuua:ḡə mu:lə le:kḡəkəkə ru:pəme: ṇa:məṣṣ ḡḡṇa:ṇəṛəḡḡəṇəkə hḡṇḡi: pəṭḡika: "pəhələ"me: ḡḡo:kḡa:ṣṣ tḡḡəpəbəo:ləkə, prəḡi:pə bḡḡa:ri:kə be:tḡa: prəṇəuə

தீர்மானம். கௌரவம் கௌரவம் அருகில் குகை
 சாத்திரம் techcnopolitics தா:பா கை: தா:கி சாகை தீர்:
 அ: பர்தி சாகை தீர்: பஹை பத்ரிகா:கை உ:பௌ:தீ
 www.deshskaal.com பரே சை:ஹ: பஹை பத்ரிகா:கை
 புரா:நை ஆகை சபை அ:சு:அ:சு: தே:பா:கை
 பர:ரம்பை பை:லை அதீர்.

புத்திரம் தீர்:நாகை:ரி:கை லை: சுத: ப:தீ:கை:கை
 அ:கை தீ:நை:கை. பை:பு:சை: சை:ஹ: உ:ஹி
 தீ:நை:கை புநை:பு:நை: நை: ஹை: தா:ஹி லை:
 அ:கை ப:ராகை: நை:தீ:கை அ:சை அ:கை: சை:ஹ: ரை:தீ.
 உ:ஹி தீ:நை:கை கை:நை: தீ:நை:கை தீ:நை:கை:
 ஹை: இ:பத்ர பை:ஜெந்தா@gmail.com பரே அ:பை:
 பை:பை:.

Reply 01/22/2010 at 12:03 PM

11

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

out of these three addresses of the spammer i.e.
 pkjpp@yahoo.co.in, pparashsarjnu@gmail.com
 and pkjppster@gmail.com the address
 pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and
 addresses pparashsarjnu@gmail.com and
 pkjppster@gmail.com stands verified and
 confirmed.

Reply 01/21/2010 at 10:00 PM

12

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

thē h̄tps h̄ost matchčes reliance
communications and thē corresponding email
gamgh̄gar at gmail dot com and maith̄tilaurmith̄tila
at gmail dot com is fake ids related with̄ thē actual
spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in,
pparash̄sarjnu@gmail.com and
pkjppster@gmail.com

Reply 01/21/2010 at 08:50 PM

13

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

Thē office premise h̄as been located, thē
blackmailer works in Dainik Jagran, Process to file
complaint against Cyber Crime Act is being initiated
and thē organisation being taken into confidence.

Reply 01/21/2010 at 06:13 PM

14

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

maith̄til, mith̄tila aa subodh̄dkant nam se abh̄badra
aa blackmail karay bala blackmailer ke ch̄eenh̄ni lel
gel ach̄chi,ISP address 220.227.163.105 ,
164.100.8.3 aa 220.227.174.243 aa ban kayal ja

rahāal achčhi, agan ohōi organisation se sehēo sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achčhi.

Reply 01/18/2010 at 11:19 PM

15

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

comment moderation lagoo kayal ja rahāal achčhi

Reply 01/18/2010 at 09:27 PM

16

subo:ḡhākā:tā said...

əvɪn̄ɑ:fəkē: ʃe:ho: 220.227.174.243 a:ɪ.e:ʃə.pi:ʃē
e:hɪ prəkɑ:rəkə i:-pətrə əbət̪ə rəhəɪ mudɑ: o:
mɑ:mɪlɑ: kʰət̪əmə kəs d̪e:n̄e: rəhət̪hɪn̄ə. o: t̪ɪppən̄i:
ʃəbhə e:t̪e:kə ḡhɪn̄ɪt̪ə t̪h̄əɪkə t̪əɪjo: e:t̪əe: d̪e:lə d̪ʒɑ:
rəhələ ət̪h̄ɪ.

pəkəḍʒə pəɾɑ:fəɾə urphə.....d̪əḡələʃə ke:lən̄əɾə urphə
əruṇə kəmələ urphə...

d̪əḡələʃə ke:lən̄əɾəkə n̄i:t̪ʃɑ:kə a:le:kʰəkəkə
pəkəḍʒə pəɾɑ:fəɾə d̪uɑ:ɾɑ: t̪ʃo:rɪ ʃɪdd̪hə kəe:ləkə d̪ʒe:
e:kə d̪əʃəkə pəhɪn̄e: e:hɪ le:kʰəkə d̪uɑ:ɾɑ: əruṇə
kəmələkə t̪ʃo:rɪ ʃē a:ɪ d̪h̄əɪ huṇəkɑ:me: ko:n̄o:
t̪əɾəhəkə pəɾɪuəɾt̪ən̄ə n̄əhɪ a:e:lə t̪h̄əṇhɪ. h̄ē, a:bə o:
pət̪ən̄ɑ: uɪʃuəɪd̪ʒɑ:ləʃəkə pro:p̪h̄e:ʃəɾəkə rət̪ʃən̄ɑ:
t̪ʃo:re:bɑ:ʃē a:ḡā: bəɾh̄ɪ ḡe:lə t̪h̄əṇh̄ɪ a: kəɪɪp̪h̄o:r̄n̄ɪjɑ:

ui.ui.kə pro:pʰe:ʃərəkə rətʃəna: tʃo:ra:bəe: la:gələ
 tʃhətʰi. e:hi ʃəndərbʰəme: hāməra: e:kəta: kʰiʃʃa:
 mo:nə pəɾətʰə ətʃi. 20-22 bərəkʰə pura:nə ʃətʃə
 kəthā: dərəbʰəga:me: rəhətʰə rəhi:, tʃhətʰəpərə
 hāmə a: hāmərə e:kəta: piʃiʃəutə bʰa:i ʃā:dʒʰəme:
 tʰa:tʰə rəhi:. ʃo:dʒʰā:me: ʃərəuəṇəḍʒi:kə gʰərəkə
 ba:əɾi:me: kʰu:bə ləta:mə pʰəɾələ tʃhələnhi. hāmərə
 piʃiʃəutə bʰa:i huṇəkā: iʃa:ra: dʰə/ kəhələkʰiṇhə
 dʒe: dʰəʃə ta: ləta:mə a:nu:. o: be:tʃa:re: dʰəʃəta:
 ləta:mə to:ɾələnhi a: a:bi rəhələ tʃhəla:hə a:ki
 rəʃta:me: hāməʃəbʰə dʰe:kʰələhū dʒe: e:kəta:
 tʃhə:tə bətʃtʃa: ʃəgə huṇəkā: kiʃʰu gəpə bʰe:lənhi a:
 o: pā:tʃəta: ləta:mə o:hi bətʃtʃa:kē: dʰə/dʰe:ləkʰiṇhə.
 dʒəkʰəṇə ʃərəuəṇə dʒi: əe:la:hə tʃ kəhələnhi dʒe:
 o: bətʃtʃa: huṇəkā: bʰəja: kəhi ʃəmbə:dʰiʃtə
 kəe:ləkənhi a: pā:tʃəta: ləta:mə məgələkənhi- ʃe:
 ko:nā: ṇəṇi dʰiʃiʃəkə- ʃərəuəṇəḍʒi:kə kəhəbə
 tʃhələnhi. a:bə pəkəḍʒə pəra:ʃərə prəʃəgəme: ki:
 bʰe:lə ʃe: dʰe:kʰi:. prəḍi:pə biha:ri:dʒi:kə be:ta:
 prəṇəuəkē: pəkəḍʒə pəra:ʃərə ṇo:mə tʃo:mʃki: a:
 dəgələʃə ke:ləṇərəkə rətʃəna: dʰətʰə tʃhətʰiṇhə a:
 təkərə əṇuua:də kərəba: le:lə kəhəi tʃhətʰiṇhə.
 be:tʃa:ra: dʒa:nə ləga: kə/ əṇuua:də kə/ dʰətʰə
 tʃhənhi, i: ʃo:tʃi dʒe: dʒiṇəkā: o: tʃəttʃa: kəhəi tʃhətʰi-
 dʒe: kra:ṇṭika:ri: utʃa:rəkə tʃhətʰi (ma:rkʃəua:di:!!!)
 ʃe: ko:nə: ṇi:kə pəṭrika:me: i: əṇuua:də tʃhəpəba:
 dʰe:tʰiṇhə. mudā: tʃhəhə ma:ʃəkə ba:də tʃəttʃa:dʒi:
 kəhəi tʃhətʰiṇhə dʒe: ṇo:mə tʃo:mʃki: bəla: rətʃəna:
 he:ra: ge:lə a: dəgələʃə ke:ləṇərə bəla: rətʃəna:kə

ənuuɑ: d̪ə n̪əɪ n̪i: kə rəhəe: ʃe: rɪdʒe: ktə bʰəʔ ge: lə.
 mudɑ: kra: n̪t̪i kɑ: ri: kəuɪ (tʃo: rukka: ʃe: ho: uɪuə rəŋə
 n̪i: tʃɑ: me: ətʃʰɪ) d̪unu: rətʃəŋɑ: pəhələ pət̪ɪ kɑ: me:
 pətʰɑ: d̪əi tʃʰəʔ t̪ʰɪ- pəhələ-86 me: d̪ə gəl əʃə ke: ləŋ n̪ə
 bələ: rətʃəŋɑ: tʃʰə pɪ t̪o: tʃʰəŋ hɪ (ɑ: ʃe: ənuuɑ: d̪əkə
 ru: pə me: n̪əɪ uə rəŋ mu: lə le: kʰəkəkə ru: pə me:) ɑ:
 o: bəiŋə ʃe: ho: kəʔ de: lə d̪ʒɑ:ɪ tʃʰəʔ t̪ʰɪ. həmərə
 ʃə rə uəŋə d̪ʒi: e: kə t̪ɑ: bətʃt̪ɑ: d̪uɑ: rɑ: bʰəɪ jɑ.
 kə hələ: pərə pɑ̃: tʃə t̪ɑ: lə t̪ɑ: mə o: kərə: d̪əʔ d̪əi
 tʃʰəʔ t̪ʰɪŋ hə mudɑ: həmərə pərə: ʃə rəd̪ʒi: bʰɑ: t̪ɪ d̪ʒo: kə
 pɑ̃: tʃə t̪ɑ: lə t̪ɑ: mə n̪ɪ r ləd̪ʒ d̪ʒə t̪ɑ: ʃə tʃʰi: n̪i lə t̪ə tʃʰəʔ t̪ʰɪ.

ɑ: həmə huŋəkərə kʰɪdʒəbi:nə təkʰənə kərəi tʃɪ: dʒəkʰənə o: ʊɪde:həme: ɑ:ɪde:ŋtɪti: bədəlɪ həməra: ga:ɾɪ pətʰəɪtə tʃɪtʰɪ- huŋəkərə ɾɪjələ ɑ:ɪde:ŋtɪti: ɲa:ŋətə kərəi tʃɪ:. pʰe:rə ʃəbʰəʃə ɡəpə kərəi tʃɪəi: ɑ: pa:tʰəkəkə ʃəhəjo:ɡəʃə ɑ:rəmbʰə, pəhələ kə pɪra:nə əkə bʰe:ɾɪ dʒa:ɪtə ətʃɪ dʒətəe: huŋəkərə kukɾɪtʃə tʃɪəŋɪ..

Douglas Kellner

Philosophy of Education Chair

Social Sciences and Comparative Education

University of California-Los Angeles, Box 951521,
3022B Moore Hall, Los Angeles, CA 90095-1521, Fax
310 206 6293

PhPhone 310 825 0977,
http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.h

.tml

Intellectuals, thē New Public Sphēres, and Techčno-Politics

Thē category of thē intellectual, like everythīng else thēse days, is hīghgly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators whō wished to legislate universal values, usually in thē service of state institutions, with intellectuals as interpreters, whō merely interpret texts, public events, and othēr artifacts, deploying thēir specialized knowledge to explain or interpret thīngs for publics (1987; 1992). He thūs claims thāt thēre is a shīft from modern intellectuals as legislators of universal values whō legitimated thē new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thūs thēorizes a depoliticalization of thē role of intellectuals in social life.

əruŋə kəmələ

Arun lives in Patna whēre hē teachčes Englishš at thē Science College of Patna University.

ŋæ: ɪlɑ:ke: mē:

ḍʒəhã: ro:ḍʒə bəŋə rəhe: ŋaje: ŋaje: məka:ŋə

mæ̃ əkʂərə rɑ:ʂtɑ: bʰu:lə ḍʒɑ:ʂtɑ: hũ:

kʰo:dʒəta: hũ: ta:kəta: pi:pələ ka: pe:ɾə

kʰo:dʒəta: hũ: qʰəha: hua: gʰərə

əurə zəmi:nə ka: kʰa:li: tukəɾa: dʒəhã: ʃe: ba:jē:

muɾəna: tʰa: mudʒʰe:

pʰiɾə do: məka:nə ba:ɖə bɪna: rēgə uə:le: lo:he: ke:
pʰa:təkə ka:

gʰərə tʰa: ikəmədʒɪla:

tʃələ de:ta: hũ:

ja: do: gʰərə a:ge: tʰəkəməka:ta:

ro:dʒə kutʃʰə gʰətə rəha: həi

jəhã: ʃmɪɾɪ ka: bʰəro:ʃa: nəhĩ:

e:kə hi: ɖɪnə mē: purə:ni: pəɾə dʒa:ti: həi ɖuɪja:

dʒəɪʃe: uəʃəɪtə ka: gəja: pətədʒʰəɾə ko: ləuɾa: hũ:

dʒəɪʃe: uəɪja:kʰə ka: gəja: bʰa:do: ko: ləuɾa: hũ:

əurə pu:tʃʰo: -

kja: jəhi: həi uo: gʰərə?

a: tʃəla: pa:ni: qʰəha: a: rəha: əka:ʃə

ja:jəɖə puka:rə le: ko:i: pəhətʃa:na: u:pərə ʃe:
de:kʰə kərə

məɪtʰɪli: bʰa:ʃa:-ʃa:hiɪtʃə ke: pa:tʰəkə a: le:kʰəkə
 bəɪdʱu kē: ki: e:hi prəɲnə ʃəbəhəkə uttərə əvəʃjə
 dʒa:nəba:kə tʃi:hi:. pə̃kədʒə dʒi: pəra:ʃərə urpʰə
 pə̃kədʒə pəra:ʃərə urəpʰə əruŋə kəmələ urpʰə
 dəgələʃə ke:ləŋərə urpʰə udəjəka:n̥tə urpʰə ISP
 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
 urpʰə..... n̥a:məkə e:hi ʊjəktɪkə bəhuɪtə ra:ʃə kətʃi:ʃa:
 tʃiɪtʰa: -dʒe:n̥a: e:mə.e:me: prə̃tʰəmə ʃre:ni:me:
 ʃəruo:tʃiɪtʃə stʰa:n̥ə?? pə̃tʰəkə:riɪtə:kə ko:rsə?? i:
 ʃəbʰə n̥ə̃təbərələ:ləkə t̥ərdʒəpərə!! dʒe:e:n̥əju:kə
 lə̃rəki:ʃə hiŋdi: ənuuɑ:də kərə:e:bə dʒe: e:hiʃə
 n̥o:kəri: bʰe:ti dʒəe:t̥əkə a: pʰe:rə t̥əkəra: əpən̥a:
 n̥a:məʃə tʃiəpəba: le:bə, prə̃n̥əvəʃə dəgələʃə
 ke:ləŋərəkə a: n̥o:mə tʃi:m̥ski:kə ənuuɑ:də
 kərəba:e:bə a: əpən̥a: n̥a:məʃə tʃiəpəba: le:bə,
 əruŋə kəmələ, ʃri:ka:n̥tə vərma:, ɪla:ra:ni: ʃiʰə,
 gədʒe:n̥drə tʰa:kurə a:d̥ɪkə rətʃən̥a: tʃi:ri kərəbə. i:
 ʃəbʰə le:kʰəkə ʃəbʰəʃə huŋəkərə pəriuɑ:rədʒən̥əʃə
 kəhəi tʃiəŋhi dʒe: ənuuɑ:də le:lə kə̃tʰa:-kəuɪtə: d̥rə
 a: pʰe:rə t̥əkəra: tʃi:ra: kə̃/ əpən̥a: n̥a:məʃə
 tʃiəpəba: lə̃tə ətʃi. hiŋdi:me: bə̃n̥ə bʰe:la:kə ba:də
 məɪtʰɪli:kə ʃe:uɑ:! gəuri:n̥a:tʰəkē: pə̃hiŋe: ga:ri
 pə̃həi tʃiəŋhi a: pʰe:rə ɪkʰiɪtə mɑ:pʰi: mə̃gəi ətʃi.

păkădžə dʒʰa: pəra:fəra urphə păkădžə pəra:fəra kə
 i: ha:lə tʃʰəi dʒe: rəməŋə kuma:rə sʃihəkē:
 o:kəra:pərə kəuɪta: lɪkʰəi pəɾəi tʃʰəŋɦɪ ..kəkəra:sʃə
 ki: tʃo:re:ŋe: tʃʰi: dʒe: əŋɪdɾa: pəɪsɪ ge:lə? əuɪŋa:fə
 kē: ga:rɪ , ʃri:dʰərəmə a: əŋələkə:ŋtə kē: ga:rɪ ,
 ra:məde:uə dʒʰa: kē: ga:rɪ , ra:dʒəmo:həŋə dʒʰa: a:
 ra:dʒəŋəŋdəŋə la:lə ɖa:sə kē: ga:rɪ ,
 sʃubʰa:səftəŋdɾəja:dəuə-ke:ɖa:rə ka:nəŋə-
 ta:ra:nəŋdə dʒʰa: tʃəruŋə- pro:pʰe:səra məhe:ŋdɾə-
 rəme:fə sʃəbʰəkē: ga:rɪ- məɪtʰɪli: sʃərdʒəŋa:me:
 ra:məde:uə dʒʰa:kē: ga:rɪ pəɾʰəɪtə sʃəhərəsɖa: tʃɪttʰi:
 a: sʃəhərəsɖa: sʃəbʰəkə sʃa:hɪtʃəkə:rəkē: ga:rɪ pəɾʰəɪtə
 ra:məde:uə dʒʰa:kē: tʃɪttʰi:, i: dʌŋu: tʃɪttʰi: sʃəge:
 tʃʰəpələ!! tʃo:rəkə sʃi:ŋa: dʒo:ɾəba:kə e:hɪsʃə ŋi:kə
 uɖa:hərəŋə bʰe:təbə mo:ʃkɪlə.

păkădžə dʒʰa: pəra:fəra urphə păkădžə pəra:fəra
 urphə əruŋə kəmələ urphə dəgələsə ke:ləŋərə urphə
 uɖəjəkə:ŋtə urphə ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3
 , 220.227.174.243 urphə.....kə jətʰa:rʃʰə. # a:xɪri:
 sʃəfərə pərə ŋɪkələŋe: təkə / # purəskə:ro:tʃʌki:
 a:tʃma:ē: / # bə_u: ba:za:rə # mərəŋə dʒələ / # ra:tʃɪ
 sʃe: ra:tʃɪ təkə # sʃa:la: sʃəbə hʃsəkərə ŋɪkələ dʒa:tʃa:
 həi əpuŋə ko: əke:la: tʃi:xəta: tʃʰo:ɾəkərə / # həstə
 tʃɪŋhə / urphə ʃua:ŋə ru:pə sʃəsɖa:rə həi bʰũ:kəŋə de:
 dʒʰəkʰə ma:rə urphə kupʰrə kuɾʃʰə tʃa:hɪe: ...ki:
 rəuŋəkə ke: lɪe: urphə go:jəbəlsə urphə ka:re:lə
 tʃa:pe:kə urphə əpəŋə ka:ri: mũhə urphə mo:həlla:
 la:ɪuə urphə pətəŋuka:ŋə urphə uɖəjə prəkə:fə urphə
 pəhələ urphə rəuɪ bʰu:səŋə urphə ŋɪra:la: urphə

uərtʃuələ sʁe:ʂə.

pə̃kədʒə pəɾa:ʃərə urpʰə əruŋə kəmələ urpʰə
dəgələʂə ke:ləŋərə urpʰə udəjəkɑ:ŋtə urpʰə ISP
220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
urpʰə..... hiŋəkərə riʒələ a:ɪde:ŋti: həmə nɑ:ŋətə
kərəi tʃi: a: i: a:bə əbʰiʃəptə tʃiəthi əpəŋə ʃe:ʂə
dʒi:uəŋə miʂtərə ha:ɪdə rəhi əpəŋə kukritʃəkə
ʂədʒa: bʰugəʂəba:kə le:lə.

e:hi bləikəme:ləəkə dʒ. dʒe:ki:lə a: miʂtərə ha:ɪdə
bəla: tʃəritrə məithilə ʂərdʒəŋɑ:kə uiro:dhəme:
məithilə-dʒəŋə pətrika:me: e:kə dʒəfəkə pəhiŋe:
udʒa:gərə bʰəə/ ge:lə tʃiələ mudɑ: lo:kə hiŋəkɑ:
pə:ʂəitə rəhələ.

a:rəmbhəme: ʂe:ho: i: e:kəʈa: tʃittʰi: məithili:kə
ʂəmpɑ:dʒəkəkə uiro:dhəme: dʒe:ləŋhi dʒe: tʃiəpi
ge:lə a: o:kərə ghriŋitə bʰa:ʂa:kə ka:rəŋə bʰa:i
ʂa:he:bə ra:dʒəmo:həŋə dʒʰa:kē: ma:pʰi: mā:gəe:
pəʂələŋhi a: pʰe:rə i: miʂtərə ha:ɪdə ʂe:ho: o:hi
ʂəmpɑ:dʒəkəʂə likʰitəme: ma:pʰi: məgələŋhi.

e:kəʈa: a:grəhə a: a:hua:ŋə: ʂubʰe:ʃə kəŋə a:
ʂəməʂtə məithili:-pre:mi:-gəŋə- e:hi miʂtərə
ha:ɪdəkə bləikəme:līgə a: e:bjudʒəkə dʒuɑ:re: əhā:
ʂəbʰəkē: məithili: tʃi:ŋi kəə/dʒəe:ba:kə a:uəʃjəkəʈa:
ŋəhi ətʃi, ka:rəŋə pa:pəkə ghəila: bʰəri ge:la:kə
ba:də i: a:bə əbʰiʃəptə tʃiəthi əpəŋə ʃe:ʂə dʒi:uəŋə
miʂtərə ha:ɪdə rəhi əpəŋə kukritʃəkə ʂədʒa:
bʰugəʂəba:kə le:lə.

d̥ze: e: n̥ə. ju: me: t̥ʰa: t̥rə- t̥ʰa: t̥ra: s̥əbʰə s̥ə
 po: s̥təka: r̥də p̥ərə s̥a: i n̥ə lə/ o: h̥i p̥ərə əp̥ə n̥ə
 r̥ə t̥ʰə n̥a: le: lə p̥rə s̥ə s̥a: - p̥ə t̥rə p̥ə t̥ʰə b̥ə i t̥ə g̥ʰu m̥ə i t̥ə
 əp̥ə s̥j̥ā: t̥ə k̥ə t̥ʰi t̥ə go: l̥də me: d̥e: l̥i s̥t̥ə(!!!). p̥ə h̥i l̥ə
 k̥ə t̥ʰa: go: s̥t̥ʰi: me: d̥zəkʰə n̥ə i: s̥ə h̥ə r̥ə s̥a: me: s̥əbʰə s̥ə
 pu t̥ʰə n̥ə: p̥ʰi r̥ə i t̥ʰə t̥ʰi d̥ze: s̥a: h̥i t̥j̥əka: r̥ə b̥ə n̥ə b̥a: s̥ə
 ki: - ki: s̥əbʰə p̥ʰa: e: d̥a: t̥ʰə i t̥əkʰə n̥ə i: e: k̥ə t̥a: pa: i a:
 pu r̥ə s̥ka: r̥ə k̥ə le: lə əp̥ə s̥j̥ā: t̥ə m̥ə i t̥ʰi l̥ə ju u a: - pi: t̥ʰi: k̥ə
 p̥rə t̥i n̥i d̥ʰi t̥uə k̥ə r̥ə i t̥ʰə t̥ʰi, d̥ze: ra: d̥zə mo: h̥ə n̥ə d̥zʰa:
 d̥z̥i: k̥ə s̥ə b̥d̥ə me: m̥ə i t̥ʰi li: s̥ə p̥rə: m̥ə n̥ə n̥i k̥ə r̥ə i t̥ə
 ə t̥ʰi. i: m̥i s̥t̥ə r̥ə ha: i d̥ə s̥e: ho: o: h̥i s̥ə m̥pa: d̥ə k̥ə s̥ə
 l̥i k̥ʰi t̥ə me: ma: p̥ʰi: m̥ə g̥ə l̥ə n̥i a: d̥zəkʰə n̥ə o: ma: p̥ʰə
 k̥ə/ d̥e: l̥ə k̥ʰi n̥ə t̥əkʰə n̥ə p̥ʰe: r̥ə hu n̥əka: ga: ri
 p̥ə t̥ʰə b̥ə ju ru k̥ə/ d̥e: l̥ə n̥i. h̥ə m̥ə r̥a: s̥ə l̥i k̥ʰi t̥ə me: l̥ə
 ma: p̥ʰi: ə s̥u: i: ka: r̥ə b̥ʰe: la: k̥ə ba: d̥ə m̥i s̥t̥ə r̥ə ha: i d̥ə k̥ə
 ma: t̥ʰə n̥o: t̥ʰə b̥ə s̥u a: b̥ʰa: u: ike: . d̥ze: s̥ə r̥əka: ri:
 n̥o: k̥ə ri: u a: i n̥k̥ə m̥ə - t̥ə i k̥ə s̥ə, k̥ə s̥t̥ə m̥ə me: i:
 bl̥ə i k̥ə me: l̥ə r̥ə r̥ə h̥i t̥ə: t̥ə d̥e: j̥ə d̥zə ru: r̥ə be: t̥ʰi
 d̥ə i t̥ə: .

p̥ə k̥ə d̥zə p̥ə r̥a: j̥ə r̥ə urpʰə ə ru n̥ə k̥ə m̥ə l̥ə urpʰə
 d̥ə g̥ə l̥ə s̥ə ke: l̥ə n̥ə r̥ə urpʰə u d̥ə j̥əka: n̥t̥ə urpʰə ISP
 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
 urpʰə ra: d̥zək̥ə m̥ə l̥ə t̥ʰə u d̥ʰə r̥i: urpʰə...

k̥ə t̥e: k̥ə urpʰə e: h̥i le: k̥ʰə k̥ə b̥ə n̥ə t̥ə n̥ə h̥i d̥z̥a: n̥i...
 ra: d̥zək̥ə m̥ə l̥ə t̥ʰə u d̥ʰə r̥i: k̥ə əp̥r̥əka: j̥i t̥ə p̥ə d̥j̥ə (a: b̥ə
 u i d̥e: h̥ə m̥ə i t̥ʰi li: p̥ə d̥j̥ə 2009-10 me: p̥r̥əka: j̥i t̥ə
 p̥ri. 39-40) “b̥ə h̥i: - k̥ʰa: t̥a:” k̥ə e: h̥i d̥ʰu: r̥ə t̥ə t̥a: , t̥ʰo: ri
 k̥ə l̥a: a: d̥ə d̥ə - p̥ʰə d̥ə k̥ə r̥ə u ə l̥a: p̥ə k̥ə d̥zə

pəra:fəra..urphə..urphə.. [gəuri:n̩a:t̪hə
(əŋələka:n̩t̪ə)kə e:ɦɪ t̪jo:rə le:kʰəkəkə le:lə prəjukt̪ə
ʃəbd̪ə- ʃəmpa:d̪əki:jə ʃ̌t̪ika: əkt̪u:bərə-d̪iʃ̌əbərə,
2009- d̪ʒəŋəvəri:-ma:rt̪ʃə, 2010- p̌əkəd̪ʒə pəra:fəra
prəʃ̌əgəme:-] d̪va:ra: “ɦɪʃ̌a:bə” n̩a:məʃ̌ə
t̪ʰəpəba:o:lə ge:lə- d̪e:kʰu:

ra:d̪ʒəkəmələ t̪ʃəud̪həri:

bəɦɪ:-kʰa:t̪a:

e:ɦɪ kʰa:t̪a:pərə həmə gʰəʃ̌əɪt̪ə t̪ʰi:

ʃ̌əʃ̌a:rəkə ʃ̌əbʰət̪a: ɦɪʃ̌a:bə

...

...

həməra ʃ̌əbʰət̪a: əpəra:d̪hə, d̪ʒna:n̩ə...ʃ̌ə li:pələ
po:t̪ələ

ət̪ʰɪ e:kkərə ʃ̌əbʰət̪a: pa:t̪a:

i: həmmərə la:ləbəɦɪ: t̪ʰɪkə d̪ʒi:səŋə-kʰa:t̪a:

d̪ʒi:səŋə-kʰa:t̪a:

p̌əkəd̪ʒə pəra:fəra urphə əruŋə kəmələ urphə
d̪əgələʃ̌ə ke:ləŋərə urphə ud̪əjəka:n̩t̪ə urphə ISP
220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
urphə ra:d̪ʒəkəmələ t̪ʃəud̪həri:.....urphə...

d̪va:ra: e:kəra: əpəŋa: n̩a:məʃ̌ə e:ɦɪ t̪ərəȟe:

tʃo:ra:o:lə ge:lə

hɪʃa:bə

hɪʃa:bə kəhɪtə: d̪e:ri: tʰo:rə pərə

uʈa:hulə bʰe:lə rəhəɪtə ətʃɪ

kɪʈa:bə

d̪ze: bʰəri d̪ʒɪn̪əgi: ləgəbəɪtə tʃhətʰɪ

ra:i-ra:i ke: hɪʃa:bə-

d̪un̪ɪja:-d̪ʒəha:n̪ə ʃə pʰəra:kə bəŋələ

ət̪ət̪əhə bəŋɪ kəʈrəhɪ d̪ʒa:ɪtə tʃhətʰɪ

hɪʃa:bəkə kɪʈa:bə.

2006

e:hɪ le:kʰəkəkə kʰəũd̪ʒʰa: kəʈəpəʃəbd̪əkə prəjo:gə
bəŋŋə n̪əhɪ bʰe:lə ətʃɪ a: i: n̪a:mə bəḍəli-bəḍəli
e:kʰəŋo: e:hɪ ʃəbʰə ka:rjəme: lɪptə ətʃɪ, a:bə i:
əpəŋə d̪h̃əḍʰa:-tʃa:kəri: ʃe:ho: bəḍəli le:n̪e: ətʃɪ.
ʃpəʃtə ətʃɪ d̪ze: e:kəra: vɪruddʰə kəʃəgərə d̪e:gə
uʈʰa:o:lə d̪ʒəe:ba:kə a:vəʃjəkəʈa: ətʃɪ. upərəka:
ʃəməʃtə d̪ʒa:n̪əka:ri: əh̃a: gu:gələ, tʃɪttʰa:
d̪ʒəgəʈək̃e: d̪i: ʃe: a:grəhə a: t̪əkəra: n̪i:tʃā: i:-
pəʈrəpərə ʃe:ho: əgrəʃa:rɪtə kəri: ʃe:ho: əŋuro:d̪hə.

vc.appointments@amu.ac.in,
bisaria.ajay@gmail.com,

vedprakas_s@yahoo.co.in,
tasneem.Suhail@gmail.com,
rajivshukla_h_indi@yahoo.co.in,
merajhjindi@gmail.com,
ashšutoshš_1966@yahoo.co.in,
ashšiqbalaut@yahoo.in,
abdulalim_dr@rediffmail.com,
zubairifarahă@gmail.com,
RameshšHindi@gmail.com

păkădžă pəra:ʃərə urpʰă əruŋə kəmələ urpʰă
dəgələʃə ke:ləŋərə urpʰă udəjəka:ntə urpʰă ISP
220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243
urpʰă.....

DO YOU KNOW "Fake Sahăityakar" PANKAJ KUMAR JHA ALIAS PANKAJ PARASHAR.DO YOU KNOW WHAT THIS FAKE GOLD MEDALIST DID AT VASANT MAHILA COLLEGE, KADAMBINI, DAINIK BHASKAR AND DAINIK JAGRAN ? DO YOU KNOW WHAT HE DID WITH HIS FAMILY, FRINDS AND COLLEAGUES.

READ thē following to believe it. thīs mentally corrupt shšould be treated in thē same manner...

pkjpp@yahoo.co.in, pparashšarjnu@gmail.com
and pkjppster@gmail.com besides othēr fake
emails used by Pankaj Parashšar on ISP
220.227.174.243" See h īs level.

əhā: kē: su:tʃɪnɑ:rʈhə pəʈʰe:ɳe: tʃʰi: dʒe: pākədzə
pəhɪɳe:ho: ɪ sʌbə kɑ:dʒə kəɾɪtə rəhəjə tʃʰələɪe:-
aavinashś

e:hi tʃo:rə le:kʰəkə pākədzə pəɾa:ʃəɾəkə dɪma:gi:
hɑ:ləɪkə əʃəli: ru:pə e:təʃe:ho: bʰe:təʃə dʒətəe:
o: ɳɑ:mə bədəlɪ-bədəlɪ əpəɳə purəɳɑ: mɑ:lɪkəkə
kəmpju:təɾəʃə gʰrɪɳɪtə po:ʃtə kəɾɪ tʃʰələ
(ʃɑ:bʰɑ:rə-əvɪɳɑ:ʃə).

Searchč Comments **220.227.174.243**

All

Pending (0)

Approved

Spam (0)

Searchč Comments: 220.227.174.243		Search Comments
<input type="text"/>	▼	Apply
<input type="text"/>	▼	
Filter		

Author	Comment	In Response To
 ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243	Submitted on 2009/09/02 at 5:07pm kʃü: be: mɑ:ɖəɾəʃo:ɖə, rādʒi: ki: əula:ɖə dʒɪʃəkɑ: gauravshśaali ɪtʃhɑ:ʃə ho:ga: uəhi: ʃre:ʃtʰə ki: bɑ:tə kəɾe:ga: pə mɑ:ɖəɾəʃo:ɖə...tu: ʃɑ:le: a:ɖɪuɑ:ʃi: mɑ:ɖəɾəʃo:ɖə kʃɑ: bɑ:tə kəɾe:ga: ʃre:ʃtʰə ki:, ʃɑ:le: vanmaanushś əpəɳi: ʃəkələ ɖe:kʰɪ hət kʃəɳi: kuru:pə ləgəɳi: hət ʃe:ɾe: su:əɾə	

	Author	Comment	In Response To
		<p>झा:रुहि: ठुवण्डा:जे कि:</p> <p>तराहा, मा:दरातु:दु...bhbaunkna bāḍḍa</p> <p>kara....</p>	
	<p>ranvijay ranvijay@rediff.com 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on <u>2009/09/02 at 5:11pm</u></p> <p>अबे:</p> <p>मा:दरातु:दु jagdeeshśsvar त्रुतुवे:दु:, उरु</p> <p>रदु: कि: अला:दु, मा:दरातु:दु कडु नालि मे:</p> <p>पदु: हुा: तुा: सुवा:जा अ:लो:तुण्डा: अुरा</p> <p>बकतु:दु: के: तुदु:ते: कुतु: अ:तुा: हा: मके:</p> <p>लुदु:.....कुतु: का:मा कुरा दुडुडु: सुबका:</p> <p>बुला: हो: मा:दरातु:दु जा: तु: तुजा: तुजा:</p> <p>कपु:तरा तुला:तु: सु:कुा: हा: जा: अणु:</p> <p>बला:तुका:रु: दु:दु:तुा avinaashś के:</p> <p>झा:रुा milkar तुतु:का: का: दु:दु:तुा: तुला: राहा: हा:</p> <p>तु:ले: तुण्डा: बुाठु राहा: हा: मा:के: लुदु:....</p>	<p><u>दुनासतु: के: बुा:रे: मे:</u></p> <p><u>अदु:सतु: से: बुतु:</u></p> <p><u>22#</u></p>
	<p>तुा:रुा:का सतु binmst@yahoo.com 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on <u>2009/08/31 at 3:42pm</u></p> <p>दु: अ:दुमि: हा: मरदु: कि: दुवा: दु:तु को: हु:</p> <p>सुमदु:तु: हा:, दु:तु:तु:दु के: दु:दु:ते: मे: हु:</p> <p>गुले:गुले: तुका दु:बा: हो: उका: कु: जे:सु</p> <p>कुतु: बुतु: राहा गुजा: हा: कु:ते: अु: रगु:</p> <p>तु:रु: को: कुरु से: कुरु प्रबु:सु दु:तु:तु: अुरा</p> <p>अ:लो:का तु:मरु दु:तु: सुममा:तुतु अुरा</p> <p>तुदु:तु:तु पतुका:रा कि: अ:लो:तुण्डा: कुरु: का:</p> <p>को:ल: तुतुतु अदु:का:रु तुहि: हा: तुपु:तुतु अुरा</p> <p>दुहा:रुबुदु:तु: बु:सु: से: तुसा कतु:तु ले:कुका कि:</p> <p>मकु: सुमदु:तु: दु:तु: सुकुतु: हा:</p>	<p><u>अ:लो:का तु:मरु दु:तु: कुरु:</u></p> <p><u>से: अ:तु: हा: जहा बु:सु:ते:?</u></p> <p><u>8#</u></p>
	<p>तुा:रुा:का सतु binmst@yahoo.com 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on <u>2009/08/29 at 4:59pm</u></p> <p>प्रबु:सु दु:तु: कि: अ:लो:तुण्डा: से: जा: अ:लो:का</p> <p>तु:मरु कि: अ:लो:तुण्डा: से: कुतु: हा:सुतु तुहि:</p> <p>हो:तु:तु: हा: तुडु: तुहि: सुमा:दु: का: कु:</p> <p>बुला: हो: राहा: हा:तु तुसा तराहा अ:रु:पु</p> <p>प्रतु:रु:पु से: पु:तु:कु: का: कु: ले:तु:दु:तु:</p> <p>हा:तु बहासु को: ए:का मुका:मा पुसा</p> <p>पुहुतुतु:करु, अगुलि: जा:तु: पुसा तुकलु दु:तु:तु:</p> <p>तु:हि:</p>	<p><u>कुरु हा:तु जे: मरु:तु:तु: कि:</u></p> <p><u>बु:सु:तु: बु:ले:तु: तु:तु:</u></p> <p><u>अ:लो:का तु:मरु?</u></p> <p><u>21#</u></p>

	Author	Comment	In Response To
	<p>Pankaj Parashsar pkipp@yahoo.co.in 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on 2009/08/28 at 6:21pm</p> <p>mritjūdžəja,</p> <p>kələ lɪkʰi: me:ri: prətkrija: ki: ātma pəktijā: həf- hā:, e:kə təkəŋi:ki: ba:tə jəhə ho: šəkəti: həi ki iŋə lo:gō: ko: ša:ma:njə ko:te: še: bəhə:lə kija: gəja: ho:.</p> <hr/> <p>məŋiŋe: jəhə əŋəbʰi dʒiŋə: dʒa:hə ki:, ki ho: šəkəta: həi upəki: ŋijukʰi ša:ma:njə fre:ŋi: mē: hui: ho:, dʒiŋəki: ko:i: šu:ŋəŋa: mudʒe: ŋəhi: həi. iŋəmə: ŋə to: ki:ŋi: kəŋʰi: prə:bləmə jəbḍə ka: dʒikrə kəhi: həi əura ŋə me:re: ŋe:ŋə ja: əuəŋe:ŋə mē: uəhə ba:tə: həi, dʒo: uja:kʰja: ki: po:lmiŋkə ke: təkəta a:pə kəhə rəhe: həi. maŋəŋa:hi: uja:kʰja: əura əŋəŋa:hi: šəla:hə še: bəŋiŋə: ŋe:hə:.</p> <p>iŋə šəḍərbʰə mē: əŋəja:šə maŋəma:ŋi: uja:kʰja: ka: uro:ŋə kəŋi: šu:šəŋə šəu:te:gə ki: 1966 mē: prakā:ŋə puŋtəka Against Interpretation and Other Essays. ki: ja:də a: gəi:.. kʰu:ŋa: kʰəra kəre:.</p>	<p>dʒe:e:ŋaju: ka: səŋə : ho:ta: həi jəbo:ro:za təma:ja: me:re: a:ge: 16#</p>
	<p>Pankaj Parashsar pkipp@yahoo.co.in 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on 2009/08/27 at 6:34pm</p> <p>ba:ki: šē:ŋə əura šku:lə ki: šu:ŋəŋa: dō: šē: pʰləuəktə məŋəpəde:ŋə ŋəhi: hū:, kʰō:ki: kəŋəpə: gəe: hue: məhi:gō: gu dʒəra dʒa:te: həi. pə: bʰə:ŋə:ŋə bʰə:šə: kē:ŋə še: to: uə:kʰə hū: šu:ŋi: mē: dʒi:kʰa:ja: gəja: həi ki: əŋəu:ŋə:ŋi: dʒa:ŋi: še: e:kə bʰi: e:šə:ŋe:ŋə pro:pʰe:šəŋə ŋəhi: həi, dʒəbəkə pi:e:ŋə: dʒi: mē: me:re: jo:ŋə ŋi:ŋə:jə kəhə: dʒo: bʰi:ŋə pəŋə:ŋə əŋəu:ŋə:ŋi:ŋə dʒa:ŋi: še: həi əura uə: ba:ka:jəda: ŋi:dəŋə həi. du:šəri: o:rə šu:ŋi: mē: dʒi:kʰa:ja: gəja: həi ki: e:kə bʰi: o:bi:ŋi: əŋi:ŋə:ŋə pro:pʰe:šəŋə ŋəhi: həi, dʒəbəkə ru:ŋi: kē:ŋə mē: hama:re: e:kə šə:ŋi: həi. me:ra: kʰja:lə həi ki: əi:ŋə: ŋə:mə əura bʰi: kəi: həi dʒo: šu:ŋi: ki: ŋi:ŋi:ŋi: ko: šə:pʰə: šə:pʰə u dʒa:ŋə kəŋe: həi.</p> <hr/> <p>hā:, e:kə təkəŋi:ki: ba:tə jəhə ho: šəkəti: həi ki iŋə lo:gō: ko: ša:ma:njə ko:te: še: bəhə:lə kija: gəja: ho:.</p>	<p>dʒe:e:ŋaju: ka: səŋə : ho:ta: həi jəbo:ro:za təma:ja: me:re: a:ge: 16#</p>
	<p>Rafugar jinita@yahoo.com 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on 2009/08/25 at 5:35pm</p> <p>ja:rə ma:məla: uəktigəta ho:ta: dʒa: rəha: həi bəhəšə kəhā: še: kəhā: dʒa: rəhi: həi? bra:hmaŋō:, hədʒdʒa:mō:, tʰa:kurō:....ja:ŋi: dʒa:ŋu: dʒa: hi: šəŋə həi ...məhə dʒə jəhi: to: bʰə:ŋə ka: šəŋə ŋəhi: həi.</p>	<p>prəbʰa:šə dʒi: ki: mat bʰrəŋə ho: gəji: həi, a:pə šəbə rəhama kəre: 53#</p>

☐	Author	Comment	In Response To
☐	<p>michčal chčandan chčandan25s@gmail.com 220.227.174.243</p>	<p>Submitted on 2009/08/20 at 4:18pm</p> <p>prəbʰa:səd̪i: ke: uɾi:ra ma:nəvəta:uɾo:ɖʰi: hət̪ 30#</p> <p>bʰa:li: lo:gə, a:pə səba ma:ne: ja: ɲa: ma:ne: pəraŋtu iʃə sət̪ə ko: a:pə əba sʊi:ka:ra kəre: ki: prəbʰa:tə d̪ʒo:ji: ɲa:mə ke: vəhə maha:ɲə pət̪rəka:ra-səpa:ɖəka-t̪i:ɖəka əba pu:ri: tərəhə ʒe: sət̪ʰi:ja: gəe: hət̪.</p> <p>pu:rua:grəhə ʒe: grəʒt̪ə ho:kəra a:d̪ʒəkələ uɲəka: ud̪ʒu:lə-pʰi:d̪ʒu:lə likʰəɲa:, kəbʰi: ki:ʒi: əkʰəba:ra əura uɲəke: ma:likō: ko: t̪a:rage:t̪ə kəra a:lo:t̪i:ɲə: kərəɲa:, kəbʰi: d̪ʒʰa:rəkʰəɖə ke: e:ka əkʰəba:ra ke: ba:re: mē: kəʒi:ɖe: likʰəɲa: əura əba əpaɲe: məɲuua:ɖi: bʰəɖɖe: t̪i:he:re: ko: səbəke: ʒa:məne: pe:ʒə kəra t̪əɾi:ɲa: mē: bəne: rəhəɲa: iɲəke: sət̪ʰi:je:pəɲə ki: ɲi:ɲa:ɲi: ɲəfi: hət̪ to: kja: hət̪.</p>	

<input type="text"/>	Apply
----------------------	-------

məɪt̪ʰi:lə a:ra mi:t̪ʰi:lə: blɔgə mɔɖe:re:t̪ə- u:pərəka:
 ʒu:t̪i:ɲə:kə ət̪i:ɾi:k̪ə t̪i:ɾi:kə rət̪i:ɲə: d̪ʒe: həmə
 e:kəta: blɔgəme:...me: pəkəreləu t̪əkəra ba:ɖə o:
 ɖʰu:rt̪ə le:kʰəkə e:d̪i:t̪ə kəjə o:kəra: bəɖəʒu:rət̪ə
 kəuɾi:t̪a:kə ʃəklə ɖə ɖe:ləkə, səmpa:ɖəkə həməra
 prəma:ɲə ke: ura: ɖe:ləkə a: əpəɲə d̪ʒa:t̪i:ua:ɖi:
 he:ba:kə pʰe:rə prəma:ɲə ɖe:ləkə a: a:bə bəʒi:rə
 bəɖrə ke: e:kəta: kəuɾi:t̪a: d̪ʒa:t̪i:ua:ɖi: lo:kəɲi
 ɖu:a:ra: t̪i:ɾa: kəjə əpəɲa: ɲa:mə kərəba:kə
 ʒu:t̪i:ɲə: a:ʒələ ət̪ʰi, o: əpəɲə gəlt̪i ʒu:i:kəre:t̪ə u:
 pʰe:rə əpəɲə rət̪i:ɲə: e:d̪i:t̪ə kəre:t̪ə ɖe:kʰa: t̪i:hi:
 həmə ha:d̪ʒi:ra ho:ʒəbə əhəkə s̪əməksə ʒi:ghrə...
 d̪ʒa:t̪i:ua:ɖi: ʒo:t̪i ke: ma:rəʒə t̪a: pərət̪ə mi:t̪ʰi:lə:kə
 uika:ʒə le:lə. d̪ʒa:bəʒi:rə bəɖrə ke: kəuɾi:t̪a:
 d̪ʒa:t̪i:ua:ɖi: lo:kəɲi ɖu:a:ra: t̪i:ɾa: kəjə əpəɲa:
 ɲa:mə kərəba:kə ʒu:t̪i:ɲə: a:ʒələ t̪i:ələ a: həmə
 kəhəne: rəhi: d̪ʒe: o: əpəɲə gəlt̪i ʒu:i:kəre:t̪ə u:

p^he:rə əpəṇə rətʃəṇa: e:ɖɪtə kərətə ɖe:k^ha: tʃa:hi:
 hāmə ha:dʒɪrə b^he:lə tʃ^hi: əhə̃kə ʃəməkʃə, tʃo:rə
 məha:ra:dʒəkə tətəkə: rətʃəṇa:pərə tʃo:rə
 məha:ra:dʒəkə məuʃe:ra: b^ha:ɪkə kəmə̃:tə a:jələ
 ətʃ^hi dʒa:hi ʃe: i: ʃɪdd^hə b^he:lə dʒe: o: ɪʃa:ra: budʒ^hi
 ge:lə dʒe: o:kəro: tʃo:ɪ pəkəɖa: ge:ləɪkə. e:kəre:
 kəhəe: tʃ^həɪ

tʃo:rə-tʃo:rə məuʃe:ra: b^ha:ɪ.- məɪt^hɪlə a:rə mɪt^hɪla:
 bləgə ʃə pəkəɖə pəra:ʃərəkē: ɳɪka:lələ dʒa: rəhələ
 ətʃ^hɪ.- məɪt^hɪlə a:rə mɪt^hɪla: bləgə mɔde:re:tərə

Recently Some Maithīl Brahmin Samaj Organisation h̃as started selling prizes in th̃e name of Yatri (Vaidyanath̃ Mish̃ra, Nagarjun) and Kiran (Kanch̃cinath̃ Jh̃a) . Th̃ere h̃as been trend recently to grant th̃ese prizes to th̃ose intellectual th̃iefs wh̃o are basically opposed to th̃e ideology's of Kiran and Yatri (Nagarjun). Th̃e caste based organisations are killing th̃e spirit of Yatriji and Kiranji, recently th̃e fraud Pankaj Jh̃a alias Pankaj Kumar Jh̃a alias Pankaj Parash̃sar alias Dr. Pankaj Parash̃sar) was stage managed to get th̃is casteist award, Th̃e lecturer of Hindi at Aligarh̃ Muslim University, just appointed as adh̃oc staff, will teach̃ now h̃ow to lift verbatim articles of Noam Ch̃omsky and Douglas Kellner and poems of Illarani Singh̃, Rajkamal Ch̃audh̃ary, Gajendra Th̃akur and Arun Kamal to h̃is students. His Samay ke akanait (ʃəməjə kē: əka:ṇəɪtə) is lifted from Magadh̃ of Srikant Verma (ʃɪ:ka:ṇtə vərma:-

mægəḍʰə) and h'is Vilambit Kaik Yug me Nibaddhā (vilambitə kə_ikə jugə me: nɪbəḍḍʰə) is collection of pirated poems of Illarani Singh, Rajkamal Choudhary, Gajendra Thakur, Srikant Verma and others. i: ṣṭgrəhə ɪlɑ:ra:nɪ: ṣṭihə, ʃri:kɑ:nʈə vərma:, gədʒe:nḍrə tʰɑ:kurə, rɑ:dʒəkəmələ tʃəuḍḍʰəri: a:ḍi kəuikə pəkəḍʒə pərə:ʃərə ḍuɑ:ra: tʃo:ra:e:lə rətʃəna:kə kɑ:rəṇə bəṇə kəe: ḍe:lə ge:lə. "rətʃəna:"pəṭrika:kə kəṭhɪtə əṭhɪ ṣəmpa:ḍəkəkə ru:pəme: pəkəḍʒə pərə:ʃərə ḍuɑ:ra: kəuikəhɑ:nɪ:kɑ:rə ṣəbʰəṣṭ rətʃəna: ṣe:ho: mægəba:o:lə ge:lə a: təkəra: əpəṇa: ṇɑ:məṣṭ tʃhəpəba:o:lə ge:lə. i: tʃhəḍmə ṣɑ:hɪtʃəkɑ:rə pərə:ʃərə go:tʃrəkə (!!pəkəḍʒə kəuma:rə dʒʰɑ: urpʰə pəkəḍʒə pərə:ʃərə bəhʊto: le:kʰəkəkə əprəkɑ:ʃɪtə rətʃəna: əṇuua:ḍə kərəba: le:lə ṣe:ho: le:ləkə a: əpəṇa: ṇɑ:mě: tʃhəpəba: le:ləkə. pa:tʰəkəkə a:grəhəpərə a:rkɑ:ɪvəme: i: tətʰjə rɑ:kʰələ dʒɑ: rəhələ ətʃɪ.-
ṣəmpa:ḍəkə, uṭḍe:hə əpəṇə
məṭtəuʃə editorial.staff.videhə@gmail.com **pərə**
pəṭʰɑ:u.

4. **vide:ha su:tf̣a: ð̥p̥arkə ənu:ʒə**

4. विदेहः सुःतिलाः संपर्कः अनुःसंधः

सुःतिलाः

Do not judge each day by the harvest you reap
but by the seeds that you plant.

- Robert Louis Stevenson

.....

Videhā: Maithīli Literature Movement

Videhā eJournal (link www.videhā.co.in) is a multidisciplinary online journal dedicated to the promotion and preservation of the Maithīli language, literature and culture. It is a platform for scholars, researchers, writers and poets to publish their works and share their knowledge about Maithīli language, literature, and culture. The journal is published online to promote and preserve Maithīli language and culture. The journal publishes articles, research papers, book reviews, and poetry in Maithīli and English languages. It also features translations of literary works from other languages into Maithīli. It is a

peer-reviewed journal, whŭichċ means thġat articles and papers are reviewed by experts in thġe field before thġey are accepted for publication.

1

"uɪɖe:həkə dʒi:uɪtə ʃa:ɦɪtʃəkɑ:rə-ʃəmpɑ:ɖəkə a: rġgəməŋtʃəkərmi:- rġgəməŋtʃə-nɪɖe:ʃəkə pərə uɪfe:ʃā:kə ʃr̥kʰəla:"

uɪɖe:hə əpəŋə 369 mə (01 məi: 2023) ăkəme: məɪtʰɪli: le:kʰəkə əfo:kə pərə a: 370 mə (15 məi: 2023) ăkəme: məɪtʰɪli: le:kʰəkə ra:mə bʰəro:ʃə ka:pəɾɪ 'bʰrəmərə' pərə uɪfe:ʃā:kə nɪka:lətə. uɪfe:ʃā:kə le:lə rəɫʃəŋɑ:kɑ:rə/ kəla:kərmi:kə ka:dʒə, rəɫʃəŋɑ:-ʃəpɑ:ɖəŋə, ʃəʃməərəŋə a: əŋjə rəɫʃəŋɑ:tʰməkə ka:rjəpərə ʃəbʰə prəkɑ:rəkə rəɫʃəŋɑ: (ʃəʃməərəŋə, a:lo:ɫʃəŋɑ:, ʃəma:lo:ɫʃəŋɑ:, ʃəmi:kʃa: a:ɖɪ) a:măɫɾɪtə əɫʃɪ. əɦā: əpəŋə rəɫʃəŋɑ: 369mə ăkəkə uɪfe:ʃā:kə le:lə 24 əpɾəɪlə 2023 ɖʰəɾɪ a: 370mə ăkəkə uɪfe:ʃā:kə le:lə 8 məi: 2023 ɖʰəɾɪ uəɾɖə pʰɑ:ɪləme: i:-pəɫɾə ʃəŋke:tə editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə pəɫʰɑ: ʃəkəɪ ɫʃɪi:.

uɪɖe:hə əɾəuɪŋɖə ɫʰɑ:kurə uɪfe:ʃā:kə

uɪɖe:hə dʒəgəɖi:ʃə ɫʃəŋɖrə ɫʰɑ:kurə əŋɪlə uɪfe:ʃā:kə

uɪɖe:hə ra:məlo:ɫʃəŋə ɫʰɑ:kurə uɪfe:ʃā:kə

uɪde:hə ra:dʒənəndənə la:lə dɑ:sə uɪfe:ʃɑ:kə

uɪde:hə rəvi:ndrə nɑ:tʰə tʰɑ:kurə uɪfe:ʃɑ:kə

uɪde:hə ke:da:rə nɑ:tʰə tʃəudʰəri: uɪfe:ʃɑ:kə

uɪde:hə pre:mələtɑ: mɪfrə pre:mə uɪfe:ʃɑ:kə

uɪde:hə fəɾədɪndu tʃəudʰəri: uɪfe:ʃɑ:kə

-gəɖʒe:ndrə tʰɑ:kurə, ʃəmpa:dəkə uɪde:hə,
whʍatsapp no
+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://videha.co.in/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

2

"uɪde:hə dʒɑ:ra: e:kə be:rəme: ko:nɔ: e:kəʈɑ:
ʃəʃtʰɑ:kə ʃəməgrə mu:lja:kəṇə ʃr̥kʰəla:"

uɪde:hə əpəṇə 371 mə (01 dʒu:nə 2023) əkəme:
"mɪtʰɪla: ʃtu:dē:tə ju:nɪjəṇə (e:mə.e:ʃə.ju:)" pərə
uɪfe:ʃɑ:kə nɪka:ləʈə. mɪtʰɪla: ʃtu:dē:tə ju:nɪjəṇə
(e:mə.e:ʃə.ju:) pərə nɪtʃɪʃɑ: li:kʰələ bɪɖupərə
mətʰɪli:me: ɑ:le:kʰə ɑ:məʈɪrɪtə ətʃɪ.

1) e:mə.e:ʃə.ju:. ke:rə gəʈəṇəkə prəma:nɪkə
ɪtʃɪha:ʃə,

2) e:mə.e:ʃə.ju:. ɑ: mɪtʰɪla: ke:rə nəvə tʃe:təṇɑ:,

3) e:mə.e:ʃə.ju:. ɑ: uɪbʰɪṇṇə dʒɑ:tɪ ke:rə ʃəməṇuəjə,

4) e:mə.e:ʃə.ju:. dʒɑ:ra: bʰe:lə uɪbʰɪṇṇə ɑ:ɖo:ləṇə
ɑ: təkərə le:kʰɑ:-dʒo:kʰɑ: e:vəm o:kərə prəbʰɑ:və

ba:

5) e:mə.e:ʂə.ju:. ʂəḍḍərbʰɪtə a:nə ko:nə: le:kʰə.

371mə əkəkə uʃe:ʂā:kə le:lə əhā: əpənə rətʃəṇa: 25
māi: 2023 ḡhəri uərdə pʰa:ləme: i:-pətrə ʂəṇke:tə
editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə pətʰa:
ʂəkəi tʃʰi:.

-gəḍʒe:nḍrə tʰa:kurə, ʂəmpa:ḍəkə uḍe:hə,
whatsapp no
+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://videha.co.in/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

3

"uḍe:hə mo:nə:gra:pʰə" ʃrɪkʰəla:

uḍe:hə əpənə ḍʒi:uṭtə rətʃəṇa:ka:rə/ kəla:kərmɪ:
pərə uʃe:ʂā:kə ʃrɪkʰəla:kə əṇtərgəṭtə (1)əṇuṇḍə
tʰa:kurə, (2)ḍʒəgəḍi:ʃə tʃəṇḍrə tʰa:kurə əṇlə,
(3)ra:məlo:tʃəṇə tʰa:kurə, (4) ra:ḍʒəṇḍəṇḍəṇə la:lə
ḍa:ʂə, (5)rəui:nḍrə ṇa:tʰə tʰa:kurə, (6) ke:ḍa:rə
ṇa:tʰə tʃəuḍʰəri:, (7) pre:mələṭa: mɪʃrə 'pre:mə' a: (8)
ʃərəḍḍṇḍu tʃəuḍʰəri: uʃe:ʂā:kə ṇɪka:ləṇe: ətʃʰi.

əhi: ʂəṇḍərbʰəme: a:tʰo: ʂa:hɪtʃəkə:rə pərə "uḍe:hə
mo:nə:gra:pʰə" ʃrɪkʰəla: əṇtərgəṭtə "mo:nə:gra:pʰə"
a:məṭṭrɪtə kəjələ ḍʒa: rəhələ ətʃʰi.

"uḍe:hə mo:nə:gra:pʰə" ʃrɪkʰəla:kə uṇuəṇə
ṇɪmṇə prəkə:rə ətʃʰi:

(1) ɪtʃʰɪukə le:kʰəkə u:pərəme: ko:nə: e:kə
rətʃəṇa:ka:rə pərə əpənə mo:nə:gra:pʰə lɪkʰəba:kə

itʃiʰa: editorial.staff.videhə@gmail.com pəɾə
pətʰa: ʃəkəi ʃiʰətʰi. mo:ŋo:gra:pʰə lɪkʰəba:kə əvədʰi
ʃa:ma:ŋjəhə e:kə ma:ʃə rəhətə.

(2) uɪde:hə a:tʰə rətʃiŋa:ka:rəpərə a:tʰə le:kʰəkəkə
ŋa:mə mo:ŋo:gra:pʰə lɪkʰəba:kə le:lə ʃiʰəŋiʰtə kə/
o:kərə ʃa:ruədʒəŋiʰkə ɡʰo:ʃəŋa: kərətə.

"uɪde:hə mo:ŋo:gra:pʰə" lɪkʰəba:kə ŋiʰmə:

(1) mo:ŋo:gra:pʰə pu:rŋə ru:pē: rətʃiŋa:ka:rəpərə
ke:ŋdriʰtə huəjə. ʃa:hiʰtə əka:de:mi:, e:ŋə.bi:ʃi:. a:
kɪʃiʰu uʲəkʰiʰgətə ru:pē: lɪkʰələ mo:ŋo:gra:pʰə/
ba:jo:gra:pʰi:me: le:kʰəkə ʃəʃmərəŋə a: uʲəkʰiʰgətə
prəʃəʒə dʒo:ʀi kəjə rətʃiŋa:ka:rəkə bəhəŋŋe:
əpəŋə-a:tʰmə-prəʃəʒa: lɪkʰəiʰtə ʃiʰətʰi. "uɪde:hə
mo:ŋo:gra:pʰə" ʰi:ʰa: uərlə kəpə ʰuʰtəba:lə
ʃəŋə rəhətə. ʰi:ʰa: uərlə kəpə ʰuʰtəba:lə e:he:ŋə
e:kəma:tʰrə ʰu:rŋa:me:ŋtə əʃiʰi dʒəʒəjə ko:ŋo:
"o:pe:ŋiʰgə" ba: "klo:dʒiʰgə" ʃe:ri:məŋi: ŋəi ho:itə
ʃiʰəi a: təkərə ka:rəŋə ʃiʰəi dʒe: "o:pe:ŋiʰgə" ba:
"klo:dʒiʰgə" me: ʰu:rŋa:me:ŋtəme: ŋəi kʰe:la: rəhələ
lo:kə mukʰjə əʰiʰtʰi/ əʰiʰtʰi ho:itə ʃiʰətʰi a: ʰo:kəʃə
kʰi:la:ʀi: ʃə dʒu:rə ʃiʰəi dʒa:itə əʃiʰi. ʰi:ʰa: ma:tʰrə a:
ma:tʰrə ʰuʰtəba:lə kʰi:la:ʀi:pərə ke:ŋdriʰtə rəhəiʰtə
əʃiʰi ʃe: o:kərə ʰu:rŋa:me:ŋtə "o:pe:ŋiʰgə
ʃe:ri:məŋi:" ŋəi uəŋə ʃo:dʒʰe: "o:pe:ŋiʰgə məʃiʰə" ʃə
a:rəmbʰə ho:itə əʃiʰi a: o:kərə ʃəma:pəŋə
"klo:dʒiʰgə ʃe:ri:məŋi:" ʃə ŋəi uəŋə "ʰa:ŋələ məʃiʰə
a: ʰra:ʰi:" ʃə kʰəʰmə ho:itə əʃiʰi a: ʰo:kəʃə ma:tʰrə
a: ma:tʰrə kʰi:la:ʀi: rəhəiʰtə ʃiʰətʰi. ʰəhiŋa: "uɪde:hə
mo:ŋo:gra:pʰə" ma:tʰrə a: ma:tʰrə əi "ʃa:ʰo:

rətfəṇa:ka:rə"pərə ke:ṇḍṛitə rəhətə a: ko:ṇo:
 ṣṣṣmərəṇə a:ḍi d̪ɔ:ɽi kə/pʰo:kəṣə rətfəṇa:ka:rəṣṣ
 əpəṇa:pərə ke:ṇḍṛitə kərəba:kə əṇuməṭi ṇəi
 rəhətə.

(2) mo:ṇo:gra:pʰə le:lə "uḍe:hə pe:ɽa:rə"me:
 upələbḍʰə ṣa:məgri:kə ṣəṇḍərbʰə ṣəhiṭə upəjo:gə
 kəjələ d̪ɔa: ṣəkəie:.

(3) uḍe:həme: i:-prəka:ɽitə rətfəṇa: ṣəbʰəkə
 kɔpi:ra:ɽə le:kʰəkə/ṣṣgrəhəkəɽt̪ta: lo:kəṇi:kə
 ləgəme: rəhətəṇhi. ṣəmpa:ḍəkə 'uḍe:hə' i:-
 pəɽri:ka:me: prəka:ɽitə rətfəṇa:kə pɽitə-ue:bə
 a:ɽka:ɽuəkə/ a:ɽka:ɽuəkə əṇuua:ḍəkə a: mu:lə a:
 əṇu:ḍitə a:ɽka:ɽuəkə i:-prəka:ɽəṇə/ pɽitə-
 prəka:ɽəṇəkə əḍʰi:ka:rə rəkʰəitə ɽʰəṭʰi. əi i:-
 pəɽri:ka:me: ko:ṇo: rojəɽi:kə/ pa:ɽi:ɽəmi:kə
 pra:uəḍʰa:ṇə ṇəi ɽʰəi.

(4) "uḍe:hə mo:ṇo:gra:pʰə"ka pʰɔrme:ɽə:
 rətfəṇa:ka:rəkə pəɽi:ɽəjə (rətfəṇa:ka:rəkə
 d̪ɔṇmə, ṇiua:ṣə-ṣt̪ʰa:ṇə a: ka:ɽjəṣt̪ʰələkə
 bʰəugo:ɽi:kə-ṣṣ:ṣkri:ɽi:kə uḍe:ɽəṇa: ṣəhiṭə) a:
 rətfəṇa:uəli: (ṣəmi:kəṣa: ṣəhiṭə).

gʰo:ṣəṇa: "uḍe:hə mo:ṇo:gra:pʰə" ɽɽi:kʰəla:
 əṇtərgətə (1) ra:d̪ɔṇəṇḍəṇə la:lə ḍa:ṣə d̪ɔi: pərə
 mo:ṇo:gra:pʰə ṇi:ɽməla: kəṇə, (2) rəvi:ṇḍrə ṇa:ɽʰə
 ɽʰa:kurə pərə muṇṇi: ka:mətə a: (3) ke:ḍa:rə ṇa:ɽʰə
 ɽʰəuḍʰəri: pərə pre:mə mo:həṇə mi:ɽə ḍua:ra: ɽi:kʰələ
 d̪ɔa:jətə. məɽʰi:li: puṭrə pɽḍi:pə pərə "uḍe:hə
 mo:ṇo:gra:pʰə" ɽi:kʰəṭa:hə pre:məɽəḱkərə d̪ɔʰa:

"pəuəŋə".

je:sə 5 go:te:pərə ŋɪŋəjə ji:ghrə kəe:lə dʒa:jəʔə.

gho:səŋa: 2: o:ŋa: t̪ə məɪt̪hɪli: put̪rə prədi:pə pərə
uɪde:hə uɪje:s̪ā:kə ŋəɪ ŋɪka:ləŋe: ət̪ʃɪɪ, mud̪a:
huŋəkəɾə əuəda:ŋə k̪ē: d̪e:k̪həɪt̪ə pre:məf̪əkəɾə
d̪ʒh̪a: "pəuəŋə" kə huŋəka: u:pərə "uɪde:hə
mo:ŋo:gra:p̪hə" lɪk̪həba:kə uɪt̪ʃa:rə a:jələ t̪ə o:kəɾa:
s̪uɪ:ka:rə kəjələ ge:lə.

-gəɖʒe:ŋd̪rə t̪h̪a:kurə, s̪əmpa:d̪əkə uɪde:hə,
wh̪w̪atsapp no
+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://videha.co.in/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

4 (1)

uɪde:hə d̪uɑ:rɑ: d̪ʒe: uɪje:s̪ā:kə prəka:ʃɪt̪ə ho:ɪ t̪ʃh̪əɪ
t̪əkəɾə s̪əge: uɪde:hə o:həŋə le:k̪həkə-s̪a:hɪt̪jəpərə
əpəŋə d̪h̪e:a:ŋə s̪e:ho: k̪ē:d̪rɪt̪ə kəɾəʔə d̪ʒɪŋəkə:pərə
uɪde:həkə uɪje:s̪ā:kə ko:ŋo: ka:rəŋəuəʃə ŋəɪ
prəka:ʃɪt̪ə b̪h̪əʔ s̪əkələ. əɪ ŋəuə uɪt̪ʃa:rəkə muk̪h̪jə
bɪd̪u e:ŋa: ət̪ʃɪɪ-

1) h̪əmə e:kəʔa: ko:ŋo: le:k̪həkə uɑ: kələ:ka:rəpərə
e:ka:grə a:lo:t̪jəŋa: kəɾəbə d̪ʒəkəɾə b̪h̪a:s̪a: məɪt̪hɪli:
ət̪h̪əuɑ: əd̪gre:d̪ʒi: rəhəʔə. əɪ po:t̪h̪i:kə pəhɪlə ru:pə i:-
bukə ke:rə ru:pəme: əɪt̪ə a: prəja:s̪ə rəhəʔə d̪ʒe:
e:kəɾə prɪt̪ə s̪e:ho: a:bəe: d̪ʒe: kɪ pəɪs̪t̪h̪ɪt̪pərə
ŋɪrb̪h̪əɾə kəɾəʔə.

2) əɪ ʃɪk̪h̪əla:me: s̪ub̪h̪a:s̪ə t̪j̪əɖrə ja:d̪əuəpərə

kē:dr̥t̥ə "n̥r̥t̥ə n̥əvələ subh̥a:sə t̥j̥ēdr̥ə ja:d̥əvə" e:v̥ē
 ra:d̥z̥əde:v̥ə m̥ēd̥ələpərə kē:dr̥t̥ə "Rajdeo Mandal-
 Maithili Writer" pr̥ka:f̥t̥ə b̥h̥e:l̥ə ət̥j̥h̥i. duṇu:
 po:t̥h̥i:k̥ə lo:ka:r̥p̥əṇə 31 d̥iṣ̥əmbərə 2022 kē: 111m̥ə
 ṣ̥əgərə ra:t̥i d̥i:p̥ə d̥z̥ərəjə me: k̥ə:l̥ə ge:l̥ə.

3) a:g̥ā:k̥ə

g̥h̥o:s̥əṇa:

le:l̥ə <http://videhā.co.in/investigation.h.t̥m> d̥e:k̥h̥əi
 t̥ə r̥əhi:.

k̥əməla:n̥əṇḍə d̥z̥h̥a:k̥ə po:t̥h̥i: "m̥əit̥h̥ili: up̥əṇja:s̥ə:
 ṣ̥əməjə ṣ̥əma:d̥z̥ə a: ṣ̥əv̥a:l̥ə" (2021) k̥ə ji:r̥s̥ək̥ə
 b̥h̥ra:m̥ək̥ə ət̥j̥h̥i. i: huṇək̥ərə kiṭ̥j̥h̥u ṣ̥əv̥əṇḍə
 up̥əṇja:s̥əka:r̥əpərə kiṭ̥j̥h̥u ṣ̥iṇḍike:t̥e:d̥ə k̥əṭ̥h̥iṭ̥ə
 ṣ̥əmi:k̥ṣ̥a:t̥m̥ək̥ə a:l̥e:k̥h̥ək̥ə ṣ̥ēgr̥əh̥ə ət̥j̥h̥i, 263
 p̥əṇṇa:k̥ə i: po:t̥h̥i: ha:r̥d̥əba:uṇḍəme: la:ib̥re:ri:k̥ē:
 ma:t̥r̥ə be:t̥j̥ələ d̥z̥a: ṣ̥ək̥əṭ̥ə, d̥z̥əṭ̥əṭ̥ə i: ṣ̥əṛi d̥z̥a:j̥əṭ̥ə,
 əme:d̥z̥əṇḍəṣ̥ā h̥əmə i: t̥j̥a:ri ṣ̥əjə p̥ā:t̥j̥ə t̥a:ka:me:
 kiṇḍələũ mud̥a: əime: p̥ā:t̥j̥o: pa:ik̥ə ṣ̥a:miḡri: n̥əi
 ət̥j̥h̥i.

e:t̥əṭ̥/ e:k̥əṭ̥a: b̥h̥u:l̥ə ṣ̥ud̥h̥a:r̥ə ət̥j̥h̥i, e:k̥əṭ̥a: g̥əe:r̥ə
 ṣ̥əv̥əṇḍə le:k̥h̥ək̥ə subh̥a:sə t̥j̥ēṇḍr̥ə ja:d̥əv̥ək̥ə
 up̥əṇja:s̥ə 'gulo:'k̥ē: biṇu p̥əṭ̥h̥əṇe: o: du: p̥ā:t̥i
 li:k̥h̥ələṇḍi a: n̥iṛəṭ̥a: d̥e:l̥əṇḍi, o: duṇu: p̥ā:t̥i h̥əmə
 e:t̥əṭ̥/əh̥ā:k̥ə m̥əṇo:r̥ēd̥z̥əṇḍa:r̥t̥h̥ə pr̥əṣ̥t̥ut̥ə k̥əṭ̥/r̥əh̥ələ
 t̥j̥h̥i: əh̥ā: gulo: p̥əṭ̥h̥əṇḍiḡe: h̥əe:b̥ə, d̥z̥ē n̥əi
 p̥əṭ̥h̥əṇe: t̥j̥h̥i: t̥j̥ə p̥əḡiṇe: p̥əṭ̥h̥i liə, ka:r̥əṇḍə t̥ək̥h̥əṇḍə
 be:ji: m̥əṇo:r̥ēd̥z̥ək̥ə əṇub̥h̥əv̥ə h̥əe:t̥ə, gulo:

subʰa:ʂə tʃəndrə ja:dəuə dʒi:kə ənuməti s̃ə
upələbdʰə ətʃi uide:hə a:rka:uəpərə
əi <http://videhā.co.in/pothī.h.t̃m> līkəpərə.

"upənjā:s̃əkə kəmədʒo:ri: ətʃi le:kʰəkəkə
ra:dʒəni:t̃ikə pu:rua:grəhə. ra:dʒəni:t̃i uife:s̃əkə
pəksədhərat̃a: rətʃəna:kə s̃əgə nja:jə nəhi kə/
pəbəit̃ə ətʃi."

dʒə_I upənjā:s̃ame: ra:dʒəni:t̃i du:rə-du:rə dʰəri nəi
tʃiəi o:t̃ə/ 'ra:dʒənat̃ikə pu:rua:grəhə' a:
'ra:dʒəni:t̃i uife:s̃əkə pəksədhərat̃a:'kə t̃i prəjne: nəi
tʃiəi. ra:dʒəni:t̃ikə pu:rua:grəhə ba:
pəksədhərat̃a:kə so:ŋərə dʰu:məke:t̃u a: ja:t̃ri:
prəjuktə ke:ləŋhi. subʰa:ʂə tʃəndrə ja:dəuə dʒi:kə
'bʰo:t̃ə' dʒe: 2022me: a:jələ dʒe: subʰa:ʂə tʃəndrə
ja:dəuə dʒi:kə ənuməti s̃ə upələbdʰə ətʃi uide:hə
a:rka:uəpərə

əi <http://videhā.co.in/pothī.h.t̃m> līkəpərə, s̃e:
ra:dʒəni:t̃ipərə ətʃi muda: o:t̃əhuo: subʰa:ʂə dʒi:kə
bʰəgəta: jəli:kē: ra:dʒəni:t̃ikə pu:rua:grəhə ba:
pəksədhərat̃a:kə so:ŋərəkə a:uəjjəkəta: nəi pəɽəli.
pəʰu: həməərə po:t̃hi: 'ñit̃ə nəuələ subʰa:ʂə tʃəndrə
ja:dəuə' dʒe: upələbdʰə ətʃi
əi <http://videhā.co.in/pothī.h.t̃m> līkəpərə.

kəməla:nəndə dʒʰa:kə biŋu pəʰəne: subʰa:ʂə
tʃəndrə ja:dəuəkə uiruddʰə bra:hməŋəuə:di:
dʒa:t̃igəta: pu:rua:grəhə e:kəta: kʰəta:ra:kə gʰəŋti:
ətʃi. dʒə_I hiʂa:be: bra:hməŋəuə:d̃əkē: a:gā:

bəṭhəbəile: kəməla:nəṇḍə d̪ʒʰa: ua:məpəṭhəkə
 ʒo:nərə pəkəṭəi t̪ʰəṭh̪i a: ʒa:ma:d̪ʒikə n̪ja:jəkə bəli
 t̪ʰəṭhəbə/ t̪ʰa:həi t̪ʰəṭh̪i, t̪əkərə prəṭi ʒəma:n̪a:n̪tərə
 ḍʰa:ra: ʒəṭʃe:t̪ə əṭʃi. i: əpəṇə ba:jo:da:ta:me: gəe:ra
 ʒəuəṇəʒəṭ t̪ʰi:n̪i kəə/ ʒəma:n̪a:n̪tərə ḍʰa:ra:kə
 lo:kəkə həkəkē: ma:ri kəə/ le:lə ʒa:hiṭt̪ə
 əka:ḍe:mi:kə məṭh̪ilə əṇuua:ḍə əʒa:n̪əme:n̪təkə
 gəruəʒəṭ t̪ʰəṭʃa: kəṇit̪ə t̪ʰəṭh̪i. a: i: əʒa:n̪əme:n̪tə
 hiṇəkə: me:riṭəʒəṭ n̪əi d̪ʒa:tiḡəṭə ta:tiṭləʒəṭ bʰe:tələ
 t̪ʰəṇhi, əhi: ʒəbʰə kiṇḍa:n̪i:kə e:uəd̪ʒəme: bʰe:tələ
 t̪ʰəṇhi. hiṇəkə: ʒəṇə lo:kə le:lə məṭh̪ili:
 ba:jo:de:ta:kə e:kəta: p̪ā:ti əṭʃi, ʒəma:n̪a:n̪tərə
 ḍʰa:ra: le:lə d̪ʒi:uəṇə-məṇəkə prəṇə.

a:bə əhā: puṭt̪əbə d̪ʒe: t̪əkərə prəṭika:ra
 ʒəma:n̪a:n̪tərə ḍʰa:ra: ke:n̪a: ke:ləkə, o: t̪ə
 kəṇṇa:ro:həṭə n̪əi kəṇie:, t̪ə t̪əkərə ut̪tərə əṭʃi
 həməṇə 3 ta: po:t̪hi: d̪ʒe: 111mə ʒəgərə ra:ti ḍi:pə
 d̪ʒəṇə me: lo:ka:riṭə bʰe:lə 31 ḍiṣəmbərə 2022
 kē:, uəe:hə ʒəgərə ra:ti ḍi:pə d̪ʒəṇə d̪ʒəkəra:
 ʒa:hiṭt̪ə əka:ḍe:mi: gəṭə ḍəʒə bərkʰəʒəṭ gi:ri le:ba:kə
 prəja:ʒə kəə/rəhələ əṭʃi. əhā:ʒə əi ti:n̪u: po:t̪hi:pərə
 tiṭṭəṇi: i:-pəṭṭə

ʒəṇke:t̪ə editorial.staff.videhēa@gmail.com pərə
 a:məṭṭiṭə əṭʃi. pəhiṭlə ḍu: po:t̪hi: me: ra:d̪ʒəḍe:uə
 məṇḍələ a: ʒubʰa:ʒə t̪ʰəṇḍrə ja:ḍəuəkə ʒa:hiṭt̪əkə
 ʒəmi:kʒa: əṭʃi d̪ʒe: həməṇə t̪e:ʒərə po:t̪hi: məṭh̪ili:
 ʒəmi:kʒəʒa:ʒṭrəkə ʒidd̪h̪ā:t̪əkə a:ḍʰa:rəpərə kəe:lə
 ge:lə əṭʃi.

tɪ:nu: po:tʰi:kə lɪkə nɪ:tʃɔ: dɛ:lə ge:lə ətʃɪ.

Rajdeo Mandal- Maithili Writer (Now with
Supplement I & II)

nɪtə nɔvələ subʰa:sə tʃəndrə ja:dəuə

nɪtə nɔvələ subʰa:sə tʃəndrə ja:dəuə (mɪtʰɪlɑ:kʃərə)

məɪtʰɪli: səmi:kʃɑ:fɑ:st̪rə

məɪtʰɪli: səmi:kʃɑ:fɑ:st̪rə (tɪrəhuta:)

s̪əgəme: pərʰu: kəməla:nəndə d̪ʒʰɑ: kə
brɑ:hməŋəuə:dəpərə prəhɑ:rə:

du:səŋə pənd̪ʒi:- ThĒ Black Book

du:səŋə pənd̪ʒi:- ThĒ Black Book (mɪtʰɪlɑ:kʃərə)

-gəd̪ʒe:nd̪rə tʰɑ:kurə, s̪əmpɑ:d̪əkə uɪd̪e:hə,
wh̪watsapp no

+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://videha.co.in/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

4(2)

nɪtə nɔvələ d̪ɪŋe:fə kuma:rə mɪfrə

d̪ɪŋe:fə kuma:rə mɪfrəkə 'd̪ui pɑ:təŋə ke: bi:tʃə me:'
ko:ʒi: n̪ədi:kə əɪtʰɪhɑ:ʒɪkə a:t̪məkəʈʰɑ: tʰi:kə, o:
mɪtʰɪlɑ:kə a:nə d̪ʰɑ:rə s̪əbʰəkə əɪtʰɪhɑ:ʒɪkə
a:t̪məkəʈʰɑ: s̪e:ho: lɪkʰəŋe: tʃʰəʈʰɪ d̪ʒe:nɑ: bənd̪ɪŋi:
məhɑ:nəndɑ:, bɑ:gəməti: ki: s̪ədgəʈɪ!, d̪ui pɑ:təŋə
ke: bi:tʃə mē... (ko:ʒi: n̪ədi: ki: kəhɑ:nɪ:), n̪ə gʰɑ:tə n̪ə
gʰərə, bəga:uəʈə pərə məd̪ʒəbu:rə mɪtʰɪlɑ: ki:

kəməla: nḁḁi:, bʰuṭəhi: nḁḁi: əurə təkəni:ki: d͡ʒʰa:rə-
 pʰũ:kə, ThĤe Kamla River and People On Collision
 Course, BhBūtahāi Balan- Story of a ghḡost river
 and engineering witchċcraft, Refugees of thĤe Kosi
 Embankments. s̥a:hiṭjə əka:ḡe:mi:kə mətʰhili:
 pəra:mərfəḡa:ṭri: s̥əmiṭṭikə s̥əḡəṣjə p̥əkəḡḡə d͡ʒʰa:
 pəra:fəre ḡua:ra: hiṇḡəkəre po:ṭhi: s̥əbʰəṣṣ̥ pəira:kə
 pəira: mətʰhili: əṇṇuua:ḡə kə/ əpəṇṇa: ṇa:me:
 upəṇṇja:s̥ə ṭʰəpəba:ɔ:lə ge:lə əṭʰi, d͡ʒəkəra: ṭʰəḡmə
 s̥əmi:kṣəkə kəməla:nḁṇḡə d͡ʒʰa: əi ṭʰo:rə le:kʰəkəkə
 riṣəṭṭjə kəhəi ṭʰəṭṭhi! e:ṭə/ṣpəṣṭə kə/ḡi: d͡ʒe: i: ṭʰo:rə
 le:kʰəkə a: ṭʰəḡmə s̥əmi:kṣəkə ḡuṇu: əli:ḡəṭʰə
 muṣṭimə uḡḡja:ləjəkə hiṇḡi: uiḡʰa:ḡəme: ṭʰəṭṭhi. i:
 riṣəṭṭjə ḡiṇe:jə kuma:rə miṭṭrəkə ṭhi:kə, d͡ʒe:
 a:i.a:i.ṭi:. kʰəṭəḡəpuraṣṣ̥ ṣuiṭə iṇḡḡi:ṇijəriṇə me:
 bi:. ṭe:kə. 1968me: a: ṣṭrəṭṭjəreṭə iṇḡḡi:ṇijəriṇəme:
 e:mə.ṭe:kə. 1970me: ke:ṇe: ṭʰəṭṭhi, a: ɔ:i riṣəṭṭjə le:lə
 kuva:liḡʰa:ṭḡə ṭʰəṭṭhi. d͡ʒəkʰəṇḡə ko:ṇo: uiṣəjəme:
 ṇa:mā:kəṇḡə ṇəi ho:i ṭʰəi təkʰəṇḡə lo:kə ha:ri-ṭʰa:ki
 hiṇḡi:me: ṇa:mā:kəṇḡə lə_ie:, ṇəi ṭḡ kəməla:nḁṇḡə
 d͡ʒʰa: kē: bud͡ʒʰə/ṇe: a:bi d͡ʒə_ṭṭəṇhi d͡ʒe: i: riṣəṭṭjə
 ko:ṇo: ṣuiṭə iṇḡḡi:ṇijəre:kə bʰə/ṣəkəṭṭə əṭʰi, bʰə/
 ṣəkəie: bud͡ʒʰəlo: ho:iṇḡə. hiṇḡi: mu:lə a:
 mətʰhili:kə ṣkri:ṇəṭṭə ā:ḡa: ṣḡəḡṇə əṭʰi.

ḡiṇe:jə kuma:rə miṭṭrə miṭṭhila:kə ṇəi ṭʰəṭṭhi mudā:
 miṭṭhila:kə s̥əbʰə ḡʰa:rəkə kəṭʰa: ɔ: liḡʰəṇe: ṭʰəṭṭhi,
 həmə s̥əbʰə huṇəkə: prəṭṭi kriṭəḡḡṇə ṭʰi: a:
 huṇəkəre riṇəṣṣ̥ miṭṭhila:ua:ṣi: kəhiṭjo: uriṇə ṇəi bʰə/
 ṣəkəṭṭa:, mudā: mu:ləḡʰa:ra:kə purəṣka:rə a: pa:i

lo:lupə lo:kəṣṣi kritəgʰnəte: bʰe:tətə ʃe: pʰe:rə
 ʃiddʰə bʰe:lə. əi le:kʰəkəkē: dṣə ba:rəhə bərkʰə
 pəhiṇe: ʃe:ho: t̪a:ra:nəṇḍə ujo:gi: uddʰa:rəkə
 bʰe:tələ t̪ʰələkʰiṇhə d̪i: ɭikʰəne: rəhətʰiṇhə d̪i: o:
 kəuɽa:me: prəbʰa:uɽə bʰəʔ əṇa:ja:ʃe: əpəṇə
 rət̪iṇa:me: d̪o:ʃərəkə ʃa:miɡri: t̪jo:ɽi kəʔlə_I t̪ʰəʔhɪ,
 e:həne: ʃəṇə. a:bə əi kəməla:nəṇḍə d̪iʰa: kə a:ʃrəjə
 t̪əkələṇhɪ mudā: d̪urbʰa:gjə! d̪iʒə_I hiʃa:be:
 bra:hməṇəuə:dəkē: a:gā: bəɽʰəbəɽe:
 kəməla:nəṇḍə d̪iʰa: uə:məpəʔt̪ʰəkə ʃo:ṇərə pəkəɽəi
 t̪ʰəʔhɪ a: ʃa:ma:d̪i:kə ṇja:jəkə bəɽi t̪ʰəɽəbəʔt̪ʰa:həi
 t̪ʰəʔhɪ, t̪əkərə prəti ʃəma:nə:n̪t̪ərə d̪ʰa:ra: ʃət̪je:tə
 ət̪ʰi. ʃi:ɭigəṣṣi bət̪ʰəba: le:lə d̪iʒəmi:nə-d̪iʒətt̪ʰa:bəla:
 lo:kə kəmjū:n̪iʃtə bəṇəla: a: a:bə bra:hməṇəuə:də
 bət̪je:ba:le:lə uə:məpəʔt̪ʰəkə ʃərəṇə, e:he:nə lo:kə
 ʃəbʰəṣṣi kəmjū:n̪iʒməkē: bəhuɽə ṇukəʃa:nə bʰe:lə
 t̪ʰəi.

d̪iṇe:ʃə quma:rə miʃrəkə ʃəbʰəɽa: po:t̪ʰi: a:bə
 huṇəkərə əṇumətiṣṣi upələbdʰə ət̪ʰi uide:hə
 a:ɽka:uəme:hə

<http://videhā.co.in/poth̃i.h̃tm>

e:təʔ e:kəɽa: gəpə mo:nə pa:ɽi d̪i: d̪i: d̪i: d̪iʒə d̪iʒəkʰəṇə
 b̪ilə ge:t̪səkē: pu:t̪ʰələ ge:ləṇhɪ d̪i: ki: o: e:kṣə
 bəkṣə bʰa:rət̪əme: pa:ɽe:ʃi:kə d̪ərəṣṣi d̪e:ri:ṣṣi a:n̪i
 rəhələ t̪ʰəʔhɪ? t̪ʰi huṇəkərə ut̪tərə rəhəṇhɪ d̪i:
 ma:ɽkro:ʃəpʰtə pa:ɽe:ʃi:kə d̪əre: ko:n̪o: ut̪pa:d̪ə
 d̪e:ri:ṣṣi ṇəi ut̪a:rəne: ət̪ʰi. ʃe: uide:hə pe:t̪a:rəme:
 həmə ʃəbʰə əi t̪ərəhəkə ɽṣkə rəhiɽo: e:kəra: a:rə

ṣamriddhā kārāṭṭā rāhābā, ka:rāṇā ṣama:nā:ntāra
 dhā:ra:me: ṣārālā mā:tfhā dūa:re: po:kharikā ṣābhā
 mā:tfhā nāi ṣārāie:, e:tukka: māla:fhā go:tā-go:tā
 kəṣṣārālā mā:tfhā nīka:lāṭṭā rāhālā t̪hāṭhī, nīka:lāṭṭā
 rāhāṭa:.

ṣiṇḍi:ke:ṭe:dā ṣami:kṣa:pārā aṇṭimā prāha:rā.

mu:lā dīne:fā kuma:rā mīfrā (dūi pa:tāṇā ke: bi:tfā
 mē:... 2006): jāhā dh̪ja:nā dē:ne: ki: bā:ṭā hāi
 kī 1923 ṣe: 1946 ke: bi:tfā ko:ṣi: kṣe:ṭrā mē:
 māle:rjā: ṣe: 5,10,000, ka:la:d̪zā:rā
 ṣe: 2,10,000, hāid̪ze: ṣe: 60,000 ṭāṭhā: t̪je:tfākā
 ṣe: 3,000 māuṭē: (kulā 7,83,000) huī:.
 t̪jō:rā pākād̪zā d̪zā: pāra:fārā (ṣa:hītjā
 āka:dē:mi:kā māṭhīli: pāra:mārfāda:ṭri: ṣāmīṭikā
 ṣād̪ṣjā) [d̪zālāprā:ṭārā 2017 (pri. 103)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब । 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया
 से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक
 सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल ! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

mu:lā dīne:fā kuma:rā mīfrā (dūi pa:tāṇā ke: bi:tfā
 mē:... 2006): bhā:rāṭṭāuərṣā mē: bīha:rā mē: ko:ṣi:
 nāḍi: ko: bā:dh̪hāne: ka: ka:mā 12uī: jāṭa:bḍi: mē:
 kīṣi: ra:d̪zā: lākṣmāṇā dūiṭi:jā ne: kārūa:ja: ṭhā:
 āurā iṣā ka:mā ke: līe: uṣāne: prād̪zā: ṣe: 'bi:rā' ki:
 upa:dh̪ī pa:i: āurā nāḍi: ka: ṭāṭābāṇḍhā 'bi:rā bā:dh̪hā'
 kāhāla:ja: iṣā ṭāṭābāṇḍhā ke: āuāfe:ṣā ābhī: bhī:
 ṣupāulā d̪zīle: mē: bhī:mā nāgārā ṣe:
 ko:i: 5 kīlo:mi:ṭārā ḍākṣiṇā mē: ḍīkha:i: pāṭṭe: hāī.

dɔ. pʰrã:ʃɪʃə buka:nəɳə (1810-11) ka: əɳuma:nə
 tʰa: kɪ jəhə bã:dʰə kɪʃi: kɪle: ki: ʃurəkʃa: ke: lɪe: bəɳi:
 ba:həri: ɖi:ua:rə rəha: ho:ga: kjõ:kɪ jəhə bã:dʰə
 dʰəuʃə nɔɖi: ke: pəʃtʃimi: kɪɳa:re: pərə tɪləjuga: ʃe:
 uʃəke: ʃəgəmə təkə 32 kɪlo:mi:tərə ki: ɖu:ri: mē:
 pʰəɪla: hua: tʰa:. dɔ. dəblu:dəblu:. hənʈərə
 (1877) buka:nəɳə ke: ɪʃə təkə ke: ʃa:tʰə ʃəhəmətə
 nəhĩ: tʰe: kɪ jəhə bã:dʰə kɪʃi: kɪle: ki: ʃurəkʃa:
 ɖi:ua:rə tʰa:. ʃtʰa:ɳi:jə lo:gõ: ke: həu:le: ʃe:
 hənʈərə ka: ma:nəɳa: tʰa: kɪ ədʰɪkã:ʃə lo:gə ɪʃe:
 kɪle: ki: ɖi:ua:rə nəhĩ: ma:nəɳe: əurə uɳəke: hɪʃa:bə
 ʃe: jəhə kutʃə əurə hi: tʃi:dʒə tʰi: məgərə uəhə
 nɪʃtʃɪtə ru:pə ʃe: kutʃə kəhəɳe: ki: ʃtʰɪtɪ mē: nəhĩ:
 tʰe:. pʰɪrə bʰi: dʒo: a:mə dʰa:rəɳa: bəɳəɳi: həɪ uəhə
 jəhə həɪ kɪ jəhə ko:ʃi: nɔɖi: ke: kɪɳa:re: bəɳa: ko:i:
 tətəbəɳdʰə rəha: ho:ga: dʒɪʃəʃe: nɔɖi: ki: dʰa:ra:
 ko: pəʃtʃimə ki: o:rə kʰɪʃəkəɳe: ʃe: ro:kə dʒa: ʃəke:.
 lo:gõ: ka: jəhə bʰi: kəhəɳa: tʰa: kɪ əɪʃa: ləgəɳa: tʰa:
 kɪ ɪʃə tətəbəɳdʰə ka: ɳɪrma:nə ka:rjə e:ka:e:kə ro:kə
 ɖɪja: gəja: ho:ga:.

tʃhəɖmə ʃəmi:kʃəkə kəməla:nəɳdə dʒʰa: ɖu:ra:
 tʃo:rə upəɳja:ʃəka:rəkə pi:tʰə tʰo:kəbə, ɖe:kʰu:
 tʃhəɖmə ʃəmi:kʃəkə kəməla:nəɳdə dʒʰa: ɖu:ra:
 uddʰrɪtə tʃo:rə pəkəɖʒə dʒʰa: pərə:ʃərə (mətʰɪli:
 upəɳja:ʃə, ʃəməjə, ʃəma:dʒə a: ʃəu:lə pri. 257-
 258):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पटुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकें रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकें बढ़वैत पटुआ कका कहैत छथिन, “पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकें अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकें रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्यू. डब्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।” एहि तरहें बान्हक मादे

ʈi:ɔ:rə pəkəɖʒə dʒʰa: pəɾa:ʃəɾə (ʃa:ɦitʃə
əka:ɖe:mi:kə məɦʈʰɪli: pəɾa:məɦʃəɖa:ɦri: ʃəmɦɪkə
ʃəɖəʃjə) [ɖʒələpɾā:ɦərə 2017 (pɦ. 31)]:

पदुआ कका पछिला गप केँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू कोसी नदीक बैसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा केँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनेँ छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवतः कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पदुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूढ़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक केँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पदुआ कका केँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि।

जलप्रांतर / 31

mu:lə d̪iːneːʃə kuma:rə mɪʃrə (d̪ui pa:təŋə ke: bi:tʃə mēː... 2006): ko:ʃi: ke: prəuɑ:hə kɪ bʰəja:uəhəʈɑ: ki: e:kə d̪iʰələkəpʰiɾo:d̪iʃəʃɑ:hə t̪ugələkə ki: pʰəud̪iʃə ke: ʃəŋ 1354 mēː b̪əga:lə ʃe: d̪illi: ləutəŋe: ke: ʃəməjə mɪləʈi: h̪əi. b̪əʈɑ:ja: d̪iʃɑ:t̪ɑ: h̪əi kɪ d̪iʃəbə ʃult̪ɑ:ŋə ki: pʰəud̪iʃē: ko:ʃi: ke: kiŋɑ:re: pəhũtʃi: t̪o: d̪e:kʰɑ: kɪ ŋədi: ke: d̪u:ʃəre: kiŋɑ:re: pərə hɑ:d̪iʃi: ʃəmʃuddi:ŋə ɪlija:ʃə ki: pʰəud̪iʃē: muka:bəle: ke: lie: t̪əija:rə kʰəɾi: h̪əi. jəhə uəhi: hɑ:d̪iʃi: ʃəmʃuddi:ŋə t̪ʰe: d̪iʃiŋh̪o:ŋe: hɑ:d̪iʃi:purə t̪əʈʰɑ: ʃəməʃt̪i:purə ʃəhərə bəʃɑ:je: t̪ʰe:. pʰiɾo:d̪iʃə ki: pʰəud̪iʃē: ʃɑ:jəd̪ə kurəʃe:la: ke: a:ʃə-pa:ʃə kiʃi: d̪iʃəgəhə pərə ko:ʃi:

ke: kɪŋa:re: ʃo:ʈʃə mē: pəɾə gəĩ:. nḁḁi: ki: rəpʰt̪a:rə
 uŋhē: a:ge: bəɾʰəŋe: ʃe: ro:kə rəhi: t̪ʰi:. a:kʰɪrəkə:rə
 pʰəɪʃəla: hua: kɪ nḁḁi: ke: ʃa:t̪ʰə-ʃa:t̪ʰə ut̪tərə ki:
 o:rə bəɾʰa: d̪ʒa:jə əurə d̪ʒəhā: nḁḁi: pa:rə kərəŋe:
 la:jəkə ho: d̪ʒa:jə uəhā: pa:ŋi: ki: t̪ʰa:hə li: d̪ʒa:je:
 ʃult̪a:nḁ ki: pʰəud̪ʒē: pra:jəhə ʃəu ko:ʃə u:pərə gəĩ:
 əurə d̪ʒɪja:rəŋə ke: pa:ʃə, d̪ʒo: kɪ uʃi: ʃt̪ʰa:nḁ pərə
 əuəʃt̪ʰɪt̪ə t̪ʰa: d̪ʒəhā: nḁḁi: pəhə:ɾō: ʃe: məɪɖa:nḁ:
 mē: ut̪əɾəʈi: t̪ʰi:, nḁḁi: ko: pa:rə kɪja:. nḁḁi: ki: d̪ʰa:ra:
 to: jəhā: pəʈəli: d̪ʒəru:rə t̪ʰi: pərə prəuə:hə ɪt̪əŋa:
 t̪e:d̪ʒə t̪ʰa: kɪ pā:ʈʃə-pā:ʈʃə ʃəu məŋə ke: bʰa:ri:
 pəʈt̪ʰərə nḁḁi: mē: t̪ɪŋəkō: ki: t̪əɾəhə bəhə rəhe: t̪ʰe:
 d̪ʒəhā: nḁḁi: ko: pa:rə kərəŋa: muməkɪŋə ləga:
 uʃəke: do:nḁ: o:rə ʃult̪a:nḁ ŋe: ha:t̪ʰɪjō: ki: kəʈa:rə
 kʰəɾi: kərə d̪i: əurə ŋi:ʈʃe: uə:li: kəʈa:rə mē: rəʃʃe:
 ləʈəkə:je: gəje: d̪ʒɪʃəʃe: kɪ jəɖi ko:i: a:d̪əmi: bəhəʈa:
 hua: ho: to: ɪʃə rəʃʃō: ki: məɖəɖə ʃe: uʃe: bəʈʃa:ja:
 d̪ʒa: ʃəke:. ʃəmsudd̪i:nḁ ŋe: kəbʰi: ʃo:ʈʃa: bʰi: nḁ t̪ʰa:
 kɪ ʃult̪a:nḁ ki: pʰəud̪ʒē: ko:ʃi: ko: pa:rə kərə lē:gi:
 əurə d̪ʒəbə uʃə ko: ɪʃə ba:t̪ə ka: pəʈa: ləga: kɪ
 ʃuləʈa:nḁ ki: pʰəud̪ʒō: ŋe: ko:ʃi: ko: pa:rə kərəŋe:
 mē: ka:məja:bi: pa: li: həi to: uəhə bʰa:gə ŋɪkəla:.

ʈʃo:rə pəkəɖʒə d̪ʒʰa: pəra:ʃərə (ʃa:hɪʈʃə
 əka:de:mi:kə məɪt̪ʰɪli: pəra:məɾʃəɖa:ʈri: ʃəmiɪkə
 ʃəɖəʃjə) [d̪ʒələprā:t̪ərə 2017 (pri. 105)]:

‘बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल’ कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौने रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना केँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ’ रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनेँ कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनेँ शिकस्त बुझैलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति केँ जतय नदी पार करब कनेँ आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी केँ ठाढ़ क’ देल गेल। नीचाँ बला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क’ गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनेँ छल, जे तुगलकी सेना कोसी पार क’ जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन केँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क’ चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल’ कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।’

(... ji:ghrə əhi: lĩkəpərə a:rə ʃkri:nəʃtə əpəde:tə kəe:lə dʒa:jəʔə.)

uɖe:həkə 363 mə ẽkə d̪iŋã:kə 01 pʰərəbəri: 2023 ʃẽ
pra:rəmbʰə... n̪iʈə n̪əuələ d̪iŋe:ʃə kuma:rə miʃrə

<http://videhā.co.in/> uɖe:hə: prəʈʰəmə məɾʰili:
pɑ:kʃikə i:-pəʈrika: ISSN 2229-547X VIDEHA (since
2004) pərə.

-gəɖʒe:n̪d̪rə tʰɑ:kurə, ʃəmpa:ɖəkə uɖe:hə,
whʰatsapp no
+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://VIDEHA.CO.IN/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

4 (3)

നീതേ നൂവലേ ഫുജിലേ

kəməla:nəṇḍə d̪ʒʰa:kē: həmə kie: tʃʰəḍmə
 ʃəmi:kʃəkə kəhəljəṇi?

ka:rəṇə o: tʃʰəḍmə ʃəmi:kʃəkə tʃʰəṭʰi.

o: likʰəi tʃʰəṭʰi- "məiṭʰili: upəṇja:ʃə-ja:ṭra:kə
 ləgəbhəgə ʃəjə uəʃəkə ba:ḍə məiṭʰilə
 əṇṭəred̪ʒa:ti:jə uiua:həkə ʃəpəṇḍa:, ʃəḍhəʃə a:
 uiḍəmbəṇḍa: pərə gəɾima:juktə upəṇja:ʃə
 likʰəba:kə ʃre:jə gəuri:ṇa:ṭʰəkē: d̪ʒa:ṭtə tʃʰəṇi."

t̪ē ki: kəməla:nəṇḍə d̪ʒʰa: ʃufi:ləʃṣi i: ʃre:jə tʃʰi:ṇi
 le:ləṇi? ki: i: huṇəkəərə bra:hməṇəuə:ḍi: ʃəʃka:rəkə
 əhāka:rə- d̪ʒe: həmə kəkəro: tʃəʃʰa: ʃəkəi tʃʰiəi a:
 kəkəro: uṭa:ri ʃəkəi tʃʰiəi- ke:rə pəra:ka:ʃʰa: ṭʰi:kə,
 a:ki huṇəkəərə əḍʰjəjəṇəkə əbʰa:uəkə prəma:ṇə?

tʃəlu: əhā:kē: ləʃ tʃəli: kəməla:nəṇḍə d̪ʒʰa: ke:rə
 ʃua:ṭʰi: ḍuṇijā:ʃṣi ḍu:rə, tʃʰələ-tʃʰəḍməʃṣi ḍu:rə
 ʃufi:ləkə d̪ʒa:ḍu:bəla: ʃa:hiṭjəkə ṇiṭtʃʰələ
 ḍuṇijā:me:.

əhā:kə ʃua:gəṭə ətʃʰi ʃufi:ləkə ʃa:hiṭjəkə
 ḍuṇijā:me:.

prəʃṭuṭə ətʃʰi ʃufi:ləkə 'ga:məba:li:' (1982) d̪ʒe: a:bə
 upələbḍʰə ətʃʰi uiḍe:hə a:rka:uəme:
 līkə <http://videhā.co.in/pothṭi.h.t̪m> pərə.

pəhɪlə pã:ti:me: upəɲja:sə a:rəmbʰəsẽ pəhɪɲəhɪje:
'ga:məba:li:' upəɲja:səkə s̄əmbəɲdʰəme: s̄ufi:lə
lɪkʰəɪ tʃhətʰɪ-

"uɪdʰəuɑ: uɪuɑ:hə a: əɳtərdʒa:ti:jə uɪuɑ:həkə
s̄əmərtʰəɲəme:."

a: upəɲja:sə a:rəmbʰə.

*ga:məba:li:kə mɪtʃju a: təkʰəɲe: dʒʰəme:la:,
ga:məba:li:kə d̄a:hə s̄əsk̄a:rə ke: kəɾət̄aɪ? bra:hmanə
s̄əma:dʒə kɪ dʒa:d̄əuə s̄əma:dʒə?*

məɪtʰɪli:kə s̄ɪɳdi:ke:te:də s̄əmi:k̄sɑ:pərə əɳtɪmə
prəhɑ:rə.

uɪd̄e:həkə 363 mə əkə d̄ɪɳã:kə 01 pʰərəbəri: 2023 s̄ə
prɑ:rəmbʰə... **ɲɪt̄ə ɲəuələ s̄ufi:lə**

<http://videhā.co.in/> uɪd̄e:hə: prətʰəmə məɪtʰɪli:
pɑ:k̄sɪkə i:-pəɳɪkɑ: ISSN 2229-547X VIDEHA (since
2004) pərə.

-gəɳdʒe:ɳd̄rə tʰɑ:kurə, s̄əmpɑ:d̄əkə uɪd̄e:hə,
wh̄atsapp no
+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://VIDEHA.CO.IN/) ISSN 2229-
547X VIDEHA

5

s̄əɳdʒu: d̄a:sə d̄ʒi:kə tʃɪt̄rəkəla:pərə bəhəsə tʃɪlɪ
rəhələ ətʃɪɪ. kɪtʃɪu go:te: e:kəɾɑ: əɳli:lə mɑ:ɳɪ rəhələ

tʃhətʰɪ t̪ə kɪtʃhɪ go:te: e:kəra: kəla:kə suət̪ətrə
 he:ba:kə pəritʃa:jəkə ma:n̪əi tʃhətʰɪ. uɪde:hə du:n̪u:
 pəkʃəṣ̌ə ʈa:ɪpə kəe:lə a:le:kʰəkə əpi:lə kə/ rəhələ
 ətʃhɪ, a:le:kʰə t̪əʈh̪jəpərəkə he:ba:kə tʃa:hi:
 uʃəkt̪ɪgət̪ə ləga:uə ba: duʃməŋi: bəla: a:le:kʰə n̪əi
 huəjə. əpən̪ə a:le:kʰə
 editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə ʃe:ho:
 pətʰa:u.

6

uɪde:həkə "ʃa:hit̪jɪkə bʰrəʃta:tʃa:rə uɪfe:ʃā:kə"

uɪde:hə "ʃa:hit̪jɪkə bʰrəʃta:tʃa:rə uɪfe:ʃā:kə" le:lə
 n̪im̪n̪əlɪkʰɪt̪ə uɪʃəjəpərə a:le:kʰə i:-me:lə
 editorial.staff.videhəa@gmail.com pərə a:m̪əʈt̪ɪt̪ə
 ətʃhɪ.

1. ʃa:hit̪jə, kəla: a: ʃərəka:ri: əka:d̪əmi:h̪i-
 (kə) purəʃka:rəkə ra:d̪ʒəŋi:t̪əi
 (kʰə) ʃərəka:ri: əka:d̪əmi:me: pəɪʃəba:kə gəe:rə-
 lo:kəṭā:t̪ɪkə uɪd̪h̪a:n̪ə
 (gə) ʃəṭṭa:guṭə a: əka:d̪əmi: ke:rə ka:d̪ʒə kərəba:kə
 t̪əri:ka:
 (gʰə) ʃərəka:ri: ʃəṭṭa:kə tʃhəd̪mə uiro:d̪h̪əme:
 upəd̪ʒələ ʈa:t̪ka:ɪkə ʃəma:n̪ā:t̪ərə ʃəṭṭa:kə
 ka:rjəpədd̪h̪əɪ
 (ŋə) əka:d̪əmi: purəʃka:rəme: pa:i pʰəɪkt̪ərəh̪ə
 mɪt̪h̪əkə ba: jət̪h̪a:r̪h̪ə
2. uʃəkt̪ɪgət̪ə ʃa:hit̪jə ʃəṣṭ̪h̪a:n̪ə a: purəʃka:rəkə
 ra:d̪ʒəŋi:t̪i

3. prəka:ʃəṇə d̪ʒəgəṭame: pəʃəralə bʰrəʃta:tʃja:rə a:
le:kʰəkə
4. məɪtʰɪli:kə tʃʰədmə le:kʰəkə ʃəgəṭʰəṇə a: o:kərə
pəda:ḍʰɪka:ri: ʃəbəhəkə a:tʃərəṇə
5. ʃku:lə-kəle:d̪ʒəkə məɪtʰɪli: uɪbʰa:gəme: pəʃəralə
ʃa:ɦɪtʃɪkə bʰrəʃta:tʃja:rəkə uɪuɪḍʰə ru:pə-
(kə) pa:tʰjəkrəmə
(kʰə) əḍʰjəjəṇə-əḍʰja:pəṇə
(gə) ɲɪjuktɪ
6. ʃa:ɦɪtʃɪkə pətrəka:rɪta:, ruju:, mətʃʰə-ma:la:-
ma:ɪkə a: lo:ka:rpəṇəkə kʰe:lə-t̪əma:ʃa:
7. le:kʰəkə ʃəbəhəkə d̪ʒəṇmə-mərəṇə ʃəta:bd̪i:
ke:rə tʃɪṇa:uə , kəɪl̪ē:d̪ərəuə:ḍə a: t̪əkəra: pa:tʃʰu:kə
ra:d̪ʒəṇi:t̪ɪ
8. ḍəɪɪt̪ə e:uə le:kʰɪka: ʃəbəhəkə ʃəge: bʰe:ḍə-
bʰa:uə a: o:kərə ʃo:ʃəṇəkə uɪuɪḍʰə t̪əri:ka:
9. ko:ṇo: a:ṇə uɪʃəjə.

7

uɪde:hə brɔd̪əka:ʃtə lɪʃtə

uɪde:hə WWW.VIDEHA.CO.IN ʃəmbəṇḍʰi: ʃu:tʃʰəṇa:
le:lə əpəṇə wh̥watsapp ɲəmbərə həməərə
wh̥watsapp no +919560960721 pərə pəṭʰa:u, o:kərə
prəjo:gə ma:t̪rə uɪde:hə ʃəmbəṇḍʰi: ʃəma:tʃja:rə
ḍe:ba:kə le:lə kəe:lə d̪ʒa:e:t̪ə.

-gəḍʒe:ṇḍrə tʰa:kurə, ʃəmpa:ḍəkə uɪde:hə,
wh̥watsapp no

+919560960721 [HTTP://VIDEHA.CO.IN/](http://videha.co.in/) ISSN 2229-547X VIDEHA

əṇuləgṇəkə 3: məɪtʰɪliːmeː tʃʰəḍmə
ṣəmiːkʂaː aː kəməlaːṇəṇḍə dʒʰaː (prəṣṣṓgə-
tʃʰoːrə leːkʰəkə pəḱəḍʒə dʒʰaː pəraːʃərəkə
puraːṇə ṣaːhɪtʃɪkə tʃʰoːrɪkə kʰulaːṣaːpərə
kɪtʃʰu prəmaːṇə)

अनुलग्नक ३: मैथिलीमे छद्म समीक्षा आ कमलानन्द झा
(प्रसंग- चोर लेखक पंकज झा पराशरक पुरान साहित्यिक
चोरिक खुलासापर किछु प्रमाण)

Read the original Article by Douglas Kellner and then blatant copying in hindi version in his own name by Pankaj Parashar published in Pahal-86

After that read blatant intellectual theft/ copying of Maithili Poem by Pankaj Parashar Published in Aarambh-23 (March 2000) and then Shri Arun Kamal's original Hindi Poem "Naye Ilake Me" Ist published by Vani Prakashan in 1996.

Thanks Readers for coming out with so much information.

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

By

Douglas Kellner

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life.

I, however, want to make another distinction between functional intellectuals who serve to reproduce and legitimate the values of existing societies contrasted to critical-oppositional intellectuals who oppose the existing order. Sometimes oppositional intellectuals voice their criticisms in the name of existing values which they claim are being violated (i.e. truth, rights, rule by law, justice, etc.) and sometimes in the name of values or ideas which are said to be higher potentialities of the existing order (i.e. participatory democracy, socialism, genuine equality for women and blacks, ecological restoration, etc.). Functional intellectuals were earlier the classical ideologues, whereas today they tend to be functionaries of parties or interest groups, or mere technicians who devise more efficient means to obtain certain ends, or who apply their skills to increase technical knowledge in various specialized domains (medicine, physics, history, etc.) without questioning the ends, goals, or values that they are serving, or the social utility or disutility of their activities.

Functional intellectuals are thus servants of existing societies who are specialists in legitimation and technical knowledge, while oppositional intellectuals are critics who struggle to create a better society. Critical intellectuals were traditionally those who utilized their skills of speaking and writing to denounce injustices and abuses of power, and to fight for truth, justice, progress, and other universal values. In the words of Jean-Paul Sartre (1974: 285), "the duty of the intellectual is to denounce injustice wherever it occurs." For Sartre, the domain of the critical intellectual is to write and speak within the public sphere, denouncing oppression and fighting for human freedom and emancipation. On this model, a critical intellectual's task is to bear witness, to analyze, to expose, and to criticize a wide range of social evils. The sphere and arena of the critical/oppositional intellectual is the word, and his or her function is to describe and denounce injustice wherever it may occur.

The modern critical intellectual's field of action was what Habermas (1989) called the public sphere of democratic debate, political dialogue, and the writing and discussion of newspapers, journals, pamphlets, and books. Of course, not all intellectuals were critical or by any means progressive. With the rise of modern societies, there was a division between physical and mental labor, and intellectuals became those who specialized in mental labor, producing and distributing ideas and culture, with some opposing and some legitimating the established forms of society.

Thus, intellectuals were split into those critical and oppositional individuals who opposed injustice and oppression, as contrasted to functional intellectuals who produced technical knowledge that served the existing society and those producers of ideology who legitimated the forms of class, race, and gender domination and inequality in modern societies. In the following reflections, I want to discuss some challenges from postmodern theory to the classical conceptions of the critical-oppositional intellectual and some of the ways that new technologies and new public spheres offer new possibilities for democratic discussion and intervention, which call for a redefinition of the critical intellectual. Consequently, I will discuss some changes in the concept of the public sphere and how new technologies and new spheres of public debate and conflict suggest some new possibilities for redefining intellectuals in the present era.

The Public Sphere and the Intellectual

Democracy involves a separation of powers and popular participation in governmental affairs. During the era of the Enlightenment and 18th century democratic revolutions, public spheres emerged where individuals could discuss and debate issues of common concern (see Habermas 1989). The public was also a site where criticism of the state and existing society could circulate. The institutions and spaces of the 18th century democratic public sphere included newspapers, journals,

and a press independent from state ownership and control, coffee houses where individuals read newspapers and engaged in political discussion, literary salons where ideas and criticism were produced, and public assemblies which were the sites of public oratory and debate.

Bourgeois societies split, of course, across class lines and different class factions produced different political parties, organizations, and ideologies with each party attracting specialists in words and writing known as intellectuals. Oppressed groups also developed their own insurgent intellectuals, ranging from representatives of working class organizations, to women like Mary Wollstonecraft fighting for women's rights, to leaders of oppressed groups of color, ethnicity, sexual preference, and so on. Insurgent intellectuals attacked oppression and promoted action that would address the causes of oppression, linking thought to action, theory to practice. Thus, during the 19th century, the working class developed its own oppositional public spheres in union halls, party cells and meeting places, saloons, and institutions of working class culture. With the rise of Social Democracy and other working class movements in Europe and the United States, an alternative press, radical cultural organizations, and the spaces of the strike, sit-in, and political insurrection emerged as sites of an oppositional public sphere.

Intellectuals in modern societies were thus conflicted beings with contradictory social functions. The classical critical intellectual -- represented by figures like the French Enlightenment ideologues, Thomas Paine, Mary Wollstonecraft, and later figures like Heine, Marx, Hugo, Dreyfus, Du Bois, Sartre, and Marcuse -- was to speak out against injustice and oppression and to fight for justice, equality, and the other values of the Enlightenment. Indeed, the Enlightenment itself represents one of the most successful discourses of the critical individual, a discourse and movement which assigns intellectuals key social functions. And yet conservative intellectuals attacked the Enlightenment and its prodigy the French Revolution and produced discourses that legitimated every conceivable form of oppression from class to race, gender, and ethnic domination.

Against the EN and Sartre's model of the committed intellectual who is engaged for freedom (*engagé*), Michel Foucault complained that Sartre represented an ideal of the universal intellectual who fought for universal values such as truth and freedom, and assumed the task of speaking for humanity (1977). Against such an exalted and in his view exaggerated conception, Foucault militated for a conception of the specific intellectual who intervened on the side of the oppressed in specific issues, not claiming to speak for the oppressed, but to intervene as an intellectual in specific issues and debates.

Foucault's conception of the specific intellectual has been accompanied within a new postmodern politics with a turn toward new social movements as the domain of contemporary politics (Laclau and Mouffe 1985), replacing the state and the national realm of party politics. For a postmodern politics, power is diffuse and local and not merely to be found in macroinstitutions like the workplace, the state, or patriarchy. Macropolitics that goes after big institutions like the state or capital is to be replaced by micropolitics, with specific intellectuals intervening in spheres like the university, the prison, the hospital, or for the rights of specific oppressed groups like sexual or ethnic minorities. Global and national politics and theories are rejected in favor of more local micro politics, and the discourse and function of the intellectuals is seen as more specific, provisional, and modest than in modern theory and politics, subordinate to local struggles rather than more ambitious projects of emancipation and social transformation.

In my view, such a binary distinction between macro and micro theory and politics is problematical, as are absolutist commitments to either modern or postmodern theory tout court (Best and Kellner 1991 and 1997). Using the example of the events of 1989 that saw the collapse of communism, for instance, it is clear that the popular offensives against oppressive communist power combined micro and macropolitics, moving from local and specific struggles rooted in union halls, universities, churches, and small groups to mass demonstrations forcing democratic reforms and even classical mass insurrection aiming at an overthrow of the existing order, as in Romania. In these struggles, intellectuals played a variety of roles and deployed a diversity of discourses, ranging from the local and specific to the national and general.

Thus, whereas I would argue that postmodern theory contains important criticism of some of the illusions and ideologies of the traditional modern intellectual, it goes too far in rejecting the classical role of the critical intellectual. Moreover, I shall suggest that some of the modern conception of the critical and oppositional intellectual remains useful. I would, in fact, reject the particular/universal intellectual dichotomy in favor of developing a normative concept of the critical public intellectual. The public intellectual -- on this conception -- intervenes in the public sphere, fights against lies, oppression, and injustice and fights for rights, freedom, and democracy à la Sartre's committed intellectual. But a democratic public intellectual on my conception does not speak for others, does not abrogate or monopolize the function of speaking the truth, but simply participates in discussion and debate, defending specific ideas, values, or norms or principle that may be particular or universal. But if universal, like human rights, they are contextual, provisional, normative and general and not valid for all time. Indeed, rights are products of social struggles and are thus social constructs and not innate or natural

entities -- as the classical natural rights theorists would have it. But rights can be generalized, extended, and can take universal forms -- as with, for instance, a UN charter of human rights that holds that certain rights are valid for all individuals -- at least in this world at this point in time.

Consequently, one does not need all of the baggage of the universal intellectual to maintain a conception of a public or democratic intellectual in the present era. Intellectuals may well seek to occupy a higher ground than particularistic interests, a common ground seeking public interests and goods. But intellectuals should not abrogate the right to speak for all and should be aware that they are speaking from a determinate position with its own biases and limitations. Moreover, intellectuals should learn to get out of their particular frame of reference for more general ones, as well as to be able to take the position of the other, to empathize with more marginal and oppressed groups, to learn from them, and to support their struggles. To perpetually criticize oneself, to develop the capacity for self-reflection and critique -- as well as self-expression -- is thus part of the duty of the democratic intellectual.

New Technologies, New Public Spheres, and New Intellectuals

In the following discussion, I will argue that although the public intellectual should assume new functions and activities today, the critical capacities and vision of the classical critical intellectual are still relevant, thus I suggest building on models of the past, rather than simply throwing them over, as in some types of postmodern theory. I want to suggest that rethinking the intellectual and the public sphere today requires rethinking the relationship between intellectuals and technology.

In a certain sense, there was no important connection between the classical intellectual and technology. To be sure, intellectuals -- especially scientific scholars like Leonardo de Vinci, Galileo, or Darwin -- deployed technologies and entire groups like the British Royal Society were concerned with technologies and were indeed often inventors themselves. Some intellectuals used printing presses and were themselves printers and many, though not all, of the major intellectuals of the 20th century probably used a typewriter, though I personally know of no major studies of the relationship between the typewriter and intellectuals. Yet a classical intellectual did not have to intrinsically deploy any specific technology and there was thus no intimate connection between intellectuals and technology.

I now want to argue that in the contemporary high-tech societies there is emerging a significant expansion and redefinition of the public sphere and that these developments, connected primarily with media and computer technologies, require a reformulation and expansion of the concept of critical or committed intellectual,

as well as a redefinition of the public intellectual. Earlier in the century, John Dewey envisaged developing a newspaper that would convey "thought news," bringing all the latest ideas in science, technology, and the intellectual world to a general public, which would also promote democracy (see the discussion of this project in Czitrom 1982: 104ff). In addition, Bertolt Brecht and Walter Benjamin (1969) saw the revolutionary potential of new technologies like film and radio and urged radical intellectuals to seize these new forces of production, to "refunction" them, and to turn them into instruments to democratize and revolutionize society. Sartre too worked on radio and television series and insisted that "committed writers must get into these relay station arts of the movies and radio" (1974: 177; for discussion of his *Les temps modernes* radio series, see 177-180).

Previously, radio, television, and the other electronic media of communication tended to be closed to critical and oppositional voices both in systems controlled by the state and in private corporations. Public access and low power television, and community and guerilla radio, however, open these technologies to intervention and use by critical intellectuals. For some years now, I have been urging progressives to make use of new communications broadcast media (Kellner 1979; 1985; 1990; 1992) and have in fact been involved in a public access television program in Austin, Texas since 1978 which has produced over 600 programs and won the George Stoney Award for public affairs television. My argument was that radio, television, and other electronic modes of communication were creating new public spheres of debate, discussion, and information and that intellectuals who wanted to engage the public, to be where the people were at, and who thus wanted to intervene in the public affairs of their society should make use of these new media technologies and institutions, and develop new communication politics and new media projects.

In fact, one can argue that the victory of Reagan and the Right in the United States in 1980 was related to the Right's effective mobilization of conservative intellectuals and their use of television, radio, fax and computer communication, direct mailings, telephones, and other sophisticated political uses of new technologies, as well as more traditional print media. Furthermore, one could argue that Clinton's victory over Bush in 1992, and the surprising success of the Perot campaign, were related to effective uses of communication technologies. And more recently in the U.S., the Republican and rightwing success in the 1994 elections can be related to their use of talk radio, computer bulletin boards, and other technologies. Indeed, Newt Grinrich, William Bennett, and other conservatives have made very effective use of public access television, radio, computer networks, book promotion tours with high media exposure, and other technologies to promote their ideas. Yet it is generally acknowledged that the Clinton administration deployed much more effective communications politics in the 1996 election than the Dole

campaign. Effective CU politics are thus now essential to political success in national and local conflicts and often which side has the most effective politics of CU wins the struggle in question.

Consequently, I would argue that effective use of technology is essential in contemporary politics and that intellectuals who wish to intervene in the new public spheres need to deploy new communications media to participate in democratic debate and to shape the future of contemporary societies and culture. My argument is that first broadcast media like radio and television, and now computers have produced new public spheres and spaces for information, debate, and participation that contain both the potential to invigorate democracy and to increase the dissemination of critical and progressive ideas -- as well as new possibilities for manipulation, social control, and the promotion of conservative positions. But participation in these new public spheres -- computer bulletin boards and discussion groups, talk radio and television, and the emerging sphere of what I call cyberspace democracy require critical intellectuals to gain new technical skills and to master new technologies.

I am thus suggesting that intellectuals in the present moment must master new technologies and that there is thus a more intimate relationship between intellectuals and technology than in previous social configurations. To be an intellectual today involves use of the most advanced forces of production to develop and circulate ideas, to do research and involve oneself in political debate and discussion, and to intervene in the new public spheres produced by broadcasting and computing technologies. New public intellectuals should attempt to develop strategies that will use these technologies to attack domination and to promote education, democracy, and political struggle -- or whatever goals are normatively posited as desirable to attain. There is thus an intrinsic connection in this argument between the fate of intellectuals and the forces of production which, as always, can be used for conservative or progressive ends.

Toward a Radical Democratic Techno-Politics

A revitalization of democracy in capitalist societies will therefore require a democratic media politics. Such a politics could involve a two-fold strategy of, first, attempting to democratize existing media to make them more responsive to the "public interest, convenience, and necessity." In the United States, the media watchdog group FAIR (Fairness and Accuracy in Media) has developed this alternative, criticizing mainstream media for failing to assume their democratic and journalistic responsibilities and calling for an expansion of voices and ideas within the media system. Another strategy involves the development of oppositional media, alternatives to the mainstream, developed outside of the established media

system. On my view, both strategies are necessary for the development of a democratic media politics and it is a mistake to pursue one at the neglect of the other.

Developing a radical democratic media politics thus involves continued relentless criticism of the existing media system, attempts to democratize and reform it, and the production of alternative progressive media. On my account, democratizing our media system will require expansion of the alternative press, a revitalization of public television, an increased role for public access television, the eventual development of a public satellite system, democratized computer networks, and oppositional cultural politics within every sphere of culture, ranging from music to visual to print culture.

Community and Low-Power Radio

Community radio has long provided an alternative set of voices to the highly commercialized mainstream radio. Citizen-band (CB) and short-wave radio allows individuals to directly communicate with each other. Many countries have also experimented with low-power community radio, which enables groups to actually bring individuals out of their homes to public places to engage in discussion or communal activity. Low-power radio enables individuals to directly communicate with their neighbors through call-in telephone connections, or through discussions in nearby studios, and thus provide democratic and participatory institutions (see Box 3).

Low-power radio, however, is subject to quick suppression by the state, as happened in Japan which had an extensive low-power radio culture in play that was shut-down almost overnight when the state outlawed low-power broadcasting. In the U.S., there have been some low-power radio experiments, but the government too has cracked down on these local attempts to democratize radio. A democratic media politics should thus struggle for low-power radio and to increase the possibilities of direct communication through radio technology.

Ironically, despite the higher costs of television technology, there are probably more immediate possibilities for democratic alternative television than in radio. As mentioned, while low-power radio technologies are relatively inexpensive, they are easily suppressed by a state which opposes democratic and free-wheeling communication. Community radio has been curtailed by saturation of FM and AM frequencies and in most places there is simply not room for legal community radio stations. During the early 1990s in Austin, Texas, for instance, a vicious battle took place between the University of Texas and a local community-based co-op radio group for the remaining FM frequency band. Hence, it has been difficult to develop

new radio outlets for public communication with the previous limited spectrum allotment, although fiber-optic community cable system and the Internet also make possible a dramatic expansion of community and alternative road which could make possible Brecht's vision of a radio system with every individual a sender.

Public Access Television

Public access television has been for some decades now an established venue for alternative democratic communication. The rapid expansion of public access television in the 1970s in the U.S. provided new possibilities for progressive individuals and groups to produce video programming that cuts against the conservative programming which dominates mainstream television in the United States. Progressive access programming is now being cablecast regularly in such places as New York, Los Angeles, Boston, Chicago, Atlanta, Madison, Urbana, New Orleans, Austin, and perhaps as many as 2,000 other towns or regions of the country. Public access television, in most cases, provides free equipment and airtime to individuals and groups who want to make their own programming. Usually, one must take a course to actually use studio and editing equipment and a few systems lease the equipment and airtime, but, for the most part, where there are public access channels, the cable systems make them available for public use and they are usually managed by an independent body, answerable to the community, and often financed by the cable system.

When cable television began to be widely introduced in the early 1970s, the Federal Communications Commission mandated in 1972 that "beginning in 1972, new cable systems {and after 1977, all cable systems} in the 100 largest television markets be required to provide channels for government, for educational purposes, and most importantly, for public access." This mandate suggested that cable systems should make available three public access channels to be used for state and local government, education, and community public access use. "Public access" was construed to mean that the cable company should make available equipment and air time so that literally anybody could make noncommercial use of the access channel, and say and do anything that they wished on a first-come, first-served basis, subject only to obscenity and libel laws and prohibitions against advertising and pitches for money. Creating an access system required, in many cases, setting up a local organization to manage the access channels, though in other systems the cable company itself managed the access center.

In the beginning, however, few, if any, cable systems made as many as three channels available, but some systems began offering one or two access channels in the early to mid 1970s. The availability of access channels depended, for the most part, on the political clout of local governments and committed, and often unpaid,

local groups to convince the cable companies, almost all privately owned, to make available an access channel. Here in Austin, for example, a small group of video activists formed Austin Community Television in 1973 and began broadcasting with their own equipment through the cable system that year. Eventually, they received foundation and CentertainmentA government grants to support their activities, buy equipment, and pay regular employees salaries. A new cable contract signed in the early 1980s called for the cable company to provide \$500,000 a year for access and after a difficult political struggle, which I shall mention later, were able to get at least \$300,000-\$400,000 a year to support Austin Community Television activities.

A 1979 Supreme Court decision, however, struck down the 1972 FCC ruling on the grounds that the FCC did not have the authority to mandate access, an authority which supposedly belongs to the U.S. Congress. Nonetheless, cable was expanding so rapidly and becoming such a high-growth competitive industry that city governments considering cable systems were besieged by companies making lucrative offers (20 to 80 channel cable systems) and were able to negotiate access channels and financial support for a public access system. Consequently, public access grew significantly during the early 1980s.

Where there are operative public access systems, individuals have promising, though not sufficiently explored, possibilities to produce and broadcast their own television programs. In Austin, Texas, for example, there have been weekly anti-nuclear programs, black and chicano series, gay programs, countercultural and anarchist programs, an atheist program, feminist and women's programs, labor programming, and a weekly progressive news magazine, *Alternative Views*, with which I am involved, that has produced over 470 hour-long programs from 1978 to the present on a wide variety of topics. We combine news reports from alternative sources with discussion, documentaries, and video-footage from alternative sources. *Paper Tiger Television* in New York combines critique of corporate media by media critics with imaginative sets, visuals, editing, and so on. A labor-oriented program, *The Mill Hunk News*, in Pittsburgh used to combine news reports of labor issues with documentary interviews with workers, music-videos, and other creative visuals, while *Labor Beat* in Chicago also uses documentary footage, music, drama, and collages of images, as well as interview and talking head formats, to present alternative information (see Box 4).

There have been some experiments with national progressive satellite networks, although they have suffered from inadequate funding and the failure of often conservative-owned cable systems to carry progressive programming. While public access television is still in a relatively early stage of development in the U.S. and Europe, it contains the promise of providing a different type of alternative television.

Despite obstacles to its use, public access provides the one institution in the commercial and state broadcasting systems that is at least potentially open to progressive intervention. It is self-defeating simply to dismiss broadcast media as tools of manipulation and to think that print media are the only tools of communication and political education open to progressives. Surveys have shown that people take more seriously individuals, groups, and politics that appear on TV; thus the use of television could help progressive movements and struggles gain legitimacy and force in the shifting and contradictory field of U.S. politics. The Right has been making effective use of new technologies and media of communication, and for progressives to remain aloof is a luxury that they can no longer afford.

Of course, many will claim that democratic politics involves face-to-face conversation, discussion, and producing consensus. But for intelligent debate and consensus to be reached, individuals must be informed and radio, television, and computers are important sources of information in the present age. Thus I am not proposing that media politics supplement all political activity and organizing, but am suggesting that a media politics should be developed to help activist groups and individuals obtain and disseminate information. In Austin, Texas, for instance, a group, Council for Public Media, has been working to inform activist groups how they can get information through the new computer technologies and how they can use the press, broadcast media, and other methods of communication to get their messages out. Activist groups are coming to see that media politics is a key element of political organization and struggle and thus more work on developing institutions and strategies for media politics is necessary.

Indeed, if progressive groups and movements are to produce a genuine alternative to the Right, they must increase their mass base and circulate their struggles to more segments of the population. After all, most people get their news and information from television, and the broadcast media arguably play a decisive role in defining political realities, shaping public opinion, and determining what is or what is not to be taken seriously. If progressives want to play a role in local and national political life, they must come to terms with the realities of electronic communication and computer technologies in order to develop strategies to make use of new technologies and possibilities for intervention.

The Democratization of Computers and Information

Other possibilities for expanding a system of democratic techno-politics reside in new computer and information technologies. It appears that there will be a merger of entertainment and information centers in the homes of the future with all possible print media information accessible by computer and all visual media entertainment and information resources available for home

computer/entertainment center access. But the threat--and likelihood if alternative concepts are not developed and disseminated--is that this information and entertainment material will be thoroughly commodified, available only to those who can afford to pay. Consequently, it is necessary to begin devising public alternatives to these private/corporate information and entertainment systems of the future.

Given the growing importance of computers and information in the new technocapitalist society, producing new information networks and systems must therefore be an essential ingredient of a progressive media and information politics. The computerization of the world is well underway and possibilities are growing for new information networks and computer communication systems. To avoid corporate and government monopolization and control of information, new public information networks and centers are also necessary so that citizens of the future can have access to the information needed to intelligently participate in a democratic society. For computers, like broadcasting, can be used for or against democracy.

Indeed, computers are a potentially democratic technology. While broadcast communication tends to be one-way and unidirectional, computer communication is potentially bi-, or even omni-, directional. Individuals can use computers to do word-processing to communicate with other individuals, or can directly communicate with others via modems which use the telephone to link individuals with each other. Modems can tap into community bulletin boards, web sites, or computer conference programs, that make possible a new type of public communication and progressives should intervene in these information modes as well as participating in public debate and discussion. For instance, many computer bulletin boards and web sites have a political debate conference where individuals can type in their opinions and other individuals can read them and if they wish respond. This constitutes a new form of public dialogue and interaction.

Computer data bases and web sites provide essential sources of information and new technologies that tremendously facilitates information-searching and research. Mainstream data bases include Lexis/Nexis and Dialogue which contain a tremendous array of newspapers, magazines, journals, transcripts of TV programs, news conferences, congressional hearings, and newsletters, reproduced in full. Alternative data bases include Peacenet which has over 600 conferences on topics of ecology, war and peace, feminism, and hundreds of other topics. Here progressives put in alternative information and some of the conferences have lively debates. Between the mainstream and alternative computer data bases, individuals and groups can access a tremendous amount of information in a relatively short time.

I was able to research my book on the media and the Gulf war, for instance, because I was able to access information on various topics from a variety of sources

simply by punching in code words which enabled me to discern the conflicting media versions of the Gulf war and to put in question the version being promoted by the Bush administration and Pentagon. Eventually, the lies and disinformation promoted by the U.S. government in the war were thoroughly exposed by a variety of sources, accessible to computer data base searches. Corporations, government institutions, the major political parties, and other groups are taking advantage of these computer data bases and progressive must learn to access and use them to produce the information necessary to prevail in the public debates of the future.

But the politics of information in the future must struggle to see that alternative information is accessible in mainstream computer data bases, as well as alternative ones. Many data bases and information services omit leftist, feminist, environmentalist, and other alternative information sources from their listings, thus in effect shutting out radical alternatives in information sources, much as the broadcasting networks exclude dissident voices from broadcast communication. Progressive groups and alternative publications should struggle to make sure that their information sources and services are listed in data base bibliographies and source material.

Yet the proliferation of the World Wide Web enables independent and alternative groups and individuals to create their own web sites, to make their information available to people through the globe, often free of charge. In the next section, I will give some examples of how computer techno-politics have deployed web sites, bulletin-boards, mailing lists, and email campaigns to promote a variety of political struggles. First, however, I want to conclude this section by noting that a synergy is emerging between the new sources of information, new media and technologies, and political organization and struggle. Print and broadcast media organs can obtain information from computers and disseminate it to the public. Political groups can obtain information from these sources and disseminate it back through print, broadcast, and computer technologies. Information critical of, say, transnational corporate policies can be disseminated through a multiplicity of sites, so political groups need to be aware of the potential for the transmission of information through a variety of media in the contemporary era.

Moreover, the Internet may be a vehicle for new forms of alternative radio, television, film, art, and every form of culture as well as information and print material. New multimedia technologies are already visible on web sites and Internet radio and television is now in its infancy. This would truly make possible Brecht's dream of a communications system where everyone was a sender and receiver and would greatly proliferate the range and diversity of voices and texts and would also no doubt give a new dimension of the concept of information/cultural overload.

Indeed, we must obviously gain a whole set of new literacies to use and deploy the new technologies (see Kellner, forthcoming). But in conclusion, I want to limit my focus on new technologies and techno-politics of the present day.

Techno-Politics and Political Struggle

Since new technologies are in any case dramatically transforming every sphere of life, the key challenge is how to theorize this great transformation and how to devise strategies to make productive use of the new technologies. Obviously, radical critique of dehumanizing, exploitative, and oppressive uses of new technologies in the workplace, schooling, public sphere, and everyday life are more necessary than ever, but so are strategies that use new technologies to rebuild our cities, schools, economy, and society. I want to focus, therefore, in the remainder of this section on how new technologies can be used for increasing democratization and empowering individuals.

Given the extent to which capital and its logic of commodification have colonized ever more areas of everyday life in recent years, it is somewhat astonishing that cyberspace is by and large decommodified for large numbers of people -- at least in the overdeveloped countries like the United States. In the U.S., government and educational institutions, and some businesses, provide free Internet access and in some cases free computers, or at least workplace access. With flat-rate monthly phone bills (which I know do not exist in much of the world), one can thus have access to a cornucopia of information and entertainment on the Internet for free, one of the few decommodified spaces in the ultracommodified world of technocapitalism.

Obviously, much of the world does not even have telephone service, much less computers, and there are vast inequalities in terms of who has access to computers and who participates in the technological revolution and cyberdemocracy today. Critics of new technologies and cyberspace repeat incessantly that it is by and large young, white, middle or upper class males who are the dominant players in the cyberspaces of the present, and while this is true, statistics and surveys indicate that many more women, people of color, seniors, and other minority categories are becoming increasingly active. Moreover, it appears that computers are becoming part of the standard household consumer package and will perhaps be as common as television sets by the beginning of the next century, and certainly more important for work, social life, and education than the TV set. Moreover, there are plans afoot to wire the entire world with satellites that would make the Internet and communication revolution accessible to people who do not now even have telephones, televisions, or even electricity.

However widespread and common -- or not -- computers and new technologies become, it is clear that they are of essential importance for labor, politics, education, and social life, and that people who want to participate in the public and cultural life of the future will need to have computer access and literacy. Moreover, although there is the threat and real danger that the computerization of society will increase the current inequalities and inequities in the configurations of class, race, and gender power, there is the possibility that a democratized and computerized public sphere might provide opportunities to overcome these inequities. I will accordingly address below some of the ways that oppressed and disempowered groups are using the new technologies to advance their interests and progressive political agendas. But first I want to dispose of another frequent criticism of the Internet and computer activism.

Critics of the Internet and cyberdemocracy frequently point to the military origins of the technology and its central role in the processes of dominant corporate and state powers. Yet it is amazing that the Internet for large numbers is decommodified and is becoming more and more decentralized, becoming open to more and more voices and groups. Thus, cyberdemocracy and the Internet should be seen as a site of struggle, as a contested terrain, and progressives should look to its possibilities for resistance and circulation of struggle. Dominant corporate and state powers, as well as conservative and rightist groups, have been making serious use of new technologies to advance their agendas and if progressives want to become players in the political battles of the future they must devise ways to use new technologies to advance a progressive agenda and the interests of the oppressed and forces of resistance and struggle.

There are by now copious examples of how the Internet and cyberdemocracy have been used in progressive political struggles. A large number of insurgent intellectuals are already making use of these new technologies and public spheres in their political projects. The peasants and guerilla armies struggling in Chiapas, Mexico from the beginning used computer data bases, guerrilla radio, and other forms of media to circulate their struggles and ideas. Every manifesto, text, and bulletin produced by the Zapatista Army of National Liberation who occupied land in the southern Mexican state of Chiapas in 1994 was immediately circulated through the world via computer networks. In January 1995, the Mexican government moved against the movement and computer networks were used to inform and mobilize individuals and groups throughout the world to support the Zapatistas struggles against repressive Mexican government action. There were many demonstrations in support of the rebels throughout the world, prominent journalists, human rights observers, and delegations travelled to Chiapas in solidarity and to report on the uprising, and the Mexican and U.S. governments were bombarded with messages

arguing for negotiations rather than repression; the Mexican government accordingly backed off their repression of the insurgents and as of this writing in August 1997, they have continued to negotiate with them.

Earlier, audiotapes were used to promote the revolution in Iran and to promote alternative information by political movements throughout the world (see Downing 1984). The Tianenaman Square democracy movement in China and various groups struggling against the remnants of Stalinism in the former communist bloc and Soviet Union used computer bulletin boards and networks, as well as a variety of forms of communications, to circulate their struggles. Opponents involved in anti-nafta struggles made extensive use of the new communication technology (see Brenner 1994 and Fredericks 1994). Such multinational networking and circulation of information failed to stop nafta, but created alliances useful for the struggles of the future. As Witheford (forthcoming) notes: "The anti-nafta coalitions, while mobilizing a depth of opposition entirely unexpected by capital, failed in their immediate objectives. But the transcontinental dialogues which emerged checked -- though by no means eliminated--the chauvinist element in North American opposition to free trade. The movement created a powerful pedagogical crucible for cross-sectoral and cross-border organizing. And it opened pathways for future connections, including electronic ones, which were later effectively mobilized by the Zapatista uprising and in continuing initiatives against maquiladora exploitation."

Thus, using new technologies to link information and practice, to circulate struggles, is neither extraneous to political battles nor merely utopian. Even if material gains are not won, often the information circulated or alliances formed can be of use. For example, two British activists were sued by the fastfood chain McDonald's for distributing leaflets denouncing the corporation's low wages, advertising practices, involvement in deforestation, harvesting of animals, and promotion of junk food and an unhealthy diet. The activists counterattacked, organized a McLibel campaign, assembled a website with a tremendous amount of information criticizing the corporation, and assembled experts to testify and confirm their criticisms. The five-year civil trial, ending ambiguously in July 1997, created unprecedented bad publicity for McDonald's and was circulated throughout the world via Internet websites, mailing lists, and discussion groups. The McLibel group claims that their website was accessed over twelve million times and the Guardian reported that the site "claimed to be the most comprehensive source of information on a multinational corporation ever assembled" and was indeed one of the more successful anticorporate campaigns (February 22, 1996; visit <http://www.envirolink.org/mcspotlight/home.html>).

Many labor organizations are also beginning to make use of the new technologies. Mike Cooley (1987) has written of how computer systems can reskill rather than deskill workers, while Shosana Zuboff (1988) has discussed the ways in which high-tech can be used to "informate" workplaces rather than automate them, expanding workers knowledge and control over operations rather than reducing and eliminating it. The Clean Clothes Campaign, a movement started by Dutch women in 1990 in support of Filipino garment workers has supported strikes throughout the world, exposing exploitative working conditions (see their website at <http://www.cleanclothes.org/1/index.html>). In 1997, activists involved in Korean workers strikes and Merseyside dock strike in England used websites to gain international solidarity (for the latter see <http://www.gn.apc.org/lbournet/docks/>).

Most labor organizations, such as the North South Dignity of Labor group, note that computer networks are useful for coordinating and distributing information, but cannot replace print media that is more accessible to more of its members, face-to-face meetings, and traditional forms of political struggle. Thus, the trick is to articulate one's communications politics with actual political movements and struggles so that cyberstruggle is an arm of political battle rather than its replacement or substitute. The most efficacious Internet struggles have indeed intersected with real struggles ranging from campaigns to free political prisoners, to boycotts of corporate projects, to actual political struggles, as noted above.

Hence, to capital's globalization from above, cyberactivists have been attempting to carry out globalization from below, developing networks of solidarity and circulating struggle throughout the globe. To the capitalist international of transnational corporate globalization, a Fifth International of computer-mediated activism is emerging, to use Waterman's phrase (1992), that is qualitatively different from the party-based socialist and communist Internationals. Such networking links labor, feminist, ecological, peace, and other progressive groups providing the basis for a new politics of alliance and solidarity to overcome the limitations of postmodern identity politics (on the latter, see Best and Kellner 1991, 1997, and forthcoming).

Moreover, a series of struggles around gender and race are also mediated by new communications technologies. After the 1991 Clarence Thomas Hearings in the United States on his fitness to be Supreme Court Justice, Thomas's assault on claims of sexual harassment by Anita Hill and others, and the failure of the almost all male US Senate to disqualify the obviously unqualified Thomas, prompted women to use computer and other technologies to attack male privilege in the political system in the United States and to rally women to support women candidates. The result in

the 1992 election was the election of more women candidates than in any previous election and a general rejection of conservative rule.

Many feminists have now established websites, mailing lists, and other forms of cybercommunication to circulate their struggles. Likewise, African-American insurgent intellectuals have made use of broadcast and computer technologies to advance their struggles. John Fiske (1994) has described some African-American radio projects in the "techostruggles" of the present age and the central role of the media in recent struggles around race and gender. African-American "knowledge warriors" are using radio, computer networks, and other media to circulate their ideas and counter-knowledge on a variety of issues, contesting the mainstream and offering alternative views and politics. Likewise, activists in communities of color -- like Oakland, Harlem, and Los Angeles -- are setting up community computer and media centers to teach the skills necessary to survive the onslaught of the mediatization of culture and computerization of society to people in their communities.

Obviously, rightwing and reactionary groups can and have used the Internet to promote their political agendas. In a short time, one can easily access an exotic witch's brew of ultraright websites maintained by the Ku Klux Klan, myriad neo-Nazi groups including Aryan Nations and various Patriot militia groups. Internet discussion lists also promote these views and the ultraright is extremely active on many computer forums, as well as their radio programs and stations, public access television programs, fax campaigns, video and even rock music production. These groups are hardly harmless, having promoted terrorism of various sorts ranging from church burnings to the bombings of public buildings. Adopting quasi-Leninist discourse and tactics for ultraright causes, these groups have been successful in recruiting working class members devastated by the developments of global capitalism which have resulted in widespread unemployment for traditional forms of industrial, agricultural, and unskilled labor.

The Internet is thus a contested terrain, used by Left, Right, and Center to promote their own agendas and interests. The political battles of the future may well be fought in the streets, factories, parliaments, and other sites of past struggle, but all political struggle is already mediated by media, computer, and information technologies and will increasingly be so in the future. Those interested in the politics and culture of the future should therefore be clear on the important role of the new public spheres and intervene accordingly.

बुद्धिजीवी, लोक वृत्त और टेक्नो पॉलिटिक्स

बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों का वर्गीकरण भी विवाद का विषय बनता जा रहा है। जिगमेंट बोमन बुद्धिजीवियों को समाज की एक ऐसी इकाई के रूप में देखते हैं जो सामाजिक संस्थाओं की सेवा करने के लिए वैश्विक मूल्यों का विधेयन करते हैं। इस वर्ग के बुद्धिजीवियों के बारे में ऐसा माना जाता है कि ये बुद्धिजीवी अपनी योग्यता के आधार पर आम जनमानस के लिए मानवाकृतियों, लोक में घटित घटनाओं आदि की बेहतर व्याख्या प्रस्तुत करते हैं। अमेरिकी बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों की भूमिका को लेकर जो गरमा-गरम बहस छिड़ी हुई है उनमें से एक धड़े का मानना है कि फिलवक्त जो सामाजिक और वैश्विक हालात हैं उसमें बुद्धिजीवियों की स्थिति में आधुनिक बुद्धिजीवियों से लेकर उत्तर आधुनिक बुद्धिजीवियों तक में बदलाव आया है। दिलचस्प यह है कि पश्चिम के बुद्धिजीवियों में जैसे ही यह बदलाव आया उसका त्वरित असर हिंदी के उन उत्तर-आधुनिक बुद्धिजीवियों पर भी पड़ा, जो कुछ साल पहले तक उत्तर-आधुनिकता के भारतीय प्रवक्ता होने का दावा करते नहीं अघाते थे। जहाँ एक ओर आधुनिक बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के कार्यकारी इकाई के तौर पर नई आधुनिक समाज-व्यवस्था का विधेयन करते हैं वहीं दूसरी ओर इस प्रकार सामाजिक जीवन में बुद्धिजीवियों की भूमिका के राजनीतिक विकेन्द्रीकरण के सिद्धांत का भी प्रतिपादन करते हैं।

नोम चोम्स्की के बाद की पीढ़ी में वामपंथी रुझान के कवियों/विचारकों और बुद्धिजीवियों की संख्या में निरंतर बढ़ोत्तरी जारी है। बुश प्रशासन अपनी तमाम नीतियों को लेकर पनप रहे असंतोष और मुखर होते प्रतिरोधी स्वर को लेकर भी हैरान-परेशान है। गौरतलब है कि 2003 में इराक हमले की पीठिका बनते समय भी वहां के बुद्धिजीवियों ने बुश प्रशासन की आलोचना की थी और आज आम जनता वहाँ से अमेरिकी सैनिकों की अविलंब वापसी की मांग कर रही है। मगर राष्ट्रपति जार्ज डब्ल्यू. बुश के सिपहसालारों ने इन विरोधों की न तब परवाह की और न अब ऐसा लगता है कि उन पर कोई खास असर पड़ा है। अमेरिका स्थित कोलंबिया यूनिवर्सिटी में दर्शनशास्त्र के प्रोफेसर डगलस कैलनर ने कुछ वर्ष पूर्व, 2005 के आखिर में छपी अपनी किताब 'मीडिया स्पेक्टैकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी' में इन मुद्दे पर जोरदार बहस की है कि इन दिनों मीडिया में जिन मुद्दों को जनहित के नाम पर उठाया जा रहा है वह असल में जनहित के वास्तविक मुद्दों से लोगों का ध्यान हटाने की एक शांतिर चाल है। 9/11 के बाद मीडिया ने जिस तरह से अपना चेहरा और चाल दोनों को बदला है - कैलनर खास तौर पर इससे चिंतित होते हैं और बुद्धिजीवियों के बीच खास-

खास बिन्दुओं पर चिंतन का आह्वान करते हैं। इसी तरह 'द वार फॉर द व्हाइट हाउस' किताब में वे अमेरिकी विदेश, रक्षा और आर्थिक नीतियों की गंभीरता से नये-नये तथ्यों की रोशनी में न सिर्फ आलोचना करते हैं बल्कि खासी मजमूम भी करते हैं।

अभी हाल ही में छपी वाशिंगटन डी.सी. के बाशिंदे मिखाइल मैकडोनाल्ड की 'द अमेरिकन इंटरैस्ट' नामक छपी किताब में खास तौर पर अमरीकी हितों और वैश्विक परिदृश्य की पड़ताल की गई है। उन्होंने एक और बेहद दिलचस्प किताब 'द स्ट्रेंजर इन क्राउफोर्ड' में जार्ज बुश और कालजयी फ्रेंच उपन्यासकार अल्बेयर कामू के बीच तुलना करते हुए एक किताब ही लिख मारी है। बहरहाल, असली मुद्दा यह है कि मीडिया की बदली प्राथमिकता और चाल की बेहतर समीक्षा प्रस्तुत करते हुए डगलस कैलनर ने 'टेक्नो पॉलिटिक्स' जैसी शब्दावली के सहारे बुद्धिजीवियों की भूमिका और नई-नई आने वाली चुनौतियों को रेखांकित किया है। बुद्धिजीवियों को दो वर्गों में वर्गीकृत करते हुए कैलनर कार्यकारी बुद्धिजीवी (फंक्शनल इंटेलेक्चुअल) के बारे में कहते हैं, ये स्थापित सामाजिक मूल्यों का उत्पादन और विधेयन करते हैं। जबकि इसके ठीक विपरीत विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी (क्रिटिकल-अपोजीशनल इंटेलेक्चुअल) स्थापित सामाजिक व्यवस्था का विरोध करते हैं। कभी-कभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी समाज में मौजूद मूल्यों के खिलाफ ही अपनी आवाज बुलंद करते हैं और ऐसा मानकर चलते हैं कि इन मूल्यों का समाज में दबदबा बढ़ रहा है। मसलन कानून, न्याय, सत्य और अधिकार आदि। ऐसे बुद्धिजीवी कई बार और भी गंभीर मुद्दों का विरोध करते हैं - जैसे लोकतंत्र, समाजवाद, अश्वेत लोग और स्त्रियों की समानता आदि।

कार्यकारी बुद्धिजीवी पहले रूढ़ और काफी हद तक आदर्शवादी थे, जबकि आज उन वर्गों और तकनीकविदों के हितों के संरक्षक बने हुए हैं जो परिणामों तक पहुँचने के लिए समर्थ साधनों का इस्तेमाल करते हैं। ये बुद्धिजीवी अपनी क्षमताओं को विभिन्न क्षेत्रों, जैसे दवा, भौतिक विज्ञान और अतीत में मौजूद तकनीकी ज्ञान को बढ़ाने के लिए करते हैं। बिना नतीजे की ओर उँगली उठाये और किसी चीज की परवाह किये बगैर वे जिन मूल्यों की स्थापना और वापसी के लिए प्रयत्नशील रहते हैं - उसकी उपयोगिता और अनुपयोगिता पर आज विमर्श करना बहुत आवश्यक है।

कार्यकारी बुद्धिजीवी समाज को बेहतर बनाने (अपने तरीके से) के लिए तकनीकी जानकारीयों में दक्षता हासिल करते हैं, वहीं विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी आलोचक सामाजिक बेहतरी के लिए संघर्षरत हैं। देश-विदेश में ऐसे बुद्धिजीवियों की एक लंबी फेहरिस्त है जिन्होंने आंदोलनों में न सिर्फ शिरकत की, बल्कि ता-उम्र के लिए उससे जुड़ ही गए। तेलुगू में वरवर राव, अंग्रेजी में अरुंधति राय, बांग्ला में महाश्वेता देवी आदि लेखकों-बुद्धिजीवियों को भारतीय परिप्रेक्ष्य में देखा जा सकता है। विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी परंपरागत तौर पर अपने ज्ञान और लेखन का प्रयोग अन्याय, शक्ति के दुरुपयोग, सत्य के लिए संघर्ष और अन्य वैश्विक मूल्यों के खिलाफ आवाज उठाने के लिए करते हैं। ज्यॉ पॉल सार्त्र के शब्दों में कहें तो, "विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता तक सीमित है।" सार्त्र के इस कथन के आधार पर एक विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का काम समाज की विभिन्न कुरीतियों का विश्लेषण करना तथा उनको और अधिक मुखरता प्रदान करना है। यह बुद्धिजीवी के शाब्दिक हथियार हैं जिनके जरिये उन्हें समाज में कहीं भी हो रहे अन्याय का विरोध करना है। हेबरमास (1989) के कथन की रोशनी में अगर देखें तो "आधुनिक समय में विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता से जुड़े मुद्दे, राजनीतिक वाद-विवाद और विभिन्न किताबों, पत्र-पत्रिकाओं में छपी चीजों पर लिखना और विमर्श करना है।" हालांकि सभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी वैचारिक रूप से प्रगतिशील नहीं हैं, बावजूद इसके समाज के आधुनिक होने से बुद्धिजीवियों की भौतिक और मानसिक दशाओं में तब्दीलियाँ आई हैं। इन दिनों बुद्धिजीवी वे लोग हैं जो नये विचारों और नये

संस्कारों को पैदा करने में माहिर होते हैं। इनमें से भी कुछ बुद्धिजीवी वर्तमान समाज का समर्थन करते हैं तो कुछ उसका विरोध करते हैं। शायद इन वजहों से भी बुद्धिजीवी, कार्यकारी और विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी के रूप में बँट गए। कार्यकारी बुद्धिजीवी जहाँ एक तरफ समाज की सेवा तकनीकी जानकारीयों से करते हैं वहीं नये आदर्श पैदा करके वर्ग, रंग और लिंग को वैधता प्रदान करते हैं। कहना न होगा कि अपने देश में भी सांप्रदायिक शक्तियों के सत्तासीन होते ही ऐसे-ऐसे तुरम खाँ, 'बुद्धिजीवी' का बिल्ला लगाये हुए कभी 'वाजपेयी क्लब' बना रहे थे, तो कभी उनकी कविताओं को नये-नये 'रागों' में गाकर सत्ता की आराधना में तन्मयता दिखा रहे थे - अभूतपूर्व समाजवादियों के समर्थन पर टिकी भाजपा राज के समय।

विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी अन्यायी और शोषकों के खिलाफ आवाज बुलंद करते हैं। जबकि विरोधी खेमे के परंपरागत बुद्धिजीवी उत्तर आधुनिक सिद्धांतों द्वारा पैदा की गई चुनौतियों के साथ-साथ नई तकनीकों द्वारा तलाशी गई लोकतांत्रिक बहसों की संभावनाओं पर चर्चा करना मुफीद समझते हैं। यह सारी बातें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी और उनकी भूमिका को ठीक से पुनर्परिभाषित करने की माँग करता है।

लोकक्षेत्र (पब्लिक स्फीयर) और बुद्धिजीवी

अगर मूल परिभाषा पर नजर दौड़ाएं तो लोकतंत्र मूलतः सत्ता के विकेन्द्रीकरण के साथ-साथ सरकारी मामलों में जनता की भागीदारी का नाम है। पुनर्जागरण और 18 वीं शताब्दी की राजनीतिक क्रांति के काल में एक ऐसा लोकक्षेत्र उभरकर सामने आया जहाँ आम आदमी अपने से जुड़े मुद्दों पर बहस कर सकता था। दिलचस्प यह है कि उस काल में सरकार की आलोचना खास तौर पर आम जनता तक पहुँचाई जाती थी। खुद को अभिव्यक्त करने का साधन बना अखबार और पत्र-पत्रिकाएं। उस वक्त तत्कालीन प्रेस की आजादी आम जन को काफी कुछ सही रूप से चीजों को जानने-समझने का रास्ता फराहम कराती थी। वैचारिक आदान-प्रदान के लिए लोग कॉफी हाउस, पान की दुकान, नाई की दुकान आदि जगहों पर बैठा करते थे और वहीं विभिन्न मुद्दों पर चर्चाएं छिड़ जाती थीं। दुखद यह है कि बूर्जुआ समाज के टूटने के बाद तमाम लोगों ने अपनी-अपनी पार्टियाँ बना लीं, संस्थाएं बना लीं और विचारधाराएं विकसित कर लीं। बकौल डगलस कैलनर, "आम जनता को रिझाने के लिए विभिन्न पार्टियाँ और संस्था के लोग लिखने लगे और खुद को खुद के ही द्वारा बुद्धिजीवी का दर्जा दे दिया। देखते-देखते शोषित वर्गों ने भी अपने बुद्धिजीवी पैदा कर लिए। हालांकि ये बुद्धिजीवी विद्रोही विचारधारा के थे और शोषकों के मुकाबले शोषितों के बुद्धिजीवियों में खास बात यह थी, वे समाज के सारे तबके का प्रतिनिधित्व करते थे।" ध्यान रहे कि मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट जैसी महिलाओं ने महिला अधिकारों के लिए आवाज बुलंद की थी। शोषित वर्ग के विद्रोही विचारधारा वाले इन बुद्धिजीवियों ने दमन और उनके कारणों के खिलाफ तो आवाज बुलंद की ही साथ ही इसके हल के लिए इनके समाधानों को सिद्धांत से उठाकर वास्तविकता के धरातल पर प्रयोग करने की बात कही। इसलिए 19 वीं शताब्दी में कर्मचारी वर्ग के लोगों ने शोषकों के खिलाफ अपना एक अलग ही लोकक्षेत्र विकसित किया। यूनियन हॉलों, दफ्तरों, सार्वजनिक स्थानों में इनकी सभाएं, चर्चाएं होने लगीं। इसी दौर में बकौल जुरगेन हेबरमास, "अमेरिका और यूरोप में पनप रहे लोकतंत्र और श्रमिक आंदोलनों ने एक वैकल्पिक प्रेस को जन्म दिया। इसके साथ ही हड़ताल और बैठकों जैसी चीज ने शोषक-विरोधी लोकक्षेत्र को एक नया मंच प्रदान किया।"

आधुनिक समाज के बुद्धिजीवियों में विरोधाभासी रूप से सामाजिक कार्यों को लेकर हमेशा एक मतभेद बना रहा। पारंपरिक रूप से विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों जैसे टॉमस पेन, मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट और बाद में मार्क्स, ह्यूगो, सार्त्र और मार्क्सेज जैसे लोगों ने पुनर्जागरण के दरम्यान अन्याय और शोषण के खिलाफ अपनी आवाज बुलंद की। इसके बावजूद संकीर्ण विचारों के बुद्धिजीवियों ने पुनर्जागरण और

फ्रांसीसी क्रांति की कामयाबियों पर हमला करते हुए कुछ इस तरह का इजहार-ए-खयाल किया जिसके तहत वर्ग, लिंग और रंग के नाम पर दमन और उत्पीड़न को जायज ठहराया गया।

इन बुद्धिजीवियों के विरोध में मिशेल फूको ने शिकायत की थी, “सार्त्र ने एक आदर्शवादी नमूना प्रस्तुत किया है, जो बुद्धिजीवियों को वैश्विक मूल्यों, मसलन, सत्य, अहिंसा, आजादी और मानवता आदि के लिए लड़ने की सलाह देता है।” फूको ने इसके विरोध में विशेष बुद्धिजीवी का प्रस्ताव किया जो बिल्कुल तटस्थ होकर शोषितों-उत्पीड़ितों के सवालियों से जुड़े खास मुद्दों के लिए अपनी आवाज बुलंद करे। फूको का यह विचार उत्तर-आधुनिक राजनीति में प्रासंगिक हो गया और राजनीति को पार्टी की राजनीति से हटाकर सामाजिक आंदोलनों की तरफ मोड़ दिया गया। उत्तर-आधुनिक राजनीति के लिए शक्ति का विकेंद्रीकरण जरूरी है।

डगलस कैलनर कहते हैं, “मैं यह मानता हूँ कि आलोचक बुद्धिजीवी या कहेँ विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों के कुछ विचार उपयोगी हैं। आम बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के हनन के खिलाफ आवाज उठाते हैं, जबकि आम लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी दूसरों के लिए आवाज उठाने के बदले व्यक्तिगत या वैश्विक मुद्दों से जुड़े खास मुद्दों पर ही अपनी राय जाहिर करते हैं।” नतीजा यह होता है कि वर्तमान परिवेश में लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी कहलाने के लिए वैश्विक बुद्धिजीवी के पूरे गुण होने की आवश्यकता नहीं है। कहना न होगा कि बुद्धिजीवियों को व्यक्तिगत इच्छाओं/अनिच्छाओं से ऊपर उठकर सोचना चाहिए। बिना किसी पक्षपात के अपनी बात कहनी चाहिए – तमाम पूर्वग्रहों को छोड़कर। इसके साथ-साथ अपनी सीमाएं जानते हुए खुद को दूसरे की जगह रखकर सोचना चाहिए।

नई तकनीक, लोकक्षेत्र और नये बुद्धिजीवी

कुछ मामलों में बुद्धिजीवियों और तकनीक में कोई खास संबंध नहीं होता। आज के उच्च तकनीक से संपन्न समाज में कंप्यूटर और त्वरित मीडिया युग में प्रतिबद्ध आम बुद्धिजीवियों को परिभाषित करने की जरूरत है। बीसवीं सदी की शुरुआत में जॉन डिवे ने ‘थॉट न्यूज’ नामक एक ऐसे अखबार की परिकल्पना की थी जिसमें विज्ञान की नवीनतम खोजों और विचारों को जगह दी जाए। इसके अलावा बर्टोल्ट ब्रेख्त और वाल्टर बेंजामिन ने सिनेमा और रेडियो के क्रांतिकारी परिणामों को देखा था और दूसरे बुद्धिजीवियों से यह अपील की, कि वे इन साधनों का इस्तेमाल समाज को और अधिक लोकतांत्रिक बनाने और उसे बदलने में करें। ज्यॉ पॉल सार्त्र ने भी रेडियो धारावाहिकों का अध्ययन किया और इस बात पर बल दिया कि प्रतिबद्ध लेखकों को भी रेडियो और सिनेमा का इस्तेमाल करना चाहिए। इससे भागना ठीक नहीं है।

पहले रेडियो, टेलीविजन और दूसरी इलैक्ट्रॉनिक मीडिया पर तमाम तरह की बंदिशें आयद थीं। रेडियो और टेलीविजन का विवाद, बहसें, जानकारीयां आदि एक नये लोक वृत्त का निर्माण करते दिखाई दे रहे हैं। डगलस कैलनर जोर देकर कहते हैं कि, “बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वे इन माध्यमों का उपयोग करके जन मामलों में सीधे जनता की भागीदारियों को सुनिश्चित करें और एक नयी संचार राजनीति और मीडिया-परियोजनाओं का निर्माण करें।”

यह तथ्य अब धीरे-धीरे असलियत को काफी हद तक स्पष्ट करता जा रहा है कि आज की राजनीति में यदि कोई बुद्धिजीवी लोकवृत्त (पब्लिक स्फीयर) में अपनी पैठ बनाना चाहता है, समाज को नई दिशा देना चाहता है – तो नई तकनीकों का उन्हें अधिक से अधिक इस्तेमाल करना चाहिए। पहले रेडियो और टेलीविजन ने एक लोकक्षेत्र का या कहेँ लोकवृत्त का निर्माण किया था लेकिन अब कंप्यूटर और इंटरनेट ने अपने अलग लोकवृत्त बनाये हैं। जानकारीयां, बहसें, लोकतांत्रिक सहभागिता और विचारों को पहुँचाने के

लिए नई संभावनाओं को भी पैदा किया है।...और यह कहना शायद गैर-जरूरी है कि इस्तेमाल में लाने से पूर्व इन तकनीकों का बारीकी से अध्ययन जरूरी है।

आज के समय में बुद्धिजीवी होने का मतलब है नई तकनीकों का उपयोग करके विचारों के क्षेत्र में नई और ऊर्जस्वी विचारों की खोज, उसका संपूर्ण वितरण और इससे तैयार हुए लोकवृत्त में अपनी पूरी भागीदारी। डगलस कैलनर इस मुद्दे पर अपनी राय साफ-साफ जाहिर करते हैं, कुछ इस तरह, “आज के नये बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वह अपनी नीतियां इस तरह से बनाएं कि शिक्षा, लोकतांत्रिक विकास के साथ ही अपनी नीतियों को बेहतर ढंग से प्रसारित करने के लिए नई तकनीक का बेहतर इस्तेमाल करें। भविष्य में जो वक्त आएगा उसमें बुद्धिजीवियों और नई तकनीक के बीच नाभिनालबद्ध रिश्ता बनाना अनिवार्य हो जाएगा।” इसके बगैर नई तकनीक से भागने वाले लोग अपनी मेधा का सही इस्तेमाल कर ही नहीं पाएंगे और तब वे कैसा लोकवृत्त बनाएंगे और किस तरह के बुद्धिजीवी रह जाएंगे, यह मुद्दा बहसतलब है।

नव पूँजीवादी समाज में लोकतंत्र की मजबूती के लिए यह और भी आवश्यक है कि लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति (डेमोक्रेटिक मीडिया पॉलिटिक्स) नई रणनीति के तहत की जाए। मीडिया की लोकतांत्रिक राजनीति में दो तरह की नीतियां होती हैं - पहली कार्यरत मीडिया को लोकतांत्रिक बनाना और दूसरी आम जनता की सुविधाओं, इच्छाओं और जरूरतों के प्रति मीडिया को जिम्मेवार बनाना।

मुख्य धारा की मीडिया के विकल्प के तौर पर एक विपक्षी मीडिया को तैयार करना भी आने वाली ‘टैक्नो पॉलिटिक्स’ का मुकाबला करने के लिए आवश्यक है। लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति के लिए मुख्य धारा की पूँजीवादी मीडिया समर्थित नीतियों की तीखी आलोचना, उसमें सुधार और वैकल्पिक मीडिया का विकास, इसकी जरूरी शर्तें हैं। मीडिया को लोकतांत्रिक बनाने का प्रयास तभी संभव है जब एक वैकल्पिक प्रेस का निर्माण हो। आम जनता की पहुँच में टेलीविजन हो और एक सकारात्मक विपक्षी राजनीति के साथ-साथ ऐसी वैचारिक दृढ़ता से सम्पन्न नीतियां हों जो मुख्यधारा की मीडिया को प्रभावित करें। उसकी नीतियों की परत-दर-परत पड़ताल करके उपयुक्त भाषा-शैली और अंदाज में बेनकाब करने का बेहतर एजेंडा हो।

पिछले कुछ दशकों में टेलीविजन संचार माध्यम के एक बेहतर विकल्प के रूप में देखा जाने लगा है। 1970 में अमेरिका में हुए टेलीविजन के विकास में प्रगतिशील बुद्धिजीवियों के लिए नई संभावनाएं पैदा की थीं। उसने इस तरह के कार्यक्रमों को बढ़ावा दिया जो तत्कालीन संकीर्ण समाज की कठोर आलोचनाएं करता था - उन दिनों मुख्यधारा की मीडिया में इसकी भरमार थी। 1970 में जब टेलीविजनों की संख्या में इजाफा होने लगा तब वहाँ ‘फेडरल कम्युनिकेशन कमीशन’ का एक आदेश आया जिसके अंतर्गत 1972 के बाद के नए ‘केबल सिस्टम’ को कम-अज्ञ-कम एक चैनल सरकार को शिक्षा और आम आदमी को नई जानकारी मुहैया कराने के लिए देने होंगे। शुरुआती दौर में कुछ कंपनियों ने एक चैनल मुहैया कराई तो कुछेक ने दो या तीन।

कई लोग ऐसा मानते हैं कि लोकतांत्रिक राजनीति में आम सहमति बनाने के लिए आमने-सामने बैठकर बातचीत करना जरूरी है लेकिन एक चतुराई पूर्ण सहमति के लिए जनता का जागरूक और जानकार दोनों होना बेहद आवश्यक है। कहना न होगा कि वर्तमान संदर्भ में यह रेडियो और टेलीविजन के द्वारा ही मुमकिन है। यह जरूरी नहीं है कि मीडिया वर्तमान राजनीति की पूरक बने लेकिन मीडिया राजनीति की बढ़ावा अवश्य दिया जाना चाहिए ताकि इसके माध्यम से जागरूक और जानकार लोग सूचनाओं को

अधिक-से-अधिक लोगों तक प्रसारित कर सकें। अमेरिका के टेक्सास राज्य में 'काउंसिल फॉर पब्लिक मीडिया' अपने कार्यकर्ताओं और आमजनों को यह बताता है कि नई तकनीक और कम्प्यूटर वगैरह का इस्तेमाल अपने विचारों को ज्यादा-से-ज्यादा लोगों तक पहुंचाने के लिए कैसे करें? मीडिया राजनीति में ज्यादा लोगों की भागीदारी, राजनैतिक संरचना की इसकी आवश्यकताओं को दर्शाती है। इसलिए आज नव पूँजीवाद और भूमंडलीकृत शोषण के हथियारों को मात देने के लिए मीडिया राजनीति को और अधिक विकसित करने की जरूरत है - साथ ही इसके लिए और अधिक मेहनत करने की जरूरत भी है।

अगर कोई विकासशील समूह या आंदोलन से जुड़े आंदोलनकर्मी वर्तमान राजनीतिक माहौल में 'अधिकारों' का कोई विकल्प तलाश करना चाहते हैं तो हर हाल में उन्हें अपनी बात अधिक-से-अधिक लोगों तक पहुंचानी होगी और खुद से ज्यादा-से-ज्यादा लोगों को जोड़ना होगा। आखिर ज्यादातर लोग समाचार और अन्य अनेक सूचनाएं टेलीविजन से ही प्राप्त करते हैं। प्रसार माध्यम ही आम जनता के विचारों को बनाने में एक अहम भूमिका निभाता है और यह तय करता है कि किस चीज को गंभीरता से लें और किसको गंभीरता से नहीं लें। अगर वैकल्पिक विकास के यूटोपिया से लैस लोग राष्ट्रीय राजनीति में अपनी पैठ बनाना चाहते हैं तो उन्हें नई तकनीकों को ध्यान में रखकर ही अपनी नीतियों का निर्माण करना पड़ेगा।

लोकतांत्रिक समाज के निर्माण और विकास में 'टैक्नो पॉलिटिक्स' को बढ़ावा देने के लिए कंप्यूटर और सूचना प्रौद्योगिकी नई-नई संभावनाएं पैदा करता जा रहा है। ऐसा लगता है कि आने वाले समय में घर-घर में मनोरंजन और जानकारी का भंडार होगा - मगर वे भारतीय नागरिक हर चीज की तरह इससे भी अंततः वंचित रह जाएंगे जो आज भी दो वक्त्र की रोटी के लिए संघर्षरत हैं और कल भी संघर्ष से शायद नहीं उबर पाएंगे। यह सारा ताम-झाम अंततः इन मध्यवर्गीय नागरिकों को फायदा पहुंचाएगा जिन्हें मूलभूत आवश्यकताओं के लिए कुछ करने की जरूरत नहीं है। दूसरी चिंता इसके साथ यह जुड़ी हुई है कि अगर वैकल्पिक विचारों वाले मीडिया का विकास नहीं हुआ तो इसका उपयोग वही कर पाएंगे जो आर्थिक रूप से बेहद मजबूत स्थितियों में होंगे। नतीजा यह होगा कि गरीब मुल्कों के लोग किसी भी तरह इसका लाभ नहीं उठा पाएंगे। नाइजीरिया, कांगो गणराज्य और दक्षिण अफ्रीकी मूल के लोगों की इस तक पहुंच हो ही नहीं सकेगी। भारत के 'हिंदी पट्टी' के लोग तो आज भी छोटी-से-छोटी जानकारियां नहीं पा सकते हैं। फलस्वरूप, इन निजी मनोरंजन माध्यमों का विकल्प ढूँढ़ना जरूरी होता जा रहा है।

आज के इस टैक्नो पूँजीवादी समाज में कंप्यूटर और प्रौद्योगिकी की बढ़ती महत्ता विकासशील मीडिया की जरूरत के रूप में उभरा है। पूरी दुनिया कंप्यूटरीकृत होने जा रही है और आने वाले वक्त में जिस देश के नागरिक की इस दुनिया तक पहुंच और दखल नहीं होगी वे हर तरीके से दुनिया में रहकर भी किसी और दुनिया के वासी में तब्दील होते चले जाएंगे। गरीब मुल्कों की सरकारें जिस तरीके से बहुराष्ट्रीय पूँजी के आकाओं और पूँजीवादी मीडिया के सेठों को अपने यहाँ बुलाकर मनचाहे तरीके से काम करने के लिए सारी सुविधाएं उपलब्ध करवा रही हैं उसके कारण भी जनता अपनी मूलभूत जरूरत की चिंताओं में ही गर्क है। उन्हें यह सोचने और जानने का मौका ही उपलब्ध नहीं करवाया जा रहा है कि हमारा आनेवाला वक्त कैसा होगा और हमारी सरकारें किस तरह की दुनिया बनाने वालों के साथ हैं, सहयोगी हैं? इसलिए निजी कंपनियों और सरकारों के एकाधिकार से बचने के लिए यह जरूरी हो जाता है कि नये-नये जानकारी केन्द्रों की स्थापना की जाए ताकि लोकतांत्रिक समाज में अपनी सहभागिता को सुनिश्चित किया जा सके।

कंप्यूटर अपनी क्षमताओं के कारण अंततः एक लोकतांत्रिक तकनीक है, जहां प्रसारण के माध्यम मात्र 'वन वे ट्रैफिक' हैं वहीं कंप्यूटर और इंटरनेट द्विपक्षीय माध्यम है। कंप्यूटर, इंटरनेट, चैटिंग आदि का उपयोग आम जनता एक दूसरे से बातचीत करने के लिए कर सकती है। मोडेम और टेलीफोन लाइनों की

सहायता से तमाम लोग – जो इससे जुड़े हैं, जुड़ सकते हैं – वे लोग तमाम मुद्दों पर विमर्श कर सकते हैं। इस तरह यह एक नये संसार और प्रतिक्रियाओं को जन्म देता है। वर्तमान समय में जन सरोकारों से जुड़े लोगों के लिए यह और भी जरूरी हो जाता है कि वे ऐसे कार्यक्रमों से जुड़कर, इस दुनिया में प्रवेश करके गरीब मुल्कों की व्याख्या प्रस्तुत करें, जिससे उन दमित और शोषित तबकों तक भी इसका लाभ पहुंच सके – जो आज तक तो वंचित हैं ही और सरकार की जैसी नीतियाँ हैं, राजनीतिज्ञों की जो कार्य शैली और प्रतिबद्धताएं हैं उससे आगे भी दुनिया में हो रही हलचलों से वे वंचित रहेंगे। ‘टेक्नो पॉलिटिक्स’ में शामिल विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों पर ही अंततः यह जिम्मेदारी आयद होती है कि वे एक वास्तविक लोकवृत्त के निर्माण के लिए जन-जन तक सूचनाएं अपने-अपने तरीके से पहुँचाएं।

सहायक ग्रंथ

1. फ्रेडरिक जेमसन : ए क्रिटिकल रीडर, सं. डगलस कैलनर एंड सीन होमर, 2004
2. मीडिया स्पेक्टैकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी : डगलस कैलनर, 2005
3. मीडिया कल्चर : कल्चरल स्टडीज, आइडेंटिटी एंड पॉलिटिक्स बिटवीन द मॉडर्न एंड द पोस्ट मॉडर्न : डगलस कैलनर (1995)
4. द रोल ऑफ पब्लिक इंटेलिक्चुअल : एलन लाइटमैन।
5. द स्ट्रक्चरल ट्रांसफॉर्मेशन ऑफ द पब्लिक स्फीयर : एन इनइक्विटी इंटू ए कैटेगरी ऑफ बूर्जुआजी सोसाइटी, जुरगेन हेबरमास, 1991, अनुवाद : थॉमस बर्जर, एम.आई.टी. प्रेस।
6. मासेज, क्लासेज, एंड द पब्लिक स्फीयर : माइक हिल, वारेन मोन्टाग, वर्सो, 2001
7. पावर एंड पॉलिटिक्स इन ग्लोबलाइजेशन : द इंडिस्पेंसबल स्टेट : होवार्ड एच. लैन्टर, 2004
8. रूल ऑफ एक्सपर्ट्स : इजिप्ट, टेक्नो पॉलिटिक्स, मॉडर्निटी : टिमोथी मिथेल, यूनिवर्सिटी ऑफ कैलिफोर्निया प्रेस, 2002

पंकज पराशर प्रायः, महत्वपूर्ण किताबों को लेकर ‘पहल’ में लिख रहे हैं। नोम चोम्स्की के बाद पूंजीवादी दुनिया में वामपंथी रूझान बढ़ने के दृश्य पर वे विस्तृत काम कर रहे हैं। नोम चोम्स्की की ताज़ा किताब ‘फेल्ड स्टेट्स’ पर अगले अंक में संपादकीय टिप्पणी पाठक पढ़ सकेंगे।

सांझ होइत गाममे

भारतक नक्शापर
जकर कोनो टा जिक्र
कतहु देखार नहि होइत अछि
से एकटा कोनो गाम
आ ओहि गामक एकटा सांझमे हम
ठाढ़ छी चुपचाप
बहुत दिनपर घुरल
कोनो बटोही जकां

जे तकैत अछि अपन घर
घरक आगूमे रोषल सिंगरहार
आ सिंगरहारके नहि देखि

घुरि अवैए बेर-बेर
हिया हारिके
भ' जाइए ठाढ़
चुपचाप

चुपचाप ठाढ़ ओ बटोही
तकैत रहैए
ठकनबैत रहैए
सोचैत रहैए
किनसाइत ---
किनसाइत ---
किनसाइत ---

चिन्हवाक प्रक्रियामे
बेर-बेर असफल होइत ओ
बेर-बेर तकैए किछु परिचित निशान
बेर-बेर तकैए किछु पहिचान
अपन स्मृतिक दरिद्रतापर कानि
वैसि जाइत अछि थसथसाक'
चुपचाप कोनो ठाम

ओ तकैत अछि
अपन हृदयमे बसल गाम
गाममे अपन घर
घरक आगूमे रोमल सिंगरहार
ओ तकैत अछि बेर-बेर

मोन पड़ैत छैक
बेर-बेर पड़ैत छैक मोन
'ने ओ नगरी, ने ओ ठाम ---
फकड़ा गुनबैत ओ बुढ़िया

बुढ़ियाक तमाकुल मांगब
मोन पड़ैत छैक
एक-एक क' सबटा

मोन नहि पड़ैत छैक घर ?

घर नहि मोन पड़ैत अछि
वा घरे नहि मोन पाड़ैत अछि
घर ओ नहि चिन्हि पबैए
वा घरे ओकरा नहि चिन्हैए
घरसँ ओ गेल छल
कि घरे ओत'सँ गेल छल
ई एकटा भयंकर समस्या अछि उपस्थित

एहि मुन्हागि साँझमे
जे निरन्तर गाढ़ भेल जा रहल-ए
तेज आँचपर खोलैत दूध जकाँ
ओ ठाढ़ अछि
निरन्तर अस्पष्ट होइत जा रहल
साँझक गाछ तर
ओ ठाढ़ अछि
ठकमकाएल
साँझ क' घुरल सुग्गा जकाँ
घर केँ तकैत

साँझक गाछमे
गाछक झाँखुड़ सबहक दोगमे
निरन्तर अस्पष्ट होइत गाम

आ गाममे ठाढ़ ओ
निरन्तर अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
निरन्तर
बाढ़िमे आस्ते-आस्ते डुबैत
आ अंततः चक्कडुम होइत
घर जकाँ
ओ अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
साँझ खन गाममे
गाममे साँझो खन
ओ विलीन भेल जा रहल-ए
आस्ते - आस्ते --
आस्ते - आस्ते --
आस्ते आस्ते --

नये इलाके में

इन नये बसते इलाकों में
जहाँ रोज बन रहे हैं नये नये मकान
मैं अक्सर रास्ता भूल जाता हूँ

धोखा दे जाते हैं पुराने निशान
खोजता हूँ ताकता पीपल का पेड़
खोजता हूँ ढहा हुआ घर
और ज़मीन का खाली टुकड़ा जहाँ से बायें
मुड़ना था मुझे
फिर दो मकान बाद बिना रंग वाले लोहे के फाटक का
घर था इकमंजिला

और मैं हर बार एक घर पीछे
चल देता हूँ
या दो घर आगे ठकमकाता

यहाँ रोज कुछ बन रहा है
रोज कुछ घट रहा है
यहाँ स्मृति का भरोसा नहीं
एक ही दिन में पुरानी पड़ जाती है दुनिया
जैसे वसन्त का गया पतझड़ को लौटा हूँ

जैसे बैशाख का गया भादों को लौटा हूँ

अब यही है उपाय कि हर दरवाजा खटखटाओ
और पूछो—
क्या यही है वो घर ?

समय बहुत कम है तुम्हारे पास
आ चला पानी ढहा आ रहा अकास
शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

घरबाली आ बगिया। संगहि सडक नाटक अछि : चिन्हियौ नेपाल, लेहुआयल आँचर, नै आब नै, ककर लाल, कौटा सिंगार आदि।

द्वितीय : रूपम श्री (सहरसा)

सुश्री रूपम श्रीक जन्म सहरसामें भेलन्हि। अहाँ स्नातकमे पढ़ैत छी संगहि संगीतसँ सेहो प्रभाकर कऽ रहल छी। रंगमंचसँ लगाव अहाँकें सुजीक प्रयाससँ १९९५ सँ भेल। रूपम श्री विभिन्न संस्था संग रंगमंच कऽ रहल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि इष्टा, पंच कोसी। हिनका द्वारा कएल गेल महत्वपूर्ण नाट्य प्रस्तुति अछि : मधुश्रावणी, कनियाँ पुतरा, पाँच पत्र। रूपम श्रीक प्रिय नाटककार छथि महेन्द्र मलंगिया आ प्रिय निर्देशक छथिन उत्पल झा। मैथिली रंगमंचमें काज क'र' मे नीक लगैत अछि। २००३ मे खगौल, पटनामे अहाँकें सर्वश्रेष्ठ अभिनेत्रीसँ सम्मानित कएल गेल, तरंग महोत्सवमे उत्कृष्ट नृत्यक लेल द्वितीय पुरस्कार राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभा सिंहदेवी पाटीलसँ अहाँ ग्रहण केलहुँ।

तृतीय : कल्पना मिश्रा (दिल्ली)

सुश्री कल्पना मिश्राक जन्म मिथिलाक नागदह गाममे भेलन्हि। बच्चेसँ कल्पना जीक लगाव संगीतसँ भऽ गेलन्हि। अहाँ शास्त्रीय संगीतक प्रशिक्षण प्रयाग विद्यापीठ संगीत समिति, इलाहाबादसँ प्राप्त केलहुँ। अहाँक शिक्षा दिक्षा बेगूसरायमे भेल। पहिने हिनक झुकाव मैथिली संगीत दिस भेल, तत्पश्चात ई अभिनय दिस सेहो आकर्षित भेलीह। अहाँ दिल्ली स्थित मिथिलांगन संस्थासँ रंगकर्म कऽ रहल छी। मैथिलीक संग भोजपुरी, हिन्दीमे सेहो अहाँ लगातार अपन पहचान बनेबामे सफल भेलहुँ अछि। रंगमंचक संग अहाँ लगातार फिल्म, टेलीविजनक लेल काज कऽ रहल छी। कल्पना जी कतेको मैथिली नाट्य प्रस्तुतिमे अपन अभिनय प्रतिभा देखा चुकल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि : जट जटिन, उगना हॉल्ट, सामा चकेबा आदि। हिनक इच्छा छनि जे महिला कलाकारक प्रति मिथिला समाजक नजरियामे बदलाव आएबाक चाही। कल्पना जीक प्रिय निर्देशक छथि संजय चौधरी आ प्रिय नाटककार महेन्द्र मलंगिया।

सूचना: पंकज पराशरकें डगलस केलनर आ अरुण कमलक रचनाक चोरिक पुष्टिक बाद (<http://www.box.net/shared/94xgdy37dr>) बैन कए विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलनसँ निकालि देल गेल अछि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५, १६४.१००.८.३, २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....पंकज पराशरकें बैन कए विदेह साहित्य आन्दोलनसँ निकालल जा रहल अछि।

सम्पूर्ण दस्तावेज मूल आ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५, १६४.१००.८.३, २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....क चोरुक्का नीचाँक लिंकपर सेहो अछि।

विदेहमे किछु अनोनिस ई-मेल अएलाक बाद ओकर इन्क्वायरीक बाद चेतना समिति द्वारा पंकज पराशरकेँ देल सम्मानकेँ वापस लेबा लेल आ एहि लेखककेँ बैन करबा लेल ई हमर (चेतना समितिक आजीवन मेम्बरक हैसियतसँ) आधिकारिक अनुरोध अछि आ इन्क्वायरीक विस्तृत विविचन नीचा देल जा रहल अछि। कृपया चेतना समिति एहि विषयपर अपन आपात बैसकी करए आ उचित निर्णय लए से अनुरोध।- गजेन्द्र ठाकुर

इन्क्वायरीक विवरण:

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक। तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२. एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुएए तँ) आ आन कार्रवाही लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि। ३. पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljb@yahoo.co.in वा info@deskhaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, sanjay@jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deskhaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुएए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

डगलस केलनरक नीचाँक आलेखकक पंकज पराशर द्वारा चोरि सिद्ध कएलक जे एक दशक पहिने एहि लेखक द्वारा अरुण कमलक चोरि सँ आइ

धरि हुनकामे कोनो तरहक परिवर्तन नहि आएल छन्हि। हँ, आब ओ पटना विश्वविद्यालयक प्रोफेसरक रचना चोरेबासँ आगाँ बढ़ि गेल छथि आ कैलिफोर्निया वि.वि.क प्रोफेसरक रचना चोराबए लागल छथि। एहि सन्दर्भमे हमरा एकटा खिस्सा मोन पड़ैत अछि। २०-२२ बरख पुरान सत्य कथा। दरभंगामे रहैत रही, छतपर हम आ हमर एकटा पिसियौत भाइ साँझमे ठाढ़ रही। सोझामे सरवनजीक घरक बाअड़ीमे खूब लताम फड़ल छलन्हि। हमर पिसियौत भाइ हुनका इशारा दऽ कहलखिन्ह जे दस टा लताम आनू। ओ बेचारे दसटा लताम तोड़लन्हि आ आबि रहल छलाह आकि रस्तामे हमसभ देखलहुँ जे एकटा छोट बच्चा संग हुनका किछु गप भेलन्हि आ ओ पाँचटा लताम ओहि बच्चाकेँ दऽ देलखिन्ह। जखन सरवन जी अएलाह तँ कहलन्हि जे ओ बच्चा हुनका भैया कहि सम्बोधित कएलकन्हि आ पाँचटा लताम मँगलकन्हि- से कोना नञि दितियैक- सरवनजीक कहब छलन्हि। आब पंकज पराशर प्रसंगमे की भेल से देखी। प्रदीप बिहारीजीक बेटा प्रणवकेँ पंकज पराशर नोम चोम्स्की आ डगलस केलनरक रचना दैत छथिन्ह आ तकर अनुवाद करबा लेल कहै छथिन्ह। बेचारा जान लगा कऽ अनुवाद कऽ दैत छन्हि, ई सोचि जे जिनका ओ चच्चा कहै छथि- जे क्रान्तिकारी विचारक छथि (मार्क्सवादी!!!) से कोनो नीक पत्रिकामे ई अनुवाद छपबा देखिन्ह। मुदा छह मासक बाद चच्चाजी कहै छथिन्ह जे नोम चोम्स्की बला रचना हेरा गेल आ डगलस केलनर बला रचनाक अनुवाद नञि नीक रहए से रिजेक्ट भऽ गेल। मुदा क्रान्तिकारी कवि (चोरुक्का सेहो विवरण नीचाँमे अछि) दुनू रचना पहल पत्रिकामे पठा दै छथि- पहल-८६ मे डगलस केलनर बला रचना छपितो छन्हि (आ से अनुवादक रूपमे नहि वरन् मूल लेखकक रूपमे) आ ओ बैन सेहो कऽ देल जाइ छथि। हमर सरवन जी एकटा बच्चा द्वारा भैया कहलापर पाँचटा लताम ओकरा दऽ दै छथिन्ह मुदा हमर पराशरजी भातिजो क पाँचटा लताम निर्लज्जतासँ छीनि लैत छथि।

आ हम हुनकर खोजबीन तखन करै छी जखन ओ विदेहमे आइडेन्टिटी बदलि हमरा गारि पढ़ैत छथि- हुनकर रियल आइडेन्टिटी नाइट करै छी। फेर सभसँ गप करै छी आ पाठकक सहयोगसँ *आरम्भ*, *पहल* क पुरान अंक भेटि जाइत अछि जतए हिनकर कुकृत्य छन्हि।

डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइडक कथा अंग्रेजी विषयमे स्कूलमे पढ़ने रही। एकटा वैज्ञानिक रहथि डॉ. जेकील हृदयसँ कलुषित। मोन करन्हि जे चोरि-उच्छागिरी करी। से एकटा द्रवक खोज कएलन्हि जकरा पीबि कऽ ओ मिस्टर हाइड बनि जाथि आ रातिमे चोरि-उच्छागिरी करथि। एक रातुक गप अछि जे मिस्टर हाइड ककरो हत्या कऽ भागि रहल रहथि मुदा भोर भऽ गेल रहै से लोक सभ हुनका खेहारए लगलन्हि। ओ डॉ.जेकीलक घरमे पैसि गेलाह (कारण डॉ.जेकील तँ ओ स्वयं छलाह) आ केबार भीतरसँ लगा लेलन्हि। लोक सभ चिन्तित जे डॉ. जेकीलकेँ ई बदमाश मारि देतन्हि से ओ सभ केबार पीटए लगलाह। मिस्टर हाइड द्रव पीअब शुरू केलन्हि मुदा ओहि दिन दवाइमे रिएक्शन

नहि भेलैक आ हुनकर रूप डॉ. जेकीलमे नहि बदलि सकलन्हि। आब एहि कथाक अन्तमे मिस्टर हाइड माथ नोचि रहल छथि जे हुनका अपन समस्त पापक प्रायश्चित मिस्टर हाइड बनि करए पड़तन्हि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... हिनकर रियल आइडेन्टिटी हम नाडट करै छी आ ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

मैथिलमे ई एकटा तथ्य छै जे चुपचाप जे गारि सुनै अछि तकरा कहल जाइ छै जे ओ बड़ड नीक लोक छथि। मुदा समए आबि गेल अछि मिस्टर हाइड सभकेँ देखार करबाक आ ओकरा कठोर सजा देबाक। मुदा ई तँ मात्र प्रारम्भ अछि। मैथिलीमे बहुत गोटे छथि जे हिन्दीमे बैन भेल लेखककेँ पोसै छथि (मैथिली सेवाक लेल) जे जखन ककरो गारि पढ़बाक होए तँ ओ तकर प्रयोग कऽ सकथि।

एहि ब्लैकमेलरक डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइड बला चरित्र मैथिल सर्जनाक विरोधमे मैथिल-जन पत्रिकामे एक दशक पहिने उजागर भऽ गेल छल मुदा लोक हिनका पोसैत रहल।

आरम्भमे सेहो ई एकटा चिट्ठी मैथिलीक सम्पादकक विरोधमे देलन्हि जे छपि गेल आ ओकर घृणित भाषाक कारण भाइ साहेब राजमोहन झाकेँ माफी माँगए पड़लन्हि आ फेर ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी माँगलन्हि।

एकटा आग्रह आ आह्वान: सुभेश कर्ण आ समस्त मैथिली-प्रेमी-गण- एहि मिस्टर हाइडक ब्लैकमेलिंग आ एब्युजक द्वारे अहाँ सभकेँ मैथिली छोड़ि कऽ जएबाक आवश्यकता नहि अछि, कारण पापक घेला भरि गेलाक बाद ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

जे.एन.यू.मे छात्र-छात्रा सभसँ पोस्टकार्ड पर साइन लऽ ओहिपर अपन रचना लेल प्रशंसा-पत्र पठबैत घुमैत अपस्याँत कथित गोल्ड मेडलिस्ट(!!!) मिस्टर हाइडकेँ चिड़ैक खोता तोड़बाक सख शुरुहेसँ छन्हि। पहिल कथा गोष्ठीमे जखन ई सहरसामे सभसँ पुछने फिरै छथि जे साहित्यकार बनबासँ की-की सभ फाएदा छै तखन ई एकटा पाइ आ पुरस्कारक लेल अपस्याँत मैथिल युवा-पीढ़ीक प्रतिनिधित्व करै छथि, जे राजमोहन झा जीक शब्दमे मैथिलीसँ प्रेम नञि करैत अछि। ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी माँगलन्हि आ जखन ओ माफ कऽ देलखिन्ह तखन फेर हुनका गारि पढ़ब शुरु कऽ देलन्हि। हमरासँ लिखित मेल-माफी अस्वीकार भेलाक बाद मिस्टर हाइडक माथ नोचब स्वाभाविके। मिस्टर हाइड ककरो इनकम टैक्स, कस्टम वा सरकारी नोकरीमे देखै छथि, सुनै छथि तँ पाइक मारल जेकाँ हिनका मोनमे ब्लैकमेलिंग कुलुबुलाए लगै छन्हि, प्रायः आनन्द फिल्मक एक गोट कलाकार जेकाँ- जे एहने मिस्टर

हाइड लेल कहै अछि- जे ई डॉक्टर रहितए तँ किडनी बेचितए, से ओ जतए छथि ओतहु ब्लैकमेलिंगक धन्धा शुरू कैये देने छथि। मुदा चिड़ैक खोता उजाड़ैत-उजाड़ैत मधुमाखीक छत्ता उजाड़बाक गल्ती एहेन ब्लैकमेलर कैये दैत अछि। जे सरकारी नोकरी वा इन्कम-टैक्स, कस्टममे ई ब्लैकमेलर रहितए तँ देश जरूर बेचि दैतए।

जे कियो सूचनाक स्वतंत्रताक नाम पर, अन्तर्जालपर स्वतंत्रताक नामपर वा साहित्यिक समालोचनाक नामपर गारि पढ़ैत अछि तँ सर्वदा मोन राखू जे ई सभ स्वतंत्रता अहूँकेँ प्राप्त अछि। एहि घटनाक विषयमे अहाँसँ पत्रकार, न्यूजपेपर, पत्रिका आ हिन्दीक गणमान्य लेखकगण/ प्रोफेसर/ विश्वविद्यालय आदिकेँ एहि घटनासँ सूचित करेबाक अनुरोध अछि। विशेष जानकारी लेबाक आ देबाक लेल ggajendra@gmail.com पर सूचित करू।

कोना पकड़ाएल ई चोर:-स्टेप बाइ स्टेप:-

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com

Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४८ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३.

Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४५ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

pahal=- ८६, aarambh -२३ aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.

Reply ०१/२५/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

<http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed२५३a/newDK/intell.htm> ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-८६ ke page १२५-१३१ par achhi-soochnak lel dhanyad pathakgan.

Reply ०१/२४/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...

ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake

232 विदेह : सदेह : २ (विदेह ई-पत्रिकाक २६म सँ ५०म अंकसँ बीछल)

Me" hoinh aa Aarambh (ank २३, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March २०००) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:०२ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२३/२०१० at ११:४० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses parasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.
Reply ०१/२१/२०१० at १०:०० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
the https host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com
Reply ०१/२१/२०१० at ०८:५० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, the organisation being taken into confidence.
Reply ०१/२१/२०१० at ०६:१३ PM
१४

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३ aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.
Reply ०१/१८/२०१० at ११:१९ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi
Reply ०१/१८/२०१० at ०९:२७ PM
from ISP २२०.२२७.१७४.२४३ of Dainik Jagran he abused many times earlier
too to others. अविनाशकें सेहो २२०.२२७.१७४.२४३ आइ.एस.पी.सँ एहि प्रकारक ई-पत्र अबैत
रहै मुदा ओ मामिला खतम कऽ देने रहथिन। ओ टिप्पणी सभ एतेक घृणित छैक जे एतए नहि देल
जा रहल अछि।

पाठकक संदेश: एहि घटनाक्रमपर

kellner@ucla.edu" <kellner@ucla.edu
Dear Gajendra
thanks for the detective work. was there a response?
best regards,
Douglas Kellner
Philosophy of Education Chair
Social Sciences and Comparative Education
University of California-Los Angeles
Box 951521, 3022B Moore Hall
Los Angeles, CA 90095-1521

Fax 310 206 6293
Phone 310 825 0977
<http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html>

dear Gajendraji,
apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik
nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.
Rajiv K Verma

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi
shridharam

ओकरा सार्वजनिक नहि करबै। अहां कें सूचनार्थ पठेने छी जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत
रहय छलैए।
avinash

ठीक छै--सम्पादक।

Dear Gajendra g

You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com really a adventurous collection. I will also find some time to learn the article published through the videha. Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head jai Maithili jai Mithila

Sunil Mallick

President

MINAP, Janakpur

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.

shyamanand choudhary

Namaskar.

Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.

Dr. Ramanand Jha' Raman'

गजेन्द्र जी ,

चेतना समिति हिनका सम्मानित कएलक अछि सेहो हमरा ज्ञात नहि | यद्यपि हमहू चेतना क स्थाई सदस्य | जे हो. मुदा निंदास्पद घटना तँ ई थिके तँ दुखी कयलक | कतिपय नव मैथिल-प्रतिभाक आकलन-मूल्यांकनक हमर अपन स्नेहही स्वभाव, एहि दुर्घटनाक बाद तँ आब चिंता मे ध' देलकय|

देखी,

हम अपने विस्मित भेलहुँ। बहुत दुःखद दृश्य | सृजन विरुद्ध साहित्यिक सन्दर्भ मे ई घटना आधुनिक मैथिलीक बहुत कुरूप प्रसंग क' क' स्मरण कैल जायत

सस्नेह,

गंगेश गुंजन.

PRIYA MAITHILJAN

APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN

VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. DHANYABAD.

SAPREM,

PK CHOUDHARY

Gajendra babu

pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke

seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.

subhash Chandra yadav

प्रिय ठाकुरजी!

(माननीय संपादक)

“विदेह ई-पत्रिका” [मैथिली]

एखन धरिक उपलब्ध साक्ष्यक आधार पर हम अपनहिक संग जाएब पसिन्न करब।

शंभु कुमार सिंह

Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had translated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar's duplicacy

Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had translated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more

In the past Pankaj Parasar was accused for lifting the senses and emotions from poems of doyens of Hindi and Maithili poets. What Pankaj did should be condemned. I regret for him.

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country .-

VIJAY DEO JHA

Dear Gajendraji,

I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.

हां अपन मेल में लिखने छी जे विदेह आर्काइव से संबंधित लेखक'क सबटा रचना हटा लेल जायत। अहि से आर्काइव सं ई प्रसंग सेहो, एकर साक्ष्य सेहो मेटा जायत। हमर मत ई जा साक्ष्यब रहबाक चाही निक आ अधलाह दुनु तरहक काज'क। अहां अप्पसन कामेंट आ निर्णय सेहो आर्काइव मे जा के संबंधित रचना के पोस्टा-स्क्रिप्टर के रूप मे भविष्या'क पाठक'क लेल सुरक्षित राखि सकैत छियन्हि।

236 विदेह : सदेह : २ (विदेह ई-पत्रिकाक २६म सँ ५०म अंकसँ बीचल)

ई दोहरेबाक बहुत औचित्यक नहि जे विदेह निक लागि रहल अछि आ अहांक परिश्रम एकदम देखा रहल अछि ।
ईति,
सदन ।

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole.

I feel proud for the person like you who shows the courage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean.

Thanx for enlightening me on the subject.

Regards,
Bhalchandra Jha.

पंकज पराशरकर एहन कार्य पर स्मरण अबैत अछि करीब बीस-पच्चीस साल पहिलुक घटना, जहिया आकाशवाणी दरभंगासँ म,म,डॉ, सर गंगानाथ झाक एकमात्र मैथिलीक कारुणिक पदकेँ एक गोट कवि द्वारा अपन कहि प्रसारित कए देल गेल छल, जे बादमे (सजग श्रोता द्वारा सूचना देलाक बाद) आजन्म बैन कए देल गेलाह । कहबाक तात्पर्य जे जँ हम मैथिल दरभंगा- मधुबनीमे गंगानाथ बाबूक पदकेँ अपन कहि सकैत छी तँ ई कोन बड़का गप । निश्चये एहन रचनाकारकेर सङ्ग कङ्गर डेग उठाएब आवश्यक ।

ajit mishra

Dear Gajendrajee,
We should take strong step to prevent such intellectual cheats.
My support is always with you.

K N Jha

This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,

Prof. Udaya Narayana Singh

प्रियवर ठाकुर जी,
मैथिल साहित्यकार आब साइबर क्राइम सेहो क रहल छथि, ई जानि अपार प्रसन्नता भेल ।
पंकज पराशर के नकारात्मक बुद्धिक पूर्ण उपयोग करबाक लेल हम नोबेल प्राइज सा सम्मानित कराय चाहैत छी ।

बुद्धिनाथ मिश्र

Sampadak Mahoday

Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee
ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak
achhi
Sadar

SHIV KUMAR JHA

गजेन्द्र भाई,

नमस्कार ! मैथिली मे एहि तरहक काज लगातार भ' रहल अछि । किछु व्यक्ति एहि धंधा मे अग्रसर छथि । मैथिलीक सम्पादक लोकनिक अनभिज्ञताक फायदा कतेको अंग्रेजी पढ़निहार तथाकथित साहित्यकार लोकनि उठा रहल छथि । पंकज जीक पहल मे छपल लेख के हम सेहो पढ़ने ही आ किछुए दिनक बाद हम नेट पर मूल लेखकक आलेख के सेहो पढ़लहु । हमरा त' आश्चर्य लागल छल जे पंकज जी आलेखक कम स कम शीर्षक त' बदलि लैतथि मुदा हुनका एतेक ज्ञान रहितनि तखन की छल ।

एतबे नहि , हिनक बहुत रास कवितो अंग्रेजी साहित्य स' हेर-फेर कयल गेल अछि । खैर ! जे करथि ... । मुदा एहि बेर कहाबत ठीक होबाक चाही " सौ सोनार के त' एक लोहार के " । प्रकाशन मे जे भी कियो व्यक्ति गलती क' रहल छथि हुनका गंभीर क्रिमिनल बुझबाक चाही । धन्यवाद एहि लेल अहाँ के जे एतेक जोरदार तरीका स' एहि गप्प के उठैलहु ।

अहाँक

प्रकाश चन्द्र ।

pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal
kamini

Gajendr jee,

maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otobe svaahaa hetai.

हमर मनतब एतबे, जे एक बेर अहां देखार क देलहुं, आब छोड़ि देल जाओ. हिन्दीयो मे एहिना भ रहल छै. बेर बेर आ खराब भाषा मे लिखल मोन के दुखी करैत अछि. फेर लागैत अछि जे अहि मे समय किअैक नष्ट करी?

हिन्दुस्तान मे जाति आ सेहो मैथिली से जाति नयि जाएत. हम एकरा नयि मानैत छलहुं मुदा आब 30 बरख से मैथिली मे लिखनाक बाद आब देखल जे एक ओर

1 मैथिली साहित्य मे लिली जी, उषा जी आ शोफलिका जी के बाद यदि किओ नाम लैत अछि त हमर.

2 एखनो कोनो पत्रिका बै छै त हमरा लेल रचनाक आग्रह होइते छै.

3 एखनो हम ओतबे सक्रिय छी आ निरंतर लिखि रहल छी.

4 दुखद जे हमरा बाद (सुस्मिता पाठक आ ज्योत्स्ना मिलन के हम अपने तुरिया बुझैत छी) के बाद एहेन कोनो सशक्त कोन, महिला लेखने नयि आएलए.

238 **विदेह : सदेह : २ (विदेह ई-पत्रिकाक २६म सँ ५०म अंकसँ बीछल)**

- 5 ई स्थिति रहलाक बादो, आब जहन हम देखै छी, त पाबै छी जे हमरा पर, हमर रचना यात्रा अथवा हमर रचना पर किछु नयि लिखल गेलए, चाहे ओ मोहन भारद्वाज रहथु अथवा आन किओ. जहन हमर दशक केर चर्च होइत छै, तीन चारिटा नाम पर सविस्तार चर्चा होइत छै, जाहि मे हमर नाम नयि रहैत छै. हमर नाम मात्र सन्दर्भ लेल जोडि देल जाइत छै.
- 6 एतेक दिन मे मात्र रमण जी हमरा पर एक गोटा लेख लिखलन्हि. हम ओकरा पुनः टाइप करबा के अहाँ लग पठायब.
- 7 जाति पाति धर्म आ द्वेष पर कहियो ध्यान नयि देलाक कारणे त कही हमर ई स्थिति नयि छै, आब हमरा ई सोचबा मे आबि रहल अछि.
- 8 हमर शिक्षक, जे स्वयं हिन्दी के ख्यातिलब्ध कथाकार छथि, हमरा बुझने रहलाह जे हम मैथिली मे लिखब बन्न क; दी, कियैक त हम गैर मैथिल (जाति विशेष) से नयि छी, तँ हमर लेखन के कहियो मैथिल सभ नयि नोटिस करताह, कहियो किछु नयि करता.. अपन भाषाक प्रति प्रेम के आग्रह कारणे हम हुनकर बात नयि मानलियै, लिखैत गेलहुं, मुदा आब लागि रहलअए जे हुनकर कहबी सही छलन्हि की?
- 9 एखनो की हाल छै मैथिली मे, देखियो. ओकरा विरुद्ध किछु करियु. मैथिली मे जे पैघ पैघ संस्था चाइ, चेतना समिति सनक, सभ बेर विद्यापति पर्व मनबैत छथि. लाखो खर्च करै छथि, मुदा नीक लेखक केर पोथी सभ बेर 5-7 टा निकालैथु, से नयि होबैत छन्हि.
- 10 हमरा भेटल जानकारी के मोताबिक विद्यापति हॉल किराया पर चढै छै. तकरा मे कोनो आपत्ति नयि, यदो ओकरा से किछु आय होबै. मुदा ओकरा मैथिलीक काज अथवा नाटक आदि लेल मांगल जाएत, त; नयि भेटै छै. यदि ओकर शुल्क चुका दी, तहन त किरायाके रूप मे किऊ ल' सकि छै. एकरा सभ के उजागर करी.
- 11 व्यक्ति से संस्था पैघ होइत छै. जतेक संस्था सभ छै, तकरा पर लिखी, साहित्य अकादमीक मैथिली विभाग सहित.
- 12 लिली रिक सभटा रचनाक अनुवाद अधिकार हमरा देने छथि. हुनक साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त पोथी 'मरीचिका' केर हिन्दी अनुवाद लेल पिछला 2-3 साल से हम लिखि रहल छी. साहित्य अकादमीक पत्रिका 'समकालीन भारतीय साहित्य' मे हम पिछला 25 साल से अनुवाद सहित छपि रहल छी. मुदा हमरा से अनुवादक नमूना मांगल गेल. ओहि कुर्सी पर जे स्वनाम धन्य बैसल छथि, हुनका हमरा मादे नयि बूझल त कोनो मैथिल साहित्यकार से पूछि सकैत छलाह. ई तहिने भेलै, जेना एक बेर एक गोटा चैनल ऋषिकेश मुखर्जी से हुनकर बायोडाटा मंगने छल आ एखनि पढल समाचारक अनुसार आ. जानकी वल्लभ शहस्त्री से हुनकर बायोडाटा पद्मश्री लेल मांगल गेलैय.
- 13 अपन विनम्रता दर्शाबैत हम लिली जीक दू तीन टा कथाक हिन्दी अनुवाद हम पठा देलियन्हि. तैयो अई पर कोनो विचार नयि. लिखला के बाद हमरा कहल गेल जे हम लिली जी से साहित्य अकादमी के अनुवादक अधिकार दियाबे मे मदद करी. आरे भाई, अहाँ के अनुवाद से मतलब अछि ने, आ जहन हम अनुवाद क; के देब' लेल तैयार छी तहन अकादमी के किअयैक अधिकार चाही? अई लेल जे अकादमी अपन पसीनक आदमी के अनुवाद लेल द; सकय. एखनि धरि ओकरा पर निपटारा नयि भेलैये. अकादमी से फेर कोनो पत्र नयि आएल अछे. अनुवाद तैयार राखल छै. लिली जी आब बहुत बुजुर्ग भ; गेल छथि. हुनक मात्र इयैह इच्छा छै (आ बहुत स्वाभाविक) जे हुनकर पोथी सभ हुनका सोझा मे प्रकाशित भ; जाए.
- 14 लिली जी के पोथी हिन्दी मे आनबाक श्रेय हमरे अछि, ई मनिहँ ओकरा रेकर्ड केनाए मैथिल

समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लडू.

15 मैथिली के भारतीय ज्ञानपीठ से पुस्तक प्रकाशन लेल हमही आगां एलहुं आ प्रभास जी आ लिली जी के पोथी बहार भेलै. भारतीय ज्ञानपीठ से मैथिली पुस्तक प्रकाशन के श्रेय हमरे छन्हि, ईहो मनैत ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लडू.

गजेन्द्र जी, मैथिलीक ई सभ मानसिकता पर आन्दोलन करी जाहि से रचनाकार आ वरिष्ठ रचनाकार सभ के अपमानित नयि होब' पडै. अहां चाही त' एकरा विदेह पर द' सकै छी.

हम दोसर बात सेहो लिखि के पठाब. मुदा हम फेर कहब, जे हम व्यक्ति के नयि संस्था आ व्यक्ति के मानसिकता के दोष देबन्हि. लोक पढथु आ पूचाथु ई स्वनामधन्य सभ से जे जकरा से अहां के गोलौसी अछे, तकरा पर अहां लिखब आ जकरा से नयि अछे, जे मौन भावे लिखि रहलए कोनो विविआद मे पडल बगैर, हुनका लेल ई व्यवहार?

-विभा रानी.

Shri gajendraji

good work.

Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat.

chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak

chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi.

Saadhuvaad.

manoj pathak.

संगहि "विदेह" केँ एखन धरि (१ जनवरी २००८ सँ १४ जनवरी २०१०) ९३ देशक १,०४२ ठामसँ ३६,७१७ गोटे द्वारा विभिन्न आइ.एस.पी.सँ २,१९,८९१ बेर देखल गेल अछि (गूगल एनेलेटिक्स डाटा)- धन्यवाद पाठकगण।- गजेन्द्र ठाकुर

संदेश-

[विदेह ई-पत्रिका, विदेह:सदेह मिथिलाक्षर आ देवनागरी आ गजेन्द्र ठाकुरक सात खण्डक- निबन्ध-प्रबन्ध-समीक्षा, उपन्यास (सहस्रबादनि), पद्य-संग्रह (सहस्राब्दीक चौपड़पर), कथा-गल्प (गल्प गुच्छ), नाटक (संकर्षण), महाकाव्य (त्वञ्चाहञ्च आ असञ्जाति मन) आ बाल-मंडली-किशोर जगत- संग्रह कुरुक्षेत्रम् अंतर्मनक मादैं.]

१. श्री गोविन्द झा- विदेहकेँ तरंगजालपर उतारि विश्वभरिमे मातृभाषा मैथिलीक लहरि जगाओल, खेद जे अपनेक एहि महाभियानमे हम एखन धरि संग नहि दए सकलहुँ। सुनैत छी अपनेकेँ सुझाओ आ रचनात्मक आलोचना प्रिय लगैत अछि तँ किछु लिखक मोन भेल। हमर सहायता आ सहयोग अपनेकेँ सदा उपलब्ध रहत।

२. श्री रमानन्द रेणु- मैथिलीमे ई-पत्रिका पाक्षिक रूपेँ चला कऽ जे अपन मातृभाषाक प्रचार कऽ रहल छी, से धन्यवाद। आगाँ अपनेक समस्त मैथिलीक कार्यक हेतु हम हृदयसँ शुभकामना दऽ रहल छी।

रमेश

बहस- पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी
अध्याय थिक

विदेह-सदेह २ (२००९-१०) सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकें जाइत छनि। हुनकर अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। “विदेह”क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विलम्बित भऽ कऽ निबद्ध रहत, से “समय कें अकानैत” कहब कठिन अछि।

साहित्योमे चौर्यकलाक उदाहरण पहिनुहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरिक आरोपी साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढाइत रहल अछि।

मुदा ताहि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर ‘सिन्हा चोर’ निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि-सेन्ह काटिकऽ। आ तेहेन महाचोरकें मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कऽ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक

चासनीमे चोरायल कविता सबकेँ बोरी देल गेल अछि ।

विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विरुद्ध साहित्यिक दण्ड आरोपित कऽ अपन “बोल्डनेस” सेहो प्रदर्शित केलक अछि । एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः “डेयर डेभिल” होइत अछि आ अपन अनुचित । सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओही सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि । फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरऽ मे कनियों देरी नहि होइत छै । ओ नाम बदलि-बदलि कऽ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे जे.एन.यू.क छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखेबामे अपस्याँत भऽ जाइत अछि । ओ हिन्दीक कोनो बड़का साहित्यकारक बेटीक संग अपन नाम जोड़ि विवाहक वा प्रेम-प्रसंगक खिस्सा रस लऽ लऽ कऽ प्रचारित करैत अछि । एहेन प्रवृत्ति कएटा आओर तिकड़मबाजमे देखल गेल अछि जे हिन्दीक पैघ-पैघ नामक माला जपि कऽ मठोमाठ होअय चाहैत अछि । वस्तुतः ई चिन्ताजनक तथ्य थिक जे मैथिलीक नव-तूरकेँ हिन्दीक पैघ-पैघ नामक वैशाखीक एतेक जरुरति किएक होइत छनि?

“विदेहक” “इनक्वायरीक विवरण” पढ़ि कऽ रोइयाँ ठाढ़ भऽ जाइत अछि । पहल-८६ आ आरम्भ-२३ मे जे पोल खूजल छल, अइ तथाकथित साहित्यकारक, तकरा बादे मैथिली साहित्यसँ बारि देल जेवाक चाहैत छल । मुदा विडम्बना देखू जे चेतना समिति सम्मानित कऽ देलक । “मैथिल ब्राह्मण समाज”, रहिका (मधुबनी) सन अँखिगर संस्थाकेँ चकचोन्ही लागि गेल, जखनकि संस्थामे विख्यात साहित्यकार उदयचन्द्र झा “विनोद” आ पढ़ाकू प्रोफेसरगण छथि । ई संशयविहीन

अछि जे पुरस्कृत करेबामे विनोदजीक महत्वपूर्ण भूमिका रहल हैत । “विदेह” द्वारा रहस्योद्घाटन केलाक बावजूद एखन धरि चेतना समिति अथवा मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिकाकेँ अपन पुरस्कार आपस करेवाक वा आने कोनोटा कार्रवाई करवाक बेगरता नहि बुझा रहल छै आ सर्द गुम्मी लधने अछि । एहेन “जड़-संस्था” सभ मैथिली साहित्यक उपकार करैत अछि वा अपकार? ई केना मानल जाय जे पहल-८६ वा आरम्भ-२३ अइ दुनू संस्थाक कोनो अधिकारी वा साहित्यकारकेँ पढ़ल नहि छलनि?

ई आश्चर्यजनक सत्य थिक जे मैथिलीक कएटा पैघ साहित्यकार पंकज पराशरक कृत्रिम काव्य आ आयातित शब्दावलीमे फँसि गेलाह अछि । “विलम्बित कएक युग मे निबद्ध” क भूमिकामे अनेरो विदेशी साहित्यकारगणक तीस-चालिस टा नाम ओहिना नहि गनाओल गेल अछि, अपन कविता केँ विश्वस्तरीय प्रमाणित करबाक लेल अँखिगर चोरे एना कऽ सकैत अछि । सम्भावना बनैत अछि जे डगलस केलनर जकाँ ओहू सभ कविक रचनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक चोरिक प्रमाण एही काव्य-पोथीमे भेटि जाय । अंततः मि. हाइडक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ लोक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि । तकर नाजायज फायदा कोनो ब्लैकमेलर किएक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत झाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानोक यात्रा कयल जा सकैत अछि । “टेक्नो-पोलिटिक्सक” बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सिंह “महेश” पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लेल जा सकैत अछि । प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका सम्बन्धक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि । प्रो. अरुण कमलक “नये इलाके में” सेंधमारी कऽ कऽ “समय केँ

अकानल” जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल पॉलिटिक्सक बढौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ “विलम्बित कएक युग...” पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ “मिथिला दर्शन” (५) सन पत्रिकामे छपवा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत चछि। मैथिली साहित्यक सभसँ पैघ सफल औजार थिक “टेक्नो पोलिटिक्स”!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ-२३ आ पहल-८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक “चन्द्रभागा में सूर्योदय” आ एही शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽवला कविताक भावार्थ किऐक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ि प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा “प्रायोजित समीक्षा” किऐक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ वेशी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियों “छाया”क शंको नहि भेलनि समीक्षककेँ? “सभ्यताक सभटा मर्मन्तक पुकार”क नोटिस लेबऽवला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ मर्मन्तक पीड़ादायक नहि लगलनि? आब जीवकान्तजी सन समीक्षकक “पोजीशन फॉल्स” भऽ जेतनि से अन्दाज तँ मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ नहियें रहनि, उदय चन्द्र झा “विनोद” केँ सेहो नहि रहनि। ई अभिज्ञान तँ पंकजे पराशर टाकेँ रहल हेतनि? बेचारे “पराशर” मुनिक आत्मा स्वर्गमे कनैत हेतनि आ पंकसँ जनमल जतेक कमल अछि सब अविश्वसनीय यथार्थक सामना करैत हेताह। पराशर गोत्री भऽ कऽ तीन बेर चोरि

केनाइ “पराशर” महाकाव्यक रचयिता स्व. किरणजीकें सेहो कनबैत हेतनि। आखिर जीवकान्तजी साहित्यिक चोरिक नोटिस किए ने लेलनि, जखनकि हुनका विचारें “मैथिलीक समीक्षक प्रायः मूर्खता पीबिकऽ विषवमन करैत अछि”(विदेह-सदेह-२-२००९-१०)/ विनीत उत्पल-साक्षात्कार आ जीवकान्तजी स्वयं पंकज पराशरक चोरिवला कविता-पोथीक समीक्षक छथि, अपितु चौर्यकला प्रवीण कविक घोर प्रशंसक छथि। तखन अइ समीक्षा-आलेखमे अन्तर्निहित असीम-प्रशंसा साकांक्ष-पाठककें “विष-वमन” कोना ने लगौक? हुनका सन “पढ़ाकू” समीक्षक-पाठककें “फॉल्स पोजीशन”मे अननिहार “एक्सपर्ट आ हैबिचुएटेड” साहित्य-चोरसँ प्रशंसा आ पुरस्कार दुनू पाबि जाय तँ मैथिली-काव्यक ई उत्कर्ष थिक वा दुर्भाग्य? अंततः विदेह-सदेह टा किएक निन्दा केलक एहि घटनाक? आन कोनो पत्रिका किएक नहि केलक? डॉ. रमानन्द झा “रमण” इन्टरनेटपर निन्दा करैत छथि तँ घर-बाहर पत्रिकामे किएक नहि जकर ओ सम्पादक छथि? चेतना समिति, पटना सम्मानित करैत अछि एहने-एहने साहित्यकारकें तखन अपने पत्रिकामे कोना निन्दा करत, जखनकि पुरस्कार आपसो नहि लैत अछि, जानकारी भेलाक वा साकांक्ष साहित्यकारक अनुरोध प्राप्त भेलाक बादो? नचिकेताजी नेटपर निन्दा करताह आ “विदेह”मे छपत तँ “मिथिला दर्शन”मे किएक नहि निन्दा वा सूचना छपल? कारण स्पष्ट अछि- जीवकान्तक समीक्षा पंकज पराशरक काव्य-पोथीपर छपत, तखन ओही पोथीक चोरि कयल कविताक निन्दा कोना छपत? चारु भाग साहित्यिक आदर्श, मर्यादा आ नैतिकताक धज्जी उड़ि रहल अछि- पितामह आ आचार्यगणक समक्ष आ (अनजाने मे सही) हुनको लोकनिक द्वारा। मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिका; चेतना समिति, पटना आ साहित्य अकादेमी, नई दिल्लीमे अन्ततः कोन अन्तर अछि वा

रहल? एहेन नामी पुरस्कारक संचालन आ चयनकर्ता महारथी सभकेँ नव लोककेँ पढ़बाक बेगरता कियेक नहि बुझाईत छनि? बिना पढ़ने पुरस्कारक निर्णय वा समीक्षाक निर्णय कतेक उचित, जखन कि ई चोरि तेसर बेरक चोरि थिक आ से छपि-कऽ भण्डाफोड़ भेल अछि। एकरा वरेण्य आ वरीय साहित्यकारगण द्वारा काव्य-चोरि, आलेख-चोरिकेँ प्रश्रय देल जायब कियेक नहि मानल जाय, जखनकि आरम्भ, मैथिल-जन, पहल आ विदेह-सदेह पहिनहि छापि चुकल छल? की साहित्यिक चोरिकेँ प्रश्रय देब, दलाल वर्गकेँ प्रश्रय देब नहि थिक? एहेन सम्भावनायुक्त नव कविकेँ प्रश्रय देब मैथिली साहित्य लेल घातक अछि वा कल्याणकारी, जकरा मौलिकतापर तीन बेर प्रश्न चेन्ह लागल होइक? की पोथीक आकर्षक गत्ता देखि वा विदेशी कविगणक नामावली (भूमिकामे) पढ़ि कऽ समीक्षा लिखल जाइत अछि वा पुरस्कारक निर्णय लेल जाइत अछि? जँ से भेल हो तँ सब किछु “ठिक्के छै भाइ”? अइ सबसँ तँ जीवकान्तजीक बात सत्य बुझाईत अछि जे समीक्षकगण दारु पीबि कऽ वा पैसा पीबि कऽ वा मूर्खता पीबि कऽ समीक्षा लिखैत छथि। डगलस केलनरक “टेक्नोपोलिटिक्स” तँ छपि गेल “पहल”मे चोरा कऽ। आब जीवकान्तजी, ज्ञान रंजनजी अथवा हिन्दी जगतक आन साहित्यकार-सम्पादकसँ पूछथु जे नोम चोम्स्कीवला रचना कतय गेल, की भेल, कोन नामेँ छपल? पंकज पराशरक नामेँ कि पदीप बिहारीजीक सुपुत्रक नामेँ (अनुवाद रूपमे)। ई रिसर्च एखन नहि भेल तँ भविष्यमे पुनः एकटा साहित्यिक चोरिक पोल खूजत? अंततः एकटा माँछकेँ कएटा पोखरिकेँ प्रदूषित करए देल जाय आ से कए बेर? उदय-कान्त बनि कऽ गारि पढ़वाक आदति तँ पुरान छनि डॉ. महाचोर केँ। ककरो “सरीसृप” कहि सकैत छथि (मैथिल-जन) आ कोनो परिवारमे घोंसिया कऽ विष वमन कऽ सकैत छथि। ऑक्टोपसक

सभ गुणसँ परिपूर्ण डॉ. पॉल बाबाकेँ चोरिक भविष्यवाणी करवाक बड़का गुण छनि तँ हिनका नामी फुटबॉल टीम द्वारा पोसल जाइत अछि, जाहिसँ “विश्व-कप”केँ दौरान अइ “अमोघ अस्त्रक” उपयोग अपना हिसाबेँ कयल जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करवाक की बेगरता रहैक- से आइ लोककेँ बुझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ “टिप्पणीक”क्रममे मैथिली-कथाक “टर्निंग प्वाइन्ट” मानने छलाह। आइ ओ “टर्निंग प्वाइन्ट” ठीके एक हिसाबेँ “टर्निंग प्वाइन्ट” प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ “नहि” हटि गेल अछि, हिनकर तेबारा चोरिसँ। हिनकर पहिल चोरि (अरुण कमलक कविता- नए इलाके में) क निन्दा प्रस्तावमे “मामाजी” आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कऽ “आरम्भ”केँ पठौने छलाह। आइ ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कऽ वाम-दहिन ताक-झाँक करवाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा मानदण्डक परिणाम सैह होइत अछि। अविनाश तखन तँ देखार भऽ जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह-२ मे लिखैत छथि जे “एकरा सार्वजनिक नहि करबै”। नुका कऽ सूचना देवाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध खराब हेवाक डर वा कोनो “टेक्रोपोलिटिक्स”(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह-२ क पाठकक संदेश तँ कएटा साहित्यकारकेँ देखार कऽ दैत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द्र झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र

झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा “रमण”, विभारानीक झाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक “प्रबल भाव-भंगिमा” साहित्यकारोक “मेंहायल आवाज”क कोनो चिन्ता नहि करैत अछि। विभारानी तँ कमाले कऽ देलनि। एहि ठाम मैथिली भाषा-साहित्यक एक सय समस्या गनेवाक उचित स्थान नहि छल। ई ओनाठ काल खोनाठ आ महादेवक विवाह कालक लगनी भऽ गेल। कोनो चोर बेर-बेर अपन कु-कृत्यक परिचय दऽ रहल अछि आ हुनका समय नष्ट करब बुझा रहल छनि आ चोरकेँ देखार केलासँ दुःख भऽ रहल छनि? ओ अपन प्रतिक्रियामे कतेक आत्म श्लाघा आ हीन-भावना व्यक्त केलनि अछि से अपने पत्र अपने ठंढा भऽ कऽ पढ़ि कऽ बूझि सकैत छथि। हिन्दीयोमे एहिना भऽ रहल अछि, तँ मैथिलीमे माफ कऽ देल जाय? आब हिन्दीसँ पूछि-पूछि कऽ मैथिलीमे कोनो काज होयत? विभारानी ज्योत्सना चन्द्रमकेँ ज्योत्सना मिलन केना कहैत छथि? हुनकर उपेक्षा कोना मानल जाय? ओ सभ साहित्यिक कार्यक्रममे नोतल जाइत छथि, सम्मान आ पुरस्कार पबैत छथि, पाठक द्वारा पठित आ चर्चित होइत छथि। समीक्षाक शिकाइत की उच्चवर्णीय (?) साहित्यकारकेँ मैथिलीमे नहि छनि? समीक्षाक दुःस्थिति सभ जातिक मैथिली साहित्यकार लेल एके रंग विषम अछि। ओइ मे जातिगत विभेद एना भेलए जे ब्राह्मण-समीक्षक, आरक्षणक दृष्टिकोणें निम्न जाति (?)क साहित्यकारक किछु बेशीए समीक्षा (सेहो सकारात्मक रूपें) केलनि अछि। समीक्षा आ आलोचनाक विषम स्थितिक कारणें जँ नैराश्यक शिकार भऽ जाय लेखक, तँ लेखकीय प्रतिबद्धताक की अर्थ रहि जायत? विभाजीकेँ बुझले नहि छनि जे हुनका लोकनिक

बाद मैथिली महिला लेखनमे कामिनी, नूतन चन्द्र झा, वन्दना झा, माला झा आदि अपन तेवरक संग पदार्पण कऽ चुकल छथि। हुनका ने कामिनीक कविता संग्रह पढ़ल छनि आ ने “इजोड़ियाक अडैठी मोड़”। हुनका अपन गुरुदेवक बात मानि हिन्दीमे जाइसँ के कहिया रोकलकनि? ओ गेलो छथि हिन्दीमे। मातृभाषाक प्रेरणा अद्वितीय होइत छै। मैथिलीक जड़ संस्था अथवा समीक्षक सभपर प्रहार करबामे हमरा कोनो आपत्ति नहि, मुदा अर्थालाभ तँ एतय नगण्य अछि। सामाजिक सम्मान विभाजीकेँ अवश्य भेटलनि अछि। समाजमे “जड़”लोक छै तँ “चेतन” लोक सेहो छैक। हुनकासँ मैथिली भाषा-साहित्य आ मिथिला-समाजकेँ पैघ आशा छै, हीनभाव वा आत्मश्लाघासँ ऊपर उठि काज करवाक बेगरता छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेवाक होइसँ बँचवाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर रहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित करैत अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आइ ने काहि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक शृंखलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेवाको चाही आ तकरा देखार करवाक “बोल्डनेसो” हेवाक चाही। “चाही”वला पक्ष साहित्यमे बेशीए होइत अछि। एहेन-एहेन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक “चुप्पी” एहेन घटनाकेँ प्रोत्साहित करैत अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़बैत अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम

तँ करिते अछि । जाधरि पंकज पराशरक चोरि-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझेतैक? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै । तँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेवाक चाही ।

